

სვანური პროზაული ჯეჰსვები

II

ზალსქვემოური კილო

ტექსტები შეკრიბეს

ა. ღავითიანა, ვ. თოფურიამ და მ. ძალღანა

რედაქტორი გ. თაყაიშვილი

ს ა რ ჩ მ ვ ი

ჯვრდი
XI

წ ი ნ ა ხ ი ტ ყ ვ ა თ ბ ა .

I. ბ ე ჩ ი თ უ რ ი

1. ბეჩვი — ბეჩო . . .	1
2. მეზრობ — მეზირობა	3
3. ლაყვრამ ი ლგნამ ლერექე ჯვინალდ — საწოლი და ტან- საცმელი ძველად	5
4. ლიფანალი — სულთა დღეობა	5
5. უფლიშიერ — საუფლო	6
6. პარპოლამ — პეტრეპავლობა.	7
7. ლეზერალ გომარ — ქალის საქმეები .	7
8. თათრის ჯარ — თათრის ჯარი	8
9. კვიციანრემ შვანთე ლიჯედ რპქხენ — კვიციანების მოსვლა სვანეთში რაქიდან.	8
10. ბედან — ბედანი	9
11. სეგზ — სეგზი	10
12. სეგზ ი ნათელად — სეგზი და ნათელადი	11
13. დვიდილშერ ბიბუ — დვიდილანთ ბიბუ	12
14. ბიბუმ ლეამ — ბიბუს ჯიხვი	12
15. მუქათის ლიტხე — სამაგიეროს მიზღვა	13
16. უშბათეი ლიზი — უშბაზე ასვლა	14
17. დშმდვამ ლაჯუჰისგა ლიდგერი — დათვის მოკვლა ბუნაგში	15
18. თხუმურ იმეი პნჯდენოლ — უთავოდ როგორ მოვიდოდა	17
19. ლქმათე ლიზი — საშოვარზე წასვლა .	17
20. ჟედავ ი დუდა — ედავი და დუდა	18
21. ბიშტილდ, წვიილდ ი ცხნდღლდ — ბუშტი, წველი (ბალა- ხის ღერო) და ნაკვერცხალი	19
22. ატაცილ-მატაცილ — ატაცილ-მატაცილი .	19
23. მალე ი დშმდვ — მელა და დათვი	20
24. ქათლადშ ხნსგა — ნახევარქათამი	21
25. დნდვ ი მამილ — დედალი და მამალი	22
26. ლქანდ მახელვაერე ლიკვჰურე — შემედარ ყმაწვილთა გამოცდა	25

27. მესკად — ბექედი	27
28. ალექსანდრე — ალექსანდრე	30
29. შავა — შავა	34
30. გველერშაპ ი ღორი ლახება — გველერშაპი და ორი ძმა .	39
31. დამაპირაბილ — დამაპირაბილი (ზარმაცუნა)	42
32. ღორი ლახება — ორი ძმა	44
33. მაპრენე ვიდილ — უმცროსი და	48
34. სემი ლახება ი მეჩი მარე — სანი ძმა და ბერიკაცი . . .	50
35. წკრნი უსგერაშ გეხალ შამშინთილ — წითელი ვაშლისშვი- ლი შამშიათილი	51
36. ბერჯაშტურა — ბერჯაშტურა	55
37. უსმართულ-სამურთალ — უსმართლო სამართალი	61
38. ვაშლა ი კამინჩირხა — ვაშლა და კამინჩირხა	63
39. დაჩვირ ი მიჩა ჩხარა ჯიმილ — და და მისი ცხრა ძმა .	66

II. ცხუმარული

40. ცხუმარ — ცხუმარი	69
41. ღუნარ — ღლეობები	71
42. რიჩგანაშ ხეცა — რიჩგანების ამოწყვეტა	81
43. იმეი პღზიგანხ შვანარ აფხზეთ — როგორ დასახლდნენ სვა- ნები აფხაზეთში	82
44. შინ ნუნშე იცულახ, ნა ნატყციხ — თვითონ ენით ჩხუმბო- ბენ, ჩვენ გეცემენ	83
45. მეთხვარ — მონადირე	—
46. იმეი ოდაგრ ჰერსკენარ — როგორ დავხოცე არჩეები .	84
47. აეთანდ — აეთანდილი	87
48. ღორი ნალეურ — ორი ვაჟი	—
49. ქათლიდ — ქათამი	88
50. ქათლიდშ ნამარგე — ქათმის მამაცობა	89
51. ქინლულდ ი მალულდ — კრავი და მელია	90
52. ცეროდენა — ცეროდენა	93
53. ელთუქვარ — ელთუქვარი	95
54. ჩხერშტაგილ ი დავთაგილ — ჩხირშტაგილი და დავთა- გილი	101
55. თეთნე ხელწიფხე — თეთრი ხელწიფე	106
56. დავ ი მიჩა სემუნ — დევი და მისი ცოლისძმა	113
57. ყათლან — ყათლანი	117

III. ე ც ე რ უ ლ ი

58. ჰეცერ — ეცერი . . .	121
59. ლინშინალ — ნიშნობა	123
60. უდემდომ როზან — უდემდელი როზანი	124
61. ოთარშერ ბეკარობ — ოთარაანთ (= დადემქელიანთ) აშ- ლილობა	125
62. კასლეთიან — კასლეთიანი	128
63. ვეჩჩარშერ — ვეჩჩაანთი	129
64. ჯაებასან — ჯაებასანი	—
65. ბაქ — ტყუილი	131
66. ათას ოქრ — ათასი ოქრო	—
67. მოლაშ ექიმობ — მოლას ექიმობა	133
68. მიზეზ — მიზეზი	—
69. მალულდ — მელია	134
70. ლაქვაალ — გამოცანა	135
71. ლუნქროვე მგჩერო — მოოქრული მეჯინიბე	136
72. ლიწხე — გაქირვება	138
73. მუ-გეზალ — მამა-შვილი	140
74. საბრალ მარე ი ხელწიფხე — საწყალი კაცი და ხელმწიფე	141
75. სპიშმე — საიშმე	147
76. მაჰრენე მუხებე — უმცროსი ძმა	149
77. ნაცხეკ — ნაცხეკი (ნატყევარი)	152
78. მახელევე — ყმაწვილი	156
79. გერკიშ ხობრა მუხებე — მოხერხებული უმცროსი ძმა	158
80. ბეჟან — ბეჟანი	160
81. სოსლან — სოსლანი	166
82. ყარამან — ყარამანი	172
83. ელბათურ — ელბათური	174
84. თაგისა — თაგისა	178
85. ალექსანდრე ი დვით — ალექსანდრე და დავითი	181
86. ვოშთხ ლახება (კეროდენა) — ოთხი ძმა (კეროდენა)	186
87. გულმეცარ ნაღვეურ — გულთმისანი ვაჟი	187
88. გულმეცარ — გულთმისანი	188
89. ტეტარაილ — ტუტარაილი (ნაცარა)	189
90. ჯიმილ-დაჩვირ — და-ძმა	192

IV. ფ ა რ უ ლ ი

91. ფარ — ფარი	195
92. მზეელ ნამპარ — წინსაძლოლი ლამპარი	196
93. ლიჯრაცი — არაციის გამოხდა .	—
94. მფლელი ბევა — ფალეღელი ბევა . .	197
95. ყერუმერ ლიხეტე — ყირიმიანთ ამოწყვეტა	198
96. კვიმფხან — კვიმფხანი	199
97. ბესილაღვშ ნალმარგი — ბესის მამაცობა	—
98. ლაყერიშ ლიტყეც — მეწყერი ლაყერიში .	201
99. ღეაშრე ლიკარქ — ჯიხეების ხოცვა	203
100. დვშღვშ მახალ — დათვის ეშმაკობა .	—
101. დვშღვშ ლიდგარი ტყენშე — დათვის მოკვლა კეტით	204
102. ხოჩა ზგარობ — კარგი მგზავრობა . . .	205
103. მეთხვარიშ ჰისტამ — მონადირის სიზმარი	—
104. მეთხვარ დვშღვშ ლიმიჩღელანი — მონადირე დათვის დამორჩილება	—
105. ბაბა სოლომან — ბაბუა სოლომონი . .	208
106. უსგვირიშ ლიხეტე — უსგვირელთა ამოწყვეტა .	209
107. ჯანახვრსა — ჯამახურსა	210
108. მაპრენ მუხებემ ნალმარგი — უმცროსი ძმის მამაცობა	212
109. ხენწიფხემ ლენთერუ — ხელმწიფის გაგზავნილები . . .	218
110. დინილ, ეინლღლ ი თხერე — გოგონა, კრავი და მგელი	219
111. ზურუბხან — ზურუბხანი	220

V. ჩ უ ბ ე ხ ე უ რ ი

112. ჩიბეჩევი ი. კუბერ — ჩუბეხევი და კუბერი	224
113. ლიჯნი, ლიღაში ი. ლიმჰერი — ხენა, თესვა და მოწევა .	229
114. უღელაშობ — უღელაშობა	231
115. ლითხვარ — ნადირობა	234
116. დარიშ ლიმხე — აედრის მოყვანა	237
117. ლერექე — ტანსაცმელი (ქვეშაგებ-ჩასაცმელ-დასახური)	238
118. ბეკარობ — შინამტრობა (აშლილობა)	240
119. შვანემ ვოქრ — სვანეთის ოქრო	241
120. აღმანსგირ — აღმანსგირი	242

121. ბზა მეზგე ი საბრალ ზურალ — მდიდარი მოსახლე და საწყალი ქალი	245
122. კესრილუფაშდ — კესრილუფაშიდი („კეისრის ქებული“)	247
123. ლიშკიდიშიშ ლიმსური — მკედლობის გამოგონება	—
124. ჩხარა ლახება ჰამაშარ — ცხრა ძმა ჰამაშელი .	249
125. დღრში ლირწუნე — დირის გაკიშვა	250
126. ხახვემ ლიჯიმი — ცოლის მკურნალობა	—
127. ისმანშ ლისულდათ — ისმას სალდათობა	251
128. იმეი უნთონეხ სამ ლახებად შამანშ ლიჩემ — როგორ ის- წავლა სამმა ძმამ ღომის კეთება	252
129. მოლანშ „ლიჟნური“ — მოლას „ქიანურის დაკვრა“	253
130. ჯერჯ ი ჯანშა — ხერხი და ღონე	254
131. დაჯელ ი თხერე — თხა და მგელი	255
132. შმირმ — ამირანი .	256
133. გრეი მარე — მწვანე კაცი	267
134. გვალბიდ — გულბიდი .	270
135. ვადანშ ლედე — ნატურისთვალი	276
136. დიეშ გვი — დედის გული	280

VI. ლ ა ხ ა მ უ ლ უ რ ი

137. ლახმელ ი ნენჯერა — ლახაძულა და ლენხერა	281
138. ლუშნუ ლედ-სანიერთალ — სვანური საძართალი .	285
139. ეშდარე მაროშე ლიმორეე — თორმეტი კაცის მედია- ტორობა	—
140. მარემ წორ — კაცის სისხლის ფასი	286
141. ლაწვრიანშ თეფ — სისხლის აღების თოფი .	288
142. ჰარი თეფ — ცარიელი თოფი (დასაშინებლად გასროლა).	289
143. თხუმემ კეშა — თავის გატეხა	—
144. ტალ — ნაქრევი (ნაქრილობევი)	290
145. ფიკვიდ ნეყირ — მშრალად „დანარტყმევი“	—
146. თემი ნახპვირ — თვალის ამოგდებისათვის .	291
147. მეჭრანშ ლიფრე — მკლავის გახმობა	—
148. ქორანშ კეშა — სახლის გატეხა .	292
149. ნაქვეთერეშ — ნაქურდალის საზღაური .	—
150. ჰასვუმე სამერთალ — გათხოვილი ქალის სამართალი	293
151. ცერა — დატოვება (ცოლისა, ქმრისა)	294
152. ახვრობ — ქალთა დღეობა	—

153. ჰასეშარობ — გათხოვილთა წვეულება	295.
154. თერეშობ — თერეშობა	296.
155. ლიქნოვალ ი ჯაცობ — სულთმობრძაობა და სიკედილი .	—
156. ლღდგარიშ ნაწვანუნ — შესაწვეარი	298.
157. ტეტაშ დირობ — პურობა დაკრძალვის წინა ღამეს	—
158. ლაგვანა — ტირილი	300.
159. ქუნემ ლიტხე — სულის დაბრუნება .	301.
160. ლღდგარიშ სკამ — მიცვალებულის სკამი	—
161. კენჩხ — კენჩხი .	302.
162. კონჩხარ — კონჩხარი	—
163. მეგრე დიარ — მსხვილი პური	304.
164. სწშშარ — ქინკები	—
165. ლიგულტარ — ქსოვასთან დაკავშირებული ხელსაქმე	305.
166. ლიჯიშ — ქსოვა .	306.
167. ლიკულინე — შალის თელვა .	—
168. სევირ — ტილო	307.
169. ლიღებური — მეფუტკრეობა	308.
170. მიე ი დოშდულ — იზე და მთვარე	309.
171. თამარ დედფულ ი თათრიშ ჯარ — თამარ დედოფალი და თათრის ჯარი	—
172. დვრე ლიპრისდულ — დევების ნათლობა .	—
173. მღლხამლი ბევა — ლახამულელი ბევა .	311.
174. ნაცადვ — ნაცვალი	316.
175. თეურა, შიურა ი ქეშხურა — უთვალო, უხელო და უფეხო	317.
176. თხუბემ ლიშედ — თავის შველა	—
177. შმირმ — ამირანი (ვარიანტი) .	—
178. კვაპა — კვაპა	323.
179. ეშდჷორი ლახება — თორმეტი ძმა	325.
180. ეშიე ახეხ-ქაშ — ერთი ცოლ-ქმარი	328.
181. აბიხანჯარ — აბიხანჯარი	331.
182. მწშედ კოლფედ — მხსნელი კოლოფი .	336.
183. ბროლიჩონგ — ბროლიჩონგი	339.
შენიშვნები	344.
მთქმელეები	357.
სოფლები	359.
ტექსტების ჩამწერ-შემკრები	360.

წინასიტყვაობა

სვანურის ენობრივ მონაცემებს უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს ქართველურ ენათა ისტორიულ-შედარებითი შესწავლისა და საერთო ქართულის ადრინდელი სახის აღდგენისათვის. მისი რთული ფონეტიკური პროცესები და სტრუქტურული თავისებურებანი, დიალექტური ნაირგვარობა და სხვა ენათა ფენების არსებობა განსაკუთრებით ფასეულია აქტუალური ზოგადლინგვისტიკური საკითხების დასასმელად და გასაშუქებლად. სვანურში დაცული ძველი ყოფისა და წარმართობის ანსახველი უძველესი ლექსიკა და გამოთქმები, არქაული გრამატიკული წყობის გადმონაშთები და მდიდარი ფოლკლორი შესაძლებლობას იძლევა წარმოდგენა ვიქონიოთ ქართველ ტომთა ადრინდელ ღრმა აზროვნებასა და ნაღალ კულტურაზე, ეგევე საფუძველს ქმნის იბერიულ-კავკასიურ და ძველალმოსავლურ ენათა გენეტური ურთიერთობის საკვანძო საკითხთა გადასაჭრელად. ამიტომ ბუნებრივია ის დიდი ინტერესი, რომელიც სვანურის ყოველმხრივ შესწავლას ახლავს. ამ ინტერესით არის გამოწვეული სვანურის ფონეტიკური სისტემისა და გრამატიკული წყობის ისტორიულ ასპექტში აღწერის აუცილებლობა, ქართველურ ენათა შედარებითი გრამატიკისა და თარგმნითი და შედარებითი ლექსიკონების შედგენის საჭიროება და სხვ.

მაგრამ ამ ამოცანის უნაკლოდ განხორციელება დაბეჯითებით მოითხოვს სვანური ზეპირსიტყვიერების ყველა ენარის ნაწარმოებთა და სხვა ენათმეცნიერული მასალის სანდოდ ჩაწერასა და გამოქვეყნებას. სწორედ ამ მიზანს ემსახურება სვანური ტექსტების გამოცემის სერიის დაარსება. ამ სერიიდან უკვე გამოსულია სვანური პოეზიის I ტომი, სვანური პროზაული ტექსტების განზრახული ოთხი წიგნიდან — ორი ტომი, რომელთაგან პირველი ტომი მიედღვნა ბალსზემოურ კილოს, ხოლო მეორე ბალსქვემოურს. გამოსაქვეყნებლად მზადდება მომდევნო ტომები.

ბალსქვემოურ კილოს სვანურ დიალექტთა შორის განსაკუთრებული ადგილი უკირავს. იგი სვანურის სამი დანარჩენი მთავარი დიალექტისაგან (ბალსზემოურისა, ლაშხურისა და ლენტეხური-

საგან) გამოირჩევა სპეციფიკური მოვლენებით, ასეთებია ფონეტიკაში: უმლაუტის თავისებური გავრცელება, მნიშვნელოვანი ფონეტიკური პროცესები (ა და ლ-ს, ლ და ჟ-ს მონაცვლეობა...), მორფოლოგიიდან: ბრუნების ადილუური სისტემის გაბატონება, ზმნის დრო-კილოთა კვეცილი თუ გავრცობილი წარმოება და სხვა მრავალი. გარდა ამისა, იგი განსაკუთრებით მდიდარია კილოკაეებით, რომელთა შორის სხვაობა თვალსაჩინოა.

ბალსქვემოური კილო წარმოდგენს მესტიის რაიონის მდ. ენგურის ნაკრისა და ქუბრულას ხეობების (ყოფ. სადადეშქელიანო სვანეთის) მკვიდრთა მეტყველებას. იგი იწყება ბეჩოს საზოგადოებით (ბალის გადააიკლიდან) და თავდება ლენბერის საზოგადოებით (სამეგრელოსთან საზღვრით). ბალსქვემოური მოიცავს ბალს ქვემოთ ოდითვე არსებული ყველა საზოგადოების მეტყველებას, სახელდობრ: ბეჩოურს, ცხუმარულს, ეცერულს, ფარულს, ჩუბეხურსა და ლახამულურს. მათ შორის კილოკაური სხვაობა იმდენად დიდია, რომ თვით ადგილობრივენი შეუცდომლად არჩევენ ბეჩოურს ეცერულისაგან და ეცერულს ლახამულურისაგან და თან ჩამოგითვისიან განმასხვავებელ ნიშნებსაც. განსაკუთრებით გამოირჩევა ლახამულური.

ზოგჯერ ხელშესახები სხვაობა შეიმჩნევა ერთი კილოკაეის ფარგლებში ახლო მდებარე სოფლებს შორის და თვით მეზობელ ოჯახებს შორისაც კი. განსაკუთრებით საყურადღებოა სხვაობა ძველი და ახალი თაობის წარმომადგენელთა მეტყველებაში, კიდევ მეტი — ერთი ოჯახის თანატოლ წევრთა შორისაც. მაგალითად, ცხუმარული ცალკე კილოკაური ერთეულია და ყველა დანარჩენი კილოკაეისაგან იმით გამოიყოფა, რომ უმლაუტიან პრევერბთა პარალელურად ხზარობს ლაშხურისებურ ვნიან პრევერბს (პნკიდ || ენკიდ 'აილო', ლაჰჯერნე || ლეჰჯერნე 'იახლა'...). ასევე შერეულია მორფოლოგიური მხარეც — ბრუნებაცა და უღვლილებაც, ოღონდ მათს ძველ, ეცერულ სისტემას იცავს ძველი თაობა, ხოლო ახალს, ბეჩოურს — ახალი თაობა. არის გარდამავალი, შეჯვარებული მოვლენებიც. გასაკვირი არაა, რომ ცხუმარსა და ეცერს შუა მდებარე სოფელ კალაშის მკვიდრთ დაცული ჰქონდეთ ზოგი უძველესი მორფოლოგიური ნიშანი, ან მეზობელი სოფლები მეტ-ნაკლებად განსხვავებით მეტყველებდნენ, მაგრამ ჩვენი ყურადღება მიიქცია იმან, რომ ერთად აღზრდილი, თითქმის თანატოლი ორი და ერთისა და იმავე სიტყვას სხვადასხვაგვარად წარმოთქვამს. ამეამად საკმაოდ დიდი ტენდენციაა კილოკაურ მოვლენათა ნივე-

ლირებისაკენ, საერთოდ კი ძველი სისტემის მოშლისა და ახალი, ქართული სისტემით შეცვლისაკენ. ეს სწრაფი ცვლილება საშურს ხდის კილოკაურ სხვაობათა საფუძვლიან შესწავლასა და მასთან ერთად ინდივიდუალურ თავისებურებათა ფიქსაციასაც.

ტომში მოთავსებული მასალები (მცირე გამონაკლისის გარდა) ჩვენ მიერაა ადგილობრივ ჩაწერილი. იგი თვით მთხრობლებთან და ზოგ შემთხვევაში სხვა პირებთან გულდასმით შეჯერებულ-შემოწმებულია. ამდენად ყველა ტექსტი სანდოა და ასახავს საერთო კილოკაურ მოვლენებს. ინდივიდუალური თავისებურება ყველგან დაკულია და, თუ სადმე იგი დაშორებულია საერთოსაგან, მაშინ ფრჩხილებში მოთავსებულია საერთო კილოკაური მოვლენა შენიშვნით უნდა.

ტომის შემდგენლები წმინდა ენათმეცნიერული მიზნის გარდა სხვა მიზანსაც ისახავდნენ: მათ სურდათ, რაც შეიძლებოდა, სრულად ეჩვენებინათ სვანეთის ძველი და ახალი ყოფა, სვანების — ამ ერთ-ერთი უძველესი ქარჯელ ტომთაგანის — ადრინდელ რელიგიურ წარმოდგენათა გადმონაშთები, სვანთა თავდადებული ბრძოლა მკაცრ ბუნებასთან და დაუნდობელ გარეშე თუ შინაურ მტერთან, მათივე მდიდარი ზეპირსიტყვიერი შემოქმედება. ამიტომ მასალები ჩაწერილია ომთავრესად სვანეთისა და სვანურის კარგად მცოდნე სხვადასხვა აააკის პირთაგან.

ტომში მოთავსებული ტექსტები შერჩეულია ჩვენს განკარგულებაში არსებული მრავალრიცხოვანი მასალიდან. ისინი ნათლად წარმოგვიდგენენ დიალექტურ თავისებურებებს და თვალსაჩინოდ ასახავენ სვანების საქმიანობას (სოფლის მეურნეობის სხვადასხვა დარგს, საოჯახო საქმეს, ნადირობას...), ზნე-ჩვეულებას, სვანურ სამართალს, რომელიც თავისი ჰუმანურობის გამო ნაწილობრივ დღესაც ძალაშია, ძველ რელიგიურ წარმოდგენებს, რომლებიც რიტუალებშია დაკული და რომლებიც ახალი ცხოვრების ძალუმად შექრის გამო სწრაფად ეძლევა დავიწყებას. ხალხური შემოქმედების ნიმუშებიდან ფართოდ არის წარმოდგენილი ზღაპრები (მათ შორის საბავშვოც), ისტორიული ამბები და გადმოცემები, თავგადასავალი და სხვ. მასალები დალაგებულია თემატურად კილოკაეების მიხედვით. მათ წინ უძღვის კილოკაეის მოკლე დახასიათება (გავრცელებულობა, მის მატარებელთა გვარები, საქმიანობა, და სხვ.). ამდენად ამ გამოცემით სარგებლობა შეუძლიათ, ენათმეცნიერთა გარდა, სხვა დარგის სპეციალისტებსაც, კერძოდ ეთნოგრაფებსა და ფოლკლორისტებს.

ტომში გატარებულია ჩაწერისა და ბეჭდვის ის წესები, რომლებიც საერთოდ მიღებულია სვანური მასალის შეკრების დროს და რომლებიც დაწვრილებით არის აღწერილი I ტომის წინასიტყვაობაში.

სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ სვანეთის მოსახლეობისა და ინტელიგენციის გულისხმიერი დამოკიდებულება ამ წამოწყებისადმი, განსაკუთრებით იმ პირებისა, რომელთა ვინაობა აქვეა მოხსენებული.

ბ ა ლ ს ქ ვ ე მ ო უ რ ი კ ი ლ ო ს

ტ ე ქ ს ტ ე ბ ი

I. ბ ე ჩ ი ო უ რ ი

1. ბეჩვი

ბეჩვიდსგა ემუდ სოფელ იზგე. ალ სოფლარ ლიხ: ქართვანი, დოლ, 5
კვიდანარ, უშხვანარ, ნაშთქოლ, ქოხულდ, გულ, ბაგვდანარ, მაზერ
ი ტვებიშ. თელ ბეჩვიდსგა დორ აშირთევი მეზგე იზგე.

ქართვანი, კვიდანარ, გულ, ბაგვდანარ, ქოხულდ, ნაშთქოლ ი
ტვებიშ ხობრა სოფლარ ლიხ. მაშენე ფიშირ მეზგე მაზერ იზგე,
ეჩქანლო — უშხვანარ.

ქართვანის იზგეხ გაბულდანარ, კვანქიანარ ი ვიბლიანარ.
თხვიმ მოსაველ ალ სოფელს ლი კვეცენ ი სიმინდ. 10

დოლისგა იზგეხ კვიციანარ, უშხვანარ, კვანქიანარ ი ვიბ-
ლიანარ. დოლს ჩაჩენამ ქედნი კვეცენ, ლო სიმინდ ი იზგენ მგ
ნამშეა იმარგ. დოლშ კვეცენ ჰარაქდ ზე: „ღია როქ, ღია, დოლეშ
ღინარ!“ — ტულის ჯვინალუნდღარ.

კვიდანარ კვიციანარ ი ხორგუანარ გარ იზგეხ. კვიდანარი 15
მგ ეჯვი ქედნი, იმეი დოლს.

უშხვანარ იზგეხ კვიციანარ, შამფრიანარ ი გურჩიანარ.
უშხვანარ ეხარ ქედნი კვეცენ, სიმინდ ი კარტოფილ.

ველდი ბოგუნ ლეეაშ სოფლარს მაჩენამ ქედნი კარტოფილ. მა-
ზერ, გულს ი ტვებიშ ანხე ჰექტარხენქა ერვეშდ ტონა კარტოფილ 20
ქა ქედნი. ებე სოფლარს ხოჩა ლაქვლიმგენ ლი: ლაჩახე მასარდ.
წვა, ხოჩა ლახეარ ხულეახ.

ნაშთქოლ იზგეხ ხორგუანარ, ივეჩიანარ ი წერედინანარ; ქო-
ხულდ — კვიციანარ ი ფანგანარ; მაზერ — კვიციანარ, ვეზდენარ,
ჯამდელიანარ, შამფრიანარ, ვიბლიანარ, ჩარკვიანარ, დადეშქე- 25
ლიანარ ი ქალდანარ; ბაგვდანარ — კვიციანარ, აფრასიძოლ,
აბდეღანარ, ხორგუანარ, ქალდანარ ი ვერსკიანარ; გულს — კვი-
ციანარ, გოშეანარ, გერლიანარ ი ხათთანარ; ტვებიშ — კვიცი-
ანარ, ცალანარ, არღელიანარ, აფრასიძოლ ი ბერჩლიანარ.

ველდი ბოგუნ ლექვაევიშ სოფლარს — ქართვანის, დოლს ი კვიდა- 30
ნარს — ლეჩყან ხაყხა. ემდოხუშდ ზავ სგეგბინჩუ ბეჩვის ლახქამ
ეწუე სოფელ — დოლს სეიფ. დოლსსეიფს იზგე ეშდეშხუ მეზგე-
ალ მახე სოფელს იზგეხ კვიციანარ, უშხვანარ, ხორგუანარ, ხარძია-
ნარ, გირგვლიანარ. აღარ ხოფშირა მოსამსახუროლ ლიხ.

დოლანსვიფიშ ი უშხვანრიშ ნენსგა დპრ იზგა. ამელეეაშ გიმპრ
 ერგე-ამეგენქა უქმარად ზესდახ. ათხე ალ ადგილს მეზგოლი იზ-
 გეხ ი ლაქნი-ლაღაშიდ ხულეახ. აღაშიხ კვეცენს, სიმიინდს, კარტო-
 ფილს, ლობიას, კობეშიას ი აშნავეხ ბალპრს. ბალპრისგა ხოლჯახ
 5 ერხენ ნაჰიდ ნალყინ ხილპრ — უსგპრ ი უცხპრ: სანათ, ვნთროლ;
 უცხპრხენ: ბაბანი, მაშკეალ, შუშაგ, ფხანქაშ, კაციშთავ, წკრან,
 გვირკეშ.

ბეჩვის, იჩეი ჩიაგვ შვანს, ხოშა ლინთე ხამთქვა. ვიქუნლო
 მანსდ ობაშენ მუს ხაზ. ლინთვისგა ლეშდებ ხულეახ ყარე ლილ-
 10 ლპი, ქვილმგენემ ლისგდი... ესვამს ხელობ (|| ლიმშივი) ხობა,
 ეჯი იმშიე. ვსყიხ: შკაფპრს, სტოლპრს, სკამპრს, ტახდპრს, ასკმპრს,
 ბანდრპრს, ლნითქ ი ლაბარგ კიბდონპრს ი იშგან.

ბეჩვის ნენსგა ლექვა ოხოზი ქალამ დო ლ რ ა. დოლრას ხექმენი
 უშხვანპრ კელღრა, დოლრათეღსგა ესლრის აღნიდ ფიშირ ტვიბ-
 15 როლ. დოლრაშ ალოშ იმშამ ელექტროსადგურ ბეჩოჰეს. ბეჩოჰეს
 ნარპის ხაჰვდი ბეჩვის, ლატლის, ეცერს ი ცხემპრს.

ბეჩვის ლამენჩალხენ ლი უშბა. უშბა ქა მეკეჰე ლი ჩიანგ. ეჯი
 სურუ კვლთხი ი მასპრდ ლეგპრჯ ლაზ ლი.

ობაშ ხაკვა უშბათეეი ლაზს, ობაშ ლღდეაშელი ეი ლაზეი. უშ-
 20 ბათეეი ფიშირ ხოზნახ საქართველოშ ალპინისტპრს ალექსანდრე
 ჯაფარიძეშ მათხემიობშე. ალექსანდრე ჯაფარიძე ი მიჩა პპრტია
 სუმიან აჩადხ უშბაშ კაცხთეეი, ლეეშგიმ სემი მარე — ჯაფარიძე,
 ონიან ი მუხინ — ჩეაღწაცანხ. ერქანლო უშბათეეი აჩადხ შეანპრ
 ი იშგენ ალპინისტპრ.

25 ბეჩვის ლი ლენინიშ სახელობიშ კოლმეურნეობა. ალ კოლმეურ-
 ნეობა რაიონისგა ეშხვ-ეშხუ ბამ კოლმეურნეობა ლი.

დოლანსვიფ

ზენი-ჩვეულებანი

მეზრობ

ლეჩუნ ალი ქართვენის, დოლს ი ქვიდანარს უშხუდ. ხაშხახ. ლეჩუნ სგანჩუ მარედ ლი მეყვლე: ქართვენი ჩეაბე ლეჩუნ ლი, დოლ ი ქვიდანარ — ჟაბე ლეჩუნ. თხეიმ დოლ ლი ლეჩუნისგა. 5 ლეჩუნისგა თხემდ მასნი. ჩეყან, ლეჩუნ ეჯლა ხაშხა ჩეყნარე ში ჩუქან მერდა.

მიე მეზრიშ ხევეს ი ქა ჯემბუალ ხოჩა ძგიდხენქა.

მუელურხენ სსნიშისგა ჟი ხეიბნად ჟაბშენ — გულხენ ი ქა ხეაზგრად თავრარ ი ლშხარაშ, მადე-ე [ხეიბნად] ჩეაბშენ — თავ- 10 რარხენ გულთედასგა. ამჟი ბვლს ჩუბაე ლაზვრიარს, ვოხუშდ-უსგვა კილო ნამნაჲ ხასკდა, ეჯის ხეპქმინად უორნიუორნ. ლაზერი ხერასშე ნად მესყე. ეესგაჲს ხებოლიდა, ეჯი დორი მეზგე ლსე მექემ ი მალმაზონ თარგლეზერ ხაშხა, ათხეე ამ ლჯე, ეჯ ხატს ხეპქინად. მუქვედჩუ ნირკან, ეჯი უორხენისგა ხეენმიედ, მადე-ე მალმაზონს 15 ხეარსკენად ი ვოდ დო ქანდენოლხ, ერქად ნაჲ უორეი უშხუდ ხეემზერად სეეხენქა. ერქას მეზგე სგანა კარეას ი ქა ვიდა, ნამ- შაჲ მ'ათმარჯოლ, ეჯის უორთეჟა. უორეი მალმაზონ ხორკან, ეჯი ჟი სმზერიდა კარეას ეჯ მეზგემ ნაშდობაზენ ი სეეხენქა.

ამჟი ჟი ნაზორ ნანშაშე ვან ხეევეს აწყიდეხს. ეჯის ჩუ ხეანწყად. 20 ერქაქაშ ეჯი, ქემნერა მაჲ ლსე, ეჯის არაყდ ჩეარაყიდახ, კეეცან ეჯის ლენყად ადისგდახ. ლიჯედიშიაშ საფტინ ლადელ ვანს ჩეამსენიდახ ი ეჯ ლეთ ჟი იმარალდახ.

ბერმა ლადელ, ლიჯედინი ლადელ, ამჟი ხოშა მუსობეი ლახეთე, მეზრთე, ვოშთხე კილომეტრს ლეზი ლსე ი ქორხენ ესღანდახ 25 ლეშარ, დორი ხოშა კუბად ვანეემ, ყვიეე ი გვი სამწვადშე ჟი მეტყებ, ზედაშ ლანანისგაშ. ეჯ ზედაშ კულაშ [ლანაჲ]. კულ ჩიქი ჩუ ლესლართი ლსე, ერქანლო ჩუ ლეთრე. ეჯის ჩუ ხეანკემდად დორი ლეთ-ლადელ, ერქანლო ჩუ ლემცხანა ბოქკათედასგა სგა ხეაწკად თეალთეშე, მადე-ე წერქოშ, ჩუ ხეანჭურად ლაიდ გუნ 30 ლუჩეკლად, ხეარაგუნად აემდ ლადელს.

აღის ჩუ გერვამ ლმთერა, მზუ დო იროლ, ეჯი, ზურალ ო
 ღვაქმარე, ლლჩახენქა ლიჯვდიშითექა არაყს დემეგ ჯორა დე-
 შომა.

5 ეი მეზრთეეი, ლინთეს ხოხალდა, ეჩშელდ ოსლურდად, ხოლა-
 ლინთვისგა ხოფშირა გერვეშდ ღვაქმარათეეი, მადე-ჲ ხოხრა.

ეი მეზა ჯგერავს ლახა ეი ხოქპბიდახ, ეჩქას ჩუ მესდა ლით-
 რეს ეი იზნახ. მეზრავშ თარგლეზერ სბენდკიშ ლი ჰარაქ სოტრთექა-
 ჯვინელ ლწირველი ლმპარ, სამრავ ი იშგენ მავ ხად.

10 ეჩჩუ პაპ ლმზიგ, ლინთე ი ზავ ჩუ ლმპარდელი ი ჩუ როქ ხაშ-
 დლეა ეიბ. მემზრა ქა ხვექმენიდად კერკანდ ლერსგვანთე ლმზრშე-
 ლო სგა ლურდად, ლეტეროლს ეი ხვატერად, ფიშირ ნულვანდა, ჩი-
 სგა ხვატერად კარვავშ მკვდემ სეხენქა ი ნაშდობახენქა. ეი ნაშზ-
 რუნლო ქა ჯვედნიდად მიჩა სგეებინთექა, უშხუდ მავ ჩუ ხვატუ-
 ლიდად მაზერთე. ლატულიეი ხვეჭერალდად აშხეეი, ხვემზრი-
 15 დად... ჩუქაშხენეი ჰერს ეი ნაშმინახ მეფხაეი, მადე-ჲ თვეფს-
 აკვანახ.

ლლჩაუნლო ლიჯვდიშითექა ლეჩყანისგა თვეფიშ წესდ ლიბემ
 დემეგ ნიშიდდა, თხუმ ჩუბოვ ხეჩმულად. თხერე ეელს ყორთეფსგა-
 სგოხმგებნოლ, ჰარავ თვეფს დემ ხვეფშვდად, დემეგ ნიშიდდა.

20 ეიქაშხენჩუ მექდა ქორს სადამშე ქა ხვექმენიდად, ლაყბე ნად,
 ეჩქანლო ტაბგობ ხექმენიდა. ნაჲ მელსკარ ხვასედ, ეჯარდ ხომა-
 ქამშხენიშ მექედ ანლერდა. ეიბ კათხთეფსგა ხვატვშად კულავშ ზე-
 დაშს. ეჯი ეი ხატყციდა ი ქამშხენჩუ ჯედნიდა. ხედვამ ფოყთე
 ანჯდენოლ, ეჩხავ ეაბე ი ჩვაბე ჯეეს ხოჩა ზამს ოხლეილიდად. კათხ
 25 მეგმემ ლი. სგაშხენ ლწირველისგა კეც კირშე სგა ხათიქ. ესვალა
 ჩოთყეიშა, ედო ჯვინალდ ეშთე ლემგოშენელის ზედაშს. ლატემი მი-
 სამს ჩოთიშგდ ხოჩამდ, მურყვამი ჩოთიშგდ ხატრე ლაშხენი-
 დოლს.

სკარ ვოშთხე ლეთ-ლადედ ლასე წეს: საფტინს, მიშლადედ,
 30 დემდიშ ი თახან ნებოხს ჩუ ხვერნიდა. მამ ლიმზრ ქა იქვიდა, ეჯი
 თხუმდ კარვავშ მკვდე ხალხლა იქვიდა. ეჯი ხალხსი აშ ხოხალდა-
 ეჯლა ლიჯდე დას ხამქინდა კარვავშ. კათხაშ ლაკადეი ნემთქეან-
 ლიმზრ.

ჯვიდანარ

3. ლაყვრამ ო ლანგნამ ლერექვ ჯვინალდ

მიშგვა ბიძი ყანსავ მემბუალდა: ხასმა როქ, ედო მიჩა ჩიქს მადმა, ი ხეხვარ სგვირიშ ფატნარჩუ სმბჰარდ ყარამანდულიშ ყუთს როქ ლემგემნელიხ ი ლფეკელუს გლენხარ ხაჯრალახ ეჯკალიბ აწყდურას. ლფეკელუს სგვირიშ მადმა ხაქემენახ, დედ სგვირიშ 5 ნეფყუ ხაქონენახ. გლენხრე ლალ ხეხვარს უბჟა ი ეჯკალი მადმა ხამთქვენახ.

ჯვინალდ, ლნიდ ერქახიქა ლაყვროლს როქ აშ აშხტიდახ. ამეჩუ, ისგვა ცახან უყაცრავდ, ლხეხე-ლეგზელ, ა, მაშქართე ლეეა ლემშხატ-ნელი შდღხენდიშ კიციშა. სგაშხენ ნენის დედ პარტს ხარშუნა. 10 ქემნიშ გარ ლეხვებ ლემწვენ ი როგაშ. ლგვზელ ყრვამ იროლ, გეზირს ლექვაე ქემხართე ლემყვინნელიხ, ლეეა ხეხე-ქაშ გარ ხაწ-გენახ. მარე ხოხრა ლემარდ ერქას: ლირდი ლალ დემ ხამედენახ.

ლანხერი

4. ლიფანალი

კანდანლო სემი-ვოშთხე ლადელ ქა ლერი, ერქას ხამთქვახ ლიფა-ნალიშ ლიბნე. ლიფანალი ვოშთხე-ვოხუშდ ლადელ ლი წეს.

მანკუშ ლადელს ადგომ ხაეხა. ამ ლადელ ხოშა ი ხოხრა მავ ხაშდბა, ჩიგვაშ აწმინდუიხ: ტაბგარს, პასკმარს, ბანდრარს, ფაქნარს, ყოშარს, ყორარს ი ჩიგვაშ, შამე ქორიაგა ჩუ ლგ. შედ-მაყვედს ტებდი 20 ლეკშე აშყედის ი ქახკენეხ. ადგომ ლადელ ქა დემის ირბიელხ. ნე-ბოხს ყორარქა, ლახ მუს დემის ქედნი, ბარარშე მუსს შიდეხ: ქუნ-ნარს ესერ ქემხარ ნომეგ ახყურეკენეხ. ნებოხს, ჩუ იბერი, ერქას ქა ირბიელხ. ქორისგა ქუნრე სგა ნაწედუნლო (ხაბეახ, ერე ქუნარ შიშდ, ჩუ იბერი, ერქას ქედნიხ) კვლთხიდ რაკად მადე შიდ. პას- 25 ტამს წირხს ხაბემ: ჰერს ესერ დემ ანკედ, ეჯლა. ბოფშარ კვად-ლარს ჰიდეხ ი ოლ კვადლარხენქა გირგედარს ასყიხ, აქანქეხ ი ქა ხორკინეხ ლალსგურაქა: გირგედარქა ესერ ქუნარ ისგვრიხ. ჩი ჰამს ი ნებოხს ხოფანეხ. ვოშთხე-ვოხუშდ ლადელ ეჯეი ლერი, ერე ქორისგა კვლთხი ჰერს დარმოშ იკედ: კვლთხი ჰერდ ესერ ქუნარს 30 ხაყელენიხ.

ღვეშვიმპილიშ ჰამს ჯოდი ჰამ ხაეხა. ეჯ ლეთ დოსდ იგნალხ ხოშოლუ, ქა ირბიელხ ი ქა ხოფანეხ: ან ლადელ ესერ ქუნარ ეტიხს, ი ჰამს ქა ხობურდუიხ. სგა ტენიხ (მბბურდაგა ზურალარ), ერქას ყვერბჩუ ხეთხელიხ: ალო მამ ესერუ ოთცვირენხ ქუნარს. ლახ ხე- 35 ჰოლიხ ითქარ, ერქას ტულის, ერე ხოჩა ზამ ესერ ხოჯდენიხ.

ხოფანეს, ეჩქას ხეგზალს ლერმათ, ერე მინე ქუნწარს ქრისტე-
ცახან ესეროუ ხარხ ლაქუნ, იმგემა თვიმი სარაგ ესერ ანღურდეს-
ქუნწარს ხაბიცხ, ერე მინეშლა ხოჩა გარ ვდთიალახ ი ლახპტივახ,
ამეჩუ ხოჩამდ ე მადლა პშმადაბეხ.

5 ნაფანუნლო გვიანდ გარ იყენალს ი ინბეალს ცინგლარს: ერემა
ესერ ხოშამ ოხუმბპვიის ცინგლარს, ეჯის ესერ ხოჩა ლაქუნ ხერი.
ცინგილს იმბეალს ხოშოლუ. ლიფანწლიქა ხანთქვახ ლინყავალ ი
შენყუე მარე იმბეალ ცინგლარს. ამეი ლამბუალს ისგლათე ხერაგინ
ი გვიანდ იყენალს.

10 ლიფანწლიუნლო სემი-ვოშთხვ ლადელ ქა ღერი, ეჩქას ხატულის
წალტეხულს. ამ ლეთ აჯაიდ ეჯეი ხოფანეს, იმეი ლიფანწლისგა.
წალტეხულ ლეთ კედნის ეჯ ქუნწარ, ერემა მკელი ლინ: მკელი ქუ-
წარს ქა ესერ ხერაგინ შუკვეი ი ეჯლა გვიანდ ხოქხენიხ.

კანდა ლადლი სგეებნე ლეთ უცხრამ შუსყი ფაუს ხასგერეხ
15 ბეფშეს ი ეჯეი ხაზელალენიხ. ალ ფაუს ჯულ ხაეხა. ჯულს იმხენინ-
ლკერაქა. აჯგომ ლეთ ჩუ იკედხ ი ჩვაქცურეხ კულამ-კულამდ.
ემხუ ნქეიცს სგა ხოჩდინი კერაშიმ კუთხისგა ი იშსი თამ-თამწდ.
ამეი ჩი ლეთ ი ლადელ ლარბიელეი სგა ხოჩდა ჯულიშ ნქეიც.

დოლ

პ. უფლიშიერ

ქამიზალს მპისისგა ვოშთხვ-ვოხუშდ მეზგე (მეხებარარ) ხეტ-
ყუბალს უშბეარ ი ისყიხ უფლიშიერს (|| უფლიშიერს). უფლიშიერ
ვოწთხვ ნაგზა ხანთქვახ. მანკუშ ლადელს ხაეხა უფლი ლადელ.

უფლი ლადელ პასენიხ ჯანვ. ჯანვემ ლიდსენი ხერასუე ხარხ. ამ
25 ლადელ თელ სოფელ ესლრი ლმწურთე ი პინეხ ვისხერე ყვიყოლს.
უფლიშიერიშ მანკუშ ნაგზა ლიშმაე ეი ლეჟაჟ ლი. ვოშთხვ ნაგზა
მეუფალიშ მეზგოლ ჩიგარ აშხუდ პრინ. შომამ ჩუ ხოშთხენიხ ეი-
ნაზორ ლეზეებ ი ლეთრე, ეჩქას ჩუ იყრულალს. სგეებნაე უფლიში-
ერიშდ მარემ ქუნეი ანხვერინი ნამშამს კვეცან ი სინინდს. უფლი-
30 ლადლიშდ მეზგემ ქუნეი თვით ლმასას მავ პასენიხ ვიახე ქამჩუ.
ლიყრულალ ლეთს ხატულის ლინხერალს. ამ ლეთ ეწხუ ლმასას.
პასენიხ. მერმა ზავეშ მეუფალიშს ქა ხომზერი მეუფალიშ მეზგე ი
ეჯეი ჩუ იყრულალს.

უფლიშიერ ხანთქუნს ალ თავრობ ჩიქდ, ეჩქანლო ჩიგარ იკვდა
35 ი ათხე ხანდურდ მადლა ხანთქვახ.

დოლ

6. პარპოლწუ

პარპოლწუ ლადელ დოლ-კვიდანარ ინზვერი ეი ი ვასენიხ ყუ-
 ენარს. ყუჟარდაქს ხოვდე ემხუ მეზგე, ესვამს ხოცხა. ყუჟრე მკვლა
 მეზგემ ქუნეი მუჟელურ ხოვდე მამე ემხუ საჩფელ კვეცან. ყუჟრე
 ლედეს ჩვათაღიხ მეზგემ ქუნეი. ლამზრთე თვით ლესკარს ვინე 5
 მამე ი ყვიყაცაბან ეი ხამზრახი. ალ ლიმზრ მაჯადიშ გულა ხარხ:
 შონამ პარპოლწუ ლადელ ყვიყს დენის ესერ ადგესენისხ, ეჯ ზავ
 ხოლა მაჯად ესერ კედნი. ხოლა დარარს ხაბარლიხ ყვიყიშ
 ნაუდსენის.

დოლ

ლეზვრალ გოშარ

მიშგვა დის ლუშნუ გვეშ მამე ხოხალ ლეზვრალ: ლილთე, ლი-
 ჯიშ კულიარე (ლიჯელტრე), ლიცბურალი ლერქერე: ოსრიშ, კაბწუ,
 სასშვირრე, ზეტარრე, ლექთულარში, ლიფყური, ლიწუნდამ, ტუფ- 15
 რე ლილფერე, ლიცბურე ი ლიშინბი ფიშირ შვიმიშდ: ლამგრი-
 ზიშ, ლაპანწკვალში, ლვეშდ ლატახშე, ლალანჩოშ, დუნდამგვე ლიშ-
 ბელი; ქანწუ ლილთე ლეჯიშდ, მამე ამ ხოხალ.

მიშგვა დი ლუშნუ საპენსი იჩო ამეი: ტეტს აწურიხე, ნაწურიხ
 ჰერამს ჩვენკეშდე ი ეჩხავ ხეჩო კყანს, იმემ დო ირი. ხოჩა ხამემ
 ირი ეჯი. ლუშნუ საპენ თხუმემ ლაბარდ ხოჩა ლი: ფათეს ვწმგვე 20
 ი ქარჩს დემ ცვირე თხუმეი.

მიშგვა დიეშ ლიჯელტარი ი იშგენ მიდ ჩუ მიხალ მიჩეშხენქა ნა-
 თორ. ალი ნიშგეშმეყ ანეი ლი წეს: დიხენქა დინაგეზალს ეი ლეთერი
 ხარ, ლეზვრალ მამ ირი, ეჯი, მიჩი ლილმეთილ როქ ხარ ბაც, ეჯლა...

ათხე ითქიშ-ფითქიშ გოშარ: ნაკლაუნლო მამდს ლეაქარ ქაბწ- 25
 ბიხ ი ეჩქანლო ითქ ზურალწუ შითე კედნი. ითქს ეი ლიშყვიდი ხაკუ,
 ჩუ ლიფრე, ეი ლიწერემი ი კიბდონთე ეჯი ლიდისგ. ზურალდ
 ხეკვეს ქორისგაშ მარემ ქვინ ქანგარშას ი ეჯშელდ კვიდოლ ლი
 ქა ლეგემ ლელინთე ი ლენზავ გვილჰოდლ.

მახერ

ბადმოცემანი, ამბებო

8. თათრიშ ჯგერ

უახე ეჯ ტეიბს ლჰკლჰ ქალნჰ ხაშხა. ამეჩუ პაპ ი მიჩა ხეხე ლმ-
ზიგხ. მინ ლმზიგხ, ეჯის ქუმთა ხაშხა. დორი ნალეეურ ი ეშხუ დინ'
5 ესერ ხარდენახ.

ომჰედელიხ თათრიშ ლაშგერ. ახკონენახ სგა ლხხეტას ი ხოპრა
ზურალს: — მზდილუ ხერიხ, ჯიმ ი დიარუ ვნკილხ!

ალარ თანახმას ოხვადხ. ლოხთუმუნე მიჩა ქვშს: უყროვა ბულვა
ჩოვ ოთუდსენე ალარს. ანჯად ჯი ი ლარბიელს ლახსურდა. მიჩა
10 გეზალ ლანგვლიქ' ადგენე: — ლატლიანშ თადასსუ ხზბჰინეხ: ნჰა ჯარ
გეაცხიპ. თვით ტყენ შუნ ლადახ, ეჯჰი ლეე' ანჯეს ლატლი თადას.

ბულვამ ლელივ ოდჯაბან ი ლატლიანშ თადასდი ლეე' ანჰიე,
ახკონანხ კერკანდ, ე'ანხეიტხ თათრიშ ლაშგერ. ეჩეჩუ ლამურგვალ
ჩვარიღეხ, თათრიშ ლაშგერ კვიმთს ახგენეხ. ამლა ალ ოდგილს
15 ოთჰახან კვიმთა.

ქართვანი

9. კვიციანრეშ შვანთე ლიჯელ რჰჰხენ

ლმარდხ ეიბე რჰჰს სემი ლახება, საბრალ ლიზგე ხარენახ.
ხოხრა ლახებას ხოქეახ: — მინს როქ მჰა ხულევეხ, ეჯი ხოშაე მუხება
20 ესსად, მინ როქუ აჩადხ, იმგვალეგ ქუნემ ლხცვრას ვნთხენეხ.

ქახაგანხ ლახვარს, სგახხედღენხ ჩოლურთე. ამეჩუ ოდგილ ვნთხეხ
მეწდის. ნენსგაშ მუხებე მეწდის ასად, ხოხრა მუხებე ლახვარს ანღრი
ი სგახხედღენ გულთე გულჰ თახანშ სგეებნე ლეთ. ბიმბულათრე ხოშა
ბევას სგა ლხხმუშგერან. ბევად მასარდ პჰტიე ხეყერ. ხეკედიალ:
25 — იმლა როქ ახვედღენა შვანთე?

კვიციანდ ნიჩა გაჭირება ქოხუმბავე: — ქუნემ ლხცვრა-ლლ-
ზიგალ დემეგ ხულეე.

ბევად იმედ ხჰქვე: — ნომა როქუ ხაყელენი, მეხარ ბეჩეიანშ თუსდ
ისლამ გჰბრელთე ლმზირთე კედნი. ეჯის მჰგ როქ ჩუ ხამედა.
30 ბევად ხჰქვე კვიციანს: — ჯი როქ გიცვრას ხაჩქვარი, ამნოშ გჰბ-
რელს სგა ლხხჯერენ. შომანჰ ისლამ ი მიჩა ათხნეგერ ვნჯდენიხ,
ეჩქას 'ვ'ოდო გჰბრელ ჩეოდლონას, ეჩქად ყორ ნემ ოთქარა.

მერმა ლაღელ ბევად გიცბრ ქანჯიდ ი ჩეზნიჰ. ყვიფე ი გვი ე'ანტყაბეხ, ლემზერბრ ანნაყეხ ი გზბრელს ეი ლახმეზრეხ. ბევა ქორთე ანტახ. კვიციანდ ლაჯემიწუ ყორბრ სგაშხენქა ჩეაკილ.

აჩად დროჲ, ისლამ ი მიჩა ეზბრბრ ლმზირთე ანჯადხ, ლაჯემიწუ ყორს ლახაგანხ. ლაჯემიწუ ყორ მად ჰდკარან. ლვეშგდ ატახ. მერ- 5
მამენ სგა ლმზტახ.

— გზბრელ, მჰა როქ ოთდაეშა მიჩ, ერე მიჩა ნმზბრს დემ იკვლუნე?

კვიციანდ სგაშხენქა ოსცად: — გზბრელ როქ დეჰეგ ლი მიზეზ, ჯი როქ ლი საბრალ მარე, ჯოდიახენ ნჯედ, ი მიჩ როქ ხასმა 10
მიჩა ეახე, ეშხუ-ჯორი მარემ ქუნემ ლიცვრე ჩუ როქ ხმედა, ი მიჩი როქ იმედ ხარ, ერე ქუნ ათცივირე.

ისლამდ ხჯქვე: — გზბრელლო როქ. ლმდიშ ლიმზბრ ნომოჲ ოთ-
დაეშე ი მიჩ როქ ქუნ ხმცვრე.

კვიციანდ ყორბრ ჩოთკარე. უშხეარ ხეჰადხ ი ში ლახვემხ. ეჯ 15
ლაღელ ისლამდ ი მიჩა აფხნეგბრდ ლიმზბრ ჩეაჩმინხ. ნებოზს ქორ-
თე ანტახხ. კვიციან მასბრდ ლახლატუნ, თხვიმ ვზირდ ხეყად.
შომჰა ისლამ ჩმდმეჩან, კვიციანა სგვმშემ მიჩეშთე: — ჯი როქ მიჩ
ხეფსუნი, ეჩა მქათედ ანჯადუ ჯი, ქავ ჰდზელალე ბეჩვიდსგა ი ლეა-
ხური ეავ ვნთხე ი ჯი როქ ქა ლაჰრდნე. 20

კვიციან ლექვა ანჯად უშხეანბრთე. ამეჩუ ნაგქურს ხორდა სენი
დინა. ნაგქურიშ ხობრა დინა მასბრდ ლახლატუნ. ნაგქურს ნალე-
ეურბრ დემეგ ხორდა ი ლეეა ატახ ისლამიშთე: — ემჰა როქ ეჯრ
ბაც ხარ, მიჩ როქ ნაგქურიშ ხობრა დინა ხაკუჩ ხახვდ.

ისლამდ ლმჯერნე აფხნეგბრ ი სგესიიე. კვიციანს სენი გეზალ 25
ხხწესან: ეშხუს ბედან ათჷახ, მერჰა — ძალუ, მესჰა — აბრამ. შომჰა
ნაგქურ იდგარიე (|| იდგარიდა), ეჩქაა ჩუ ჰდქვბ მიჩა ჩიეყაცახნ:
— მჰა როქ დო ჰდფიშრენეს მიჩა ნთსჰე, ლიჯგრის ი ლიმრიეს მიჩა
საფლვევი თვით ლაგჷფს ი დიბრა ნეზგემ ქუნევი ჩოგ ადმსგეხ.

კვიციანიშ სემი ნალეეურ გეზლირიხენქა ნაშხა ბაბაშერ, ძალუშერ 30
ი აბრამშერ.

დოღ

10. ბედან

ბაბაშერს ხბრდენახ ეშხუ ხოშა მარე, ეახად ხჷხენა ბედან.
ბედან ლემბრ გულმეცბრ. ჩი გვაშ ეი ხმთრუნა სგეებნაე: შომჰა 35
ლემდაგროლინ მარე, იმეი ლემდაგროლინ ი მჰა ხბრდენა
სგეებდ.

ონკედ ეშხუ მარე ი ლახქვედნენა: — შომ' ესერ იდგარი ჯი? ალო ექსერუ ლობთირ.

ბედანდ ხაქვე: — ჯი ესერ იდგარი თანფა საფტინ ლადელ.

5 ალ მარა ლაცე ოთთხარ ი ხაქვე: — ალო მაზუ ესერუ ტიიც. ლესეს მიჩა ნალთერ, გვის ესერ ლაჰვედნე.

ანჯად თანფა საფტინ ი ალ მარე ჰამს კიბლონთეფსგა ომჩედ. ჰამუნლო ნებოზდ კიბლონისგა ლენარდ. ნებოზს ქომვედ კიბლონ-ხენქა ი ხოქვა: — ბაბა ბედან, მიჩა ნალთერ გარ ესერუ ხალვიქ! ნებოზს ლახქვედნენა ქორშარს: — ვისხე ესერ ხოთენახ მა?

10 — დემეგ ესერ.

ანჯად ალ მარე ი ვისხე ადგე ლცთე. ვისხედ ლიც ჩუ ლაიშ ი ლობრეკ მიქვ ალ მარა ი ფაშარ ქამჩუ ოსდე. შიშდ ეჯ წამგი ადგან. ბაბა ბედანს ხოქვა: — გუნ ესერ ხაცენალა, მარე მიჩ' ესერ ლალთარ ტიიც ლემარ.

დოლ

11. სეგზ

სეგზ ლემზიგ დოლს. ანეჩუ ლემთ'ეფთოლნელის ქვილიმგენოლ (|| ქვილემგენოლ). ალი სეგზს ინტერესდ ოსკიდა. მაროლი ლემ-თ'ესეფოლნელის, ეჯი ერე მამაგვეშ ლემმეკროლინ. სეგზს ხაინ-20 ტერესდა, ერე იმოლოვეშ ალი ჩეპცხერეს.

აშხე ლადელ, ხედვამ ადგილს ამეი თეფნიხ, ეჩნავ ადგე ვეთმ-მალი სგა ხაქიმ ვეთმალს. ჯი ქახიქა სგურ. ათხე ანჯად ხოზა სვრილ ჯიპრამ ჯიკხენქა გოლერშაპ. ეშხუ ფირეს სგა ხაფხეკ ი სგა ადგე ალი ჯიკიშ ფოქთეფსგა. ათხე სეგზს ხოქვა: — მამ ოხსახთას, ერე 25 ალი გოლერშაპ ჩუ ადგარის.

ათხე სეგზ სგა ანტახ სოფელთე, სოფლარს ქა ხაქვე: — ამეი ფურარ თეფნივხ, ეჯაპრეშ მცერკლე მჩი ესერ ჩოთცხერა: გო-ლერშაპ ესერ ლემარ.

ათხე აჩადხ ნავ სოფლარ ი ჯი. მახიშ ლიბარ ანსყეხ მასარდ ი 30 ეჯი ჩუ ადფარეხ, ალი ლიბარ ეჯი ჯიპრას კერკანდ მასარდ ლახ-დებ ი ეი ახბიდნეხ ი ალი ჯიპრა ჰედურდ ჩეპდშიხან.

ეშხუ წინწილდ ჯიპრამ კეცხეი ე'ანსკინე ი ქალამთე, დოლრაათე, ოთჩადხ.

ეჩუნლო ხეამ ხან აჩად, ეჩქას სეგზ ესლარდა ლენკერა ლექვა-35 ხონკრი ღორი მაროლ (|| მარე), გოლარშაპ ანლრი ქალამ ლეჟა ლეკილელშე: ბაზი სეგზიშ ესერ მუშგერი ლი.

ალი სეგზს ქა ხესმი. სეგზდ მიჩა აფხნეგარს ხაქვე: — ჯი ესერ ეი ხოქვენეი, ბაზი ქორთე უზად ესერ დემეგ ხოყა.

სეგზდ ეი ოხქვენ ქორთე. გეშმიდ ჩქარდ ანჯად ქორთე, გოლერშაპს სგა ოხჩაშ. ქორს ერეშე არდახ, მშე ქათქაბნე ი ჯი დარბაზს ადუურდა.

ანჯად გოლერშაპს. ლეთშე ი სგაჩად ალი ქორთე. ქორს შარე დარ ესხვიდდა ი ალარს თირქარ ლერაყიშ გეშე ხარენახ. აღარს ათგენენა ი მასარდ ლონშეა. ეჩქანლო კა-კერაშ კვრკანდ ემდ-
 5
 აორი ორკაქდ ქახცხეპა. ჩუ ოლრკაქელი, სეგზ ოლსგიდნელი ჰულდუმჩუ: გოლერშაპს ეშდგორი ორკაქდ ქახაცხენა კა-კერაშს, თხემ ნენსგაჩუ ხაშხენენა. სეგზ ჩონკედ, მებიდ ჰობედ ეოსდა (|| ეი ოსდა) გოლერშაპდ, ჯი ეი ომტეხ დარბაზთე ი ხაშგდინა
 10
 ეჩქენჩუ. გოლერშაპს ათუ ლახარა, ეჩქას თხემ ქობთენა. ეჩქას სეგზს თეფ ხოყირა ი გოლერშაპს ყორთექა ქომჭედელი, ეჩქე ჩუ ოლდაგარ (|| ოლდაგრელი).

ათხე სეგზს ეშხუ უღვა უნქეა ხაბნარ ეი ოხუნა ი სგა ლობხა გოლერშაპდ ი ჩოთხეია დოლანშ ბოგთეჩუ. ბოგდ ქერარ ქა ოხრიღვა
 15
 ი ეჯეი ჯანარ ქოთფიშედა. ჯანარდი ჩეადსკინეს დოლრათეღსგა ი გოლერშაპი ადგეხ.

დოლ

12. სეგზ ი ნათელად

სეგზ ი ნათელად მეკეპე ლახება ლემარხ. სეგზს ლალვერს ი
 20
 უშგულს უშხეარ ნენსგა მეზგე მშე ჟახალუნდოშ ხათრონა. ნათელად ლკშაშ ი ჩიღსგა მეკეპე ლემარ.

აშხე ლადელ სეგზს ხოქეა ნათელადშედ: — ხოცხონეს ესერ ი ლალვერიშ ი უშგელშე უშხეარ ნენსგა მეზგემიშ ყორთეღსგა ჩითე სგავ აჩად, მადე როქ ი მელდიერთე ლელდელ ჟავ ადგე. წემაშე,
 25
 ჟადა ი ეორახეოვ ლადე ი იშგენ მამაგვეშ. ეჯეი ლელდელ თხუმუ ლაქვეარ. ჟავ ადგე ნელდიერთე. ეჩქე სავეარ ჟავ ანკიდ, ჟავ ანწორხე, ჩავ ჟავ ანშხარ, უტხარ ჩავ ანთუთხენე ი ჟავ ანხორელე ი საეჩავ ჟავ ანგორშლე, ჯანარ სგავ ლახეებ, ვეთხმალ სგეებდაე ლმარეკლე ი სგოე ანჯად.
 30

ალიმშე ამეი ჩეემინ. ქორთ' ანჯად. მიჩა მუხება სეგზს ამეჩუ ხეწად ი: — ჟა, ანუ ქეყანათ' ესერ ქომჭედელი, ამეჩე ესერიდ არი ჯია?

— მიჩ ესერ, ხეიბდამლონ, ყორხენქა დემთე ხოზნა.

— ალქესერ იმეი?

— იმეი ესერ ი ლალვერს ი უშგულს უშხეარ ნენსგა მეზგე მშე ჟახალუნდოშ ოთშელდა ჩანგეი.
 35

ქიდანარ

13. დვიდილშერ ბიბუ

დვიდილშერ ბიბუს ქამ მერღე ხწრდენა მკეთ. ქა როქ ღვრდა ლწთხვართე ი სადგეემთე ხამშგვაროლნა დწლ. ქა ლატახეი ლუმ-შგურანწელი:

5 — ნწპოლ, აღეე ჰაძს დოსდოვ ანგეან. ლალოკათეღსგ' ესერ ჳედწის ი ეშთეღსგ' ესერუ აწად.

ისგვაკახწწ მად იშგდი ი ლემშგრწრი ხწლვენა ი თწშ ნწწკდ. ქამ მერღა ხოქეა:

— მოლე ლოხხეიტ ესერუ. მიწა ვიდილ ესერ ოლღვაეელი.

10 თწში. ოხწუღწა ი ლემშირი. ოლმწწ, ეწქას მახადიდ ოთშგურანა: — მგხწრ დოსდუ ანგეან ი ხოშა გორგოდწ მიწემდ ესერუ ხომშგრან.

მერმა ლადელ ეჯის ჩუ ლახუენენა ი გვიწწდ ათქეხა. ათხე დწლ ომწედ ი:

15 — ბიბუ, იმ ესერ იწო? ბწრგ ესერ წწრი ლალოკაეი.

ბიბუ ეწოღგენელი ი ლაჰვირილქა ლოლსგიდწელი ი ბწრგ ლემწრდ ლალოკაეიღა. ოთტგრხწა ი ეშხუ ხოშა გირგოდწ მქა ხაეკრქა. ბწრგ ეი ხწხეა ეიბავ, ეწქას ეშხუ ლოჰიიდი ი ეშხუ ჩუიღ ოთდაგრა. დწლ სგაიდ ომტეხელი ეშთეღსგა ი: — მაგეწრ ესერ გწარობ ხარენა?

20 — ჯავ ესერ ხორი შვიდებდ, მიწა ეწრ ესერ ლი აღი!

ბიბუ მწშქს ხწხტუნა ი: — მიწ ესერ ამწუ მამა ხაკუ ი ფხტლწწუ ლახვემ.

ფხტლწწ ქა ლოჰოღა. დწლს ხოქეა: — ხოშა ღვაშწშ ლესგს ესერ ლედოლ ხოწ ი სგა ლიგაღდ ესერ ქავ ადტუმურე ი ჯვიჯვე 25 ესერ ჩეავ ესყედწე. ლესგიშ ქიპს ყირყეჯწრ ხარ ი ეჯწრ ზამთე ლიგაღდ ქავ ახთიშ.

ეჯ დწლს ვობწშ ლწთხვარწშ ლედოლ ლოჰოღა. ამის ქორს დეწის ლუმეკიწწელი ქა. აღ ლედოლ დვიდილშერ ღვაეწრს ესსეღახ ი ხოწა მეთხეწრ ლემწრბ.

გულ

14. ბიბუშ ღვაშ

ბიბუ გოშუან ლწთხვართ' ომწედელი კათე. ეწეჩუ ღვაშ ახ-ხეწა. — ჩიღწ მარ როქე ხოგან ქეინ, — ლოხსგიღარა: ლაჯგწრშე გვეწი ლემწრ. ლახარა ლწწმინდწვის ი მგე ქოთღირა. ლევეგიმ ნაბ- 35 დიშ ნეკურთხ ქოთფიშგა, ღვაშდ ლოხბა ყიაქა. — ჯგგრწგ ესერ, აღი ჩუ ნომოვ ოთთვიფ მუელურ ლადელ.

მუელურ ომჩედ ლახვართე ამ ადგითე. ქა ლეკპეტე ღვაშ ჩუ ხაკრქა. ლატმურას ახგენა. კინჩხქა როქე გჳჩ ქა დემ ღვრდა. ოთბიწვა ჩუ ი მიჩა ნეკურთხ! ერქას ოთთურა ჩუ, ერე ზიჩა ნაშდბუნ ღვაშ ლემარელი.

ქართვანი

15. მქაფიშ ლიტხე

ბეჩეიშ ფუსდ ლემარლი აშხე დრრვეი სორთმან. ეჯის ხარდენა უსგვა ნალვეურგეზალ.

აშხე დრრვეი ბეჩეისგა მადარობ ომქედელი ო სორთმანიშ ლახვადსგად მშიდ ხარენახ ფამლის. სორთმანს ხალენა ლიმქეთ 10 მქეალვარცახან ი ლახე მიჩა მალვანისგა მადარობ ლენარ, სორთმანს ოთთონა მიჩა ვაზარდ მქეალთე ი მქეალვარს ოხზუნახ კვეცნემ ფექ. აღის ამეჩუ მეფდ ლემქემრინხ, მარე მქეალვარს ესნარი კვეცნემ ფაქედ კირ ოთნანდახ ი ამიშ დინარს მეგრეშა ლემზეუბხ, ხაშრუნა. ამიშ ბედშე დინარს ჩუ დეშ ლემზეუბხ ი ჩი ქვენდშ ქუ- 15 რუესგა დირიშ ნაკეიშს ხაცყერნახ (ხაჩხინნახ) ი სორთმანიშ-ცახან ქა დეშ ლემქეიშენელიხ ნაყალშე.

ანხუნლო სორთმანს გვი ლოპოდა, ერე მიჩა ფამლი მადარობ-ეიშდ ხოშა ლეწხვაეე ლემარხ ი ლახქვედენა ვაზარარს: — მად ესერ ამბჳ ლი, დეჲ მშიდ ხოსგუეხ ი დეჲ ბიზა? 20

ერქას ვაზარარდ ქოთბედაეხ ი ხაქეხ: — ფუსდ, მქეალვარს კვეცნემ ფაქედ კირ ესერ ოთჩიდინახ ი მეგრეშა ესერ ჩუ იზბიხ, დაგარშე ესერ ადგარი.

სორთმანს ეჯე ათეშმდენა, ერე სამ ლეთ-ლადედ ლაყვარახენეი შად ოლგენელი. ერქანლო ოპერა მიჩა უსგვა ნალვეურგეზალ ი 25 ვაზარარ ი ხოქეა: — მეგრეშა ესერ მიჩა გეზლირ მქეალვარცახან ალ გვაშე ჩოთწვერნეხ, ეჯის ლვარობეი ესერ ხომზირი ლი: ფუსდს.

მერმოლუდ დარდმოშ ლამენდეხ. მაპრენე გეზალდ, თენგიზდ, ხაქეე მიჩა ბაბას: — ჯინემ ესერ პნთიშეს ბეჩეისგა უსგვა მახე- 30 ლეჲ, ეჯეარ აფხნეგდ ქავ ლახნეხე ი ჯი ესერ იწერი ალ გვაშე.

სორთმანდ ნაბ ლახეემ. ეჯნემ ქანთიშ უსგვა მახელეჲჲ ი სგა ლამჯერნე ი აჩად.

არცხელიშ ქალმთე ლეჲა აჩადხ, ერქას ხაქეე თენგიზდ მიჩა აფხნეგარს: — ათხე ჯი ეი როქუ ანბერკლეხ ი მქეალთესგა ეჯეი 35 როქუ ადგეხ ი შომად ესერ ლახქვედდეხ, — იმლა როქ ჯარხ ლემბერ-კილ ამგვარ ამსვალდ, — მინდ ამყოვ ხაქეეხ: მიჩა ბაბას როქ ნაქეს

დემ ხეჩო ი ხეტხიელ ი ეჯლა ალი ლაჰვდითე როქ ლანემ ი ის-
გეშთე როქ ანქირე, ერე ლწმარჯვად ამიშ ლაჰვდითე ლწისგს.

5 აფხნეგვარდ ამეი ჩევიმინხ ი შონაჰ მჟეალთედსგა სგათჰიეხ ი მჟეა-
ლვარ ეწანზორანხ ი სორთმანიშ ვნიდ ამეი ქა ხაჰქეხ, გუნ ათჰჰ-
ბაეჯნხ, ერე ამეგვარ ამსვალდ სორთმანდ ლეჰვდიდ ქანსცხვანანიე,
მარე სორთმანიშ ნაჰქე მად აღეომეხ ი უსგვა მარე ლვთიშ მახე-
ლვაჰ სოჟელხენქა ახტყუბეხ ბეჩვილწარა ი უსგვა, ტეიბერს ჯვეგს
ესერ ხაჰეიმხ, ეჯდარუ ლწმეჩრნეხ ი ქათიშვთხ ეჯეი.

10 ტეიბერს ლალგენხენქა მერმე უსგვარ სგა ლწმეჩრნეხ ი აჩადხ
ევემამ თანაღს. ეჩინჩუ სგიმართედსგა სგაჩადხ. ეჩქას მიჩა აფხნე-
გვარ, ბეჩვილწარ, თენგიხს სგეებინჩუ ჩუ ლუშგურანე ხად ი ეჩა
ბედშე ჩეესგურდახ, ეჩქას თენგიხდ მჟეალწარა ხაჰქე: — შინს ესერ
ეჯლამოვ ლობეინდახ ი ეოვ ანჟუშდღურეხ, ალიმამ მააელევეს იმთე
ოთჩედნ' ესერ.

15 ბეჩვილწარდ ვდსისტეხ ესწარ მახალშე, მარე მჟეალვარდ მად
ჩევიმინხ ი ეწანფუშდღურეხ.

თენგიხს ბეჩვილწარ ეჯეი ლუშგურანე ხად, ერე უსგვა მჟეალვარ
ლუხივტარად ლწმესგურეხ ი მერმე უსგვა მჟეალვარ თენგიხა ლახ-
სგურეხ კარკანდ. შომამ ნენცელ ვნიდხ ი თენგიხდ გუდ აჰიდ,
20 ბეჩვილწარდ თეით მემჟელს სგა ხაჰუხექა ი ჩუქეან ვნდეხ. თენგიხდ
უსგვა მემჟელ სგა ლწმეტოტეე ი ნაბრანჯარ ლექეა იყარ მამ ი ამეი
გვარაშდ ემდღორი მემჟელ ეი ლწმებერკლებე ი სგეებინ ლწმევარს
ლაჰვდითე. ლექეა აღდეხ ქაშამ ლექეა ი ქაჰარდხ მამ ი ეჯდარე ნათესე
ჯვეგ ეჯუჰ ვიშირ ლემარხ, ერე ჯვეგი ლაშულდანართედსგა ლიქდალდ
25 ჩუ დემეგემოშ ოთშულდანახ. ეჩჩეჩუ ჰაკვად ქა უშდიხა ხარენა, ეჩქას
შიხარას ჯგვარავიშ სვიფისგა თხვიმ ეი ლუხურგევან ლემარ.

სორთმანს გეშმიდ ათხიდეჩა ი ლწმედალ ოთჩეემნა. ბეჩვი-
ლჩეყან მამ სგა ხოწჰა ი ეჯ ლეუ ლიხხოშ მიჩა ლეარობეი მაჰარენე
გეხალ თენგიხიშდ ესმეზორა ი ნაწილ ჯვეგსენქა თეით ვოხუშდ გი-
30 ცარ მეზგემ ქუნეი ხოშქეარა, ეჩჩქამ მჟვდალ ლოჰოლა.

ამეი გვაროშდ ოთჰორა მჟეალვარცახან თენგიხს.

მახერ

16. უშხათეი ლიხი

მიშგვა დის სემი ლწმეგან გარ ოთესდ. სერ მადჰა ლალ მაშყიდ.
35 მიშგო მუ უშხათეი ომჩედ ეჩქას, მიჩა ნაჰქედ მაშყიდ: სემი როქ
ლემარხ. ამხენ როქ ქა ხეიყეფად შალწუს, ეჩხენ როქ სგა ხოსვამდ.
ეიქან ხოჩა მუსევიშ ნაკ როქ ლი, ამეი, ა: „სსგა“ როქ იკად ბიქე.

ნიშვე თხვიმ დეცჳი როქ ნიხალდა. უნგლიჩანარ ხეშხუნხ მიჩა აფხნე-
გარა. ჩუ შეიღებდ ლიტებს დემის როქ ოლმჳჭირხ, თჳკვეარ როქ
ხზბღუნხ. ამის მი დემ ხვეჯარჳ, მარე მარგანდილა: — მ' ესერ დემის
ხვეჯარჳ, იშგენ ეაერ მარ ოთჯგრვინე!

ლანხერი

17. დჳშდვჳშ ლაჯუჳსიგა ლიდგარა

ვოშთხე მარე ლჳსეხ ი ვოშთხე ლადელ დჳშდვ ჩუ ხონკლანხ.
სგა მინ დეშ ლარდახ ი ქა ეჯი დემ ჳედნილა. ეშდორი საეენ ტუნელ
ლჳსე ჩიხენ კოჯ: ჩუქან კოჯ, ეოქან კოჯ მარემ ნსჳყეეშალ.

მეშთხვა ლადლიმ ნებოზ ლი.

10

ოდერ ლანჳათე ამ მეთხვარაშ ქორთე ი აღარ ქორს დემეგ
ემხვიდდახ. მინე ლმთხვარს ლირდემ მადმაგვეშ მიხალდა. ზურა-
ლარ გარ არიხ ქორა.

— იმეგიჯ ხარიღ, ლეაერ?

— დჳშდვ ე'ერ ხონკლახ.

15

ი მუბვირ ლი ათხე სერ. ეჯარე ზურალს ათხადლა:

— ოჩადლუ ლმთხელითე. შუკეს ესერ სგა ლნხოლიხ.

მიე ჳარკე ლამადლა ი ქოთაგნ ი სგა ლამხვიდდახ ჩუ ლუკერემე.
ალი ლჳსე ქრისდემ ი კანდაშ ნენსგა. მუსშე ჩუ ლუფონთე ლიხ
ი თხილმარარი დემ ოთკიდახ ქა.

20

სგოხჯერნედ ტებდითე ი ქორს ანადლა რაგად: — მამაგვეშ ესერ
ხეთიალი აღის, ხოლა მავის ესერ არი. სგა დარმოშ ესერ ლრი
ემთედსგა.

— ემოშიჯ ჯჳმედახ ეჳე, მ'აჯ ჯენჯრენი ქა.

მეხუშდე ლადელ ხოჯდენიხ ათხე, მუნარ ქოტხეენიდ.

25

— თეითანიჯ ჩუ მეხლი, მეცრულნი, ეჯლამ ისგაიჯ ლური
ეჯთედსგა, ოლონდ ქაიჯ ქა ლამთონედ.

ეჯარ ე'ოამარ ი ლეთშე ქოჩადლ. სგოჩადლ ი, იმგემ ეჯი
არდა, ეჩეჩუ ლირჳალ უდბინე.

— ათხეიჯ აღე სგამთაშედლ ამთედსგა.

30

ხამქარგნი მასარლ: — ჩე'ეაერ მაცრულე.

აშიე შუბენ ჳუგველ მულვანდა, მერ ახენ ვინტოლკა. ჩიქი მ'ამ-
ფიშედხ ჩუ იშგვიდ საეენს, ეჩქანლდე ლამბიშეხ თვეფ თჳკეშე. მეს-
მად ლამბიშეხ მუგველ თჳკეშე. ტუნელ ეშდორი საეენ ლჳსე ი
მეშდ საეენ ქოდერ ი დორი საეენ გარ ნიზილა უშხვართე, ეჯეი 35
უშხარ ხეეშადლ.

დორი ბჳკ ქა ლაიგ მიშგვათე ი მესმაშიე, ნეკქარ უშხვარ ნენ-
სგაჲსგა ჩჳქულდ ხარ, ამეჲსგ' ოთმგინ ი ნჳყირი ამეჲსგა ხად.

თეჲჲ ქოთაქერ ი მუგგვლი ჩვადაგ, ამგი ქა ლჳმშდოროან ი ჩვჳმ-
ყინე ჩუქან. ათხე ჯი ეიქან ი მი ჩუქან ხოყერე. ნიშჳნ ათხეჲ ეი
5 მაგ შიქა. სგეებნე კქშხარ ნანლლანჳრ ჩუ ამქჳდ. ეშხუ ქა ხხხვიდ
ლითლე ი მერმა ჩიქდ თხვიმ მუქვედჲი ემდე ი ქვინ ეი ოხჩად-
ათხე ალი ქოთჳჲ ო, თეჲჲ ეჯღჳ ჩუქაქ' ოთნახან, თჳყე ისგა ლჳმ-
ცვირ ჩუქაჲსგა. ოხქინე ათხე, იმხენ ნჳგედ ხვი, აშხავ ი ეიბშხენჩჳ,
წქურულს ხეწლდ ი ამეჩუ მეწადხ ათხენეგჳრ ი:

10 — უ... ათმგრზ' ესერ ოთცკრულა დჳშდეს!

— მიშგუაჲ ზისხ დემეგ ლი ალი ი მიჩაიჯ ზისხ ლი ი თჳკვიჯ:
ანთიშედლ ი ე'აჲჲ ომიყედ.

თჳკე ანთიშედლ ჩუ ი ქოთიბ ბარჯჳრქა. ომბდლხ ეი ხოლა უჯ-
მაჯურდ ი მჳყრუნეხ თხვიმ კოჯს ი მგდაცჳლ შუნდლუკე ლჳმჳარ.

15 — ეჳჲ, სგვიჯ ჲაროლ, ამანდ ხოშამიჯ დჳშდე იმ მეჩმულ!

ქამშუყურეხ, მი ბგვი ესერ მარე ხვი ი ქ'ესერ დემის ხვიკვე-
მარე მი მადმაგვეშ ო.

ათხე დემ მეჯრჳვდახ. — მიიჯ ანთიშედლ მჳნკვი ი მუგგვლიჯ
ოლიად.

20 ჩოჩადლ სემი მარე თჳვითალეი. ეი ლაზთექა თჳკეჳრშე ქოხ-
თირნედ. ლოხტვილდ ეიბოვ ი ანთიშედლ თჳკე ი სგოთჳბდ დჳშდეს-
ოთბდლხ ეი ი თჳკე ჩვაქეჲც. ნევახ ეი ი ხიჳრ ქაქერიშ ცხჳჲ ე'ოს-
ქვიცდ.

ე'ონჳვიდლ სერ ეიქანთე. ტაფქა ნად ლეტხე. კვარემ ღჳრჩუ
25 ჩოხკეჳრდ. ძგდარხენჩუ ჩოხჳამდ ი მუსეხენქა ქოხთხირქედ. ეჯი
ქოხთირნედ წკრანთექა ი ნჳჲ ლექქ' ონჳვადლ. ამხენ ჳანჳრ ადჲეხ ო
ლექქ' ანვიდხ.

მახერ

სალალობო.

18. თხუმურ იმჟი აწკდენოლ

ომჩედხ სემი მარე დაშედრეშ ნაზერე ლაქემინალთე. ახხვენახ ეშუ დაშედვაშ ნაზე ი ხაქმახ ამის. ქათეოლა ობაშ ჯოდიათე. ეჩეჩუ ფოქთედსგა ომჩედ დაშედ. ამედსგა სალუნთ ლარდა (|| ლაჯუქ) 5 ხარენა. ათხე შა ჩეემინახ!

ეშუდ რაქვე: — სგაუ აჩადხ ამთედსგა.

მერმედ: — ნომაგვეშ ესერ ხაყრის დაშედდ.

ჯჯღა მადე ჩეემინ მერმე მარემ. ანჯად ეშუ მარე, სგადქეიქე ამედსგა თხეიმ. ათხე ანჯად დაშედ, აღის ხაფხეკ თხეიმს ი თხეიმ 10 ქა ახქეიც.

აშუნლო ქა ოხბიდხ მიჩა აფხნეგარდ. აღის თხეიმ ქა მექეცე ხარ. ათხე აწევემ რაქვე: — ქორხენ ესერ ხაყენა მა თხეიმ?

მერმედ ოსცად: — სგ'ესერ ხეყენოლ, ედო ეჯურ იმჟი აწ- 15 კდენოლ?!

დოლ

19. ლაქმათე ლიზი

ათას ჩი:არ' აშირ ი ურინდერეშდიეშდსამ ზაყვი სავით' ოჩადდ ლაქმათე. ეჩეჩულა ლახეს ლიქემეში დოგოვორ ჩოთიგრედ ნაჲ ი კოლქეურნეობაშ გამგეობად. გექტარიშ ნაქმირ ი ნაფცხირ დორ 20 აშირ ი გოხუშდ თვიმენს ნაჲედიდახ. ჩუ ხვარდად ფერმაშ შენობაჲსგა.

აშხვ ლადელ ლეოდ ბეფუშ ანგვანე. აღის ხოლა მანკიშ დი ხარდენა. მერმა ლადელ აწშგაბ სგა ეჩა დი ი: — პროკრორთე (|| პროკროვთე) 'სერ ღერი ლაჩილვათე.

ბოფშარს მასარდ ათყალვინდახ ი აღი ზურალ აჩად. ხეიდარადლ 25 ნაჲ, ამეი მი ლაშშყად ი: — მელიციოლიჯ ანღრიხ, ხოლაიჯ ლეო, ათქინიჯ!

ლეოდ ფაქნი ჩვადკეარ, ყორქა დეშ ოხჩიშ ლიზი ი ლაჯვრაქ' აღსკინე. კერკანდ დაბარ ლაშხეხ, ლაჩად დემთე ლაშხე ი მერმა შე-

- ნებაში ჰერთეე' ადსკინე, მეშხე პოლიში ი ლაჰთაში უშხვარ ნენსგა ლეჰე' ათცყერან. შალვა დაბზრ ლეჰეა ესჰინე ი ზუნთხისგ' ათჰაჲ. იმგვშ მელიციოლ! დზრ ანჯად. ნშჲ მშგ ჩოთდირანდ ი ლეო ი შალვა უდარად ასადხ.
- 5 ამეჩუ ტყზრ ხშმშე გვეში ლშსე ცხეკ. ოხჷუნდედ ცენტროლ, ოჩადდ აშხე ლეთ ლადრშჯითე ი ეშხუ გვეჰ ოდგზრდ ი მერმე ყვერ...
- ბაგვდანზრ

20. ჲელავ ო დუდა

- დედავეშერ დელავ ი ნიშვე ბაბა დუდა მეკთზრ ლემზრხ. ლილყა-
10 ფელ ახარახ ი ეჯნზრ დუდად დელავშერ ხოშამ ხაჰერ: — ჩჲე ჰაჲ ხაშჩჰვარე.

— მეშხე დუდა, ჩჲე ესერ იზეი ხაშჩჰვარას, მიჩ ესერ ამხავ გვიხარ, ედო ეჩხავ ესერ იმეი ხაშჩჰვერის?

დუდას ოსცადა: — მიჩა დიეშ ესერ ჰეინლო ჩაჲე ჰ'ესერ ხოლეშგ.

- 15 ამეი დელავს სგოხვიდა ნებოზს ჩჲე ი ლშიდ შინე ლაყვარდ ლოხბა ისგა, ყორდ ალი ეელ ლოხბა სამშე. ანჯად დუდა ი ეალე დიზრ ლოხვეზრ. სამს სგა ხნფხეჰ, ეელს ხოწირხლვეი ი სგა ლახყიმე სამს. სგაჩად ჰორთე, ე'ანთეშგ ჩჲე ი ჰანჯიდ. ჰაჲ ლაჯიდ ი სშბელდ ლითურტენი შნბინე ი დელავეში ხახვემ ე'ანბჰე: — ატ, ხოლა დელავ,
20 შშბგზრ დუდას ესერ ჩჲე ოთლა!

დუდად ჰახსკინავნე ჩაჲე ი ჰანთეჲსგ' ათსკინავნე. სშბელ ლშჩიგვს ლახავან. დელადედ ფადას ხაჯიდ ეიბე ბშლს ი დუდად ჩუბე ბშლს ანჯიდ ჩჲე. ჩჲე ნშჲ ენსედა ი შინს ლიმჲეთიდ ხარენახ.

უშხვანზრ

საბავშვო ზღაპრები

21. ბიშტილდ, წვიილდ ო ცხნდღლდ

ათაგანბ შუკეს სემი ლახვბად ლულეერ აფხნეგ — ბიშტილდ, წვიილდ ო ცხნდღლდ. ლახვანბ აშხე აგის, ჯანეემ ჭიშნიშ ნაგემისგა ტობულდ ლგან, ეჯის. ამეკა ჭა ლიზი ხაკუხ მერმათე, მარე ჭა დემ ლჯრის. ათბე წვიილდდ რაქვე: ჯი ესერ ამეკა ბოგდ ხელი ო მინ ჭავ აჩადხ ეჩქა.

წვიილდ ე'ანკაჩან ო ჭა ლანბან ბოგდ. ჭათაგან ცხნდღლდ ამეკა, ისგთეკა ჭაჩად, ეჩქას წვიილდ ჩვანდშიხან ო ეკლა სგაშუადხ ტობთედაგა. აღის ხოსგდი ბიშტილდ. ეჯგვარ ხაცენი, ეჯგვარ, ერე¹⁰ ლაცენალტი ჩვაბაკვე ო ეშხუ დარ ასადხ.

დღღ

22. ატაცვილ-მატაცვილ

იმეგ არის ატაცვილ ო მატაცვილ ო ჩვარის. აშხე ნებოხს ატაცვილ ჭი აჩად ლანალითე. — ა, ხოლ' ესერ მატაცვილ, გარ ესერუ ახქი-¹⁵ ნაენე, დაჯღლს ესერ ლეესე ჭა ხოწვა.

ქახქვიცხ ლეესე ო ეჩა კუბდარ ანნაყებ.

მერმა ლადელ ჩვადღესენებ დაჯღლ ო ტუფ ეჯი საშეემქ' ოსრეკხ, ჭინკლარ ეჯი კა ჩუქან კაარულისგ' ესდემ, ლელე ეჯი კვარქ' ოსრეკხ, ლეესე ქუჟისგ' ესდებ, მინ ეჯი ზექთ' აჩადხ ო შუკეს მალე²⁰ ლახხვილდახ.

— ხოჩ' ესერუ ლადელ ხარხ!

— ლნიდ ხოჩა მიჩ ესერუ ხარ!

მალე ლანკვედდა მინე გვაშე. აღარდ მავ ქოხუმბაეხ.

აჩად მალ საშეემთეეი ო ტუჟ ჩუ ლანემ, აჩად კვართეეი ო ჯ ლელე ჩუ ლანემ, აჩად კა ჩუქანთეესგა ო ჭინკლარ ჩუ ლანემ, აჩად ქუფთეეი ო ლეესე ჩუ ლანემ. გვალთეესგ' აჩად, ბირდვილდ ესირშ ო ჩვადყურდა.

ანჯადხ აღარ ქორთე. ხეთხელიხ, ხეთხელიხ ო ე'ანთხებ მალე. ათხე ტყენარშე ახშუდხ სგა ო ჩვადგარხ.

ვოდ ეჯარს ლეწედ, ეჩქადუ ლარიდ.

30

23. მალე ი დწმღე

ემხუ არდახ მალულდ ი დწმღე ი აღწრდ ვწზეერხ წწრჩე რ ვიცხთეი აღგეხ.

აწხუნ მალულდს გვი ლახადდა წწრჩედ. ქაჩად ი ლიტულიელ
5 ადბინე ყორეი: — დემე მიეიბ, დემე! — ამეი სგაჩად ქორთე.

ქორს დწმღე ლწბქვედდა: — ლწრ ჯატულიდან?

მალედ ხქვე: — კესწრწერს ლიპრისდალ ხარხ, ეჯწრ მწწ-
სიდახ.

— ლვე მწ ხექა?

10 — მწ ი დემეგიჯ მიეიბ.

დწმღედ ხქვე: — ემა როქ ჯიცხა, ადერ.

მალულდ მწიდადწრ აჩად, მარე კესწრწერთე დერ ი წწრჩეიწ
ლაწობთ' აჩად ვიცხთეი. მოლე ჩუ ლწმეგ წწრჩე ი ჩვანტახ.

დწმღე ლწბქვედდა: — მწ როქ ოთეახახ?

15 მალულდდ ხქვე: — იბნილ ი მიბნილ.

მერმაწეი აჯდწიდ ლიტულიელიდ ადბინე ქამ მალედ: — დემე,
მიეიბ, დემე!

დწმღე ლწბქვედდაიდ: — ლწრ ჯატულიდან?

— კესწრწერს ლიპრისდალ ხარხ ბაზი ი ეჩხავ მწწსიდახ.

20 დწმღედ ხქვე: — აჩად ესერუ.

მალულდ აჯდწიდ წწრჩეთეიდ აჩად. ისგთეჩუ ჩეაშდის წწრჩე..
ჩეატახ. დწმღე ლწბქვედდა: — მწ 'სერ ოთეახახ?

მალულდდ ხქვე: — იხნისგილ ი მიხნისგილ.

მალულდდ მესმად აჯდწიდ ლიტულიელ ადბინე ქამ: — დემე მი-
25 ეიბ, დემე!

დწმღე ლწბქვედდა: — აჯდწიდ ესერ ხეწმიხა? მალულდდ ხქვე:
ი: — ე ესერ. დწმღედ [ხქვე]: — აჩად ესერუ!

მალულდ აჩადიდ ი წწრჩე ჰედურდ ჩეაშდის. ჩვანწად, ეჩქა
ლწბქვედდა დწმღე: — მწა ესერ ოთეახახ?

30 — იწთხილ ი მიწთხილ ესერ ოთეახახ.

აწხუნ მალულდდ ცხუნდწრ ი ტტტ ადმე წწრჩეთეი.

დწმღედ ხქვე: — ახკვწრ ესერუ წწრჩე!

მალულდდ ოსცად: — ჩე' ესერუ ადკარე ვიწყე ი თერწრ ესერუ.
ჩეადბლიცი!

35 მალულდდ ეჩქაწხენჩუ ცხუნდწრ ი ტტტ ესმიდ.

დწმღედს თერწრ ი ვიწყე ტტტშე ი ცხუნდშე ეწხგორშლან, თერწრ-
ქახხგკრან, ვიწყე ქახწიხან. მალულდდ ქანსკინე ი დწმღე ქახწეაქ.

მალულდ ხოხერა ჯურუქ' ადსკინე, დეშდვი ქათცყერან, მარე
ჩგა ლბხსად. მალულდ ლეშდ ესტახ ი ჩუ ლმემ.

დოლსვიფ

24. ქათლადეშ ხენსგა

არდა ეშხუ ქათლადეშ ხენსგა. აშხე ლადელ ყვერბს აჯელე. 5
ამიშ ლეჯელეაჟი ეშხუ კვეცნემ ითქილდ ახხვიდდა. ალი ითქილდ
ქალეშ ი ე'ახაგან, ხორამთეჟა ქა მეტდელი, ეჯეი კესარშერ ხანარდ
ე'ოხხვიტხ. ალი მასარდ ათხერჯენ ქათლადეშ ხენსგილს ი აჩად
ეჯერთე ი მექაფ ხეკვეს ახკვლეა.

სგაჩად კესარშერ ყორთესგა ი ლახტულდა: — კესარშერ, ქახ- 10
სგილდად ქამოვ! — ეჯარ ქენსგილდახ. ამნემ ხექვე: — მექაფ ქავ ლახ-
ვემხ მიჩა დაბავს (კვეცნეშ)!
კესარშერდ დემად ანსყეხ ქათლადეშ ხენსგილ ი ვარია ხექვეხ.
ამჟი ქათლადეშ ხენსგილ ლეშდ ატახ.

მერმავი ადნიდ ლახტახ კვეცნემ მექაფიშ ლახრითე ი ამჟი 15
ხექვე: — ქა ლამემდ მიშგუ კვეცნეშ მექაფ, ელო ეი აჯუხტე!
ეჯარდ დემად ანსყეხ; ლიცენალ გარ ოთთხარხ ქათლადეშ ლახგ-
ნალა.

ათხე ქათლადეშ ნახტულ სურუ ანხირანან, ეჯეი ლეშდ ატახ.
მესამაჟე აჩად ალარე ლამახვალთე. შუკვს ლახხვიდდა მალულდ. 20
მალულდ ლახტვედდა: — იმთ' ესხრი, ქათლადეშ ნახტულ?

ამნემ ხექვე: — კესარშერ ლამახვალთე.

— ალო აჟი ადტერნეუ, — მალულდ ხექვე.

ქათლადეშ ნახტულდ ხექვე: — ალო, ლეშგიმხენ ლამაგნ!

მალულდ ლეშგიმხენ ლახაგან. ქათლადეშ ნახტულდ ჩვადკარე 25
ლეშგიმხენ ი მალულდ სგადგენე მიჩა ჟადთესგა (|| ჟადთესგა)
ი ქათაგან შუკვს.

ესხრი, ესხრი ი ლახხვიდდა თხერე. თხერე ლახტვედდა: — იმთ'
ესხრი, ქათლადეშ ნახტულ?

— კესარშერ ლამახვალთე.

— ალო, მიე ამტერინ!

ქათლადეშ ნახტულდ ალიე სგადგენე მიჩა ჟადთესგა ი ქაიდ
ათაგან შუკვს.

შუკვს ადნიდ ლახხვიდდა დეშდვ. ალი ლახტვედდა: — იმთ' ესხრი,
ქათლადეშ ნახტულ? 35

— კესარშერ ლამახვალთე.

— ალო მიე ამტერინ!

ქათლადან ნაბჭულად აღიგ სგადგენე-ჯადვთეფსგა. ამეი ქაილ-ათაგან შუკეს. ესხრი ქათლადან ნაბჭულ ი ლახაგან ეშხუ ძულვას. ამეიქა ქა დეშ ღკრი. ქათლადან ნაბჭულად ხაქვე ძულვას: — ქამფუ ამეიქა, ელო ეი ჯიხუწე!

5 ძულვად აღი დემნარ ლაქსიმინე. ეჩქას ქათლადან ნაბჭულად ძულვა მგ ეი ლახუწე ი ქაჩად ეჩექა.

ესხრი, ესხრი ი სგაჩად კესარშერ კანხეთეფსგა. ნაშხტან ბაჯგეი ექსაგან ი ლახტულდა კესარშერს: — ქანხგიდდად ქამოვ, კესარ-შერ, ელო ლიქმახესი ჯეჩო ი ლიქმეთსი!

10 კესარშერ ექანხირანხ: — მან ესერ ხაკუ ამშელდენ ქათლადან ნაბჭულს?! — ი ქანხგიდდახ ქამოვ. სგა ხანხეიქხ ქათლადან ნაბჭულს ი სგადეხ ქორთე. ჩვადქებდებ.

ისგლეთქა ქათლადან ნაბჭულად მალულდ კესარშერ ქათლარს ლახფიშედ. მალულდ ქათლარ მგ ექანხეიტ. თხერე კესარშერ-
15 ვეთხმალს ლახფიშედ, ეჯნემ ვეთხმალ მგ ექანხეიტ. დანშედ ჩაქარს ლახფიშედ ი ეჯნემ მგ ექანხეიტ. ღვეშგიმ ძულვა მგ სგა ლოხფიშედ კესარშერ ლანხა-ლარდას, ძულვად ლანხა-ლარდა მგ ადგე ი მაროლი ექანხეატხ.

ქათლადან ნაბჭულს ჩვესად კესარშერ დაბარ ი ნდგილ მგ-
20 ეჩქანლო ხოჩა ლირდე ნდგილ.

ღოლ

25. დანდგ ი მამილ

ალო ხოჩემიშ გარუ ლამბულ ლი ი არდა ეშხუ დანდგ დედფალ ი მამილ. ესხრიხ, შუკეს ლახხვიდდახ ჯავიჩ. ჯავიჩდ ხაქვე: — ხოჩა-
25 როქუ ლადედ ხარხ დანდგ დედფალს ი მამილს! იმთე როქ ესხრიხ?
— ხოჩა როქუ ჯარ სი, ჯავიჩ მეჯნჩერის, ნან ლამახვალთე ოსხვრიდ.

ათხე ჯავიჩდ ხაქვე: — ალო მიე ამქერინედ, მოლად აჯმარგი.

— ეხერ როქ, აშ ანჯედ!

30 ესხრიხ მგ უშხუდ — დანდგ დედფალ, მამილ ი ჯავიჩ. აღარს ადანიდ ლახხვიდდახ მუნწულდ. ამნემი «ხოჩა ლადედ» ხაქვე ო ლანხეიდდა:

— იმთე ესხრიდ, ხოჩა დანდგ დედფალ, მამილ ი ჯავიჩ?

აღარდ ოსცანხ: — ლანახვალთე.

35 — ალო მიე ამქერინედ, მოლად აჯმარგი.

— ალო აშ ანჯედ!

ქათაგანს მზგ შუკვს, ესხრიხ, ესხრიხ ი ლახხვიდდახ მალულდ. ამნემ «ხოჩა ლადელ» სპქვე ი ლახქვედდა:

— იმთე ესხრიდ, ხოჩა დადღ დედფულ, მამილ, ჭავიჩ ი მუნწულდ?

ალბრდ ოსცდღხ: — ლამახვალთე.

5

— ალო ჯი ესერი ხენჭრენი, — მალულდ ზქვე.

აჩადხ მზგ უშხუდ. აშხე აგის ჩვთბურანხ. ათხე მზგ ჩვემი-ნეხ, ინთე' აჩეხ! ათასდახ ეშხუ ლექვერს. მალულდ მზგ ამთედსგა ადქვერნე, ყორ ქოხდე, ეჩქანლო ქურუბარ მზგ ჩვადქებრე. ათხე ხოშა ლემესგ ანაშვე, ზამ ე'ესგე ლიცშვე გვეში ი გახს ლოხბინე 10 ლიშერე ი რაგდი: — წაბბ-შერა, წაბბ-შერა, დადღ დედფულიშ კინჩიშ ლაკუბერა.

ათხე ალი დადღეს ქათსგმდა ი ხეჭრალ: — მი ნომ' ამქუცე კინჩხ ი ეშხუ ლაშყ გვეში ლგრეს ჯინგრე.

ათხე მალულდ ოსცდღ: — დემად მაწუხ ისგუ ლგროლ! — ი 15 კინჩხ ე'ახქვიც ი ზამთედსგა ადქვარ.

ადილ ვშერე გახს ი ხატული: — წაბბ-შერა, წაბბ-შერა, მამ-ლიშ კინჩხიშ ლაკუბერა.

ათხე მამილდ ზქვე: — მი ნომ' ამქუცე კინჩხ ი ჩი ლადელ დოსდ 20 ეი ჯადცხუნე.

ათხე მალულდ ოსცდღ: — დემად მაწუხ ისგუ ლიდცხუნე, ის-გორუ ეი ნეცხენი.

ე'ახქვიც კინჩხ ი ზამთედსგა ადქვარ.

ადილ ვშერე გახს: — წაბბ-შერა, წაბბ-შერა, ჭავიჩიშ კინჩხიშ 25 ლაკუბერა.

ჭავიჩდ ზქვე: — მი ნომ' ამქუცე კინჩხ ი აშმეიდ ლერსგვანხენ გარ ჯეიტულინი.

— დემად მაწუხ ისგუ ლერსგვანხენ ლიტული.

ე'ახქვიც კინჩხ ი ზამთედსგა ადქვარ.

ადილ ვშერე გახს: — წაბბ-შერა, წაბბ-შერა, მუნწულდშ კინჩ- 30 ხიშ ლაკუბერა.

მუნწულდ ზქვე: — მი ეშხუ ნაპულ დეშ აჯერი. ეჩა მქაფდ მი ეშხუ ლექვერ გვეში ლგრეს აჯნგჯრის. ეჯი მად ჯარა ხოჩა?

ათხე მალულდდი ლახსკორე: ალი ტკიცდ ამეი ლი. — ალო ჩვათნგჯრ ეშხუ ლექვერ გვეში ლგრე! 35

ათხე მუნწულდ ლახბინე ლიკარკეე ი მალულდს ზქვე: — მო-ლიდილ ყორ ჩვესტიკირ, ედო სურუ კვამ ლგ, ამეი დეშ ხენგრე.

მალულდ ყორ ჩვესტიკირე, მუნწულდ ლახზიმე თხვიმ, მარე ნიკრატ დეშ ოთსკვდდა მეტკრაქა. ლაზბინეიდ ლიკარკცე. მალულდ ხოკვლინე: — ჩვათუნგვრ, ედო კინჩხს ეი ჯპქვე!

ათხე მუნწულდ ხპქვე: — მოლიდილ ჩუიდ ესტიკირ ყორ, ედო 5 სურუ კვამ ლგ, ამეი დეშ ხვანგრე!

ათხე მალულდ ხოშილ ესტიკირე ყორ. მუნწულდ ამექა ქაპარ ი ქამშხენ ვიცხეი ესაგან, მალულდ ქახლვაქ. მუნწულდ ლოხბინე ლიღლქკენე: — მალა, მალა, თურჩაილა, ჰანწარეილაშ ქუნცაილა.

მალულდ ხპქვე: — ამეი ნომ მაყლე, ედო თხვიმს სვა ხვახპე 10 ბაჩარს.

მუნწულდ ეჯღამ ამეი ხაყლე: — მალა, მალა, თურჩაილა, ჰანწარეილაშ ქუნცაილა.

მალულდ სურუ უნხირნან ი თხვიმ ბაჩარს ლახხიპ. მუნწულდ ჩვანპარ ვიცხხენჩუ ი მალულდამ თხვიმიშ თველ მპგ ჩუ ლპემ. ეჩ- 15 ქანლო ოხპარ ი აჩად შვიდებდ.

დოლ

ზღაპრები

26. ლექვდ მახელვაჲრე ლიკვჲურე

აშხე სოფელასგა ანთენანხ დორი ლექვდ მახელვაჲრე. ჩა ლაკე-
ჰურალისგა მინე ლაცლას იასრახ ი ტოველდ დარმოშ ხოჯდენიდახ.
ამეჲი ეჯდარ ჩუ ლწლაქდანხ ი ლიფშედიელ ლწმბინეხ: მინს ესერ 5
ტოველდ ქობტედნი ნალმარგაფსგა, ეჯკალიბ მარე ირდი იმეგა?
ეშხუ მეჩი მარემ სოფელიასგა ალ რაგად ანაიმნე. ხოლამდ ლახბაჲენ
ალწრე ამეჲი ლიფშედიელ ი ხაქჲე: ალ ი ალ ადგის ესერ პრი ეშხუ
მარე, ეჩავოვ აჩადხ ი მინე ლაკეჰურას ეჯი როქჲ ლახთონისგ.

ალი ადდებ გუთე ალ მახელვაჲრდ ი ახსგურდახ ჩაჲარს ი აჩადხ 10
ეჯ სოფელთე. ამეჩუ ლაქვდიალშე ეწნთხებ ეჯ მარემ ქორ ი სგა
ლწმბეშეგარხ. ბაზი ეჯნემ ხოჩა სიკცხაჲ ხაჲურ ი ლწხაქვედლა დემგავაშ.

მერმა ი მესმა ლადელ ალწრ არდახ ეჩეჩუ. ალ ქეჲყანას მწანელ
ხემგჯანხ: სამ ლეთ-ლადელ მუშეგრიდ იყდწნიდახ მარა ი ლიჯედიშ
მიხეზიშ ლიქვდიელ შგურდ ხებჲენხ. სამ ლეთ-ლადელუნლო ლახ 15
მეჲედ ჩუიდ სედნიდა, ეჩქას წეს ლწსე მწანელ ლწხაქვედნოლ ლიქე-
დიშ მიხეზხ. ალ მარე ხოჩა მარე ლაჲე ი ელწესდ იმეჲეჲი ხემ-
თქუნხ, აჲეჲი სამ ლეთ-ლადელუნლო ლწხაქვედლა ნაქამარს ლიჯედიშ
მიხეზხ ი: — ეგებხ ესერ, ერე მიჩა სამასხურ იმოლონოშ მინეშდ ლე-
წის ლესეს ი ქაჲ ხაქჲეხ. ემმ' ესერ ჩუ ხემედი, თხუნ ესერ დემ 20
ათმედენისგ.

ეჩქას ალწრდ ხაქჲეხ: — მინე ჲევისგა მინე მეტოვალ ნალმარ-
გაფსგა დარმოშ ესერ ახთხენახ. ერე მინ თხუმ ჩეადკჰურასგეხ ი
გვის ქადულტჲეჲასგეხ. ი ამლა ეშხუ მეჩი მარა ესერ ლოხთონა მინე
თხუმემ ლაკეჰურა მიჩეშმეჲე ი ეჯლა ესერ ომჲედელიხ ჲიჩა ლაჲეჲშ- 25
ნათე.

ალ მარემ ხაქჲე: — ეერეჲე ესერ ლწმარ მიჩეშთე მუთერი, ეჯის
მინეშდ ოთლორეჲა. მიჩ ესერ მწა ხემედი მინე ლიკვჲურე, მარე
ლახე ამოგე ომჲედელიხ, გუჲშ ესერ ახერი, ემეგმოშ მინე ლაკე-
ჰურას ე'ანსახთისგ მოშ. 30

მერმა ლადელ ჰამს ანჰინგრეხ ჩაჲარ ალ მახელვაჲრდ ი ჲინენდ
ი აჩადხ ჲოდია შუჲეს ი სგატედეღნხ აშხე ხოშა უდუნბური ტეიბ-
თეფსგა. ამეჩუ ალ მარე ლეჩაჲედ სგაჩად ი ალ მახელვაჲრ ლეჩაჲედ

მადე-ე ქვშხვირ დეშ ლხხჳამხ სგა. ალი ლვეშედ ლხესგიდდა ი ლახე
 ალზრ დეშ ჳედნიდახ მინოჳშ, მიჩა ჩჳე ჩვათხბ ი ქა ლხხტახ ალზრს
 ი ჩიქი მინ ანჳიდ სგა ლაბზრგჳე ი ერქანლო ჩაჳარ ეჳჳარე.

ტეიბისგა ეშხუ ხოშა ფოქ ხად ი სგაშხენ ლლმასგემჳე ეშდიორი
 5 ლემზრჳევიჳ ზამ ხაგან ჳი. ამეჩუ ალ მახელღაჳარს მოლე ჳარჳე ლა-
 ხადხ, მარე ქა დეშ ლხდთენეხ ალ მარაჳახხნ. ალ მარემ ჩაჳარ ლა-
 ჩახეს ლახფიშედ ი ჳი ხოჩა ლშეიდბუნად ჩეესგურდა.

ნეზოხს ანჳადხ ეშდგორი ჳჳე. თეით ბიჳ აშხეხენჩუ ხნტულახ ი
 თეით ლეშ მერმახენჩუ. ნაქამზრს აქანი ოხკიდხ ი ქაჳარ ჩვად-
 10 კვარხ. ჳერხიდ ბიჳარ ადფენჳურეხ ი ე'ოხჩიდხ, ჳერხიდ ლეაზარ
 ადჳენჳურეხ ი სგათჳეხ ხოშა ზამთეისგა. ალ მახელღაჳარს მაჳალშე
 მაჳგგუნა ოხჳადხ ი უშდილ ალ მარა ხაქთახ აშთეისგა ნხნჳრი-
 ნიერ, მარე ქა დეშ ითნახ. ალ მარა აშ ხოხალდა ალზრე მაჳალ ი
 გუჳსგა გარ ხაჩონ. სამ ლეთ-ლადეღ ამეი არდახ ამეჩუ ი ლჳეარ
 15 ხესკიცხავდახ. ალზრ უშდილ ალ მარა ამხენქა ლიზის ხაჳფუნახ,
 მარე ალ მარე დემ იჩმულდა ჩიქი ლიზის.

სამ ფანუნლო ლჳეარდ ხაქეხ: — ლიმშგეარაშ დრეე ესერ ქომ-
 ჩედელი ი ათხე მინდ ესეროვრ ხსკიცხეხ.

— მინდ ესერ მჳე ხსკიცხეხახ? — ალ მარემ ხაქეე: — ჩაჳარ ესერ
 20 ხაჳახ, ერჩქა მადმაგეეშ ხულვახ ამეჩუ მინე ნსკიცხუნ.

ერქას ლჳეარ ანჳადხ ი ეშხუ ჩჳე ე'ანირმხ ი ჩვანხიხ. აჳეი ხე-
 რასდ ლჳეკვარხ ი ალზრე ჩაჳარ ქახშდიხხ ი ადნიდ ალზრე ხერას
 ანჳად, ერქას ალზრს იშგენ ლახე მადმაგეეშ ხესადხ, ლჳეარ ანჳადხ
 ი აშხე მახელღაჳეს სგა ხნფხეჳეხ ი ჩვანდეხ ლხესენის. გჩ ქა ლჳქმი-
 25 ნათე ლუჳილ ხად მჳესენის, ერქას ალ მარემ (ალზრე მჳნჳრინე მა-
 რემ) ხაქეე: — ჩოე ესგან აშხე წჳშს. აგრხ ლჳეარ ესერ ლიხ, ედო
 მინ მინე ლეზობდ ესერ მად ომჳედელიხ, მინეშდ ჳეეს ესერ ოხოთონა
 მინეშთე აშხე ამბეიშ ლჳცხარად.

ეშხუ ბულვა ესერ ლემარდლი. სგეეზნე ქვშხარ ძულღაშ აშხე
 30 ძგიდეი ხანგენა ი ლეეშეე ქვშხარ მერმა ძგიდეი, ეჳზუ ლემარ.
 ომჳედელი ვერბ, ალ ბულვა ე'ოხკიდა ი ამიშ ლაზობ ხოჩა ნაჳ ჳდგის
 ხნთხელინა ი დემეგმოშ ოხოთხა, აშხე მეჳეევიშ ფიკეს ეშხუ მიჳე ჳი
 მეჳეეე ხარენა კჳცხთე, ერეეიშენქა. ალ ფიკეიშ ვერა ჩუჳეაჳსგა უჩ-
 ხაჳი ჳეეე ი მეჳეეე მჳე სგა ხსსჳენახ ი შოზჳ მეჳეეეე დეცთე ოლ-
 35 სგინდელი, უჩხა ესერ ჩუ მეჳეეეე ემმა ხერი, ამ დრჳეს ვერბს ქა
 ლჳშდუნ ფხტლუნ ახჳეედა ჩუ ი მეჳეეეეს თეთე ათჳეედა. მეჳეეეეს
 თე ლოხბურგვინა ი ხოქვა მიჩა ტჳუზარდ: თეთ' ესერ მოლ' ათჳეედა
 ი ქოე ოხკიდხ! ეჳჳარს კჳვარშე ვედდ გარ ოხკიდახ ფხტლუნ

თეხენქა ი გვანთე ოთკვარახ. ალ ფხტლწნიე ეშხუ სოფელ ესზიგენა. ფხტლწნს თხუმმეყ ჯარლულდ ხსნდა ი ეჯის მალ ახმითქვენა ი ლაწმდწნიეი ლმსვიპნინ ფხტლწნს ი სოფლწრს აშხე ლადელ აშხევე ხარენახ ყორ-ლაწვრა ი მერმა ლადელ მერმათე. ხაწმბენახ: ალ' ესერ მწმ ირი ი ოთდარჯახ ჩუ ამიშ ლწცხრაღა. ჩუ ლახ ოთციბი- 5 რახ, ერე აღის მალ ხეჩო ლაწმდწნიეი, ოთდარჯახ ჩუ ი მალ ჩვად-გარბ. ეიბოვ მწმ ხად, ეჯ ლესგხენ ტუფ ქაბტვიმს ი ეჯ ხენსგა ტუფს ეჯ სოფლიშ ლელეწმწრიწშ ხოშემ ი ხოხერემ ჩიმიშ ფაყუ ქწხფას. ჩუბოვ ხად, ეჯ ლესგ ეიბჩუ დეშ ესსიპეხ ი სგა ლწხსად ტუფ-

ეჩელეყა ეშხუ ვობელ ჯიმილ-დაჩვიორ ახასდახ ი ქა უტმურა 1C მალს ხეწადხ, ეჩქას დინად ჩერი ლოხრეკ ი მალ ეიბჩუ ესსიპე ი ხენსგა ტუფ აწწემ ახტიემ ი მიჩა ჯიძლადს ფაყუდაქდ ლახზუმე, მარე ისგთექა დეშ აწიღდა. ათხე წეეს ლიცლავალ ხარხ: აწრ როქ ირიხ აღწრისგა ხოშა: ბულედაა, ვერბა, ფიკვა, აწდავა, მალა, დინადა, ა ნალეჟურ? მარე ლაგას დეშ ხოგნახ, აწრ დო ლიხ ხოშა. 1E.

ამიშ ლწცხრათე ი ლწქედიალთე ესერ ოხთონახ მიწწმთე, ედო მიწწე ლეზობდ მადე.

ალი ქა ხასუმდახ, ეჩქას დწვარდ ლწმბიწწხ ლიცლაველ, აერს აწრ ხებეჯწხ ხოშა ი აერს აწრ ი უწხვარ ჩუ დწრ ხეჯარწვდახ ი აწჩედდას უწხვარ ი ამეი ლაცლავალშე აჩადხ ტვიბ ლექეა ი ლეა- 2C სენი მახელღეჟე ჩეწთემდწხ. აღწრ ლწწვეეს სგაღ ლწხთვაფხ, ალ მახელღეჟარ ჩეექს ეშწყადხ ალ მარა ი ხეჯარლადახ ამხენქა ქა ლი-ზის დწვრე ლიტხალდ. ალ მარემ ჩიქ' ეშხუ ადიყე ტვიბხენქა, დო მერმე ი ადმე ქორთე.

დწვარდ უწხვარ მწე ყბლდ ლახგეწწხ ლაცლაველეი ი აშხუნდო 2E ბაჟდ აწწადხ, ეჩქას უწხვარ ხაქეხ: აღწრს ესერ მიწწემდ ოთლორ-ვახ ი ლეჟოვ აჩადხ, ეჯაწრ ესერ ჩოვ აწიხხ ი ჩოვ ლწლემხ. მარე ლეე' აწწადხ ი აღწრ დემეგ ესხეიდდახ ეჩეჩუ.

ამეი გვარწიმდ ლქაწდ მახელღეჟარ ადკუაჟურე ეჯ მარემ.

მახერ

27. მესკაწდ

ხენწითხეს ხორი ეშხუ ნალეჟურგეზალ. ალი ლი მგლდეე. მიჩა დიდ ხექე ხენწითხეს: — ლაწიდ დეწთე ლალკვიპღდა გვიშეე გეზალს?

ხენწითხემ ხექე: — ლალექართე ოლთონად.

ოთთონეხ ათხე, ლახვემხ აშირ მანათ. მერმა ლადელ აწტახ ი 3E ეშხუ მარა ფეკენა ლაკვანათე ესყენა ი ხოქვა ამწარ: — ალი სი წომა ათკვარი ი მი ლამო ი მი ლაწკაწდწე აშირ მანათს!

ეჩქას ეჯის ათხილდნ ი ქა ლახვემ. მზხადარ აჩად ქორთე.
მესმა ლადელ ნალვეურ აჩად მიჩა ქორთე ი მიჩა ბაბად ხექე:
— მზდ ახლვაქარ აშირ მანათლა?
— მზდ-ი ამგვარ ფეკნულ ონჭუ.

5 მიჩა დედეს ი ბაბას დემეგ ლობცხონხ ალი, მარე იმ იჩმუდახ.
ამუნლო ეჯარდ აღნიდ აშირ მანათ ქაიდ ლახვემხ. ესლრი. ამეი
ეშხუ მარა ცვიც ესყადლა ლაკვანათე. აღისრ ამეი ხექე, ერე: „ალ
ცვიც მი ლამო ი აშირ მანათ სი ათხზა!“ ცვიციშ ფუსდლ მზხ-
ადარ ლახვემ ი აშირ მანათ ცვიციშ ფუსდლ აღდე.

10 მესმაშეი აღნიდ ატახ ქორთე ნალვეურ. მიჩა ბაბად ხექეილ:
„ბაბაჯო, ისგუ ნალვეარ ლამწენ!“ ათხე ამნემ ცვიც ქა ლახწენე.
მამა ლობცხონხ მიჩა დედეს ი ბაბას, მარე იმ იჩმუდახ.

მესმა ლადელ აღნიდ ქა ლახვემხ აშირ მანათ ი ეშხუ მარე ჰერ-
წემს ხალვიქდა ლადგარის, ხექე ნალვეურდ: „აღის ნომ ხადგარი
15 ი აშირ მანათს მი ჯიცილდი!“ ათხე ამნემ აშირ მანათ ქა ლობცად
ი ალ ჰერწემდ გიმი ჯურუჩუ აშ გარ სხვიპ აწკიდ. ამელექვა ნალ-
ვეური ჩათქამ. გიმ ჩუქვან ალ ჰერწენ ხოჩა სიმაქდ ოლსიპელი ი
ეშთედსგა ლახველდნ ნალვეურს. სიმაქდ ხექე: „სი ათხე მიშგუ დე-
დეშ ი ბაბაშთე აღერ“. ეჯარ ჩი ხაქრაქეიდახ, მამაგვეშ იკვლუნე,
20 ეშხუ კიბდონისგა მესკად ხოსდახ, ეჩქაქა. ამიშ ლიჰვდი ეჯარსრ
ლახმექინდახ, მარე იმ იჩმუდახ, ეჯლმე ქა ლახვემხ. აჩად სიმაქ-
თექა ი ხექე: — ისგვა დედელ ი ბაბად ალი მანქეარეხ.

ეჩქას სიმაქდ ხექე: — ამიშ ლიქმარი ნიშგეშქა, ჟი ელო მას
ობთონისდ, ეჯურ დას ხოხალ.

25 ეჩქას ნალვეურდ ხექე: — მადილ ჯერი, ალო ე'ამთონამიშ ლიქ-
მარი!

— ლახა ემაგვეშ ჯეკვეს, ეჩქას ხაყლას, ერე «მესკად, ისგვა
ნუჰვლიწშ თერაჯო, ალი მყარ!». ეჩქას სი მზდ ჯეკვლენი, ეჯის ჯეჩო
ალ მესკად.

30 ეჩქას ნალვეურდ ხექე მესკადს: — ისგვა მუჰვლიწშ თერაჯო,
მიშგუ დედემ ი ბაბაშ ლარდათეი ამსკინაენ!

ათხე ამნემ ეშხუ მინუტისგა მიჩა დედემ ი ბაბაშ ლარდაეი
ეჩვენე ი მიჩა დედეს ი ბაბას «ხოჩა ლადელ» ხექე. ეჩქას მიჩა
დედელ ი ბაბად ხექეხ პასუხდ: — მადილ ჯერიხ, ლანხვიედ: ნზ
35 მზუხ ხანუნლო ჩუ მეთვეფე ნარ ნიშგე გეზალ.

ეჩქას ნალვეურდ ხექე: — დემ მუთერდა ისგე გეზალს? მი ისგე
გეზალ ხეი! ამეი-ამეი გიმ ჩუქვან ხვარდ, ეჩეჩუ ქამრაგდნ ი ათხე გარ
აწკედლნ აშთედსგა.

ეჩქას მიჩა დიდ ი ბაბად ლახედალ აჩეინხ ი მინე სხელწი-
ფისგა წარე იმგვე წარდა, მვე ხწწეხ. ეჩქას ეჩეჩუ ხოშ-ხოშა ლეა-
ქარ მინე-მინე ჰარკარს იმბვალდახ. ეჯის ნალეჟურ იჰვნარიდა.

აშხე მარა ათხადლა: — აშხე ქვეყანასგა ეწხუ ხენწიფხე-ღ ნიჩა
ხეხე ვრიხ მურყვამეი ი ხორიხ მჟემ უწლუნა სიმაქ. ამგვარ დედეგ 25
ვარი დეც ჩუქვან.

ალი ნალეჟურს ათსგმდა ი ხექე მიჩა მესკანდს: „ისგვა მუჰვლიწმ
თერაჯო, ალ ი ალ სიმქაწმ ლარდაჟი ემგენ!“ ათხ' ალ მესკანდლ ალ
ლარდაჟი ესგენე ი სიმაქ ლეეშგიმჩუ უდსიპდან ამიშ მასისგშე ი
ხექე: „ღერმეთ ხია მვა, ერე ალ მურყვამთეი მამაგვეშ ლი მეტდე!“ 1C
ლარდასგა ადყინეხ ი ყორარ ქანკილხ. ჩვადყურდახ მვა, ეჯეი
ალ ნალეჟურდ ხექე ნიჩა მესკდილს: „ისგვა მუჰვლიწმ თერაჯო,
ალ მურყვამ ლჰირდ ჟი ახიკდ ი მიშგვა დედემ ი ბაბაშ ქორს
ლახაგ ეიქაშხენჩუ!“

ათხე მესკანდლ ჟი ლაჰკიდ ალ მურყვამ ი მიჩა დედემ ი ბაბაშ 15
ქორს ლახხე ეიქან, ჰამს სიმაქ პნსგიდლა ლაჰვრაქა ი ლიგენ' უდ-
ბინე, ერე: „მვა ქაჯდ ანჯიდ ალ მურყვამ ამხავე?“ ათხე აშხუნლო
ალ სიმაქ გულ ავად, ერე ალი ანჯი ხაყლე ნიჩა მესკანდს.

აშხე ლეთ ჩვაყერეხ, ამეი ლახცადლა მიჩა ქაშე ი სესკანდ ქახ-
ყვიფ შუხენქა ი ხექე სიმაქდ ალ მესკანდს: „მიჩა მუჰვლიწმ თერაჯო, 2C
ალ ნალეჟურ ჟი ლახიკდ ი იმგვალეგ ხოლა ტვიბისგა ათაკვარ!“
ამნემ ჟი ლაჰკიდ ი ტვიბისგა ჩვადკვარ თერარ ლახპურე. ათხე ანჯი
მესკანდ სგანვად სიმაქთესგა ი ხექე სიმაქდ მესკანდს: „ისგვა მუჰვ-
ლიწმ თერაჯო, ალ მურყვამ იმგვამ ლგან, ეჩეჩუ ესგენ!“ ამნემ ჟი
ლაჰკიდ ი იმგვამ ლგან მანკუშეი, ეჩეჩუ ესგენე (|| ესიგ). 25

ნალეჟურიშ დედემ ი ბაბა ჩოლმეჩელიხ. ალ ნალეჟურდ [ერ] ან-
ყიდ ჟელ ი ფეკენა, ალარ ხოჩამთექა მეტდელიხ.

აშხე ლადელ ცვიცდ ხექე ჟალვ:

— ვო ჟელ! ი

— მვა ლი? 30

— მვა? ამეი გვერდია გვიშგე ფუსდ თერარ ლახპურე?

— ალო იმ ლიჩოლ?

— იმა? იმ-რ სი მინჯერ ი იმოლაჟი ჟი ალხერხისდ (=ალკერ-
ქისგდ).

ათხე ესღრიხ ი ათასდახ ძულვას ი ხექე ცვიცდ: „ამექა ჟი ლამ- 35.
ფოთინ“. ეჩქას ჟი ლაჰფოთინე ცვიცდ ი ძულვაქა ქადდე. ძულვა
ეჩხენ ცვიცდ ხექე: „სი ამეჩუ ჩათეჟე ი მი ჰადურდ შდღვგერე

მათხემის ოთვრმინე“. ათხე ეელ ჩაშდიღვ ი ხექე: „მიშგვა ლიტ-
დალდ სი ეჯგვზრ-ამგვზრ მშა ლესეს, ნომეგ ვხწონენე ეიბოვ!“

ათხე ცვიცდ შდღუგვრე მათხეზი ადირმ ი ყიას ოხთილ: — ჰელი
შდღუგვ იმგვამ ჩარდეს, მამე ე'ახხეჩქურ, მადე-მ ათხე ჯამე!

5 ათხ' ანენმ იმგვამ შდღუგვ არდა, მამე ე'ახხეჩქურე ი ხექე, ერე: —
ისგე ღიქან ეშხუ სიმაქს კიბლონისგა მესკად ხოზ, ამიშ ლწქეთართე
ე'აჩადლ! — ათხე სემი ხოჩა მუქეჩი შდღუგვ ქანთიშ: — სგამ ჩვა-
კვიშდ კიბლონულ ი ერეღესგა მესკად ზე, ეჯი ჩამქილდ!

ათშგლდახ მამე ი ალ მესკად ჩოხტიდა ი ქა ლახვემხ ცვიცს.

10 ათხე ახაგან ცვიც ქა ქორთე, მინდორ ლექვა'ანდრი, ამეი ეელი
ამეჩუ ესხვიდა ი უშხუდ სგანჯადხ ქორთე ი ხექეხ მესკადლ: „ისგვა
მუჭვდიშშ თერაჯო, ისგუ ფუსდ ხოჩა შვიდებდ სგანჯე!“ ალ მეს-
კადლ სგანჯიდ მიჩა ფუსდ ი ხოჩა ლირდე ანსყეხ.

ვოდ ეჯგვზრს ლეწედ, ერქადუ ლზრიდ.

მახერ

26. ალექსანდრე

იმეგ არდახ ხელწიფ ი მიჩა ხეხე. ალზრს ხორდახ სემი ნალე-
ეურგეზალ. ალ ნალეეურგეზლირს თვით ჩაქემ ჯგლყე ხორდახ თვით
ლახვისგა. ალ ხეხე-ქაშ ლერმათ ხეჯვრალდახ: „ლერმეთ, იმეი დო
20 ლესეს დინაგეზალ ვწვის“ ი ლერთემ ნაჯვრალ ქუთულზრეი ჩეღაშ
ტეჩირ ხოგანხ.

აშხუნლო ვდსიმნე ლერთემ ალ ხეხე-ქაშშიშ ლიჯვრალ ი ოხწესე
დინაგეზალ. ამიშ ლახვიდალდ ეშდგორი თეთნე გიცზრ ი მეშდ
თეთნე ვან ადგესენეხ. ლახვიდალთე ობშშ მარე ხაწქეხ. ტაბანგს
25 ხასგურდახ, ეჯეი ანჯად ხოშა გეზლშ (|| მუხებემ) ჩაქრე ანდაე ი
ხექე ხოშა ნალეეურგეზალს: „ისგუ ჯგლყე მოლემ ლეთი ჩუ ლალემ“. ათხე
მანესგრე მუხებეა ვარკ ლახადდა. სგა ლზიბ დაშნამ ი თვეფ,
აჩად მიჩა ჯგლყეშ ლალჩათე. ისგლათდ ილზა, ერქანლო ჩუ ლა-
ხუედა. ჰამს ანჯგან ი ეშხუ ჩამქილდ გარ ხასილდა, ერჯეა მამე ჩუ
30 ლოხმამა მოლა. ალი ქორთ' ანტახ ი ქანგმბავე.

ათხე ანჯგან მაჰრენე მუხებე ი აჩად მიჩა ჯგლყეშ ლალჩათე.
ისგლათდ ილჩა. ერქანლო ჯგლყეთეღესგა მოლე თეთნე ლანდღუწან.
ათხე ალ მახელევედ დაშნამ ვწმგვინ. დაშნაშიშ ეი ლიშგვნალდ ხენსგა
ჯგლყე ეჯლამ ჩუ ლალემ. ერქანლო ოხსვილე დაშნამ ი ცერ ქათქვიც
35 ი პლატუკს (|| ლწკეცანარს) ლახქვენ.

მერმა ლადელ ნალეეურ ქორთ' ანტახ ი მიჩა დის ხექე:

— დია, მწდილ ჯერი, მიშგვა დაჩვრემ სეულ მარ ი ქა ლამ-
წვენ!

— ჩათთურ, ხოლა ბუშ! ისგვა ბედეი იმეი ოხევეცხენის მიშგვა
დინას?!

მიჩა დიდ ნალეჟურს მად ლახწვენე. ნალეჟურ ანჯად ი უშდილ 5
დინა ე'ანგენე ი სეშდრალდა. ამ დრევეი ხეწად დინას, ცერ ქა
მექვეცე ხად. ე'ანკიდ მიჩა პლატოკხენეი ცერიშ ნწქეციც ი დინას
ცერა ლაიხუძე. ცერიშ ნწქეცუარ უშეაერ ლწიტახხ. ანჯად ი დინა
ტწადეი ჩადკვარ, მიჩა დის იექე:

— ხედ ალ დინა ათკვარდ ქორხენქა, მადე-ე მი ჯიქაბი. 10

— ჩაქუც, ხოლა თრწე! — ხექე მიჩა დიდ: — სი იმთეწადთე ჯეკ-
ვეს, ეჩიავ ათთურ, ი მი ალის ხოჩამდ ოხურდინე.

ათხე ე'ანგან ალ ნალეჟურ, ანწინგრე ფწრე ჩწე, ფწრე აბგოლ
ე'ოსრეკე ჰინგირს ი აჩად. ეაღრი, ესღრი, ვობწშ შუეკეს აჩად ი გეწ-
მიდ ახხიდღწ. ხეწად ჯოღია მინდღორისგა ქორჯღდ ლჯე, სგაჩად 15
აშთეღსგა ი ლოიფეკენე. ალ ქორაენქა ეშეუ მეჩი დადა წწსგიღდა.

— დადა, მწდილ ჯერი, მოლე ლეწვებ ჯედის ი ეჯი მამინ!

— მადმაგვეშ ნიხ, კაკქქა.

— ეჯი ლწიდ ხოჩა, ეჯიე ჩუ მაკუ.

დადად კაკ მააწრდ ლაივემ. კალქა ესღრდა, ეჯეი ლეწეშიმხენისგა 20
ეშეუ ფწრე ფეკწრულ ლწადეკე.

— დადა, ალის სი ქა დო მაჩქეწარი!

— ლერსგევანთეე ჯისიპ! — დადად ხექე.

ე'წკიდ ალ ნალეჟურდ ფეკენა ი აბგილთე ესგენე. აჩად. ესღრი,
ესღრი ი კაკ ჩოთწდაა. ეშეუ კაკ ხასიღდა, ჩაკეიშ ალი, ხენსგა 25
ნწკეიშ ჩოთმყად. ე'ესნაკე ამიშ ლაკადთე ი კაკწშ ნწკეიშდ ხექე:
„მი ნჯა წმკღე ი შომალე ლადელ აჯმწრგი“. ჩაცეირ ალი ნალე-
ჟურდ ეი უკიღად.

ესღრ' ათლე, ესღრი, აადიდღწდა ადწიდ. ხეწად ჯოღია მინდღორს
აშეე ქორჯღდს. სგაჩად აშთეღსგა ი ლოიფეკენე. ამეჩუ დადა წწ- 30
სგიღდა.

— დადა, მწდილ ჯერი. მოლე ლეწვებ ჯედის ი ეჯი მამინ!

— მადმაგვეშ ნიხ. გვიჯღქა.

— ეჯი ლწიდ აოჩა!

დადა სგაჩად ქორთე ი ქორხენქა გვიჯ მასწრდ ოხვიღ. ნალე- 35
ჟურდ მაწვამ იექე ი კალქა ლიხი წდბინე. ლეწეშიმ ფწრე ფეკწრულიღ
ლწიდეკე.

— დადა, ალის სი ქა დო მაჩქეწარი!

— ალ ფეკნულ ლერსგვანთევ ჯისიპ! — ხეჟე დადალ.

ქ'ნკილ ალ ფეკნულ ნალეჟურდ ი აბგილთ' ესგენე ი აჩად. ესლრი, ესლრი ი ეშხუ გვიჯ გარ ესსად. ჩაკვიშ ალი, ხნსგა ნაკვიშ გიმთეჩუ, ოთშყად. ქ'ესნაკე ი გვიჯიშ ნაკვიშდ ხეჟე: „მი ნემა შმკლე, შომალე
5 ლადელ მოლად აჯმარგი“. გვიჯიშ ნაკვიშ ჩაცვირ ნალეჟურდ.

ესლრი ნალეჟურ, ესლრი, ძასარდ ახდილენ. ხეწად აშიე ქორს, სგაჩად აშთედსგა. ამეჩუ ბაბა ანსგილდა ყორთეჟა. ბაბას მასარდ ათხილენ ამიშ ლიწედ. ჩაჟე ჩახქეხნე, სგაწვერნე ქორთე ი მასარდ პპტიე სპყერ. არაყ ოხტიდ, ოსგვეშ სტაქანთეჟა ი ქა ლახვემ. ითრე.
10 ალ ნალეჟურ არაყს, ეჯეი ჟიბოვ დეცქა ქორს ხეწად. ალი მასარდ ათემბაჟენ ი ობაშ ხანს ჟიბოვ ხოსგილდა. ალი ბაბას ათემბაჟენ ი ლპიქველდა:

— ხოჩა ნალეჟურ! მი ერდევა მუშგერი სგა მანდა, ეჯი ჩუი ითრა არაყს, შიშდ სტაქანს ქა მატხახ, ი სი პარი სტაქან მანუ.
15 ხანხლო შენ ჯულვა ი ქა დემ მატხე.

ალ ნალეჟურდ ოსცად: — მი ეშხუ ლემბაჟს ხეწედ, ილი ქა ნე-ქარ: მამ ლი — დეცქა ქორ ლგ?

— ამხავ ლახს სი ნომეგ ლბაკეჟე, ნადილ ჯერი, — ხეჟე ბაბად.
— ელო ამხავ მეზი ლვარ დარ მეტხელი. ამეჩუ იხვე ქრისტეშ
20 ლპარისტე.

— ეჯლა სი ნემა ანფეშე, სი ლამთონ, მუშკდარ პრის იმეგ ამეჟა.

ბაბად ხეჟე: — მოლე შუეკს ქადრენე, მეშდ დვე ხასგურხ ლ'შკ-დშს (|| ლ'შკდანს).

25 ბაბა ნალეჟურს ეახა ლპიქველდა. ნალეჟურდ ოსცად: — მი ალექ-სანდრე მაჟხა.

ნალეჟურ ახსგურდა ჩაჟე ი აჩად. შუეკს ლახხვილდა, მიჩეშშალ ფარე ჩაჟე ხასგურდა ი ფარე ფეკენილარ ხეყად, ეჯ მახელვაჟე. თვით ვერს ქა ლოხქებხ (|| ქოლოხქებხ), ეჩქანლო ექრდაშემ ანსკორეხ:
30 „ნამ ეჯლა ხეაჯეშდ უშხვარ, ერე უშხვარ ხეკვეს ლოხენახნენედ“. ქ'ესკონს ალვარ ექრდაშემ ი უშხვართე ანჯადხ. ხეჟეხ უშხვარ: „ნამ ლახვბად ლლნახნენედ უ'ხვარ!“ ალვარ უშხვარ ლახნახნახ ი ხეჟეხ: „შომამ ნამ გაქირება გვადეს, ეჩა გულ ლაჯად გვიშეგ აბგოლ ზისხშუ ოლგორშელეიხ“, ი ში ი ში ლახვემხ უშხვარ ი
35 ჩადყურულანხ.

ალექსანდრე სგაჩად. მუშკდართედსგა, «ხოჩა ლადელ» ხეჟე ეჯაპარდი პასუხდ «ხოჩა ლადელ» ლახტიხხ.

— დემ ახშკანდენდა, დეცთეი ქ'ათჰოლი, ეჯ კიბს?

— მამ ირი მიზეზ, — ხეკებს მუშკდარდ, — მარე აშხე ზავ ეი ხვაკულ.

— ეზერ. აშხე ზავ ეი ვხკეაღდ, ერქალ მი მეჩი ბაბაშ ქორისგა ეჯღელნი.

აჩად ეშაუ ზამ ი დნუზარდ ე'ანშკვალს კიბ. აჩად ალექსანდრე 5
 ლმშკდმშთეფსგა ი კიბ ლზნქად ეპაეიდდა. ე'ანქიდ კიბ ი სგა ლოხ-
 ვეგ (II სგოლოიფეგ), დეცეი ლჯან, ეჯ ქორს. ბაბას ჩესცივირ მი-
 ჩა ჩმე ი ფეეკნილზარ ეი ლერდიდ, ჯი ე'აჩად კიბეი. პანზეშე ყორეი
 დეშდგორი კელ ხორიკდა. აღ კელარცანან ხავან: „ეშდღეშე ლარდა
 ჩუვ ადკარე, მეე ლდგორი ნომე ადკარე!“ ანვად ალექსანდრე, აკრე 10
 ლარდოლს, ეშდენაუ ლარდა ჩუვ ადკარე, ეჯგვარ დინას ხეწად
 ამეფსგა, ერე უშხვარიშ მალატზე ეჩსენ-ამხენჩუ აღსიპდახ. ერქანლო
 ე'ანჯგანს ი უხხვარ ლასგურდას. ოპაშ ლირგადიღნო ლიხეიქვამ
 ხეკებს უშეარ. აღარ ექჯარდა უშეაროშ თანახმას ანვადი. დინად
 ხეკე: „მი გორი ანჯლონ მესა ნოსიპდ. ეჯგვარ ჩი ლადელ მარე მა- 15
 რემ ხარჯს მიკდეფ. სი ჩმთეკე მიშლაღელთექა. მიშლაღელ მიშგუ
 პაპი ქრისტე ვნჯდენი ი ეჯის ლოკევედნი“. ნაღვეურ ჩმთაე. მიშ-
 ლადელ ანვად ქრიცე ი დინად ქა აეკე: „ოთფვილენე მო?“ ქრის-
 ტედ ნამ ლააქემ ი ჩაღვეურგენე ალექსანდრე-ე აღ დინა. ერქანლო
 ქრისტე აჩად. ალექსანდრე ჩვაჩად მეჩი მარათე ი ექლარ ე'ანქერნე. 20
 ამეჩუ ეზერ ოანს არდაა უშეაუღ ი ალექსანდრეს მიჩა ხეხე აშგუ-
 რანა: — მეეშდგორი ყორ ნომეგ ათკარა, გვიშგე ხოლამდ გვი ელო
 ჯარ!

აშხე ლადელ ალექსანდრე მიჩა ბალთეკა აჩად. ამეჩუ შოლარ
 რაგდიდაა. ეშაუ ყულა: „მი მარა პაპს ავებთაე“, მერმე ყულა: „მი 25
 ნქეიცი სუხვარ სებთაე“. აღა ალექსანდრედ ლმართეფსგა ადიგრე
 ი ჯიბთ' ესდე.

აშხე ლადელ ალექსანდრემ ხეხე ჩუ იგვა. ანვად ალექსანდრე,
 მეეშდგორი ყორ ჩადკარე. ანჯესგა ხორიკდა ვოქრამ კაბ. — აღი 30
 'სერ შამ ლემუელ იროლ! — რქე ალექსანდრედ. სგაჩად ი კაბამ
 კალთამს ლამბრგან. კაბდ ეშაუ გარ ესცეცხ ყორქა. ხოსგდი ალექ-
 სანდრე აღ კაბს ი აღ კაბ ძუღვთეფსგა ამყად. ჩვაბშინ ხელწი-
 ფიშ მკკლმანად ქნტიხა კაბ ი სგოთვიღს ხელწიფის. ათხე ალექ-
 სანდრემ ხეხე ე'ანაცს ი იქე ალექსანდრეს: „ალექსანდრე, იმნარ
 ათლუპავ გვიშგე თხვიმ, შამ ლეზი ჯად ეჯ ლარდათეფსგა?“ 35
 ალექსანდრედ მადმავევე მოშ ლახტიხ.

ხელწიფხდ ანგაციდე: — ერდვამ აღ კაბამ მუქევემს სგამვიდე,
 ეჯის ვოქრისგა გარ ხეამჩე.

დადად ხექე: — მი ლეჭნწაღის დემის ამყიჩე, ელო ამიშ მუქვემს შიშდ აჯკიდე.

ხელწიფედ გვაშიდ იმედ ხექე.

5 — ხალო ჯორი ქკედ, ეშხუ ლზნისგი სპირტ ი. აღმას ქა ლამემდ!
ხელწიფედ აღზრ ქა ლახვემ. დადა აჩად, სგაჩად კიბიშ ხუნ-
თეგსგა, ხედვამ აღექსანდრეშ ქორს ხოვან. აღექსანდრე-ჯ მიჩა
ხეხე კიბიშ თხუმ სგურდახ. ლოხბინე აღზრს ლიგკრალ: — მადილ
ჯერიხ, მი ე'ამიყედ ისგე მოსიპდ!

10 აღექსანდრედ ხექე მიჩა ხახე: — ე'ალიყად (|| ე'ალიყედ), მოსიპდ
ოგმარგი.

აღექსანდრეშ ხეხე დემ იჩმუდა, მარე აღექსანდრედ ეჯღამ
ე'ადიყე. ამეჩუ დადა ირბიელდა ი ლეც ხოვდა აღ ხეხე-ქაშს.

აშხუნლო ლეგლირდე ლამიზეზე ი ჩადყურდა. აშხე ლეთ
ხეხე-ქაშს გუნ ახდიღენხ ი ხექეხ: — დადა, მადილ ჯერიხ,...

(არაა დამთავრებული)

მახერ

29. შავმა

პრიხ უსგვა ლახეზა. მგ ქოლჩიქელიხ ი ლამხეა ჩი ისგოხტი-
დახ, მარე აშხე ხეხე ქათხედა ი სერ დემეგ ხარენა ბაც. ერქას
20 ხოქვა: — ჯი 'სერუ ლეკვთ ლი, იმგვა 'სერ ხეკერქი, ჩუ მად ეს-
ყედნას.

ომჩედელი ი მელოერს ათდენა: — აშ ი აშ, მიჩა გვეშ ამეი ესერ
ლი. ლზჩიქალთ' ესერ ესბრი ი იმ ესერ ხოთერ.

— აღე' ესერ მინე ჩვაბშენ გიმ მებქვე ლი ი ეჩა მებანდა
25 დადას ესერ ხორი ლეწვილე დინოლ. ამ დადას ლუსვარ ესერ
ღვეზგიმიშუ ხოკვრა, ისგლადელქა ლივე' ესერ ხმთქვა, ერქას ლვეშ-
გიშენ ისგ' ეყერუ პთვეასგ ი სგავ ხაფიექ ლუსვარს. ერქას ესერ
ეჯი კილს იკედ ი მიჩ ესერ აყალვე, მარე ვოლოდო მიჩა ვიდლამ
ქვინ ადღვენას, ერე დემეგვაშ როქე ჯერო, ერქად ნომეგუ აფიშედ.
30 ერქაა ესერ ეჯი ლაპქედნი ი ჩოვ ოთციბირ, იმთ' ომვედელი, ალი-
აჩად. ათაად ალიხ ი ამეი ჩვემინ მგ. დადა ლაპქედლა:

— იმთ' ესერ ომვედელი?

— ლზჩიქალთე.

— ხალო მიჩ ესერ ხორი ჯორი უწვილა, ხედ' ესერ ხეცხენი.

35 ოთვერდა ი ხეწად აღზრს ი ა დადაშ ნწყვილ ეჯვარ, ქეცარ.
ჩეესყედნისგ ი ვამ ი დემ ესყედნისგ ი ვამ ეჯი. ეშხუ ქანტიდ სერ,
მამ დო ლასე. ეჯგვარ შდღქარ ხაგხ, ერე ეიბე ი ჩუბე შდღქარ ჩუ
ლქარცხე ხადხ.

მიჩა დრევეტი ოლღეველი ჩუ ალი ი მიჩა გეზალ ჩუ ლოხმამა. შერმაში ადნიდ ჩუიდ ლოხმამა გეზალ. მესმაში მიჩა ქვშ მელ-თერთ' ომჩედელი.

— მამ ესერ ხეკვეს ლანშეს მიჩა ხახვ, აშ-აშ, ამე' ესერ იჩო.

— დარბაშსუ აღღევალნე ი ეჩა ნამწვინჩუ ქერარ ქავ ოხკდღრე 5
ი ლაღევალმეკ ლუფკვინუ ჯუა ხორდა, ეჩქას ესერ ეჯის გეზალ ჩუ
ხოშყდენი, სგავ ოჩჩაშ ქორთე ი კალთაშსუ ლანქვენ.

ალის გუთ' ოთდა ი ჩვახჩეშა ქორთე, გეზალდ ე'ოსტხიქა. ზუ-
რალდ ფეკვენალ ლლემ გეზალშ მქაჟდ.

ალი ხანსართ' ოთხვია მიჩო მუს. ამეჩუ ბლე ლექქ' ოთგენა 10
ი: — დიეშ ესერუ ლუსეშალ მაშედ ხარ ხანსარაშ ნამჭირი!

აშავ დრევენლო აღარ [მუ-გეზალ] უშევარ ხაწდახ ი ლიშიალ ოთ-
ბინახ ცხვი-ცქემ'ელ'დშ. შიყ ოხსგემენა მიჩო მუეშდ. ათხე უშევართ'
ახტედენახ სერ ი ჩოთოჯრა ნაღეურს ი «ბუა» ხოქვა. ალის ათენ-
ბაჟა: — მიჩ' ესერ ბუაშ მუქვისგ ძარ იჩი? 15

ნაღეურს ოსცადა: — აშ ი აშ, მიჩ ესერ მად' ოთგენაჟა ხან-
სართეხსგა ი ჯი ესერ ლი გენჯეყვა შავამ. ბუა, აშ ანჯადუ, ქორთ'
ესერ ლჯიხ.

ამნემ ქორთე დეშ ესერ ინჯრინე: — აშ-აშ, — ქოხუმბაჟე მამ ი:
— მიჩა დი ჩე ესერ აცრკლე. 20

— ეჯლა ნომაჟ ანფაშ. ეჯის ესერ ჯი ხოწენის.

ამეი ისგაჟ აჩადხ ი ამიშ დიდ ჩვადკარე ვიშკე ი აცრკლე. ეს-
ფულე ცხვი-ცქემ'ელ'დ ი ალი ჩვადგარ, მიჩა დი. ლანსკვიმპრინე ი
ძღვიდს ქამჩუ ქადკვარ ი: — ხოლა ეღლარსუ ხანენხ ალი.

ალ ნაღეურ ლთონ' ამსვალდ ლი სერ ი ამიშ მენწირ მამაგვეშ 25
არი. ალის ხორი ბიქვიშ რაშ. შომამ ოაკუ, ხოლამდ (= ბალდამდ)
არქვი ი რაშსი მკელიდ როქ ასყი, ლაბა ხაწუბ — ხოჩამდ ი ჩუ
როქ დარმოშ თერ.

ქაკვაპ ჩამგ ამიშ ლიმარგ.

ღავ არი აშხვ პგის ეჯგვარ, ერე ეჩა მენწირ მამაგვეშ წვა. ხეთ- 30
ხელი შავამ ი უშევარ ლახხვიდდახ. ამნემ ხაქვე:

— ბაბას ხოჩა ლადელ ესერუ ხარ!

— ხოჩ' ესერუ ხარ მერილდს!

ალარდ ლიმფხანეგ ი მდ' ანსყეხ ი ა ბაბა ხექვდიელ:

— ეჯი ესერ დერ-ი მამ ესერ შავამს რაგდი, ეჩა ტერჯ ი მახ- 35
ლარ ესერ ხოხალ მამგვეშ.

— ხოხალ ესერ, მარე ეჯარე ლიჩემ მასარდ ესერ გარჯ ლი.
ეჯლამ მად შთყაჩ ი ქახუმბაჟალნე:

— ეჯი ესერ ჩვანაშ ღარიშ თხუმ ბაჩარს ღეშარად ვდისგ, ეჩეჩუ მარ' ესერ პგნე ი ჯი ჩუ ღარი, ბაჩარს ესერ ჩუ ხაკრუნე ი ჯი 'სერ ნებგოშ ეი ტიხე.

— ალო აჩადსუ, ბაბაჯო!

5 აჩადს. ეჯ ბაჩარ ჩვესდე ი: — აღარ ჩუე ანკრანკე ი ჯი ღარიშ ჯომ ჩე ესერ ესგენი.

ანჯი ჩვემინს. აკრანკი ალი ი დვე ნებგვას ხობლინე ი ეი ტიხე ბაჩარს. ამხუნლო სერ ქეთყახს ი დვედ რპქე:

— ალი ესერ ეხერ ღენარ. კინხიშ ესერ მზიგ ხმთქვენა ი 10 ქ'ესერ ათუაგა სერ.

ათხე შავანსი გვი ღებკვაშ, მარე მვა ჩვემინს.

— სერ ესერ მვა ხანჯკა შავანს?

— მვა-ი პლიკეშერ ესერ დევეთილ მუშკიდ ლი ი ეშდგორი მკ- 15 რას ესერ აფრე ქა ი ეშდგორი ლანყს შიხს ესერ ხაქნარი სგა. აღ ღექნთორინე მკროლს ესერ ჩუ გრტყვი ი ღეფრა ე'ესერ ტიხე ექქანლო.

— ალო აჩადსუ, ბაბაჯო, ეჩხან!

ალი ახადდა ალის. მუშკიდ დევეთილ აქნთორინე მკროლს ი 20 დვე გრტყვი. ქადზგარ', ეჩქას ათადდა:

— ეხერ ესერ ღემხალ მადე ღენარა? გადვემ ესერ მზიგ ხარენა ი ქ'ესერ ათუაგა. სერ ესერ ხამჯენა მაგვეშ, ბაბაჯონ?

— ხამჯენ' ესერ ეშუ გვეშ. ეჯის ესერ ქადზგარისგ, ეჩქას ჯი 25 'სერ ლი ქვეყანანსგა ჩიმიშ ნენწირ.

— აღე' ესერ მვა ხამჯკა, ბაბაჯონ?

25 — ადლილშ ესერ ქალმანსგა სამ ლეთ-ლადედ ჩუ იყვანალ, ყიას გარ ესერ იწვენე ი ღო ეი 'სერ იგნალ.

— ალო აჩადსუ ეჯ ქალმანთე, ბაბაჯო!

აჩადს ათხე ამხავ. დვე ამჟილა ჩვადყურდა ქალმანსგა ი ყია გარ ხოწვა.

30 ამეჩულა შავანს ხუდეე ბჰჩ. ისგესყიპისგ ღეცთემანსგა, ჩვაკრემი- ისგესყიპე ი ჩვადკეცრე გენმიდ. სემი ლეთ-ლადედ ე'ახად. ჯი ეი ხეყარულ. ლახტვილ დვედ:

— ხარ ესერ მოშ დრევე?

— ათს' ესერ დრევე ხარ ალო.

35 ესქუთნალე ი ანნემ კვარემ ჩვადბუქკურე. შავანდ ლახტვილ ი:

— ლახ' ესერ ამბუ ხამედენა, შავანდ მიჩა სევენქა ეშუ ლეთ- ღადედ ე'ესერიდ ხტბოლნა.

ათხე შევამ ლაზმდორ ლესგს. იმგვამ ჩვადბუკურალე, ალი ჩვად-
დღლწალე ი მახად ჩვად ადკევრმე. ეშაუ ლეთ-ლადედ ყიად ახად,
ერქას ხაქვე:

--- ათბ' ესერ დრეე ხარ ალო, ბაბა!

ესქუთნალე. ძუკუ დემ ჩემინ.

5

— ჰე, ხოლა ბაბა, მაგვარ ესერ ირი ათხე ყი ლაზნალთე!

ალო, ალი დემეგ მოშ იგნალ. ამნემ ხაქვე:

— ალო ესერ ჯი ლი გენჯაყუვაშა შავაილ.

— ჰა, მამგარ ესერ ჯი! ჰომამ ესერ ლესგქა ლაზმდორენა,
ერქას ესერ გუდ ომვედელა. მარე ნამ' ესერ ლაშგედა.

10

ათხე ხეკვეა კინჩა ყ'აქუცეს.

— ალო ესერ მიჩა კინჩაშ ლაქეცას ყ'აქოლო ი მიჩა ქორს
კიბდონისგა ჯაყუ ესერ სოზ, ეჯი სერ შუნ ხელენი, ერქას ესერ
მიჩა მენწირ მამაგვეშ ლი.

რამდ ხაქვე: — შუკვს ტყენუ ვნქამ ი ყორბენისგა სგავ ადქვიქე
ი კიბდონს ეჯნოშუ ოაკად ლაფრი ყი.

15

ქაად მარა რამთექა შავაილ ი აჩად ავიშ ქორთე მიჩა რამშე.
ამყი ჩემინ მამ ი ანსკინე ჯაყუდ ყი ი ლამბანე ლიკკვრე ი სვეტ
მამ სოლევედ ადვენე. დემეგი: მიიენა' ანღრდა ი ტყენ ხაჯიდ ი
გიმს ხევაა. ერქანლო ძალ' ოთჩად ი შუნ ლაირმ.

20

სგაიდ ანტაბ დვეთესგა ი: — იმლ' ესერ ოთდორვა?

— აღვ' ეჯი სერ მადე-ი ლესგისგა ჰაბლად ხოვ ი ეჯი ქავ
ოხკიდ ი ერქესგა მენეე ქინქილ ხოზ, ეჯის ესერ ნენსგაქა ქა ლამ-
ბემ მიჩ' ესერ მენწირ დარ ირდი ჰედურდ.

ქაჩად შავაილ რამთექა ი ლამქვედლა ალის ი ამნემ ოსცად:

25

— ლვარყი ესერ დემ ააწინენა, ლდგვარყი ესერ ხაწორე.

ალ მინდორისგა ხავ სოშა ჯიპრა.

— ალი ქინქილ ქავ ოხკიდ ი ალ ჯიპრასუ ოსრეკ ი მვეუ ესერ
ხაყრის.

ათხე ლამარგ მარე მამ ამეჩუ ვრი ი ალის ხოსგდი: ხედა როქუ
ათწინდეს.

30

ალი ამყი ჩემინ. ქინქილ ქოხკიდ ი ჯიპრას ყ'ოსრეკ. ამნემ
ვდბინე ამელექვა ლიცილე ი ჯიპრა იავდ აბიკე. ამნემ ეჯგვარ ჰერ
ვნკიდ, ერე ვერზმეკ ი მიჩა პარტია ლატეთე ვენდ ათხვიდდაბ.

სგა ლამბტაბ ი ალის კინჩა ყ'აქვიცი. ათხე სერ დარ ვრი მიჩა
ტველ. ქა მეკვჰე ლი სერ. მარე თხუმ ქა დემ ვთნე.

35

შომამ ლამახვალთ' ესხრიბ ვერზმეკ ი მიჩა ლაშგვარ, შუნდუკე
მიჩა ლაშგვარ, ალი გულმეცარ ლი ი ჩამგ სგა ხეხოლი ი მიჩა

„ჩმაგ ესერ ხოზნა, ჩმაგ ხოჩდა, ამგვარ ესერ ვოჯჷყე (ბუხნარ) დემეგ ხოწვა. მარე ეიბე პილს ესერ კვამ ჯაცდ ესხრი“ (ლეხბურის თერარ სვილგ ესერ ხარ).

ანჯად მიჩა გიგა ი ხაქვე: — ალი ესერ ტკიც ლი, მარე კვამ ესერ ეჯღამ მეწინეი ესხრი. — მიჩა გიგ' ანჯად ი მიჩა ბიძი ესერ 5 ჩიგარ ლამახვალთ' ესარი ი ბულვამ ტუფხენქა ჯაბრარაქ ეჟუ ოხსყე მიჩა ბიძის.

ალის სგობოგან ი მიჩას ჩი იჩო, მარე თგირს ქა ხოსვემ ი ალი უხხვარ ხეტხენი ი ეი დეშ სსყი ჯაბრარს.

— ალო ნაღვაჟ ზურალ ესერ ამეი ლი. 10

— ალო ჯი ესერუ ლქჷთ ლი, ამენქა მერვალე ჩეესყედნას! — ი ისგესჩიჟან აღარს.

მახერ

30. გველერშჷპ ი ჟორი ლახვბა

იმეგ არიხ ჟორი ლახვბა. ეშხუ მუხვბა ხეხე ჩუ ხორი, მერჷეს ჩვათდაგან. ჩვათდაგან, ეჯის ჟორი გეხალ ხორი. მჷიდ ხარხ მასარდ. 15 მიჩა მუხვბეს ლეხვებ ი ლეთრე მასარდ ხაწვა. ამიშ მუხვბე ჩი ლადელ ცხეთ' ესარი ი ლანგპეს ხოჯდე, სემი დიარს ხაჷვდილა ლანგვლა ი გეზლირს ჩვდარნა.

აშუენ აჩად ცხეთე ი ვოქრშ ლჯარ' ახხვილდა. სგობხიდ ი ქა ლახვენ ეჯ ზურალს ი ამნემ დიარარ ლახვენ. 20

მერმა ლადელ აჩად ი ვოქრშ ქათალ ჩვადირმ. ალიჲ სგობხიდ ზურალს. ალ ზურალდ სემი დიარ ლახვენ ი ბოფშარ ჩვადლირნე. ქათალ კჷვეი ლობრეკ ლაცხვლას. ალი ჩვდტყაბან ი ბოფშარ ეჯჟი ხეთანცხუნალდახ, ერე...

ჩოსწყადნ ტტთეჩუ. ალ ზურალდ ქა ლახვენ ეჩქა ი მიჩა კშმდ 25 ადგულმე მასარდ: — იმნარ ესერ ლოჰოდა?

ალი მარე ქაჩად მიჩა მუხვბათე ი: — აღარს ესერ მოლეუ ხოწვენებ, ელო დეშ ესერ ხონეაროხ ამეი.

— ადჯერნ' ესერუ ცხეთე ი ჩეესერუ აცვირ ეჩეჩუ.

მერმა ლადელ ლევიზ ოინაყებ თვით დიარ. ადჯერნე მიჩო მულ 30 კოჯთეეი ი დიარარ ჩვანკარანკე: — აღარს ესერუ აილვაქხ.

აილვაქხ ი ჩუქან მამაგვეშ ესხვილდახ. ეჩეჩუ არდახ ეზარ ხანდ. ამეი რაქვე ი მიჩა გეზლირ ანჯადხ.

— ვო 'სერ რაქვე ი ლქჩ' ესერ მინე ბედ, მიჩ' ესერ სწთთქი- 35 ლარს ესსგვირიხ.

— მიჩა სწთთქილარ ესერ შადაქ ხარხ ი გეზლირს ესერ ქა ხაჷვდი.

- ეზერ ესერ ალო.
 დორი ქა ლახემ.
 ეჩქანლო მალე ანჯად ეჩელექვა.
- 5 — ლუკჩ' ესერ მინე ბედ, მიჩ' ესერ სწფთქილწრს ათსგვირიხ.
 — მიჩა სწფთქილწრ ესერ მწაქ ხარხ, მიჩა დორი გეზალს ესერ
 ლაჰვედნე.
 ლეშგიმ დწმდე ანჯად ეჩელექვა ი:
 — ლუკჩ' ესერ მინე ბედ, მიჩა სწფთქილწრს ესერ ათსგვირიხ.
 — მიჩა სწფთქილწრ ესერ იმად ხაწჯხხ, დორი მიჩა გეზალს
- 10 ესერ ქა ლაჰვედნე.
 ალ ბოფწმწრდ ჩეწდყურულეხ ალწრ ი თვით მწე ქა ხწბეიდლახ.
 მეგამ გაჩწრ ლოსვესეხ, მინ აჩადა: — დრეუნლო ანტახხუ ი, ხედვწიშ
 ესერ ლგანჯვე ირი, ეჯი ესერ ლდგწრ ირი.
 ეშხუ მეტლაჰვარხენ აჩად ი მერმე ჩეგლაწადხენ.
- 15 მაჰრენე ესლგრდა, ესლგრდა ი სოფელს ათასდა. ეშხუ ფოყ ჩი
 ქა ლუტრე ხარხ.
 — იმლ' ესერ ხარხ, ხოჩა სოფელ, ამეი?
 — იმლ' ესერ ი მინე ეჩქან ეჯგეწ ო ესერ გველერშწპ აწრი, ერე
 ლადელისგ' ესერ ეწწუ დინა ხარა ლეკეახე. ათიშ' ესერ ხელწიფხემუ
 20 დინას ათხვენა. ეჯწუ ესერ ხასდიკ ლერმათ ეჯი, ერე ამეი ესერ
 ხწყრახ.
 — ლვ' ეჯიას ესერ დერვა ჩუ ლწხშედნი, იმ ესერ ხეჩოხ?
 — მინე მალვან-მაწვანს ხენსგას ეაერ ეჯის ხაჰედიხ ეჩქას.
 ალ ნალეჟურ ესლგრდა, ესლგრდა, მერმა სოფელს ათასდა. ამეჩუ
- 25 თვით თე ჩი ქა მეხბე ხარხ.
 — ნაჰ ესერ ლი ალი?
 — ეჯგეწრ ესერ გველერშწპ ხწმთქვა მინე ეჩქან, ერე ჩი ლადელ
 ესერ თვით სიმაქ ხარხ ქა ლეჰვდი. ხელწიფხემუ ესერ დინას ათხ-
 ვენა ათხე ი ლერმათ ესერ ი მარა ჩი ათაიატკენა ი ამეი ესერ
 30 ხწყრახ.
 — ლვ' ალის ესერ დერვა ქა ლწხშედნიხ, იმ ესერ ხეჩოხ?
 — სოფლიშ ესერ ხენსგას ჩი ეჯის ხაჰედიხ.
 ესლგრდა ათხე ი აშხე სოფელსიდ ათასდა. ჩაჰე ჩუ მუბვირ ლი.
 სგაჩად ხელწიფხემუ ი ეჯარე ქორთეხგა.
- 35 — მ' ესერ ამბაჰე ლი, იმლ' ესერ ლი ჩაჰე მუბვირ?
 — ალი ესერ ეჯლა ლი. მიჩ' ესერუ მწაზიგ ლახვედ', ერე მინე
 ეჩქან გველერშწპ ესერ ხწმთქვა. ჩი ლადელ ეაერ დინა ხარხ ლეჰვდი.

ათხე ხელწიფხემ ესერ დინას ათხვენა. ღერმათ ი მარა ეჯჷი ესერ ხასდიკ ალი. ერე ამჷი ესერ სწყრახ.

— ლო 'სერ ამია ჩე ესერ ღერვამ ლხხედნი, იმ ესერ ხეჩოხ ეჯის?

— ალი დინა ესერი ეჩა ირი ი სოფლიშ ხენაგამი ქესერ ლაჰ-ვედნეხ.

5

მერმა ლადელ ესყადდახ ალი დინა. ხობჯრდნეგადა მჷვ. მოლე გარ ხოკლიდახ. ეჯჷი დინა სგა ლჷალმანხ.

გველერშჷპდ ალი ღვეღმარა სჷქვე ი: — მიჩ ესერი ჩვალურტყ-ვინე ი ღორი ნჷპუ ესერ ხერი.

ანქვიქე ნინ ქა, ხანჯჯარ ხაჯოდ. ნინ ქახქვიც, პილატოკჷ ლახქ- 10
ვენ ი ჯიბიჷ ჩვეადე. ღჩქას გველერშჷპდ ეშდღორი ნინ ანქვიქე, ხაჯიდ დანნამ ი მჷვ ჟი ასქუპურე. ანქვიქე ეშდღორი თხეიმ ი ხაჯიდ დანნამ ი მჷვ ჟი ასქუპურე. ეჯი ჩადგარ ეჩეჩუ. ჯი ი დინა ესღჯრ-დახ ქორთე. მეწხე მარე ლასტადდახ. მეწხე მარედ ალ ნალეჷურ ჩადგარ.

15

ამჷი მინე ნჷციირ გაჩრთედსგ' ანჯად ამიშ მუხებე. მიჩა მუხებემ გარ ჩუ ლჯანჯვე ლჷავ.

ათხე ალ მუხებე ანღჯრდა ლთხელითე.

ამიშ მღდგარიდ სგადე დინა ი მითომ გველერშჷპი ჯინემ ადგარ. დინა ხეჩაბუნალ: — ალი ესერ დემეგ ლი მიჩა ქჷს!

20

მიჩა მუხებემ ისგანჩიე ამთეაგა, ლჯდგართეაგა. დანჯდ, თხერე ი რჷქე ამეჩუ არიხ.

ღანჯდლ ხჷქვე თხერეს: — მ' ესერ ხანჯედა?

თხერედ ხექე: — მამაგვეშ ესერ ხანჯედა.

თხერედ რჷქეს ხექე: — მიჩ ესერ ხანჯედა მაგვეშ?

25

რანჯდლ ოსცად: — ჯი ესერ ღარე ნსკინეი უკვდავებში ლჯთე ქჷსკანე.

აჩად ტკისდ. ეჩეჩუ ჟი აწხვერ. ღარე ნსკინეი ამეჩუ ესღგან. ე'ესბღეხნეხ ალი ი ე'ანჯედვარან. ხელწიფხემთედსგა სგაჩად, ალი დინა ქა ლხხცხორპან, ჩვდჷალმან. ეჯი დინასი უკვდავებში ლიც 3) ესბღეხნეხ მოლე ი ე'ანჯეცანან ი: — ალი ეაერ ლი მიჩა ქჷს ი ეჯი მადე!

მეშაე მარე ე'ანჯებრკლეი ი ჩვესდენ კაჷი: — ემშ' ესერ ხაჷთ-ნოლენეს ალი, ხოჩამდ ესერუ არი, მადე-ჩ ნაცმუნშალ ესერუ ოლჷინელი. ეჯი შიშდ ნაცმუნშალ ადჷინან.

სელწიფჷედ ეჯის ევამ ბარე ლახვემ ი დინამ ქა ლახვემ.

35

ახაად ეჯ სოფელა, ე თე ქა მესაჷე სადდახ, სოფლიშ ხენსგა მჷვ ქა ლახვემი. ახაად მეამე სოფელა, ე ფოჷ ჩი ფჯრი დადდა, ი ეჯი მუხებემ სგა ხონჯერდაა.

მიჩო მუეშთედსგა სგანჰიეხ. მინე მუ ეჯეი მეჩი ლი, ერე კიშხს-
ხაგემ ჩარჩს. ხოჩა ლაბედალ აჩემინხ. მუშგერის ჩი ოქრ ი ვარჩ-
ხილ ლახვემხ.

— იმიენ ესერ ოხვიდახ ამშუ ვარჩხილ ი კეთილ ქონება!

5 ალბრდ ხოჩა ლიზგე-ლირდე უნსყეხ.

ბაგედანარ

31. დამაქირაილ

ხოჩემ გარუ ლამბულ ლი ი იმეგ პრის ეშხუ ხეხე-ქაშ. ეშხუ
ნალეჟურგეხალ ხორიხ. ეჯჟი ქა ნაკიდ ხარხ, ერე ჩუ ლუღვაშე ლი-
10 ჰედურდ. თაშე ეჯის ჩუ დემის ცვირე, ჟი იკედ უშდილ, ჩუ იზბი.

ათხე ნალეჟურიშ მუდ ხაქვე ხახე ი: — ქაუ აფიშედს ქამავ, ედო
ალის ესერ პომითქვი, ქამ ესერი იქეთარნი ი შგვირ ესერ ხერიხ.

ა ზურალს ხასდიკ, ნარე მიჩა ქაშ მად პოყაჩ: — ეავ უნზვერ-
15 დორი ნაყელ თაშ ი ყორქა ქავ ლახვემხ ი ყორს ესერ ქა ხაქმინეხ
მინ.

უნზვერ ჟი მიჩა დიდ თაშ. ჩიქი სგამე ყორჟი ოსდებ, ლო-
ნენსგაპან ი ლეეშგიმ ქამეს.

— ჰა, დამაქირაშ, თაშშე ესერ შდუე, — ი ალბრ ე'ანკიდ ნალე-
20 ეურდ. მიჩა მუდ ყორ ქა ხაქეხ.

— ა, ბუა, ქორთ' ესერ დემის იხნია?

— დემის ესერ, ეშხუ ქავ ადზელალე.

— ალო ლეკერაქა მკერაშ ესერ ნამჰიჩე ხოზხ, ეჯი ქავ ლახვემხ-
ეჯი ესერ ეჯლანა ქანახველი.

ალი ქობკეპარხ ი შენ ლადე.

25 ესბრ', ესბრ' ათხე ი ეშხუ მარა სტოლ ხოგ ამეჩუ.

— ჰე, ლაქაშე ისგუ ბედ, სი სტოლ ჯიგ ი მი მანიდშე ხვიდგარნი!

— სგა ლახსგურდ ი სიგ ჩევათირი.

— იმლა ჯიგ შუკვისგა სტოლ? — დამაქირაშ ხეკვიდელ ათხ'
ამის.

30 — იმლა ი ეჯგვარ ხანჯარ მუღე', ერე ამელეკვა მაროლ ესი-
ზინიხ, — ჰა, ხანჯარ სი ბედნიერ, ალბრს კინჩხარ ე'ახქუტურ! — ამის
ქა ხეექინე, ხანჯარ კინჩხარს ჟი ხაქტურე ჩი ი ეჯარე კეთილ შგ
მი მესდენი.

ათხე ა მარე ლდგარუთე აჩად კეთილიშ ლაბიშდთე. ხანჯარ-

35 დამაქირაიშმეყ ზე. ამნემ ხაქვე:

— ხანჯარ სი ბედნიერ, ალ მარა კინჩხ ე'ახაქეც!

აჩად ქა ი ამის კინჩხ ე'ახქეცი ი ჯი დამაქირაშს სგა ლახტახ.

ათხ' ამელეე' ანღრის ჰვიჯიშ მექვერწლა ი ამთემსგ' პხეღღნხ. აშარდ ხაქვეხ ი: — ჯი 'სერი ოთგერიე (|| ოთგერდა).

ალის ჯი დემ ირო, ეჯის აღარ დემ იროხ ი ისგოთგერდა. ესხ-რის ი გვილამსგა ისგაჩადხ. ხანჯარ შუნ ხულვე.

ეშიუ ჰვიჯილდდ ხაქვე:

— მამ დო ლახქარეახ, მამ დო ითილახ, ე აღარს როქ ეშხუ ძიულდ ხოხხ, ეჯენქა ნომაგვეშუ იკედუნე.

ძიულდენქა მამაგვეშ იკედუნე დამაქირამდ.

ათიე იმ ესვადნე, ა ძიულდ ჩიგვაშე ხეჩო.

ესხრ', ესხრი, ძიულდ ი ხანჯარ შუნ ხულვე. შდუგვიშ ქვერ-10
წილს ათასდა. შდუგვარდ ხაქვეხ:

— აა, დამაქირამ, ხოჩა ლადელუ ჯარ!

ალის სტოლ ჩუ ხოგ ამეჩუ. ვოდე სგადტერნეხ, დემშე პოყაჩხ.

ეშიუ წდუგულდდ ხაქვე:

— მამ როქე ლახქარეახ საჩქვარდ, თაკულდ როქე ხოხხ ეშხუ, 15
ეჯენქა ნომაგვეშუ იკედუნე.

ჩი ხაქვარეი, ჩი ი ეჯლამ მამაგვეშ ხაკუჩ თაკულდენქა.

— მუშჩქვარი როქე ემემ ლიხ, თაკვ როქე ხოხხ, ეჯი ქაე ლახვემი.

ალი ქა ხაშჩქვარეხ. ეი ანჯად ი ა თაკულდი შუნ ხულვე, ძიულდი 20
ი ხანჯარი.

ათიე მიჩა დიეშ ი მუეშ მამერ ლახად ი ლეშდ ანტახ ქორთე. აღარს ყორ ქა ხოხხ ი ლემასგე დემ იშეეხ. ნანჩოშ თერარ ლგენე ხარხ ექდას. ეჯეი იძღერეხ გეზლამ ქა ლიკვანცს, ერე მამ ხოპიაი.

ლახტულდა:

— ა 'სერი, ბუა!

— მიჩა 'სერი ბუაშ მუქეისგ დემეგ წვა, ეჯგვარდ გარ ესერუ წვა ათხეშ მიჩა მუტული!

ჩოთკარეხ ყორ ი:

— აა, დიას ი ბუას ხოჩ' ესერუ ლადელ ხარხ!

— ყა, იმეგ ესერი არი მინე დიამ ი ბუაშ მუქეისგ?

სერი ჩვათირხ უშხვრეშიშ თხეიმ ი ლვიდ გუნ ადხიდეხ.

— ძიულდ, ჯი ბედნიერი, ლეზეებ-ლეთორე აწუ ესპარე!

ნაღვეურდ ხოლა ნანკობ დემეგ აქეიც ი, ლკოთე მერეპ ჰედნი, თხუმეი ხაბქვეე ვედრას.

ანჯად ეშაუ ვობურ დადა ი ამის ვედრა ეიე ესბიქვე ი ეჯენემ [ხაქვე]:

25

15

20

25

30

35

— მიჩ ესერ ხახვდ ეჯი ხეკუთნი ე, ზეთუნახავ პრი ამხე ქვეყანას ი კერკანდ ემდგორი ვორკაცდ ჰპვიჯიმ ნაშაატ ესერ ხაშხტა.

ოაუმბავე მიჩა დის ი მუს ალი ი ლიკილი ვდბინეს:

5 — ათხელდ ესერ ხარენაა გარჯ, ელო ათაე დემთ' ესერ ფიშედეს მიჩ.

— იმად ესერ ხაყვლენიხ? ლეზობ ესერ დემის ხოდერე. ეჩენეშდ ესერ ხევდუნი ლეზობ.

10 ალზრ იგვნია, მიჩა დი ი მუ. ანჯად ათხ' ალი. ყორთეკა ქანჯად ი თაკულდს იქვე:

— ზეთუნახავმძე ესერუ ესგენე!

ეჩენე დერ ესგანა! ანეჩულა ალზრ უშხვრეშიშ მალატშე ეჩხენ-ამხენჩე ათხიპდახ.

15 ლოავდე თაკულდშე ბალინდზრ ი ქორს ესგენე ა ზეთუნახავ ი მიჩა ლზზვა-ლარდა.

ვოდ' ეჯვარს ლეწედ, ეჩქადუ ლზრიდ.

ბავდანარ

მ2. ჟორი ლახვბა

20 აშხე უდუმბურ ცხეკისგა პრის ხეხე-ქვშ. ალზრს ხორის ეშხე ნალეყურგეზალ. ქაშვემ ნადგარუნლო ზურალს ლახლატუნდა ეშხე დვე ი გეზალ ანთენან ამხენქა. ალი ლახვბა ეჯი ხაჯეშდან უშხავარ, ერე ჩუ დეშ აყერულა მარე. ზურალს დვებენქა ხორდან, ეჯი ნალეყურ ხოშილ ხალატდან ი ხაკუჩდან, ერე ალი ნალეყურ ჩოთდაგრენს.

25 ლანადირთე ლახ ესღერდახ, ეჩქას დვებენქა ხორდან, ეჯ ნალეყურს ფექს ხაპვიდიან, ი ქაშხებენქა ხორდან, ეჯის — გატს. ალის, ქაშხებენქა ხორდან, ეჯი ნალეყურ გუდ აჯად ი ხოლა გუყი გარ არდა ჩიგარ. მიჩა დი ქა იმ ხაპვიდიან გატს, ეჯის ბადღეთეჟსგა შიდა ი ჯი ნანადირშე ისეღვიდა.

30 აშიუნლო ლაპქვედდა მიჩა მუხვბე: — იმლ' ესერ პრი ამყი ხოლა გუყი — ამნემ მაპავგეშ ხექე.

აშხე ლადელ, შომშა ლანადირთ' ესღერდახ, ამნემ ხექე მიჩა მუხვბა: — ლათოფიანგ' ესერუ შამუქრან. ნიშანდ ეჯი ბადღე ლახთონე, ხედვანთე ჯი გატს შიდა.

35 ათფიშედბ. ექდად ქა ხაჯიდს. ბადღედ პურსან ლამფიშედ. ათუნბაეჟნ ათხე ალი ეჩა მუხვბა ი ხექე: — იმლ' ესერ ლოხფიშედა ალის პურსან?

ამნემ ლახტიხ, ერე ჩე ესერუ აღსუნჯავეხ.

აჩადხ ქა ი ალი გატმე გვეში ლპაგ.

ხომა მუხებე ლპხქვედლა: — მარ ესერ უშლა ამთემსგა გატს?

ამნემ ხექ, ერე მინე დი 'სერ მიჩ ფექა ხაჭღუნა, ნიჩ ესერ —
გატს.

ამნემ მპე ჩეცხირ, ეჩქას ალიხ ხოლა გუჟი პღრდან. ეჯ ლეთ ჩუ მად უღღირან. მიჩა დის ლახსაყედღურე: — იმღ ' ესერ ლუმჩომინ ალის?

ამლა მიჩა დი ხაღღურდ ხოშილიდ უღბრაზან.

აშხე ლადელ ალი ბოფნარ ლანღღირთე ლსეხ მეჩღე, ეჩქას 10
მიჩა კპმ-ღანეს ხექე, ერე ეჯი ესერ ჩუე ადგარ, ე, მიჩა გეზღამ მუხებე.

ამნემ ანვიღ შირადოლებ ი ყორჟი ოთღარჯე ჩუ ბოფნარს. ღვეშე გეზალ გუღმეცარ ლსე ი ალის გუღ აჯად. ე'ესსგვირე მიჩა მუსებე კინჩნარჟი ი ეჯე' ანვიღ ქორთე სგა.

მიჩა ნუხებედ ქასქვიც, ერე ალ ქორხენქ' ესერ ღღრი.

აშხე ლადელ ლანღღირთ' აჩადხ, ეჩქას ნიჩა მუხებეს ხექე: — ჯი ესერ ალი შუკეს ღღრი ი ჯი ესერ ეჯი შუკესუ აჩად. ბექღარ ესერ ჩუე ადღადუნეს. გაქირემ? ესერ ხერიხ, ეჩქას ლაბრაღარ ეაერ ხეგნის ი უშხეარ ესერ შათხელნის ი ლხხმემღლის.

ალარ ჩეაღყურულანხ ი ეშაუ ანეც შუკეს აჩად ი მერმე — მერმა.

ესხრი ალი, ა ხომა მუხებე, ი ათასღდა მღღღღღარის. ეჯ ლეთ ეჯარმეყ ადღგან, ეჯარღ ხექეხ. ერე ალ შუკეს ესერ ერეშე ქა მეჩღელი, ღვეშღ ესერ ღარმოშ ლი მეტხე.

ეჩქას ალი ნაღვეურ ლხხქვედლა: — იწ' ესერ მღღღღღარი ლიხ მინ?

ეჯარღ ოსტიხხ, ერე ეჯის ესერ, ნინეშხენქა ჯოღიას ხანრე ანღავ' ესერ არიხ, ეჯარ ესერ ხექინეხ.

ათაგან ალი შუკეს ი სგაჩად ნუნღღარათემსგა. ეჯ ლეთ ეჯარმეყ 30
არღა. ეჯარსი ლხხქვედლა: — იწ' ესერ მემზრა ლიხ მინ?

ეჯარღი მღღღღღალ ოსტიხხ: — ქ'ესერუ აჩად ქახი ი, ფურრე ანღავ' ესერ ირღიხ, ეჯარ ესერ ხექინეხ.

აჩად ალი ი სგათენღღენ ფურრე ანღავათემსგა. ალარსი ამეი ქახქორღელე. ეჯარღ ხექეხ: — ხოჩ' ესერ ამსვალღ, ამექ' ესერ ქა 35
ერეშე მეჩღელი, ღვეშღ ესერ ღარმოშ ლი მეტხე ი მიჩ ესერ იმღა ხაკუ თხუმემ ლიღვპავეი?

— ეჯლ' ესერ მინ ესერ ნომაე ანთაშხ ალო. მინდ ესერ ქ'ესერუ ხექებ, იშა ფურრე ანდავა ლიხ, ეჯი.

ეჩქას ეჯარდ ხექებ: — ეში ესერ დემ იგნი ე, ქ'ესერ ხექინებ ალო, იშ' ესერ ანდავა ლიხ, ეჯის.

- 5 ეჯარდ ოხუმბავებ: — მინ ესერ ლიხ ეშხუ დვვშ ანდავა. ეჯი დვს ესერ ხორი ეშხუ ხოჩა დინაგეზალ. რეოქრშშ ესერ ლუსდგვარ ხაგ ი ჰაგვეთეჟ ესერ ხეპოლიხ. მარე ეჯი დვვშ მურყვაპთეფსგა დარმოშ ესერ ესხრი სგა. ყორისგ' ესერ ლახ ესლრჯნი მარე, ეჩქას დეცხენიჟ ესერ ვორბპრ პერნიხ ი თხვიმს ესერ ეჯარ შანებ ეიბოვ,
- 10 ეჩქანლო თხეროლ ესერ იქინებ ეჩხენ-ამხენისგა ი ლესგვარს ესერ ეჯარ შანებ.

- ალი ქოხუმბავებ ეჯარდ ი ამნემ ადსკორე ი ანდავას ხპქვე: — ხამემ თხვიმ ი ლესგვარ ესერუ ლახვემხ. თხვიმს ესერ ეჯი თხვიმეი ესგემნე, ლესგვარს ესერ ეჩინენ-ამხენისგა ლაშლაჯნე. თხვიმს ესერ
- 15 ვერბ ადშანე, ლესგვარს თხეროლ ი ჯი ესერ სგადრჯნე მურყვაპ-თეფსგა.

- ალის წელ ოპინგრეხ, თხვიმ ი ლესგვარ ე'ოსდებ ეჩეეი ი ქადენ-გზარეხ. სგაჩად ალი ი მურყვამშ სვებინჩუ ჩვესკგან. ხამემ თივიმ თხვიმეი ესლაჯ, ლესგვარ ეჩინენ-ამხენისგა ლაშლაჯ ი სგაჩად ყორ-
- 20 თეფსგა.

- ანსკინე ეჩქაშხენიჟ ვერბდ ი ხამემ თხვიმ ეჯნემ ადმე. ლესგვარ თხეროლდ ადმებ. ჯი სგაჩად მურყვაპთეფსგა. ე'აჩად დინაშ ლარდათეეი ი ხეწად ალი დინას ქა ი თიარედო ჩვადპალბან. ლა-ბერგან ვოქრშშ ლუადგვარს სგა ი სამ ვორკცდ ქა ლაშქვენ მეტ-
- 25 რაქა. დინას ჩუ ხევეა. ოაბიდ ეშაუ ქა ლუსდგვარს ი დემ ანეც-ხენე, დემ მერმად მოშ, მესმად ოაბიდ, ეჩქას დინა ეი პნეცხენან ა ეჯგვარ ესკილ, ერე ლო ნალვეურ ხიარედო ქვედთე ლახხიპ.

— ქ'ესერუ აფიშვდ ლუსდგვარს ი დემგვაშვ ესერ ხეჩო, — ხექე: — ქ'ესერუ აფიშვდ.

- 30 ნალვეურდ ხექე: — მიჩა გიგა ელენეშ ქვინ ესერ ჩუვ ადლენე, ერე დემგვაშვ ხეჩო ო ხახედ ესერი ქა ბენჯრენი, ეჩქას ესერ ქა ფინვედე, მადე-ო დემგე.

- ამნემ ჩვადლენე მიჩა გიგაშ ქვინ, ეჩქას ნალვეურდი ქაფიშვდ ლუსდგვარს. ნალვეურიშ ვიშკეს ხეწად, ეჩქას მასარდ ლახლატენ
- 35 ალი ი ხექ', ერე თეივდ ესერ ქა ბენჯრენი. ალ დინად ნალვეურ ჩვადჯერნე მიჩო მეშთე ი მიჩო მუსი ლახლატენ ალ ნალვეურ. დინა ჩვადუედან. ლიჯუნალაშ სვებინჩუ ხექე ნალვეურს: — ჯ' ესერ, ვოქრშშ ტობ ლეგ, ეჩქესგ' ესერუ იშდრალდა, ე'ესერ ლახ ახეანდეს,

ეჩქასი ლეეავ ესერ ნომეგუ აჩად ლაროლ ლეეა, მზა ესერ¹ დო. ლესეს.

დინა ჩვადლედა. ნალეეურ ჩიქე ტობისგა იშდრალდა, ეჩქანლო ე²ახეანდან, ეჩქას ლაროლ ლეე³ აჩად ლასუნჯავითე. აჩად აშვი ტვიბთეასგა ი ეშუ ნაპერს ხეწად. ახფიშვდ ალის ცხვი-ცჳემედ 5 ი ჩვადგარ ალი. ე⁴ანტყაბე ი იზბუდან, ამჟი ლუჰდ ლახტიელ მეგამხენჟუ: — ხოჩ⁵ ესერ მარე, ეშუ ესერუ ნაპუ ლოხილტე.

— ჩვესერუ ანთერდა, მუქენია ლუჰ, ი ისგ⁶ესერ ლოხილტისგ.

ჩვანჯად ალი ი ხოშა დვდ ესსიბდან. ხფხეჰე ალ ნალეეურს სგა 10 ი ჩვადირტყე. ალი ჩვადირტყე, ეჩქას მიჩა ხოხვრა მუხებე, დვავშ გეხალ, ლწთხვარს არდან ი ლაბრალარ ესავან. ეჩქა გუდ ანჯად, ერე მიჩა მუხებ⁷ ესერ გაჰირევაბასგ⁸ არი. ახავან შუკეს ი იმგვამ მიჩა მუხებ⁹ აჩად, ეჩქა ესღერდა ჩავგ. მდუჯლარის, მუანჯრის ი ფურრე ანდავას ჩი ქოთჰბ. აღარს ეჯი მარე ხოხალდაბ, ეჯზუ ხა- 15 ჯეშდაბ აღარ უშავარ ი ბოჩა პტიეს ხეჩმუდაბ ჩიგარ. ამნოშ ალიავ გუდ აჯად, ერე მიჩა მუხებ¹⁰ ესერ ამეჰ¹¹ ომჩედელი.

სგაჩად დვავშ კალთეასგა ი ვერბარდ ი თიეროლდ ჩვათირხ ალი მარე. სგა ნაზე ხოხალდაბ ი მამაგვეშ ხაყერხ. ე¹²აჩად დინათეი ი ალის ძაძარ ხაჰელდა. ეჯის მიჩა კვშ ლოხბალდა ი მასარდ 20 ადღლნიე. ჩვადჯერნე მიჩო მეწთე ი ეჯის ჩარჩ კეშბართეჟუ ხეხოლიდა. ეჯისი მიჩა ჩიქე ლოხბალდა ი ხექე: — ათხელულო ესერ ადრენე მა ამელეეა ჯი?

ეჩქას ალ ნალეეური გუდ აჯად, ერე მიჩა მუხებ¹³ ესერ ამელეეა ლი ლუდეაშე. 25

ეჯ ლეთ მიჩა მუხებემიშ ხეხედ ლვაყვინე სგა, მიჩა კვშ ხოხალდა. ამნემ კანჯოლუნქა სგა მამაგვეშ ლახთილ. მერმა ლადელ ლეე¹⁴ აჩად მიჩა მუხებემ ნაზე ლეეა ი სგაჩად ტვიბთეასგა. ამეჟუ ხეწად ალიავ ეშუ ნაპერს. ახფიშვდ ალის ი ჩვადგარ. ე¹⁵ანტყაბე ი იზბუდან, ამჟი ლუჰდ ლახტიელ მეგამხენჟუ: — ეშუ ესერ ნაპუ სგავ ლოხ- 30 კილტე.

ამნემ ხექე: — ჩვესერუ ანჯად, მუქენია ლუჰ, ი სგ¹⁶ესერ ლახტიისგ.

ლუჰდ ხექელი: — დაშნა სგ¹⁷ესერუ ესდე, ედო ამჟი ესერ ხაყელინი. 35

— დაშნაშვ ესერ დემგეაშ ხეჩო. ჩვესერუ ანჯად ი ქ¹⁸ესერ ლახვედნე.

ჩვანჯად ლუპ ი ეწდგორი ლუოხვიმ დვედ ესსიპდა. სწფსეკნ სგა უწვივარ ი ნალეკურდ ჩვანყვიანე დვე. ეწასქვიც ეწმდეშაუ თხვიმ ი ეწდგორის ხსქვეცა, ეჯვი დვედ ხექვე: — ეწსუ თხვიმილდ ესერ სგავ ლაიცივირ ი მიჩა მუხვებუა ესერ ქა ხსტაუ. ჭადვისგ' ესერ

5 კოლფვდ სოგ. ჩე ესერუ აღკარე ეჯი კოლფვდ ი ეჩხენქ' ესერ ლვდგარ მიჩა მუხვებ' ესერუ ქანჯად. ეჯის პირსასოც ესერუ ლაბქემ ი ეწანცოცილე.

მიჩა მუხვებელ რექვე: — უჰ, მმა ესერ სემა ხოვუა!

ეჩქას ამნემ ქოიუმბავე მსგ, მმა იმეი ლვმარ.

10 სგანჯადა აღარ დვევამ ქორთე. დვედ მსგ ჩვცხირ, ეჩქას ჩვადმეზრე ალი ლაივბა ი იოჩა ქვერწილ ათყერ.

უშხვანარ

33. მაპრენე ვილილ

ალო ხოჩემიშ გარუ ლამბვალ ლი, იმეგ ვრი ეწმუ მარე. აღის

15 ხორი სემი დინაგვხალ. აწსვ ლადელ აღ მარე ცხეკენ ანტახ ნე-ბოხს. ქორს ესავილდაა მიჩა დინოლ ი სქვე: — ჯ' ესერ მწფმარლი ი მარ ესერ აკდვრებ ჩიჩ?

მაწენე დანად მანესგვრეს ხსქვე: — ჯინემ ესერუ აღკვდვრე.

მანეაგვრემ მაპრენამ სქვე: — აუ, ჯინემ ესერუ აღკვდვრე.

20 აწვად მაპრენე დინა ი აკდვრე მინე მუს. ეწსუ (|| ასივ) ზოტვარს. ხაკედლა, ეჩქას ზოტვარსენქა ვისგ აწწყად. აღის ხეწადხ ხოშა ლავდილა ი ხსქვეს, ერე მერმე ზოტვარს ესერ მინ ხაკედი, მარე მინე მუდ მად ჩვემინ: — ლაა ესერ ვისგ მადშა აწწყდენოლ ზოტვარსენქა, ეჩქას დემის ესერ ლმკვდვრინს. ალო ამეი ესერ გვი ე სარხ ვისგდ,

25 მესარ ესერ ოჯვერდასუ მიჩ ცხეკთე ი ეჩეჩუ ესერ ხოცხე ეწმუ ვისგ ი ჩუ ესერ ხოფთხენე მინს.

დინოლს მასარდ ათჩონს ი ჩინემ ხსქვე: — ადვერნე ესერუ.

მინე მუდ ხსქვე, ერე მესარ ესერ ჯი გარ ლერი ი მესარჩხენ მინს ესერარ ადვერნის.

30 მერმა ლადელ აჩად მინე მუ ცხეკთე ი ვისგ ჩუქან ჩვადბვრჯე ხოშა ფათქ, ეჩქაქა მოლარ ათლაფრე.

მეამა ლადელ ადვერნე დინოლ, ხსქვე: — ვოდოდ ესერ ჯი ეწჩეს ვისგთევი ი ჩვანფუთანას, ეჩქად ესერ ვისგ ჩუქანთე ნომავ აჩადხ. ეწჩად ვისგთევი ი ჩვანფუთხენე. დინოლ სგათმვდდახ ვისგვიშ გო-

35 რეეს. ფათქ ჩვამგვებ ი დინოლ მსგ ჩვამვდდას. მინე მუდ ვისგ, მმა ზესლა ეჩქაქა, ეჯი მსგ ჩოთპარე ფათქთეძსგა, ჯი სგანტახ

ქორთე ი რჷქვე: — აშვ ნაგზანლო ესერ პტხენი ფათქთე ი, ერვამ ესერ ქვინმეგნე ესხოლიხ, ეჯ' ესერ მართალ ირიხ.

ალ დინოლს ვისე მარე ლადელ გარ ათხადხ. მესმა ლადელ მშიდშე იღვარიხ. ანჯადს ი ვდბინეხ ლიბურჯე. აბურჯეა, აბურჯეხ ი აშხუნლო ჩეპთვედგნხ კესარშერ' ჩაევემ ლლდიართემსგა. კესარშერ ჩაეს დიპრს გარ ხამნახ ი ალ დინოლ ხოქეთერდახ ჩაეე დიპრს.

აშხე ლადელ მაპრენე ვიდილ ჩვადირმ მჩეჯერიდ ი ვდტერნე ხელწითხეშთე. ხელწითხე (|| ხემწითე) ქა ხამბვალნე, იმხენ ვხვედგნ მიჩ ამთემსგა.

ალ დინად ოხუმბავე, იმეი მინე მუეშ ლიკდგრეს იცლავალდახ ი ეჩქანლო მინე მულ იმეი ადკვარ ფათქთემსგა.

— ალო ათხე მიჩა ლავდილა ესერ ჩევე ვნტერნე.

ე'აჩად ი ჩევენტერნე. ხემწითედ ხონა ლავდილა მოახლდ ესყედნე ი მაპრენე ვიდილ ხახედ ადგე. ხონა ლავდილახ ხაურცვეფხ ხოსრა ვილღვმ ხონამდ ლირდე.

ქაჩად ეშხუ ზამ ი მაპრენე ვიდილს ვხთავან დორი ნალვეურგეხალ. ანჯადხ ხონა ლავდილა ი ალ გეზლირ (ჩინჩვლარ) ქოთქეთხ ი ლანჯართემსგა ადკვარო: ჩავარ ესერ ემის ჩვადბუქკურისხ. მინე დის ნალვეურრე მქათედ ფეკვენარ ლოიგენეხ ლჩიიგეს. ანჯადხ ხონა ლავდილა ი ხემწითეს ხპქვეა: მიჩა ხახე ესერ ფეკვენარ ოხთავა. ალი ხემწითეს ნასარდ ათუეშგედგნ ი ხპქვე, ერე ევე ვნკილხ ნიჩა ხეხე ი ლავგეც' ეაერუ ესგენეხ მიჩა ფეკვენარცაჷან, ყორისგა მგედდ მარენ ეაერ ჩინენ ქვანარ ესერუ ლავკვეცნე ი ნაშხუ ლაატგბნე.

ჩინჩვლარ ლაჩეპრითემსგა ერ ადკვარხ, ალის ხეწად ეშხუ დადა ი ქადქვით. ათხე ზაუნლო ალ ბოფწარ ლადელისგა ეშხუ კამინს ესერ ლემცხემინა, ხონამდ ლემშდირალინხ.

აშხე ლადელ დადა აჩად ხემწითეშთე ი ხპქვე: — მიჩ ესერ ხორი დორი ნალვეურ ი გუნ ესერ ხონანდ ილრაღხ ი იშდრაღხ. ემ' ესერ ხაკუ, ინტრენ' ესერ.

ხემწითედ ხპქვე: — ალო მუხარ ესერუ ვნტერნე.

ყორქა ლახეი დადა ხეწად ხემწითეშ ხეივს, ხედვამს ერე მავ ნაშხეს ხატგნა. ალ დინა ხაჯიშ ეჯ ბოფშარს.

მერმა ლადელ დადად ვნტერნე ალ დორი ლახეხილარ ი ყორისგა ლახეი ხეკვეს ქიშხ ხოდგრენხ ხემწითეშ ხეხედ ი ნაშხე ლოხტგბნენხ, მარე ალ ბოფწარდ დ' ეშხუ ჩეემინხ ი დე მერნე. მინე დიდ ჩვათირ მიჩა გეზლირ ი ხპქვე ხემწითეს, ერე: — მიჩ' ესერ გეზლირ ფეკვენარ მადე ლიხ ი ალარ ესერ ლიხ.

ხემწიფედ დადას ქახუმბავენე: — იმხენ ესერ ოხტიდა მიჩ ალ ბოფშარ?

დადალ მზგ ქა ხსქვე, იმეი ლახეკრითეფსგა ადკვარხ ი ეჩხენქა ჯინემ ვლქვით.

5 ანჯად ხემწიფე ი ქ'ანჯანზორე სეში ლავდილა მზგ. ჩეადქენტორინე ჩეიშუ კა ი ხსქვე: — მინ სამ ლავდილაფსგა ეაერ ტკიც ესერ ერეჲმ ლესეხ, ეჯი ნომავ ესერ ოლშიაელი; ერეჲმ ესერ ბჰქ ლესეხ, ეჯი ქმპილდარ გარუ ომსედეელი!

10 ლქენტორინე კაჯი ჩეკეაგურდახ სეში მზგ. მაპრენე ვიდილქა მზგ ქამ გარ ასაღხ, მაპრენამ ხნდურდ მადმაგვემ ხეყარ. ხემწიფედ მიჩა ქორთე ადდე ხეხე ი მიჩა გეზლირი ი ხოჩა ლირდე აჰიე.

ვოდოდ ეჯარ ანჯეხ, ეჩქადუ ლზრიდ.

დოლ

ჰ4. სემა ლახვბა ი მეჩი მარე

15 ალო ხოჩემიშ გარუ ლამბჰალ ლი, იმეგ ვრიხ სეში ლახვბა. ალ ლახვბას ლმავა დსხ ხორიხ.

მაშენე მუაებემ ხსქვე აშხვ ლადელ ხოსრა ლახვბას: — ადკვარხუ ცკემდარ ი ესეჲმ ჩიხირ ტობთეფსგა შშყდენი, ეჯი ქავე პდჩიყახხ მნყუ.

20 ადკვარ მაშენემ ი ქათქნდ ტობს. ადკვარ მანესგერემ ი ამნემი ქათქნდ. ადკვარ მ.ჰრენემ ი ტობისგა ხაჯიდ. ტობსენეი ამფხვდ ანსკინე ი ალ ამფხვ ვთლვაჰ ოხსრა მუხება. ქორთე ანჯადხ, ეჩქას ამფხვ სიმაჰდ ვაიზდა (|| ესსიზდა); — ჯ' ესერ ლი მიჩა ლეფხური.

ხოშა ლაივბას ხაჯარჯნა ოორა მუჰებემ ამეი ოჩა სესეიშ იღბალ.

25 ანჯადხ ალარ ი აღქენტორინეა კა. შომჲ სიმაჰ ამფხვდ ვსიზდა, ეჩქას კათეე' ადკვარხ ი ჩეჲდ'ნიან. ხოარა მუაებემ ლიგენი პდ-ბინე: — ინლ' ესერ ხაურცოფ/ბენაი მიჩეულ სოჩა ხესვ?

ხოშა მუაებემ ხსქვე: — აჩადა ესერუ ჯოდიათე, ვსთხელდახუ მინე ლმავაა.

30 ესლრიხ, ესლრიხ ი ჯოდია შუკეს ლახხვიდდაა ვშუე მეჩი მარე: — იმთ' ესერ ესლრიხ, ლახვბა?

ალარდ სჰქვეი, ერე:

— ლმავადაჰს ესერ ხეთხელიხ, ლმჩივალთ' ესერ ესლრიხ.

მეჩი მარემ ხსქვე: — ალო ამეი აშუედ ნომუ იხელალბ, მოშ-მოშ

35 შუკვარსუ აჩადო.

ხოშა ლაივბა მერმა შუკვარს ესგენე ი ხოხრა მუხებე ჯინემ პდქერნე. ალ მეჩი მარა ხარდენა ეშუე დინაგეხალ. შუკეეი ხოხრა

მუხებემ ქოხუბავე, იმეი ხწყერხ მიჩა ლახეზად, ეკი მზგ. ანჯად მეჩი მარე ი მიჩა ლწზგა-ლარდა ჩოსმეზრე ალ ნალვეურს, დინაგეზალ ხახვდ ლახვემ ი ხოჩა ლირდე აჰიე.

ხოშა ლაივბას ათვედენა იოშა ცხეკეთეზსგა. ცხეკოსგა ესიევენახ დწვეზრ ი ოთსეიას მინე ლარდათე. ამეჩჲუ ჩუ ოაშამაან (|| ლოამამაა) 5 ალ ლახება. ჩეასად ხოსრა მუხებე გარ მეჩი მარაცახან ი ხოჩამდ არდა.

ოდოდ ეჯვზრ ანჯეხ, ეჩქადუ ლზრიდ. დოდ

ან. წგინი უსვვრაჲ გეზალ შამშინათილ

ზრი ეწაუ დადა. გეზალ დემ ხეთნი. ლერწათ ი მარა ჩი გეზლწუ ლითნეს იეჩვრალ. აჩად აწივ ლადელ ლაშყედელითე. აშყედელი. ამეი ლევბ ლექვა ჯორი ვისგ ანჯიდ ლიცდ. ალ უსგვზრ დადად ჩუ ლწემ. აჩად ხან ი დრეე ი დადა ჩუ ადლანჯან. აწწესან დინა ი ნალვეურ. ნალვეურ ლწსე ფოლწდიშ ი დინა ისგენეი ოქრემ ი ისგენჩუ ვარჩხ- 15 ლიშ. ალ დინა ი ნალვეურ ლადელ შერმა აშგარ იცაემბ. ნალვეურს ხაეხა შამწინათილ. ესლრი ჩი ლადელ ლწთხვართე, მიჩა დი ი დაჩვირ ნწთხვარაშ ლეღეშე გარ ხორი. დაჩვირ მურყყამეი ხორი ი ნწთხვარაშ თველს გარ ბამნე.

აშხვ ლადელ ესლრი ლწთხვართე ი ათასლდა ეშხუ სოფელს ი ამ 20 სოფელისგა იოშა ი ხოსრა მზგ იგენიხ ი იტჲურალხ. ლწაქვედ-და: — იმლ' ესერ იგენიხ მინ ამეი?

ალაზრდ ხწქეხ: — ეწხე ესერ დწვე ხაუსუდა ალ სოფელა ი ჩი ლადელ ქეინიმგენმ ჯვეე ესერ ესყა.

აჩად შერმა სოფელთე ი ამეჩუი აჩეი იგენიხ ი იტჲურალხ. 25 ალაზრდ (|| ალაზრდ) ხწქეხ, ერე ეშჲუ წგინა დწვე ეაერ ხაუსუდაჲ ი ჩი ლადელ ჩაევემ ჯვეეგს ხეზინდი.

შადმა ი ათასლდა მესაჲ სოფელა. აჩეჩუი აჩეი იგნუდახ ი იტჲურალდახ. ლწხქვედდა ალზრს ი ალაზრდა (||ალზრდი) ამეი ხოჰაჲუხეხ: — ეშხუ თეთნე დწვე ესერ ანლრი ჩი ლადელ ალ სოფელთე ი 30 მარემ ესერ ჯვეეგ ესყა.

ალზრს ქწხქვედდა: — იმის ესერ აწნე დწვე ალ ბწეს?

ხწქეხ, ერე: — აშხვ ბოგჲა გარ ესერ ხარ ლწნა ჩიგარ.

აჩად შამწინათილ ალ ბოგთე ი ჩუ ოთდარჯე. ხან ი დრეე აჩად ი ბოგჲა ქეინიმგენმ ჯვეეგ ანლრი ი ლეწწვიმ აწქამ ჰეშაე დწვე, მეშაა 35 რწშს ხასგურ, ეჯეი. ნენსგა ბოგთეჲა ქანჯად ი აწქეჲ ჩუ ათუჯჯანან. დწვედ ხწქე: — ა, მუქენია რწმ, იმად როქ ხაყულენი? მიჩა როქ მაყალშე ლეციისგა კალმახ დემ იგნი ი გიმეი ქეინიმგენ, სერ იმწზრ

ესერ ხაყვლენი? წვრნი უსგვრამ (|| უსგვრამ) გეზალ შამშიპთილ ჩიქ-
ქა უთვენა ირი; ქა ლუთვე ე ირი, ეი უცხა ხერი; ეი ლუცხ ე ხერი,
ამეჩუ მამ ხეკვლი?

5 — ა, ხოლა მუქენია დვე, წვრნი უსგვრამ გეზალ შამშიპთილ
ქა ლუთვეი ლი, ეი ლუცხეი ხარ ი ამეჩუი პრი!

აჩად დვეთექა ქა ი თხვიმ ე'ახქვიც, ტან ქალმთე ადკვარ,
თხვიმ მიჩა რაშს სგა ლახლაჯ ი ქაფიშვდ ეჯჟი.

10 აჩად მოლე ხან ი ბოგქა ანლრი ჩაყვემ ჯვეგ. ჯვეგს ლვეშიმ
ახქიმ წვრნი დვე, წვრნი რაშს ეი ხასჯურ, ეჯჟი. ნენსგა ბოგთექა
ქანჯად ი ამეჩუ რაშ ჩვთფუჯგანან. ხაქვე: — იმნარ ესერ ხაყვლენი?
მიჩა მაყალმე ესერ ლუცხისგა კალმახ დემ იქეთუნალ, დეცჟი მემპერ
(|| ნაპერ). წვრნი უსგვრამ გეზალ შამშიპთილ ქა უთავა ირი; ქა
ლუთვე ე ირი, ეი უცხა ხერი; ეი ლუცხ ე ხერი, ამეჩუ მამ ხეკვლი?

15 — ა, ხოლა მუქენია დვე, შამშიპთილ ქა ლუთვეი ლი, ეი ლუცხი
ხარ ი ამეჩუი პრი!

ადსკინე ქა-ე კინჩხ ე'ახქვიც, ტან ქალმთე ადკვარ, თხვიმ სგა
ლახლაჯ რაშს ი ქაფიშვდ ეჯჟი.

20 ნტბუზ მევართე ბოგქა ანლრი მარემ ჯვეგ, ლვეშიმ ახქიმ
თეთნე დვე, თეთნა/ე რაშს ეი ხასჯურ, ეჯჟი. ნენსგა ბოგთექა ქა-
ანჯად, ამეჩუ რაშ ჩუ ვთფუჯგანან. ალ დვედი ეჯჟი ხაქვე რაშს, იხეი
მერნე დვევარდ. ანსკინე ქა წანშიპთილდ ი საჯიდ დანწან, მარე
დანწან, ხეზა ფურსგვინ, ამეჩუ ადღან. ესნარი ალ დვე ტოლწო
ლენარ. ათხე ხაპერ შამშიპთილდ: — ქავ ესერ ახბურგან.

25 დვე ყაბულს ანჯად. იბურგალს, იბურგალხ, მარე დესდამოჰ ხაწ-
რებ. ათხე ხაქვე შამშიპთილდ ხალს: — მინ ესერ მუქენიოლ აგრამ.
ედო მინე ბედეი ესერ ხარ ალი, იმლ' ესერ დემ სომარჯვიხ?

ახწლდახ მავ სგა ი ჩვანყვირეხ დვე, ე'ანბრკლანეხ ი შამშიპ-
თილდ ქორთე ადწერნე. ამეჩუ ადბურჯე ხონა ფათქ ი ანელქეა
ჩვადგენე დვე, ეიქან ხოშა დოლეხ ათლაფრე.

30 მადნა ი ჩვარიხ ამეჩუ. შამშიპთილ ჩი ლადელ ლთხვართე ესლრი
ი ნებოზს ახლეა ნთხვრამ ლელვ.

ახხე ლადელ შამშიპთილ მადმა პრი ქორს, ეჯჟი მიჩა დის გიმ-
ხენგი ლილურენუნი ახსუნდა. ოთჯვირე ქა დოლგხს ი ლასგდი ანსყე
ფათქეთესგა. ფათქხენეი დვედ ხაქვე: — მადილ ესერუ ხერი, ლეზ-
35 ვებ ესერუ ოხვიდ მოლე.

ამეჩუ დადა ჩი ლადელ ხოქდე ლეზვებს.

ამხუნლო დანდ ხაქვე: — ბავირ ესერუ ანშდვრნე ი ეი როქუ
პნიყე.

დადად ხაქვე: — იმეხ ესერ ხეჩენი ლეშდრანნიდ?

დვედ სხქვე: — მიჩა გეხალს ესერ ჩაჲარ ხორი, ეჯჲარს ჰჲკედორ
ი ფაფლარს ქავ ახქეცურე ი ეჩა როქუ ანშდრენე.

დადად ალი ამეი ჩეემინ. ფათქჲუ აფიშედ ბჲგირ, მარე დეშ
ათჲილდა დჲვთეჩუ. დჲვდ ხაქვე: მიჩა ლუჲდიგეუ ლახქარ. დადად 5
ამეი ჩეემინ ი დჲვ ეი ანიყე. ჩეჲრიხ ამეი. დჲვ ლადელშე მიჩეშცახან
ბორი ი ლეთშე ჩუ აჲკუნე. ალ დჲვ ი დადა ჩუ ადგლნატარანს.
ათხე დადას ხაკუ, ერე ნიჩა გეხალს მოლე ოხსაითას.

აშავ ლადელ ლმთსეარხენ ანტახ, ეჩჲას შამშეშთილდ მიჩა დის
ხაქვე: — დია, ეხერ ლამარგ ესერ მად ლია? 10

— ეხერ ესერ, დიალო, მარე მიჩო მეშრიგ [= მიჩა მუეშრიგ]
ლამარგ დეშ ლი.

— იმ როქ ლემჩეემინ ეჯგევარს მიჩა მუ, ერე ჯი დეშ ადჲო?

— მიჩა მუ ეყერ ალ მურყვამ ეიქაქა შირადოლებს ქა ლემყვარინ
ი მერმახენ ჩუ ლემგრმინ. 15

— ალის ჯი ესერი ჩუ იჩო.

ადკევრ შირადოლებ მურყვამქა ი მერმახენ ჩუ აღირმ.

ათხე მიჩა დიდ ხაქვე: — მიჩო მუ ესერ ბგვიდ ნახეწი ზეტარრე
ლჲდიჲგს სგ'ესერ ხეთშოლნა, ეჯჲი მურყვამქა ნაკვარ დოლებს მერ-
მახენ ჩუ ლემგიჲინ. 20

— ალო მიჩ ესერუი ოხშებ ნახეწი ზეტარარ.

მერმა ლადელ მიჩა დიდ ლახეემ ბგვიდ (მასარდ) ნახეწი ზეტარ-
არარ ი ალარე ლჲდიჲგს ბგვიდ სგა ლახეფაშ, ეჯჲი ერე ვეფს აშ
იწქვა. ადკევრ შირადოლებ მურყვამ ეიქაქა, ესევილდა მერმახენ,
მარე ჩუ დეშ ადგიჲ ი, ხემა ფურსგვინ, ამეი ადგვან. 25

ხან ი დრეე აჩად ი მიჩა დაჩვირ, ნურყვამეჲა ერ არდა, ჩეჲრი
ლემბეჲე მიჩა ჯიმლშ ნაევედილა. აშხე ლადელ ანსგილდა ყორქა ი
მურყვამშ განიენ იეწად მიჩა ჯიჲილს ფურსკვინდ ლგენეს (|| ლგენა).
აღბინე ლიკილი, მარე ლდგვარს იმ ლახეშედენ. ჩეანჯად მურყვამ-
ხენჩუ, სგა ლნიჲქ მიჩა ჯიმლშ ლერქვარ, ლუევეშურე ტან ქანქი- 30
ნალე ი ეჯჲი შხუნ (|| შუნ || შენ) ლაირმ.

ესლრი, ესლრი ი აშხე ცაეკთეჲსგა აჩად ი ამეჩუ ერხვიშ ფო-
ქისგა ქა ლუქოანალე მიჩა ჯინლშ ტან ჩუ აშხეინ (|| ჩეაშხეინ).
ჯინემ ადბინე ლიხი. ათასლდა ეშეუ სახელწითეს ი ამეჩუ ხელწითხე
დინაგეხალს აწვილე. მურყვამქა პლატოკ ხორიჲხ ი, ერეჲდ მოშ 35
პლატოკს ცაევი-ცეჲემდს ქა ხაქდე. ეჯის როქ ხაჲედი მიჩა დინაგე-
ხალა. ხეთშედე მჲგ, მარე დარმოშ ხატყვი. ხაჲერ ათხე ალ დი-
ნად (ალ დინა ლუჲკეჲარულ ლერეჲქ ლი): მიჩ ესერუ ახეთშედენხ.

ხელწიფხედ ნაბ ლახვემ. ახტიშედ ალ დინად ი ნენსგაქა ხაქიდ-
ხელწიფხედ მიჩა დინაგეზალ ალის ოსტეზრე ხაპედ. ამეჩუ ქვერწილ
აღჯიდბ ი დინად ხაქვე: — მიჩ ესერ შერმა აგითე ხარ ლეზი ი ამ-
ხალიდ ესერ ქახლი.

5 აჩად შერმა სახელწიფხეთე ი ამეჩუი აწვილე ხელწიფხე მიჩა
დინას. შურყეამქა მესკედ ხორიკხ ი, ერეამ მოშ ხაქდე ცეხემდს,
ეჩა ლი დინა. ხეფშედე შაგ, შარე დარმოშ ხატყცი. ხაპერ ალ დი-
ნად ლიფშედემიშ ნაბ. ქა ლახვემხ ნაბ ი მესკედს ნენსგაქა ხაქიდ-
ხელწიფხედ მიჩა დინა ალის ლახვემ.

10 ამეჩუი ქვერწილუნლო აჩადიდ მესმა სახელწიფხეთე. ამეჩუ ხელ-
წიფხეს შურყეამქა ნესყე ხორიკ: ერეამ მოშ ალ ნესყეს (|| ნესყა)
ქა ხაქდე, ეჯის ესერ მიჩა დინაგეზალს ხაპედი. ხეფშედე შაგ, შარე
დარმოშ ხახვიესგ. ახტიშედ ალ დინად ი ნესყე ნენსგაქა აქვიც-
ხელწიფხედ მიჩა დინაგეზალ ქა ლახვემ, ხორა ქვერწილ ათყერ,

15 ხეამ ქონება ლახვემ ი ეჯეი ქაფიშედ მიჩა დინა ი ჩიე.

ახასდღახ შერმა ხახვემ ქორს. ამეჩუ ხელწიფხედ ობაშ ქონება
ლახვემ, ეჯეი ანემი ქაფიშედ ალარ. ახასდღახ, მანკუ აღნიშნე,
ეჯ ხახვემ ქორს. ამხენი ობაშ ქონება ადგე ი ეჯეი ანლო მიჩა
ქორთე. შუეკეი, იმგეამ მიჩა ჯიმლაშ ტან ანხენ, ეჩთეფსგა მოლე

20 გარ ხოკლიხ, ეჯეი ალ დინად ხაქვე: — ჯი ესერ სგეზბინ ღერი,
ქორშარს ეი ესერ ახმეტრუნის ი ლეშარე ესერ ესაოლის.

ანჯად ალ დინა ი მიჩა ჯიმლაშ ტან ქანჯიდ ფოქსენქა, სგა-
ლახაჯ ლერქვარ ი ჩეესდე ნენსგა შუეკისგა. ჯი რაპედ ააიბდა ი
ჩვათვაფ. ახასდღახ მექვერწილა ი ლახხვა (|| ლახხვა) ლღდვარ შამ-

25 შიპთილს. ალი მინე კაშ ხოხალს. ადბინეხ ლიკილიელ (|| ლიკილიელ).

მაშენე ხახვემ ხაქვე: — ლიკილი დენგევაშ ესერ ხაშიდ, ნაბ ესერ-
აქს ხაშედახ, ეჯ' ესერუ ჩეემინხ.

აშხვემ რაქვე: — მიჩ ესერ ეი ლიკრენი ხაშედა.

შერნემ რაქვე: — მიჩ ესერ ზისხიშ ლიგნე ხაშედა.

30 ნესმემ რაქვე: — მიჩ როკ ქვინიშ ლიგნე ხაშედა.

ანეი ჩეემინხ ჩინემ ი ე'ანცოცხლეს მინე კაშ. შამშიპთილ გუდ
აქად, ერე ალი მიჩა დარჩერემ ნასხათ ლი. ანემ ხაქვე: — ქავ
აფიშედს სგეზბინ ი ქორა ე'ესერ ანშარის. — აჩად ქორთე ი ქორს
მიჩა დი ი დავ ექდა ჩვადგარ. ალარს ათსედახ ნაღეჟურგეზალ-

35 ალი შამშიპთილს მასარდ ხალატ. ანპიეხ მიჩა ლახხვად ი ხორა
ქვერწილ ათყერ. ჩვარის ამეი.

ანჯ ლადედ შამშიპთილ ხოლა გუეი ადვარდა. მიჩა ლახხვა-
ხეპედელეხ: — იმდ' ესერ არი ხოლა გუეი?

— მიჩემრიგ ესერ დაჩვირ დსს პარდენა ი ეჯ' ესერ ჩვათთვე-
ჟა. ლერ' ესერ ეჩა ლთხელითე.

მიჩა ლაშხვას ხამკირხ, მარე ვარს ეჯლაჲ დეშ ხატულიხ: — ნინდ
ესერ ლებზბ ლახომეხ, ეჯის ეაერუ ათქამ.

ადკვარ ლებზბ შუკვისუა ი ესლრი ლაკრანკეშე. ალ ლებზბ ჩვაშ- 5
ყად გიმი ტურუჩუ. ათქამ შამშინთილ ამელექვა ი ათასდლა ხოშა
მინდვერს. ალ მინდვერისგა ბოფშარ იყვანსგალხ. ეშსუ ნალეჯურ
ხეჩდახ ეჯგევრ, ერე მიჩა ლაკლა სპგ ბირღედ ესღვა: ჩი ეი თაწ-
რე. ხეწად ალ ბეფშე შამშინთილს ი ადღებქნან ქორთე. ამეჩუ მიჩა
დის ხაქვე, ერე: — დია, ჯი როქ მიჩა ჯიმილს ლემურშევენინ, ეჩა 10
როქ მაჯონ აყვრე მინდვერისგა.

— ალო, დიალო, ქავ აჩად ი სგავ აწკერნე.

აჩად ალ ნალეჯურ ი სგაწკერნე შამშინთილ. ამნემ მიჩა დაჩვირ
ჩვათირ ი მასარდ ათჩონხ უშაკრ; იშ ლიწედ. ჩვარხ ამეი აშხე
ალაგდ. აშაწნლო ტეხნიხ მინე ქორთე. შუკევი ხეხოლიხ ვოშთხე 15
ლჩაწე მახხელვაჲ. აშავემ ხაქვე ალარს: — განთ' ესერუ ლახავანხ,
ედო, მიჩა მუხებე შამშინთილშე თერალო, ხოლა ლადელს ესერ
ხაგნე.

შამშინთილდ ხაქვე: — იმლ' ესერ არშენიხ მინ შამშინთილს?

აშხეემ ხაქვე: — შამშინთილ მიჩ' ესერ მუხებე ლემარ.

სამემ ხაქვეს, ერე: — მინე ეაერ მუ ლემარ.

ალი შამშინთილს მასარდ ათჩონ ი ხაქვე: — ალო, ჯ' ესერ ლი
ეჯ შამშინთილ.

ალი ალარსი მასარდ ათჩონა ი მპგ ანღრიხ ქორთე. ესნარო
შამშინთილ მიჩა დაჩკრემ ლთხელითე აჩად, ეჩქას ლაშხვა მპგ 25
ღანავ ათსედა ი ჩი ნალეჯურგეზლირ ახთავენახ. ალარ მპგ ეწნ-
ყვაბანხ ი ხოჩა ლირღე ადკადხ.

ვოლოდ ეჯარ ანტეა, ეჩქალუ ლარიდ.

დოლო

35. ბერჯუშტურა

იმიგ ვრი ეშსუ ხელწიფხე. გეზალ დემ ხეთნი. ლერმათ ი მარა
ჩი ხეჯრალ გეზლამ ლითნეს. აჩად აშავ მეღთერთე ი მეღთერდ
ლოხთირ, ერე მიჩა ჰაზვისგ' ესერ ჰალვიშ მეგემ ხავ, ეჯის კაცქა
ჯორ' ესერ ვისგ ხეშან. ეჯ უსგარ ჩეავ ოხშიდ, ხედვამ ესერ ლკოთ'
აშყეს, ეჯი ნომოე ზნკიდ ი, ხედვამ ესერ მადმა აშყეს ლკოთე, ეჯი 35
ეავ ანკიდ ი ჩეავ ხამნე მიჩა ხახე.

ანჯად ალ ხელწიფხ ი ე'ანჯნზორე ხალხ ი ოსბინეხ ლიტჯრხანელ ალ უსგარს. ხეტჯრხანელხ ჰამუნლო ნებოზდ, მარე ჩუ დარმოშ ხოკვანე. ანჯად ნებოზხ ეშხუ მულქვერი ი ახფიშედ სვარტან (|| ტარ- ხან) ი ჩოაკვარ ეშხუ ვისგ. ალ ვისგ ლექვერიშ ლალჰანრთესგა

5 აშყად. ახფიშედ მერმე ი ჩუად ოხკვარ ვისგ ი ჰაზვისგა ხევახ. ალი ე'ანჯიდ ხელწიფხედ ი ჩუ ხამნე მიჩა ხახე. მულქვერი ლექვერთე აჩად, ეჩქას ლახეტარმჟე ხეწად ვისგს, ე'ანჯიდ ი ქორთ' აღდე, ქა ლახეგმ მიჩა ხახე ი ჩუ ლაემ.

აჩად ხან ი დრეე, ხელწიფხიშ ხახეგმ ი მულქვერიანშ ხახეგმ ექლად

10 ნალვეჟურარ ანთაეეხ. ალ ბოფშარ აშხედ გარ იშდრალდახ ი მასარდ ხალტუნხ უშხვრეიშ თხეიგ.

ხელწიფხეშ ნალვეჟურ ხოშა ვისიანშ ლასგ. აშხე ლადელ ლჯეი ეშხუ ზურალს შედარ ჩოთეუშურე. ალ ზურალდ ათქათე: მანგ ესერ ეჟე ახშდეხა ხეხეაქდ, სემი ლახეგა დანვარს ესერ ეშხუ დაჩვირ

15 ხორიხ, ეჩენქა.

აჩად ხან ი ხელწიფხიშ გეზალ ლეგდ აღჯრდდა. ცა და ქვეყანა ქანციხიხ ი ამიშ ნაშედ მადმაგვეშ ანთხეხ. აშხუნლო ალ ნალვეჟურდ მიჩო მუს ხაქვე: — მიჩა მაშედ ესერ მიჩა მუხეგაჯქა (|| მუსეგეგქა) დარ ლი.

2) მიჩო მუდ ოსცად: — მუხეგე ესერ დემეგ ხორი მიჩ, იმხენ ესერ ლახშედნი?!

ნალვეჟურდ ეჟლაჟ მად ჩემინ ი ხაქვე: — ეჟე ანჯნზორეხ მანგ ი ჯ' ესერ ჩუ თერ მიჩა მუხეგეს.

ანჯად ხელწიფხე ი ე'ანჯნზორე მანგ ი თვეითალეი მიჩა ლაცლა

25 მანგ ქა ხაწვენე, მარე ნალვეჟურდ ხაქვე: — აღარ ესერ დარ ლიხ მიჩა მუხეგე.

ანჯად ათხე ი: — ალო დარ ესერ ხოსილხ მულქვერიანშ ნალვეჟურენქა, ეჟის ესერი ანჯერნიხ.

მულქვერიანშ ნალვეჟურს ქაჟ ხეწად ლეგმერდე ი შიშდ რაქვე:

30 — ალ' ესერ ლი მიჩა მუხეგე.

ხელწიფხეს ათენბაჟენ (||ათემბაჟენ), მარე ხაქვეხ, ერე მულქვერის ესერ ალ ნალვეჟურ ეჟ ვისგხენქ' ესერ ახწესენა, ხედვან ესერ ლულჰანრთესგა ომშყედელი.

ლეგმერდე/ა ნალვეჟურს ხაქვე მულქვერიანშ ნალვეჟურდ: — ალო,

35 ჯ' ესერ მუშკიდთე აღრენე ი ახშკადნიხ ბერჯაშ ცსვი ცჰემდს ი ეჩქანლო აღრენეხ ესერ ლათხვართე.

ანჯად მულქვერიანშ ნალვეჟურ ი ალი ამეი ჩემინ. ლახთხანგანხ უშხვარ ხელწიფხიშ ნალვეჟურ ი ჯი ი აჩადხ ჯოლიათე. ხელწიფხეს

ძასწარდ ხამქირღნ გეზლჷშ ლიფშედე, მარტ მავ ხოგემინან: ეჯურ ესერ დეშ იჰედირი.

ესღრიხ, ესღრიხ ალ ბოფშარ ი ათასდღახ დვერე სადგემს. ჰწზეთედსგა სგა ლიზალდ დვეწარდ ლახტვილხ: — მარ ესერ ლიხ, იმე' ესერ ოთბედღახ მინე ჰწზეთედსგა ლიჯედ?

დვერე მაჰრენე მუხებედ (|| მუხებემ) რაჰქვე: — ეზერ ესერ ხწნ ხარ, მარემ ლელვ ესერ დემეგ ხომა, ლწდი ესერ ლწახვებნე.

ხომა მუხებე ათ.კუღდა: — ჩიგარ ჰამასწარ ნომუ ლი! აღწარს ესერ ბეურდ ჩუ ხწნეღახ მინე ლიხოლი, ეღო დემ ესერ აწწღღე-წოლხ.

დვერე ხომა მუხებემ ალ ბოფშარს ხაჰქვე: — ლიმკეთე' ესერ ლიხ მეწღე ა ლიღმახვეი?

აღწარდ ოსწად: — მინ ესერ ლიმკეთეი ლიხ მეწღე.

— აღო, სგავ აწწად ო მინ ესერი მქეთოდ ესხოლიხ.

სგაჩადხ აღწარ ი ჩუ ლუსგვერე ჰად ლიხ, ეჯჷი ხომა დწდ ხაჰქვე: — აღო, ხედწა ესერ ხონკი აღტუწურისხ ნწთხვრას, ჩგავ ადმეჰრანხ!

მღლქვერიწშ ნღვეურს ლუვერე გწჩ ლახვემხ ი დწეს — ლწმერე. ატმურეხ ნწთხვროლს ი დწეს კწწწარ სგა უტჰურა ხარ, ეჯჷი მღლქვერიწშ ნღვეურს ჰა ლგზგვერე ხარ ლიტმურე.

ათხე ხაჰქვე დწდ: — იწემ ესერ ბედღეი ლიხ მინ მეწღე?

მღლქვერიწშ გეზალდ ოსწად: — მინს ესერ დაჩვირ ხორიხ, ეჯ' ესერ ჰავ ლახვემხ მიჩა მუხებემ ხახედ.

დწდ ხაჰქვე, ერე. — მიჩემდ ესერ ავ ხაჰკდან, ხოხრა ესერ ხემქი-როლ, მარე ლახ ესერ ამჷი ლი, ჰ'ესერ ლაჰვედნეხ.

დვერე დაჩვირს ლგმჰერიწ ბერჯწმტურა ი ალ ტურა ჩუ ხოჰ-ბიღახ ემდღორი ყორ ლჷკილ ლარღამსგა. მღლქვერიწშ ნღვეურ ი დწწარ აჩადხ ლწთხვართე. ჰორა აცვირხ ხელწიფხემ გეზალ ი მიჩა ლეღხური. ალ დინას ხუღვა კღლწარ ლარღაწ, ხედწამსგა ბერჯწმ-ტურა ხაჰბიღა. ნღვეურდ ჰახწვიღნე ლარღაწ კღლწარ. დწწარდ აღმუწურანეხ, ერე ლარღაწ ყორწარ ნომეგ ესერუ ადკარეი, ეღო ბერჯწმტურა ჰ'ესერ აჰყნე ი ჩუ ესერ აღწწში. ნღვეურდ მად ჩვე-მინ დვერე ნაჰქე ი ჩვადკარე ემდღორი ყორ მგ. აწსკიწე ჰა ბერ-ჯწმტურად, ხაწიდ ტეეტ ნღვეურს ი ჩვეაღე ლგჰლამე, ხაწბეჰ დინას ი კვემდ ლახთვიფ.

აწწადხ ნეხოზს ლწთავარბენ დწწარ ი მღლქვერიწშ გეზალ ი ხე-წადხ ხელწიფხემ გეზალს ლგჰლამა ი დვერე დაჩვირ დემეგ ესხვიღ-ღახ ჰორს. აღწარ გუღ აწწადხ შიშდ, ერე აღი ბერჯწმტურაწ ნაჩომ

- ლი. ანჯად მელქვერიანში ნალეჟურ ი ხაქვე დავარს: — ალო, ჯი ესერ ადრუნე დინაშ ლათხელითე. ათრავი ესერ ვოხუშდ ზაჲ, ვოიუშდ ნაგზი ი ვოხუშდ ლადელ. ამჟუ ხანისგ' ესერ მადმ' ანტეხეს, ეჩქას ლღვარ ეაერ ირი. მიჩ' ესერ მუხებეს (ხელწიფხეშ გეზალს) მი-
- 5 ნეშმჟუ ცვირე. მინ ესერ ი მინე სვინდ, მიჩ' ესერ ლიქდალდ მაგვარდ ესერ იეშდობი! ლჯარ ესერ ე პნტიენი ი მიჩა მუხება ხოლაშდ ესერ ესხვიესგზ, ეჩქას ხოლა ლადელს ესერ ოსცადნე მინს. ვადა ქ'ესერ ოთხენდი, ეჩქანლო მინს ესერ ხოიან, მჰა ესერ ხოცხონებ, ეჯავ ხაყერხ.
- 10 აჩად მელქვერიანში გეზალ. ესლრი, ესლრი ი ათასდდა ეშუ ლიცს. ამხენეი ესლვა ლიც ზურალს. ალ ნალეჟურ ლანქველდა: — იმთ' ესერ (|| იშეშდ ესერ) ესლვა ლიც?
- ალ ზურალდ ხაქვე: — ბერჯეტურას ესერ ოხნიდა დავრე დაჩვირ, ეჯის ესერ წანნირქეს ესერ გვი ხესუსტი ი ეჩქად ესერ
- 15 (ეჩეშდ ესერ) ესლვა ლიც.
- ალ ნალეჟურდ ხაქვე: — ალო, ჯ' ესერ მესკადს ადკვანე თვინგთეაგა ი, ვოდ ესერ მესკად თვინგხენქა ქანშყეს, ეჩქად ხაგვმაუ ლიცს.
- ანჯად ალ ზურალ ი ამეი ჩეემინ. მესკად ქაჲ ანშყად თვინგხენქა,
- 20 დავრე დაჩვირდ ე'ესფიიქე მესკადს ი ლანქველდა ზურალს: — იმან ესერ ოსნიდა ალი? ალ მესკად ეაერ მიჩა ქაშეშდ მუხებემ ლი.
- ზურალდ ხაქვე: — ამეი-ამეი, ეშუ მარე ესერ ომვედ მიჩეშთექა, ეჯის ესერ ოთკვარა ალ მესკად თვინგთეაგა.
- ქავ აჩად ი სგავ შაშემ.
25. ანჯად მელქვერიანში გეზალ სგა ი ალ დინას მასარდ ათჩონ. ათხე ლირაგემიშ (|| ლირაგემ) დრეგ დემეგ სულეას, — ლჯრდასუ შიშდ. ბერჯეტურა ლათხვარს სრი. ანტაჲ ნებოხს ქორთე ი ხებუ დემეგ ესივილდა ქორს. ათხე გულ აჯად, ერე ალი ხედ მიჩა ლაჯ-მილაშ ნაჩომ ლი, მადეჲ მიჩა მანკუშ ქაშეშდ. ათლვაქ ქა-ჲ სგაჰილდა,
- 30 ჩვათცივირნე დინა ი ლეშდ პნტიი.
- ბერმა ლადელ მელქვერიანში ნალეჟურდ ქაიდ პნცხვპ, მარე ბერჯეტურას მადმაგეშმოშ ხაწრე. ნალეჟურდ ხაქვე დინას: — ქავ ახკვიშნე, იშეაგა ესერ ხოგ ტურას ქვინ.
- ანჯად ნებოხს ქორთე ტურა ი მიჩა ხებუ ალი აშ ნახუნცერ
- 35 ხოჩა გუჟი ესხვილდა. ალი ათენბაეჟნ ტურას. ათაე ხაქვე დინად: — ჯ' ესერ ჩი ლადელ ლათხვარს სრი ი მიჩ ესერ გონანბშე ჟი ხემილ. ქ'ესერუ ხაქვე ეჯლაჲ, ქვინ ესერ იშეაგა ხოგ, ლო გონანბ მადმა ბერი.

ტურად ხაქვე: — მიჩ' ესერ ქვინ მინე ციცვისგა ლღ.

ანჯად დინა მერმა ლადელ ი, ტურა ლთხვართ' აჩად, ერქას ციცვს თხვიმ ეღბდ ოთგენე. ათხე პწპირდა, ერე ტურა ჩვბდდაგროლ. ნებოზს ჩიგარიშვალ ყორსიდ ლახაგან ტურა. დინა მეგვნი ესხვილდა.

— იმლ' ესერ იგვნი? — ლხბქველდა ტურა.

— იმლ' ესერ-ი ბელვროვალ ჩიგარ, ქ'ესერ დემ ხატული ტკიცდ, იმეხსგა ესერ ხოგ ქვინ. ციცვ ესერ ჩოლდაგარ ლდდი, მარე ჯი ლღპარ ესერ ომტებ. ქ'ესერუ სპქვე ტკიცდ, იმეხსგა ესერ ხოგ ქვინ.

ტურად ხაქვე: — ძალო, მიჩა ესერ-ი მიჩა ცოდ მბგ მიჩუ ხარ ი 10
მიჩ' ეყერ ქვინ ჩხარა თანალ ეჩხენჩუ ამხე ლახვისგა' ესერ ვან პრი, ეჩა ვადვისგა კოლეფ ლღ, ეჯ კოლეფისგა სემი შდავალ ესერ პრი, მიჩა ქვინ ესერ ეჯპრისგა ლღ.

ანჯად ალ დინა ი მღლქვერიშ ნალეჟურს ქა ხაქვე, იმეი ტურად ოსუშბავე, ეჯჟი. 15

აჩად ალ ნალეჟურ ათხე ეჯ ლახეთე, ქ'ანთხე ვან, პხფიშვდ ცხვიცქემდ ი ნენსგაქა ხაჯიდ. აჩად სგა ი ქობკიდ ვადხენქა კოლეფ, შხუნ (|| შენ) ლაირმ ალი ი ანჯად ალ დინათეხსგა.

— ალო, ათხე ტურაშ ქვინ შღსგა ესერ ხაყა, ათხენლო მაყალე დენემ ესერ ხერიბ ი ღრდახუ! 20

ბერჯატურად ქ'ანმეტრე, ერე მიჩა ვანს ესერ მოლე ხაყრა. ანჯად ქორთე ი დინა დემეგ ეხავეილდა ქორს. ათღვაქ ლეეშვიმ ი ხეჰოლალ, ეჯჟი კოლეფისგა ენაუ შდავალ ჩვადყიმეი. ტურა ეჯღაე ასღვიქ ლათორთაალხე. ნერმე შდავალ ჩვად ადყიმებ. ტურად ხაქვე: — ქვინ ესერ ნომოვ ოსქვიცა ადღურდ ჟი! — მარე ნალეჟურდ დემეგ ოსქურნე ი მესმეი ჩვადყიმე. ტურას ქვინ ქ'ოჩიჩად. 25

ალიმბგ ხანისგა ქაჩად ვოსუღ ზან ი ვოსუღ ნაგზი. დავრე ხოხერა (|| ხორა) მუაგნე აშ აოკულქნე დვრევიშ ქა ლიხის. ვოხუშდ ლადელ გარ ხოკლი ვადას, ეჯჟი ანჯად დვე ი ხელწიდხემ გეზალს ხაქვე: — ძალო, თაუმეი სინწვე ლიცუ ესიგ, ეჯჟი მეგნაშ 30
კცბათეეი ჟავ ათკარჩხან, ლიც ეჯერ ეშუწ წვეთ ნომოვ აბიდ, ელო ჩუ ესერ ე ხობუდნი, ერქას ჩუ ესერ იზბი.

ალ ნალეჟურს მიჩა ლედაურიდ, ადნიშნე ეჯ ლადელ, ლახვემ ფთავ ი ხაქვე: — ალ ფთავ ქ'ერ კვარენს ლღცდ ვსპე ი ლღც (|| ლიცს) — კვარებდ. შომან ესერ სპპირო ხადეს, ჟავ პწგმრე! 35

ანჯად ათხე ი ნეგამთეეი ლაკარჩიეი ლიც კვარემდ ესსიპე, კცბათეეი აჩად, ერქას ადსგილდა კცბახენქა ი მიჩა მუეშ ქორ ი პწხე ლასტვიპრშე ლწსე ლღჯიშ. ალის ხეწად, ერქას ქემრპრ ოხმყად.

ჩვანტახ მეგამბენჩუ ი კვარემ ლეცდიდ ესსიპე. დვეპრდ სპქეხე: — ეშაუ ესერ წვეთ ანბღდა ი ათხე ჩუ ესერ იზბიხ მიჩ!

ნალვეურდ სპქევე: — ეჯ' ესერ ქიმ ლემპრ. ამეი-ამეი, მინე ქორს ესერ ხაწდა ი ლიგენი ესერ ოთბინა.

ანკემრეხ დვეპრდ აღ წვეთ ი ტვისდ ჯიმმიშ (|| ჯიმმიშ || ჯღემე) გემ ხად. ამეი ანშუად იმხვალეხენ ცსვი-ცკემდ ი დვერე ქორაშმ ევედს ლწიმდღკან. ალი ანკეპრ ზელქვეერიანშ ნალვეურდ. დვეპრ გუდ ავადს ალის ი ხელწითესემ ნალვეურს ბეჯრაღ: — იოჩა გარ ესერუ ოსტეხნე მგ, ელო მინს ესერ კინჩხარს ეი ხაქეცურე ჩი.

- 10 ანვად მულქვეერიანშ ნალვეურ, სგობხიდ ხეხე მიჩა მუხუბა, ხოჩა ქვერწილ აჩემინხ ი ანლოხი იელწითესემ ქორთე. შუკვეი აშხე ნენხ ნუქან ჩვადღვანა. ხელწითესემ გეზალს ი მიჩა ხასე ჩვანთუქდაა. იაგლეთი ონაქა ნენხხენჩუ ქაჯრე რაგად ხესმი მულქვეერიანშ ნალვეურს. აშხევემ რაქევე: — ეჯგვეპრ ესერუ უჩხე ომვედ, ერე ცა და
- 15 ქვეყანა ლეცშე ესერ აღლაფრას.

მერმემ რაქევე: — ეჯ უჩხანლო ესერ ეჯგვეპრუ ათუ ომვედ, ერე ხბდინადეს ჩიგვაშ. ალი ესერ ერდვაად (|| ერვად) ქა რექეს, ეჯ' ესერ ბანჩლუ ოლსიპელი!

- ალი ქაე რაქევეხ ი ეჯგვეპრ უჩხე ანვად, ერე ღვარს ესღვანდა
- 20 მგ. ანვად მულქვეერიანშ გეზალს ი აღ სეხე-ქშმ ეშხუ აშხე ტვე-ტისგა ლაირმ, მერმე — მერმა ტვეტისგა ი ამეი ეი ლმაკოდე. მადმა ი ჩეაქვიც უჩხად (|| ჩეაქვიც უჩხა). აღარს ამეიად სევეეხ. ანვად ათხე ეჯგვეპრ ათუ, ერე აშიი ჩიგვაშ. მულქვეერიანშ ნალვეურ ეიქან ათლაფრან ი მიქს დემ ხაფშედა. ამეი ეი ანეცხენ ხელწითესემ გეზალს. მიჩა მუხუბე ეიქაქა სელფარანხ. ალი ათმბაჟენ ი
- 25 ოქევე: — ჯ' ესერ მიჩა ხასე ხელეშგალ, ელო მმა ესერ ლ'ალი?

- მულქვეერიანშ გეზალდ მადმაგვემწომ ხაქევე. ანჰიეი ქორთე ი ქორს ხელწითესეს მასარდ ათიონ აღარე შვიდებდ ლიტეხ ი ხოშა ლინი (|| ხლინ) აჩემინ. მგ. აშზარალივს მანე სეხე-ქაშს. ლევეშიმ-
- 30 პილს მულქვეერიანშ ნალვეურიანშ ლამზარალი ასქემა. ხელწითესემ ნალვეურდ რაქევე, ერე: — აღ' ესერ მიჩ ხასე ხალეშგალა შუკვეი.

- მულქვეერიანშ ნალვეურდ ხაქევე, ერე: — ალო მიჩ' ესერ-ი მიჩა ცოდ მგუე მიჩ ხარ-ი ჯ' ესერ ხასე მად ესერ ხალეშგალა; ჯ' ესერ ავ დო ლემარლასე, მინ ესერ ლეპარ დებდა იროლი ხ' ლადი, — ი
- 35 აშხე ქობუმბავე ქაჯრე ნამბუალ. ალი ქაე რაქევე ი ხოშა ბანჩდ ანაბდა. აღ ბანჩ ქალიშ რიყეი ესღებ ი აღ ბანჩეი ჩი ლადელ ხელწითესემ გეზალს სეხე ხეგვანე.

აშხვ ლადელ იგენი, ეჯეი იმხვალეზენ შდუგვდ ანსკინე: — იმლ' ესერ იგენი ამეი?

ამნემ ქობუმბავე მზგ: — ამე' ესერ-ი ამეი ხსყრა.

შდუგვდ სპქევე: — მალო, მიჰა ნალეჭურგეზალ ესერ ალ ბაჩქეი ჩვავ ადღაენე, ეჩქას ესერ ბზჩ მარად ესერ ჳდსიპი.

ალ დინად ალი ამეი ჩევიმინ ი მელქვერიჳშ გეზალ ხემზა შონზა, ამეი ჳდსიპდა (|| ჳსიპდა). მელქვერიჳშ ნალეჭურს დინად ქობუმბავე, იმეი ანცოცხლე. ამუნლო მელქვერიჳშ გეზალდ ალ დინაშ გეზალი ე'ანცოცხლე (|| დინაშ გეზალს ქეინ ლობგენე) ი ალზრდ ხოჩა ლირდე ჳდჯიდს.

ვოდ ეჯპრ ანჯებ, ეჩქალუ ლზრიდ.

დოლ

37. უხმართულ-სამგრთლ

ლიხ სემი ლახვბა. მზგ ლჯებე ლიხ. ლამშავთე ქა დზრ ლჯრინხ. მზგ მინე ლზახვას ხასგური სგა, უჰმეარ დემ ხამუნდანიი მინე ლზახვას.

ხოცერა მუაებემ ააივემ სპქევე: — ლააა როქ ამეი ხარბ ი უმც-ვარ დემ სემინდვა, ეჩქას უმითლუ აჩადი ლამშავთე, ედო ამეი როქ მზგ ჩუ იჯცია ი მინ როქ მინე ლამუართე ტეჰნია.

ალი ტკისდ ჳდსიმინეა ი ლევიზ ომპარებ თვით ქათ.

ესარია, ესარიი, უმეარ დზრ ხარგდის, ეჯეი. მზიდ აოჯდენ-ა ი ილარელს. აშაუნლო ქორთი ანტახა.

— იმლა როქ ომტრია ქორთე? — ლზაქვედდაბ.

— იმლა ი ლევიზ როქ ჩვათმდეააი.

ხოხვრა მუაებემ ხაავემ სპქევე: — ჰა, მინ ესერ წელზრ! ათხე როქ ეშხო გარ ქათ ლევიზს ხომარეი. ლინბუალუ ოსბინეა შუკევი უნავარ, დვე (|| ლო) ლეზობ გარ როქ დემ ხისკორუნიდ.

ჩოთჯჯრევეს ალი. ქაიდ ჳდენგზარეანი. მზა ხულეახ, ამიშ ხენსგა დემეგ ჳკეადს: ლამბუალს ლზასადხ ჰა. ამეი მერმე სპიელწიფთე ჳტჯდენხ. ამეჩუ ლინბუალ ხარს, ერე მერმე სპიელწიფთე სზლხ ანჯადი. ხელწიფხედ სპქევე: — მი ჳმჯიდდ ეჯ მაროლ! — ჳდჯერნეხ ალზრ ხელწიფხემთეჰსგა.

— მზა ლი, მზ ჯეკეადხ სგა ამხაე?

— მზ, ისგუ მზზიგ მი, ფუსდ, ი ლემშა ემაგევეშ ნეკრქი.

— ჯამედახ მ' ეჯკალიბ ლიმშავ, ერე ლუნურყვამ ქორს ჩვამ- ჯემლ?

- იე. ისგვამი, ელო ამეი ჯოდიათე იმეი ონწედენოლდ ნაჲ!
 ოხოგანა აღარ სგა ლაშდაბს. ეჯგვერ ქორ აღიგი ლუმურყვამ-
 ლუაწვიდ, ერე ამგვერ ქორ დემეგ ლუგ სნაეღწიფარისგა. ზაჲ ქაღ-
 სრულეა. ათაე ლაიადე ლია ალ ლააგბა.
- 5 — ლუკაე გვიშგე ბედ, ათხე შვიდედბდ ოლღრინედ ი გვიშგე
 ლნაბნას ნაქიმეს ოლღიდედ.
 ამეი ივაყვრეხ ბაზი. სელწიფხე ვაზარარს ათშუმ მიჩეშთე.
 — მიშგე ვაზარარ, იმეი ჯაკაუა სგა, ამგვერ ქორ ი მურყვამ
 დემეგ ლუგ. აღის მერმ' ადგისი ადგემხ, ეჯლა მი მაკაუ, ლერა-
 10 გვენ მეტარარ ქოლქუცურად აღარს.
 — ებერ როქ, — თანამას ონჯაღხ ვაზარარ.
 ხოავრა მუხებემ ე'ანჰურე ალი. ჰამა ე'ანგან დოსდ, ქაჩად
 მურყვამთეჟა, შინარ ჰვენერ ლექე' ესდე ი ჯიკისგა ხაგ მურყვამს,
 ხოსგდი თაუმთე. ამეი ხელწიფხეს ხაკუ ამარე სგა ლიტული მეტ-
 15 რარე ქა ლაქცურათე.
 ეშოე ვაზირდ ხაქვე: — ფუსდ, ისგუ მაზიგ მი, ხოსგრა მუხებე
 ჰამს ანჯან ეი, მურყვამს ჯიკისგა ხაგ, იშგანთე დემთე იაგდი,
 ეჯჟი მურყვამს გარ ხოსგდი ეიბოგ.
 — ქამჯად ეჯი მი!
- 20 ე'ანდერნეხ ალი ხელწიფხეშთე.
 — მაღ ლი, ჰამა ე'აიგე ი მურყვამს ჯიკისგა ხაგ ი ხოსგდი ეიბოგ?
 — მა ი, ისგუ მაზიგ მი, მასეში, ზაჲ ლი, ნიშგე ქორ'მარ დემეგ
 ნიწვაბ. ლადი ნიშგე ნაქირ ლუკთე ნიშყდენი მაგ.
 — იმლა როქ? — ხელწიფხე ლნაქვედლა.
- 25 — იმლა ი მურყვამ როქ სვერნი.
 — იმეი როქ ხვერნი?
 — იმეი ი ლიჰამბუნალ ეი როქ ლებნე ხარ.
 — აჰ, ამიშ მაშედ ლო მამაგვეშ ჯიხალხა?
 — ამიშ მაშედ ამეჩე მამაგვეშ გეაწვა. ქორს ჩუ ნიზ, მარე
 30 ისგვა თავამ გეზალნეჟა ი თავიმ ვაზირარეჟა ეჯის ქა დანს ბემინდვხ.
 ნაჲ ლარის ლოჰვედნედ, ლუკილ მარანისგა უსმართულ-სამერათლ
 ნაგ, ეჯი ქა ლაჯომეს.. ალი ხოსგრა მუხებემ ხეივს საქვედ-
 კელარ ეჯის ხულეა.
 შიშდ მიჩა გეზალს ი მიჩა ვაზირს ოთთონე ბელწიფხედ. ყორს
 35 ლააგანა, ლააშემა, ქანსგიდდ' ეშეუ ზურალ.
 — მინე როქ ლეაქარს ოხთონახ. ეჯარს ნამშაგ ხოჩა ხულეახ,
 მარე უსმართულ-სამერათლ ლუკილ მარანისგა როქ ჯიხი, ეჯი
 როქ ქოე ლანვემდ. იშგან დანმოშ ათმუნდლახ ნიშგეშენქა.

— ალო, ისგე მზზიგ მი, სგჷა ქა ჯემინდედ, ელო ამიშ ყორქა ლიფშედე დემეი ნამედა. ა, ისგე მზზიგ მი, სგანჯადდ ალო!

ყორ ჩვადქარე ზურალდ, სგაჩად სგაშენთე, ალზრ სგანჯადდ მარზნთე. ზურალ ყორთეშალ ლაიაგან.

— ალო კუთხიბა ლგე ეჩეჩუ. ლზბუნთხილალედ, ელო ხოლა 5 ნომაგეშ ხეყერეს.

ქაჩადნ კუთხთექა ალზრ, ამეი ზურალდ ყორ ქა იყირ, კკლ ჟი ხანიდ ი ქანკილ.

— შა ა:ბზე ლი? — ხელწითხეშ გეზალდ ბჷქვე.

— ნიშგე უსმართულ-სამგრთალ ალი ლი. შომშა ნიშგე ლვაჯარ 10 შვიდებდ ქორთ' პნჯდენის, ეჩქას ქა ჯუფშედე, ეჩქად—დემის.

ხელწითხეშ გეზალდ ბჷქვე:—მდილ ჯერი, მი ლზირს ლაჯ-ჰვედნე, ეჯი ქათზზ.

ხელწითხეშ გეზალდ ლზირ პირ:—ბუა, ნა ლუნტყოუნე ხვიდ. ეშა გეზალ ჯაკუ სი, ვზირ ეშა ჯაკუ, გალტზარ შვიდებდ 15 სგანფუ!

ქოთჯიდ ხელწითხეს ალ ლზირ. ათხ' ალ ლხეზას პზშემ ხელწითხე:—შა ლზსე, შა ახსათედ სგა?

შა ხეკუთნივს ალზრს ნამშაე, მერმ' ეჯიცალ სგა ლოხტყუბეს ადპიდ. 20

აჩადნ ალ ლახეზა, სგანჯადდ ქორთე შვიდებდ. ლხიადე ლის მინე ლაშხეა ი მინ შგ. ალზრ ქათეშედს ეჩქას ი ქორთ' აჩადნ.

— შა როქ ამსვალდარ ლემარს, იზნოშ როქ ოთცხირახ, მეგრარე ლიქვეტურე ხოპირანა, ეჯი?! შა როქ ჩიეშე ხოჩა ლხზალ ლემარს! 25

ეჩგიშ ხოჩა ამეგ ი ამგიშ ხოლა ეჩეგ.

ლანხერი

პმ. ვაშლა • კამინჩირზნ

არდახ ეშუუ ბეაე-ქაშ. ეჯარს ეხწესანხ სემი ნალვეურ ი სემი დინა. დი ხოხრობეი ათდაგანხ ჩუ. მინე მუ იღვაროდა, ეჩქას ეჯ- 30 ნემ ბჷქვე მიჩა ნალვეურგეზლირს:—ქა სერ ნსსუ ოსდერეგებ დინოლ, ერდვედ დო ბჷპრიხ.

მინე მუ იღვაროდა, ეჩქას ჯინემ ჩვადშგურანე მიჩა ნალვეურარ:—სემი ლეთს ე'ესერუ ესლაჩხ საფლავეი.

მანკუშ ლეთ ესლაჩ ხოშა ნალვეურგეზალ, მერმა ლეთ—ნენს- 35 გაშ გეზალ ი მესმა ლეთ—მაპრენე ნალვეურ.

აშვ ლადელ ანჯად ეშხუ ლუპ. ეჯნემ ხაპერ ხოშა ნალეჟურს, ქოსდერვე ამნემ. ხაპერ ნენსგაშს ი ეჯნემი ქოსდერვე. ხაპერ მაპრენილს ი ეჯნემ ქა ლახვემ.

5 ანჯად მერმა ლადელ ლევემალ. ხაპერ ეჯნემ ხოშა ნალეჟურს ი ნენსგაშს ი ლექდად ქოსდერვეს. ხაპერ სოსვრა ნალეჟურს ი ეჯნემ ქა ლახვემ.

მესნა ლადელ ანჯად გველემაპ. ეჯნემი ხაპერ ხოშა ნალეჟურს ი ნენსგაშს. ეჯარდ ლექდად ქაიდ ოსდერვეს. ხაპერ ხოხვრა ნალეჟურს ი ეჯნემ ქა ლახვემ.

10 ანხუნლო ხოხვრა მუხებემ ქა ლიჩიჟალ ხაპვე ხოშა ლახვბას. ეჯარდ ლიცენალ ლოხბინეს ხოხვრა მუხებეს ი ჟარია ხაპვეს.

აჩად ხოხვრა მუხებილ ჯი გარ ი ეთქედღნ ეშხუ მურყვამთეფსა. ალ მურყვამისგ' არდახ სემი მიჟ-დომდეღლშ უწლუნა სიმაქარ.. აჩად ჟი ხოხვრა მუხებე ვაშლა ი ჩვანჯიდ სემი სიმაქ. ეჩქანლო

15 აჩად ქორთე ი მაშენე სიმაქ ხოშა მუხება ლახვემ, ნენსგაშ ეჯი — ნენსგაშ მუხება, მაპრენ ეჯი ჯინემ ესყედნე.

აშვ ლადელ ვაშლა ქორს დემეგ არდა ი ანჯად ეშხუ კაშინჩირხა ი ვაშლაშ ხეხვ ადჟე. ქორთ' ანტახ ვაშლა ი ხეხვ დემეგ ესხვილ.

20 ესხრი ლშთხელითე. ჩაჯგომ ნენსგა ხეთხელიდა. ლემგომ ჟ'ენტხე კამინჩირხაშ ი ქორს. კამინჩირხა ლშთხვარს არდა ი მიჩა ხესვ გარ არდა ქორს.

აჩად ჟი ვაშლა ეშთეჟილა ი ექესსგვირე მიჩა ხეხვ ჩაჟეი ი ახაგან ქორთე.

25 კამინჩირხა ქორთ' ანტახ, ეჩქას მიჩა ხეხვ დემეგ ესხვილდა ი მიჩა რაშს ლაპქვედდა: — ხეჟელიბ ესერ მოშ ვაშლას ი მიჩა ხეხვს? რაშდ ეჯი იშედ ხაპვე. ასაგურდა ჟი კამინჩირხა რაშს ი შიშდ სგეჟილდა ეჯარს. ვაშლას ქა ლახხვილდა ხეხვს.

მერმა ლადელ ადშიდ ატახ ვაშლა მიჩა ხახვემ ლანჯრინათე.

30 მანკუ ეჯი, მიჩა დაჩვირ ხეწვილან, ეჯართეფსგ' აჩად. მიჩა ჩიჟე დემეგ არდა ქორს. მიჩა დაჩვირდ ეჯი ჯი კეც ჩუქაქ' აღაპვენენბოზს ანჯად ვაშლაშ ჩიჟე ი ვაშლაშ დაჩვირ ლაპქვედდა: — ათხე, მიჩ' ესერ ხოშა ჯიმილ ირდი ამეჩუ, იმ ესერ ხეჩო?

— ჯიჯვს ესერ ყაღდ ხაგნე.

35 — ნენსგაშ ესერ ჯიმილ ირდი, ეჯის ესერ იმ ხეჩო?

— ეჯის ესერი ეჯეი ხეჩო.

— ხოხვრ' ესერ ირდი, ეჯის იმ ესერ ხეჩო?

— ეჯის მაგვამს ესერ ხაყლე ი ბჯიდ ესერ ხეყაღ.

ეჩქანლო ვაშლა ქანჯად ეჩხენქა ი მიჩა დაჩვირს ქიქ გვეში ლიც ესგემენე ლავერაეი.

— ალ ესერ ლიცს ჰამაშჳრს აშგარუ ასუნჯჳვიდა. ალი ლიც ესერ ზისხიშ ფერიშდ ენსყი, ეჩქას ესერ ჯი ჩუ ლღდგარ ლი.

ეჩქანლო აჩად მერსა დაჩვირშერთემსგა. ეჩეჩუი ამეი აღშგურანე. აჩად მესმე/ა მიჩა დაჩვირთემსგა ი ეჯიი ამეიილ აღშგურანე. ეჩქანლო ჯი აჩად მიჩა ხახვემ ლწწრინათე. მიჩა ხეხე ქანჯიდ ეჩხენქა, ჩაჯე ახსგურდახ ი ანჯადხ.

ანტახ ნებოზს კამინჩირხს ლწთხვარხენ ი ლწხჳველდა მიჩა რაშს: — ეჰელიხ ესერ მოშ სგა?

რაშდ იმედილ ხაჰეე. ეჩქანლო ეთღვაჰ კანინჩირხს ვაშლას ი სგაჰილდა ი ნაჰიცილ ადგენე.

ჰამს ეჯი ლაღსუნჯავეხ მიჩა ლაჩჩურად (ლაღჩურად), ქიქშე ლიც ლღგან, ეჯი ი ზისხიშ ფერიშ ლწსე.

აჩადხ მიჩა ლწჩეა ი ე'ენტხეხ ვაშლა.

ეშსუ ჩიჳედ რაჰეე: ალის ესერ ჯი ე'ესერ აქანქე; მერმედ რაჰეე: ზისხს ესერ სგა ხოჯნე; მესმედ: ქვინს ესერ სგა ხოჯნე. ამეი ჩეძინხ ი ვაშლ' ეჯი ე'ანჰედვრეხ.

ვაშლა აჩადიდ მიჩა ხახეთე ი ხაჰეე: — კამინჩირხსს ესერ იმხენ ოხჯიდა ამგვარ რაშ, ეჯი ქ'ესერუ ახჰვიშნე.

კამინჩირხსს ხაჰეე აღ' ზურალდ: — იმხენ ესერ ოხჯიდა ამგვარ რაშ?

ეჯნემ ქოხუმბავე: — მიჩ ესერ ზულღათ' ესერ ოთხია სემი დღეშა. ლიხჯრჯინ' ესერ ლოხბინა ეჩეჩუ ბაჩარჰილა, ეჩქას რაშს ესერ ოხსკინა ზულღახენქა ი სემი ესერ თხერად ქა ლოხკვარა დღეშ ი მეუშთხევე თხერეს ეჯი რაშშიშ ქიშხდ ესერ ხოფხჰა. ალი ესერ ვოშთხე ლეჰიშხ ჩუ ირი, ჰედღორდ მამაგვეშ ესერ ხესრუნი ქა.

ალი ვაშლას ქოხუმბავე მიჩა ხეხედ. ვაშლად ფიშირ დღეშარ ლაირმ ი აჩად ზულღათე. ეჩეჩულა ლიხჯრჯინე ლწაბინე დღეშარე ი რაშდ ანსკინე. ვაშლა ე'ახსგურდა რაშეი ი ამეი თხეროლ ანჯადხ. ვაშლად ქა ლოხკვეარ დღეშარ ი ამიშ ლაზობს ქა ლწსადხ.

ჯი აჩად მიჩა ხეხეთე ი ე'ახსგურე რაშეი ი აჩადხ მინე ქორთე. აჩჯად ნებოზს კამინჩირხს ქორთე. ლწხჳველდა მიჩა რაშს: — ეჰელიხ ესერ მოშ სგა?

რაშდ ხაჰეე ი: — ეჯის ესერ ეჯგვარ რაშ ხაყა ათხე, ერე მად- მაგვეშმოშ ესერ ხეჰელი.

ეჯვარდ ხოჩა ლიზგ' ვნსყეხ.

39. დავიარ ო მიჩა ჩხარა ჯიმშილ

არდახ ეშხუ ხეხე-კუმ. აღვრს ხორდახ ჩხარა ნალეჟურგეზალ. მეეშდემდ ლანავ ლესვ.

ლახეზად ლთხვართე ლაზი ხაქვეხ მინე დის: — ათხემ როქ
5 გეზალ დინა ლესეს ე, ტელაფთე ჯარ როქუ ლოხრეკ ი, ნალეჟურ
ლეეს ე, — უღვა.

ედლეჟან ჩუ ი დინ' ანთავე. ჯარ ოხრეკ ტელაფთე. ანჯად უშ-
დილ ეშაუ ზურალ ი უღვა ლოხცად ჯარიშ მქაფდ. ენსგილდახ
ლახეზა ი უღვას ხეწადხ ი სგა დემეგ ანჯადხ ქორთე.

10 აღვრდ ნივრა ლაირმხ. ი: — შუკეს როქ იდასგუნიხ. აღის
როქუ სხჰამ ნალეჟურ, ჟი ლახ ანიცხეს.

ტკისდ ჟ'ენიცხ, ერქას ხარჯ ადგე აღ შუკეს. ომვედ ეშხუ ვო-
ბურ დადა ი აღ' ნივრა მერმე შუკეს აშიდ ი დინა აღი შუკეს
ესკიმ.

15 ესხრი, ესხრი ი დვავშ ლარდათ' ათვედღნ. ათხე დადად ხაქვე:
— სგა ნომეგუ ანჯად, ედო მიჩა გეზალ როქ ჩეაერღლე.

ათხე აღი ხეწად აშხე მადგის მოლე მქკვეეს ი ამთე ოთმეწენე.
სგაჩად ი ხეწად: ჩხარა ლახეზა ნავ უშხეარ ხასგურდახ. აღვრ
ლახევედდახ დინას ი: — იმხენიშ როქ ლი, იშა როქ გეზალ ლი?

20 ამნემ მავ ქოხუმბავე. ეჯარს მასარდ ათჩონხ. ერქანლო მინ
ლთხვართ' აჩადხ ი დინა ჩეაცვირხ კარავისგა: ხვადინას ლე-
მესგ როქ ნომეგ ადგგეს, ედო ერქანლო როქ დემ იკარქხ.
ეჯი დერ-რ' აღ' დინას ლემესგ ჩოთდაგ ი აჩად ეჯი დადაშთე ე,
მანკუ ერ მიჩ ათვედღნ. აღ დადად ცხერილშე ლახევემ ცხენდარ. აღ

25 ცხენდარ შუკეეი მავ ჩოთშედდა ი ჟიიდ ესკეენ დადაშთე. დადად
ქა ლახევემ წეს შედშე ცხენდარ ი მოლემ ლაშიი ლახევემ: — აღი
როქ ლაში ჩუ როქუ აღვშ მინე ლარდახსგა ი ეჯი როქ ჟ'ანც-
ხემ, ერქას ეჯის როქუ ხეჩმულ ნაყუნთე.

სგანჯად დინა ქორთე ი ჟ'ანაშვე ლემესგ. აღ ლაში ქალაშ
30 მინე ლარდახსგა ი ჟ'ახაგან, ერქას მანკუშეი შიშდ ნაყუნთე ხაყერ.
ჩოსგე აღ ლეხევე მინა ლაჯმილას. აღი ჩუე ლეემხ (||ლაჟემხ) ი
შიშდ ლაჩვარდ ესსიპდახ. აღის ქაე ხეწად დინა ი ლიგენი ლაჟ-
ბინე. ჩი ლადელ ქესყადდა ლალდალთე ი ჰამუნლო ნებოზდ სგა
ხეჰამ.

35 აშხე ლადელ ანჯად ხელწიფეშ გეზალ ლთხვართე ი ქა ხეწად
ლაჩვარს ი ქოთმეწენე თვეფ. ერქას დინად ოსკყილ: — ნომეგ როქუ
ადგარ, აღვრ როქ მიჩა ლაჯმილა ლინ!

ხელწიფემ გეზალს გუნ ლახლატუნ ალ დინა ი ხეხედ ესყედნე. ალარ ახადხ ქორთე ი ლაჩვიარ სგა ლაძვერნეს.

ქორაშ ფედილს ალი დინა ჩეაცვიარ ქამ ი ჯი სგაჩად ქორთე ლერქვეარე ლაქდათე.

ათხე შუკვექ ანჯად ეშხუ დინა. ანნემ ხაქვე ალ ხელწიფემ 5
ლეხურის: — ქა როქუ ანჯად მიჩეშთე. — ალი ქაჩად ამთექა ი ეჯნემ
ტობთესგ' ადსგიდნე. ეჯი დინად ხაქვე: — ქა როქუ ლახწონე მიჩა
ლერქვეარ ი ჯი როქ იქვემ.

ანნემ ტკისდ ქედწყვიე ი ქა ლახწონე მიჩა ლერქვეარ ი ეჩა
ლერქვეარ ჯინემ ლეიქვ. ათხე ეჯი დინად სგოთჯვიარე ი ტობ- 10
თესგ' ატყვარ.

ქანტახ ხელწიფხე ი ალი ეჩადიშრიგ თვალაშდ დემ ლახწონ-
და, მარ' ეჯლაჲ სგადწერნე ქორთე.

ათხე ე ტობთესგა ნაკვარ დინა კალმახდ ესსიპდა. აშხეხენიშ
ფოყ ვოქრემ ხად. 15

აშხე ლადელ ქანჯად ეშაუ მიჩა ჯიმილ ლაჩე ი დინას ლახტვილ
ტობთესგა: — ისგუ ჯიმილ ვაშლას თხუმ როქ ჭი ხაქვეცეხ ლადი!
ეჩქას ხაქვე დინად: — აჩად როქუ ხელწიფეშთე ი ეჯი როქ
ნაბანს დემის კვიშე.

მარე ხელწიფემ ხეხედ ეჯლაჲ ჩეათესენნე ეჯი ლაჩე. 20
მერმა ლადელ ხელწიფხემ ხახვემ ხაქვე: — ტობისგა როქ კალ-
მახ არი, ეჯი როქ ე'ოვ ოხნიდხ ი კინჩხ როქ ე'ახყვიფხ ეჯეი
როქ, ერე ეშხუ ლალეჲ მად' ოთშყეხ ჩუ! — მარე ეშხუ ლალიდ ჩოთ-
შყადხ. ამეჟი ახაგან ხონა ქანდარ.

მესმა ლადელ ხელწიფემ ხახვემ ხაქვე: — ალი ქანდარ როქუ 25
ე'ანქანჩხ, ედო ჯი როქ ჩუ იდგარი. ლაქჩაჟი ეშხუ როქ ნანთი
ნომეგ ოთშყეხ განთე! — მარე ეშხუ ნანთ ჯოდიათე აშყად ი ეი დემ
ანთხეხ.

აშხე ლადელ ეშხუ დადა ლამზარხენ ანღარდა ი ეჯის ახხვიდა
ალი ნანთ. სგადეჲ ალი ი ლასთაურის ესლაფრე. ვოშელდ დადა 30
ლამზართე ლარდა, ეჩშელდუნ ქორ ქა ლეჯელვე ხეხოლიდა ი ჯი
სოფლარს ჩი ლადელ ხოლა სხმმანხ ხოსყიდა: ამიშ მუჩვემ სოფ-
ლარ ხოხალდ.

აშხე ლადელ ჩოსდარჯე დადად ი ალი ნანთ დინად ესსიპდა,
ლაჯელვას ლოხოგან. დადად ჩეადირმ ალი დინა ი გეზალდ 35
ესგენე. ალი დინად დადას მაგ ქოხუმბავე შინე გაქირება.

დადა ქა დემ იკეშა, იმხენ ანჯად ალ დინა ი ჩუ ხორდა გე-
ზალდ.

აშხე ზავ ხელწიფხეს ნანური ხად ი ალ დინად ხაქვე დადას: — ეშხე როქ რაშ ქა როქუ ასვეიდნე ხელწიფეს ი ლო მინ ქა როქ შჩიფხ.

5 ალ დინას ხულვანდ ეშხე მესკაღ. ეჯის ე'ესსიპასგვ, მიჩ იმეგ ხეკედოლ, ერეჩუ მუწვალ ხეგნივ.

ალი რაშ ეჯეი ადჩიფხეს, ერე დეცთე მკქემარს ხეშდრაღდა. ალი რაშ ჩვადშეურანე დინად ი: — ხელწიფენ ყორეი ჩუ როქუ ადყურდა ი ეი როქუ ნომეგ ანგან მიჩა ლივდალდ.

10 ალი რაშდ ტკისდ დინაშ ნაქე ჩვემინ: ჩვადყურდა ხელწიფეშ ყორეი. ხაყლახ ლიგნალს, მარე ეი მად' ანგან. ანვად ათხე ალ დინა ი ხაქვე რაშს: ველ როქ მიჩა პატრონ, ეი როქუ ანგან!

რაშ ტკისდ ე'ანგან.

15 დინად ქოხუნბავე ხელწიფეს ძგიდიშ-პილიშ ნენსგა მიჩა გაქირეზა. ერქას ხელწიფედ ნიჩა ხეხე ჩაქვემ ჰაკვადს ლახაზ ი ეჯეჩ ჩაქე ქათიშედ.

ერქანლო ხელწიფხედ ჩვესყედნე ალი დინა ხეხედ ი ხოჩა ლიზგ ანსაღხ.

ეჩგიშ ხოჩა ამეჩუ, ამგიშ ხოლა ერეჩუ.

ქებულ

II. ცხუმარული

40. ცხუმარ

ცხუმარ ლი უსგვა სოფელ. ნენსგაშ სოფელ ლი სვიფ. ალი ლი ხოზა - სოფელ. ალ სოფელისგა იზგებ ვოშთხვ გვაროშ მეზგოლ: არღელანარ, ჯჷკელანარ, შამფრანარ ი გურჩანარ. ნენსგა სოფელისგა თემსაბჷო ლი, კლტბ, ჭოხსამკითხველო ი არაზაიან კლას, კოლმეურნეობაშ კანტორა, საწყობ ი მაღაზია. კოლმეურნეობა ლი ატუნეგ შვერნიკინ ჟაიაჟი. ალ კოლმეურნეობას ფერმა ხოგ მანგრემ ი დაჯღანე.

ლიწნი-ლიღანე ლი კვეცნემ, სიწინდიშ, კემნიშ, მანშიშ, ფეტვეშ, ლეზიაშ. კობეშიაშ. კარტობილიშ: ჰარტანარისგა ალშეიხ ლახანას, ხმეც, ქავეს, ძაფანას, კინტერის, კამას, კინხს, ოხრაივს, ქვანდარს, ნიერას, შაბლიკვს, ქანს. ქანა ალშეიხ ლალქანადსგა.

ნენსგა სოფელისგა ხაზვიბ სვიმ. ალ სვიმ ლეტორად ხულვა ჩი, სვიმენქა ლიცს დარ ჟორე.

ლახილ მასარდ ლი: კაკ, ქილვარდ, ბარყვენ, ჰებ, უსგარ, უცხარ. უსგარხენ მაჩენე ლიხ სანათ ი შთოროლ, უცხარხენ მაჩენე ლიხ ნალყინ ლგლყინ, მაღუნთ, გიმბრ, კაკისთავ, ფხანქაშ ი მერმე მეგრე უცხარ.

აერხ' აგის ყუნხელ ხარხ. ალ ყუნხელ ლი ადესა, ალექსანდროულ ი იშგენ.

სვიფს მჯელაჰვარხენ ხაზ სოფელ ლეზბალდ. ამეჩუ იზგე ეშდემხუ მეზგე, ეშხუ გვაროშ მშგ გერლიანარ.

სვიფს ეშბშხენ ხაზ ეშხუ სოფელ -- ტვიბერ. ამეჩუ იზგებ დორი გვაროშ მეზგოლ -- ქალდანარ ი გოშვანარ.

ტვიბერიშ ნწფდიას ეშბშხენ ლი სოფელ ლეზგარა. ამეჩუ იზგე ეშდორითექა მეზგე, მშგ ლიხ ეშხუ გვაროშ -- სალდანარ. ლეზგარას ჩუხიდსგა ხაზვიბ ხოჩა სვიმ. ალ სვიმს ჟორე სოფელ მშგ.

ლეზგარა ჩუქა მჯელაწადხენ ლი სოფელ მაგარდელ. ალი ლი ხოზრა სოფელ. ეჩეჩუ იზგებ დორი გვაროშ მეზგოლ: მილდიანარ ი დორი მეზგე სუბელანარ. ამეჩუ ლი ვოშთხვზაიან კლას. ალ კლასთე იზელალხ (||კლასისგა ითერის) მაგარდელრე, ლეზგაროლე ი ლაფსყალდრე ბოფშარ.

სემი კილომეტრ ვიხიქა ლი სოფელ ლაფსყალდ. ამეჩუ იზგე მავ ემხუ გვარიშ იშვეიდ მეზგე -- გუგვესიანარ. ალ სოფელისგა ლგ ჯვინელ ლავკმი თარგლეზერიშ ეახაჩი. ლამზორთე ცხუმარ მავ ეჩხავ ესლოივ მუჟღურხენ. ამეისგა ჯვინელ ხატარ მასარდ ზუხ, ამეჩუ ლუშხვინ ლასგე ჯვინელ ლამარარ. ემხუ ლარ ოთხთავ მე-
5 ეშდორე საუკუნეშ ხეშხვანან ამეჩუ ი ათხე ეჯი ზე მესტიას მუზენ-
უმისგა.

ლაფსყალდენქა მერმა სოფლარისგა ჩავე ემხუ შვიმიშ ლიჭნი-
ლილშში ი ლახილ ლი. ლაფსყალდ ლი ლახვანი ი ამეჩუ კედნი
10 კემინ, კარტობილ, როგე ი მანშუ გარ.

ფერმაშ. ნაწილ ლგ ლაფსყალდს ი მერხი ქვინემგენოლ ლინთ-
ვისგა ეჩეჩუ ხაყახ, ლუნარ ხაყახ ლეებალდს ლინთე ი ზავ. ქვინემ-
გენე ჩავე ფერმას მასარდ ხაყახ, ხოჩამდ ხოსგდის ი ლამგ-ლ-
ყელი მასარდ ხარხ.

15 ცხემრიშ ფერმა ბავ ფერმა ლი.

ლეებალდშ ი სვიფიშ ნენსგა ანლრი ტვიბრა ვალრა. ამნოშ
ლაროლს ი დაბარს ალცუნეხ სვიფე ი ლეებალდ. ლეზგარას ი მა-
გარდელს ნენსგაჩუ ოსოზიხ ტვიბრა ქვანდარ. ალის ისურგებიხ
დაბრე ი ლაროლე ლალცუნად.

20 ვალრაშ ი ქვანდრაშ ტვიბროლისგა ხოგხ ლექვეარარ. ალ ტვიბ-
როლ ხეჩდინიხ ქალა რიენს (ენგურს).

რიენ (ენგურ) ლი ხოშა ქალა ი მარვდ ყვილე ჟიბე შვანს.

ცხემრიშ სოფლარს კვრკანდ ხაცხიხ მეშხე ლემგემ ცხეკ. ცხე-
კისგა ხავ ხოშა ლალაღდ ლუმიარ, ნენზ ი გვიბ. ლაფსყალდს ნანკდ
25 ხაზ ხოჩა ლეგგებ. ამენქა ხოჩამდ იცხემხ წიფრა, ცხვიმრა, ენვერა,
თეკრა, ერხვლა, ბალყეჩ, ცაზრა, მლჯერა, ლაჯრა (იფ).

ცხეკისგა ჩუბოვ მენწირდ ხავ შდუხენდ, ცინყა, გოწხირ, გოგ-
ლანდ, მენცხულდ, დშდერა, მურგვი, ვვარი, ვვიჯრა ი იშგენ-
ალარს მაშან ხეშანხ ი დშდერაენქა ივმარის ლეზობდ.

30 ცხეკისგა არი ნანდირ, ხოშა ლალაღდ დშდდვ, თხერე, მალე ი
რაქე.

ლექშე ლაროლისგა კედნი პირპილ, წილამ, მუნთხვარი, გიც-
რულ, ჩიჩვლა, ტელეფი ი იშგენ ფიშიარ შვიმიშ მელ. ამის აქმეხ-
აფრეხ ი იშხენიხ ქვინემგენემ ლეზობდ.

ზნე-ჩვეულება

41. ღენარ

1. ეშხვამ. კანდა სგეებნე ლადელ ეშხვამ ლი. ეშხვამ ლადელ ლირჰალდ ეშხუ ქორაშ ბეთუმ ლემასგე აშეე კვანქილრე (ლენ-ზერარე) ლანყად. ალ ლემსგემ მუშეე ბეთუმს ლემსგემ ნაშეერ 5 ეშხუ ლემზერს ქამასარს ხონყებ. ლენზერს ქორაშ ხოშა ლეაჲ-მარე ეი ხანზერი დანლ ეშხემშას. ალი ლირჰალდ ხეკეეს ქანნაყახ, ა ლენზერარ, ი ლენზერარე გარ აკრებ ლაჲერას ი ალის ტაბლშუმ იზბიხ.

ეშხვამ ლადელ ლეკლანდ გვექს ვასენი შაგ. ნუქდურას ხოკედბ 10 გვექს, კაპარ სგა ხაყა, ეჯჷი. სგაშირს ზისხოროდლ ვსყიხ. ა გვექს ჩვაშდბენებ, ერქანლვე ეშხუ ლეაჲმარე ღერი ი გვიხს ჰიდე. ალი შდღზენდიშ კვანტხ ლი. ნებოზს ჩუ ლუბრაუნლვე (ლუბირუნლვე) ლეკლანდიშ მუქდურას ი სგაშირს ე'აჯაბბ. ლემზერარს ანყებ. ბოფშარ ვეთხმალე ლალდიარ ლექვა ვეთხნალე ნანსვედ ნამშიშ 15 ითქარს იქუნცვლიხ ლაში ითქართეგსგა ლეშდად, — ხოჩ' ესერ ზან ხოხალ ეჯის.

ეჯ ლეთ ალი უწონაშ ლი -- ტაბლშ. მერმა დანს ხოშიდ ამიშ ლიზვებ. დიხსანლ ეშხუ ლემზერს ანყე. ალი ქურაშ ლი. ა ლენ-ზერარს კარკანდ ჩაგ ჰედურდ ლემზერს ხანგე შივში ი ნენსგაჩუ ჯუ- 20 რუს ხანყენებ ეი ლანწბინად. ლენზერი'ში ლანგნაყი დირიშ მენყე დიხსანლ, ესეჲშდ ხაკანტ ნთი-ნთისანგანდ ტაბლშში ლიმნე, ეჯის ეახოშ ყელე ქა: — ამის ტაბლშ შემინდულოდ ხარ, ამი'ში ლიზ-ვებ, — ი ეახალენდირ ქა რექინე. ერქანლვე მერმე ერვა ვანკაფი, ეჯის ადანიდ ამეი [რექინე] ი კარკანდ ქა ხანცხე. ამის კათეყი ხანდისგ ი 25 ქა აქი. ამცახან ანყებ კანდა ლადლიშ ლაშაშშიდ ხოშა ლემზერს — ქუთს, ეჯ ლეთიშ დირობეიშ ნეცინ ლემზერარს ადანიდ.

ლეკლანდიშ თხვიშს ეჲაჯაბბ ი ლაშაშში ლენზერარსან კვიდოლ-თეგსგა ადისგხ ი გვის ადანიდ ამთეგსგა ადისგხ ი წერქეაშ ლიბს, ეშხუ ნანყელ თაშს, ეშხუ ლეგრეს, ეშხუ ბოთლიკ თვირს ი ალის 30 ჩი კვიდოლთეგსგა ადისგხ. ერქას ტაბლშში ლემზერს ეი ხანზერი დიხსანლ ზურალ გარ: -- მიშგვა როქ ნარშონს ამეგსგა, ა ლემზერისგაშ, დანლ ეშხემშა, შემინდულ ხანკ ტაბლშში ლიზვებ ჩი.

ლზბლადს ხაბემ სგა ი ჩუ ხორკინე კორთამგყ. ბაზი ჩუ იდა-
 რალხ ი ჩუ იყვნალხ.

2. კანდა. მერბა ლადელ ჰამს ლირპალთე ქორაშ ღვაჟმარე ი ეშხუ
 ბეფშე დოსდ ეი იგნალხ. ეშხუ ვანს გვალხენქა ქა ვიღებ ი ა კვი-
 5 დოლს, ა ლაშაწი ეი ლენარე ხარხ, ეი იცვემ. ვანს ლებს ხაბემ ი
 ა ბეფშე ღვეშემ ხაქიმ ვანს მცხსალიდ ი ჰარი გაბს ეი იკედ. ქორთე
 ანტიხის, ეჩქას გაბ გვეში სგიმს, მადეა ლიცს სგა იჟღენიი.

ქა ლკრის ლგტეჟა (აქ: სგიმთეჟა). ამეჩუ ვანს სგიმს ხათრებ.
 ათხე მერმე სოფლარი ამთე ანღრის სგიმთეღსგა. ამეჩუ ბომ-
 10 ზკრის მგ უშხვარ: — ხოჩა შამიშ ესერ ლიცადალოდ ახენდა! ---
 ი არკიწი! ლათრა კათხ შიღსგა ხულღახ ჩი, თვირშე გვეში სეკვეს
 ლესეს, ი ქა ხაპვდის უშხვარ ი შია იფშედებ ეჩეჩუ. ი ხონზკრხ
 მგ უშხვარ. ესეაშ ხეცხენი შინი ლიფშედე, ეჯის ქა ხაყლე:

— ისგუ როქ შინი ნაფიშედ მიცხა, — ი ეჩქას ალ კათხ გვეში
 15 თვირს ქა ხაპვდი ი ეი ხომზკრი:

— ალი როქ მი უშონად ლაჯომე, ეჯი ლერმეთოლ ჯაპვდი
 ტანიშ ნაპღურის ი ხოჩა დრეეს. ამეჩი გვეში ზავ (ზანს) ეაეროლ
 ლაბგენა!

ი ეჩქას ეჯი ქა ხებიშდი ი ჩუ ჯორე. ამეჩი სერ ამეჩუ მგ წერ-
 20 ქოლს ჩვაცადუნებ. თვირს ეჩეჩუ ჯორებ, ეჩქანღვე მოლა ქორთე
 სგა იტხებ ლაშაწიშიდ.

ათხ' ალარე სგიმხენისგა სგა ლიტხალდ ქორშარ ეი იგნალხ
 მგ ი ყორარა ქა ხოდისგხ. ალარ სგიმხენისგა სგა ტენის, ა
 ღვაჟმარე ი ბეფშე, ეჩქას ყორს ხეგნის. ათხ' ალი კკლთსიად ჰერს
 25 იკედ, ღვაჟმარე, ყორეი:

— ყოოორ ემკარედ, სგა ბედნიარ!

ქორხენქა ჰერს იკედ ადშიდ ეშხუ, ერვა დო ირი, ზურალ ირი
 ა ღვაჟმარე:

— მააა აჯლეა, სი ბედნიარ?

30 ამსვალდაშ' ნაფიშირი, ნალდერყი ი ნაშედები. ყოოორ ემკარ,
 სი ბედნიარ! — მერმად ადშიდ.

— მააა აჯლეა, სი ბედნიარ?

— ქეინგმგენემ ნაფიშირი ი ნალდერყი ი ყოოორ ემკარედ, სგა
 ბედნიარ! — მესმად ადშიდ.

35 — მააა აჯლეა, სი ბედნიარ? — მესმად ადშიდ ქორხენქა.

— ხოჩა ზავემ (ზავი) მაჯად, გაბ გვეში ლჯე მულვა. ყოოორ
 ემკარედ, სგა ბედნიარ!

ეჩქას [ხეკინეხ] ქორბენქა:

— სგაანსგევეჯ, სი ბედნიარ! — ი ხოკრეი ყორარს ჩუ ეჩქას. ეჯარ სგა ჯედნიხ [ლემზერზე]:

— ზამი მკცალი ყერ, ბონა ზე ენცად ნე ქორს ხოშამ ი ბობრამ, ზურალს ი ღვაჟმარა, ქეინემგენე, პნოიშირ, ხონა ზავზე ი ნაჯადზე 5 ანბიანდ! — ი ღერსგვანთე ისაჟნი კნცხმშმეჟ ი კვიდოლს ჩუ გგემ.

ქორამ მერდე ჩუ ისგვრის მზე ი ათხ! ამხენეი ჟი იკედ ა ღმ-
ზაშში ღემზერს, ლეკლან თავიშს. თხვიმს ღემზერეი ხანდისგ.
კათხ გვეში თვირს ამეი გგემ ადანიდ, ა ღემზერეი, ი მიჩეჟუნღვე
ხოწა ერვა ირი, ზურალ ი ღვაჟმარე, მანკუ ეშთეჟა ღერი ქა ი კარ 10
ხეგნი ი ჩეშმასნი. ეჯის [ღემშასა] შინარ უშავარეი ღდე ქა ხობლა
ი ზონზერი ათხე [მეშმასნი]:

— ხონა ზე ესეროლ ესცადენა, ტანიშ ნანდური ესეროლ ლა-
პიდენა!

ზურალ ახა ღი ღემშანი, ეჩქას ეჯის საყღე, ერე:

— თეთნადსგა გარ ესეროლ არი ღმთილან ი ღანვარამ ნენსგა. ნათსაშეჟ ი ჩივმ ხონა გვი გარ ესეროლ ხონ. სონა ღუზიადე ზე 15
ესეროლ ესცადენა. აღ ესერ ჯინემ უწონად ღახომეს, ეჯეი ესე-
როლ ღოპოდა ღერმათ მიჩეჟ ტანიშ ნანდური ი შვიდბა ი ხო-
ჩერება.

ი აღის პსაჟუნე ამეი ღერსგვანთე. ღემზერს. შდიქს ხანგმუნანეი
ღემშანის ღემზერეი ი გვექიშ შდღეი ი კათხს პრასე ქა საჟედი
ეჩქანღვე. ახა ხეკინე: — ჩუ როქოლ ღანიშ აღი, — მტრე ირი ა
მადე პრეიშ, ვარიშ ღიქეიშ მადე შიდ. ამეი ქა ხეკენი სერ, ჩუ
სგურხ, აღარს ი ჩეშმასნი ჩი. 25

ა მეშმანის ხაშხა ქორამ მექში. ამ ღადელ, ღღღემარე ერვა
ჩუ ირდი, ხობრა ი ხოშა, ქორისგა. წერქვარა ჩაფლარხენქა ქმ-
შხენჩუ იწბინეხ, — ხონა ზე როქ ხობალ, — ეჯლა. ეჩქანღვე ჩუ
ისგვრის მზე ი ღემზერარს ანყე. დიხსალ ი ინცელალხ. ხომზერის
მვე უშხეარ. 30

ნამამ ღემზერს ი გვექიშ თხვიმს ადანიდ კვიდოლთესგა სგაიდ
ტიხე, ჟიქაქა გვიზს ხანქემ.

ჩუ ინცელალხ, ეჩქანღვე ქამე მექში ქა ხოთრახ ი ეჩხავ ქა
ღერი ეშხუ ი ხოფხეკე ყორისგა მინე მექშის. ღიტუღის ეჯ ღა-
დელ ღემეგ ხაყა. ბონა ნაქეშს ახა ხერი, ეჩქას ღემის აცდის ქამე 35
მექშის ი სგა ინკრინეხ ყორთესგა. ყორმეჟ ჩეგნეხ ეჯის. ა მექშიიდ
წერქვა ბეკვეს პნეოღენას მიჩა ქორხენქა. ყორთეჟა კვიდოლს ქა

ხოცდებ ი ჟი ხაწვემხ ბეფშეს (ქამე მეკშხის) ყორჟი ი სგა ინჯრი-
ნებ ქორთე ი ეჯი იმზერი, ქამე მეკშხი:

— ხონა კიშხ ესეროლ ოხჯილა, ქვირმეგენე ი მარე მზგ ესე-
როლ ჩოლფიშრელი.

5 კაწხაწმეკ ლერსგვანთე ისპუნი ი ჩუ იგვრანალ ი ეჩეჩუ ყელე-
— ზააგ გურან!

ეჩქას სერ ა კვიდოლს ქა ხეზიშდის ი ჩუ გეგმხ. ამეი მერმა
მეკშხის ჯიდებ ადწიდ. ლეშგმე მეკშხი ხაშხა ეჯის. ეჩქანღვე ჩუ

10 ისგვრის ი აღარს მასარდ აშდმეხ ჩუ, ა მეკშხას. მაშდმარ ხე-
კვეს აფუშდებ, ხოშა ირი ა ხოხრა. ეჯ ლადელ ლეკშაშ არაყ გარ
ხულდა ჩი, — ლერმეთ ესერ ნალეშაშის ხაჰვდი ჩი, — ეჯლა.

აღარ (მეკშხია) ესიზინის ქ, ეჩქას ჰპრიდ დემის ფიშვდებ. შთ-
როლეი (სანაფეი) თეთნე ვარჩხლიშ აბაზარს ხოსეგმხ ი ეჯის ხაჰვ-
დის, ეჯეი ფიშვდებ ქა მაშდმარს.

15 ნებზეშაშ მეკრახენ ეშუ ბეფშე ა ქორაშ, მადეღ ლეაქმარე, ქა ლერი
ი უცემ ვულს იქე ი სგა ჯიდე ქორთე. ნებოზს მუბირეი სოფლიშ
ბოფშარი ი მახელეაქარ ინზორალხ ი ხეკმენის ბონბლას. ხეგნის
მეზგა ყორს ი ჯულს ქა ხოცდე ეჯ მეზგე ი ბოფშარს ქა ხაჰვდი.
ეჩქას აშხე ჟი ხასგვრებ ეჩეი ჩაეეშალ, ეჩხენ-ამხენ ხებერგის ი

20 ყვერბ კერკანდ ქა ხეკმინებ ი ილრალხ: „ბოოომბლა, ბოოომბლა,
გვემიშ ყორჟი ხარგელია, ბოოომბლა, ბოოომბლა!“ აშხე აგის ჩეა-
კვანებ აღის ბომბლახენჩუ. ა ჯულარს კერაშეკ ლეშგმე ფოყხენ კე-
ონ ჩუქაჰსგა თხუმარს სგა ხოდისგხ ი ეჩქაქა ხოშა ლემზერს ხადისგ
ქორაშ ლეაქმარე. გაჩე იყდანი შიჰსგა ლათგენად კაწხხენ ი ხათ-

25 გენე ლემზერს ი ყელე მანკუ:

— ჯანრე ნაფშირი, აღი ვან, აღი ვან, აღი ვან... აღი ფირვ-
აღი ფირვ, აღი ფირვ... აღი დაქელ, აღი დაქელ... აღი ლოლქ,
აღი ლოლქ...

ლეშგიმპილს ეაკვანე ლემზერს ჟიბოვ ი ბომბლაშ მუჩემ ბოფშარ
30 ილეშგალიხ. ეჩქანღვ ა ბოფშარს მერმა ლემზერარს ადწიდ ხაჰვდის.
არყიშ მეთრა ახა ლიხ, ეჩქას არაყსი ხათრებ. ა ბოფშარ ილრალხ
ი იშდრალხ.

ამეი მეზგა ჩუ დას ცვირებ, ეჯეი ქა ხეკმენის ი მეზგე მზგ
ხოლღის ბომბლაშ მეკმას ი ეი ხომარებ ლემზერარს ეჯარს.

35 აღი, კანდა, ქა ლეზგრე სერ.

3. კვიმტარ. კანდა მერმა ლადელ კვიმტარ ლი ი ესლრი მზგ
უშხეართე შიმი ლაფშვდად ი შის ხოფშედე მზგ უშხეარ. იმეი ლა-

შეაშვიე, არაყს ი დიარს ხოჯდებ, ჩეაშდმებ ი ეჯეი ქა ფიშედებ. ამეი იხელალ მანგ უშხეართე ეჯ ლადელ ი შიმი ეი უფიშედად დარ სედნი.

‡. ლიფანალი. ადგომ ხებელი კანდაუნდე მეცხუშდე ლადელი. ამ ლადელ ლეშრავა დარ იზბი, მუფანე ნარე, ხოშა მარე, ალი მტემე ლი ა ლადელ. ეჯ ლადელ ნებოზდ ქა დარ იმარალ.

ადგომ ლადელ, მან შედ-მანკედ ჩუ ლეგ ქორისგა, აღის ქაშყვი ი ქა აუჟნე მანგ. ტაბანგს ი სკამარს მანჟეთქა ვიდებ ი მანჟეისგა ქაშყვიდებ. ნებოზს მუქემ ლიჟერალეი დიხსულ ლამარალს ხეგნი ი ანჟე ლეგიმბან ლემზერარს ი სვეიქმ ლეყი-ნაყუნ გარ იმარი ადგომ 16 ლადელ. ა ლემზერარს ხოშა მტემე ლეჟამარე კარვათესგა აღდისგ. კანდა ლადლიშ ნაქუშხ წერქეაშ ლიბს ლემზერარს ეიქაქა ხანდისგ ი ქა ლერი ლაქვიმითექა. ეჩეჩუ ლაქვიმანჟ ყორეი ლასფლავარნეჟე ეი ხანზერი. წერქეას მოლა ქა ხანბრე ი ლაქვიმანჟ ყორს სგა ხანჩინე ი ხეჯერალ ქუნარს, ერე «იმგედიოლ მიჩა ლიწცი ი მანლიანუ სგოლ 15 ანსევეჯდახ ქორთე».

ალი სგა ჯედნი ქორთე ი ლემზერარსი სგა იტბე ი ეჩქას მახე ლუშყვედ ტაბანგს კანტანჟ ლეჟა ჩუ ჯემებ ი ლასგვრა ბანდარს სგა ხანგებ. ათხე აღ მარე ბანჯა სგა ჯემე ქორთესგა, ეჩქას ყულე: — მანლიანუს ხოჩა ქიშხ ესეროლ ოხვიდახ! — ი ქორისგა ერეა ჩემ- 20 რიხ, მანგ ეი იგნალხ ეჩქას ი «ქუნარ ესერ ოლსგევეჯნელიხ» ი ამარეხ ტაბანგს ი თანანშდ გარ რაგდი მანგ, კელთხი ჰერს დარ იკედ. ა ტაბანგ ლეჟა ადაწყებ სვეიქმ ლეყი-ნაყუნს, ლეტეროლს ატერებ ი დიარეი ეი ხოსკემბ, არაყს ჯემებ ი ა ოშა ჩუ ხოფანე, რაგდი, ერე:

— მანლიანუს ხოჩა ქიშხ ესეროლ ოხვიდახ ი ხოჩა გარ ესერ- 25 ოლ ოთთიალახ, ჯვინელს ი მახა ჩი ხოჩა ლაქუნ ესეროლ ხარხ! — ი არაყს ეი ოშუნდები კათხემ ჩი.

ეჩქანდე ა ტაბანგს ეი იკედხ ი ჩუ ისგვრიხ მანგ. ხოშემიშ ლასგვრად მანკამს ამარეხ ი ჩუ ჯემებ ბანდარცახან.

კანდა ლადლიშ მანჯიდ ჯულარს ლემგიმბენ კერამჟე თხუმარს სგა 30 ხოჩიხ კერა ჩუქათესგა, ეჩეჯი აღდისგან, ხოხრა ბეფშვილდარ აია შთდაგრიებ, ეჯარე ლეფანე ხოხრა დირილდარს ი ლეტერა ატერებ ეჩეჩუ. [ამიშ] მუჟანე ლი ეჯ ქორანჟ ბეფშე. ეჩქანდე ჩუ ისგვრიხ ქორმარ ი ჩუ იდარალხ.

ნადარალუნდე ლიყვანალად ხოლგენიხ ქუნარს ი იციנגლავალხ. 35 ლანციხგლავალეი კანდაშ ნაქუშხ გეიხს ლემასგევი ხოჩიხ: — ნარჰი ლაქუნ ესეროლ ხარხ მინე ლდგარუს!

ეჩქანდე სერ ჩუ იყვანალი ბანჯი. ალი ადგომ ლი.

- ბ. განცხდებ. მერმა ლადელ განცხდებ ლი. განცხდებ ლადელ
 ლებსას ვასენიხ. დაჯელ ხოციახ ლეასენიდ. ლაღვშე ი დიპრშე ჩუიდ
 ხოფანეხ აღვიდ. სპერთოდ ლიფანალიესგა ტაბზგს ყი იკედს ბან-
 დწრაენეი ი ლეშარე ხწრჯს ჩვადისგა. ნათანუნლვე ყიიდ სანჭვეს
 5 ტაბზგს ბანდწრეი.
- ათხ' ა ლიფანალის სამტინ ვბქემნი, ეჩქას სამტინ ნებოზხენ
 დოსდ ჩუ ხოფანეხ ი ლალაორთე მეხი ლიხ ქუნწარ: — ლალაორისგა
 ქუნწარ ესერ ყი ინზორალა მზგ ი, მწ ეაერ ხეყევიხ ეჯ მეზგემშიდ,
 ეჯიხ ესერ ეჯაბასედ აღხვერიხ ხოჩამ ი იოლაშ.
- 10 ვვინალდ ესერ ამეი ლწარდ ესერ ოლმწზნელიხ ქუნწარ ქორთე
 ლიფანელიესგა ი აშხე ზურალს გეზალ ათდაგრა ი ლიფანელიესგა
 მიჩა გეზალ ომვედელი, ეჩქაჲ მიჩა დის სგა ბოფაჷა ი დემ ლემ-
 ფაშვდინ. ეჩქას ეჯი ოთსისტკახ ქუნწარს ი ხოქვაჲ, ერე:
 — ათხენლვ' ესერ მინს დემის ესერ ხეწდენია ლწარდ.
- 15 ეჩქანლვ' ესერ დწრმოშ ხწწდა ქუნწარს ლწარს ი ამეი ხოფანეხ მზგ.
 მეშლადელ ნებოზს ხონეი მუთურას სსყი მზგ ი ეჯიხ ფაქწართე
 ქადისგხ, — ათხ' ესერ მწადწარ ლიხ ქუნწარ, — ი დოსდ ჩუ სოფა-
 ნეჲ. ტებდი მუთურა ხეკვეს ესხუჲა ლალბოზხენ მეწდა ქუნწარს.
 ეჯ ლეთ ვახშამდ ჩუიდ ხოფანეჲ.
- 20 მერმა ლადელ დემდშიშ ქამს ჯოდ ი ქამ ხაშია. დოსდ, მამ-
 ლწარ ყღეხ, ეჩქას იგნალ მზგ მეზგე, ხარბ ხწრჯიშ ლამარას. ტებდი
 ლეზობ ამარე მზგ. მწწკუშ ნამარს ტაბზგ ლეჲა ადაწყეხ ი ჩუ ხოფა-
 ნეჲ. აღწარ ჩუ ისტენიხ, ეჩქას მერმა ლეშარე ტებდი ხწრჯსიდ ხოქ-
 მეხ. ამეი მესმად აღვიდიდ ამარეხ ი ყი ხოქმეი ტაბზგეი ი ტულეყი.
- 25 ჷულმეყ ემბუ ფაქნილ ლეჯე ლაშუნდებიდ ხეკვეს ლგენეს ი ბოფ-
 წარს ეჯწომ ხოშუნდებიხ, ლეჯომ.
- ლაფანაეი ლეჲაწარ ფაყვს მზგ ქა იკედს, ხეხეწარ ჩუ იქქევიხ. ათხე
 აღ ლეტწროლ მუტეწარ გარ ხეკვეს ლესეხ ჩუ უდიგად.
- მესმა ნათანუნლვე ყორწარს ჩვაკრეი. ქამე ი სგამე ყორწარეი
 30 ლეტწროლს ხალწიხ ეჩაბავ-ამბავ ი მუშუნდები მარე შიესგა ლეტწროა
 იყღწანი ი მერმა შიეშ არწყს ხოშუნდები:
- ხოჩა ქიშხ ესეროდ ხოცვირაბ. დ' ესერ ხოკღდინეხ ი
 დ' ესერ ხარაგვენეხ.
- ი ბობღრდვგი ამეი ლაშუნდებიშე ყორწარქა. ქამე ყორმეყ ყი
 35 ხოქვენი ი სგა ტეხნი ქორთეესგა. ეჩქანლვე ჩუ ისგვრიხ ი ჩუ იღა-
 რალბ. წრწყს ჯორეხ მზგ ი იმზღრწლიხ.
- ჩუ ნადარალუნლვე ინზორალბ სიმაქ' ი მახედვჷ მზგ ი იგუ-
 ნაშალბ. ლიგუნაშალ ლი ეჯ ლადელ.

დემდიშს ცაშ პპემნი, ეჩქას ნალტეხურას ხაყლებ. ეჯ ლეთ, ცა ლეთ ლიფანეიდ ლი. — მკლიბრ ეჯ ლეთ გარ როკ პპიესგხ ქორთესგა — ი ჩუ სოთანეხ ადნიდ ჩიგარიშშალ მკლი-
ბრს გარ.

6. ლიჩედურალ. ლეფლბდ კერბრს პნშყე მგ ი ლელლულ-
დშ კერ ხაშხა აღის. ლიჩედურალ მენლადელ ხეხელი ჩიგარ. 5
ნამპრობაშ მუჟელე მენლადელს ხაშხა ლალჩა. ლლჩა ლადლიშდ
ჩი მეზგა ჯით ხორი ლმასად ი მამილ ადნიდ. ლლჩა ლადელ ა
ჯითს ჩემასენი მგ ი მუქდურას ხოკედხ, კაპრბ სგა ხაყა, ეჯჟი.
ჯითიშ სგაშირს ზისხოროლდ ასყახ.

ლლჩა ლადელ ლიჩედურალშ ნამპრბრს ჩეაჟენეხ მგ. ენსუ
ხოშა ნამპრბრს ოშმა ლერთემ ლეტვრად ასყიხ, ეჩქაქა, ოშა ლეაჟ-
მარე ირდი ქორისგა ხოშა ი ხონრა, ეჯპრე შელდს. ნამპრბრს
ლკერბქა პდისგხ ლაფრად.

ჯითიშ სგაშირს ი ლუქდურას ეაჯაბბ ი ტაბლშდ ჩუ იზბიხ 15
ეჯ ლეთ. ა ჯითს ეი ხორკინეა ი ეჯ მუიშ ლილჩალისგა ხამემ ლელვს
დბრ იზბი: — ქუაჟარ ესერ ხონალ.

ნამილს ჩემასენიხ ი ყვიჟა ეი ხმზურიხ. ხეშალ ეჯი მეზგაასგა.
ერე მამილშ ყვიჟ ადნიდ ხაგაბდ ღორი ლეტ ი სემი. ენსუ ნამილ
ეჯლბი ხეკვეს ჩემდზიჰენეს ლლჩა ლეთ. მასლბრ მამა იტრლია, ეჩქაქა 20
ნამილშ ნეკათდ სემი ლჯრე ი ლემზერ ხეკვეა ლაიმეზრახ.

ლლჩას ვებიშ ხაქიმ, ანის ოაშაა კერრე ვებიშ ი კერბრა
მასენი ნგ ეჯ ლადელ. ლუქდურას ხოკედ ნგ კერბრს. კერიშ
მპქიქს ნანკდ ასყიხ. ანთესგა პდისგხ ლკპუნა ნეცინ ქინქლბრს ი
ამის ინსენიხ ლილმესპრიშდ. სგაშირს ი მუქდურას, ყვიჟა ი 25
პერშედას ეი აწლბეიხ ბაზი ი ჩეაშხენიხ.

მერმა ლადელ, სამტინ ლადელს ხაშხა მერსანაბ. მერსანაბ
ლადელ დოსდ იგნალბ, სგაშირს ი ზისხოროლს ი ყვიჟეს ი პერშე-
დას ხოჩამდ ეაჯაბბ ი ლემზერბრს ანყეხ. ეი ნაჯაბუნლვე ფიჩქ-
თეჟი იკედხ ჩი, ლემზერბრსი ეიქაქა ქნდისგხ, ხონრა ნამპრბრს 30
ეატვრეი ი ქპისგხ ფიჩქს კვეშკეთქა. ნამპრბრს ყორმყ მუსისგა
ხოყერს. ფიჩქშე ა ქორაშ ხოშა კვეშკისგა ეი ხმზური ჯგურბგ
ულვლშს. ეჩქანლვე სგა იტხე ფიჩქს ქორთე ი ჩუ იდარალი მგ.

მერმა ლადელ მენლადელ ლი ლიჩედურალ. ლეაჟმარე დოსდ
იგნალ მგ. მანკუ ხოშა ლერთემ ნამპრბრს ატვრეხ ი ყორჟი მუჟისგა 35
ეი ხოყერს. ეჩქანლვე ლეაჟმარე მგ, ხოშა ი ხონრა, ატვრეხ ნამპ-
რბრს ეი ლემასგეჟი ი, მანკუ ხოშა ერვა ირი ქორისგა ლეაჟმარე.

ეჯი ხოჲელვ სგევიზინ; ეჩქანღვე, ნერმე ხოშა ერვა ირი, ეჯი ხაჲიმ ი ამჲი იოიროლუ მშგ ი ლჲქარად ეი მუტეპრ ნამპრპრს ქპისგ მშგ სვიფთეჲა. ეჩქეჲ აშხვ მშდგის ჩეპდისგზ ნამპრპრს მშგ სოფელ. მერმოლუი ამჲი ჲიდეს ნამპრპრს ი ჩეპდისგზ მშგ აშხვ 5 მშდგის ი ლშდისგჲი მშგ უშხვარ ხაყლებ: — ჯგვრპ ლიჩედურალშ, მენგმპპრი მარე ჩეესეროლ ოთჲიშრე მინე ქორისგა ი მინე სოფელისგა.

სოფელ მშგ სგა ჲიდე ნამპრპრს. ეჩქას პრპს ჲიდეს ეჩხავ, ლემზერპრს ჲიდეს ლეაეპარემ შელდს ქორხენქა, ეი ხმშჲრიბ 10 ეჩქეჲ ლემზერპრს. ისგვრიბ ეჩქეჲ ნამპრპრე კკრკანდ ი პრპს ჲორეს ი ჩუ იდარალხ ეჩქეჲ.

ეჩქანღვე პსყიბ ლანურგეპლის ი ლაღრალს. ლიღრალ ესეა ხეხლი, ეჯი, მახე ნადგარ ახა აპრ ხერი, ეჯღნი ქა მელრალ ლი, მანკუ ეჯნემ ხეკეეს პნბინას ლიღრალ. 15 ეჩქანღვე ქორთე ტენნი მშგ ი ქორს ეჯ ლადელ ჩი ხოჩა ლადელ ი ხინ ხარ.

7. ლიღმესპრი. ა ლიჩედურალს სამტინ ხაჲიმ, აღის ხაშხა ლიღმესპრი. ა ლადელ ჲიდე მშგ გოგლანდიშ მეგამ ი ა ლიღმესპრი ჲვინგმგენახენქა ლი.

20 ლიღმესპრი ლეთ მენნის მჲჲიკს ეი ხოჯაბხ მურგეპლდ, ხონყეხ ლესკარს (ქუთს ი მადეჲ კუბანდს). აღის მურგეპლ ფიჩქეი ჩეპდისგზ, მჲჲიკს ეიქაქა ეი ხოღისგზ, პრპს ხაპვიღის ადშიდ მენნის ი აშ ლემზერპრს ადშიდ ფიშირს.

მენნი ჩეაქტურე გოგლანდიშ ცილს, ჩეაქკერე ი სგა ხმჩღინე 25 ვეთხმალე ლეზეებს ი ჩუ ხოღისგ ჲვინგმგენოლს.

ათხ' აღ დარბაშთე ე'ისგ ფიჩქს, ლესკარს ი ლემზერპრს. ეჩქეჲ ეიბ ეი ხმშჲრი დარბაშს ი ლეტერე ხეკეეს ხულვანდეს ნარჲიდ. ა ნეცინ ლემზერპრს ეი ნმშჲრურღვე ლანნი ჲულდუმჩუ ჩუ შიდე ი ჩუქაქა ბოფშარ, მახელვაჲარ ი სიმაქარ იღეშგალხ, მშ 30 მოშ ხოშამ აპრ ათხუესგზ, ეჯეი. ი ოშამ ათხუესგ ეჯი, ეჩა ლეზეებს გარ ლი. ახა დარმოშ ათხუესგზ ბოფშარ, ხობროლუ, ეჯის ქა ხოთეხ.

ათხ' აღი დარბაშს ჩუ ისგვრი, ა მენნი, ი ჲი გარ ლი ი ეჩა მეცლაველ დარ ლი.

35 ეჯ ლეთ ლემესპრ ხეკეეს ანნაყახ ჩიემ. ჲვინგმგენემ ნაშღობახენქა ეი ხმშჲრიბ ეჯ ლეთ.

8. ლიჭვიდში. მერმა ლადელ ლიჭვიდში ლი. ლიჭვიდში ლადელ სკარ ნაშთქვა. მეხელი მეზგა ყვიყ ხეკვეს ხორდეს საბნაშ. ალი ეშოუ ნამაზ. გარ ახა ირი ფირვ, ეჩა გეზალს დემეგ ხაყა ეჯ ლადლიშ ყვიყდ. სრწყ ი ყვიყ ალი მეხელი მეზგემ ლი. ლენყე დიარაქს ჟი ივიზვრიდ თვით ტურფას მეზგახენქა. ლიჭვიდშიაშ ლაზერი 5 ამეი ქა ლტონად ნიგ.

ეჯ ლადელ მეზგახენქა ეშხუ ლეაქმარე ჯანარს პისგ სგინთექა ჰამს დოსდ ი ჯანარს სგინს ხათრე ი ჯი ქა იქნალ სგინშე, — ჯამშა ესერ ლახქენნი, — ეჯლა.

ეჯ ლადელ სგა ლურიდ ეჯ მეზგათეხსგა ჰამხენ. ა ყვიყს ჟი 10 ხეშეზერიდ ლასკრიშ ნაშდობახენქა. ერქანდე ყვიყს ჩეშესენის ი ყვიყა ი გვის ქატყებხ. ლემზერარს აწყებხ ი ა ყვიყა ი ლემზერარს ჟი ხანზერიხ. ნამზერუნდე ყვიყა ი გვის ჩეახტურებხ ი თვით ნაპუ ზურალს ი ლეაქმარა ჩი იეკვეს ერე ქა ხანხიდეხს ი თვით ლემზეროს ხაჰდეხს ადნიდ ჩი. ერქანდე კობარშე პრყიშ ლითენალი ლი. 15

ერქანდე აწყებხ ლემზერარს, დიარს ი სანდილ გვიან ქეხნი. ლირბელ ქა ახა იზგერი, მენზერა ხოშა ლეაქარ ლემზერარს იკედხ თვით სან ი მადე თვით უსგეამ ი მანყუ ფუსდ დამბადებელ ხოშა ლერმათ ხანზერიხ მანგ, ერე «მინე ლასკარისგა ფაყეშ მუგემ ჩუ ესეროლ ადფიშრე». ერქანდე მიქამ თარგლეზერს ხანზერიხ, ლეე ჯგერავს, 20 ერქანდე მერმა-მერმა ლაქვიმარს. უშეულენეშ ლაღვერდ ჩაბგეშ ლაქვიმის ქარშენის ი ქი ხანზერიხ. ნამზერუნდე ჩუ ისგერიხ. ტაბგარეი დიარს ი ლელეს ადისგალიხ. ჩუ ისგერიხ, ერქას, ეშხუ ხოშა ერეა ირი, ჰასკამეი ასგერებ ეჯის. ხეხერს ნანკდ ხეასგერედ ლარბალ ბანდარბენ, კაცხანშ ლექეა ლეაქმარე გარ სგურ მანგ. 25

ა ხოშა იმზერალი. მანყუ ხოშა ლერმათ შმზერალიხ, ერქანდე — მიქამ თარგლეზერს, მესმეში — ჯგერავს. ერქანდე ხოშა ჟი იგნალ ი, მიჩ ერეა ხესგერი ხოშილარ ჯორი ადნიდ, ეჯარ ქა ლერიხ ყორქა ი ალარს ხაყლებ ათხე, ჩუ მესგერა, ერე:

— მინს ესეროლ ხოჩა ლეთ ხარს ი ხოჩა ქიშხ ესეროლ ხო- 30 ცვირხ, ზინ ესერ დემის ტეხნის სგა.

ერქას ლაცე ხოთირენიხ ჩი ი ხაყლებ, ერე:
— მინ ეაერ ანტეხებხ, ერქად გარ ესეროლ სრი მინე ამახე.
ალარ შიშდ წამეი სგა ხოქვენის ი ჯედნის კაცხანშ ლექეა ი კა ლეშიმ ჟი ლემარე ლი ხოხრა ტაბგ (ფიჩქ), ერეეი ლგ სენი 35 კათხ ლეკეშე სრწყეშ გვეში, ნაქმუნდ პერშედა მტყანბ ი ლუხტურე თაშ. ალარ სგა ხეგნის ტაბგს კარეშ ფაყეარ მეკდე, ჟი იკედხ კათხარა სრწყეშ [გვეში] ი იმზერალიხ:

— საყნიშო მშლდშვ ესეროლ ლემზრე ლიხ მინე ლასკარ ი მინე გუმგერი. ლისყანალ ესერ ეოლბინელესეს ეია ი ლდღიშ უშზვარ ნენსგა, მაჩენამდ ლისყანალ ჩუ სს ხამურჯვენეს, ეჯი მერმად მინს ესეროლ ათჯვარახ.

- 5 ამგნქა იშგენ ლერთემ ლირშენი ახა მას ლბქპდი, ეჩქას შიშდ შტრანფს ხათრეხ. ჩუ ჯორეხ პრპყს, ქა ხოკვმბი გვეში კათხბრს კცხვშთე. ესეა ქოსკვმნენხ, ეჯარ ფაყვბრს ჩუ იკელბ მშგ. აღარ ქა ჯედნიხ საყანენქა ლერსგვანთე. ლერთანთე ახა ლბქპდნიხ ლიჯედ, შიშდ ლეშდ იტსებ ი შტრანფსიდ ხათრეხ აღნიდ. აღარ
- 10 მინე ლასგვრაჟი ჩუ ისგერიხ ათხე. მინე შელდ ქა ხეცდნიხ საყანთექა. ეჩეჩუ ეჯარ ამე' იმზრპლიხ აღნიდ. აღარ ჩუ ჯორეხ პრპყს. ეჩქანლვე ნინე მუჯვმბიპრს ხაყლებ, ერე:

— მინე ფაყვბრს ეი გარ ესეროლ ხარხ.

- ეჩქას ეჯარ ფაყვბრს ეი იგეში. აღარ მერმოლუს ხოკვმნიხ. მსნჯდ
- 15 კცხვშ ლექეა ხეკვეს ვლზგრენეს ლიჯვმბი.

- ეჩქანლვე სერ ზურალს ი ბეფშეს დსს ცვირეხ უჯვამად ი საყანთექა ხეკვეს მშგ ქაჩეს ი ჩუ ლაშეს პრპყ. ეჩეჩუ ერეა პრყიშ მჯორე მამა ლი, საყანთექა აღრიხ' ეჯი, ხეკვეს პნნეზრას ეი ი მიჩა აფხნეგდ ეში ხეკვეს ქა ლაშეს ეია ნპთი პრპყ. ამეი ქა იე-
- 20 შთხიღი ლისყანალ ი დარ სედნი საყანთექა უზად.

ეჩქანლვე ანყეა ქუთარს ი მადეა კიშდვრბრს ი ლეცენოს იჩოხ ი ჩვდიაგვბლიხ ტაბგარ ლეჟა. ეჩქას ტოლიბშშ იმზრპლი:

— ბარბოლს ეაერ ძღვერ ი ბერეჟეთ ესეროლ ლოპოდა ნინე ლასკარ!

ბადმოცემანი, ამბები

42. რიგანწუ ხვეტა

რიგან ლეზიგხ ეშხუ ლალლ ლეზგარას, მერმე ლალლ მაგარ-
დელ ი მესმე ლალლ ჩაგაშ მურყვამეი. ამარე ნწმხეიტეი მურყვამე-
რე ი ქორრე ნწმხეირ მწგ ამეიიდ სიდ.

5

მერმე ნწთი ი ლალალწარ ბეჩეის ი ფწარს ლეზიგხ. აღწარ გარ
ლეზწარდხ ცხემრიშ ფუსდღ. ეცერ-ცხემრიშ ლიფუსდს ლემღეშგწლხ
რიგანწარ ი დწჩქელანწარ.

რიგანრე ხოშამ ხწშხენა გუგწან, მიჩა ხახე — იმახათ. გუგწან
ხოშა ტწნიშ მარე ლეზწარ, მარე უთვრა მარე [ლეზწარ]. თხუმემ
ლწლჩად ზარბუზან ხწგწენახ. ზარბუზან აღი ოხტიდახ უსურმწწხენ.
აღი ეჯგეწარ მეცხუალ ლეზწარ, ერე ჯოღიამ მურყვამწარე სწწცხვრწ-
რისგა ისგა ლუმკვარწელიხ.

სამ მურყვამეი თწვითალეი თვით სუმინერეშდ მარე ხწრდ-
ნახ მღლჩად ი ყარეილღ.

15

ეშხუ ნწმჩედღ მღლწეგრწლი მარე ლახმუშგვრენა. აღის ობწშ
ხწწ ახად ამეჩუ. გვი ჩვესდისგწწე ი ეზარდ ხოსგღივხ, მარე ლი-
წელალ ხემთქწწ უშდილ ოთარწშთე.

ოთარს ჩოთქერთამა: — აღ ზარბუზანს ესერ ჩეემოშ ხოღეწწში.

აღის აღწარ დემეგ ხაქვღიხ ჩიქი გუ. იშგენ მამაგეწწმოშ 20
ანსახთე მღლწეგრწლიდ ი აშხე ლადელ ხწქეე გუგწანს ი მიჩა ხახე
იმახათს: — იმწწარ ხამწედ აღიმწგ მარა ამწუ ქონებას? ქწმარაშდღ
აღ ზარბუზან, აშხე მარემ ლეწმწარიდ იმარგღდღს, ეჯეი, ი მი გარ ეი
ხეილჩე ისგუ ლწზგას.

გუგწანდ ი იმახათდ ეღხიღეხ: — აღი ესერ მასწარდ ტკიც ხოქვა. 25

ამიშ მეშქდწარ არდახ ბეჩეის, ბეჩეიწწ რიგანწარმყუ. აღწარ ეწწერწწე
ლექვა გუგწანდ, ეი ათგეწწე ზარბუზანწშ ლარწვის. ამიშ ლარწვის
ეშხუ ნაგწი ახადხ ეოწთხვ მარა. ამეი აშხე ლადელ ადკუწურეხ,
მარე ათხე მურყვამსი დემეგ ოხრაკ. მერმწწეი ლწიდ ხოშაიდ წთქად.

მღლწეგრწლი აღ დრევეი ქოხჩად ამხეწქა ი ოთარწერ ოთარწიშ- 30
თეხგა ისგადღე აღ ამბწვე: — აშ-აშ, აღ ზარბუზან ესერ ჩოთ-
დაეშუნა მიჩ ი ლწდი მიჩ' ესერ გამარჯვ ლი.

6. სვანური პროზაული ტექსტები

ამეი ოთარდ ლეფერნე აფხნეგარ ლაქკვითე. ბოგს ჩაგ ყარ-
ვილ ხაგან. ლაშდაბ ლეთშე გარ ხად.

ამეი გუგჩანს ოთვად ბჷენი: — ერვალ' ესერ ლეცქა კოკარს
ხადისგ.

- 5 იმახათს ხაქვე გუგჩანდ: — ალი ოთარიშ ნაწერტე ესერ ლი. მინე
გვეშ ხოლამდ ესერ ლი, ზარბუზანი ჩეესერ ლუდვაშე ხარხ. ჯი
ესერ მემარჯვიშ ლაკარქათე ლერი, ოდო მინ გარ ესერ დემგვაშ-
მოშ იჩოხ.

ლეე' ათაგან კარქა ლატლითე. ალი მუჟღურ ხოლა კვარმა-
10 რობ ქა ლი. კარს ლოხქათე ეი კვარემეი ი ნენსგა რიენისგა ხევახ.
ამ დრევექა ოთარი ი მიჩ' აფხნეგარ კოკარს ხაშდბახ. ამეი ოთა-
რიშ აფხნეგარ ხეწადხ: მოლე მეშხე ახღვანდა რიენს. ოთარიშ
აფხნეგარს ათხადხ: — მალდიან ხოშა ლერმეთ, ალი გუგჩ' ოდ ჩემინ!

- 15 ამეი ლექე' ანტიდ გაზიმდ.. ოსკურტკინე ოთარდ: — ქოლ ენტიხხ!
ალი ქენტიხხ ი ადსუნჯავეხ ი ნამდვილდ გუგჩან ლი. ოთარდ
რაქვე: — ლადი გვიშე გვეშ ხოჩამდ ლი.

ოთარიშ ჯარ ისგა ხევახ «უროშ». იმახათ ქოთჩადხ, ლეე' აჩად
ლატლითე. მერმოლო მუგ ე'ანხეიტხ ი რიჩგანრე ლაზგოლს ეი ეს-
ფუსდანხ ოთარიშერარ.

ტვიბერ

43. იმეი ადზიგანხ შვანარ აფხზეთ

ლემარდელიხ სემი ლახება. მასარდ მალტარ ლემარელიხ, მარე
ლევშიმპილს ახარახ ლითალ. ლიზგ' ეჯარს სურუ ხოჩა ხარენახ.
ალ ლიზგე ეი დემ ახევემივხ, ეჯლა სგობსყეხ უშხვარ ალ ლახებად
25 ეჯჯი (|| ეჯეი), ერე ხოშა მუხებე ხეკვეს ომსედელაშე შვანს,
ცხმარისგა, ნენსგაშ მუხებე ხეკვეს ომჩედელაშე ჩუბე შვანთე ი მა-
პრენე მუხებე — აფხზეთთე. ამეი უშხვარ ოხსყეხ ი ჩვადლთანხ.
ეჯ ლეთ მასარდ ქეიფ აჩემინხ.

მერმა ლადელ ხოშა მუხებემ ქადბარდაგე ხოხრა ლახება, ე' ოხ-
30 მეზრე, ეჯჯ' აფიშედ შუკეს.

ეჯ ლახება ჩვადლქვამაშანხ ი ჩვადლფიშარანხ. ჩუბე შვანაშ მერ-
დად გვარ ონიან ესიარეხ ი აფხზეთ მერდად — არგუნია. ლადლი
ჩუ ხაშყიდხ მინე მანკუშ გვარ ი ადგილ.

აფხზეთთე ლახ მურღვლანი ქადრინე, მასარდ იხიადიხ ი ხექე-
35 დალხ შვანაშ ლახებაშ გვეშს ი იმბუალხ მინე ხოშოლე ნამბუალს,
იმეი აჩადხ ი ადზიგანხ მინ ეჩეჩუ.

სვიფ

44. მინ ნუნუმ იცუალხ, ნა ნატყციხ

უხად ჩუყე ხეშხუნ, ეჯი ჩვადგან ი მიჩა ლაგვანათე აჩად ბექჯრბი, მაროლ ოხუმლ ხონჯრიდ: ეშხუ ლჩაჲ ი ოშთხე ლუქვეით. ჳუნის ოსღვრიდ ი ლჩაჲს სჲქვე ბექჯრბიდ. ეჯის ჳანკვჲ ჩჲე ხეყად, მადე ლნჲქაბუნე. ბექჯრბიდ მჲგ ქანაჲე ჳუნისჲ ლჯკჲა. ისგოჩადლ ფჲრიშ 5 სეიტეთეჲსგა. ეჩეჩუ სჲმ ოხჯილხ ბექჯრბის. ფჲრისგა ხოშოლუ «ხოჩა ლადელ»ს ხაყლებ მჲგ ი კჯკჲნდ ხაგხ კაჩუშ. ჳი ჩუ სგურ სჲმეჩი. ანჯად მიჩა ნიბჲშინ, ჲლექსანდრე ხაშია, სგა ლახსგურდა ბექჯრბის, მი ჲრჲყს ხოგვეშე ბექჯრბის.

ჲლექსანდრედ მჲქვე: — მიჩოლი ოსოგვეშ ჲრჲყ. 10

ბექჯრბიდ თევეშ ი პილჲრჲშ გულ ამვიდ: — ნომოლ ოსოგვეშ!

სუმინ ე'ოსტახ: — ოსოგვეშოლ!

ალი ეჩჲედლჯნ გულ მჯდე თევეშ ი პილჲრჲშ: — ნომოლ ოსოგვეშ!

ათეე ში მჲქვე ჲლექსანდრედ: — მიშგვა ბაბაშ ქეინლო, ემიგვეშ, 15 ელო ჳატყცი!

ათეე ბექჯრბი ე'ოხჲარ სჲმეჩი: — აღის ნჲყირს ქა ხჲჯდე, ეჩქას ისგუ ფჲმლის ში ხეჲტყცჲნი.

ამეჩუ მინ იცუალხ, მინ ნუნუმ იცუალხ, ლიყარელ ხოჯდენიხ, მინ ნა ნატყციხ. მინ დემ იყარელხ, გლებჲრს ᲂტყცჲნიხ. სერ ეჩეჩუ 20 დუქჲნ ლჯგან. ეჩხაე ოთთონე ი ჲორი ბოთლიკ ჲრჲყ ახჯიდენე ჰადულ. ჲლექსანდრეშ წჲმ მუხებემ გეზალ ლჲსე ი ჩვადშარდე.

სეიფ

45. მეთხვჲრ

იჩჲალდა, ეჯეი მეთხვჲრ ქა ათაგან ქორხენქა ლჲთხეართე. 25 მეთხვჲრ მჯემე ლიწდალდ ლჲთხეარ კოჯჲრისგა Ჲრი. ასუნჯჲვი ნთხეარას, მარე დემგვაშ ხოსგდი ლვაშრე ნაზჲვრჯნქა. მეთხვჲრს დეშომა ხაშყიდ ქორთე ჰჲრიდ ლიტეხ ი ამლა ლნდიი დემ იკვეშე გვის.

მიე ჟი Ჲნჯამშან, ეჩქას მეთხვჲრ ჩუ ადყურდა ბაჩჲრ ჩუქჲაჲსგა. 30 ეჯეი მასჲრდ ნაზჲელალ მჲფშჲრ ლჲსე ი შიშდ ჩუ Ჲთუჲდა. მეთხვჲრს ამეი ჰისტამ ლჲჰისტამ:

ეშხუ მეჩი მარემ ეჯ ი ცხეი ლახვემ. აღ მარემ ხჲქვე, ერე «ალი ესერ მიჩეშდოლღე ხოჩქეარან ი ჟი ესეროლღე ანჯგან». ამეი მეთხვჲრს ჟი ლჲხეცხუნ.

- ე'ანგან მეთხვარ, ე'ანკიდ მიჩა ბარგარ, სგა ლზიბ თვეფ ი შიხსგა მჯჯროშ ლზბინე კოჯქა ლიზი. ამეი ეიქამშხენიუ ბაჩარ ანშყად. ლახად თე მეთხვარს ეიბოვ ი მიჩა ეიქან სემი ლვაშ ეს-
 5 ლახდე. ათლანდა თვეფს ჰერ ი ეშხუ ლვაშ ჩუ ადგარ, მარე მეთი-
 ვარ ამის გარ მადე ესსკაბ ი მერმე ლვაშ ადზიდ ჩვადგარ. ლვა-
 შარს ხოშა კლთხი კოჯქა ხადხ ლაშყად ი მეთხვარს მასარდ ჩუ
 ხად ლეტეხ. ჩვბთქამ მეთხვარ ლვაშრე ნაშყედს ი იმგვალეგ ჩუბ
 ტვიბისგა ჯორი ლვაშ უშხვარ ხეყერეხ. ლვაშარს მკერ ქა ლუ-
 10 ყჩორე ხარხ კოჯქა ნაშყედ, თვეფიშ ნაყირქა ზისხ ეი ხალფახ.
 მეთხვარდ ეშხუ ლვაშ ქადტუმორე ი ლელვარ მიჩა გზნენჩიუ
 მუსეი ესდე. მერმე ლვაშაშ ლიტმორე ქა ულია ხად, ეჯეი მარემ
 ჰერ ლახსგდა. ჟერდეალემ ხაქვე: «ხოჩ' ესეროლე ლადელ ხარ
 მეთხვარს!» მეთხვარდ ეჯის! «ხოჩა ლადელ» ლახტიხ ი ჩუ ახშემ.
 15 მეთხვარას ამეი წეს ხულეხ, ერე ლახა ნთხვარას ადგარნეხ ი
 ეჩქას ჟერვალე ესჰელიხ, ეჯისი მინეშაშალ წილს ხაჰვდიხ მინე ნად-
 გარ ნთხვარახენქა. ამლა ალ მეთხვარდ ალ მარა ეშხუ ლვაშ ჩუ
 ოთმეზრე ი ქა ლახვემ, მარე თხვიმ ჟექლაშმი ჯინემ ადჟე, ეჯლა
 ერე თხვიმ ხეკვეს მდღვარიშშ ლესეს, — ამეი წეს. ხულეხ მეთხვა-
 20 რას. ათხე მეთხვარდ ლემესგ ადაშვე ი ლვაშრე ყვიჟე ეი ანტყაბე
 ი ეი ლახმეზრე ლითხვარაშშ ლერმათ. ეჩქანღვე მეთხვარ ი მაიე
 ნაწედ მარე, ლვაშაშ ლალვშე ლქაფ, ქორთე ანჯადხ.

ლებგარა

46. იმეი ოდაგრ ჰერსკნარ

- 25 აშხე ნებოზს შგ ჩუ ლუყენე ლსვე, ეჩქას მი ი ვასილ ოთაგანდ
 ლთხვართე. ეჯ ლეთ ლეჰკრმაშ ჩიქდ ხვარდად თეკრიშ კარვეისგა.
 ალ კარვე ლგ ლახვს. ალი ლი გვიანდ მუყლურხენ ი კარვეისგა
 მასარდ მკციხი ნად. ლეჰკრმაშთე ოთაგანდ შუკეს. ლაღლდესგალზრ-
 თეი ოჩადლ ი ჩუ ედრჰან. ამხენეი მუს ხაზ ეიბოვ. ამეჩუ მახად
 30 ოხღლდესგანდ. ოსღერიდ ჩიშდითეი ი მასარდ გარჯ ნად მუსეი
 ლიზი. მკციხი მასარდ ლსვე, მიე დემეგ ხაწდა ჩიქი. ჯარკთეი
 ე'ოჩადლ ჩიშდიშშ, ეჩქას ეხწად მიე. მარე ეჯღა მი მკციხი ნად, ტან
 აშ ნირკუნა.

- ალ ჯარჯხენჩუ ლაწვე ლი ლთხვარართე. ამეჩუ ჩოსგურდად
 35 მი ი მიშგუ აფხენეგ ი ხვასუნჯავეიდად ქვინდმეგნოლს. დემეგაშ ხე-
 წადლ ჟვანარქქა, მარე ჟვანარს დემეგ ოთტარხნედ ეჯღ', ერე
 ნთხროლე ქა ლიბჰეინედ ნაყელენივ. ეჩქანღვე ჩუ ოჩადლ მგჰლ-

დართე. ამეჩუ ოხშევემდ ი ხეასუნჯევიედ ნთხროლს ჩითე, მარე დემგევაშიდ ხეეწადლ.

ათხე ნებოზ ლი სერ. ქორთე დეშ ხეპიესგდ, ხეკეეს ჩუ ოსედ ბზი ქმ. მუს ხასდა ეიბოვ ლახვზრს ი მასწარდ მკცხი ლსვ, ამლა სურუ გარჯ ლსვ ქმ ლილეთე.

ქორთე ლახ დეშ ხეპიასგედ, ერქას სუფრე კარპეთე ოთაგანდ. სუფრე კარპე ლგ ლთლერ ი ხოშილ ფედიას ნად ნა. ნიშგე კარპე სურუ ჯოდინას ლი ი დეშ ხეპიასგედ ლიბერალდ, ოთაგანდ სუფრე კარპეთე.

ოსღერიდ ყორვარიშ ძირ ლექვა, მარე გიმ კვარემ ლი. ჩაფლზარ 10 ჩუ ენჯაჩ ი ქვშხარს მასწარდ მკცხი ნად. სგოჩადლ კარპეთესგა ი ჩუ ედბურან. ამეჩუ მი ლემესგ ოხვშე. მი ადწიდ მულვანდ ეშხუ ბაკლაშკა ლქმშეშ • არსყ. მიშგუ აფხნეგდ ეი ლახმეზრე ზედაშ ი ერქანლვე ჩუ ლოხვიშდ. მი მოლიდ გარ ლოხუშ, ხოშა წილ (|| ნთი) აფხნეგს ლოხვაშ. მოლა ხნუნლვე ჩუ ოთყურდად ი ჩოთუყდად. 15 მიშგუ აფხნეგს დემეგ ეხეაეცხნ ჰამდ, მაშდმზარ ლსვ ეჯლა. მკცხის დემეგ იბეენიე. მი, ლემესგ ჩუ დეგნიე, ერქას შიშდ ეი მეაეცხნიე მკცხიშე. ეი ხეიგნალდას ი ლემასგე ეი ხეაშეშს. ერქანლვე ჩუიდ ხეიყენალდას.

ლეპკრმაშთე, ხოჩამდ რუპი დეშ ლსვ, ეჯეი ეი ოხეაგანდ ჩიშ- 20 დითეეი ი ჯოდიათე კოჯრე ძირქა (|| კოჯშე ძირისგა) ხეეწდ მეშხე წერტილს. მი ი მიშგუ აფხნეგ (|| ნეპოლ — ამეი ხეატულიდ აფხნეგ მეთხვზარ მარა) ჩოსგურდად ი ხეასუნჯევიედ აღის. ამნემ ლიქ- თუნალ ლეაბინე (|| ედბინე). ათხე სერ ჩოთჯკრეედ, ერე აღ მეშხე წერტილ ქვინემგენე ლემზარ.

მიშგუ აფხნეგდ მჰქევე: — ემოშ ესერ მამედა ნიშგე ნაზიმეი ზაგართეეი ჩქარდ ლიზი, ერქას იშგენ ბარგზარ მიჩოლ ლოხო.

ქა ლოხო ბარგზარ მიჩ ი ე'ოთაგნ მი. ეჯ ლზრეი მუს ხასდა მასწარდ, ქუთულთეეი მაგან. გიმ ჩუქაქა კვარემ ხონხან. სურუ ლემეწლ ლსვ მარემ ლიდვშე. ეიქაქა ოხცად ჰერსკენს. ნა ეშხუ გარ ნი- 30 ხალდ, ესნარი არა ლემზრელიხ. მანკუ ეშხუს გარ ხეეწდ მი ი ქა ოთტკრხნ ეჯის. ჰერსკენ კოჯხენქა ქანშყად ი ჩუ ედკვარანკან დერათეჩუ. თვეფიშ ჰერ ქაა ხასკმდხ მერმოლუს ი ლქინოშ ეშ-ი-აშ ათშდლხ ეჩხავ-ამხავ. ჯოდიათე ოთტკრხნ ეჯაზრს, მარე დეშ ხეაჯდ.

აორი ქვინემგენე მერმე ნეპოლს ლახასდხ, მარე ეჯის ხოლა 35 ტარხან ხულვანდ ი მამაგვეშმოშ ხწყერ. ათხე აღ ნეპოლს დემეგ ხოხა, მი ოდაგრ ეჯი (|| ეშხუ ქა მეკარქ ეჯი) ი, ტნ ჩუ ლდგზარ ხალ, ეჯეი ანღრდა მიშგვათეეი. ე'ანჯად მიშგვათეეი ი ქა ლკარქს

ქაე ხეწად ი მზხადშე. ჩიქი მი მეყჰალდა, ლეე ჰერსკენს. ალის ძიკე ქა ათფიშგ ი ეი აღმეზრე.

ამეი ლოხვისგი ეიბოვ ი ნიშგე ეიქაქა ჯორი ჰერსკენარ არდახ. მი ტარხან ეი ოხვიკლ ი ქა ოთქინ ღერაქა. მი ქაე მეწადხ ჰერსკენარ ი ლიქინე ლეეზინეხ. ლჰქინათეჰსგა ოთტჯრხნ ეშხუს ი. ქა ახსიპჯდ. ჩვენკჯრანჯან ნიშგეშთეჩუ. ალის ქაე ხეწად მიშგუ აფხნეგ ი ლნიდ სურუ ათხიღჯნ. სგანჩუშ მადა ქა ოხკიდდ ექჯრდას (|| ექჯრდას || ექჯდას) ი ეი ოხსყედ ქაფჰრდ. ხოხრა ქაფ აფხნეგდ ენიცე ი ხოშა — მი. ამეი ოხვაგანდ ეი ჩიშდითეეი, მარე სურუ 10 მუს ხასდა ი გარჯ ნად ლიბჰქი. ალ ადგილს ხაეხა ყორეზარ. ე'ონჯვადდ ჩიშდიწშ ჯარქთეეი ი ჩუ ედბურან. ამხენჩუ ფელტჩუ ქაფჰრ ლჰთრიშე ონჯეიდდ ლჰლდესგალჰრთეჩუ.

ო, ტკიცდ (|| ტკისდ), ეშხუ გვეშ ჩეეშედღჯნ. ლეეშგიმ ოდაგრ, ეჯი ლჰსე ფჯთ (ნეკშდ). მიჩა დის ქა უყვილა ხად. ჩუ ანშყად, 15 ეჩქას მიჩა დიდ ლიყულელ ლოხბინე ი ქა ლიყველ ხამქინდა, მარე ჯოდიათე მი ოთტჯრხნ ეჯის ი ეჩქანღვე აჩად ლატვეთე.

ლჰლდესგალჰრხენჩუ ჩუ ონჯვადდ ლჰშერაშ კარჰვეთეჩუ ი ჩუ ოთღმესგედ. ეჩქანღვე ყვიეე-პერშვდა ეი ოხტყაბედ ი ჩუ ოთღირანდ. მოლა ხანუნღვე ჩუ ონჯვადდ ქორთე ლეთშე.

20 ამეი ხანთქვახ მეთხეარას.

ლეზგარა

საბავშვო ზღაპრები

47. ავთანდ

არდახ ეშხუ ხეხე-კვშ. ეჯარს ხორდახ ეშხუ დინა. ეჯი (დინა) აჩად ლუცთე. ღვებ ლეკვა ანსკინე ეშხუ ვისგდ. ეჯი ჩუ ლწლემ. ეჯი ჩვწლანვან. მიჩა დიდ ხწქვე მიჩა კვშს: — ალი იმთვალე ესე- 5 რ[ოლ] ვღწერნე!

მიჩო მულ ხწქვე ეჯ დინას: — ჯ'ესერ ბვგერაშ ფაუს ესერ ატაბწლი, ეჯის ესერ[ოლ] ეთქამ ჯი.

ეჯის ეთწედღწ ცხეკთე. ჩუ მუბირ ლწსე.

— ო ბუა, მიჩ' ესერ[ოლ] ცოდ ხარ, იმეგ ესერ ვრი? 10

ლემესგს ხეწად, ეშთექა ქაჩად, ეჩეჩუ ღწრ არდა. ეჯ ლეთ ჩვწლღვაქან ლეკერმაშთე. ეჯის ნალეურ ეხთავან ი ავთანდ ათეწბ. ეჯი მეთხვწრ ლწსე. მიჩა დიდ ცკწემდ ოხსეე.

აშხვ ლადელ ხწქვე მიჩა დის: — ჯ'ესერ ჩუბავ ღერი. — მიჩა დიდ მადე ჩეემინ, მარე ჯი ეჯღწი ჩეაჩად. ლახხვიდ ეშხუ ლწწე მარე. 15 ეჯის ხაჯიდ ცკწემდ, ჩვადგწრ. ეჯ მარე ნანღლწშქი ლწაჩინხე, ქორთ' აწწიდ ი მიჩა დის მასწრდ ათისისტკწ ეჩა ლიდგწრი.

მერმა ლადელ აჩად ლწთხვართე ი ლახხვიდ ღწვ ი ჩვადგწრ...

სვიფ

48. ჯორი ნალეურ

ხელწიფეს ხორდა ჯორი ნალეურ. ეშხუ ქედჩიქან. ამნემ აწწიდ მზეთუნახავიშ გეზალ. მზეთუნახავიშ გეზალ ლადელშე ამთხულღწშ ტუფულღს იქეემ ი ეჯეი აწწრი ყორთექა ქა.

აშხვ ლადელ ჩეეთემღწწ ალ ტუფულღწშ ლიქეემ ი დეც მეფხა უშხვარ ნენსგაჩუ ღწვედ აწწკინე, ალ დინაშ გწწხეწჩუ ესღგან ი 25 ექესთეექ ი ადგე. ალი ქორშწრდ ღწრდ ედბწეხ.

ეხთხელდა მიჩა კვშ. დემეგ ესხვიდ. მასწრდ ლიცუალ ხადწ მიჩა მუხვბეს ი მიჩ, თე დემეგ ლოხხვეტა, ეჯლა. ეჩქანღვე მიჩა მუხვბედ ხოშა საფლწვ ადბერჯე ი, გიმი კურუჩუ ლაშყად ლწსე, ეჯეი აწწყე ეი, ეიქაქა ესბოგალე ფონჩხწრ. მუბირეი ეღწერწე მიჩა მუხვბე,

ენიქა ლიზის ხოთვრიდა. ეშთემსგა სგადკვარ მიჩა მუხებემ. ჩვა-
შყად ალი გიმიე ქურუჩუ.

ამეჩუ ეშხუ დადა ესხვიდ მეგენი. ათხე ალი (თქვა: ამნემ)
ლესქვედდა ა დადას: — იმლ' ესერ იგენი?

5 — იმლ' ესერ ი გველრშაპ ლიცს ესერ დემ ხაფშედე. ჩი ლა-
დელ ესერ ეშხუ სიმაქს ხაჯდუნე ლეზვებდ ლიციშ ნაფშედერ.

— ათხე ჯ'ესერ ღერი ალ გველრშაპთე ი ბარგარ ე'ესეროდ
ოთხხეინ ამეჩუ.

ალი აჩად გველრშაპიშ ლადგარიითე. გველრშაპთემსგა სგაჩად,
10 ეჩქას ამეჩუ დინა ჩუ ივეე გველრშაპიშ ლეზობდ. აშთემსგა სგა-
ჩად, ეჩქას ე'ანეცხენე ა დინა. ალის ლესქვედდა: — მან ესერ ხაკუჩ
ამეჩუ, ქორთ' ესეროდ აჩად.

ექას ა დინად ხაქვე: — ჯ'ესერ გველრშაპიშ ლეზვებ ლი
ლადი.

15 ექას ა ნალეურდ ხაქვე: — ჯ'ესერ ახეწამ ჩუ ესერ ივეუნი ი,
შომ' ესერ გველრშაპ ანღრდეს მიჩა ლაზობთე, ეჩქას ე'ესეროდ
ანეცხენე.

ა დინად ეი დემ ანეცხენე, გველრშაპ ანღრდა ეჩქას, ი ქმ-
რარ ოხშყად ა დინას. ამიშ ქმრარ ვიშქეი ხევახ ი ე'ანეცხენე ა
20 ბეფშე. ანემ შიშდ ცუტემდ ენკიდ ლადგარიითე. ეშხუ ქეხფიშედ ი
დემ ადგარ, მერმეშეი ეხფიშედ, ეჩქას ჩვადგარ. გველრშაპ ჩვად-
გარ, ექას ლიც ლექვა ანჯად ი ეჯ დინა ქორთე ენტიხ ი სგა
ლახბერეე მინე ქორშარს.

ექანღვე ამეჩუ ქეიფ ანსყეხ, საჩქვარს ხაპვდიდახ ა ბეფშეს, მარე
25 ამნემ მამაგვეშ იკდუნე, — მიჩა ქორთე ე'ესეროდ ადგენეხ, — ეჩნ-
ქა. ათხე ამეჩუ ახსგვირეხ ლემალს ი ე'ადგენეხ ქორთე. ეჩეჩუ
მიჩა მუხებეთემსგა აჩად, ეჩქას მიჩა მუხებე ჩვა დგარ ი ჯი ხოჩამდ
არდა ექანღვე (|| ეჩქანღვე).

სვიფ

49. ქათლიდ

იმეგ არი ქათლიდ ი ჩვარი ათხ' ალი მერხლარისგა. აშხე ლა
დელ მიჩა დადა ხვარამზე ლაზშემ: — ო ქათლიდ!

— მან ლი?

— იმეგ ხარი?

35 — მერხლარ ჩუქა.

— მერხლარ დემის ჯეკთიხა?

— დემის.

— იმლა? ი

- იმლა-ი ქაჩაჩნარ მზზხ.
- აზრდ ეაშხებ?
- ხარაზდ.
- ხარაზ მზადან?
- ჩვამდაგან. 5
- ლაგვანას ხეჩო მა?
- იე.
- მი მაწცი მა?
- იე.
- იმეგ მასგვრე? 10
- გვალაშ კომ.
- ტაბაგდ იმ მიგემ?
- ლაჰნწალი ლავიის.
- დიზრდ იმ მიდისგ?
- კოკორაშ დიზრს. 15
- არაყდ იმ მათრე?
- განკეშაშ ჯახანარს.
- ლაქეცანიდ იმ მაჰელი?
- ციციეშ ჰაქედს.
- ფუა, სადარ-კულარ! 20

ტვიბერ

50. ქათლიდშ ნამარგვ

იმეგ არი ეშხუ ქათლიდ ი ჩვარი ათხ' ალი ი აშხე ლადელ კე-
სარშერ ნალეურ ანჯად.

- ქათლიდ, ყვერბ ესერ იმლა ხარ ამეი ფერიშ? 25
- იმლა ი ლაქელვა ნანგაგ ესერ დემეგ ხულეე.
- ნანგავს მი აჯკიდე ჯალეე.

აჩად აშხე ლადელ ალ ნალეურ დაჯრე ლალდალთე, ნანგაგ
ოხვიდ ა ქათლიდს. ათხე ქათლიდდ ყვერბ ქადჯელეე. ლაქელვაეი
ფეტეეშ ითქილდ ახხვიდ. ალი ქალაშ ცხემალა. ეკაპლიბ ფეტე 30
ოხჯად, ერე ეჩანდ ხოჩა დეს ხად.

ანჯად ი ლანგარ' ენსუ' ეჩეღსგა. ანჯადხ აშხე ლადელ კესარშერ
ბოფშარ ი, ქათლიდ ქორს დემეგ არდ', ექას ხამარ ლახფიშვდხ ი
ფეტეე ეი ოხხეიტხ, ლჯროლი ეი ოხკიდხ.

ანტახ ქათლიდ აშხე ლადელ ქორთე, ადსუნჯაეე ი ხამარ არიხ 35
ფეტეეისგა. ეი ადსკინე კესარშერ' ყორთეეი ი ლოხბინე ლიწრალ:
— კესარ, მიშგუ ლჯროლს!.. კესარ, მიშგუ ფეტოლს!..

კესარდ ხბქვე მიჩა ნალვეურს: — ქ'ესეროლ ედსგიდივ, მ' ეს-
ეროლ ხეკვეს ქათლიდს?

ადსუნჯავე [ნალვეურდ] ქათლიდ, შამაგვეშ არდა. ქათლიდდ
ყორეიქაქ'ადსკინე. ისგაჩად ა ნალვეურს ი ხბქვე მიჩა მუს: — მა-
5. შაგვეშ ესერ არი.

ჩუიდ ანჯად ქათლიდ ი ლობზინეიდ ყორისგა ლიწრალ: — კე-
სარ, მიშგუ ლგროლშ!.. კესარ, მიშგუ ფეტოლშ!..

აშხვ ლადელ კესარშერ ლშითი' აჩადხ. ქუთარ ეჯი კაეი აცვირხ.
ამის ხეწად ქათლიდ ი სგაჩად ქორთე, გვიგვ ეი პნყორვე ი ტე-
10 ფარ უშხვარეი ესდე.

ანჯადხ ქორთე კესარშერ ი ადსუნჯავეხ ალი, ქათლიდშშ ნამუნ მნგ
ეი ლეზხინსკალე ი ბილე გარ ლი. ათხე ლობზინეხ ლითხელი. ადსუნ-
ჯავეხ ი ნეშქაქა ხაგან. კესარდ რბქვე: — ყორ ი ლაქერა ქ'ესეროლ
ოთშენკურეხ! — აღარდ ქოთდებ ყორ-ლაქერა, ქათლიდ ე'ენირმა,
15 ლატყბას ლახდებ. ათხე ლატყბას ხბზ, ეჯეი ყლვე: — კესარ, მიშგუ
ლგროლშ!.. მიშგუ ფეტოლშ!..

კესარდ რბქვე: — ქ'ესეროლ ლახემხ, ჩვესერ გრტყვი.

ქა ლახემხ ი ჩეადირტყვ. ჯადვისგაი ტული: — კესარ, მიშგუ
ლგროლშ!.. კესარ, მიშგუ ფეტოლშ!.. კესარდ [რბქვე]: — დეშ ესერ
20 ხონჷარი ჯადვისგა ი ჩვესერ იქქვი ყორეი ი ქ'ესერ ათავე. ხანჯ-
არარ ლეშარად ესეროლ ესყედინხ მინდ ი ქაჰ პნთვეი ი კინჩხ ეი
ესეროლ ახქეიცხ.

ჩვესქუქდა აშხვ ლადელ კესარ ყორეი ი ხანჯარარ ლეშარად
ესყედნეხ. ქათლიდდ ქანსკინე ი კესარს ლასგერა ჩვახტაბეხ. ქათ-
25 ლიდ ქოთჩადხ ი ხატულივიდ: — კესარ, მიშგუ ლგროლშ!.. კესარ,
მიშგუ ფეტოლშ!.. კესარ, ლასგერა ნატაბშ!..

კესარშერ ე'ანხვიტ ქათლიდდ ი ჯი ამარე ლზგა-ლარდას
ესფუსდან ი ხოჩა ლიზგე-ლირდ' ელქიდ.

ოდ' ეჯარს ლეწედ, ეჩქადოლ ლარიდ.

ოვიბერ

51. ეინღლდ ი მალულდ

ეინღლდ ი მალულდ არიხ უშხუდ ი ლიდაცველ ანჯად ი ეინ-
ღლდდ ხბქვე მალულდს: — ნგ როქ ადაცვე ი მინდ როქეი ქოდ
აღდაცვეხ.

35 — ჯინემ როქე ქოდ აღდაცვე დაბარ ი ჯი როქე ქაქინე.
ეინღლდდ ქადდაცვე.

ლიწველ ანჯად ი ჟინღლღდ ხაქვე: — მაგ როქე აწნი ი მინ როქეი დო აწნიხ!

— ჯინემ როქე ქოღ აწან, ჯი როქე ქალაშინე ი ქაპუღინე.

ჟინღლღდ ქაწან, მალულღდ ხაქვე: — მაგ როქე აღაშმი, აქაღი, ნაი ქოღლაშმიდ ი ქოღქაღიღ.

მალულღდ ხაქვე აღაშიდ ჟინღლღდს: — ჯინემ როქე ქალაშის ი ქანქანღის, ჯი როქე ქადეღენისგ.

ლიეგენელ ანჯად ი ჟინღლღდ ხაქვე მალულღდს: — მაგ როქე აეგენე, მინღი ქოღ ადეგენეხ დაბარ.

— ჯინემ როქე ქოღ ადეგენე, ჯი როქე ჟანთენე.

ჟინღლღდ ქადეგენე.

ლითელ ანჯად. ჟინღლღდ ხაქვე: — მაგ როქე შთიხ, მინ როქეი დო შთიხ!

— ჯინემ როქე ჟოღ ანთე, ჯი როქე ჟანუნჩევერნე.

ჟინღლღდ ჟანთე, ეჩქას მალულღდს ხაქვე: — ჟოღ ანუნჩევერ.

— ჯინემ როქე ჟოღ ანუნჩევერ ი ჯი როქე სგანჯღე ი ჩუ როქე ადკალვისგ.

ჟინღლღდ ჟანუნჩევერ აღაშიდ ი მალულღდს ხაქვე: — მაგ როქე აკლავეი, მინღ როქეი ჩოღ ადკალვეხ.

— ჯინემ როქე ჩოღ ადკალვე, ჯი როქე ქა აბაბინე.

ჟინღლღდ ჩეადკალვე ი მალულღდს ხაქვე: — მაგ როქე აბაბი, მინღი ქოღ ადბაბეხ.

— ჯინემ როქე ქოღ ადბაბე ი ჯი როქე სგანჯღე ითქს ი ნაქლავს.

ჟინღლღდ ქადბაბე ი მალულღდს ხაქვე: — ქა როქე ლბაბე ხარ ი ითქ ი ნაქლავე სგოღ ადღეხ.

— ჯინემ როქე სგოღ აწვიღ.

სგანჯიღ ჟინღლღდ. ნაქლავე აშხეთ' ესღე, ითქ — მერმათე.

— ათხე როქე ანსკინეხოღ, ითქეი როქე ხეღა ხაბთქინე, ეჯის როქე ითქ ხერი, ნაქლავეი ხეღა ხაბთქინე, ეჯის ნაქლავე ხერი.

ანსკინე ჟინღლღდ ი ითქეი ხაბეთქ ი ითქ ჟინღლღდს ხაღ. ანსკინე მალულღდ ი ნაქლავეი ხაბეთქ ი მალულღდს ნაქლავე ხაღ. ნაქლავეს ლიფხინკალი ლოხბინე ი სემი ითქიღღ ახხვიღ. ეჯარ ქანკიღ ი შიხეშ ხაღთ ჟანგვერშღე, ჟიქაქა სემი ითქიღღ ესღე, ეჯი ეი ლაბიცი, აჩაღ ი კესარშერ' ყორთეღსგა შთეღღღ.

კესარშერ სგათუმბხ. ეჯ ხაღთ ყორეი ჩეაცვირ. მოღა ხანუნღვე ყორქა ქანჯად მალულღდ ი ალი ლაქეღრე. ამეღსგა მუ ახხველიე შიხეჩქა! ლიგენი აღბინე მალულღდღ.

— იმლ' ესერ იგენი? — კესარ ლზხქვედივ.

— ხალთ როქვ გვეში ვარჩხილ ხზღვენა, ეჯი როქვ ქოთქეითახ.

— ვარჩხლიშ მკაფდ როქვ ჯი ხეხეს ლაჰვენდე.

5 კესარდ ლახვემ ხეხედაქ. ეჯი ხალთთეფსგა ესგენე ი ჟი ლზიცვ ი ეშხუ მეთას ათასდ ი ლზაშვემ. მეთად ლჯეთე ოთთონეხ მალულდს. ხალთულდ ჩვადფეშგარეხ ეჩქად' ი, ეჩეფსგა დინილ არდა, ეჯი ქოთქეითხ. ნზდრა ჩუქვან ჩუ ადპეფენეხ ი ხალთთეფსგა ფეკენილ ოთგენეხ ი ეიქაქა ქოხთურღლებ. მალულდდ ალი ჟი ლზიცვ.

10 ესლრი, ამეფსგა ფეკენა წკული. ჟი ხზცვ მალულდს ხალთშე ი ალის ხოხალ, ერე დინა ხერდი ამეფსგა. დინა მადეფ ფეკენილ ხოწკული.

მალულდ ხექვდალ: — დინა, მზ ჯაკუ, იმლა ხიგენი?

ჩვანკიდ ხალთ ი ჩვადფეშგარე: ლზხმდორ ეელილდ ი ჩუ ადც-

15 რღლე მალულდ.

ტვიბერ

ზღაპრები

52. ცეროდინა

იმეგ არის ეშუ ხეხე-ქაშ, ცხეკი მკეჩე მარე, კაჰდაშ პატრონ. იშვეიდ ნალეურგეზალ ხორი. ეშოუს ხაშია ცეროდინა. ალარ მა- 5
სარდ საბრალდ არიხ. მა ჩემნეხ, მშიდშე ხედგარის იშვეიდ ნალ-
ეურგეზალ! ხარგადიხ მინ, ხეხე-ქაშ, უშხვარ: — მა ლუჩემინედ,
გვიშგეშცახან ალარ ჩეზდდაგრიხ, ეჩა მკეჟაფდ ქა ხეინტრინე ცხეკთე,
ჯოდიათე, ერე ქორთე დეშ ანტხენიხ, ეჩეჩუ ჩუ ცვირე.

ამეი მერმა ლადელ მინე მუდ ხაქვე: — ცხეკთე მეზი ლიდ.

ალარ სგა ლოხვერივხ.

10

ესღრიხ, ნაგზაშ ლეზნა აჩადხ, ულტეხე ცხეკთეღსგა ედვერნე,
დეცენქა ლაწვე დემთე ლი. ამეჩუ ჩვაცვირ, ჯი ქორთე ანტახ.
ალარს გე' ეთკეაში, თხერემ ჰერ გარ ისმი. ალარე ლიგულიშე
ლარდა მამა ლი. ალარ ლაგენიხ სგა ლახბიხანხ. მა ჩემნეხ? თხუმ
დემთემოშ იჩოხ. ცეროდინა მეგამ ეთკარჩხან, — იმთვალე როქ 15
ლაწვე ემსყი, — მარე დემთემოშ ანმეკრე. ბაზი ჩვადლეთეხ.

მერმა ლადელ კვინჩ ლახშუმ ლერსგვან ბარჯხენ, ხაქვე მიჩა
ლახეზას ცეროდინად: — იმგვა კვინჩ ლოგშუმ, ამხავ ოლმეტრად
ლიზი გვიშგე. ამიხ ხაქიმხ ი სგა ახტედღხ მინე ქორთე. ლიგენი
ედბინე მინე დიდ, სგედვერნე ქორთე.

20

მერმა ლადელ მინე მუდ ხაქვეიდ: — ცხეკთეიდ ხეინტრინე,
მარე ნაგზაშ ლეზნა ხევისგ, ეჩეჩუ ჩუ ცვირე, ეჩხენ დეშ ტენიხ.

მერმა ლადელ სგა ლეგვერნე იშვეიდ ნალეურგეზალ, ქედვერნე
მორი ნაგზაშ ლეზნა, ულტეხ'ე' ცხეკისგა ჩვაცვირ. ნადირიშ ყარ-
მაყურეშ ლარდა მამა ლი. ლომრე, ვეფხერე ჰერშე გვი ჩუ ლეჟალვე 25
ხარხ, მარე ალი (ცეროდინა) ბეგიდ არი, მასარდ აბგე მიჩა ლახე-
ზას. კელთხი მეგამთევი ეთკარჩხან, — იმთვალე როქ ლაწვე
ემსყი.

ეშუ მინდორს ეჯის ხეწად ჯოდიათე, ნენსგა მინდორისგა ეშუ
ხორა ქორ ლეგ, ლუმურყეშ ქორ ლეგ. მიჩა ლახეზას ხაქვე, ერე: 30
— ნომა ჯაყლენიხ, ქორს ხეწად მინდორისგა, ამხავ ლღორიდ, დემის
ოლჯაყიდ.

ქათაგანს მკლაწადთე, სგეთქედღნს ამიშ პდგითემსგა. ეჯგვეპრ ლესგდი ქორ მადმა მიწვა, ოქრშე ჩუ ლშქედ ქორ, ბალკონგი ლუჟკელ აუნთევი ლერქვეპრს.

- აშთე ესღრიხ. სგაა აჩადნ ლარდაშ ფედიათე, ლუჟკელ ლზ-
5 ქვედიე: — იმემ აჯკედღნებ აშთემსგა? ივალადელ ამსეალდ დპრ-
მოშ მექდელი. ცხეკიშ ნპვერთექა მიშგვა ქაშვემ მაყალშე დპრმოშ
იზელალ. იმეი ხოჩა ისგე გვეშ? მიშგუ ქაშ ჩუ ჯადღეშობ.

- ალპრ ლკილ ლარდათემსგა სგაშიდ, მიჩა ქაშვემ ლიქედს ან-
ქირ. ამეი მიჩა ქაშ ანღრი, ბიქე ახღვა, ამნოშ ეი ლემკერე ხარ.
10 ანვად მიჩა ქაშ, ამნემ ხპქვე მიჩა ხახე: — ამსეალდშ ქეინ მაჯან,
ბანიშ (|| ბაზიშ) ვოხშამ ქურ ემვად.

მიჩა ხახვემ ხპქვე: — მი ამსეალდ მადე ხეია?

— ისგუ ქეინ ეჯი დემეგ ლი, მერმე ქეინ მაჯან.

- ლუჟკელდ ხპქვე: — ალპრ გვირიხ, მარე ჩუ ნომა ლეხემე, გეზ-
15 ლირშალ ლოლბურგენედ.

მარე მიჩა ქაშვემ მადე ჩემინ. ვისგ ხოზხ ეშუო ოთახისგა.

— აშთემსგა ოლგენად, ჩვადლუგვრიხ, ერქას ეშუო სადილ-
ვოხშამს ეი გვისყიხ.

- ალპრ ისგადგენებ ვისგთემსგა. ცეროდენა ხაყლე მიჩა ლახებას:
2) — ნომეგ ხიზბიდ ვისგს, ოდ' ერქას ჩუ გეპზ'ჰენიხ.

მიჩა ხახვემ ხპქვე: — გიცპრ ჩუ ლზიპ გვარ, ეჯი სადილდ ქა
ჯარ. უსგვა გიცპრ ლანშყას გვირი, ამსვალდშ ლიხჰენი მამა ლი
ხოჩა.

დვდ ეჯლაბი მადე ჩემინ.

- 25 ცეროდენა მეცნიერ (|| გუდმეცპრ) ლი. მპ ლეთ ლეზჰენი ლიხ,
ეჯი აშ ხოხალ. ხპქვე ლუჟკელს ცეროდენად: — ისგუ გეზლირცა-
ხნ ემისყ ბინა, მალპტხ ისგუ გეზლირ.

- ამნემ ეჯპრთემსგა ადგენე. იშგვიდ გეზალ ალპრს ხორიხ. მპ
ლეთ ლეზჰენი ლიხ, ეჯ ლეთ დვვშ გეზლირიშ ლაყვრა ლეჟა
30 ცეროდენა ი მიჩა ლახება ადყურდახ, მინე ლაყვრა ლეჟა დვვშ
გეზლირ ადყვინებ. ისგლეთქა დვ გპჩიშ ლშერას ახად. გპჩ ქან-
შერე, ვითამ ალპრ ამელეჟა აყვრებ. მიჩა გეზლირს კინჩხპრ ეი
ლოხშიდ, ჩეპიპ მგ. ცეროდენად ხპქვე მიჩა ლახებას: — ბაზი
გვაკუ ნალმპრგი.

- 35 ქათაგანს შუკეს, ესღრიხ შუკეს, მარე მპ ესღრიხ, მაყალშე
ქუნარ ოსეზიხ.

მერმა ლადელ ლუჟკელ ე'ანგან სადილიშ ლამარათე. ესაგან
მიჩა გეზლირიშ ზისხს, ლიკილელ ლეზბინე. ამეი მიჩა ქაშ ე'ოხპარ,

ლახეშბაეძენ მიჩა ხახვემ ლიკილი. ენკიდ მიჩა იარაღ, ლოხბინე ლიღევე. [დღეს] ჩაფლარ ხაზ ეჯგვერ, იშვეიდ ზავაშ ლეზნეს აშიე ლადელ ღერი. ისგა აბფედნან ბოფშარს, ცეროდენად ხაქვე მიჩა ლახეზას: — ვაჲ, ვაჲ, სგა გვექელი!.. ბაჩე ჩუქვაქაჲსგა ჩეპთ-პაეხ.

5

ამიშ თხუმიეი დვე ქ'ესსგურდა. ალი მშფშარ ლი. ჩეპთუედა. ცეროდენად ჩაფლარ ქათკედრე ი ქათქეით. ჩოთუთაღე მიჩა ლახეზას. იშვეიდ ზავაშ ლეზნა აშიე ლადელ ღერის ალ ჩაფლარშე. დვეშ ქორთეჲსგა აჩადხ, ლუფკელს ხაქვეხ: — ისგეა ქაშვემ ენთონე: გექ-ქარს ოთხერმახ, საყსარ[იშ] ლაკადთე ოხთონა.

10

ღვეს მაჲ კეთილ ჩუ ხარდენა, ვარჩხილ, ოქრ, — ალიმეჲ ქა ლახევემ ლუფკელდ, რაშ ლახევემ. ეი ლახსგურდახ ალ ბოფშარ, დვეშ ქონება მგ შის ხულეახ, მინე მუეშ ქორთეჲსგა აჩადხ. ლიზ-გე-ლირდე პნაყეხ ეჯგვერ, ერე მინე სანელწითხისგა ეჯგვერიშ ქონება დეს ხულევანდ, ეჯგვერ ლიზგე ენსყეხ. მგ ქედჩიჲიანხ, ლაჲხევა ჩიემ ისგანჯიღხ. მინეშდ ხოჩა მამა იზგა მინე სანელწი-ფხისგა ცეროდენაშ ნალმარგოშ.

15

ტვიბერ

ნპ. ელთუქვარ

იმეგ არის ეშუ ხეხე-ქაშ. გეზალ დემეგ ხორის. აშე ლადელ ხაქვეხ უშეხარ: — აჩადხოლ მეღთერითე, გეზალ ესერ მამა ხორის ი ლოხთერ ესერ გეზლშ ბეღეი.

ანგანხ აშე ლადელ ი აჩადხ. ლახქვედღახ მეღთერს: — მადილ ესერ ხერი, გეზალ ესერ მამა ხორის ი ლოხთიროლ გეზლშ ბეღეი, ემშ' ესერ ენწესის გეზალ.

25

— მინე ქორეიქა ლაჩვეშ ესერ ნასკინ ლი, ეჩა ქიშხიშ ნაგემეი ტობ ესერ ლგ. ეჩხეე ქ'ოლ აჩადხ, ტობ ჩოლ ლაიშხ ი გეზალ ესერ აწესის.

ანგანხ მერმა ლადელ ი აჩადხ ღინე ეიქამთე. ლეშვიმ, ჯუა ხორდახ, ეჯი ეთქამ. ტობ ჩუ ლაიშ ზურალდ, მოღე ლენწურე ოთ-სად, ეჯი ჯუად ჩუ ლაიშ.

ანჯალ დრეე ი ჩვედღანაე ი ჯუაი ჩვედღნშდექან. ჩვედღეაე ზურალ, ღორი ქაბიგე ანთაეე, ჯუაი ჩვედღან, ეშუ ქაბიგე ამნემ ანთაეე. ჯუაშ გეზალს ათეახხ ელთუქვარ.

ქ'ენიციხხ ალ ბოფშარდ, ედბინეხ ლითხვარ. პარიდ დეშომა ტეხნიეხ ქორთე. ეთვედღნხ ულტეხე ცხეკეთეჲსგა. ამეჩუ ლგ ოქ-რეშ ქორ. აჩადხ სგა ქორთეჲსგა, ოქრეშ ლაყრა (კრავეტ) ჩუ

35

ლღ. ჩუ ლღ ადნიდ სტოლ, ლეზებ-ლეთრე მასპრდ ზე სტოლგი. მინოვშ შიპრ ქეთბარანხ, ლეზებ-ლეთრე მინოვშ შპგ მასპრდ ეხ-მარანხ. ბუზი ჩვადყურდახ. ჟორი ლახვბა ტხნდ ლეეა ჩვადყურ-დახ. ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ დემ იყენალ ტხნდ ლეეა: — ჯ'ესერ

5 ტტს ხეყენალ ლემასგეცახხან.

მიჩა ლახვბა ხატულის: — მინეშცახხანოლ ადყურდა.

— მიჩ ესერ ამეი ხოცხა, ამეჩუ ლიყენალ ტტისგა.

ისგლეთი ონაქა ენკიდ ცუცუტემდ, სემი დარკვიც ვნქაჩ, ჩვაჩად მინე ჩუქამთეჩუ, ბოგ ხასდა ლეცქა, ბოგაშ ხუნეი ჩოსდარჯე. ხან
10 ი დრეუნღეე ანჯად ბიქე. ბიქე ქეხშდახ, ეჩქანღეე ლახაგანი ბოგქა თეთნე წვერპარ. ლეეშგიმ ხაქიმ თეთნე დავ, თეთნე რაშს ეი ხასგურ ეჯეი. ახთიშვდ ტარინარ წვერპარს, ქეშინარ ლუქშურე ლეეშდ ლახტის.

ათხე დავდ ხაქვე: — ნომაუთ ჯაყვლენიხ, მიშგუ წვერპარ! ალიუთ ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ოლო ოგხველი, ეჯურუთ დარმოშ გვე-
15 ხველი სგებინ.

ლახაგან ქა დავ ბოგქა, ესფულე ცუცუტემდ ჯუაშ გეზალ ელ-თუქვარდ, ჩვანკვარ რაშხენჩუ დავ, ლერქვარ ქათშუყურე, კვარ-დიმ ლეცთეღსგა ადკვარ, ლერქვარ რაშს ესლავ ი რაშ ჩვათაბ ცხეკისგა. ე'ანტახ ქორთეეი, სგა ლოხყურდა მიჩა ლახვბას.

20 ნერმა ლადელ ე'ანჯგანხ ჰამს, ხაქვეხ მიჩა ლახვბად: — ო, დეშ ესერ ოხნაერა ტტისგა ლაყვრას, მინ' ესერ ნაქე იმლა დემ ხოჩემინა?

მინე უქირდ შიპრ ქეთბარანხ, ლავკეცანარ ქოხვადხ, ლეზებ-ლეთრე ე'ეხმარანხ სტოლგი მინე უქირდ-უქითუნდ.

ჩუიდ არიხ ლანი ამეჩუ, ბუზი ჩუიდ ადყურდახ. ჯუაშ გეზალ
25 ელთუქვარ ლაყვრადსგა დემის იყენალ. მიჩა ლახვბა ჩვადყურ-დახ კრავატ ლეეა, ხარგადიხ ელთუქვარს: — მინეშცახხანოლ ად-ყურდა.

— მიჩ ესერ ამეი ხოცხა ტტისგა ლიყენალ.

ისგლეთი ონაქა ე'ანჯგან ი ენკიდ ცუცუტემდ, სემი ტარხან
30 ვნქაჩ, ჩვაჩად ბოგთეჩუ, ბოგაშ ხუნეი ჩოთდარჯე. ანჯად ბიქე, ალი ქეხშდახ ი ეხქამხ წვრნი წვერპარ ი, წვრნი რაშს წვრნი დავ ეი ხას-გურ, ლეეშგიმ ხაქიმ. ეხთიშვდ ტარხნარ წვერპარს, ქეშინარ ლუქ-შურე მკვილი ლეეშდ ხეეახ.

— ნომ'უთ ჯაყვლენიხ, მიშგუ წვერპარ! ამეჩუთ დარმოშ გვეხ-
35 ველი, ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ოლო ოგხველი ე.

ლახაგან ქა დავ ბოგქა, ესფულე ცუცუტემდ, ხატკეჩ მუქვედის-გა, ჩვანკვარ ლღდგარ რაშხენჩუ, ლერქვარ ქათშუყურე, კვარდიმ ლეცთე ადკვარ, ლერქვარ რაშს ე'ესლავ ი წვრნი რაშ სგა ლახ-

ტყუბე თეთნე რაშს ი ე'ანტახ ქორთეფი, სგა ლოხყურდა მიჩა ლახებას.

ჰამს ე'ანგვანხ ი ხაქვეხ მიჩა ლახებად: — ო, დეშ ესერ ოხნაჟრა ტტისგა ლიყენალ, მინ' ესერ ნაქე იმლა დემ ხოჩემინა?

შიარ მინოვშ ქაიდ ეთბარანხ, სტოლეი ე'ეხმარანხ ლეზებ- 5
ლეთრე მგ მასარდ მინე უქირდ-უქთუნდ. ლდი ჩუიდ პრიხ ამეჩუ.

ბაზი ჩუიდ ადყურდახ ალ ლახება კრავტისგა, ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ დემ იყენალ. მიჩა ლახება ხარგადიხ: — ჯ' ესერ აგრამ, 10
ჯუაშ გეზალ, ლაყვრამსგა დემ იყენალ, ტტის ესერ ხეყენალ.

— მიჩ ესერ ამეი ხოცხა ტტისგა ლიყენალ. მინდ ხოჩა ლეთ ესეროდ ედრგჰეხ ლაყვრამსგა, მიჩეშლა ნომოდ ანთაშხ, მიჩ ესერ ამეი ხოცხა.

ისგლეთი ონაქა ეიოდ ანგვან, პნკიდ ცუტუტემდ, ენქან სემი ტარხან, ჩუიდ აჩად ბოგთეჩუ, ჩოსდარჯე ბოგაშ ხუნი. ანჰად 15
ბიქე, ამის პხჰამხ მეშხე წევრარ ი მეშხე რაშს მეშხე დე ხასგურ. ხაჰიდ ტარხნარ წევრარს, ქეშარ ლუქშურე მკილი ლეგმდ ხაჰიდ.

— ნომაუთ ჯაყვლენიხ, მიშგუ წევრარ! ამეჩუთ დარმოშ გეხველი, ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ოდო ოგხველი ე.

ლახავან ქა ბოგჰა დე მიჩა რაშშე, ესთულე ცუტუტემდ, მუქვე- 20
დისგა ხატეჩი, ჩეანკეარ რაშხენჩუ ლდგარ, ლერქვარ ქათშუეურე, კვარდომ ლუტოემსგ' ადკვარ, ლერქვარ რაშს ესლანჯ. რაშ სგა ლახ- ტყუბე მესმად ცხეკისგა. ჯი ე'ატახ ქორთე ი სგა ლოხყურდა მიჩა ლახებას.

ჰამს ე'ანგვანხ, შიარ ქაიდ ეთბარანხ, სტოლეი ე'ეხმარანხ ლე- 25
ზებ-ლეთრე მინე უქირდ-უქთუნდ. ელთუქვარდ ქა ხაქვე მიჩა ლახებას: — მინ ესერ დემეგ ლიხ ამეჩუ მერდე, ლარდახოდ ქორთე.

— ქორთ' ესერ მხ ხეკვდენიხ, ქრისდე-კეთილ მგ აშ ხოჰრახ, 30
იმ ესერ პხჰარიხ!

— მიჩა ნაქე'ოლ ჩემინხ, მინ' ესერ ლარდა დემეგ ლი ამეჩუ. 30
ქენწერნე მიჩა ლახება ქორხენქა, სგედწერნე ცხეკოემსგა, სგა ლახგენე რაშარს.

— მინ ესერ ხატულინახ ლაყვრამსგა ლიყენალს, ეჯ ლეთ ესერ ალარ ესერ ოთჰარქა, დეწარ ესერ ჩოთდაგრა ი რაშარ ესერ მიჩ ხარენა. მოლა ხანს ესერ ჩუოდ ოსდეღდახ, მიჩ ესერ ნესკრულ 35
ათსედა ქორს.

ე'აჩად, ყორისგა მადე აჩად ი ლაწვრამსგა ლოხციქვარე, კრავ-
ტეი სემი დალარ სგურხ, მიჩა ნესკრულ ლაშდრალდ ხუღვახ,

ენხაე-ამხაე ლაკეარუნალდ. იმბუალხ სემი ლავდილა: — მ'ესერ ხეკეეს ოხსახთახ ჯუაშ გეზალ ელთუქვარს ი მიჩა ლახვბას?

მაშენე ვიდილს ლხბქვედღახ: — მიჩ ესერ იმემ იმედ ხარ, ერე ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ი მიჩა ლახვბა ჩვედჯაცენებ?

5 — მიჩ ესერ ხამედა, ეჯგვარ ესერ ხოჩა 'დარდ ედსიპი, ერე ქვეყანას ესერ ე'ახბიდნისგ ი ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ი მიჩა ლახვბა ჩვედშიხიხ. ალ' ესერ ხამედა მიჩ.

მანესგერე ვიდილს ლხბქვედღახ: — მიჩ როქ მხ ხამედა, ერე ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ი მიჩა ლახვბა ჩვედჯაცენებ?

10 — მიჩ ესერ ხამედა, ეჯგვარ ესერ ხოლა დარდ ესსიპი, ერე ზულვად ესერ აღრინე მავ ი ჯუაშ გეზალ ელთუქვარ ი მიჩა ლახვბა ჩვედყიმიხ. ალ' ესერ ხამედა მიჩ, — ხაქვე მანესგერე ვიდილდ ლავდილას.

ხოხრა ვიდილს ლხბქვედღახ: — მიჩ როქ მხ ხამედა?

15 — მიჩ როქ ხამედა ეჯი, ერე უმზუნა ყვერილდ ოსსიპი ი ხველექი ჯუაშ გეზალ ელთუქვარს ი მიჩა ლახვბას. ოდო ოპელი, დემ ოთგენი ი მიშგუ შდღქემ ნაცმუნდ ოთსიპისგ ჯუაშ გეზალ ელთუქვარს ი მიჩა ლახვბას.

20 ალიმავ ე'ენჰუნრე ელთუქვარდ. ჩეატახ მიჩა ლახვბათე ჩუ, ქოხუმბავე მავ.

— ეჯგვარ ხოჩა დარ მხ ანჯეს, ეჯღნი მხ მოშ ხემედენებ, ჩუ ნომოდ აღდგანხ. 'ნანქევირს ნომოდ ლახვგანხ, ქორთე გაროდ აყირხ. ეჩქანლვე კედნი ესერ ხოლა დარ. ლასგეს ნომოდ ლახვგანხ, ეჯგვარ მხ ლესეს, ეჯღნი.

25 ალი ქოხუმბავე მიჩა ლახვბას ი ჯი მერმა შუქეს აჩად ი მიჩა ლახვბა ქორთე შუქეს ესგენე. თეთნე რავშს ეი ახსგურდა, მეშხე ი წვრნი რავშს მიჩა ლახვბა ახსგურე, ამეი ათავანხ ქა.

ესხრიხ, ესხრიხ, ანვად ხოჩა დარ, ქვეყანა იშხი, ხეხიდ ქვეყანას, გიმ-მეგემს, მინ ეჯღნი დემის იჩრევიხ, ესხრიხ უჩრეველდ.

30 ეჩქანლვე ეხქამ ხოლა დარ, ეჯკალი უჩხე ლი, ერე ქვეყანა ესღვა ზულვას. მინ ეჯღნი დემის იჩრევიხ.

ეჩქანლვე ესხრი ელთუქვარ მინდორ. ლეეა რავშშე, ლახად თე ლეეშგავ. მინდერიშ ქვემეი (|| ქომეი) ლაწვანდ (|| ლაწვანდ) მეშხე, ხემ' ამეი ფედიას გარ აღრი (|| ანდრი), ხალვიკ უმზუნა მეშხე

35 ყვერილდ.

ხემ' ამეი ხოკდუსი გარ: — ა ხოლა რავშ, ყვერილდ ესერ ატრღლე, მამავეშ ესერ ხამედაა?

— მიჩა შდემ ლექვა ესერ ლნსყიპრილ ზე, ეჯიოდ ადკვპრ ლვეშგავ!

ადკვპრ ლვეშგავ ი კოჯდ ვსპჯდ. ლახაგან ყვერილდ შდქქვშ ლტყცას. ხტყცი, ხტყცი ი მიჩა ლაზ ჟურუ ქა ლახყენე. ხალვიქ ადნიდ, დოსდ ხეჰელალ.

— ა ხოლა რშშ, დოსდ ესერ ხეჰელი, სერ ესერ მამაგვეშ ხმედამა, ოდო აცრულე ესერ!

— მიჩა შდემ ლექვა ქანშშ ქყავრულ ზე, ეჯ'ოდ ადკვპრ ლვეშგავ!

ადკვპრ ლვეშგავ ი ვსპჯდ ულტეხვ ცხეკდ, მეგემ ი მეგემ უშხ-10 ვარ ხაბიკ, ეჯჟი. ლახად შდქქვშ ლტყცას. ხტყცი, ხტყცი ი მიჩა ლაზ ჟურუ ქა ლახყენე ი ხალვიქ.

ხემ' ამეი ხეჰელალ: — ა ხოლა რშშ, დოსდ როქ ხეჰელალ, სერ როქ მშ ხამედა?

— მიჩ' ესერ შდემ ლექვა ტუტლად ზე, ეჯ'ოდ ადკვპრ ლვეშგავ! 15
ადკვპრ ლვეშგავ, ესპჯდ ზულვად. ლახაგან ყვერილდ (|| ყერილდ) ზულვას ლათრას. ჯორე, ჯორე ი ეი ლეჯნწჯრე ი აღრი (|| ანღრი). ი დოსდ ხეჰელალ.

— ა ხოლა რშშ, სერ როქ მამაგვეშ ხამედა?

— სერ ესერ მამაგვეშ ხამედა.

ამეი სოფელთე ლწწე ეხსყან. სოფლიშ თხუმ მუშკიდიშ კვერიშ ჰერ ისმი. ა ლწდი-ბწზი ხეჰელი ყვერილდ.

— ა ხოლა მუშკიდ, ყვერილდ მაცრულე!

ა ლწდი-ბწზი ხწფხჰი, ამეი მუშკიდდ ანსკინე კვერშვ. ყვერილდს ათყალწნდა (|| ათყალწინდა) ი ლვეშდ ოსქვენ. მუშკიდს ლუსვიშ 25 შდიქ ათგ ი გეხალდ ლეხღვერან. ჩვარი ჩიქი ამეჩუ მუშკიდ-ცახწან.

აშხვ ლადელ ხტყვე მუშკიდს: — ბუა, ჯი როქ ღერი ათხე.

მუშკიდ დემ ფიშვდე, მარე მადე ადჯგან ი აჩად.

ესხრი შუკვს ი ლახხვიდ ეშხუ მარე, ქვეყანაშ (|| ქვეყნიშ) ლიც 30 მწგ ყია ლექვა ოსეზი ი იტულალ: — მათნუნი, მათნუნი!..

— ე ჯი მარე, ქვეყანაშ ლიც ესერ დემ ვბზეა? ლემბზე ესერ მადე ლია?

ეჯნემ ხტყვე: — ლემბზე ესერ ალი მამა ლი, ლემბზე ესერ ეჯი ლი, ერე ჯუაშ გეხალ ელთუქვარს სეღი დწვე ესერ ჩოთდაგრა ი 35 რაშარს ქა ლახბიშდა, ეჯი ესერ ლი ლემბზე, ოდო ალი დემეგ.

— ეჯი ესერ ჯი ლი.

— მაღვე ლახეზადოდ ლეხღვერანხ უშხვარ!

ი უშხვარ ლოხწერდახ ი ესხრიხ. ათასდხ ეშხუ მარა, ქვეყანაშ ვერ მზგ ყია ლექვა ოსეზი ი «მაფთუნი, მაფთუნი»ს იტუღალ.

— ჯი მარე, ვერ ესერ დემ. აბზეა? ლემბზე ესერ მადე ლია? ქვეყნიშ ვერ ესერ დემ აბზეა?

5 — ლემბზე ალი დემეგ ლი, ლემბზე ესერ ეჯი ლი, ერე ჯუაშ გეზალს ელთუქვარს სემი დნე ოთდაგრა, სემი რაშს ქა ლახბიშდა, ეჯი ესერ ლი ლემბზე.

— ეჯი ესერ ჯი ლი.

— ხალვე ლახვბადოლ ლეხღვერანხ უშხვარ!

10 ი უშხვარ ლოხწერდახ, ესხრიხ. სემი ლიხ ათხე. ათასდხ ეშხუ პაპს, ლუმურყვამ ქორ ჟი ხაჯე, «მაქფუნი, მაქფუნი»ს იტუღალ.

— ჯი მარე, ალ' ესერ დემ აბზეა ლაქფის? ლემბზე ესერ მადე ლია?

— ლემბზე ესერ ალი მადმა ლი, ლემბზე ესერ ეჯი ლი, ერე ჯუაშ გეზალს ელთუქვარს სემი დნე ჩოთდაგრა ი სემი რაშს ქა

15 ლახბიშდა, ეჯი ესერ ლი ლემბზე, ედო ალი ესერ დემეგ ლი ლემბზე.

— ეჯი ესერ ჯი ლი.

— ხალვე ლახვბადოლ ლეხღვერანხ უშხვარ!

ი უშხვარ ლოხწერდახ ვოშთხე ლახვბა ი ესხრიხ, ესხრიხ. ელთუქვარდ ქა ლოხქაბ სგებნაე, ათასდ ეშხუ დნეს ზაგარეი.

20 — ა ლქჩეუთ მიშგუ ბედ, მაგვუთ ლემძგენე მერილდ ამაზი!

— ეჯი მადე ი, ბაბა, ქა ლქჩეე ხი მა?

— ქა ლქჩეე დემეგუთ.

— ხალვე ქა ჯაჩიეე, ბაბა! კესარშერს ხორიხ მიე-დომღლშუ უწღუნა სიმაქ მურყვამეი, ეჯის ჯიჯღე.

25 — ა მიშგუუთ ლადელ ეჯქემნი.

— ხალვე მი ლური ერხაე.

ე'ენტხე მიჩა ლახვბა ი ათაგანხ კესარშერთე აშხუდ. ოთთონეხ მოკქვიღარს კესარიშთეგსაე:

— მიჩა გეზალ ქოლ ლახემ, მიე-დომღლშუ უწღუნა გეზალ მურ-

30 ყვამეი ხორი, ეჯი.

— ეზერ ესერ, — კესარდ ხაქვე. — ჯი როქ ლაქჰურალს ოსდისგ, ეჯის როქ ჩუ ემოშ იჩო, ერქას ქა როქ ხაჰვდი მიჩა გეზალს. ჯი როქ ანმარისგ ლეზებს, ეჯის როქ ეშხუ გარ ჩუ ემოშ იზბი ე, ი მერმა როქ ლეთრა ოხმარისგ, ეჯის ეშხუ გარ ჩუ ემოშ ჯორე ი

35 ლუმურყვამ ქორს ეშხუ გარ ჟი ემოშ იცემ, ერქას როქ ხაჰვდი მიჩა გეზალს ხახვდ.

ამიშ იმედ ხაქვე. ახად კესარ ლეზბემ ლამარას, ეჯუ ანმარე, ერე მინდორ ე'ანგვერულე. ერქანღვე ლეთრე ენყიდ, მინდორ ჟ'ან-

გვერშლე. ლახფიშედ მიჩა ლახვბა ელთუქვარდ. ლჯემ შგორე ლეთრა გორე, გორე, მშგ ეი ლეჯნწგრე, «მათუნნი, მათუნნი»ს იტულალ.

ლახფიშედ მერმე ვერიშ მუფთვი, იზბი დიარს, იზბი, მშგ ჩუ ლელემ, «მაზბუნი, მაზბუნი»ს იტულალ. 5

ლახნსგ შიყ ლუმურყვამ ქორს ი ეი ლეიცვ, «მაქფუნი, მაქფუნი»ს იტულალ პაპ.

ანჯად ელთუქვარ, სგებინ ლობქაბ ი დწვეთე ადჰიე (|| ათიე).

— ბაბა, ათხე ქეთწაბურენ, წაბ ჯიზ მა?

— წაბ იე, აღსმიშ ჯაყუთ მიზ თხურმშშ. 10

ანჯიდ ქა ლაწბურათე ი აწბურე. ოსთჯრულე ყიაქა ი ეზერ სჯახიქა ესქვიც, ოსთჯრულე მერმე ი ოხსტუნდა ი ზისხ ოხწუნდა (|| ჩუბოვ ეხჰამ).

— მშუთ ლი ამელექვა მჯერი?

— აღი მშ, ბაბა, ი მეგრე ძაგულდარ ჯაგ, ეჩქა ჯებურღვი 15 ზისხ, ეჯი ლი.

ოსთჯრულე მესმე ი კინჩხ ე'ახქვიც. ლობვებ უნჰყა ხაბნარ, ქედთირნე კოჯწშ თხუმთექა ი ჩეადკვარ კოჯჩუ. ჯი ჩეესხვიდ მექვერწლას ხოჩა ოქრემ ქორისგა დწვწშ. სგანჰიებ ქვერწლარდ ი ეჯკალიბ ქვერწილ ათყერ, ერე ეჩანდ ხოჩილ ქვერწილ დწს ხასმა. 20 მერმა ლადელ მექვერწლა აჩადხ ი მიჩა ლახვბაი, ჯი ი მიჩა ხეხე ჩეასადხ ი ხოჩა ქორ ჩეესსადხ დწვწშ. ხოჩა ლიზგე წწსყებ.

ეჯწარს ოდო ლეწედ, ეჩადოლ ლწრიდ. ხოჩემიშ გარ ლარგადი-ოლ გვარ.

ტვიბერ

ნ 4. ჩხერშტწგილ • დავთწგილ

იმეგ არიხ ეშხუ ხეხე-ქწშ. ეშხუ გეზალ ხორიხ, ნალეურგეზალ. აღის ათყწხხ ჩხერშტწგილ. აღის მეთხვარ მარე წწხფას. მიჩა დის ი მუს ნწთხერაშ ლალე გარ ხამწა.

ეშხუ დრეუნღვე მუ ჩეათდაგან, ეჩქას მიჩა დის გვი წთკვაშ 30 (|| ეთკვაშ). აღი ლწთხერათე ქაჩად. კოჯხენქა ლწმშმე:

— ჩხერშტწგილ, ისგეა დის ქწშ ხაწწხ მა?

— ქწშ მწ მიხალ, ლობქედნი, ეჩქას ჩეეჯცხირნე.

წწთხერა ჩეადგარ. ნებოზს ქორთე აწჯად. მიჩა დის ლწბქვედიე, ქობუმბავე: — დია, ლწდი კოჯხენქა ლწმშმე, ქწშ როქ ჯაწწხ მა? 35

მიჩა დიდ ეღხიღე, მაწვამ ხწქვე მიჩა დიდ: — ქწშ მაწწხ ი სგა წწბერინ!

მერმა ლადელ ქაჩად ჩხერშტაგილ ლთხვართე. ათხე ლახშუმ ადნიდ: — მიშგუ ლქირ ოხუმბზე მა ისგვა დის? მჲ ჯაქვე ისგვა დიდ?

— მიშგვა დიდ ედხიდე, ისგოღე ამჲერ ქორთე!

- 5 სგაე ანჲად ჩხერშტაგილწითესგა, ედხიდეხ უშხვარიშ ლიწედ, თვით ნთხვრა ჩვადგარხ. ათხე ბაზი ქორთე კედნიხ. ისგანჲადხ ქორთე, მასარდ ათხიდღნ მიჩა დის.

- მერმა ლადელ ე'ანჲგან ჩხერშტაგილ, ლთხვართე ე'ენმარან. აჩად, იმგვა ითხვარ, ეჯ ადგილთე. ადნიდ ლახშუმ კოჯხენქა:
- 10 — ო ესერ ჩხერშტაგილ, ბაზ' ესერ ილლატი. ეჯგვარ მწფშარ ესერ მჲ ლესეს, ეჯღნი ოხპაროღე ქამე ყორეი, კაქხაშ ჩუოღე ეს-ბეთქ. ჩუ ესერ ილლატი, ნენსგაშ ყორეი ესერ ილლატი. ეჩქას ესერ ეი იმჲერი, დემის ესერ ილლატი.

- ალი ისგაჩად, ჩხერშტაგილ, ეჯგვარ ოხპარ, ერე კაქხაშ ჩუ
- 15 ესბეთქ.

- ეჯგვარ ანსყან ხელმახელ, ქორაშ ლიხვერ მიხალდ. ესნარი მიჩა დიეშ ქაშ დოღბიშ შირად ოლსიპელი ი ალი ანშყად ეიბე ყორ-ხენჩუ, ქორაშ ლიხვერდ ხოშა ჰერ ათლანდ. ალი მარად ასჲედ, ამნემ ლაყხალს ხაფხეკ, მაჯვამ ხაქვე ჩხერშტაგილს: — ბუაშ ლადელ ეჯ-ქამ, მჲ ხოჩამდ ხითხვარ!
- 20 ალი დემეგ აჲად ნახუნსერ გუდ.

ბაზი ხარგადი მიჩა დი მიჩა ქაშე: — მიშგუ-ისგუ ლიხეხეკაშ დემეგ ხაყა, ჩხერშტაგილს ჩუ დემის ე ხალლატი.

- იმლა ხეჩო, — მიჩა ქაშ ხაყლე, — ნთხვრაშ ლაღე გარ
- 25 გვაენე!

მიჩა ქაშეემ ხაქვე: — მიჩა ცოდოღე ჯარ, ბაზი მწფშარ კედნი, ლამხოშ სკამეი ლისგვრე ხალატ. ბერეემ შამფურდ ოსსიპი, ეჩქას ჩუ დემ ედდაგრია, თხუძეი (გვიჯეი) ჟოხ'ესკინისგ?

- ალი დემეგ აცხირ ჩხერშტაგილდ. ბაზი ჩვადყურდა. ალი ჰამდ
- 30 ხარგადიე მიჩა ქაშე ჩხერშტაგილწო ლალატს. ჰამს დოსდ ე'ან-გან ჩხერშტაგილ, ე'ანმარან ი ქათაგან ლთხვართე. სგაე აჩად მიჩა ლთხვარ ადგილთე, ადნიდ ლახშუმ კოჯხენქა: — ლამხოშ სკამეი ლისგვრე ჯალატ, ეჩეი ნომეგ ესგურდე. ნთხვრა ხაჯდ ეჩეი, ეჩქას გუდ კედნი.

- 35 ამეი ჩემინ ჩხერშტაგილდ. ნთხვრა ხაჯდ მიჩა ლასგვრა სკამეი, ეი ანსკინე ბერეემ შამფურდ. ათხე ეი'ანმეკრე ჩხერშტაგილდ. ალი მარადიდ ასჲედ, მაჯვამიდ ხაქვე ჩხერშტაგილს: — ბუაშ ლადელ ეჯქამ, მჲ ხოჩამდ ხაშლბა!

ბაზ' ადვილ ხარგადი მიჩა დი მიჩა კაშე: — აღის მოლე ხაყრის, ეჯურ [მინე] ლიხეხეკაშე მადმა (უნდა: მადე) ხაყა.

მიჩა კაშევემ ხაქვე: — სი ზურალ, ჩხურშტაგილშე ცოდ ლირ-დესოლე ჯიშთხე! ეაგრარს ოთხიდინისგ, ეჩქას ჩუ დემ ელ-დაგრია? 5

ალი მამაგვეშიდ ენმეტრე ჩხურშტაგილდ. ჰამს ქაიდ აჩად ლთხეართე, ლაზშემიდ კოჯხენქა: — საბრალ ჩხურშტაგილ, ბაზი მამაგვეშ ჯაშიდ სი, მი სგა დემის ეჯერნი ე, ეჯურ მამაგვეშ ჯაშიდ.

ალი სგანჯად ჩხურშტაგილშთეასგა. თვით ნთხეგრა ჩვად-გარხ. აღის ხაყხა დავთავილ. ესნარი ალ კაშევემ გეზალ ლემარელი 10 დავთავილ. ახაგანხ ქორთე, თვით ნთხეგრა შის ხულეახ. ისგანჯადხ ქორთე, ბაზი ხოჩა ქეიფ ხარხ. ალი ხოჩა გუფი პრი. ალ კაშევემ გეზალ ისგა ოხჯად. ზურალ ხოლა გუფი ედგრდან. მიჩა კაშე ხეკე-დალ: — ინლა ხარი ხოლა გუფი, გვიშგე გეზლირ ისგა ოგჯადხ?

ეჯღლი ხოლა გუფი პრი ზურალ. ამეი სნდილს ამარეხ. კაშევემ 15 ეაგრარ ედკარქე, ალი სგოთხიდინე ლეზობთეასგა. ალი დავთავილ გულმეცარ ლი. ამნემ ყარარ ლახქიდ ყორეი, ამის ლიკურხნი ათბინასგენე. ათხე ეი ოხპარხ ხეხე-ქაშ, ჩხურშტაგილს ი დავთავილს მადე ათნებე ყორქა ლიზი ალ ზურალდ. დავთავილდ ჩეესცადუნე მინე ლეზბარ. ათხე ისგა ანტახხ ხეხე-ქაშ. 20

ათხე სნდლობ ხარხ. აღარ ხაყლეს, ხეხე-ქაშ: — მანკუ მინდოლე ვნბუქურეს.

მარე დავთავილდ მადე ჩემინ: — მინ ესერ ხოშა ლიხ, მინდოლ ვნბინეს მანკუ დირობ.

ალარდ, ხეხე-ქაშდ, ე'ვნბუქურეს. ლვეშგიმჩუ ათსიპულხ ჩუ ი 25 ჩვადგანხ. აღარდ, მინე ლვეშგემჩუ კოჯარ ხარხ, ამელექეა ჩვად-კეარხ.

ათხე ჩხურშტაგილ ხაყლე დავთავილს: — ლახება ლიდ მი ი სი, ქა ოლჩიენედ.

მარე დავთავილდ ხაქვე: — სი ქა ჯაჩიეე, მი დემეგ ხეჩიყალ. 30

ალი ქადჩიეე, ხეხე ისგა ოხჯიდ. ხოჩამდ ჩვადშეურანე: — მი ისგაცახხან დემეგ ხვიმარგ, მი მიშგვა პდგითე ტვენხი. მიშგუ წევ-რარს ქა ჯაშჩეკარი, იმეჩუ ჩეეჯწუხი, ეჩეჩუ თხუმ ჯამარგეხ. — ჩუ აღშეურანე: — მეშხე ტვიბთე ნომეგ აჩე ლთხეართე. მერმე მახე მშლადელ ხედას მშგვეშ გვეყერეს, ეჩქას ლაბრალეი ზისხდოლე 35 ოგსიპენა ლიც. ეშხუ ეი ოლბდელ უშეკი, მერმეშვი ზისხდოლე ოგსიპენა. ეჩქას გულ ოლქდენიდ, ხედა ლემარცხე ლირიდ, ეჩა ნიშან ირი ეჯი.

ალი აჩად მიჩა ვდგითე, ჩვადმეზრე ხოჩამდ.

აშხე ლადელ ლახშყად ჩხერშტაგილს მეშხე ტვიბთე ლიზი: — მჱ-
ოლ ხემენკენეს მეშხე ტვიბს, ჩუ ოთყუჰურა.

მერმა ლადელ ქათაგან ალ ტვიბთე, წვერპარ სგა ლეჲკერნე.

5 ესხრი, ესხრი მეშხე ტვიბს, მარემ თხვიმს გარ ესხრი, ეჯზუ
ლემარცხე ამსვალდამ ჯიჯვს გარ ხეწდენი. ლეჲა ათაგან ტვიბიშ
თხუშთე, ნათხვრა ჩვადგარ, ჩუ ედსადგემან. ამჲი მეჲხე გარ ლახსე
დჲე. ისგლეუთჲა ეი ლეჲმერან, ხოლა დარ ედბინე. ეჯგვარ ბიჲე
ანჲად, გიმ-მეგემ ლეთ ლახარხ. ისგლეთიშ ონაჲა ლახშუმ ჩხერშტა-
10 გილს: — მადილ ჯერი, ე'ამტებილი!

— სგანჲედ.

— ისგუ წვერპარ ჩუ მაცრღლებ.

— ეჯვარს მჱ ხეჲყრი? ლებ მამაგვეშ მუღვა.

— ეჯარე ლებს მი ჯაჲვლი, მიშგუ კიბიჲაბანს.

15 ალი ჩხერშტაგილ უმხალ მარე ლი, მართლაჲ ჩვათჱბ ამიშ კი-
ბიჲაბანშჲე. ალი სგა ანჲად ჩუ ლჲძინძლაჲე ლემასგვეთესგა. ჩიჲი
წანდს ხახლინე ლემასგე, ერჲანდჲე შიყს ხახლინე, ეჯზუდ ესხყან,
ერე ნენზდ ხოშამდ იწვენი. ალის, ჩხერშტაგილს, ნათხვრაშ ყვიეე
მტყყბ ხოჲედ კოჯდ. ამნემ სგა ლეჲხილწე, ალი ჩხერშტაგილდ

20 ედსისტჲე. დჲედ ხჲჲე: — სეი (|| სიი) ამიშ ჰარჲეს ეჯჲიდე. — ჩხერშტა-
გილდ ლახწვეანალე წვერპარს: — ა, ხოლა წვერპარ, იმეგ ხარიდ?
ერჲჲას ამნემ ხჲჲე: — ისგუ წვერპარს მიშგუ კიბიჲაბანს ხახხ.

ათხე ამნემ ჩვადირტყე ჩხერშტაგილ ი აჩად.

ამჲი მახე მჲშლადელ იბრალ დაეთჱგილ. ეშხუ ეი ლეჲბიდ
25 უშჲეი, მერმჱშჲე ზისხეშ ესგვერშლან მიჩა ტეტ. დაეთჱგილ გუდ
აჲად, ერე ჩხერშტაგილ ლემარცხე ლი: — შანა გაროლ ჯარ, მადე
ეთჯარჲე მიშგუ ნაშგურან!

ამნემ, დაეთჱგილდ. მიჩა ცუჲუჲემდ ე'ენფანდერე, ისგა ანჲად
ჩხერშტაგილშჲე ქორთე. ჩხერშტაგილს ი დაეთჱგილს დეხდას ხარხ ჩუ
30 ლათარ, უშხეარ ხაჯეშხ. ალი ჩხერშტაგილშჲე ხახე ხოხალ ჩხერშტა-
გილ: — მ'ესერ ხარენა მიჩა ცოდ, ამჲუ ხანისგა მიჩეშურ ლემარდელი.
მადილ ესერ ხერი, ბჱჱ' ესერ სეუდ ჩოღე ათჲიდნე. — მარე ალის
თჱმსდებ ხარ ლუჲედ, დაეთჱგილს, ერე უშხეარიშ ჯგრილიშ
მგჲჲე [ლიხ].

35 ზურალ ხაყლე: — კანჲოლ ეჯლამი მიშგუ ტანდ სგა ჯითელეს!

კანჲოლ ისგა ლახთილ.

მერმა ლადელ აჩად მეშხე ტვიბთე. იმგვა ჩხერშტაგილდ ადლეთე,
ეჩხაჲ აჩად. წვერპარ მადილშჲე იღგარიხე, მგ ჩუ მეჲჲეცე ხარხ მადილშჲე.

ეჯზუ ადგარ ნათხერა, ერე ტვიბ ე'ანგვერშლე, ალი წვერარს ხამნე, ჩეადბიზე. ეშხუ ნალკვიპ ნათხერა ალი ჩეადგარ, ისეა ანჯიდ ბინათეფსეა. აძეი ჩეადბურან. ეჯგვერ ადმუხ, ერე დეცე ნაკვიშ გიმთ' ანჯად. ისგლეთქა ლახშუმ დავთავილს: — მანდილ ჯერი, მი მცხიშუ ხეიდგარი, ეი ლამტებიდ! 5

— ისეა ანჯედ ი ე'ახტებდენ.

— ისეუ წვერარ ჩუ მაცრულეს.

— მამაგვეშ მულეა ნახუნ.

— მიშეუ კიბიკაბანს ჩუ ლაბამდ ლაჯჰედნე.

ალი ქა ლოხყვიფ ამნემ, ალი ქა ლოხკვერ დავთავილს. ამნემ 10
ლემასგეთეფსეა ადკვერ, თეფდ ხოშა გურჰუნ ენკიდ. ამის ლახემ-
ბაჟენ: — მან ლასე, გურჰუნ ათლანდა?

— ალი ზეჰარს ოხკულცხულ, ეჩა ჰერ ლასე.

ათხე ისეა ანჯად ლემასგეთეფსეა. ჩიქი შიყს ხახლინე, ლეე ჯადე ხახლინე, ეჯზუდ ახსყან, ერე ნენზდ ხოშა კვლთბიდ ახსყან. ნათხე- 15
რამ ყვიეე ხოჰიდ დავთავილს კოჯდ, ამის ლეხეაწ, სეა ლეჟვერ
უშკეთეფსეა.

— იმ ხიჩო, მუქენია?

— სეი ამიშ ჰარაკს ეჯჯიდე.

— ატ მიშეუ წვერარ, იმეგ ხარიდ? 20

— ისეუ წვერარს მიშეუ კიბიკაბან ხახ.

— ისეუ კიბიკაბან ლემასგვისეა ცხლდ-ბლდ.

წვერარ სეახშულს, ალი ჩუქაქა ენდეს, ნაპუ-ნაპუეი აცრულეს.
ალი ხეჯრალ: — ველიშ ი ცხეკიშ ლაშყამბუნალ ეშხუ ქეინ ეჯლნი
სეა ლამაცერ, ისეუ მუხებეს ქა ჯატხე! 25

— მიჩა მუხებე მიჩ ესერ ლოხმამაა?

— მი აშჩდ შხამდ. ჩელტიშ ყორ მირკა ლესგისეა, ეჩეჩუ ჩეათ-
კარ, ეჩექა ქა ანჯდენი.

ჩუ ადკარე, [ჩხერშტავილ ქანჯად], მარე ამსვალდშ ჰახ მამა ხახ.

— ძალეე მიშეუ ყვიეეს ახაქვეც, გვის ახაქვეც, ალი ეი ესაქუმ, 30
ჩიგარიშშალ ესისიპი.

ალი ქა ახხვიტ, ყვიეე ი გვი, ე'ესქემ ჩხერშტავილს, ჩიგარიშ-
შალ ესისიპდ.

წვერარდ ალი ჩეადცვრულეს. ეჯზუ მარე ანჯად ამიშ ჯადეხენქა,
ერე ტვიბ ესგვერშლან. ლეჟვერნეს ალიძგ ხალხ ისეა ქორთე, 35
ეჯკალი ლახედალ აჩვინხ, ერე თელი სხელწიფხდ ედკვიპ.

ჩხერშტავილ ხოლა გუეი ედჯრდან. ალის ხაურკვე მიჩა ხახვემ

ლილბტ. ამეი დავთაგილდ ხაქვე: — მიჩ' ესერ მანწამხენქა მიჩო მუ ჩოთლალტა, მიჩ ესერ მიჩა დი ლემლალტინ.

დავთაგილდ ხაქვე ჩხერშტაგილს ცუცუქემდრე ლიკვანე: — შაბ ტან მითილენეს, ერელექვაოლ ამხუა ცუცუქემდ!

- 5 ადკვარხ ცუცუქემდარ. დავთაგილს კანქოლს ათხეიდ, ალი ჩვად-გან ნენსგა ლაქრი შუკეისგა. თელი სხელწიფხ მშგ ალის იგვანე, ამგვარიშ ქაბიგვს. ლერმეთ ე'ენუტაშნან (|| ე'ანწუხეგვან). ლემალს ოხთონე ლერთემ: — ჩოლ აცხირ, მ' ესერ ამბავ ლესეს.

ლემალდ თერარ ქოხკიდ, თერარ ჩუ ლალემ. ამეი ე'ატახ ლერ-

- 10 მათთე.

— მ' ესერ ოთცხრა?

— მამაგვეშ ესერ, მიჩ' ერ ბედიშ ნამეტაქა იბლულელ (|| იელ-ლელ) მშგ, ერქნქა ესერ მამაგვეშ.

ამეი შდავალს ოხთონე. შდავალდ ხაქვე:

- 15 — ფუსდ, ეჯგვარ ესერ ქაბიგვ ზე ლღდვარ, ერე თელ ესერ სხელწიფხ მშგ ეჯის ესერ იგვანე. თერარ ესერ ქოხკიდა ლვემალს.

ლერმეთ ე'ანხირნან, მკლამ ლახთიშედ: — ჩიგარ ესერ ლღდვარეოლ ლესე! — ჩვაქათ ლემალ. შდავალს ოხთონე: — მიშგუ ნაბ-რაალ ე'ესაბდ, მერმე ვისგს ლაჯჰედნე, ეჯი ისგდ აბუქვ, ეჯი სგა

- 20 ლახანდ თერარისგა, ჩიგარიშშალ ესსიპი.

ალი შდავალდ ჩვაბიგვ ვისგ ი სგა ლახდე თერარისგა, უშქემ ნაბრაალ ე'ესგვეშ, ჩიგარიშშალ ჰედვირდ ასპულ.

— ფუ, ფუ, მავვარ ლამუქენა! — სგაჩად ჩხერშტაგილშ ქორ-თეხსგა, ჩხერშტაგილს ხაქვე: — ისგვახენქა ემმა მაკუთნოლნენს ხო-

- 25 ჩემ ნაჩემერ, — ჩეაშ ქა ადქენტორინე. ერეთი ესგენე, — ემმა მაკუთ-ნოლნენს, ერქას ტუფი ნომოდ ჯარ ლეშიხ, მადეი მუხარ ქამი ნო-მოდ წვანდეს (უნდა: წვა) ისგუ!

მერბა ლადელ ხოლემ ჰარაქდ მამაგვეშ წვანდა.

ტვიბერ

ან. თეთნე ხელწიფხე

იმეგ არი ეშხუ თეთნე ხელწიფხე. ეშდორი სხელწიფხ ხეშიალ, მარე ჩიცახან გამარჯვე ენკიდ. ეშდორი სხელწიფხს ჩი ჩვათწინდა, ენკიდ გამარჯვების ბარახ. ჩვაქეცი ლიშიალ. ჩვედსაბრაალან ალ ნაშიალ სხელწიფხ. მასარდ მათხუარ არი ალ სხელწიფხისგა.

- 35 ეჯარ სურუ ფიშირ არიხ სხელწიფხისგა ი ამ დროს (უნდა: ალ დრევი) ხაქვე ხელწიფხედ მიჩა გეხალს: — მი მეჩი ხვი, მიშგუ დრეე მეჩდელი, სი სხელწიფხიშ ლითხემი სგა ლახხერავ.

მარე მიჩა გეზალდ დემ ხაქვე იმედ: — მი ხობრა შდიქიშ ხეი, დემ ხეი ეშთეკა მეტდე.

მარე მიჩა ბაბად ხაქვე: — დემ მამედა, ბაბალო, მი ლნდი-ბაზნი ხვიდგარნი, ათხელდ ღარმოშ წვანდა გვიშგე ნენწირ, ათხე სსხელწითხს ლითხვმი ხაკუ, მიშგვა ლგარობისგა სგა ლნხბერავე!

მიჩა გეზალდ ხაქვე: — ეჯღა დემ მამედ ჯგარავს, ეშხუ ესერ გვეშ ესბეცეს, ლიჩიყალშ ნაბ ესერ ქოლ ლახემ.

მიჩა ბაბად ხაქვე: — მიჩ' ესერ გვარს ხესგუედეს, ეჯ ზურა-ლოლვ ანვიდ, გლეხიშ გეზალ ნომოლვ ესყედინ.

მიჩა გეზალდ ხაქვე: — ამიშ ყაბულს დემეგ ესერ კედნი, ეჩქას დემის ესერ იბრევი.

მიჩა ბაბა ლასკორას ათაგან: — მიჩ ესერ მამა ხოშგურ გლეხიშ გეზალშ ლიჯდე, ნაბოლვ ხულენდ მიჩემიენ.

მიჩა გეზალდ ხაქვე მიჩა ბაბას: — სემი ათხნეგ სგა ლმჰკერინ, ეშხუ ჩაე ოქრშე ამლაბინ, მერმე ჩაე ვარჩხილშე ამლაბინ.

ალარ ე'ოხლბ მიჩა ბაბად, ქაფიშვდ ამეი. ქათაგან მიჩა ბაბაშ ლარდახენქა, ქაჩად ოშთხე კილომეტრს, სგებინ ესხვიდ მათხუარარ. ხელწითხემ გეზალშ ლიჯედ აცხირხ, ქეშხარისგა ხეგვრანელხ, აღის მასარდ მაეჯრ ხმთქეა. ლეგბინე ოქრემ, ვარჩხლიშ ლიჰედლლი.

ქაჩად უსგვა კილომეტრს, ვარჩხილ ჩოთშდახ, ქათპოდალე მანგ, სგა ხეკვეს ანტეხეს მიჩა ბაბაშთე: — მნდილ ჯერი, ბაბა მიშგუ, ოშთხე ჩაევემ ლბ ოქრ ი ვარჩხილ — აღი მიშგუ სახარჯოთ ქა ლამო.

ქაჩად არა კილომეტრს, იგვა ჩოთშდახ ვარჩხილ, ანეჩუ ეი ლეგბინე ვარჩხლიშ ლიჰედლლი. ქათხად არა კილომეტრს, სგაიდ მეტეხ ლი მიჩა ბაბაშთეასგა: — ბაბა მიშგუ, მნდილ ჯერი, ნომ ჯამბაე მიშგუ ვარჩხლიშ ლიჰრი. ერევედ ჩაეიშ ლბ ლამო.

ბაბას მიჩა ლემბაედ ოხვად: — მნ ხარ აღიმანგ ვარჩხილ?

ე'ად ანმარე მიჩა გეზალ, ქაიდ ლახემე ერევედ ჩაევემ ლბ ოქრ ი ვარჩხილ. ე'ად ლეგბინე ლიჰედლლი. კერკანდ პბქამ მიჩა სსხელწითხს ვარჩხლიშ ლაჰედლლის, ქანვიდ მანგ ხოჩამთეკა, მათხოვრობხენქა ქანვიდ ხალხ. სგა მეტეხლი მიჩა ბაბაშთე: — ბაბა მიშგუ, ე'ამთაშ.

ბაბად მიჩა შეკითხვა ლახემ: — მნ ხაყრ აღიმანგ ვარჩხილს?

ამნემ პასეიხ ლახტიხ: — კილომეტრისგა აშირ მარე მეხელივ მათხოვერ, ინვალიდ, ეს ქეშხარ ხარ მექვეცე, ეს მეკრარ ხარ მექვეცე, ეს თერარ ხარ ლეხპურე, — ამიშ ახსნა მიჩა ბაბას ქა

ბწყერ, — მზგ ლწშიალისგა ლტალურე (ნაქაჩ), მი ვარჩხილ მზგ
 ეჯარს ლოხო. ინვალიდწრ ხოჩამთეჟა ქა ოხვიტბ.

მიჩა ბაბად მაწვამ ხწქვე: — ლახა სწხელწიფხიშ ლიმწედალ გუ
 ჯგწენა, — მიჩა ბაბად საჩქვწრ ლახემ ი ხწქვე: — მიშგვა ლჯარობჟი
 5 ისგუ ხახვემ ლიწდეს ჟი ხეკვეს ამჟია (ოჟიდე).

მიჩა გეზალდ ხწქვე მიჩა ბაბას: — ლწიმედი ნაროლ ლმწვერინ.

სგა ლწაწვერწე გენერალ-მწიორ, ჟორი პოლკონიკწრ, ქა აფიშვდ
 აღწრ, ოხმეწრე ხოჩა გზარობ. ქედწელალეხ სწხელწიფხ. მიჩ
 ლწხლწტივ, ეჯ ზურალს დემეგ ხეწად. სგეხწედლწხ გლეს სოფელთე,
 10 ეშხუ დიდწრ კუბე(კ მეზგათე. აღ მეზგემ ლარღამ ბალკონიკი სიმაქ
 სგურ ლწმხბელის. ამის ხეწად აღ მწხელწვე. ამიშ მალატწმ ლვეშგიმწიუ
 ლეთ ათსიპღდ. ათხე გვი ხარ სგა ლიწიდ, მარე დემ ხწპირე. ჟი
 ახად ეშხუ საღმთ, ლვეშგიმ გუმე მადე ბწყერ. აფხწეგწრს ხწქვე,
 მიჩა: — მწდილ ჯერის, ჟი ლწმელევედ! — ეწაჩად ბალკონთეჟი,
 15 ეწანგან აღ ლჯეკელ ლასგვრახწენეი, უშხვარის მალატწმ ეჩხენ-ამხენ-
 ჩუ ესფაშდლხ. თწასდებ ქა ლახემ ხოშა ლერთემ: — ნწ ხეხე-ქწმ ლესედ!
 ლჯეკელდ ხწქვე ხელწიფხეშ გეზალს: — მიშგუ დედეს ი ბაბას
 ქა ლოლკვეშედ.

ქაჩად აღ სიმაქ მერმე ოთწხთე, მიჩა დედეს ი ბაბას ქა ლწხ-
 20 კეაშ: — ამკაღლიბ ქაბიგვდ ხეხედ (|| ხახედ) ჩეემეყედნე.

მიჩა ბაბად ი დედედ ხწქვეხ: — ჩიყე ქა ნწწდუნ!

ქწწვერწე სიმაქდ დედე ი ბაბა, ემოშ ხოშა აღწრს ლახლატწხს.
 ქეიფ ანსყეხ ბწზი, სგა ხწწკეხ სოფლწრ, მიჩა აფხწეგწრ სგწწვერწე.

მერმა ლადედ ეწანგან ხელწიფხეშ გეზალ: — მი დრევეს ლაჯ-
 25 ჰედნე, ეჩქად ეწემარანდ, ქვერწილ ხეკვეს ოლჩემინედ.

მერმა ლადედ ქორთე ატახ მიჩა ბაბაშთე. მიჩა ბაბას ჟი მეკედე
 ხარ. გვი ეთკეაშ ხელწიფხეშ გეზალს: — იმწწრ ხეხველი მიჩა ბა-
 ბაშ ლიდგწრი!

ეწახად სემი ლადედ, მეუშთხვა ლადედეი ჩვადგან. ამიშ ლაგ-
 30 ვანა ეწობმარე. თელი ჩინონიკ მზგ ქირსუფწლდ ესაგან. ჩაგვიშ
 სწხელწიფხენ ახწზიხ დეჟემოლ მასდიკიშ. მეუშთხვა ლადედეი ჩვამ-
 დვილ. ამჟი მოკქვიღწრს ოთთონე მიჩა ლწმთილთე: — მი დრევე
 დემეგ ამხვიდ მიშგვა ბაბაშ დაგროშ. ეშხუ თეუნღვე ისგეშთე ქვედნი
 ჟი ლჯმარე. სგაი ლჯმარად ემხვიდლ.

35 ეშხუ თეე ქაჩად. სგა ლწაწვერწე აფხწეგ მიჩა, თელი ჩინონიკ,
 თელი პოლკონიკ ი გენერალ მზგ, სგაჩადლ ლწმთილთე მიჩა, ჩუ
 ხოჩემინახ ქვერწილ ამიშ.

ქორთე ლიწდაღმწ დრევე ოხწადლხ. აღწრს ხორიხ ეშხუ მესგვრე

(მოჯამაგირე) დი-გეზალ, ესბაცხ ალ ლუფკელს: მშდილ ხერი, სგა ლეჲკერნას მოსიძაჲქდ.

ეჲ ზურალ მაეურიან ლემზრ ი სგა ლეჲკერნე დი-გეზალ. ქა-ხაგანხ ქვერწლზრ. აღზრ ესნზრი ობურ ლიხ. აღზრდ ციცე ვნირმხ, ათასდღახ ხოშა ფარონს (|| ცხეკს), ამეჩუ გაზიმდ ხონწრიხ დი-გე- 5
ზალ ხეხე-ქშუს, ალ ციცე უშხვარ ნენსგაქა ქა ლოხკვზრხ. ამნემ ედტულაღე, ხელწიფხემ გეზალდ: — ქაჯს ესერ ოხსკინა მინე უშხ-ვარ ნენსგა!

ალიმზგ მაშდმზრ მარე ქათღვაქხ ციცეს: ეჯის ჩუ დემ აღგრ-მინეხ, მადეჲ ჩუ დემ აღგზრნეხ, ეჯურ ლეშდ დემის ტეხნიხ! 10

ანჯადხ ალ დი-გეზალ, ალ ლუფკელ ჩაჲხეჩუ ჩვანკვზრხ. ამის ლერქვზრ ქათშუყურეხ, აღის თერზრ ქოხკდღრეხ, ალი ლეცთეღსგა სგადკვზრხ. ამიშ ლერქვზრ მიჩა გეზალს ლახხქე, ჩაჲე ლახსგურე. ალ ქვერწლზრ ლეშდ ანტახხ, ციცე ჩოთდაგრაიხ. მარე ხელწიფხემ გეზალ ხეწად აღის ჩაჲთეჲი, ალი მიჩა ხეხე დემეგ ლი, მარე მშ 15
ჩემნეს, იმნომ ხეკვეს ვცხირეს! ლღგზრშალ ვრი, მარე მშ ჩემნეს. მშ დო ხად, ეჯღნი სგადღე ქორთე, ქვერწილ ეჯღნი ჩვანემინ. აღზრს დრეგ ოხჯადხ ქორთე ლიტეხიშ. ქადღნგზარეე მინე ქორზრთე, ჯი ჩვასად ქორისგა, მარე მშ ჩემნეს, ასუნჯვეი მიჩა ხახე, მარე მიჩა ხეხე დემეგ ლი. ათხე ჩედესოჲან ხელწიფხემ¹ გეზალ, ქორთე დე- 20
მის ტეხნი.

ალ ლეცთეღსგა ადკვზრხ, ალ ლეცემ ჰოკერ (უნდა: ჯომ) ლექვერ ხოგ კუბეც ბაბას. ისგლეთიშ ონაქა ლექვერს ლიც ჩოთხეატ. ათემბაჲენ მასნრდ ბაბას, ენკიდ ფანარ, ქაჩად ლეგბიშ თხუმთექა. ეჯგვზრ ხაცხტა ლეგბიშ თხუმ, ამსვალღწუ თე დემის ხესკებნი. 25
ხამბაჲე ბაბას. ალი ხოჩა მშდლიზნ მარე ლი. ქენყუეფ ლეგბიშ თხუმ-ხენქა, ისგადღე ქორთე, ხოჩამდ ე'ანრექვე. შიშდ ლაგვანას ახად. ეჯნემ ლირგზდი ლეგბინე, ბაბას ათხიღენ. ბაბად გეზალდ ლეჲღვერ. ხოჩა ლარდაღსგა ჩუ ხორი, ოქრ ი ვარჩხილს აშ ხოპრე, იშგენ მამაგვეშ ხაკლი. ალ ლუფკელდ ხაქვე: — თერზრ დემეგ მის- 30
გურ, თერზრ ქემკვდღრეხ ალ ხელწიფხემ ხეხედ ი გიგად.

— ჯ'ესერ ჩუ ხოკარქე თერზრს.

მერმა ლადელ ე'ანგგან ბაბა, ეშხუ ჩაჲე ვარჩხილშე ანღზბ, მერმე ჩაჲე ოქრშე ანღზბ, ათხე ედბინე ბაბად ლიზეღალ თერრე ლწყდიდ: — აჲს ხოზ თერზრ ლეჲვდიდ? აჲრ ეჯის ამყიდნე, ჲორი 35
ჩაჲევემ ლზბ ოქრ ი ვარჩხილს ხეაჲვდი.

ქედზეღალე სხხელწიფხე, დემეგ ხეკარქ თერზრ. ხელწიფხემ ქორთეღსგა ვხჯღენ, ამეჩუ ხაქვე ბაბად: — მი მეჩი მარე ხვი, თე-

რწარს დემეგ მარ ლწწვე. ერვბ თერწრს ჩვამყიდნე, ეჯის ღორი ჩაჟ-
ვემ ლბბ ოქრ ი ვარჩხილს ხეაჰვდი.

აღწრ უმხვარ გარ ლოხსგიდივხ. მიჩა დიდ ხბქვე: — ეჩა ჯიჯ-
ვწარი მექვერ ირიხ ი ქა ლოლომედ ამიშ თერწრ, აღიმაგ ოქრ ი
5 ვარჩხილ ნწ გვერი.

ქობჯიდბ თერწრ ბაბას. ბაბას მასწრდ ათხიდღნ. აღ ოქრ ი
ვწარჩხილ ქა ლახემ, კაპეიკიშ ლიჰვდიდ გარ ხაბეა ბაბას. ეი ახ-
სგურდა ჩაჟე, აშხე საღწთისგა მიჩა ქორს ესუგან. ყორხენისგა ლოხ-
ბინე ლიყულელ: — ბაბალო, ისგუ თერწრ ჩუ ოთქარქ.

10 აღი სგაჩად შიშდ წწამეი ქორთე, თერწრ შიშდ ისგა ლახ-
ტიხ, ჩიგარიშშალ ლწსგდი ვწსყან. ათხე ხოჩამდ ვრი ჩიგარიშშალ
აღ ლუჟკელ.

ომბინე ლუჟკელდ ლიმბუალ, დი-გეზალდ იმეი ხსყერხ, აღიმაგ
ქობუშმავე ბაბას. ბაბას მათერშე ლიგვენ' ოთთხარ. სენი ლკილ
15 ლარდათემსგა აღგენე. ბაბად აღშგურანე: — ჯი მამ' არდეს, ერქას
ნომის ხემინდვ (|| ნწს ხემინდვ).

ბაბას ლიზელალ ხწმთქეა. ამეი ჩვბცხირხ ობურ დი-გეზალდ,
ერე აღი ლვწრ ვრი. მწ ხეკვეს ენგონეახ!

ემეიუ მეჩი დად' ვრი. ხეკვეს ოხტაბახ ვშიკ (|| ჰწშიკ), ლიცი ხეკვეს
20 ნომის ხწკეშადეს (სგა ნომა ლვრდეს). დადას ლახემს აშირ მანწთ
ოქრ. აღი ხეკვეს ვშიკთემსგა აღგენახ ი სგა ხეკვეს აღკვეწრის ძულ-
ვათე. აღ დადას ლახემს ემეიუ ბოთლიკ ბწნგ. აღ ამბბვ დადას ქო-
ხუმბავეხ, ერე ლვცემ გუმარა ხოვდენი [ლუჟკელს], ერქას ლიცი მამა
ხეკვრქი, ჩუ იდგვარი.

25 ათხე ვშიკ სგადკვეწრხ ძულვათე, ესღვა აღი ძულვას. აღ ლუჟ-
კელიშ [ქორწშ] ძგიდთემსგა აღდე. ამის ეიბე სართულხენქა ხეწად
ლუჟკელ. აღი მწდლიწწ ლი ი ხეკვეს, ერე ქწწტხეს. ათხე ხამქირ
მიჩა ბაბაშ ნარგადიშ (|| ნაქვეშ) ეი ლიჟემე, მწ დო ხად, ეჯღწი
ქათბირე. ჩვაჩად ძულვაშ ძგიდთე, აღი ქწწტიხ ძულვახენქა. ხამბაჟ
30 აღი, მწ ხეკვეს ლესეს. ჩვადტყვცურე აღ ვშიკ, ამიენქა დადა ქან-
ჯად. ლახეშმაჟენ ლუჟკელს.

დადად ხბქვე: — ჯი ჩოლმეჩიელი, თხუმემ ლიისგ დემეგ ხწმე-
დენა, მიჩა ქორწწრს ლვცთ' ოთკვარახ. მწდილ ჯერი, ხოჩა ლუჟ-
კელ, ლიციშ მუთენად ეჯღწი ე'ეჯმწრგი, მოსიბდ ეჯმწრგი ი ე'წმ-
35 ჟერინ.

ამნემ ე'ედვწერნე მიჩა ქორთე, ეჯკწლიბდ ხწსიპ, ერე ლასგვრა-
ხენეი დემის ვგნე. ისგლეთი ონაქა ლვცემ მათერ ოხჯად ლუჟკელს:

— მნდილ ჯერი, ხოჩა დადა, ლიც ლამაშ (|| ლამთუნინ), ოდო გვი ჩუ მიხპენი.

ამეი ლეფსარი დადად ბანგ ოხვილ. ალი უცბად სგა იყირ (ჩუ ლაიშ), ალი უცბად ჩვედკითხან (ჩუადგან). ალის ვეშმ ხაბულ, ეჯი ქახქვიც დადად. ანჯად დადა ი შშიკეთესგა სგაიდ ატახ, ძულ- 5 ვათესგა სგაიდ ატიხ მიჩა თხვიმ. ათხე დადა სგატახ ხელწითხეშ უდგითე. საჩქვარი ლახემხ დადას ხელწითხეშ ხეხედ ი გიგად. ამიშ დაგრა ხხენე დადად, ვეშმ სგა ლახბერევე.

ამეი კუბეც ბაბაი ანჯად. ალი ლდგვარს ესაგან, ლეგბინე ლიე- 10 ლამურელ. მშ ხეკვეს ჩემნეს, მიჩა მუშდღვიდ ხამკახუნ. ლაგვანას ახად შიშდ, ე'ანმარე ლაგვანაააქ, მარე ბზი ჰისტამდ ლეჰისტმან: — მიჩ ესერ ლიშდღვი ხაკუჩ. უნქყა ხაბნარ სგემბ, ეჯარ იმგვა ჩე- დგენეს, ეჩეჩუ ლაქვმი ჩემმვენანვ, ჩუ ნომ' ამშდულევე, ამეი კუბშე ამგ ლაქვმიესგა.

ალი კუბეც ბაბად მგ ჩვემინ. ულტეხეც ცხეკისგა ადშენევე ლაქვმი, 15 ოქრშე ლშუქად კუბ ოხსყე, ეიქაქა საარქარ ხწყერ, ალი ჩეადსუნ- გენე ხოჩამდ. ალი ჩეაცვირ ეჯეი.

ალი ხელწითხეშ გეზალ იზელალ ჩაგ, სემი მიჩა ვზარარ ხონჯრი. ალ ფარონთესგა ახვედუნ, თეთნე რაქვდ ოხსკინე ნაბრაქქა. ალი ლახეშუგდუნ ხელწითხეშ გეზალს, ხაქვე მიჩა ვზარარს: — მოლე ხანს 20 ე'ემდელევედ. ამიშ ხოლამ-იოჩამ ჩუ ოდ ოცბრინე, ეჩად დემის ხეიგნი.

ხალეიქ თეთნე რაქვს, სგებინ ხოყელ თეთნე რაქვ, ლაქვმიშუ ყო- 25 რისგა აჩად. ალი ლგმარ ალ ლფეკლიშ ქეინ. ალის სგათლვაქ (|| სგეთლვაქ) ლაქვმიშუ ყორთესგა. ხეწად ლაქვმიშუ ყორისგა მიჩა ხახვემ კუბს, ხეწად ი ბაე ქოხკად. ბაედ ანჯად. მშ დო ხად, სგა- ჩად, ხეწად ალის, მიჩა ხახე, ლიგენ' ოთთხარ, შიშდ წანეი ჩე- თირ. ისკორე, მარე მშ ხეკვეს ენსკორას! მიჩა გუემ რაქვე: — ჯ'ეს- ერი ამეჩუ ამცახან უდდაგრი, ლაქუნ ესერ აშიშდ ხერიხ.

სგა ლოხყურდა ლდგვარს. 30

ხან ახად ამესგა, მიჩა გუ ხაქვე: ივალადელ ლვარ ლდგვარს 35 დარ ხაყენა!. ქანტახ კუბხენქა, სგანჯად მიჩა აფხნეგვართესგა, ნაგვან ლი, მარე მიჩა აფხნეგვარ დეშ ხობედანვიხ ლიქვდალს. გუნ გვი მშკეშოვარ ანტახ ქორთე. მასარდ ხოლა მანკიშდ არი, გუისგა გულ შეტდელი, ერე მიჩა ხეხე ალარდ ოთდაეშეხ.

დრეე ოხჯად, ეჩქას. ხაქვე მიჩა ვზარარს: — ქაიდ ლღრიდ, — ი იმგვა აფხნეგვარ აცვირ, ეშთესგა სგაიდ ატახ. ამეჩუ მიჩა აფხნე- გვარ ჩუიდ აცვირ. ჯი სგაჩად ლაქვმიშუ ყორთესგა, ხეწად ლაქვ-

მიწაში ყორლისგა: ბეფშე ლერსგვენ ლუსს ლწიგვეს ისგა ხოგ. ალი
 ლახეშმაჲენ მასწრდ. ამეი ბეფშე ლწიგვეს ქეთყაჩ. ბაბას ლოხბინე
 ეახოშ რაგად: — ბაბა, ბაბა! — ალი ისგაჩად ი ბეფშე ქენიყე. კუბს
 ლაფრი ჟად ესტიხ, ქანჯიდ ალი მიჩა ვაზრარტეჟა. ალარ ქა დეშ
 5 ხობედევიხ ლიქედალს. ლოხთუმუნე მიჩა ვაზრარს: — მიჩა ლასგვრა
 ჩაჟოღე ოხჯიდბ.

ალარდ ეშხუ საღთუნღვე განხენჩუ ლახგენეხ ჩაჟ. ეი ლახ-
 სგურდა ალ ჩაჟე, სგადჟე მიჩა ქორთე, სგა ლახშგურანე მიჩა ქორ-
 შარს: — ამიშ ლიგენი ნომეგ ხასმდეს, ელო ეშდოროი თანლიხენ
 10 ქაიდ ხესმი ლიგენი ბეფშევიშ. — ალი აჩადიდ, ლაჟგერნე მიჩა ვაზრარ.

ალარდ, ხელწიფხეშ ქორშარდ, ბარგ ქანჯიდბ მინდოროთეჟა ო
 ქანმუენეხ მჟეისგა. ნენსგაჲსგა ბეფშე ჩვესსგურეხ. ბეფშე იტოტალ,
 ამნემ ეშხუ კოლეფს ათმათრე. ალ კოლეფ ჩვადკარე, ამეჲსა ვეშ
 ეწენკიდ, ალი იშკადელ, ბეფშე, «დედემ ბიბი»ს. ამეი ობურ ზურალ
 15 ქა ლაბიშდივ. ბეფშედ ლიკილი ლეჲბინე. ალი მიჩა ბაბას ქა
 ხასმდ. ალი დაშნა ეი მუცხვაპ ანლრი ლაქინოშ, ჩაჟს ვოშთხე ეი
 მეკდე ხარ: — მიჩა გეზლშ მუგეანე შარ ლიხ, ქა ლეჲკუშეხ, ოლო
 (|| ელო) კინჩხარს ეი ხეაქტურე!

ეშხუ ვაზირდ ხაქვე: — მიჩ' ესერ მაზიგოღე ლახგედა, მიჩ' ესერ
 20 ხახე ი გიგას ბარგ ესერ ოხჯიდახ ლამუნათე მინდოროთეჟა, ბეფშე
 ესერ ჩუ ლუმსგვირ ნენსგა ბარგისგა, კოლეფ ესერ ოხთხა, ალ'
 ესერ ჩოთკარა, ამხენქ' ესერ ვეშ ოხჯიდა, «დედემ ბიბი» ესერ
 ლოხტულალა. ეჯის ესერ ქა ლაბიშდახ, ეჯლ' ესერ ოთბინა ლიგენი.

— შიშდ წამეი ბარგ მინდოროთეჟა შგ ქოღე ანჯიდბ! — ალარდ
 25 უტბად ბარგ ქანჯიდბ. ნენსგაჲსგა ბეფშე ჩვესსგურე. ლეჲბინე ბეფშედ
 ლიტოტალ. შიშდ წამეი ეწენთე კოლეფ, ჩვადკარე კოლეფ, მიჩა
 დედემ ვეშ ქაიდ ანკიდ: — ბაბა, დედემ ბიბი, დედემ ბიბი!..

ხელწიფხეშ გეზალდ ვეშ ეწენკიდ ი ბეფშევი ეწენქთხე. შიშდ
 უტბად ლახსგურდა მიჩა რაშს ი აჩად შიშდ, იმგვა მიჩა ხეხე
 30 სგვეჯი. ამეჩუ ვეშ ისგა ლახაბ, ჩიგარიშშალ ქენი ლახტახ.

იმლა მადე ხეხდი, მიჩა მანკუშ [ხეხე] ლარ ლახტახ, ნალეურ-
 გეზალ ახთაუნ! ლახსგურდახ მინ, ხეხე-ქაშ, ი ისგა ანჯადხ ხელწიფ-
 ხეშ ქორთე. ეჯგვარ ლახედალ აჩვინ, ერე თელი სახელწიფეშ შგ
 ისგა იყირხ. ეშხუ თევეს «ურა»შ გარ ხელ ლგან, თელი სახელწიფეში
 35 ხალხ მიჩა ქორს ხორდა.

ეშხუ თეუნღვე ქაფხაჟ ხალხ, ატახ მიჩა-მიჩა ადგილთე. ამნემ
 ჩეჲშ ქა ადქენტორინე. სამ ლეთ-ლაღელ აქენტორინა კას. ალ დი-
 გეზალს ხაქვე ხელწიფხედ: — ემმა ხაკუთნოღენს, ეჩქას მგზარ ტუფი

ნომოლე ჯარხ ლკერცხალე; მამა ხაკუთნოლენს, ლეცემი იპნი, ამეი ლკნეოლე ემხუად მეხპრ ჰამს.

მერძა ლადელ ჩუ ლკპნე ლპსე ლეცემიშალ, მამაგვეშ ენთენან.

ტვიბერ

56. დვ ი მიჩა სემუნ

იმეგ. პრის ეშუ ხეხე-ჰშ. სემი ნალეურგეხალ ხორიხ, ხეხე ლანე ხარ. აშხე ლადელ მინე მუდ ლეგლირდე ლეფშევედ. სემი ფან გარ ახრაგენ. სამ ფანუნლეე ჩეადგან. ალი ჩეაშდეილხ.

აშხე ლადელ ხპქეხ მინე დის: — დია, ლპქმათე ლურიდ ნა ლპდი, ნიშგე დაჩვირს ხპრჯ ქა ლახო. 10

ალპრ ქაჩადხ ლპქმათე. მინე დიდ ხპრჯ ქობმარე, სგოსდაწყე შედთე. შინე დაჩვირ ქათაგან შუკეს.

ესხვიდ შუკეისგა დვ, მიჩა ქორთე ლოხსიპე (ადგე). ალპრ პქმეხ ლპდიშ ლადელ, მშიდ ოხჰადხ მასპრდ. ხამბაჟხ მასპრდ, დემეგ ოხჰადხ ხპრჯ. ხოშა მუხებემ რპქე: — მოლე ხეყარხ, ოლო მასპრდ მამბაჟე. 15

მერჩლპრ ჩუ ადკეპრხ ქორთე ლაკლდალს. სგანჰადხ მინე ქორთე, მინე დის ლპხქედღიხ: — ხპრჯ როქ იმლა მადე ლოპოდა მინე დაჩვირდ?

მინე დიდ ხპქე: — ქა როქ ლოპოდა.

მაშენე გეხალდ რპქე: — მიშგუ დაჩვირს მი ეი ხეეთხელი. 20

ეუტუტემდ ენფანდერე, ქათაგან შუკეს. ყორს ლახაგან დვპშ ქორს, ლპნშემ დვპშ ქორთესგა. მიჩა დაჩვირ ქენსგიდიე.

— მა ესერ ნავებდერი ხპკედენა? ჯ'ესერ დეშ ლია ბიზ მეთვაფდ, ე მიჩ' ესერ თხეიმ ე'ად ოსქიმა?!

მიჩა ჯიმილდ ხპქე: — შიშდოლ ხონტრივ, ოლო მეშხე ესერ ლა- 25 დელს ხპგნე!

მიჩა დაჩვირდ ხპქე: — ჯ'ესერ ეშუ ლემზირს ოხვიდე, ეშუ ესერ კათხ ლეთრეს ოხვიდე, ლემზირს ესერ შდქ ემოშ ხპგემ, კათხს ესერ ეშუ ხულს [ემოშ] აღრტყვინე, ეჩქას ესერ მიჩა ქაშეემ მეხველდ ხაყა. 30

ალი ქოხტიდ — ეშუ კათხ ლეთრე, ეშუ ლემზირ. ეშუ შდიქ ლემზირს დეშ ესპ, ეშუ ხულ ლეთრე დეშ ლაიშ. ეჩქას ხპქე მიჩა დაჩვირდ: — დემეგ ჯაყა მიშგვა ქაშეემ მეხველდ.

ეჯღი დემ ხეჯრპე მიჩა ჯიმილ, ეჩქას ხპქე მიჩა დაჩვირდ: — ჯალე' ესერ დემ იგნი, პნთროლ ესერ ხოგ ოქრეშ, ეჯისოლ ოთ- 35 ტკრხნე ალი, ეჩქას ქ'ესერ ლპხშდირი.

ამეი დვ ანღრი, ქახრეკ თე შიშდ ამის დვედ.

8. სვანური პროზაული ტექსტები

— აბრუთ ხი მიშგუ ანთროლიშუთ მეტტრხანელ?

— ჯ'ესერ ლი, მჲ ესერ ხაკუ?

ამეი სგანვად დვ. აშხებენ ღვაშ ხაწვე, მერმახენ ბიკ ხაწვე.

— ს'ოლუთ ლანტედა შვიდებდ! ღვაშუთ ლეძენძურე. ჯიცააუთ,

5 აუთ ბიკუთ ლეფლენყურე?

— მიჩ ესერ ღვაშ ესერ ხოცხა.

ლახემ ღვაშ მიჩა სემუნს ლეძენძურად, მარე თხუმ დემთემოშ ხეჩო ლატმურას. დვ ჭა ლაბხიშდივ, ასწვამილდშ (|| აშხე წვაამუნდ-

10 თაგ ზანთეხგა, ეი ანჯაბ, ძვერს ჯი იზბი, თველს მიჩა ხახე ხამენ, ჯიჯვს (ოქვა: ჯვიჯვს) მიჩა სემუნს ხატყცი.

ბაზი ჩეადყურდახ. მერმა ლადელ ჰამს ე'ანგან დვ, მიჩა ხახე ხაქვე: — ლაბიუთ ნენცელ მაუთ მერი?

მიჩა ხახემ ხაქვე: — ეჩეჩუ ესერ მერილდ ქუქ, ეჯ'ოლ ადირტყვ.

15 ალი ჩეადირტყვ ი აჩად ლაბხვართე.

აორი მიჩა ლახვბას ხამბაეხ, ერე მინე მაშენე მუხებე დემეგ ლაბტახხ. მანესგერე მუხებემ რაქვე: — მიშგვა მუხება ი მიშგვა დაჩვირს ეი ხვეთიელი.

ე'ანკიდ ცუტუტემდ, ყორს ლახვან დვშერს, ლაბშემ ქორთეხგა.

20 ქანსგიდივ მიჩა დაჩვირ.

— ატ ჯი მუქენია, ამეჩუ არია ჯი?

მიჩა დაჩვირდ ხაქვე: — მჲ ხარენა მიჩა ცოდ, ეშბუ ე'ესთეფა.

ჯიმილდ ლაბტახ: — ატ ჯი მუქენია, მიჩა ბედშე ესთეფაა მიჩა მუხებე? შიშდ მინვრიდს, ოლო ცუტუტემდს ჯატყცი.

25 მიჩა დაჩვირდ ხაქვე: — მიშგუ ჰაშ გულმეცარ ლი. ეჯი გულ ჰედნი, სგა გვეჰელი, ჩუ გვამარცხე. ეჩა მუქათდ მი ლემზირს ეჯიდი, ეშხუ კათხ ლეთრეს ეჯიდი, ეშხუ ხულ ლეთრა ჩუ ემოშ ხტორე, ეშხუ შდქ ლემზირა ემოშ ხაგემ, ეჩქას მიშგვა ჰაშვემ მეხველდ ჯაყა.

ქა ოხვიდ ეშხუ კათხ ლეთრე, ეშაუ ლემზირ, შდიქ ლემზირს

30 დეშ ლაბთილ, ეშხუ ხულ ლეთრე დეშ ადირტყვ.

მიჩა დაჩვირდ ხაქვე: — ალვე ესერ ეშხუ ლაკჰურალს ესერ ჯი ოსდისგ. ეშხუ ბალა ესერ ჩუ ემოშ ხომდე (უნდა: ხოკვანე) მინე ანთროლს, ეჩქას ესერ მიჩა ჰაშვემ მეხველდ ესერ ხაყა.

აბთიშედ ცუტუტემდ, მარე ბალე დეშ ოხკიჩე. ამეი დვეი ანლრი.

35 — აბრუთ ხი მიშგუ ოქრეშუთ ანთროლიშუთ მეტტრხანელ?

— ჯ'ესერ ლი, მჲ ესერ ხაკუ?

— ს'ოლუთ ლანტედა შვიდებდ, მიშგუთ სემუნ! ღვაშუთ ჯიცხა ლეძენძურეუთ, აუთ ბიკუთ ჯიცხა ლეფლენყურე?

— მიჩ ესერ ღვაშ ესერ ხოცხა.

მარე მამაგვეშმოშ ხაყერ. ქა ლაზბიშლიე მკეაღერ, ასწვაშილ-
ღაშ (||აშწვანუნდააშ) ქადმენძურე, ბიკს ჰაგე ხაძგერ, ფალიკდ აღ-
გენე. ლელვ სგათაზ დავდ, ალი ე'ანჯაბ, იშვს ჯი იზბი, თველს
მიჩა ხახვ ხამნე, ჯვიჯვს ალის ხატყციე. ამეი ბაზი ჩვადყურდახ. 5

ჰამს ე'ანჯანხ. ხაქვე მიჩა ხახვ: — მუთ ირი მიშგუ ნენცელ
ლადი?

— ეჩეჩუ მერილდ ესერ ქუქ, ეჩაქა ესერ მაწვა მიჩა ნენცელ.

ალი ჩვადირტყე. აჩად ალი ლაზბეართე. ათხე მესმე მუბებემ
რაქვე, ერე ეი ესერ ხეთხელი მიჩა ლახეზას. ანკიდ ცუცუჭემდ ი 10
აჩად დავაშ ქორთე. ეჯისი აღარშალ ხეყარ.

ამ დრევექა მინე დი ლანავ ლასე ი ჩველღვაე. ეჯგვარ ჰაბიგვ
ანთავან, ერე ლერთემ ლესგდიდ ხაყა. ჰამს კამინს იციემ, ლეთშე
ქითხს იციემ, ეშხუ ზავისგა მახელღვედ ენსყან. ამეი მასარდ მელ-
ტაფვირ ანფას. თელი ყაბარდის ლეცემ ლაზერი აღარე ანზვისგა 15
ხარხ. ვედრ' ესეა ხულვა, ეჯის ფოყისგა ხამირხლავი. იშგენ შედ
მა ხულვახ, ეჯის თხუმ ლექვა ხამირხლავი.

აშხვ ლადელ მეჩი დადად ტუტლად ანკიდ ლეცემ შედლ. ალი
ეი ენზვერ დადად, ალის ქა ლაზბიშლიე აღ მახელღვე, თხუმ ლექვა
ესხიპ. დადად ლიგვენ' ედბინე: — ამგვარ ლამარგ მახელღვე ე ხი ე, 20
ეჩქას ისგუ ლახეზა ი ისგუ დაჩვირ დავარდ აღდავშეხ, ეჩეჩუ ან-
მარგ, ეშმა ლამარგ ჩუ ხი. ნა იმ ნაჩმუნე, სოფლარა?

ალი შიშდ წაშეი აჩად მიჩა დ'ი'ეშთე:

— დია, მადილოლ ხერი, ლუსოლ ლახჩიგვენე.

მიჩა დიდ ხაქვე: — დიალო, ხან როქ ხარ, მამა როქ ხოჩგვა ლუს. 25

— სეულ როქ ახედა, დია, მიჩა ლუსერე.

ისგა ლოხდე ლუს მიჩა დიდ. ამეი ე'ოსთარღლე შდქვარ.

— მადილოლ ხერი, დიაჯო, ლუს ქა ნომოდ ასქუტურე.

— მიჩა ლახეზას, მიჩა დაჩვირს მა როქ ხაყარახ, ეჯი ქოდ ლახ-
კვაშ, ოდო ქა როქ ხაქვეცე! 30

— მიჩა როქ ცოდოდ ხარ მიჩ' ამიშ მუქვისგს! მიჩ ესერ ლო-
პოდა ხარჯ დაჩვირდ მიჩა ლახეზათე, დაჩვირს ესერ მერმე ადგითე
ათქედენენა, ლახეზა ესერ სგოშვედელიხ ნებოზს შაადღუარ (||შაადღო-
ვარ), ლახევედნახ ესერ მიჩ: — დია, ხარჯ ესერ იშლა შადე ლო-
პოდა მინე დაჩვირდ? 35

— მიჩ ესერ ქა ლოპოდა. ეჩქანღვე შაშენე მუხეზე ესერ ათქემა,
ღვე მანესგერე, ღვე მესმე, მაპრენე, მუხეზე ათქემა, დარ ესერ
ომტეხელიხ ისგა.

ალიმპე ქობუმბავე მინე დიდ. ალი აჩად მუჭიდთე, მაჩენე მუშ-
კიდ არდა, ეჩხავე. ეჯგვარ ახშკადვენე ცუცუტემდ, ერე ეჯ სახელ-
წიფხისგა მამა იშეპდი ეჯგვარ ცუცუტემდ.

5 ანტიხ მუჭიდხენ, აშხე ვდგის ათასდ, გირ ხოზხ კამბშარს, ერ-
ვეშდ მარე ხონკრიხ ისგა. ალი ლახეშმაეჟნ ალ მახელვანს: «მე ხარ
ალ გირს ალიმპე მარე ი კამბშარ?!» ალის ლოხრეკ ტეტ ალ მახე-
ლვანდ, ჟი ენკიდ ეშხუ ტეტშე: — მე ესერ ლი ალიმპე მინე ლაკჭურალ?
ალ ესერ გირიშ ბედეთი იმნარ ესერ აწუხევეიხ მინე თხუმ?

აშენმ ლაფურთალდ ლაირმ გირ. ალი ლახეშმაეჟნ ალ ხალხს.
10 ალარს ქა ლახეშბ ი ესხრი, გირ ჟად ესდე.

ქაჩად მოლე ხანს, მშპდგრ ოხტახ. ლევეშდდიდ ლახტახ, ე'ენკიდ
ალ გირ, ჯიბ ლექე' ესდე. ამეი ანლრი შუკეს ი სგანჯად მიჩა
ქორთე. მიჩა დის ხაქვე: — მუხრიშდ, დია, ლევიზ ემშარ ბეგიდ.

მიჩა დიდ ქობმარე ლევიზ. მერმა ლადელ ქათაგან ალი. სგა-
15 ჩად დანვერ ყორთეფსგა, ლახშუმ დანვერს, ეჯგვარ ლახშუმ, ერე
ლარდად ამ ადჯჯგენე. მიჩა დაჩვირ ქენსგიდივ. ალარს უშხეარისშ
თხვიმ დეხდას ხოთრახ.

— აარ ლი? — ხეშკადალხ ეჩხენ-ამხენ. ამეი დანესი ვხეგდენ.
ამნემ გირ ლეფყიფ ჯიბხენეტი, ხაჯიდ აშხე ფოყეი ვნთროლს, აშხე
20 ფოყეი ე'ადჩხეეტ, მერმახენიჟ ჩეახქუცურე მანგ. ამეი დანეს მაყალ
ოხშყად. დანდ ხაქვე: — მიშგუთ სემუნთ ლოგქედა შეიდებდ!

— მიჩ' ესერ სემუნ ეელარ ესერ ნომოდ ლიხ!

— ააღე მიუთ ეშხუთ ლემზირსუთ ეჯტიდე, ეშხუთ კათხ
ლეთრაუთ ეჯტიდე, ეჯისუთ ეშხუთ ხულს ლეთრა ჩუ ემოშუთ
25 ხუთრე, ეშხუთ ლემზირისშ ნაპუს ჩუთ ემოშ ხურტყევი, ეჩქასუთ
მიშგუთ სემუნ ხირი.

ალი ქობჯიდხ. ეშხუ ხულდ ლეთრე დემ ათხად, ეშხუ ნაპუ დემ
ვხფას ლემზირს. დანს მაჯჯგენა ოხჯად.

— ლეაშუთ ლეძენძორე ჯიცხა, ა ბიკუთ ლეფლენყურე?

30 — მიჩეშმალ ესერ ბიკრე ლიქფის დემ ესერ იშგდე, ჯ'ესერ
ლეაშარს ესერ ჟიდე ჩივარ.

ასწეპმილდამშ (|| აშწვანდაისგა) ქადტუმურე ლეაშ. დანე ხეფინ-
ცხლაეალ ბიკს, მარე დემგეაშმოშ ხეჩო. ამეი მახელვანე ქა ლაბიშ-
დივ ბიკს, ხაძეგრ ჩარფხან ი ფალიკდ ადგენე. ალი ეი ოსჩიდ ლე-
35 მასგეფი, ლელე ისგათანგ, ე'ანჯაბ, ლელეს ჯი იზბი, თველს მიჩა
დაჩვირს ხანე ი ჯევიჯეს დანს ხატყცი.

დანდ ხაქვე: — ყანწუთ ჯიცხა, ა დოქუთ ჯიცხა?

ეჯნემ ხაქვე: — მიჩ ესერ ყანწუშე ხოცხა, დოქით ჯ'ესერ ირი ლუმთქვე.

ამეი ლეთრე ქობვიდ დავდ. მახელევე ჯორე ი ნანწურს დავს ხაბდე. ამეი დვე ე'ობპარ: — ო სემუნ, ჯნძლათა-ბუნძლა!

ამეი უშხვარ ხაფხეკხ. იქდენი, ქუთულართეჩუ ხათეფე, დვე იქ- 5
დენი, ფხურსკეპართეჩუ ხათეფე. ამეი ანჯად მიჩა დაჩვირ, ეშხუ ნაკ-
ვარ ქყან ლოხკეპარ ქეშხარისგა მიჩა ჯიმილს. ამხაე მიჩა ჯიმილ
დვეს იქდენი. ამეი ჩვენდე (ჩვედმურჩლენე) დვე, კინჩხრე ლიქტურე
ლოხბინე. ამეი დვედ ხაქვე: — მადილუთ ჯერი, ველიშ ი ცხეკიშ
ლაშყამბუნალდ ეშხუ თხვიმ ეჩუთ ემაცვრ, ისგუ ლახეხას ქაუთ 10
ჯატხე. ჩელტიშ ყორუთ მიჩკა ლესგისგა, ეჯიუთ ჩუუთ ათქარ,
ეჩხენქა ქაუთ ანჯდენიხ ისგუ ლახეხა.

ადქარე ჩუ, ლესგიშ ქიპისგა ჩელტიშ ყორ ხორკან, ეჯი, მარე
ამსვალდშე ჰაბ მამა ხაზხ.

— მუქენია, მან ესერ ხარხ ალარს, ამსვალდშე ჰაბ მამა ხაზხ? 15

— ჯალევეუთ მოლეუთ გვისუთ ლახახეტ, მოლეუთ ყვიყესუთ
ლახახეტ, ეჯი ე'ესაქმ ი ერქას ჩიგარიშშალუთ ესისიპიხ.

ამხენქა ეჯუ ხაბ ანჯად, ერე ე'ენჯეერშლან მინდორ. ალარს
ჩი ყვიყე ი გვი ე'ესქემ, ჩიგარიშშალ ჰედვირდ ასაგდხ. ალის თხვიმ
ე'ახქვიც ი ხოშა კოჯარჩუ ჩადკვარ. ამეჩუ იმლა მადე ხერიხ 20
ლახედალ, «ურა»შ გარ ტყვიფ ხოგხ.

მერმა ლადელ დვეშე ქონება მან ეი ანმარეხ, ცა და ქვეყანაშ
ჩაე მან ეი ანლაბხ, მინე დაჩვირ სგებინ ლეჯკვარხ ი სგაჩადხ მინე
ქორთე. ემოშ ხოშა ლახედალ მინე ქორს აჩემინხ.

ოდე ეჯარს ლეწედ გვიშგე თედ, ერქადოლ ლარიდ ხოჩა შვი- 25
დებდ. ხოჩა გუეიოლ ლარიდ ჩიგარ.

ტვიბერ

57. ყათლან

არის ეშხუ ხეხე-ქაშ. ალარ იზგეხ ტვიბისგა, ხორის ეშხუ დინა,
ხეხე ლანავ ლი, ქაშ ლეგდ ვრი. 30

ალ მარე იღვარვი, ერქას ხაქვე: — ნალეურ ესერ ახთავენეს,
ერქას ყათლან ესეროლ ათეფხ, დინ' ესერ ახთავენეს, ერქას მ'ესერ
ხოცხოენეს.

ჩვადგან ალ მარე. ზურალს ახთაუნ ნალეეურ. ალის ათეფხ ყათ-
ლან. ალ ნალეეურ ლადელეშ იცხამ ეშხუ კამინს, ლეთეშ — ეშხუ 35
ქითხს.

აშხვ ლადელ ყათლან ხეწად დომბზს ი მიჩა დის ხპქვე: — მიჩა მუეშ ცხვი-ცკვემდ იმეგ ესერ ზი?

— სგ'ესეროლ აჩად ი ქორს ესერ ჰასკამეი ე'ეხხველი.

სგაჩად ყათლან, ე'ენეიდ ცხვი-ცკვემდ ი ქანჯად ი ჩვადგვარ
5 დომბზ. სგოხვიდ ალი მიჩა დის ი ჩოთცივირ ქორს. ათხე ხპქვე მიჩა დის: — ლწთხვართ' ესერ ღერი.

ათხე მიჩა დიდ ხპქვე ყათლანს: — ალ ტვიბეი ესერ ნომოდ აჩად.

ალი მად' ოთჯჯრევე ყათლანდ ი ეჯღნი ალ ტვიბეი აჩად.

10 ესერი ყათლან, აშხვ მინდორისგა ხეწად დვევარს. სგაჩად ყათლან ალჯართეგსგა. ალჯარდ სვინა ლახტილხ ალის ი სგედღერნეხ ქორთეგსგა. ამეჩუ ხოშა დვევშ ლასგვრათე ედსგვირეხ.

ათხე ყათლანს ლიხსენის ხოპირეხ ალ დვევარ. ალის გუდ ანჯად ყათლან. ე'ანჯგან ყათლან ი ლოხბინე დვევარს ჩი ლიხსენი. მპგ

15 ჩვადღესენე, ეშხუ დვევენქა.

ალ დვეს ხად ეშდორი თხვიმ. ეშდეშხუ თხვიმ ე'ახქვიც, ეჩქას ხპქვე ალ დვედ: — ნომ' ესეროლ აღდესენე! — ყათლან ეჯღნი მად' ეთყაჩ, მარე მბტშარ ლასე ეჯი ი ჩვადღერჯე გიმ ი ჩვამდილვ ეჩელექეა, ეიქაქა ეჯის ესპგ ფიცრიშ ლარდილ.

20 ათხე ჩვაჩად ყათლან ქორთე, ე'ენჯერნე მიჩა დი ი დაჩვირ. სგანჯადხ ალ ქორთეგსგა ი მიჩა დაჩვირ ოქრეშ მურყვამთევი აღგენე. მიჩა დაჩვირს ჩი ლადელ ხოქდა ეშთევი ლეზეხს.

აშხვ ლადელ ყათლან აჩად ლწთხვართე. ათხე მიჩა დი აშყვდელივ ქორს ი ლიც აბიდ აშხვ მადგიმჯე. ამეჩუ ხეშდღვან ეჯ დვე-

25 ალ დვედ ქედბჟე ლიციშ ლიბდე ი ლახტილ: — ე'ესერულ ენბინ! ე'ანხინ ალ ზურალდ დვე.

ალ დვედ ხპქვე: — იმხენ ესერ ომჯედელი?

— ჯ'ესერ მიჩა გეზალ ყათლანს ოხჯერნა აშთეგსგა.

— მიჩა გეზალ ყათლანს ესერ მიჩა გეზლირ ი ლახვბა ჩოთჯ-

30 სენა.

ათხე დვედ ხპქვე: — კვშ ესერ ხორი მა მიჩ?

— მიჩ ესერ. დემეგ, ჩუ ესერ ათდაგრა.

ათხე დვედ ხპქვე: — ჟალვე მიჩ ესეროლ ეთქამ ხეხვდ.

ალ ზურალდ იმედ ხპქვე.

35 — მარე მიჩა გეზალ ყათლან ესერ ჩუ აღგვარი მიჩ.

— ეჯღ' ესერულ ნომა ანფაშ, ეჯის ესერ ეი ხოსკორეხ მინ მოლა.

აღ დავ ჩეადღევენე აღ ზურაღღ. ნებოზს ანჯად ყათღან ლმთხ-
გარხენ, ანჯიდ ნმთხეროღ.

მერმა ლადღელ ქაიდ ატახ ყათღან. ათხე ზურაღღ ხმქვე დავს:
— ოხსკორეხ ესეროღ ყათღანს მოღე, ეღო ამე' ესერ დემის იმარკ.

ათხე დავდ ხმქვე ზურაღღს: — ჯადღემ მვზიგ ესეროღ ლემიზზე 5
ო ეჩქას ესერ ლეხვედღნი ყათღან, მ' ესერ ხერი ხოჩა. ეჩქას ჯი-
ნემ ესეროღ ხმქვე: ემღორი თანღ' ეჩხენჩუ ყვერიშ ი კერიშ ჯვეგ
ესერ პრი, ეჯარე ნანღვეღ ესერ ხარ ხოჩა.

ანჯად ყათღან ი მავ ამეი ხმქვე მიჩა დიდ.

აჩად მერმა ლადღელ ყათღან აღჯართე. სგადღიე ეჯჯართემგა ი 10
სეინას ლახტულდახ ეჯჯარ: — მ' ესერ ხაკუ, ხოჩა მახელღვე?

— მ' ესერ ი მინე ნანღვეღ.

— ხაღვე ქ' ესეროღ აჩად ი მინე ლეშგიმიშ ესეროღ აღღმენე.

ქაჩად ი ჩეადღმსენე ი ქობკიდ ნანღვეღ. ათხე აღჯარღ ლახვემხ
ძაგვ: — ლახ ესერ მაგვეშ ესწზენეს, ეჩქას ე' ესეროღ ანტუსე აღი 15
კალისგა.

ანჯად ყათღან ქორთე ი ჩუ ხამნე ნანღვეღ მიჩა დის. მერმა
ლადღელ ლმხვედღდა მიჩა დის: — ხარ ესერ მა ხოჩიღღ?

— დემეგ ესერ.

— ხაღვე მ' ესერ ხერი ხოჩა?

20

— მ' ესერ ი ემღორი თანღ' ეჩხენჩუ პრის დაღლმშ ი ლოღაქმშ
ჯვეგ. ეჯჯარე ნანღვეღ ესერ ხარ ხოჩა.

აჩად ყათღან აღჯართე ი ჩეადღმსენე ეჩეჩუ ლოღმქ ი ქობკიდ
ნანღვეღ. ეჯჯარღ ლახვემხ მმტყიშ ნმქტულმარ (|| ნმქტულმარ): — ლახ
ესერ მაგვეშ ესწზაენეს, ეჩქას აღჯარ ესერ ე' ესეროღ ანტუსე ი ეჩეჩუ 25
ესერ ესგენის მინ.

სგოხჯიდ ნანღვეღ ქორთე მიჩა დის ი ჩუ ხამნე. მერმა ლადღელ
ლეხვედღდა ყათღან მიჩა დის: — ხარ ესერ მა ხოჩიღღ?

— დემეგ ესერ.

— ხაღვე მ' ესერ ხერი ხოჩა?

30

ათხე მიჩა დიდ ხმქვე: — მ' ესერ ი ზორი კოჯ უშხვარ ნენსგა
პრის ქვერიშ ი ლვემღლმშ ჯვეგ. ეჯჯარე ნანღვეღ ესერ ხარ ხოჩა.

აჩად ყათღან აღჯარე ლმთხელითე ი ე' ენთხე აღჯარ. ქობკიდ
ნანღვეღ ქვერ-ღვემალს ი სგოხჯიდ ქორთე მიჩა დის. მერმა ლა-
დღელ ლეხვედღდა მიჩა დის: — ხარ ესერ მა ხოჩიღღ? 35

— ხოჩიღღ ესერ ხარ.

ათხე აშხე ლეთ ყათღანს ხმქვე მიჩა დიდ: — ქ' ესეროღ ეღ-
ქანან.

ყათლანდ იმედ ხსქვე: — ქ'ესერ იქნალ.

დვდ ყარეი ესყედნე ეშხუ ჩვეინ ლუფუნე ლიც. ყათლანს აქანდა მიჩა დი, ერქას ლამიზზე მიჩა დიდ საპენტე ლიზი ი ალი დვდ ქედბჷ, ერქას ყარხენჩუ ლუფუნე ლიც ჩუ ლახბიდ ი ყათლან ჩვედ-
5 შიხან ი ლჯთესგა ადკვარხ.

ათხე ყათლანიშ დაჩვირ გუდ ავად: — ყათლანს ესერ მოლე ხარ ნყარინ.

ალ დინა ქანვად მურყვამხენქა ი კალისგა ე'ანტუსე ლოლაქაშ მტყ, ხამიშ ძაგვ ი ქვერიშ ლალე ი ეჩიჩუ ესგანხ ეჯარ. ლოხბინეხ
10 ყათლანს ლითხელი ი ე'ანთხეხ ლჯისგა. ე'ანვიდხ ქორთე ი ჩეესდებ ლაყვრა ლეეა. ათხე აჩადხ ექიმთე ი ეჯნემ ლახვემ წჯრნი პილა-
ტოკ: ალ' ესეროლ ლახლაფრეხ ეიქა ი ლვე ქვინ ესერ ლეხტეხნი.
ესლაფრეხ ალი ეიქა ი ყათლანს ქვინ ლეხტახ.

ათხე ჩვანვად ყათლან ი ჩვადგარ მიჩა დი ი დვე. ეჯარდ ხოჩა
15 ლირდე ედვიდხ.

ტვიბერ

58. ჰეტერ

ჰეტერ მესტიანში რამონიშ ეშპუ მაჩენამთეშ ჰეე ლი. ჰეტერ ზი ენგურიშ ლერსგეან ფოყხენ ბეჩვიშ ი ფარის შუშხეარ ნენსგა. მე-
ლაწანდხენ ხაზ ბეჩვი, მეჟლაჰვარხენ — ფარ. ეიქამშხენიუ ხაზ გო- 5
გიშიშ ყვიმბ (ლახე ლი), მერმა ფოყხენ — ჯვარილდ (ალიი ლახე ლი).
ჰეტერ ნაკ ადგილ ლი, მეფხეე ი ხოჩა ლამეჟ. ჰეტერიშ ფაშდ
ჯვინელ ლალრაღარსი ხეჩდა:

ჩინგ უჩხე, ჩინგ შდრე,
თეთნა ჰეტერს მიე ხაწედი...

10

ჰეტერიშ თემსაბჟო ისკარ ლი. საბჟოშ შენებაჯნქა ეჩეჩუ ლეგხ
არაზაჰან კლას, კლუბ, სამკითხველო, ფოშდა ი კოლექტივიშ გამ-
გეობა.

ისკარჯნქა ჰეტერიშ სოფლარ ლიხ: ბარშ, ქელირ, ქურაშ, უღვალ,
კალაშ, გვალდერ, ლანტელი, ლაშხარერ, ლანდერერ, ცალანარ, ფხე- 15
ტრერ (=ოქრეშ ჩარხილდ), ჰებუდ ი უსგვირ.

კალაშ, ჰებუდ ი უსგვირ ვოშთხეზაჰან კლასარ ლიხ მეფშგე.
ჰეტერიშ თემსაბჟოთესგ' ესლრი აშირ ი ვოშთხერვეშდიეშდიშ-
გვიდ მეზგე.

ჰებუდ ხოშა მენწირდ ბეჩვის ხეკუთნი. ხოშილ სგახი ბეჩვის 20
ხაზ, რაგადი ბეჩვილრე ხოხახ.

უსგვირ ზი ჯუმფერერიშ თხუმ ი ჰეტერხენ ეშპუ ლადლიშ ლეზნე
ხოზი. ჰეტერხენ რამონიშ ცენტრთე ერევეშდიუსგვა კილომეტრ ხოზი.

ჰეტერ ლექე' ანლრი ღორი ლიც. ლერსგეანხენ ლექეშს კედრღა
ხაშხა, ლერთანხენ ლექეშს — დაჯშარ. 25

ჰეტერარ ხვალაშიდ: კეეცან ნამელურეშს, ნაქამიზალ კულს (კულ
ლუშნუი ლი ი ლურუსუი, მეშხე კულ, კუთხ, გურ, ლეფხა), ქემინს,
მანაშს, ზენტხს (მანაშს სალატდ ი ზენტხს ჩაერეშდ მადეღ ლემბრიდ
||ყვებარაქედ), როგს (როგხენქა კოკორაშე დიარო ნემთქუნ), ლებიას
(ცხორაშს, გიმიეშს, ჰებ ლებიას, დაშნა ლებიას, ყვითელს, თეთნა, 30
ფარგს, კაბას, კერელს, მეჰელიდს), სიმინდს, კარტოპილს, ქირსს...

ჰარტამისგა ნილაშა: პატრეჯან (=პამიდორ), ხაზე, ლახანა, ჩიგინ-
დვირ, ძაფანა, შინარ მინთე, კინტერი, ბეხე, ქართ, ხოხვარაშო, წიწ-
მანდილ, შაბლიკა, ნივრა, ქინზ, ქვანდარ, ქაგე, ქან (დადალ, კერკ)...

ჯეინალდ ბარშ ლემზიგხ შვანეშ ვარგვარ — დჷჩქელანარ. ამარე ხოშამ ხაშხენა ოთარ ი ამხენქა აღვარს ოთარშერ ათეახენახ. ოთარშერ ბედშვ ლირდე ხარენახ მეშთხე ჰეცრარს ი მინე მეზებელვარს. ოთარშერ ნაღზიგვ ქორ ი მურყვამ ათხეი ამეი ლგხ ბარშ.

5 აღ თავრობდ ვარგვარ ჩვანკვარ ი ეჩქანლვე ხაღხ თავისუფაღდ ვარი.

ღაშხრერ

59. ლინშინა

•ჯვინალ ჯადვთეღსგა იყდანივხ. ნინანდ ხაჰვდივხ ცხუ (ფინთიხს), ერქას ნიშან ალი ლსვ. შომა დინა ე'ანცხამ ი ლექშური ხოლა ირივ ი დინა მერმათე ვდწვილივ, ერქას მიჩა მანკუშ მგყდანი ქაშე 5 ჩუ ხოდგარავ, მადეა ჯიმილს.

ეშდსემი ლზბჟი ვოხუშდ მანათს, ეშხუ ზეჰა არაყს, ეშხუ ლსასა (ედ ლუნ, მადეა ლოლჰ) [ვაასგვხ]. ამიშ ლისგეი ვოხუშდ მარე ღჯრა, დეშხუ ზურალ, ერეჩუ (დინანშ ქორს) კამპანია ლსვ. ამის ხოშა ნიშნიშ ლიდისგ ხეშხუნ. ერქანლეე (ეშხუ ზაუნლეე) დინანშ ნ- 10 თიარ ლმთილთე კედნივხ, ლექშურითე. ერხავ ღემდ ლეთ ღვაემარე ი ეშხუ ზურალ კედნივხ. ერქას ნაყდანურს ქა იკადვხ: ეშხუ ხოჩა ჯანვ, მადეა სემი ფურემ ლგენს, ერქანლეე მესმე-მეეშთხვე (||მეეოშ-თხვე) ზავეი — ნაჰელაშს. ხოჩა ფურ (ეშდოხუშდ მანათდ ესღჯრდა), ხოჩა ჯან (ღერვეშდიემდ მანათდ ესღჯრდა), ნენსგაშ ჯან (ეშდიშგვიდ- 15 ეშდარა მანათდ ესღჯრდა). ნაყდანურ ი ნაჰელაშ ეშდოხუშდ თუმენ-თეეი ესღჯრდა.

ერქანლეე ერევეშდ ზავთეჰა დინა ქადრინა, ერქას ქვერწლობ ლსვ. ერქას დინანშ მისგ კედნივხ ღერვეშდივოხუშდ, ღორი ამიცულ ზურალხენქა ესღჯრდა (ურინღერვეშდიემდ). აღარქნქა ვობანშ ნ- 20 თიარ კედნივხ. ეჯ ლეთ ჩუ სედნივხ, მერმა ლადელ ნებოზს გარ ღჯრდახ ქა.

ლსად ლსვ სჰკირო ეშხუ ჯან, ფურ, კერ (ვოშთხვ, მადეა[ა].ვო-ხუშდ ლზბ), ქათლარ ი ამჰლიბარ. არაყ ლჯემანშ [ლსვ] ი ყანწარშე ჯთრახ ი ნეგმემ კობარშე. ყანწართეღსგა სემი ლეთ საჩანი ჰიქ-ღჯრი, 25 ეჯეი მეგმემ კობართე.

ლანდრერ

ბადმოცემანი, ამბები

60. უღეშიშ როზან

უღეშიდ ლემარ ეშხუ სოფელ ლახმლშუ ნაზიმქა ბაქს ეჩხენჩუ, ქუმფერერხენჩუ. ამეჩუ ლემზიგ იშგვიდ მეზგე. ამარისგა ეშხუ ხოჩა.
5 მეზგე ხაჩღა. ეჯარე ხოშამ როზან ხშშხენა.

ალარს მურყყამ ხზგენნახ ი როზან ეჩეეი გარ ლემარდელი. ეჯ დრეეკა ბეკარობ ლემარელი. სოფელს ლილჩე ხაკედენა.

აშხე ლადელ ჰამს ეჯი ქოლსგიდნელი მურყყამხენქა. მინ' ეჩხენ გორანგეი ოსწონ', ერე ჯარს ჩუ ხეეეე ი ჩაეარ ქა მეფშედე ხარე-
10 ნახ ლაჩახეთე.

უღეშიდარს ი ლახმლარს ნიშან ხალვენახ, ერე ლახა უღეშიდარს ერვალე ახშდნივ, ეჩქას ლემესგ ხეკეეს ოხაშვენხ ბაქეი.

როზანს სემი ნალვეურგეხალ ხარდენა ი ალარს ჩი ეი ლახშემა მურყყამთეეი: — ნიშნიშ როქ ლიპედნიშ დრეე გვიან ლი. ეჩა როქ
15 მქათედ ეი როქ ანეცხეხ ჰამს, ეჩქად შგ ჩოვ ასგეიხხ.

ალარდ ტკისდ მგ ჩვასგეიხხ. ღორი ქათხედახ. ეშხუ ლექან ლემარ ქეშხარქა, ეახად კუქ ხშშხენა. ალი ტყვედ ოხტიდახ მინეშთე. ეჯარე ბარგ ი ჩაეარ ი ღარალ ალარს ჩოთთალახ.

კუქიშდ ეჯი სოფლიშ ექიმ ოხტიდახ ი ლექან ქოთეაგახ. სამ
20 ზავ ეჯი, ალ კუქ, როზანიშცახან ლემარდ ი ლემმეშაინ ი ხოჩამ გარ ლემსეეინ. როზანიშდ ეჯი თხვიმ ეი ლოხლატა. სამ ზავუნლეე ხოჩრა როზანიშდ ი: — მნდილ ესერ ხერი ი მიჩა ქორთე ქოვ აფიშდ.

ალის ეჯი ჩოთსაჩქერა ი ეჯე' ოთფიშდელა ქორთე. როზან დემეგ ოლმპკირინელი ამიშ ლალატს.

25 ლიჯნელ ლემარელი. როზან ეჯი მურყყამხენჩუ დეშომა ლემტე-ხოლინ ქამიზალუნლეე მუელტორდ, ხყულენნა: — ნარ როქ ახშდეხ სოფელს ი დრეეეეი როქ ქა დეშ ადბჰენხ!

აშხე ნებოზს მიჩა გეზლირ ლემქედინხ, ეი მურყყემშუ სანცხეერქ' ოლსგიდნელი, ლახქედნა: — იმეი როქ ხულეეხ გეეშ? ბაზი როქ ილიესგხ მოშ ქა?

ხოშა გეზალს ოსცადა ი: — ეჯჷი (|| ეჯჯი) ჯი ჩუ როქოლ აღ-
ყურდა ი მინ როქ იმშაენიხ.

ეჩქას როზანს ოსცადა: — მიჩა როქ ჩუ ლივედ დემეგ როქ
ხოჩამდ ოხვედნიხ, ელო ჯი როქ მამქირიშე დემეგ პრი ამეფი.

ალზრ ამის რაგდინხ, ეჩქას ესნარი კუქს ჯარ სგა ლუნჯრინე ხარ 5
ი სემი ლადელ ლი, ჩუ ხაპიეხ. კუქ ხაყლე ალზრს, ერე: — ოდე
როზანს ჩეადგარნეხ, ეჩქად სგა ლიშიდ ბპქ ესერ ხარხ, ელო როზან
მურყვამხენქა ჩი როქ ეი სგეიზე.

ათხე როზანს ეჯი მიჩა გეზალდ ამეი ხპქე', ეჩქას ჩეახაგან მურ-
ყვამხენჩუ ი ისგთეჩუ ჩუ მეტლე ლზსე, ეჯჷი ახფიშედხ თეფ ი ჩეად- 10
გარხ. [ჯარ] სგაიშედხ ი მპგ ე'ანხვიტხ.

ეჩქანლვე ალზრს (ჯარს) ე'ოშქონახ ი შუკეს ოლმპზხ, ეჯჷი
უდემდთე ლშთხვართ' ოჩჩედხ სემი ლახეზა ბეტაშერ. ალზრ აღის
ხპწდახ ი სგაპიახ, მპგ ე'ონხვიტახ ი აღნიდ აღი გარიდ ახსელდა 15
ქა — კუქ.

ლზდრერ

61. ოთარშერ ბეკარობ

ოთარ ეჯგვარ სერილ მარ' ომვედ, ერე ეჯზუ მარე მადმა როქ
ლი ქა ლუთნე. ბაბა ციოყს მადმა ხოწვნანდა ი მპგ ამის აფუდლივ.

აშხე ლადელ ე'ოხთონე მაროლს ი: — ოთარ ქოლ ხეწად მიჩ. 20
ხაჩ' ესერ, მიჩა ნშთსჷ ამგვარ ლი. ე'ესერ ჯედნი ფხეტრერთე.

ეჯნურ დარ იხელალხ ეი ი ჩუ, ჩუ ჯრმივხ.

ლადი ე'ანწადლხ ამთეფი. ანნემ ხარჯ ანმარე, ჯან აზიპ ი ლნიდ
ხოჩა ლადელ ანსყე. ციოყ ლაჯს ლახსგურდა ი ოთარ ჩაეეშ ანწად. 25
ლეეზხი ჩოხქახ ი ჩაეე ლექევა დარმოშ ჯიდა.

ოთარ ლექე' ანლრი მიჩეშთეფსგა. ციოყს ხოშგურ ი ეიბოვ დემ
ისგდი. ისგანწად ოთარ ი ლაყპალს ხაფხეეხ უშხვარ ი ჩეაჩანლხ
ქორთე.

ჩუ ლატახეი ციოყდ მიჩა ვზარარს ხპქე: — ჯგვარგ სვიფიშლო,
აღი ნიშეგ ნწყვილ დერი ლერთარე ნწყვილ ირი, ელო ლნიდ ამ- 30
გვარ იზხენ ანწად! აღის ეჯგვარს ოხჯერჯისგ, ერე ჰედურდ ჰეცერ
ნ' ოგვსედნი.

ვზარარს ათჩონხ ი: — ლნიდ ეჯგვარს ესერ იმ ოხჯერჯისგ?

— იმ-ი მიშგვა გეზალს ხახედ ლოჰედნი ი ჯიჯე ოთეეეშნი ი 35
ეი დემ ანხეტენია?

ათხე მაროლს ოხთონე ჩვიფუხენეი ი: — მიჩა გეზალს დჩქი-
ლფხს ხახედ ესერ ხაჰედი.

ოთარდ ალი ვდსისტკე: — ჯი როქ ქა ლჭიეელი, გალფხანწო როქ ჰასვიშ ხოყდინა ი ეჯის როქ ჩვტერე, ხოლამდ როქ მადე ირია?

5 ვდსისტკე, ცხაჲ, ი ვდსკორე: ქობვედნი თანახმათე ი ვაჲ ეჯი ი დემი ვაჲ ეჯი!

ე'ანვიდ ხახედ დჩქილწუხ ი ჩვტრის.

გალფხანწრდ ოხქირეხ: — მინე ჰასვიშ როქ ჩოთცვირა, მინს როქ გეშმითან მადმაგეშ ხაკუხ: ა კვლწარ პრის, ამიშ თელ როქუ ოთუზე ლწუჩინ გეში.

10 ოთარს აორი ბოფშარ ახთაუნ. ჯი უღვალებენ ლეჲა ელმწხლი ქორთე ი ჩაჲე ოხკვარა ი ჩვტდდავაშ.

დჩქილწუხს ხოქეა ი: — ალ ბოფშარს როქ მიჩა ლაჯმილას ხოჯდე ლერდიდ.

15 ჰეტერ არ'ოლზორელიხ ი: — ჩვიბშარ ესერ მინე ლადეემ მჯებე ლიხ ი დემის ესერ ირდიხ ალ ბოფშარს.

სერ ეშხუ ნ'წწიდა ი მერმე მიშგვა ლანწგს (||წანწგს).

ათხე დჩქილწუხ სოფელს მადმა ლწჰქედიე ი ეჯლაჲ ე'ანვიდ მიჩა ჯიწილ ლევან, ა ნიშგე მუხვიტან ლევან.

20 წჰქელრიშ თბუშმუჲ ლმწიგხვიდ. ლევანს ნიშგე ხოშოლუდ ხოქე', ერე: — მინე წარდევარ სორთმანწერმუჲ ლმწარდელიხ ბეჩვის ი ალწრ ლექე'ოლ წწლორეეხ ლელლწტიდ. ლექეა როქ ილრევიხ ე, ჰეტერლისგა ხოჩა ზურალს მინს როქ ხეჭდუნის, ხოჩა თეფს მინს როქ ხებმუნის, ლაშყედიეი მწწკეიშ ძაძარას წწ როქუ ხოხლინად, წწ როქუ ზვწასგვდ ტელწფთე.

25 ალწრს ლოხტიხახ ი: — დემ ესერ იჩოხ ამის, მ'ესერ ხაშიდხ.

ლეე' აჩწდხ ქორთე, ეახე ქელირთე, ი უშხვწარ ხარგწდის ნიშგე ეიბშარ ი ჩუბშარ ი: — ლერდიარე ლილლწტიდ მინე ლილლწტი ესერ ხარხ ხოჩა.

ლევანდ ჩეესყედიწ ძეველდ აორი ლახეხა. მიშგვა ბაბა ქაუზწ ი 30 ბექე ლეე' აჩწდხ ბეჩვითე, ყორისგა ლოხბრუგნეხ სორთმანწერს.

— აწრ ესერ ლი?

— აწრ ი ჯი ესერ ლი ქაუზწ.

— მ'ესერ ხაკუ?

— მ'ესერ ი მიჩა ლერდის ჩოვ ოხთონეხ, ლერგწდი ესერ ხარ

35 მოლე.

ამის ხწქეე ქაუზწდ ი: — აშ-აშ, ამეი ესერ ლი გეეშ (||გეეშ) ი მჯხწრ ბწწი ლაშგარუ ლახემ ლექეა ი ბწრგ ესერ მწგ ლეჲა ლწდდე ხარხ.

— ჯი ჩოდ არდა აღვე ძეგლდ, ედო ლაშგარს ესერ ლეჟა
პდლორვისგ ი ჩოთლალტისგ, ხოლ' ესერ გვეშ მადე ირია?

ბექა ჩეადშეურანე ი: — ჩაფლარ ქოლ ვდკვდრე ი კალთასუ
ლშჟენ ი, ე მარ ლახვიდეს ე, ალიუ ხაქე', ერე აჩაბათს როქ
ხნჯრინა ლაქთალარის.

ბექა ლექე' ომტეხელი ჰეცერთე ი ლევანიშდ ხოქვა: — ეშბიშარ
როქ შაბგარ ლიხ. ქელირ ი ქურაშ როქ ედ ი მარე მგ ქამ ირდიხ,
ეჩქას როქ დემის ხემინდებ ისგა.

ლევანს მარ' ოთუზა ქელირის ი ლაფსყალდშ უშხვარ ნენსგა:
— ბაზი როქ მერვა ყორქ' ვნჯდენი, მადე-ი ელვ ვნფშედე ყორქა, 10
ეჯნემ როქ სუმიწერევეშდ ფურეშ ე'ოლ ანმარე მგზარ.

ჩოლბურელი, ლექე' ომჩედელი ბეჩეიშ ლაშგარ. იმ ლეჟა ლნისგ
ხარენა კეთილს, მგ ოთხიახ. კედრულას ფიმფრობ ხარენა ი ჩელ-
ტიშ ბოგარ ოთდახ.

სეშილს, ქაუხაშე მუხება, ხარდენა ლუსუ ხოშა ჯანარ. აღარ 15
დემ ლეჟა მოშ ომჩედელიხ ი ჩელტიშ ბოგის დემ ათმუნდენახ. აღ
ჯანარ ი აშირ ნეწმდ ი შინალ ი სუმიწერევეშდ კვიდ კვეცენ ათსე-
დახ ჩუ. ჰამს ქორდ ე'ოხბიღნა ი ჯანარდ თეფ ხოყირა ი ჩოთლა-
გრა: — დემ როქ ხაქვრე აღარს ლევანს.

ჩოლრჰელი, ეჩქას ხალხს ლიკილე ოთხინა: — ქოჩუარს როქ 20
ხეხიდხ!

ალის ლევან ხეწოდ ი: — ჰა ჰა ჰა ჰა, სურუ მად' ვმლორვეა
ლეთი ტიშიშ მაჯონ სეშილდ?! ლაფსყალდშ ი ფხტრერიშ უშხვარ
ნენსგა ედ ი მარე ქა დარ ამფიშედენ ლეთი ი ქონება მგ ლეე'
შმდე. აღარს ლათოთდ ხეიგენ ლადი.

დჩქილმფხდ [ხაქვე]: — აღარს ესერ, ბაბალო, დემ ადგარი,
მიჩა გეზლირიშ მგრდას. მარე ამარე სახსარს ესერ ბაკთეიე ეი დემ
ოხვიდე ნეჩშ სუმიწერევეშდ ფურ ი მარე ჯანვ, ეჯნურ ესერ დემის
ხატხე.

ალი ამეი ჩემინხ ი ჩეასდ ამეი.

ეჩქანდვე სორთმანშერს კვიცანარდ ჩოთლალტეხ, ქოთქიფხ ბეჩ-
ვიხენ. ლევან ეშბიშ ლაშგასი ე'ესფუსდნ. ეჩხენ ელმაზლი ლექეა
ი ჰებუდ დუდაუშერ ლემზიგლიხ ი ამარმეე ომსედ დაულდ ეშბიშრე-
ლაშგაე ჩოლსგვირ ლევან ი ქოვ ლახწონეხ დაულდ, ლემყულე როქ
ლესესოლ მა?

ა დავს გიცარ ხორკა ლატმურას.

მერბელად ხაქვეხ: — იმ ესერ ატმურე გიცარს, შინე მუხეიტან
ლევან ესერ სვიფისგა სგურ.

ესტხეჟ თეფს ი ეი სვანიროთე ი ჰერ ათლანე ი გვმისგა ხატიდ-
ალი ქახშდის ფისათე ლეკვანე.

ჰეკრიშ ფუსდლ თათარყან ანვალ ი ბეჩვიანშ ფუსდლ — ოთარ,
ჩეიბ ციოყიშ მერმე ნაბარწყუ ი ამეი ესუუსდანხ ჩაბგ ჩუბიშარ.

3 ლანტელი

62. კასლეთიან

ჯვინალ დრევეი გვმთქვენა გულა თახაშ. აშთე ჩუ როქ ჰედნივ
ლჩე ლუნლეშ, ფხტრერ ზაგართეჩუ. ალ ნეკშდს ეშთეისგა მეკედ
ხალხ ჩუ ლემზიპინ.

10 აშხე ზავ ე'ოლზორელი სვიმრა, ომკედელი ი: — ბაიშ ესერ ლაზ
იშეშთე ირი?

— ბაიშ ესერ, აღარ ესერ იზგებ ხოჩა მეზგე, კენცლან.

აღარს სგა ლახგენენახ ყორს. ეჩქას ხოქვახ, ერე: — მინ ესერ
ბაზი დემეგ ლიხ ლემარე.

15 — აღვ' ესერ იმეი ხოჩა? — ხალხს ხოქვა.

— კასლეთიან (|| კასლელიან) ესერ ლემზივ ტასლერ. აღარ
ესერ ლიხ ხოჩა მეზგე ი აღართ' ესეროლ აჩანდხ.

ომჩედელის ეჯართელისგა ი ეჯარ სვიმრას ჩეესხუახ.

მერმა ლეთ ეჯარხენქა ქომტეხელის ი აღარსიდ ლახგენენახ —

20 კენცლანს: — ბაზი ესერ იმეი ხეჩენი?

— ბაზი ესერი დეშ ლიხ ლემარე, ზურალ ესერი ქამ ხორიხ.
დემეგ ესერ ხაყახ მინე ლაჯანდ.

ადიდიდ აღარსიდ ლახტეხახ, კასლეთიანს. ჩვად ესხუა სვიმ-
რას ი სერ მადმაგვეშ ესსედახ. მესმაშეი ადვიდ ოლმაზლის, ეჩ-

25 ქას: — აღვე მინე თხვიმ ამეი ლეხეტად ესერ ოხსყა დერმათ ი მარა
ე, — ომკედელი კასლეთიან ი გულა თახა ლადელ ჩოსდარჯა ფხტ-
რერ ზაგარ ლჩედ ი ჩოთდაგრ' ალი.

ლაჩვანშ ზისხს საბიანშ ე'ესერ ოსჩხოტა.

ლაკემითეისგ' ომჩედელი ი, ხატარ ლემგენხ, ეშხუ ხოშამთემ
30 ქოთქეითა. ქომკედელი ი, მიჩ' ადგიეი, ტასლერ, სვიმ ოლმაზლი,
ეჯნარ შირა ხოყირა, სვიმ ჩოთთეიფა, ჯი ეაბე კვეთ' ათგენა ლეთა,
აშხე მეზგა სგა ლახმუშგერენა კალს.

ამნემ ხალთ ჩუ მად' ესივ ი აშ ლოხრეკ კვეეი.

აღარ გულ ომკედელის, ალ ხეხე-ქაშ, ერე ამის ხატარ ხულვე.
35 მარე ქაშე ხოშგურ, ერე მუშგერის ქადცარცვისგ ი მიჩა ხახვ
ხაქვე: — ნაქამს ხოჩამდ როქუ ლახსიპედ ი ალი ესერ დარბაზს
ჩვანდყენი, ეჩქას ანვალ ესეროლ ი ჯი ესერ სგოლ ლოხყურდა,

შომ' ესერ, ერქას ჯი ესერ ეი ლაჲსკინისგ ი ა ხალთლდს ესერ ჩვათცვირნავნისგ.

ათხე შომა მიჩა ხეხე სგა ლახყვინენა, ერქას ქაშე ეი ლოხსკინა პულდუმეი.

— ჯი ესერ მუშგერიდ სგა ხოხნა, ალ ესერ პტეივ ოთხუა ე, 5 მიჩ ესერ უდგარდ დემის აფშედე ამხენქა!

— მადილ ესერუ ხერი ი ჯი ესერ ნომ'ოლ ადგარ, — კასლე-თიანდ ხნქვე, — მიჩ ესერ ქონება მშ ხულვა, ამის ესერ ჩვესციირე, ჯი ლჲრ ქოვ აფიშედ.

ეჯარ ტკისდ ჩვათცვირნეხ, ჯი ლალ ომჩედელი. 10

კალს ხეთხელივხ ამიშ ლაშხენის, ხაყულენივხ ლითვეფდ. ერჩუ ეთბ ლაწემ' ადიგხ ი ათხე ამეიად ყარგილ ხაგ ამ ლაწემის სერ.

ლანტელი

63. ვეჩჩარშერ

ვეჩჩარშერ ხოჩა მეზგე ლემარხ. ამარე გვარ ლემარელი დემტ- 15 რან. ალარ ლემზიგხ მოლს, ხარდენახ დაჯლშე ჯეგ. ალ ჯეგს ახმით-ქვენა სგა ვესკატ. — ალი დაჯარს ჰამს ქა როქ შაასგე ლალდლოთე ი ნებოზს ესერ ქორთე ლემტიხინ.

აშხვ ლეთ ზურალ ლემშგალინ დაჯარს. ვესკატ ესერ ქომჩედ ი ლიჯურტუნი ესერ ლოხბინა ი ლაშგალის ესერ ხამპვინა. ერქას ზუ- 20 რალს ოთქათა ი ეჲ ლეთ ლისენი როქ ლახპირეხ. ჩუ დეშ ოთ-ზიპახ.

მერმა ლადედ დაჯარ ქოთხია ეჯის ლალდლოთე ი ნებოზს ეშხუ მადე ოხტიხა ქორთე. ჯეი ქომჩედელი ი ეჯ მეზგე ე'ომხვეტელი ერქანდვე. 20

ეშხუ მარე ასნდ ამარხენქა. ეჯის ხეშხნ ბექეზა. ალი ოთარ-შერს ჩოხტიდახ ი მეზგად ლოხბერვახ ლესგდიდ. ალ მარე დნე ლნსგ. ერქანდვე ეჯიი ჩვადგან ი დარ ასნდ ეჯარე ქორისგა.

ვეჩჩარშერ ნმმხვიტ მურყვამ ათხეი ამეი ლგე მოლს ბარშიშ ნაზიმიეი. 30

ბარს

64. ჯავბახან

ჯავბახანში ხეხე ბოფშრე მერდიდ ხორდახ ოთარშერს. ჯავბახან ლალ ქოთჰედხ ალ ზურალს ჯიქთე. ამიშ ხეხე ხეჯრალ მერ-ზაყანს: — ალი ესერ ვხხელია ბოფშრე ნარდვირ? ნომოლ ოთჰედხ 35 ქაშ!

ჯაგბასან სგოხჩანდ ჯიქხენ ი მერმად წებელდოთ' აჭედხ. ამხენი.
სგოხჩანდ ი მესმად ქაიდ აჭედხ ი ობაშ კეთილ ქონებ' პნკიდხ.

სერ ლალ ერხენქაი ქახჩედა, მარე მაყალშე შეანთე დეშ ომტეხ
ი ზანს სგესჩიენა აშხე მეზგა ი ლიშვან ლალ მადმა ხანხია.

ლანდრერ

სალალოზო

65. ბჰქ

ოთარშერ ახშუმახ ხოშოლუს ბაქრე ლამბუალთე: მაშენ ესერ ი მაჩენ ბჰქა ერვ' ოხუმბჰვისგ, ეჯის ფურ ესერ ხაჩქვარობ.

ოხბინახ ათხე ლიმბუშლ ი მჰგ როქ იმბუშლ მიჩა-მიჩეშს. ამეი 5 ომჭედელი ნიშგე ხოშა ი: — ცხეკოთ' ესერ ომჩედელი, ცალგმიშ ესერ დჯრ ხაწინა. ლახხვი' ესერ დშდვ სგებინინგლისგა, ოთყალე' ესერ ალი ჩუ ი ბრუჰვ (როქ) მეგამქ' ესერ ოთსკინა ქა. ლახსედ' ესერ ნენსგაქა ალ დშდვ ქა ი ჯ' ესერ ლეშგიმბენისგა ხაქერქკინ-ნა. დშდვს ესერ ალ მეგემ ე' ოხყვიფა, ლოხკვარ' ესერ თბუმ ი 10 ქოროთ' ესერ ოხვიდნავენა. ჩე ესერუ ლოხტერდახ ი, ე ბრუჰვ მეგემ ცალმჰგს ესერ მადე ხოსდეს ე, გვიოლ-ლახემი.

ომჭედელიხ ჩუ ი ტკისდ ბრუჰვ მეგემ ეჯი ცალმჰგს ხაღენა დჯრდ.

— ტკიც ესერ ბჰქ ალი ლემარელი, — ოთარშერს ხოქვახ ი ჩოთ- 15 საჩქვარახ.

ბარშ

66. ათჰს ოქრ

მოლა ჰამშუ ლალცოვალეი ჩი ლადელ ლერმათ ათჰს ოქრს ხეჰ-რივ, მარე ეშუელ გარ ესერი ხეკლინი ე, ჩხარ' აშირ ვოშთხვერ- 20 ვეშდიეშდჩხარა მანათ ესერ ირი ე, ეჯლაჲ დემის ესერ იკლუნე.

ეშუე მარე ჩი ლადელ იჰენარივ მოლშუ ლილცოვალს. ჩხარ' აშირ ვოშთხვერევეშდიეშდჩხარა მანათ ქისათ' ესდე ი ლალცოვალ-ეი ეიბე ლაჰვარახენჩუ მოლას სგებინთეჩუ ოხკვარ.

მოლად ე' ესთხეჰე ქისანს ი ლერმათ მაჰვამ ხაქვე ი ოქრარ ჩეშდ- 25 შელდე. ეშუე ოქრჯლდ ხაკლივ, მარე: — ესე' ესერ ჩხარ' აშირ ვოშთხვერევეშდიეშდჩხარა ოქრ ლოჰოდა, ეჯი ეშუელს ესერი დე-მის ათჰლნისგ შომალე.

ოქრრე მუჰკვანა ათყალენივ ი ჩენქინე ვარჩხლიშ ქა ლატხუნა-თე: — მიჩ' ესერ ვარჩხილ ქოვ ლახტიხ. 30

მოლად ხაქვე: — მავშე ესერ ლი, ჯი ერვალე ლუტტურე ლი, მიჩ ესერ მიჩეშდ მადმაგვეშ ხოჰრა.

ამნემ ოსცდ ი: — ალ ოქრპრ ესერ მიჩ ოხკვარა ეიბე ლაჭვრა-
ხენჩუ ლაქურად.

მოლად ხაქვე ი: — ამეი ტყარაბურა გვაშელა როქ დრევს იმნარ
ხოთეფე? მიჩ ესერ ათხე ათსს გვეშ ხულვე ი მევარ ლალყათაღდ
5 ესერ დემეგ ხოეიბ. ალ ოქრპრ ესერ მიჩ ლერმათდ ხოჭრა ი 'ტ'კიად
ჩვესერ ოხშიდა.

მეზებელ გუდ აჯად, ერე მოლშხენქა ოქრრე ლიტხე პდვილ
მადმა ლსვ ი: — სასამართლოთ'ოლ აჩაძხ ი მინე გვაშე ეჯი როქ
ადრიგვისგ.

10 მოლა ე'ანნაქვე, მარე: — მიჩ ესერ ქუშხუ ლიზი' დემეგ ხაშედა
ი ლერქვარ ესერი ჯვინელ გარ ხაქვე ი ამეი მოსამართლეს დეშ
ესერ ხეწენი.

მეზებელ მიჩა ქორთ' აჩაძ, მახე ლერქვარ ი ჰვილ ოხჯიდ, მო-
ლას ქა ლახემ აღარ ი: — ე'ოლ ახსგურდა ჰვილს ი ლერდახოლ
15 მოსამართლეთე. დეშდ ნატეხვეი მიჩა ჰვილ ი ლერქვარ შიხოლ
ლახტიხ.

ეჩქანღვე აჩაძხ სასამართლოთე. ვარჩხლიშ ფუსდღდ მოსამართ-
ლეს შაგ ქოხუშბავე. ღვეშგიმ მოლად ხაქვე მოსამართლეს: — ალ
მარ' ესერ გუნ ვორცბიშნ მარე ლი. ეჯის ესერ ხაკუჩ, ერე ლერ-
20 თემ ნაჰოდ ვარჩხილ ჯინემ ლაქსურგეხას. ეჯეი ესერ წინგვილ ლი,
ერე იშგანთე ლეჰვიდღდ გროშს ესერი დემის ისრე. ამ მარახენქა
დეჲ ესერი ეჩა ლიქვისგ ლი ლემბაჲ, ერე ალ ჰვილღა რექინე: აღი
როქი მიშგუ ჰვილ ლი.

ეჯნემ რაქვე ი: — ალ ესერ ჰვილ, მა ლემბაჲ ლი, მიჩ' ესერ ლი.
25 მოსამართლედ გვეშ ლაურკალდ ანკიდ.

მოლად ოსქიმ ი: — ალ როქ მარე ექკალიბ უბზა ი ბაქარა ლი,
ერე ალ ლერქვარღა როქვი რექინე, ერე აღარ როქი მიჩა ლიხ.

ეჯნემ ოსცდ ი: — აღარ ესერი მიჩა ლერქვარ ლიხ. ამხავე ლა-
ჯადღდ ესერ ლოხწონა ჰვილ ი აღარ ლექდა.

30 მოსამართლედ მომჩივანს ხაქვე: — იმღ' ესერ მადე ხოშგურ
ამკალი ხოჩა მარემ უსმართულდ ლილუნძღვი? ბაქს ესერ ხაბრა-
ლი ი შიჩ ესერი ლაცენალდ იკედ. ამწაშეიოლ ათეჲფ ამხენქა!

მოლშტახანს ბოღიშ პდვიდ ი ხაქვე: — თავისუფალ ესერ ლი ი
ღერდ'ოლ მიჩა ქორთე.

67. შოლანშ ექიმობ

მადარ შოლა სოფელთ' აჩად. პცხირ, ერე ამ სოფლიშ მამა-სახლის მასარდ ლეგდ ვრი. მოლად რპქვე ი: — ჯ'ესერ ექიმ ლი. შიშდ ვდერნებ ლეგმერდათე. მოლა ხეწად ი ამეჩუ ლეზობ ამარებ. ლეგმერდე ლაახუნჯავე ი ეაგრარდ იპერ ლეცემი, სარაჯ 5 ი მახე ნანაყ'ე' დირარ.

ალარ ქაე ოხვიდხ ი მოლად ეშხუ გარ ლალ ესსიდრაღენე, ჩუ. ლლემ. ეჩქანღვე ლეგმერდალა ლილცოვალ ლზბინე ი ალიი შიშდ ქდღღე. ნალცოვალუნღვე ყორქ' აჩად ი ხპქვე: — ლადი ესერ მიჩ ქა მარად ოთულცოვალა ი მგხარ ესერ შერმა ეაგრარსი ოხვიდე. 10

მოლა ქაე აჩად ი ლეგმერდე ლალ ჩვადჯაცუნ.

ქირისუფლარ სგაპიდხ მოლას ი ხპქვეხ: — ალი ესერ იმეი ლიე-ქიმი ლემარ, ერე მიჩა ნაჰქიმუნღვე ი ნალცოვალუნღვე ლეგმერდ' ესერ შიშდ ჩოლჯაცელი?

მოლად ოსცად ი: — მიჩ ესერ ამკვლიბ ექიმობოდ დორ ლოხჯერ- 15 მან, ეჩ' ესერ დაგრა დერარ შაიდშე ჯესერი ლგდვარ ირიე ათხე.

ლადრერ

68. მიზეუ

ეშხუ მარ' ეჯი მოლანშდ თაკე ხოპრა. მოლა ჩიქი ქორთ' ომ- 20 ჩედ, ეჩქანღვე ქომტეხელი ი ხოქვა:

— ბოდიშს ესერ იღდე, მარე თაკეს ესერ დემ ხოსიდხ ლადი, ეჩქა მახე ნაშყოდ კვეცენ ესერ ლოხდახ ლაფრას.

მეზებელ ლემბეად გარ ასად: — თაკექ' ესერ ახს ხასმა კვეცენმ ლიფრე? ალი ესერ იმეი ბოდიშიშ ლიღდე ლი? 25

— შომ' ესერ თაკეშ ლიწონე მადმა ხაკუ, ეჩქას თაკექა კვეცენმ ესერ ლიფრეი ეი იმპარგ ი ფაქვემი, — ოსცად მოლად.

ლამზრერ

საბავშვო ზღაპრები

69. მალულდ

- მალულდ ი ჟინღლდ უშხუდ ლემღზიგაღბ. აღარს ხარენახ ეშხუ
დაბ კვეცენ. შგ ლმთევენელი ი მინე დაბ უთად ლმდელი.
- 5 მალულდს ხოქვა ჟინღლდდ: — ჯინემ ე' ესეროღვ ანთე ი ჯ' ესერ
ქორთ' უნჯდე.
- ჟინღლდდ ე'ანთე.
- მალულდდ აღაიდ ხუქვე: — ჯინემ სგოღვ ანჯიდ ი ჯ' ესერ ჩვად-
კალვისგ.
- 10 სგანჯიდ ჟინღლდდ ი მალულდდ ჩუ მადმ' აღკალვე.
- ჯინემ ჩე ესეროღვ აღკალვე ი ჯ' ესერ ქაბუბინე-
ქა მებუბიი ჟინღლდ ლუსე.
- ათხე ახადხ ნამშაეიშ ლათაღის. — ყარხენჩუ ესეროღვ ანსკინეხ
ი, ხედ' ესერ ითქეი ხუბთქინეხ, ითქ ხერიხ, ი, ხედ' ესერ — ნჯ-
15 ლაევი, ეჯის — ნჯლაე.
- ანსკინე ჟინღლდდ ი ითქეი ხაბეთქ ი ანსკინე მალულდდ ი
ნჯკლავეი ათლანე ფლიჩ. ქანბაბე მახად ნჯკლაე ი სემი ითქილდ
ახხვიდ, ისგესდე ხალთთე ი აჩად.
- ლახაგან ეშხუ კესარშერს. ისგუთხინხ აღარდ. მალულდდ ითქარ
20 ყორქ' აღჰარე. ჰამს ლუბინე ლიკილი ი: — მიჩ' ესერ ითქარ მინე
ქათლარს ჩუ ლოხმამახ.
- ანჯადხ აღარ ი ეშხუ მამილ ქა ლახემხ.
- ესხრი აღაიდ ი მერმა კესარშერთე უთვეღენ. ამეჩუ მამილ ლადე-
ლაქარითეისგ' აღკვერ. ჰამს მამილ ლღდგარ ახხვიდ ი მაჩენე გი-
25 ცარ ქა ლეჰვიდი ხადხ.
- ესხრ' აღაიდ ი ეშხუ კესარშერსიდ ლახაგან. ამარე ქორს გი-
ცარ ლაჩერითეისგ' აღგენე. ჰამს გიცარ ლღდგარ ახხვიდ. გიცრიშ
მქათედ ჩუ აღდე.
- აჩად აღაიდ ი აშხე კესარშერსიდ ლახაგან. ამეჩუ უშდილ კეს-
30 რიშ მიე-დოშდღაშ უწდუნა დინაგეზალს ჯაყულდ ოთქვით ი ამ-
ნოშ მიჩა ჩუ ჩეზიჰ. უხთხელივ მერმა ლადედ ჩაეე ი ლუბიჰ ეს-
ხვიდ.

იტმურაღ მალულდ ი: — ე'ოღე ოხკერმეხ ჩი ჯღბარ ი, ესეაშ
ესერ ჯიბჩუ ჩაევემ ნაზჳენ ჯაყვ იდი, ეჯი ესერ ირი ამიშ მჩეე.

ლაძსენჯაეხ ჯღბარ ი ეშხუ სიმაქაშ ჯიბჩუ ახხეიდხ ჯაყულდ.
მადე ლაქაკლე, ვოდედე ალ სიმაქ ქა ლახემხ. სგესგენე ხალთ-
თეძსგა ი იღრპლ, ეჯეი ანღრი: — ჯორი ესერ ითქილდ კაკალა, 5
მამილ კარკაც, გიცარ ყორყოჯ, ჩაე თურტენ, კესრიშ ესერ გეზალ
მიღაჰაჰა (|| მიჰაჰაჰა)!

ამეი ათასდ მჯენას. მჯენა სგათუმხ მალულდს. ცხერილშე ლკთ'
ოთთონეხ. მარე ლკე ეი დეშ იზერი. ამზუქა დინა ე'ანფიშედხ ი
ეელილდ სგოსცდხ. ეიიდ ლაიცე ი აჩანდ. ეელილდ ლიწკული 10
ლაბინე. ანჯანდ მალულდ ი ჰეურდ ესერ ლკლალგენათე ხაზენი
ი ე'ანფუშდურე. ხაფხეკ სგა ეელილდ ი მალულდ ჩეადკრკლე.

ბარშ

70. ლაქჰალ

იშგვიდ ზურალ, იშგვიდ ზურალს თვით იშგვიდ კაბ ჩი ხაქეხ, 15
აშხე კაბს ჩხარა ჯიბ ხარ, ამეი მერმა კაბს, ამეი მესმა, ამეი მეე-
შთხვა, მეე'უ'ხუშდა, მეუსგვა (|| მეუსგვეს), მეაშგვიდეს. ამელისგა
(ჯიბარლისგა) თვით იშგვიდ ვისგ ჩაგ ზი (|| ზე)...

ვოშა ჳედნი აშხულ მაგ?

კალანარ

ზღაპრები

71. ლუნქროვე მგჩუგრი

არდახ ეშხუ ხეხე-ქაშ. აღარს გეზალ დემ ხეთვეივხ. აჩად ქაშ
დპეთე ი დვდ ეშხუ სანათ ლახემ: — აღი ესეროვ ჩვაბივე ისგდ,
5 ეშხუ ესერ ნაბივე, ახადღენენეს, ერქასოვ ხამნე მიჩა ხახვ, მერმე,
ლიც ახფენდეს, — ერქას, ი ქ'ესერ ხეთვეიხ სემი გეზალ, მარე ეშხუ
გეზალ ესეროვ მიჩ ლახემხ (ოქა: ლახომეხ).

— ეზერ ესერ, — მარედ ხაქვე ი აჩად ქორთე.

ჩუ ხამნ' აღარ ი ჩხარა თეუნღვე სემი გეზალ ვბთავან. სამ
10 ზაუნღვე დვეი ანვად ეშხუ გეზლშუ ლნისგთე. მარეს გეზლირ
ლახტკალბუნ, მარე დვდ მადე ჩემინ ი: — ხობრა ნალეჟურულ მი-
ჩოვ ათქამ.

ღვეს ეჯ ნალეჟურ ნათხერაშ თელშე გარ ხორდა. აშმეიდ ხარ-
გადივ: — ლარდოლთეე' ესერ ნომ ღარი.

15 დვე ლათხვართ' აჩად, ერქას ნალეჟურულ ეჯლაჲ აჩად ლარდა-
თეი. ამეღსგა ლგან ოქრეშ ტობ. ნალეჟურულდ ათქვიქე ფხულე
ი ოქრ გარ 'ახსუნ.

ოქრ ქა დეშ ადლირ ი დვეშუ მაყალშე ფხულე ჩვადქენ. დვე
ქორთ' ანვად, ერქას ქა ხეწად აღის ი ქახწონნე ფხულე. ნალე-
20 ჟურულს ხაყლენივ ი დემ ხაწონა ფხულეს. ეჯლაჲ ქახწონნე.

ქა ხეწად ოქრს, ერქას დვდ ხაქვე: — ამლ' ესერ დემ ლემწო-
ნინა ი აღის ესერ ყიათეი ესთეიფე.

ქ'ანკიდ ი სგათქვიქე ტობთეღსგა ი ყიათეი ოქრ გარ ანსყე.
ერქანღვე ათეგურანე: — მესმე ლარდათეი ესერ ნომოვ ღარი.

25 აჩად დვე ლათხვართე ი ნალეჟურულდ ეჯლაი სგადქარე მესმე
ლარდაშ ყორ. ამეღსგა ხაბულ ხოშა ჯეც. ჯეცდ ხაქვე: — ლიც ესე-
როვ ლახაშ.

ამნემ ქა ლახაშ ლიც ი ჯეცდ ქ'ანძგები ი ქანდჟულინან ყორქა.
ამგი დვე ანვად ლათხვარხენ. ჯეცდ სგა ხაფხეჟ დანეს. იბუნძგველხ
30 ჰამუნღვე ი ლეშგიმ დვე ქ'ახწინდა, ჩუიდ ათაბ. ნალეჟურულს
ხაქვე: — ათხ' ესერ აღი მიჩ ქ'ახწინივ ნფშარს, ერქას მიჩ ესერი
ჩუ მადე ადცრულასგვა?

ე'ანირდ დავდ ნალვეურულ. ეჩქანღვე ხპქვე: — ათხ' ესერ მი-
ჩოვშ ლირღვე ჩუ ხპწეღა ი ღვრღან ესეროვ.

ეშოუ რპშოღღ ქა ლახემ. ეჯ რპშოღღ ხედღურღ წელს ხაჯოღღ,
მარე, მპ დო გავქირება ხერივ, ეჯღღა ქა ხეშპდ. დავდ ათშგუ-
რანე: — ერვა 'სერ იმ დო ხაყღღადეს, ეჯღღა «ბიქოს» გაროვ ხო- 5
ცპდივ.

აჩნდ ნალვეურულ ი ეშხუ ხელწოფხემ მინდორისგა ჩეპთუეღღ.
აღის ქა ხეწპდხ ნპზირ-ვეზირპრ ი ხარგპდივხ, მარე ჯი «ბიქოს»
გარ ხოცპდივ. ალი ე'ანირმხ ი ჩაერე ანღავღ ადგენეხ, მიჩა რპშ
ისგა ლოხტყუბეხ. 10

აღ ხელწოფხეს ხორღა სემი დინა. ჩიქი ხოშ' ადწვიღღ, ღვე
ჩენსგპშ ი ხოხვირღღ აშხვ ლადღღ ხეწპდ ჩაერპრმეყ მარეს, ყიათეი
ოქრ გარ ლესე. ამნემ რპქვე: — მიჩ ესერ ამენქა დრ ხაკუ.

შწვიღღა ხელწოფხე ხოხვირა გეზღღს, ეჩქას ხპქვე: — მიჩ ეშხე
ესერ მარე ხოცუხ, ეჩენქ' ესერ დრ ხაკუ. 15

ხელწოფხედ ხპქვე: — ჩაერ' ესერ ანღავ ე ხაკუ, ეჩქას უწვიღღად
ესერ ცვირე ხედღურღ.

შღვრღან აშხუნ ხელწოფხემ დი ლეგღ ი ხპქვე მიჩა ეპზირ-
ნპზირპრს: — ერე' ესერ გარეულ (||ტყპრ) ხმში გვექიშ გვის
სგოხტიდეხ მიჩა დედღემღ, ეჯის ესერ ხაპვი მიჩა მპპრენ დინა- 20
გეზღღს.

აჩნდხ ეპზირ-ნპზირპრ ლათხელითე, ჩაერე ანღავი ხაღვიქ. ნპ-
ზირ-ვეზირპრღღ ე'ესქონნეხ ჩაერე ანღავ. ანწპდ ნალვეურულ ი
ე'ახსგურღღა მიჩა რპშს. ტყპრ ხამპრ მპგ ე'ანუნქურე ი ნპზირ-ვე-
ზირპრს სგა ლახხუე სგებინენ. ნპზირ-ვეზირპრს ალი ღერიმეღ ხო- 25
ხაღდხ ი ხელცოვღღ: — ეშხუ ესეროვ გვექ ქა ლახემ.

ეჯნემ ხპქვე: — თვიღ ფხულ' ესეროვ ქა ლოხქეციხ ი ქ'ესერ
ხაპვიღი.

აღრღ ქა ლოხქეციხ თვიღ ფხულე, გვექ ქა ლახემ.

ანტპხხ აღპრ ქორთე ი ე'ანპედვრან ხელწოფხემ დი. დინა ქა 30
ლახემ მპჩენე ვეზირს, მარე აღ დინა დემ ღვრი ეშთე.

აშხუნ ეჯი ეშხუ ხელწოფხედ ლიშიპღ ოგგპცხდღ აღ ხელწოფ-
ხეს. ლპშიაღღი ხელწოფხე ი ხელწოფხე უშხვპრ ლახხვიდხ ი დოსღ
ადგპრივ აღ ხელწოფხეს, ამეი ანსკინე ჩაერე ანღავღ ი ჩვად-
გპრ მერმე ხელწოფხე. აღ ნალვეურს ფხულე ჩეპთქაჩან ი ხელ- 35
წოფხედ პიღატოკ ლახემ ფხულემ ლაქეენიღ ი ეჯპრ გამარჯვებულ
ანტპხხ ქორთე.

ხელწიფხედ ხაქვე მიჩა ნაზირ-ვეზირარს: — მიჩ ესერ ლახშედა
ლშიალჷი, ეჯი ესეროვ ე'ოხთხებ.

აჩანდ ალარ ლათხელითე, მარე დეშ ვნთხებ.

5 აშივ ლადელ ჩაჟრე ანდავს ხარჯ ოთვიდხ ი ხელწიფხემ პილა-
ტოკ ხეჟონან ეჯის. ხელწიფხეს ხაქვეხ ი: — მიჩ' ესერ პილატოკ
ჩაჟრე ანდავს ხაჟონა კანკოლქა, — ი ე'აზშუმხ ეჯის.

ხელწიფხედ ხაქვე: — იმხენ ესერ ოხვიდა ალ პილატოკ?

10 ეჯენმ ოსცად: — ალ ესერ პილატოკ ლშიალჷი მიჩ ესერ მადე
ლოჰოდაა? დიეშ ლაჰედურიდ გვექ ესერი მიჩ ლოჰოდა მიჩა ნა-
ზირ-ვეზირარდ. თვით ესერ თხულე ქოთქვიცნა ეჯარდ, — ი ქა
ლახწონე თხულარ.

ალი ქა ხაქვე ხელწიფხეს ი ხელწიფხედ მიჩა დინა ქა ლახემ ი
მიჩა სახელწიფხი ქა ლახბერეე ი ხოჩა ლირდ' ოხსუე.

კალშ

72. ლიწხე

არდახ სემი ლახვბა. ხოშა მუხებე მეთხვარ ლი, ლთხვართე
ესლრი ჩიგარ ი ნთხვრა ახლვა. ღორი ლახვბა ქორს პრიბ. ალარ
ხაყლებ: — მინოლი ვდჟერნე!

— იმლა 'სერ' მადე.

20 აჩანდ სემი მვ აშაულ. ესლრიხ აშხე კოჯაშ ძირქა. ხოხვრა-
ლახვბად ესეანდ: — ა 'სერ' ბედნიარ, ჩე ესეროლ ესწუხენახ!

ხაქვე ხოშა მუხებემ: — ნომოლ ივდის, ოლო ჩე ესერ ესწიხის,
ეჩქას დეშ ესერ იყლუნიხ ამჟი.

25 ბაზი ჩეათბურანა. ჩეანდსადგომხ კოჯაშ ძირს. ხეწანდ ლეეოვ
ლენჩათე ლემასგე. მინ ლემსგურ არდახ. ხოშა მუხებემ ხაქვე ხოხრა
მუბება: — ბაზი ესერ ლემსგურ დეშ ესერ იმარგხ ი ამიენლექვა
ლემსგოლ ანვიდ.

30 ხოხრა (|| ხოხვრა) მუხებე ეი ლახსგურდა ნიჩა რაშს, აჩანდ
ამხენლექვა ლემსგემ ლანდათე. ესლრი ი სგადაჰიე (|| სგათიე) ალ
ლემასგეთეფსგა.

ამეჩულა სემი დანვ სგა ხასგურხ ლემასგე. სგაჩანდ ი «ხოჩა ლეთ»
ხაქვე.

— ლიდ ესერ ხოჩა მიჩოლ ხარ მეხრიშ ესერ ხარჯ ამსვალდს!
ე'ანგანხ დვარ ი რაშს ქა ლახბიშდივხ ი ე'ესაზხ ი ჯი ჩეეს-
35 სგურეხ ლემსგემ განხენჩუ.

მიჩა ხოშა ლახვბას ხამბაჟხ ი ხოლღიხ. ვობაშ ათრაგენ ი ხოშა
მუხებემ ხაქვე მიჩა ნენსგაშ მუხება: — აჩანდოლ ი ვცხიროლ!

ანგან ი აჩად ლეჩაყდ. ალისი სგატყდენ ალ ლემასგეთესგა. ამეჩულა «ხოჩა ლეთ» ხაქვე ამნემი.

ღვეარდ ლანტიხხ: — ლილ ესერ ხოჩა მიჩოლ ხარ!

ხოლლი მინე ხოშა მუხებე ი ვობაშ ხანს დემეგ ანწვენდახ ი ათემ-ბაჟენ მასარდ, ანგან ი აჩად ამარე ლათხელითე ი ლაგლებითე. 5
ე'ახსგურდა მიჩა რაშს ი ესლრი. სგადჰიე ალ ლემასგეთესგა, სგაჩად ი ხაქვე: — ხოჩა 'ესეროლ ლეთ ხარხ ლახებას!

— ლილ ესერ ხოჩა მიჩ ესეროლ ხარ მესმე 'სერ' ხარჯს!

ჩევრის ამეჩუ მავ: ღვეარ ი ალ სემი ლახება. მამაგვეშომო ხაქვე ხოშა მუხებემ ლახებას მაცალშვ. ღვეარ რაგდის ამარე ლი-10
ზებს. აშხვემ ხაქვე ღვედ:

— ლეშგმე 'სერ ნავედოლ ლაღემხ მენკუ.

— ეზერ ესერ.

ღახკეაჰხ ამის ლაჰენის.

— მიჩ' ესერ მქაფდ დაღე მიჩ' ესერ რაშოლ აზიხხ. 15

— ეზერ ესერ დაღე, — ღვეარდ ოსცადხ.

ჩევზიხხ ალ რაშ ი ჩუ ლაღემხ.

მერმა ლეთ მერმე მუივებემ რაშ აზიხხ ი ჩუ ლაღემხ. მესმა ლეთ მესმე მუხებემ რაშ აზიხხ. რაშარ სგა ლახშდახხ. ათხე მაჰრენ მუხებემ ლიზებდ გვი ხარხ. ე'ანკიდხ ი აზჰენიხ. ხოშა ზუხებემ ხაქ-20
ვე: — ჯა ჩოლ ოსლეღივხ. ამიშ ესერ ლაჰენის ეი ესერ აჰელიხ ი ზოღე ხანს ჩოლ ოსჰუნრეხ.

ღვეარდ ჩოსჰუნრეხ.

— მინ ესერ აშთე მადმა ომჰედელიხ, ერე მინ ესერ ჩუ აზჰი-ნეხ ი ლაჰეზებნეხ, მინე 'სერ ლაჰედალთე ომჰედელიხ მინ. ე 'სერ 25
ხოჰენაროხ ე, ლეე ქ'ესერ ხემბუაღხ.

ე'ანფიშეთხ ალი ი ოსჰუნრეხ.

— მინ' ესეროლ მაზიგ ლახენდა, მიჩ' ესერ ქვეყანას ეშხუ ესერ ვან ლემარდელი ი სგებნე ქეშხარ ზულვას ამხენ ხოგან ი ლეშგმე — ეჩხენ. ხმელეთ ლაჩაჰივ ხად. ანჰად ვერბ ი ალ ვან ე'ანკიდ. მარე 30
თანლი ეჩხენჩუ ადღე. ამეჩუ დაჯღაშ მეჯგეგს ათასდ ი ხოლა დარ ლასე ი ეშხუ ფიკე ხეჩად ალ ჯეგს. ჯეგ რ მიჩა ანდავ მავ ამ ფიკე-ვიშ ვერე ჩუქა არდა. ამის მქუარეი ლახსგურდა ალ ვერბ: ფიკედ ლილწივი დემეგ ადგენე ჩუ. ამეეი ვერბდ ქანჰეშდნე, ანდავ ანსაგი-დივ ფიკევიშ ვერა ჩუქამშხენქა: «ხოლა 'სერ დარ ლესესუ მა?» ამ 35
დრევეი ვერბს ფხტლან ოხშეყად ი ანდავს ოთშეყად თეთე. ლაჰემ ში, განთე ადკვარ. ამ ფხტლანეი ეშხუ სოფელ ე'ესზიგან. ფხტლ-ლანიშ ეშხუ ძგიდ ქა ხოწვენდა. ამის ახმითქვან მალ. ხებერგი ამ

- ფხტლწნიშ ძგიდს: ლიწმდწნიდ გვი ხარ. ამ ლწწმდწნიცი სოფელს ეწსპუნე. სოფელს ჰამს ლეეოვ ხარხ ვწდ ი ნებოზს ლექოვ. ალი სოფელს ხამბაე. აწწდ სოფელ რ ჩოთდარჯებ. ლახასდს მალ ი სოფალშე ჩვადგვარხ. აშხეხენ ლექევწ ქახტუმურებ ი ჰედურდ სო-
- 5 ფელს ათხად ლერაქედ ი ლელდისგდ. მერმახენ ლექევწ უსპად ოთსწდხ: დეწ ხემედღწხ ეი ლისპე. აწწდ ეშხუ ლწწქითხ დადა ი
- ვლთა. ალ მალს ლეწქეი (=ჩერი) ლობრეკ ი ეწესსიპე, ქახტუმურე ი ალ ნაღვეურიშ ფაყულდ ვედდ გარ ვხფას. ამიშ ლწქედალთე ვწთონეხ ისგეშთე: აწრ როქ ხოშა ლიხ ი აწრ ხობრა?
- 10 აწწდხ დწვეწრ რ ყულეხ მინე-მინეშეი მგ. აწრ დადას ხახეჩი, აწრ ფიქეს ი უშხვეწრ ხეცლაველხ. ამის ი ამის ლობწებხ ი აცულდ. ლწმბინეხ ლიყარელ. ხოშა ნენწწარს იყფურეხ ი ხატყციხ უშხვეწრ ი ამეი დწვეწრ ტვერდ ლახავწწხ უშხვეწრ. ამწოშ ქოხსწდხ ალწრ დწ-ვეწრს. ეწოსქევენხ ი ქორთ' აწტწხხ. ქორს რწქევეხ ხოხვრა ლახეზად:
- 15 ლიწხე 'სერ ლმწარ მარემიშდ თველთე მკედე.
ეჩგიშ ხოჩა ამეგ, ამგიშ ხოლა ეჩგ.

ლწდრერ

73. მუ-გეზალ

- იმეგ ვრიხ ეუ-გეზალ. გეზალ ქადღიეე მიჩა მუდ. ლარდას ეგემ
- 20 მიჩა ხახევედ. აწწდხ ცხეკთე, ჩეაქწწხ ლარდააქე. ალრიხ ქორთე რ მიჩა მუდ ხწქეე გეზალს: „ჰედ სი ვწფოთინ, მადეე მი ჯიფოთინე“. მიჩა გეზალდ მადე ჩემინ ი აცულდ. ლაცუვალწეე ქორთ' აწწდხ. მიჩა გეზალ ხოლა გუე' ვრი. მიჩა ხეხე ლწხქედიე:
- იმლა ხწრი ამეი ხოლა გუეი?
- 25 — იმლა რ მიშგო მუდ მწქეე: ჰედ როქი მი ოხწეწფეთინ, მადე როქი ჯი მიფეთინე. ეეი მი მადე ჩემინ ი ოცულდ ეეაღ.
- მიჩა ხახევემ ხწქეე: — აგრბე ლი როქ ი ხოლა მარე, ედო იმწწრ ჯწქეე?
- ალი მიჩა მუს ქათსემედ. ალ ხეხე ქადგენე, მერმ' ოხეიდ.
- 30 აწწდხ მეგემე ლაქჩათე ლარდააქეიშ. ალრიხ ქორთე მწფუწრ. ამეიდ ხწქეე: „ჰედ რ სი ლწმფოთინ, მადეი მი ჯიფოთინე“. ალი მადეიდ ჩემინ მიჩა გეზალდ. აცულდხიდ. ქორთ' აწწდ ხოლა გუეი. მიჩა ხეხე ლწხქედიე:
- იმლა ხწრი ამეი ხოლა გუეი?
- 35 — იმლა რ მიშგო მუდ მწქეე: ჰედ როქი მი ლობწეწფეთინ, მადე როქი ჯი მიფეთინე. ალი მი მადე ჩემინ ი ოცულდ.

მიჩა ხახვემ ხაქვე:—სი ისგო მეშრიგ (|| მუეშრიგ) დეშ ლუმარხი. ისგო მუს ხარენა: «ჰედ როქი სი შამმბაჰ, მადე როქი მი ჯემბულ». ეჯის სი გულ დეშ ომვედები.

ალი მიჩა მუს ქათსუმელ ი ხოჩამდ ლახბაჟენ ალ ზურალ. ეჯგვარ ლარდა ოთეგ, ერე ჰამს მჯელაწნდთე ხარ ყორ-ლაჯერა ი ნე- 5
ბოზს მჯელაჰვერთე.

ალი კესარდ ვდკვიჰ. ჯიბი გემ ლარდას. გალტზარდ ანჯიდ ალ მუ-გეზალ. ეჯგვარ ლარდა ოთეგ, ერე ჰამს მჯელაწნდთე ხარ ყორ-ლაჯერა, ნებოზს მჯელაჰვერთე. ათხე კესარდ რაქვე:—ნაგელტოზერს როქი ჩი ქა დემის ლაჰედნე. 10

ალი ქათსუმელ ალ მარა, კესრიშ ვაზრარს ოთთონე მიჩა თელ-ლერათე ი ხაქვე:—მიჩა თელლერასოვ ხაქვეხ: «ეხეხილიშ ხერხ ქოვ ლახემ», — ი აჩანდ ვაზრარ. ანჯად მიჩა თელლერა ი ჩეადენკილე აღმარ ემდორი ლკილ ლარდაესგა. ათხე კესარს ხამბაჟე:—იმლა როქი ხერაგინ? 15

— იმლა როქი ი ნაგელტოზერს ჩი როქი ქა ოდო ლაჰედნე, ეჩად როქი მიჩა თელლერა ქა დემის ფიშვდე.

კესარდ ნაგელტოზერ მეტ ლახემ (|| ლახვემ), ეჩქას ქანფიშვდ მიჩა თელლერად ი ხოჩა ლირდე ვდჯიდხ.

ვოდე ეჯარს ლეწედ, ეჩქალუ ლარიდ. 20

ლანდერ

74. საბრალ მარე ი ხელწიფხე

ლუმარდელიხ ეშუ ხეხე-ჰაშ. იზგახ გემიდ საბრალდ. მამაგვეშ ხულენდახ, ლაშგემანიშვდ გარ არდახ. ჰამაშ ლეზობ ჰამს იშგემანიხ, ნებზეშს — ნებოზს. 25

აშხე ლადელ ხახვემ ხაქვე ჰაშს: — აჩად როქოლე, ჯი მარე, იმთვალე. ჰედ როქი ხოჩამ შთდი, მადეა ხოლამ. ამჯი როქი ქვინ დეშ ხესდენიხ.

მიჩა ჰაშვემ ხაქვე: — ალვე როქი, ეშუ სემი დინარ ქახფასეს, ეჯი ფექ ჩუ როქოლე ოთკარქე. 30

მიჩა ხეხე ქახჰემ ი, სემი დინარ ქახფას, ეჯიცალ ფექ ჩვანდ-კარქე, ქახნაჟე, ქადენგზარე ჰამს დოსდ.

ესხრა, ესხრი ალ მარე ი ათასდ აშხე წინდორს. ალ მინდორქა ესხრი. ეშუ ლეთ-ლადელ ეი ხარ. ლევიზი ჩოთშდახ ი ლეშმდი დეშ ტეხნი ი თაე ი ბოლ დემეგ ხულევე ალ მინდორს. 35

ქათყევანი ეჯლაჟ ეჯ ფოყთე გარ. ნებოზთე კეაშს ხეწად ცხე-კისგა. — შ დო როქი ხადეს, აშთესგა სგა როქოლე (|| როქოვე) აჩად.

ი ქორ ლეგან ეშბუ ამეესგა მეგემე. ლობყუგნე ი ქანსგიდლა (||ქანსგიდიე) ხოშა დვე. დვედ რაქვე: — ჰა, ეხერ როქ ჰამაშ ნენცელაქ ახვედა, — ისგა ხაფხეკი ი სგადღე ქორთე. ამეჩუ ღორი დვე ადწიდ ესხვიდხ. სემი ლემარხ ალ ლახვბა. იცლაველხ. ხობრა
5 ლახვბახს ხაკუხ ჩუ ლიზებ, მარე ხოშა მუხებემ მად' ათენბე: — ალი როქ ქორაშ მეღაჩდ ჩოღე ხორდახ ი მუხებადოღე ლაღღეგრხ:

ჩვარხიხ აშბუდ ი ალარ ჩი ლადელ ლათხვართ' ესხრიიხ.

ალარს ხულვახ ეშბუ ვად. ქურილს ხაყლებ. ჰა იმ ხეკინეხ, ეჯის იჩო ალი ქურილ ი ლააშუმ ხოშა მუხებე: — ქურილ, მუშგერის პა-
10 ტივოღე ხაყერ!

ამნემ შიარს ესგვემ ლაბრაღს ი ქათბარ, ლეზებ ოხვიდ, მა ხეკეაღ, მავ.

ათხენღვე ამნემი ე'ანთვერ ამიშ ლიმშაენე. დვეარ ლახ ქორთე ტეხნივხ, ქურილს ხაყლა: — პატივოღე ხაყერ! — ი ალიი პატივს
15 ხეჩმულ.

აშვღ დრეუნღვე უნსკორე ალ მარემ, ერე ქოღე ოთქვით ალ ქურილ ი აჩაღუ' ჯი.

აშავ ლადელ დვეარ ლათხვარს ვრის, ეჩქას ლახშუმ ქურილს: — ვო 'სერ ქურილ! — ი:

20 — ვოჰოვ ესერ.

— ეშბუ მინს გარ როქ ხეჩო პატივს, მიჩა თხუმ როქოღეი ხაყერ პატივ.

ალი გუნ ათბაეჯნ ქურილს: — ამზუ როქ ხან ხარ დვეარცახან ი ალი როქ დემეგ ხოქეახ მიჩემდ. ათხენღვე როქ მიჩა ნაქვეი
25 გარ ირდი ჯი.

ჩვადბურან ბაზი ი ანტახხ დვეარ ნეზოხს. ჩვადყურდახ მავ ი დვეარს ჩვათუჯდახ, ეჩქას ე'ანგვან ალ მარე ი ყორ ჩვადკარე ხანდ. ალ ყორ გეამიდ ჰერს იკედ ი გეამიდ მეგქად ლღლ უნკიდ. ჯი ჟიიდ ესტაბ ლაყვრას. ე'ანგვან ხობრა მუხებე ი ქოთღე ყორ.

30 ჩუიდ უღუჯდაი დვეარ ი ჟიიდ ანგვან ალ მარე ი ჩუიდ ადკარე ყორ. ამნემ გეამიდ ლღლიდ უნკიდ. ჯი ჩუიდ ადყურდა. ე'ანგვან ნენსგაშ მუხებე ი ქაიდ ოთღე ყორ. ხაქვე ყორს: — სერ როქ ნომეგოღე უდკარან, ეღო ხოშა როქ მუხებე' ემეგ ხარ ლეგნალ ე, ჩუ როქ აყჩურე ი ჩვაშხი.

35 ჩვადღუჯდახ დვეარ ი ალ მარე ჟიიდ ანგვან ი ჩვად ადკარე ყორ. ყორდ ლღლიდ უნკიდ. ე'ანგვან ხოშა მუხებე, ჩობკიდ ყორარ, ჩვად-ყურჩურე ი ე'ოსჩიდ ლემასგვეი. ჩვადშიხანან ყორარ, ჩვადღუჯდახ დვეარ ი ხაქვე ალ მარიღლ. ქურილს: — ლვრდახოღე ათხე მინ!

— ეზერ ესერ, — ქურილდ ოსცოდ.

ანგვანხ ი ანვანდხ.

ანლრი ალ მარე ალ მინდორ ლეჟა ი ჩვანდრუჰან. ლახხვიდ ეშხუ ლგნჟე სგებინისგა ი: — ხოჩა როქოლვ ლადელ ხარ ხოჩა მარა!

— ლანდ ხოჩა როქ მიჩოლვ ხარ!

5

— დემეგ როქ მოლე ლეზებ ხელვენია, ელო მანდშე როქ იდგარი.

— ლეზებ როქ ჩუ ხელვენი, ალვე.

ი ხანქვე ქურილს: — მან ლეზებოლვ ოხმარე.

ჩვანდირან ალ მარე. ნანდარალუნდვე ლანხქელივ: — შის როქ 10
მამაგვეშ ხანვენა ი ჟი როქ მადმა ხანცემენა, იმხენ როქ ოხციდა
ლეზებ?

ამნემ ხანქვე: — ჩუ როქ ემმ' ოლდირელი ე, ლვრდ'ოლვ მიჩა
შუკვს, ლექვედელ როქ ზადმაგვეშ ხარ.

— ეჯობ როქ მადმა. ჰედ როქ ქოლვ ლანქევიშ, ზადეა მიჩ 15
როქ მან ხულდე, ეჯი როქ ხოხალ მა? — ი ჟი ლანქევიფ ჯიბხენჯი
ფაუ, ქაფიშვდ ი ჰაერქა ლიშდრალ ედბინე ფაულ.

— ალის როქ ქა იმ ხექინე, ეჯის როქ იჩო. თხუმემ ლიკვეშეს
როქ ხექინე, თხუმ პანტდ როქ ხოგნე. ეჯლა ქოლვ ლახხემ, მან როქ
ხულვენდეს, ი ალ როქ ფაუს ქა ხოცანდი ჯი. 20

— მიჩ როქ ალვე ვადან ქურილ ხულდე: ქა როქ იმ ხექინე,
ჩიგვაშე როქ იჩო.

ჩვანდცადუნანხ ალვრ. ანლრი ალ მარე, ფაულდ შუნ ხულდე,
ეჯი. ეზარ ლეჟანხი ანვანდ ი ვანსკორე: «მანაქ როქ ხარ მიჩა ლირდე
ქურილანშურ» ი ხანქვე ფაულდს: — მიჩა პატრონს როქ ჯი ჩოთწუნვა 25
ი ათხ' ვანმარგოლვ ი ქურილ ქოლვ ვანტიხ მინეშთე!

ათლევან ალ ფაულდ ი თხუმიენ ვანცად ეჯ მარა, ოსქყილ: — ჰედ
როქი ქურილ ქოლვ ლახტიხ ი მადეა თხუმ როქ ათხე ხოგნე
პანტდ.

ჟანყალე ი ქახტუნხე ქურილ. ათხე ექდა შუნ ხულდე, ეჯი 30
ანლრი ალ მარე ქორთე.

ეზერ ლეჟანხიად ლი მეკდე, ეჯი ლახხვიდიდ ეშხუ ლგნჟე.

— ხოჩ' ესეროლვ ლადელ ხარ ხოჩა მარა!

— ლანდ ესერ ხოჩა მიჩოლვ ხარ!

— ხოჩა მარე, მამაგვეშ ესერ ლეზებ ხელვენია, ელო იდგარი 35
ესერ მანდშე.

— ლეზებს როქ ჩუ ხამნისგ.

ხაქვე ქურილს ი მზგ ლეზებ ოხმარე. ჩეპდღირან ალ ლეზე, ერქანღვე ლახქედღივ ალ მარა: — იმხენ როქ ოხჯიდა ალ ლეზებ, ქაფდ როქ მადმა ხაქვემენა ი შუნ მადმა ხაღვენა? ხამბაე როქ მიჩ.

— ეჯი როქ მიჩა გვეშ მადმაგვეშ ლი ი ჩუ როქ ოლღირელი
5 ი ლჯრდაოღვ.

ალ ლეზეს დაშნა ხაბ ი ე'წყევიფ ალ დაშნა ი ანნემ ჰაერქა ლიშდრალ ვდბინე. — ხოსღდი როქ მა, მა ხუღვე ალის? ჰედ როქ ქოღვ ლახემ, მადღე კინჩხს როქ ეი ხაქვეცე ალ დაშნაშე.

ე'წყალენ ალ მარე ი ქა ლახემ ქურილ. დაშნა ქა ლოხცუნდ
10 ეჯ მარემ. ანღრი ათხე ალ მარე: შინ ხუღვა ფაულდ ი დაშნა. ვდსკორე: «მა როქ ხარ მიჩა ლირღე ქურილურ» ი ხაქვე ფაულდს ი დაშნა: — ვთღვექოღვ ი ქოღვ ოხტიხს ქურილ ეჯ ლეზეხენქა!

ვთღვექხ ფაულდ ი დაშნა ი სგებინ ვხცადხ ალ ლეზეს, ოს-
15 კიჩხს!
ქიჩხს!

ე'წყალევეხ ალ მარე ი ქახტუნხეხ ქურილ. ლეე'ოხჯიდხ ი ქა ლახემხ ალ მარა. ათხე ალ მარა მზგ შინ ხუღვე: ფაულდ, დაშნა ი ქურილ ი ეჯეი სგანჰიე ქორთე.

მიჩა ხეხე კალღისგ' აწყედელი. ხეწუნდ მიჩა ქაშე, მამაგვეშ
20 ხუღვენდ ეჯის ი ლიგენი ლაბბინე.

ალ მარემ ქა ლოხქაბ მიჩა ხახე, მამაგვეშ ხაქვე, ეჯეი. სგანდ ქორთე. ხაქვე ქურილს: — ე'ოღვ ანსეე მინე ქორ სგაშხენ ეჯეი, ერე თეს როქ დემ ისკბადეს. კჯრქანდ სტოლაროღვ ადქარე ი ნგქა ლექვისგ მვგთან ლეზებოღვ ესღე ეჩეეი.

25 ბოღშარ სგვთღვექხ ამის ი ხეწუნდ ამის ი მახადღშე კაჩ-კაჩ გარ ზანკეხ. ქესღრიხ მინე ლიეშთე ი ხახენეხ ამის, მარე მინე ლის მამაგვეშ ხაჯრაღვა.

ხაქვე ამ მარემ ფაულდს: — ქოღვ აჩანდ ი სგოღვ ვნჯერნე მიჩა ხეხე ქორთე.

30 ქაჩანდ ი ხარგადღი ალ ზურალს: — სგოღვ ანჯანდ, ჯი ზურალ, მიჩა როქ ქაშე ოხთონა.

ალ ზურალ თერარს გარ იბურგეინე: — იმგა როქ ქაჯარ ათ-სგურენა, მა როქ ხარგადღი?!

სგა მად' ოთჯერიე. სგატახ ალ ფაულდ ი ხაქვე ა მარა: — მადღე
35 როქ ახჯერნა.

— ქოღვიდ ატახ, — ხაქვე ალ მარემ, — ლახრავღინეოღვ ი, მადღე ანჯეს ე, ხაჯიღოღვ თხუმიუ ი ეჯეიოღვ ვნჯერნე.

ქატბს ალ ფაულდ ი ხარგადი სგა ლინჯრინს. დემ ხენჯრენი, ეჩქას ესსგვეკ თხუმჩუ ეშხუ ი სგანჯერნე ჯამშუშ. ხეწად ალ ზურალ მინე ქორს ამეი ლუმარეს, მახადღმე ჩეწადჰალმან. ჩეწარბი ეზარქა ალ ხეხე-ქაშ, მგ მასარდ ხულვახ, ეჯეი.

ალ ზურალდ ხაქვე ამხე ლადელ მიჩა ქაშე: — მზ როქ ხარხ მინე 5 ლიზებ-ლითრე გარ, ლახა როქ ქა დემის აკეჰენი მინე ხოჩა ლიზეგ. ხაქცეხოღე კესარს ი მიჩა მალენ-მაწენს.

ალ მარემ ვარ ხაქვე: — ნომოღე ლაქიდ, ჯი ზურალ, ცხარარ-თეი ი ათყაროღე ლიტცის.

მადე ჩემინ ალ ზურალდ ეჯლაჲ ი ოთთონეხ მეტცი მაროლს. 10 კესარ ლემბეე გარ ასად: — ათხელდ როქ სოფლიშ მათხოვარ ლემარელის ი ათხე როქ მიჩა ლიტცი იმხენ ხამედახ ეჯარს? — მაროლს ახჰირე: — ეჯლაჲ როქ ხაქცის 'ე, მეშლადელ როქ ჯედნის მინ.

მეშლადელ ჰამს ხაქვე ალ მარემ ქურილს: — მინე ჩუქა ხოჩა 15 ბალოღე ანსყე; ალ ბალისგა სტოლაროღე ესიგ ი ლეზებ-ლეთრე, ნენქა ლექეისგ, მგ როქოღე ანმარე.

ამნემ მგ ამეი ჩემინ. ანჯადხ კესარშერ ი მიჩა ხაზლხ, ადბინეხ ლიქეით ი ჯორი ლეთ-ლადელ იქეითჯდხ. კესარ ატბ მჩა ქორთე. მერმა ი მესმა ლადლარქა ხაქვეიდ ალ ზურალდ მიჩა ქაშე: 20 — კესრიშ როქ ლიტცი მზ ვობაშ გვეშ ირი. ათხე ხელწიფხეს როქ-ოღე ხაქცეხ.

ალ მარე ვარეი ლგ, მარე ზურალ ეჯლაჲ დემ ხაყი ი კესარს ოთთონეხ ხელწიფხეშ ლატციითე.

ხელწიფხედ ადხიდე, მიჩა როქ სხელწიფხისგა მიჩა მეტცი 25 ე'ოლთხელი, ეჯი. ოხჰირე ი ლადელ ოთნიშნე: — ამ ლადელ როქ ჯედნის მინ.

ამ ლადლიშდ ამ მარემი ხაქვე ქურილს: — ეჯჰაღიბ ბალაროღე ანსყე მინე ჩუქაქა მინდორქ', ერე ჩუ როქ ასკვდეს ათას მარათეი. ხოჩა ლასგვროლ ი სტოლარ მგოღე ე'ანსყე ი ლეზებ-ლეთრე 30 მგოღე ანმარე.

ალი ე'ანსყე ქურილდ ი ანჰიეხ ხელწიფხედ ი მიჩა ჯარდ. ად-ბინეხ ლიქეით. ქურილ მახე-მახე ლეზობ-ლეთრა გარ ხოცადუნე. ეოხუშდ ლეთ-ლადელ იქეითჯდხ. ეჩქანღეე ხელწიფხედ ანკიდ ეშხუ კიქ ლამზარალი ალ ხეხე-ქაშშიშ ი ლეშგიმ ხაჰერ, ერე: — მინს როქ 35 ალ ქონება იმხენ ოხჰიდახ? ჰეურდ როქ ხულვახ მოღეგვეშ ი ეჯი მიჩოღე ლახემხ, მადეჲ ჩუ როქ ახერტაეი ექდას.

ალ მარე ვარეი ლგ: — მიჩ როქ მამაგვეშ ხულვა ნამშავენქა, —

მარე მიჩა ხახვემ მადე ჩემინ: — მინს როქ ალ ნამსეედარ გარ ქა ხარხ, ვოდე ირდის, ი ქურილ ქოლვ ლახემხ ხელწიფხეს.

ქ'ანნიკვხ ალ მარე ი ქურილ ქა ლახემხ ხელწიფხეს.

აჩანდხ ხელწიფხე ი მიჩა ჯარ ლეშდ. ალარ ქაჲ აჩანდხ ალ ვდ-
5 გილხენქა ი მინე ნარდვეი მამაგვეშ ასანდ. ეჩქადიშშალ საბრალობ-
თემსგაიდ ამუჰანდხ. ალ მარემ მიჩა ხახვ ხაქვე: — ცხარართეი როქ
ოხკიდა ი, ვოდე ამთექ' ომქედ გვეშ, ეჩქად მად' ოლგენე ლი, ი
ათხე როქ ჯი ლერი ი ჯინემ, მან როქ ხოცხონეს, ეჯიოლვ ჩემინ.

ახლევქ ალ მარე ხელწიფხეს. ხელწიფხე ჩუ ლებინავე ლი კესან-
10 რიშმეყ. ხაქვე ფაულდს ი დაშნას: — ხელწიფხეშხენ ქურილ ქოლვ
ანტიხხ მოლოვეშ!

დაშნანდ ი ფაულდლ ვდბინეხ ლიშიანლ ჰანერქა, იმგვა ხელწიფ-
ხემ ჯარ ხასდგონე', ამეჩუ. ჯარდ ლითეფ ლოხბინე. აშხე ალვგ-
უნლვე ჩეანვანდხ ჯართეჩუ, დამან თუქ ნაქცურე ი ფაულდ თხუ-
15 მარს ხოხპერე. ქ'ანსგვიზი ჯარ.

ხელწიფხეშ ლარდათემსგა სგაჩანდხ ი ხელწიფხესი ქ'ახქვიცხ
კინჩხ. სგაჩანდ ალ მარე, მიჩა ლერქევარ ქანდშუქუქურე, ხელწიფხეშ
ლერქევარ სგანდიქვ, ხელწიფხეშ ჩაქე ქ'ახსგურდა ი ქურილ, დამან
ი ფაულდ მან შინ ხულვე ი ათავან ხელწიფხეშ ქორთე. სგაჩანდ
20 ხელწიფხეშ ქორთე. მუბირ ლი ი ხელწიფხეშ ხეხვს (|| ახან) სვა
ლოხყურდა.

ხექედელ ხეხვ: — იმლა როქ ომქედ ჯი გარ? ჯარ როქ მ' ოთ-
დუნა?

— ჯარ როქ ლეშგიმ ანლრი ი მიჩ როქ ოპიალა ქორთე.

25 ალ მარემ ლეჰრქაშთე ხაქვე ქურილს: — ალ ქორანშ კერქანდ
ეჯგვაროლვ ბალარ ანსყე, ერე ნენქა ლექვისგ მან ხილმანხილ ი მე-
გემ ხაგენეს ი მემპერ მქორიველი მან ეჩეჩუ აწორიველიდეს.

ალ ქურილდ აქე' ანსყე მან. ეჯგვარ ლარდა ხარხ ი ეჯკან-
ლიბ ჰერ ისმი ამხენეი ათხ', ერე ნააუნსერ ხოჩა წეს დე ლი.

30 ათხე ქოშუქბავე ხელწიფხეშ ხეხვს მან ამნემ. ხელწიფხეშ ხეხვდ
დემეგ ვდსისტკე, ლაია ამგვარ ვად ხულვე ი ხოჩა ლირდ'
ანსყეხ.

ეჩეიმ ხოჩა ამეჩუ ი ამგიშ ხოლა ეჩეჩუ.

75. ხანიშვი

პრი ეშხუ ხენწიფე. ლერმათ ი მარა ჩი გეზალს ხეკერალ. მიჩა ხახვემ ხაქვე: — იმთვალე აღერ, ჟაგრპრ ჯეკერქი.

ანმარან გლეხიშ წესტი, ჰვილს ლასგურდა. ლახხვიდ წკრნი მარე, — იმთე როქ ესხრი (|| ესლრი), — ეჯი პაქვე. 5

— იმთე როქ ესხრი ი გეზალ როქ დემეგ ხორი ი ლერმათ როქ ხეკერალ.

— ეჩა როქ ჟაგრპრს ჯი ლაჰედნე.

ლაიემ სანაფ: — აღ სანაფ ხახვ როქოღე ხამნე ი ეჩქას როქ ხეთვეი ნალეჟურ, მიჩეჟურ ნოწოღე პნარისდე. 10

ჩვანდლანავ ი ნალეჟურ ანთავე. ეშხუ თევს ხოღღე, ეჩქანღე ანწად ეჯი. ეჯნემ ეწარისდე, ჟახად ათეჟა სნიშმე, დაშნა ლახეძ: — აღი როქ ოღო სვა ხაბღდეს, ეჩქად როქ მიჩა გენწირ ნომოგ პრა. აღ დაშნა როქ მადმა ხაბღდეა, ეჩქას როქ ციცეცულ გარ როქ ჯანწაოღე ხოგ. 15

აღი კამინს ლეთშე იცებმ, კამინს ლადელშე. ეშხუ ზაელისგა ნახელეჟე ანსყან (|| ანსას).

მინე ყორჩი ბაჩ ოაგ, ერეჩი ჩუ სგურ, რაქვდ ოხსკინე ნაბრატქა. აღის პთღეჟქ. ეწაჟღედნ კოჯთეჟი. კოჯისგა ყორ ხად. ამედაგა იაგაჩად. ანეჩუ პრი ეშხუ ლეჟეღელ, აღია ააშა გულაზარ. აღი ლალატენ ი ხეაღდ ადნიშნე. ათი' ამნემ, გულაზარდ, ხაქვე, ერე: — მიჩა როქ დი მერემ როქ რ მეთეჟემ უშავარ ნენსგაქა პრი, ნიჩ როქ ხელჩე. ეშდორი სწაენწითუხ ეჩხენჩუ აისგ, მიჩ როქ ეოღე ანთსელიღე. 20

დაშნა სვა ლაბი ი რაშს ეი ლახსგურდა. ესხრი ათხე. პთეღდნ, ეშხუ მეზგე გარ იზგე, ეშთე. აღის აეშიაღლ ეშხუ ლაშგარ. ხაჩიდ, მურყუამ ოგ აღის, ისგანეი ეწახქეიცი. ხაყღეღ რაშს ი ეწათსკინავენე აშთეჟი. ამეჟი პრი ეშხუ მიე-დომღლაშ უშედუნა სიმაქ. აღის ხაშა მარგალიტი. აღი ლაბლატენ ი ხეხვდ ეაყედინ. ათხე ამიშ ლაჯკი-ლა ხეშიაღლ ლაშგარს. ჩვადსკანე ამთეჩუ, ლაშგვიან დაშნა ი ქაჩად ლაშგართე. ლაბინე ლაქკერე ი მან ჩვადგარ, ეშხუ გარ ათიშდ მემბულდ. ათხე ბაკუა ჩიჟად, მინე დაჩერემ ქაშედ. ხააადს გეპიდ. ბაზი ამეჩუ პრი მიჩა ხახვემყ. 30

მერმა ლადელ ეწანგგან მიჩა ხახვემ, გულაზარიშ, ლათხე-ლითე აჩად. ათასდ ეშხუ ხოშა მინდორს, ამსვალდაშ თხვიმ ხაყ ბაჯჯს მინდორ კერქანდ. აქთეასგა ისგაჩად, ბაჩეი ჩეესგურდა, 35

რამე ქაფიშვდ ლაჩხხეთე. ვნსგიდივ არაბ უორქა: — მას როქ ოთ-
ბედავა მიჩა ბჩიე ლისგერე?

— ხაფშენა ი ჩუ ოლსგურელი ბჩიე.

ჩენსკინ' არაბდ ი უშხვარ ხაფხეკი ლაბურგალს. დეხდაშემმოშ
5 ვნდეს ბაზი. ჩეპდყურულაზნი.

ათხე ირპალ ჟაბშენ. ანვადხ ანგლოზარ, ლაბშუმხ სპიშმილს: —
— ე'ოლ ანგვან, ეშაუ ქიქ ლეინალუ ლაიშ ი ეშაუ ლეშხირ დიარ
ლალემ (ჟქვა: ლაიშეს... ლაშემეს). ამიშ (არაბიშ) ლასგერა ბჩიე
ჯ'ოვ ესგურდა.

10 ე'ანგვან. ათხე ანიშ ლასგერა ბჩიე ჩეესგურდა. ეშაუ ლეშხირ.
ჩუ ლალემ, ეშაუ ქიქ ჩუ ლაიშ. ანვად არაბ, უშხვარ ხაფხეკა,
ჩენდე არაბ სპიშმილდ. დაშნა ლაშეგვინ ა კინჩხს ხაქვეცე.

— კინჩხ როქ ნომოვ ახქეიც, ლირკლარუ ოთფეშგურე.

15 ოთფეშგურე ლირკლარ. ამხენქ' ანსკინე სინაქდ, დეი ლეტერე.
ხაკუჩ, დეი მიფ, დეი დოშდულ, ეჯეი ანარქე. არაბდ ხაქვე, ერე:
— ალიმეგ მარად როქ კინჩხ ოხქეიცა, მინდორ როქ ეი ლუყურყვე
ქარ მიჩა ნადისგ მაროშ. ლერმათ როქ ასყათა ჯი მიჩა ქაშაქდ.
ლანიდ ხოშა სპიშმილს ათხილენ.

20 — იმთე როქ მეზი ლეშარ, მიჩეშთე როქ ომქედ, ა იშგანთე მეზი
ლეშარ?

— ჯი როქ ესხრი გულაზარიშ ლათხელითე, ეჯეი როქ მიჩა
ხეხე ლეშარ.

— ალის როქ იგურგვინე ხენწიფე მუხარ ჩხარა სალათეი, —
ხაქვე არაბდ, — ლისგერემ როქ გვეშ მამა როქ ხარა.

25 ალსმიშ წირულდ ახშკადენე მუშკიდს. ბაზი ჩუ არიხ ამეჩუ. ჩეპდ-
რუპან ი ლახსგურდახ რაშარს. ესხრიხ ათხე აშთე, ხოშა ქალაშ-
ათასდხ. ლაქიდ ჯიბხენეი არაბდ ლეშან ი ქადკეარ ქალაქა ი
ლჩულდაყ ბოვ ქა ლაბან. ქაჩანდ ათხე ამექა ი ეი ლაქლბბე,
ჯიბჩუ ესდე. სგაჩანდ, ხენწიფე იგურგვინე, აშთე. ლაირ ოთხეი
30 გულაზარს სპიშმილდ: «ქოვ ხეწანდ». მიჩა თხუმ ადგარი, მარე
სპიშმილშ ლაირ ე'ესჰიდ. ათხე ხაქვე ხენწიფეს, ერე: — ათხემ
ნაქამართე ჩოლვ აფიშედ.

— ათხე გვიან ესერ ხარხ ლაგურგვინალთე.

— აშხეწამ გარ როქ ლერი.

35 ჩენანვად ათხე გულაზარ, ქაფიშვდ ხენწიფედ. ლახტიხ ლაირ
სპიშმილდ: — მიჩა ხათე როქ ემმა (უნდა: იშლა) იგურგვინე?

ათხე ხენწიფედ ქაჩხკინე მიჩა ხალხუე ხენწიფეშ მინდორთექა,
ამიშ ლიდგარი ხაკუ, ნარე არაბ თხუმხენ ესხვიდ, ხაქიდ ამნემ

აღსმიშ წირულდ, აღიმგ მარე ჩვადგარ აღსმიშ წირულდშე. ლახ-სგურდახ გულაზარ, სნიშმილ ი არაბ ი არაბიშ ქორთე ანჯანდ. ათხ' ანენმ ლახედალ აჩემინ ბაზი. ბაზ' ამეჩუ ვრიხ ი კაბ ქანდშევიე ი ეჯეი ანარაჰე, ერე დე მიე ხაკუ, დე ლეტერე.

მერმა ლადელ ესხრიხ სნიშმილშე ქორთე. მარგალიტიშ ქორთე 5 ანჯანდ, მესმა ხახეთე. მარგალიტიშ ლაჯმილად ლახედალ აჩემინხ. ანგვანხ მერმა ლადელ ო ესხრიხ მიჩა ქორთე მიჩა სემი ლახევა ი ჯი. აჩანდხ ისგა მინე ქორთე. მიჩა ბაბად ხოჩა ქვერწილ ათეერ. ეშხუ თეუნლვე ლახეგართე აჩანდ სნიშმილ, დაშნა ქორს ჩოთსანდ, მიჩა ბაბად სგა ლაიბ, სნიშმილს ციციკულ გარ ჯანშა ლახოდან. 10 მიჩა ბაბას მიჩა გეზლშე ლახევა მიჩ ხაკუჩ, სგა იგურგვინე. მიჩა მალენს სგა ხანტე: სგა როქ იგურგვინე მიჩა გეზლშე ლახევის.

სნიშმილს ანჯედან მუხმერათე, აღარს ხანქე: — ხენწიფე როქ ლახე-ვის იგურგვინე ი ეშთ'ოლ (|| ეშთ'ოე) ანჯერენხ.

ანჯერენხ აშთე ალი. ამეჩუ ქვეყანას ხულვე მიჩა დაშნა, ეი 15 დარმომ იშგენი. ჯინემ ხანქე, ერე: — მიჩ როქოლე ლახწონეხ დაშნა.

ეშხუ ეიხიქანდ ხანქე: — ე ჯი როქ ელვემ გეზალ, მიჩ როქ აარ ლახედანე ამგვარ დანანს?

მერმემ ხანქე, ერე: — ქოლ ლახემხ, მან ხოქირ.

ლახემხ დანან სნიშმილს, ჩიგარიშხალ ჯანშა ლახოგან. ლახე-20 გვინ ეი დანან, მიჩ დემ ხანქედე დანანს, ეჯის ხანიდ ი ისგდ აქ-ვიც. ქანჯანდ ათხე მიჩა ლახევათე: — ყოროლ ოსკარებ!

აღარ იგენის ი ილქანლა: — სნიშმილ როქ ჩვათთეფთახ ი დანს როქ ხოკრეხ ყორს.

— ჯი როქ ლი სნიშმილ.

ათხიდენა ი ყორ აღკარებ. არაბხ ხანქე სნიშმილდ: — მიჩა როქ 25 ბაბანშ ცოდს დემ როქ იცემ. აღსმიშ წირულდშე ჯ'ოვ ხოწანდ.

ქანაყინე ათხე არაბდ, აღსმიშ წირულდშე აღ თენწიფე ჩვადგარ. ამეჩუ მიჩა ბიძიშ ლეტე მან ჩვადგარ, უშავარეი ექსინკარე. შინდ 30 ლახედალ აჩემინხ, ქვეყანას ათწინდახ.

ოდ ეჯარს ლეწედ, ეჩადუ ლარიდ

ლანდერე

76. მაჰრენე მუხეხე

იმეგ ვრიხ სემი ლახევა. ჩვანდთანხ: ეშხუს დარბანხ ხახვიდ, მერმას სგირი, მესმა ხანვიდ ლექვერ ი სემი ლოლქ.

ათხე ნაქამარ იხელანლხ სოფელისგა მენგზარა. ეშხუ ლანსე თარგ-ლეზერ, მერმე ლანსე ჯგვარანგ, მესმე ლანსე ქრისიდე, მარემ თორმაეი

იზელალხ: მინე თხუმ ჩი მარად ხაწონახ. გუდ დარმოშ ჳედნიე, მინ
 ნა დო ლაწეხ. სოფელს ქაწქაწმხ ი სგა დარდ იხინ ქორთე. ამეი
 ალ ბეფეს, სამ ლახეზადსგა ლექვეერ ი სემი ლოლპე ხაწვიდ, ეჯის
 ლახაგანს. ეჯის ხაქვეხ, ერე: — ისგოლვ იხინ ქორთე.

5 — მინე ლაწმგდამდ მადმა როქ ხეყენი, ოდო სგოლვ ანწანდხ.
 ათხე ბაწი ეშუ ლოლპე ჩოთზიპ, ალარს ჟ'ანჯაბ ი ჩოსდე, მარე
 ალარდ დემეგ ლაწემი, მინე ყერშე ქათქაწლნეხ მინე ნამუნცალ.

მერმა ლადელ აწადს ალარ. მესმა ლადელ სგაიდ ლაბტაწხ ჩი
 სოფელს, ადვიდ მერმა-მერმა ლერექვემ, მარე დარდიდ იხინ. ამნემ
 10 სგაიდ იხინ, ალ ბეფედ, ადვიდ მერმე ლოლპე ჩოთზიპ. ქაიდ
 აწადხ.

მესმად აწრექვეანხ, მოშ რაწარს ახსგურდახ, ქაიდ ადწელაღეხ
 სოფელ, დარდიდ იხინ ისგა. ალ ბეფედ სგაიდ იხინ, ლექვეერიშ
 ფუსდ.

15 — სემი როქ ლოლპე ხარდენა ი ჟორი ჩოთზიპა ნაქამარდ,
 მესმა როქ ბაწი მინს ოთზიპნე, სერ როქ მამაგეშ ხორი ქეინ-
 ლამგენე.

ათხე ჰამს ჩეადრეჰან, ეჩქას ჟ'ანჯგანს სემი აწგლეხ ი უშეარ
 ლაბქედღეხ: — ალ მარა მ'ოვ ხაყერხ ჟერ?

20 — ათხე მიჩულ ლაბქედღეხ: მა როქ ხოცხა?

ეჩქას ლაბქედღეხ ალ მარა: — მა როქ სოცა ეშუ ჟერ მინეშ-
 ხენქა?

ამნემ ჩეადსკორე: — ალვე ეშუ სალთ ლასკორაშ ნაბულ
 ლახემხ.

25 ეჩქას ქა ლახემხ ეშუ სალთ ლისკორემ [ნაბ]. ათხ' ამნემ აწ-
 სკორე: — მიჩ როქ ხაკუ ეშუ ხეხე — ლერთემ ხეხლი, ქუნემ ხეხლი,
 მარემ ხეხლი, ნაქამაშ, ეჯი როქ ხაკუ ხეხედ.

ეჩქას ეჯარდ ადსკორეხ: — ეჯი როქ გიმეი სემი გარ არიხ:
 ეშუ როქ მეჩი ლი, მერმე როქ მასე ნათავ ლი, მესმა როქ ბაწი

30 იგურგვინეხ.

— ალვე იმეი როქ ხოჩა?

ეჩქას ჯგჯრავდ ხაქვე, ერე: — ეჯის ქოლ ლაწბიწდიეხ ი ალ
 ნალეურს ქოვ ლახემხ.

ათხე ბაწი აწადს ქვერწლობთე, ხედა ბაწი ესყახ, ხოჩა ხო-
 35 ხალდ', ეშთე. ამეჩუ ყორს ლახაგანხ ალ მეზგა. ალარდ მად' იხინხ
 ისგა. ეჩქას ეშუ მეჩი მარემ ხაქვე: — შგვირ როქ ლი, ქვერწ-
 ლობთესგა ნაქამს როქ დემ იხინხა?

ათხე სგანხინხ, კა ლეშგიმ ესსგურეხ.

— აღვე ლატაკალ ადსყეხ ბაზი: აერვა როქ ცხვი-ცჳემდს ე'წნფულისგ ბაზი კანკოლშე, ეჯისულ (|| ეჯისოლ) ხად ალ დინა ხახვდ.

ნიზღავეთე ოხვადხ უშხვარ. ლახემ ჯგჯრავდ მიჩა ცხვი-ცჳემდ 5
ო ეი დარდმოშ ვნფულე. ეჩქას ალ ნალეჟურს ლახემხ ი ამნემ
ე'წნფულე.

— აღვე როქ ალ დინა მინე ლი.

ალი მადე ჩემინხ ქვერწლარდ. პირობ ე'ანჟომეხ.

— აღვე იმეი როქ ხოჩა?

10

— იმეი ო ქათალ ჩუე აზიხხ, ეჯი ქოვ ადპინტყლავეხ, ეჩქანლო
მაფუა ლალეთეასგა სგოლე ადკვარხ, ეჯი როქ სუმინ ე'წნჯღენი ზანმამ
კარბთეეი, სუმინ ქანდშიმი, აესეპიშ ნაკვარჯი ეჯი ჩუ ჩემნეს, ეჯისუ
ხად ალ ზურალ.

ათაე მავ აიკეპჳ, მავ აკვანე ქა ლჳინტყლავე ლჳიჳ მამილს 15
(|| მამულს), მარე დარდ მაგეშმოშ ჩემინხ. ათხე ალ ნალეჟურს სგათ-
კვარნეა ქა ლჳინტყლავე მამილ. სგადკვარ ო ე'ანსკინე, ქანდშემ
ზანმამ კარბთეი, ჩუად ადსკინე მაფუა ლალეთეასგა, ე'ად ანსკინე, სუ-
მინ ქანდშემ, სუმინ ამეი ჩემინ.

— ათხე როქ დემ ხაჳედხა?

20

— დემის როქ ხაჳედხ მინე ეშმაკობლა.

ათხე უშხვარ ხაჳეეხ ჯგჯრავდ, თარგლეზერდ, ქრისდედ ო ალ
მარემ: — აღვე ე'ოლ ანკიდხ ო ადაეხულ ქორთე.

ათხე სგა ხაფხეჳი ო ადაეხ, ესყაბ ქორთე. ათხე მავ ახლვიქ
ყორქა. ეჩქას თარგლეზერდ საჯილ ხაჯიდ ო ჩი ბაჟ ქოხკადხ ო 25
ჩუ ლუბჟურე ლიხ. მოლე ხანჯლო ბაჟ ლახტანხ. ათხე ახლვიქხ
აერბი ადვიდ. ეჩქას ჯგჯრავდ ბანგარ ოსესე: ამის ლახცივანხ. ალ
ნალეჟურიშ ლექვერთეასგა ანვადხ მავ. ათხე ნალეჟურ ო ალ ზურალ
ჩუადმეხრეხ, ემხუ ფუთ ფექ ხოსდა ნალეჟურს: — ეჯის ქა როქ
მაზუს ხაბრადეხ, ეჯიცალ როქ ისგოვ ხექმენი მინე უქირდ ო უმ- 30
შაად. მინ, ხეხე-ჳამ, მეენაჳვერუნლო ყორქა ნომუ ლჯიხ, ოდო ჩუ
როქ იმარცხიხ. თხუმ როქ აშგარულ ხენტხლალხ. ლმზურე 'სერულ
ლიხ, უშავარ ესერულ ლახმეჩენახ! მინს როქ ემაგეშ ხეყერეხ, ეჩქას
მანკუშ როქ ლაბრალეი შიპრეი ლიც ესგევეშენეხ, ეჯი როქ ზისბდუ
ოლსიპელი.

35

აჩანდ ალარ. აჩანდ ვოპამ დრეე. მეენაჳვერუნლო ყორს ლახავანხ
აერვალე, ხაჳეე: — ყორ ჩოვ ოთქარე.

ეჩქას ზურალ დემ ფიშვიდა, მარე ლეაემარემ მად' პდჯჯრე-
ქაჩნდ ლეაემარე ი ყორ ჩოთკარე. ეჩქას ნაქამდ ში ეიბოვ ლახრეყ
ი ქვინ ე'ახევიფ, ლჯგრათე ესგენე. ათხე სგანსკინე ი ზურალსრ ამეი
ხეჩმდ, ეჩქას ზურალდ მებიდ მაკლან პნკიდ ზქანდვიჩ. კუბ ახტაბნე
5 მერნა ლადელ, აშთესგა სგესგვეჯნე, ხელქპლ ლეთნილადელნ.
ალბრს ლიც ზისხდ ესსიპუდხ ი რპქეხ: — ე შინე ნაშნავს როქ
მოლე ხწყრა!

უშხვართე ანჯანდხ ი მგ ქანჯანდხ აშთე. ალი ლჯდგარ ესხვიდხ.
ეჩქას ნა როქ ხწყრა, ქოხუმბავე ზურალდ. აჩანდხ სამპლიშ ლათხე-
10 ლითე. ათხე ჩანგ ხეთხელიხ სამპლს. ამეჩუ ლიც ჩვადფიკეხ ჩანგ.
სემი ლადელ ახადხ ლათხელის. მეეუშთხვა ლადელჟი ქანლისგა ახ-
ხვიდხ (ახხეითხ) სამპლ: ქანიენქა ქანს ხეპენივ.

— აი, ჯგჯრანგ, ლიცულ ლახანშ, ედო იყმი როქ!

ეჩქას ანჯანდ ი ლჯჯიმ ქკიდ ლახემ: — ლწლემულ. ლვე 'სერ ქა
15 როქ პთჟეგი.

ალი ჩუ ლწლემ, ადანიდ ხოშა ოხჯანდ ლჯცემ მათჯრ. ადანიდ ხპ-
ვეიდ: — ლიცულ ლახანშ, ედო იდგარი როქ!

— ამსვალდანშ ქვინ ქოვ ლახტიხ, ლვე 'სერ ქა ხათრე.

— შიჩ როქ ამსვალდანშ ქვინ დეიშემდ როქ ხოტიხა.

20 — ალვე ჯი ამეი ირდი ლუცურ.

ნამთილ' ოხჯანდ სამპლს, ეჩქას ამსვალდანშ ქვინ ლჯგრაასგა
ხორდა, ალი ქა ლახემ. ეჩქას ანჯანდ ჯგჯრანგ, ხანგარ ხაძგერ ბანჩჩუ,
ამეეი ლჯცემ ლაასკინე. ათხე სამპლ ი სამპლიშ რანშ ე'ესბიზანხ.

— ათხე ქოვ ლახტიხ მიჩა ნაპოდ ქვინ!

25 ალი ამნემ მადე ჩემინ. აჩანდხ ალ ნალეეურთესგა. ესხრიხ.
ამეჩუ ნალეეურ ე'ანგენეხ კუბხენეი, ლჯგერ ლექე' ესიიპხ ყია ლექევა.

— ფუ, ფუ, მაგვარ ესერ ლახუჯნენა!..

ეჩქას მანგ ქოხუმბავეხ, მან ხეყარ, ეჯი. — თხანჯნლო ნომოვ
პთქადხ.

30 ჩვადმეზრეხ ი ატანხ ალბრ.

ეჩგეიშ ხოჩა ამეგ, ამეიშ ხოლა ეჩგე.

ლანდრე

77. ნაცხეკ

იმეგ პრის ეშხუ ხეხე-ქანშ. ლერმათ ი მარა ჩი გეზალს ხეჯგრაახ.
35 ვოშთხერევემდ ზავ გეზალ დემეგ ხეკარქხ. ეჩქანლო ზურალ ჩვანდ-
ლანჯან. ამის მინ გუდ მეჯნე დემეგ ლანსეხ, ლანავს, ეჯეი ეშხუ მარე
ანჯანდ. — ჯი როქ ლანავ ლი, — ზურალს ხპქე.

ეჩქას ზურაღდ ხჰქვე: — ათხელდ როქ მად ოღღანველი, ათხე მეჩიეი როქ იმეი უღღანვეი?!

— მიჩ როქ ნალვეურგეზალ ხეთვეი.

— შომა როქ ხეთვეი?

— მიჩ როქ მოღიდ გარ ხერბვი, ოღო ნალვეურ როქ ხეთვეი. 5
:მიჩ როქოღვ აბპირსღნავენებ.

ალი ჩეადღგან ამეჩუ ამიშ ლიღვეშღდ. ალი გუნ დიდბარ ღეაქპარ ლი. ათხე ალ ზურაღდ ჩეშღღეაღ, ანთავე ნალვეურ. აღბარს ათეე ჩი ჩეშთუეღახ, ალ ღეაქპარს ღემეღე შთუეღა ჩუ.

სემი უნგღღეზ ანვანბ ნენსგეშ უორთეღსგა, ხჰქვებ, ერე: — ჰეტ- 10
:მოჰეტ უნგღღეზარ ლიბ, მ'ოღ ესტარინებ ალ ბეფშს?

ხოშა უნგღღეზღ რჰქვე: — ხოჩ' ესერულ ლი ალ ბეფშ. ლჩი-
:ეღღეი ხეხე როქ ქოღ ოთღახ ი ჯი როქ ჩოღ ოღღეაღარ.

მერმა უნგღღეზღ რჰქვე: — ამეი როქ ნოშოღ. ხოჩ' ესერულ
ღღსე. ხოჩა მგეღღმში, ი ისგთეა ქავეს, ეჩქას როქ ლუცულ ოთხია. 15

მესმა უნგღღეზღ რჰქვე: — ამეი როქ მადე, ხოჩა როქულ ახთასა,
ღღინჩეღ როქულ არი, ქირულ ოპია მასარღ ი ხღინი.

ამეეი ჩეშღღტკიცან. ათხ' ალი ღეაქპარს აშ ხესმი. უნგღღეზღ
რჰქვე, ერე: — ალი როქ ღესეა აშ ხესმიღღს, ეჩა როქ ქონება ამი-
სულ ესეღა. 20

ათხე ხოღა გვი ლოხოღს ღეაქპარს. მერმა ლადელ ჰამს ე'ანღ-
განბ. ათხე ხოღა გუეი არი, ღემ რაგღი ღეაქპარ. ათხე ხჰქვებ ხეხე-
ქაშღღ: — იმღა როქ არი ხოღა გუეი, მიჩა მუზიგულ ლახეღა?

— იმღა როქ ი ლეგღ როქ არი.

— მინე გეზღღ'ში ლითვეი ათსისტკა როქ, ა ლეგღ როქ არი? 25

ათხ' ამეჩუ ლახეღაღ აჩემინბ ბეფშიშ ლითვეიანშ. ნებოზს ხჰქვე
ღეაქპარღ ხეხე-ქაშს: — ალ როქ გეზალ მიჩულ ლახემბ ლერდიღ-
მიჩა როქ ქონებას ქა ხაპეღი ი ჩუ როქ ათერი.

აღბარს გუნ ხამქირბ, მარე ალი ღეაქპარღ ხახენე მინს გეზღბ
ლითვეი. ქა ლახემბ სერ ამის. ამნემ აღღე. ანვანდ ი ხოშა უღღტებ 30
ღხეკთეღსგა აღღეკარ. ანვანდ უნგღღეზ ი ში ლოახელ ი ჩეადირმ.

ღჩეღს ხჰქვე უნგღღეზღ, ერე: «ალი როქ ჩინჩეიღ ე'ოღ ოხერღ!»
ამეჩუ ალი ლჩეღს ხაქიმ ჩხარა ლეთ ზაე. ლუსს იჩიგე ლჩეღშ. ამეი
ეშხუ მეთხეზარ ანვანდ, ლჩეღს სგახეღსგ. ათხე ლჩეღღ ქეინ იყირ
მარემ ი ქადსკინე განთე. ბეფშ ჩეასანდ ბაჩევი. ათხე მეთხეზარს ხამ- 35

ბაე: «ღჩეღცახან მარა მუ ხეკეანდ?» ბეფშთეღსგა მეთხეზარ სგაჩანდ:
— მუ როქ ხაკუჩ, იმხენ როქ ომეღღელი, ლჩეღცახან მუ ხაკუ მარა?

ბეთუმ ლქვე: — მიჩ როქ მხ ხობა, მარე როქ დარ ხოწვა მი-
ჩეწენქა.

— მაღვე აშულ ანჯად მიჩა ქორთე.

ამის (ბეთუმს) ხოჩამდ დემ ხობალ ნინ. სგა ლზბურგან მეგრას,
5 ქორთე ვდნერნე. ჩუ ხეყად ეშუ უსგვა-იშგვიდ ზავ. ეახად ათეზხ
ნაცხეკ. ათხე ალ ლეაქარ ნაქამდ ოსჯად მეთაეარს.

— ცხენდულ ლახემ თუთნიშ ლზბდინა.

ეჩქას მეთხებარ ლზაშუმ: — ნაცხეკ, ნაცხეკ! ცხენდულ ანვიდ!

ათხე ლზბქედიე ლეაქარ, ბეთუმ ქანჯად ეჩქას: — ჯი მარე, ნაც-
10 ხეკ როქ იმ ხაშაა, იმლა როქ ოთეახა?

— იმლა როქ ო, მიჩოლ მზზიგ ლახეცა, ეჯლა როქ, ერე ცხეკს
როქ ახხვია: (||ახხუა) ალ ბეთუმ.

ათხე ლეაქარს მაყალ ლააად: ემა როქ მიჩა ბედ, მიჩ როქ
ოთეეარა, ეჯ ბეთუმ ნომა როქ ლესეს!

15 ლეაქარდ ხაქვე მეთხებარს, ერე: — ალ ბეთუმ როქ ჩოლ ათყიდ,
ათეს როქ მანთა ხაჰვიდი ი ალ ბეთუმ მიჩულ ლახემ.

ათხე მეთხებარდ ვარ ხაქვე: — ალი როქ ეჯკალი ამსვალდ ლი,
ერე გეზალდ როქ ხოცხა.

ეჯლაა ჳად შთყარ ი ათეს (ი) ვოხუშდ აშირ მანთ ლახემ. ათხე
20 ლზირ ადიჯრე ჩუ მიჩა ხახეთე: «მნ როქ მინუტეი ალ ლზირიშ მეჯდა
ქა ხეწეს, ეჯ როქ მინუტეი შიშდ ალ ბეთუმ ჩოლ ადგარ ი ქათეასკა
სგოლ ადკვარ, ერე ნარ როქ ხეწეს!»

ალ ლზირ ქა ლახემ ალ ნაცხეკს ლეაქარდ (კუბეცდ). ესლეა ამის
შუკვა, კვენაჟლისგა ხოსდა ლზირ. ლზბინე ლიუჩხე, დეცე ნაკვიშ
25 გიმდ ანჯად. ალ ნალეკურს ლზირ ჩეპთეშდჳნ. ლზირ ეჯჟი ჩეპდჟი-
არზ, ერე ლზიდ გეპმიდ. ალ ბეთუმ ეშოუ მეზგა ხეწად, აშთეასგა
სგაზად ლემასგეთე. ათხე კარვენტ ეწნკიდ ი ჩეალტყეკარე, ლეფ-
კვად ლემასგე ლახხელ. მერმახენისგა ზურალ ხასგურ ლემასგე-
ალ ზურალდ ლზირ ქანქედინ ლჳტეკაჟი.

32 — ხოჩა როქ ნალეკურ, — ზურალდ ხაქვე, — ალ როქ ლზირს
ნადმა როქ ხაყა ლეისგდ. ჯი როქ ხოჯრი ხოჩა მახე ლზირს
ამშალ.

ათხ' ანჯად ი ნზ ლახემ ლიჯრიშ. ზურალდ ადიჯრე: «მნ როქ
მინუტეი ალ ბეთუმ სგანჯეს, ლეაქარიშ (კუბეციშ) ხახემ ალ ბეთუმს
35 როქ სემი დინახენქა ეშხუ ქოლ ახთიშნავენე, სგოვ ოთგურგვინე
მიჩა ლიქდლდ». ამჟი ადჟე ლზირ ბეთუმდ. აჩად ლეაქარიშ ქორ-
თეასგა. ლეაქარიშ ხახე ლზირ ქა ლახემ. ვნქედინ ქა ლზირ, ეშხუ
ბეთუმს ლოსსგიდიე, ლზიდ ხოლამდ დემეგ ლახბაჟენ ბეთუმ, მარე

ხამკირ მასწარდ მიჩა კაშვემ ლიჯდწლდ. მარე მიჩა კაშ ხოარი: «ამის სგოლ ოთგურგვინე ნწთიშე დინა». სგოთგურგვინე ბწზი შიშდ.

მესმა ლეთეი ლვაკპარ ანწწდ, ლწხეღი: — მწ როკ სოჩემინა?

— იმეი როკ მიჩ ოხიარა, ეჯჟი როკ ოთსრულა, მარე მაპარენ (|| მახრენ) დინა ოხთიშა როკ.

— იმეი როკ, მწ როკ ლემწარა?!

ჟი ლწჟიდ ზურალდ ი ლწირ კა ლახემ.

— ოხ, ეჯღარ მამა როკ ხეკღი დაგრა.

გუნ ხოლა გუე' არი ლვაკპარ. ათხე ბწზი სპკვე მიჩა ჩიეეს: — აღვე, ბიძიჯო, სუმიწერვეშდ მარე ვღკარქეულ კამი მგბარჯედ (|| მგ. 10 ბარჯედ).

მერმა ლადედ შიშდ ჩენდკარქე ამნემ, სგოხგენე ლამშაას. ათხე ანწწდ ლვაკპარ, კაჩწდ მუწწთე: — მგბარ როკ ჰაჰს მერდემ როკ მინს ლოხთუმიწინას ლიწმავ, ეჯის როკ სგოლ ხაფხეწ, ჯი ლესეს ა, მერმე, კათეღსგა სგოლ აღკეწბრს, ოდო ნანწმავ როკ დემის ხეკღიწ (|| ჰეკღიწ).

ამის (ბეფუს) გეწმიდ ათუჟდა. ჰაჰს ლვაკპარ ე'ანგწწ ი ლწხეღი: — ნაცბეკ! იმეგ არი ჩიეე?

ათხე მიჩა დინად ხპკვე: — ბუალო, ეჯი კა მეჩღელი ლამშაათე.

ათხე ლვაკპარდ შიწარ ლეშგიმ ჩეესდე ი მუშაუთე კაჩწდ. ხაფხეკა 20. მუშაუდ ი ლვაკპარ სგადკეწბრს აშთეღსგა. ქაღღაფრეღ, ვერ ჟი ხაწიდს. ლვაკპარ ჩვათვანფ. ამიშ ქონება, იმეი აწგლეზდ ხპკვე თხუმმე, ეჯჟი ჩეესწდ.

ათხე ხპკვე (|| ხეკვე) აწგლეზდ, ერე: — კირ როკ ათხე ხოცხადა ლიწმანე ლადელ?

— აღვე როკ ეშუ სადწთ ლასკორ' ოლ ლახემ (|| ლახხეიე).

ანსკორე ჟი: — ათაე როკ ხოლა დრეე ი კირ ხეღენი, მახეღვე როკ ლი ი ეჯღარ როკ ქუნ იცვრე, ლიწმანე ლადელ როკ დეშ იცვრე ქუნ.

ალი კა ხპკვე აწგლეზს. სამ ზავლისგა მწგ სგა ლწხეღიწ ქონება 30. ი ჟორი ნაღვეურ გეზალ ქახთაუნ. ათხე ხეხე ხორი ი ჟორი გეზალ, ამენკა მამაგეშ ესწდ.

ანწწდ ი სოფნისოფელ იზეღწლ. ლწდიშ დიწრს ლწდი იკარქე, ბწზიშ დიწრს ბწზ' იკარქე. ამეი ქვეყანა მწგ ქწღწელალე. ამეჩუ ეშუ ქალწს ლახაგწწ. ბოგ დემეგ ხწზ. ანწწდ ი მიჩა ხეხე ე'ანფეიწ- 35. თინე, ქაღღე ლეც მერმათე. ჯი ქანტწბ ი ეშუ გეზალ ე'ანფეთინე. ალი ისგ ქალწთეკა ქაღღე, ეჯ დრეეჟი ანწწდ ეშუ ვწრგ ი ხეხე ქოთ- ცხეწბ ი ქოთღე. აშთე იკღღწლ, ეჩქად ლეშგიმ გეზალ ჩოთმუწდ

ნენსგა ლეცლისგა. ალი ლექვა ადგე ლეცემ, ბეფშ. მერმე ბეფშ (მანკუშ) თხერემ ოთლე ქა. ჯი გარ ასანდ ჩუ. იზელალ ჩაგ მებგანი-მეზგან, მარე ქორს დარ ხეხელი. აშხვ მებგაძსგა დად' აიხვიდ. დადას ლანტქედევ: — იმეგ როქ ძარ ვარიხ?

5 — სემი ლადელ როქ ლი, ხელწიფს როქ ითშიხ, ეჩა როქ ლთშის სარი მგ. ჯ'ოლ როქი აჩანდ ეშთე, ქა როქ ლანშდირი. აჩანდ ალ მარეი. ეჩიჩუ ფიშედებ მუგვს ლაგვმიხენქა. ალ მუგვ ჩი ჩვასუნჯავი მარა.

აგსვა ნებგვაეი, თხუმიეი ე'ესსგვირი, ეჯი ხენწიფაქ ლი. ანფიშედებ 20 (|| ანფიშეთხ) მუგვ ი ალ ნალევეურს ესაგან. ახშედხ ისგა ი: — იმგა როქ ლი? მინე ქვეყანაშ მადმა როქ ლი! — მად' იკლუნებ.

სუმინ აფიშედებ (|| აფიშეთხ) ი სუმინ ამის ხეგნივ. ეჩქას ანჯანდ ი ჩვაჯგირხ ხენწიფედ. ჩუ სარი ხენწიფედ ამეჩუ. აჩანდ ვობაშ დრეე. ანეჩუ ყარულარ ხაჯ მიჩ. ჰამს ე'ანჯგან, ღორი ყარულ (|| ყარილ)

15 ხაგ მიჩ ქანშიენ ჩალდუყეი. ალარ უშავარ ხარგანდხ:

— ჯი როქ იშა გეზალ ლი, იმგა როქ ლი?

— ჯი როქ ნაცხეკიშ როქ გეზალ ლი.

— ჯი მარე, ტკიცს როქ ყულეა?!

— ჯი როქ ტკიცს ყულე, თხერა როქ ოთხია, მულელაქარის

20 ჩოთცივინა მიჩა თხვიმ თხერად.

— ალვე როქ ჯიი ეჩა გეზალ როქ ლი! ჯი როქ ლეც ოთხია ი მკელმანის როქ ქობტიხა ბანდშე.

ათხე უშხვარ ხათეიქხ ლაყპალს.

— მინე როქ დედე აშ ხოცებ, — ხოშა მუხებემ ხანქეე.

25 ამეი მინე ბაბას აშ ხესმი მგ. ათხე ალი ქანჯანდ ყორთექა ი ხანქეე: — ბოფშარ, იშა როქ გეზლირ ლიხ მინ?

— იშა როქ რ ამიშ ი ამიშ.

— ძალვე მინე მუ როქ ჯი ლი.

ათხე შიშდ უშხვართე ანჯანდ ი სგა ხათეიქხ ლაყპალს. ლანიდ

30 გუნ ლაიედალ აჩგინხ: ნაპარაშ ლეჯერ ბულენდახ. მიჩა დედემ ქანშ ი დედე სგა ხანტეხ.

ეჩგიშ ხოჩა ამეგ, ამგიშ ხოლა ეჩეგ.

ლანდრერ

78. მახელავა

35 ხაყა ეშხუ მახელავეს იშგვიდ აშირ ჩაყ. ათხე ჯინემ პანკორე, ერე: ალ ჩაქარს ლონმეჩი, ეჩა მქაფდ ოჩე, ჰედ ხოლამ ოხთე-ნისგ, მადეა ხოჩამ.

იშგვიდ აშირ ჩაქელისგა ვნთიშ ეშხუ ჩჷე, ჟი ლახსგურდა ი ადღე ეშხუ მინდორთე. ამეჟი, გიმხენჯი, კემ ანლრი, ჟურუ ხაყა, ამელექვა ჩუ ლხბთვთხ ჩჷე ო ჯი. ანეჟუ ეშოუ ოდა ლჯ. აშთესგა აჩჷდ სგა. გუნ უნხვდ სნკილხ სემი მარემ. ბჷნი ჩუ ხორიხ. ლხსათე აჩჷდ მარე. ათხე ალი, მინე ნაქამ, ყორქ' სნსგიდივ. ალის, ოთთონეხ ალის, ახყა ეჯგვარ ჰერწემ, ერე სურუ ხოშა. ათხე ალის ხაყ-
ლენი, მინე ნაქამს. ნაქამს ხჷქეხ: — ხანბაჟ ესერა ალი?

— ალი 'სერ მჷ ხენბჟი, იშგვიდ ესერ აშირ ხორი მიჩ.

ათხე სგათვხ ალ ჰერწემ. ჟი იკადეხ ლალე, ეჯჟი უშდილ ქოხ-
ჩჷდ ყორქა. ჟი ლახსგურდა ჩაჟე. ათხე ამნემ ოდბჷე. ალი ლახ- 10
სგურდა ჩაჟე, ეჯჟი ე'ანჯად ეჯაბასდვხენ. ალი ე'ანჯად ი ხალვიქ.
კემ ხულვა ალისი, ლეშინინენ ჰაკვად ქაიყვიფ ჩაჟე ლალეჷქი.

ათჟე ეჯლაჟ ქოთჩჷდ მერმა მინდორთე. ეჯგვარ ჟურუ ხეყად,
ერე ჩჷე ი ჯი ჩვაჩჷდ ანელექვა. ეშხუ ქორს ხოსგდი. აჩჷდ აშთე-
ახსგა, ჩჷე ჩეესჷდ ქამ, ჯი სგაჩჷდ. სემი მარე ხასგურდახ უშხვარ. 15
სგაჩჷდ, ჩუ ხორი ბჷნი ნაქამდ. ოთთონეს ბჷნი ალ სემი მა-
რემ ეშხუ მარა ლხსათე. ახყა, ეჩქა ხოსგდი მინე ნაქამ ადნიდ,
ეჯგვარ მარე ახყა, კინჩხს ჟი დეშ ოსჷე ნალგვაროშ. ათხე ალის
ხაყლენი, მინე ნაქამს. სემი მარემ ხჷქეხ: — ხანბაჟ ესერა ალი?

— მ' ესერ ხენბჟი, იშგვიდ აშირ ესერ ჩუ ხორი. 20

— ალვე ქ'ესეროლვ ოთგერივ მინე ლარდათექა.

ჰედურდ ჟი ლჯიკიბე ლხსე მაროვშ. მჷგ იდარალხ. ქორთე ად-
ჯერნე მინე ნაქამ. ლელეს იკადეხ, ეჩქას თვირშე შუბირ ლხსე, ქან-
ჯად ყორქა, ჟი ლახსგურდა ჩაჟე ი ჟიბე ეჯაბასდვთე ე'ანჯად. ათხე
სემი მარემ ადკვიჰხ. ალჯარ ჩაჟარს ახსგურდახ, ეჩქად ქოხჩჷდ 25
ალი.

ათგედღნ ეშხუ ქვეყანათე. ამეჟუ მჷგ აბრეგ გარ ლი. ლახხვიდ
ეშხუ მარე შუქვისგა. ათხე ალი ლხჷქედივ: — იმთ' ესერ ესლრი?
იმთ' ესერ ო ეშოუ დადას ი ბაბას ოქრჷე ესერ გვეში ხარა.

— ალვე ესერ ჯი აბრეგ ლი, ადჯერნეულ ეშთე. 30

— არჷდ დემეგ ესერ აულვე.

ჟი ლხჷკიდ მიჩა არჷდ, ქა ლახემ ალის, ჯინემ ლივერ ესყედნე,
ეჩქა მამაგეშ. ათხე აჩჷდხ ი ალ დადა-ო ბაბას ქა ლხხბიშდივ
ოქრს.

ანლურდახ, ეჩქას ამნემ არჷდ ლახემ. ნაქამდ ადგარ აბრეგ, 35
ოქრს ქა ლხხბიშდივ ი შვიდედხ ანჯად ქორთე.

79. ვერჯიშ ხობრა მუხებე

არდახ სემი ლახება. ხორდახ დი ი მუ. დიი ჩვათდაგანხ ი მუი, სამ ლადელშე გარ პდყურულუნხ ეჯეი. ლახება ქ'პდჩიჟანხ. აღარ ქა ნაჩიჟალუნლვე ჩვადღუნხი შიშლ.

- 5 ხობრა მუხება ხეხე ჩვათდაგან. ეი ლნიცე ამნემ მიჩა ხეხე. ადჟე ბოგთე. ბოგეი ჩეესგენე ი კამპარ ლოაფე ეჩაენ-ამინენ, ჯი ხელწიფხეშთეფი აჩად. ეჯარს ათხიდღუნ ეჩა ლიზი. ქორთე ხაყლაა, მარე მად' აჩად ისგა:— მიჩ' ესერ ხეხე ბოგეი ხოლლი.

- 10 ეჯლაა მად' ათყანხ. ისგადღვონენ ქორთე: — ეშთ' ესერ ვაზ-რარს ხოთონენ ჩუ.

ეჩქას ჯინემ ხქვე: — ეჯი ესერ ლუშგვირ ლი, ფაუს ესერ ოდე ჩოხქიფხე, ეჩქად ესერ ეჯი პასვიას დემის ხტბე.

- ჩვაჩად ეჯარ ი ფაუ ქობქიფხე ი ლეტ' აშყად. ე'ანტანხ ეჯარ, ეჩქას ქა ხტვენი მიჩა ქაშე. ეჯნემ ლიყულელ ადბინე. ხელწიფხედ 15 ხქვე ი: — თხვიმოლენ ნომ' ადგარ ი მიჩ' ესერ მიჟ-დოშდლშე უწდუნა სემი დინაჟსგა აშ ხტოშუნე.

ალი ეჯლაა ილქალ ი: — მად' ესერ ხაკუ ეჯარ.

ეჯლაა მად' ათყანხ ი ჯინემ ხოშა დინ' ანთიშ. ადჟე ქორთე ალი.

- 20 ქორს მიჩა ლახება ლაბქელიფხ: — იმხენ ესერ ოხვიდა ამგვარ სიმაქ?

ამნემ ოსცად: — მიჩ ესერ ამჯი ხმთქვა: — ლდგარლ' ესერ ლვარს იცადი.

- 25 ეჩქას მიჩა ლახებას ლახხარბუნხ ი მინე ლახება ჩვადგარხ. ამ მუხება ლაბქელიფხ: — იმჯი ესერ ხაყლუნა?

— იმჯი ესერ ი: — ლდგარლ' ესერ ლვარს აარ ხოცადი?

ალარდ ეი ლნიცენ მინე ლახება ი ადჟე. სხელწიფხე ქაბქაშხ ი თეით პალვირს შაგ ხმდგრივ, ეჯეი ისგანტახხ ქორთე. მინე ლახება ჩვადღვიღხ.

- 30 ათხე ეი ლახსიგენ მინე ხობრა მუხებე ი ქორ ჩოთშიხხ. ამნემ ეშხუ ლანარ შიხ ეი ლნიცე ი ადჟე. ისგაიდ ადჟე ი ბოგ-ეიიდ ესიგ. შის ლახფელასგე, შიშლ ჩუ შყედნივ. ჯი ე'აჩად ხელ-წიფხეშთე.

- 35 ქორთე ხაყლახ, მარე დემ ლვარდა. ეჯლაა ისგადღვონენ ქორთე. ეჩქას ხქვე: — ბოგეი ესერ ოქრშე ი ვარჩხილშე გეეში ლამარ ხოგ.

ალარდ ოსცადხ ი: — ეშთ' ესერ ვაზარარს ოთენ ისგე ჩუ.

ჩეაჩაღბ ეჯვარ. ლახფედანს ლამარს ი სგაშყად. ე'ანტახხ ი ჭა ხაქვეს. ამნემ ლილქალიდ პდბინე: — მიჩ' ესერ ოქრ ი ვარჩხილ ლუტო' ოთშიდას.

— თხემ ესეროღვ ნომ' ადგარ ი მქაფს ესერ ჭა ლაქედნეს.

ალი დემ იჩო: — ეჯი ესერ ხოჩა ოქრ ი ვარჩხილ ლემარ. 5

ჭა ლახემს მქაფდ ეშხუ ლამარ ოქრ ი ვარჩხილ. ეი ლპიცე ი ადღე მიჩა ქორთე. ქორს ლახქედღეხიდ მიჩა ლახება: იმხენ ესერ ოსჯიდა?

ამნემ ოსკად ი: — დე მინ ესერ მუქენიოლ, მინს ესერ ქორ ჩოთშიხას პიჩემდ, მარე მიჩ ესერ ამეი ხამთქეა: — შიხლ' ესერ 10 ოქრ ი ვარჩხილ ოსცადა.

ათხე ლახხარბუნს ი მიჩა ლახებად ქორარ ჩეაშინს. ლახქედღეხ: — იმეი ესერ ლი ლეჩემ?

ი ამნემ ხაქვე: — იტულალხოღე: შიხლა ოქრს ი ვარჩხილს აარ ცუდი? 15

ალარდ ადღეს თვით ლამარ შიხ. ხაქიმს სხახელწიფს ი: — შიხლ' ესერ ოქრს ი ვარჩხილს აარ ხოცუდი?

თვით პალვირ ჩემიდ ხაჯერს ი სვანტახხ ქორთე.

— ალი ესერ ეი ხეიტე მინს ი ოხსახთხოღვ მოლეგვეშ.

ანსკორეს ი კიბღონ ანსყეს. ისგადღენეს ამთეფსგა ი ღორი თე- 20 ვეშ მარაგ ლეხებ ისგოსდენს, სგადკევარ ლუტოე. ალის ეშხუ მეჯეგ ხეწად ი ქანტიხ ლუცხენქა. ალ მეჯეგ ჩვადწერალე გვამიდ: — იმლ' ესერ ოხტიხა ამგვა ლარდახენქა?

ათხე მეჯეგდ ხაქვე ი: — მადილ ესერ ხერი ი მიჩ ესეროღვი ადკუჭურნე აშეწამ (|| ასწეშემ). 25

ალი სგადღენე, ფიცრარ ე'ეშქად ი ისგადკევარ ლუტოე. ამიშ ჯეგ თხემ ლაქევარ ი ქორთ' ანჯიდ.

მიჩა ლახებად აშგარ პდღნბაეხ: — მინს ესერ ლუტო' ოთკვარახ, იპხენ ეაერ ოხჯიდა ჯეგ?!

— ალი ესერ, ოშ' ესერ ბრპა ადრინა კიბღონ, ეჩშელდ ესერ 30 დაქლ ხალეკა ლემგიმ. სერ ბიზდ ესერ ლახბაეა, ეჩქას ქ'ეაერ ომ-ქედ ლუცხენქა, დაჯარ ესერ ქორთ' ოხჯიდა.

მიჩა ლახება ლახჯერანს მადილშე: — მინს ეაეროღვი ოხტაბე კიბღონ ი მინ ესეროღვი სგადკევარ ლუტოე.

ამნემ ანტაბე კიბღონ ი სგადკევარ ლუტოე. ღორი თევეშ ლევიზ 35 მგ ოსდე.

ეჯეარე ნალმათი მიჩ ესსად ი ეჯარ ჩვათეშუბ ი ჯინემ ხოჩა ლიზგ' ანსყე. ლაშხერ

80. ბეჟან

ლემარდელიხ ეშხუ დადა ი ბაბა ხეხე-ქანს. გეზალ დემეგ ახთა-
უნხ, ოდე ჩვანდმეჩანხ. მეჩიეი ჩვანდლანავ ზურალ. ლიღვეპლიშ დრევე
ოხვანდ. ჩვანდლეჟ ი ნალვეჯურ ანთავე. ეჯკალი ლესგდი ლი, ერე
5 ხოჩა დემეი ხაკუ. ეჯჯი იცხემ, ერე ამსვალდშ ლიცხემ დანს ხასმა-
ანეი (|| ამხუ). სემი ზავთეჟა ქანანდ ი ნაპვარარე ლიდგარი ვნბინე.
(ლიმპორველი). მეგმემ ცკემდ დემეგ ხემარგვდ. ხოშა ლკემშ
ცკემდლ გვი ხად. მიჩა მუს ოთთონე მუშკიდთე. მუშკიდლ ბერევემ
ცკემდლ ოხშკანდ. ათხე ნათხარულე (|| ნათხაროლე) ლიდგარ' ვნბინე-
10 ეშხუ ნაგზაუნდვე ალ ცკემდს ე'ად ოხცხიდე. — ხოლგმაშა ცკემ-
დულ ოხშკანდ. — მიჩა მუს ხაქვე.

მიჩა მუ მუშკიდთე ატახიდ, მუშკიდს ადანიდ ათბანცილ: — ხოლგ-
ნაშა ცკემდ როქულ ოხშკანდ, ედო ალი როქ დემეგ ხემარგ მიჩა-
გეზალს.

15 მუშკიდლ ე'ად ოხშკანდ, ხედა სამ ფუთს იწნივ, ეჯ ცხვი-ცკემდ-
სგოატიდ ალი მიჩა გეზალ ბეჟანს. ალი ლათხეართე ატახიდ. ეჯზუ.
ადგარ ნათხვრა, ერე შვიმ მამა ხად. ეშხუ ნაგზაუნდვე ე'ად ოხ-
ცხიდე ცხვი-ცკემდს: — ეშდოხუშდ ფუთიან ცხვი-ცკემდულ ოხშკანდ-
მიჩა მუ დემ ხეცადი: — მუშკიდ როქ დემ აშკადი ამხუ ცხვი-
20 ცკემდს.

ეჯლა ადუზე ვამშუშ. მუშკიდს ადანიდ ხაპერ: — ეშდოხუშდ-
ფუთიან ცხვი-ცკემდ როქოლ ოხშკანდ.

მუშკიდლ დემეგ ოსდერეჟე ქა: — ამგვარ ლკემშ გეზალ ქა ხაკერქა,
ჯი როქ ცხვი-ცკემდს ე'ოიშკანდნე.

25 მუშკიდლ მაროლ ვნმარჯვინე, ე'ოხშკანდ ალ ცხვი-ცკემდ. ბა-
ბად ქორთე დემ ანვიდ. ეჩქას მუშკიდლ ვანარ ლოხვებ, მიჩა ქორთე
ოხვიდ. მუშკიდს რ ლიწედლ გვი ხად აქვალბ მარემ. ჩი ლემბეჯდ
მეჯდე ხად ალ ბეჟანიშ გვეშ, ეჯზუ ლკემშ ი ლეტან ლსსე. ამის
ნათხვროლ ხაჩქვარე ვანარე ლეზიდ, ხედშდ ცხვი-ცკემდ ანვიდხ
30 ამხავ, ეჩიავ ლელე ლახტიი.

მერმა ლადელ ლათხვართე ადგე. აშხე ლარჯი ე'აჩანდ, ნერმაჩუ
ჩვანტან. ტვიბ ე'ანგვერშლე ნათხვროშ. ნებოზს ქორთ' ანვიდ. ეჩ-
ქანდვე ხაზელალნივ ჯოდიათე, სეთხელივ მოლე ეჯკალიბ ლკემშა,
ერე ლინწირ გარჯ ხერივ მიჩ.

35 ათეგდენ ეშხუ ქვეყანათე. ლღღიმალე სურუ ეზერ ლსსე, მარე.
დარ წვანდა ეჩქეჟ, დეჟ ქვინღმგენე, ოლონ' დ' ეშხუ მეჩი ფურ
არდა ი ენხუ მეჩი ზურალ, ეშხუ ხოჩა ლღღიმალალისგა. ზურალ

ილქპლ. ლახქედდა ამ ზურალს: — მზ როქ ოლჩემნელი აღ ქვეყანას, ლღღგიმალე ხოჩა როქ ლი, ქვინგმენე ი მარე ზადმა როქ სარი?

ზურალდ ხაქვე: — ჯინემ როქ, მადილ ხერი, ე'ოლ ოსქენ. იმხენ როქ ომენდ, ეჩიაულ ატახ, ედო ამ როქ სოფელს ეჯგვზრ დვე 5. ანმიოქვენა, ერე ნამაგეშ ოთციკრა ჩუ. მიჩ როქ ი ამ ფურ ბახი ნებოხს როქ ვისგ. ჯი ნომოლ ესხვიდ ეჯ დვეს ამეჩუ, ედო მიჩ როქეი ჩუ იზბი. ჯი როქე ხელწითხეშ ხეხე ლი. ჩიქი როქ მინე ხალხ (მალენ) ოთხია, ერქანღვე როქ მიჩა დინაგეზლირ, ლვე ნალე- 10 ეურზრ, ლვე ხელწითხე, ათხე როქ მიჩ ვისგ ბახი.

ათხე აღ ზურალდ ბეჟანს მიჩა ქორთე ოხენკრი. სგანტერნე ქორთე მიჩა დითე ი მუთე. მიჩა დის ი მუს სგა ლახზგურანე, ჯი ლიზის ხაპირე ამ დვეშ ლათხელითე.

მიჩა ნანტკრინ ზურალდ ხაქვე: — მიჩა როქ ლეახური, აშხე მინ- 15 დორლისგა ეშდორი ლახვბა დვეზრ იზგეხ. მაშენე როქ მუხვბა ხორი მიე ი დოშდლშ უწღუნა, ეჯი როქ ლი.

ბეჟან აჩანდ. სგანტედღნ ამ დვეშ ქორთესგა. დვეს ყორზრეი ხოგ ყარულდ ეშდორი დვე. აღი კოჯშ თხუმ იზგე. დვეზრს ყორზშ 20 ლიკრე ხაქერ. დვეზრდ დაგრა ლახპირეხ ბეჟანიშ. ბეჟანდ ტოტრ ლოადე ეჩხენ-ამხენ უსგვა დვეს, კოჯარ ლექვა აშიდ ჩუ. მერმე უსგ- ვამი ამეი ხაყერ. სგაჩანდ ქორთე. ქორს დვეშ ხეხე ესხვიდ დადა. აღი ეჯკალი ლჯმშ დადა ლ', ერე (|| ლი, ერე) ამსეალდს აშგარ ხოფული, ეჯნოშ ჩვადღეში. ბეჟანს ლოხფულ: ჯოდიათე ლიკვანე ხეკედ. ამის ლაფულიშე მამაგეშმომ ხაყერ. დადას ათხერზ ი 25 ე'ოხპარ ი სგა ხაფხექ. ბეჟანდ ლადხიშპრინე ი კოჯარ ლექვა ადკეპრ. მოლე ხან ქაჩანდ ი დადა ე'ანტახ, სგაიდ ხაფხექ. ბეჟანდ ჩვად (|| ჩუიდ) ადკეპრ დადა ე'ად (|| ეიიდ) ანტახ. ბეჟანს ჩუ ლიდგარ- რიდ გვი ლახად, მარე ლოხზგუნდა ზურალშ დაგრა, ერქას ხაქვე: — ჯი როქ გეზალ ი ჯი დი.

დადას ათჩონ, ლახ ამგვარ გეზალ ხეკარქ. ნებოზდ ჩვარდა 30 ამეჩუ. ნებოხს ეჯეი ბიქე ლი, ერე ლზიდ სურუ. შომალეს ანლრი დვე, ხეწანდ მიჩა ყორპრს: აღარ ჩუ ლუყჩურე ლიხ, ყარლარ დე- მეგ სრის ამეჩუ. დვედ ლიქყულელ ადბინე: — ჯარ როქ ლემარ მიჩა ყორრე მუყჩურე, ყარელარე მდგარო? აღი როქ ლეტვე ლი ა უთაეა, ზადე მიხალ (უნდა: ხოხალ), ეჯ ბეჟან'კლშ ნაჩომ ლი. შიშ- 35 დოლ ქანვანდ ათხე, ლიმარს ესერ ე'ახთენისგ!

მიჩა ხეხე ქანვანდ ი ხაქვე: — ეჯი როქ მიჩ გეზალ ხარ ათხე, მიჩ დემემ ლიჩემ ხოშიდ ეჩა.

— «ახალე» ესერ დო, მიჩ ესერჩ გეზალ ხერი.

ბეჟან ქოხვიდ დადად. დვ ი ბეჟან ჩეზდყაჰალხ. დვს ნთხე-
როლ ხულენდ. ბაზი ხოჩა ლეთ ანსყებ ბეჟანიშ ლიკედლა. ბეჟანდ
ხაჰერ დვს ეშხუ გვეშ: — ჯი როქ ეშუ ლი, ცხაჲ, ჯი — მიჩა გეზალ.
5 მუმი ნაქვეშ მჯინე გეზალ ესერ ლი, მარე ეშხუ ამბავს ესერ ჯეჲ
ხეჰრი, ვარ ნომოლ ხაქვე ამეჟი.

დვდ იმედ ხაქვე ბეჟანს. ბეჟანდ [ხაქვე]: — ამსვალდშ ესერ
ლაღვემ ლაზობს ქოლ ათჰაჩ.

— ყოხ, დემ როქ ხაშმელა ამიშ ლისედ! ქუნ ესერ დემ იცერე
10 ამურ.

ბეჟანდ: — ჯი როქ ჩუ ხოკარქე ქუნემ ლაშკრას ამსვალდშ
ლაღურ.

დვჩ თანახმას ანჰდ. აღ სოფელ ჩუ ხორი ლჷყურყვალისგა,
ხედას ბეჟან ახასდ, ეჯაჰრ. ხელწიფხე ჩუ ლჷჰე ხარ. გეზლირ ამ
15 არიხ ხელწიფხეშ. აღარ ქანფუშდურე. აღარს ეჯეჟი ხაჩაი, ერე
ლანიდ სურუ. ბეჟანდ ხელწიფხეშ გეზლირს ხაქვე: — მინე დი ესერ
მიჩა დიემ ი მუეშცაჰან არი, ეჯჩ ქოლ ანჰერნეხ მინე სოფელთე ი
მიჩა დი რ მურ, ქეინულ ათცვირხ მიჩა ლიტხაშდ. ჯ'ესერ ათხე
ლაჩიჟალთე ლჯი.

20 ქა ნაწიშვდ ხაშლ აჩაშ მგ მინე სოფელთე. ხელწიფხეშ გეზლირდ
იმედ ხაქვეხ ბეჟანს. აჩაშხ. ათხე დვს ხაქვე ბეჟანდ: — ხოცხ როქ
მა აღ მინდორ, ეშდორი როქ ლახეზა იხეგხ ი მიე-დომულშ
უწდუნა დინა ესერ ხორიხ?

— ჰუ, აჰს ესერ ხოქვა აღი მიჩეშდ? მიჩ' ესერ რ მიჩა ცოდ
25 მგ ამიშ მიჩა მუქეისგსულ ხარ! ეჯაჰრ მიჩ' ესერ ლახეზა ლიხ. ჯი
ხოხვრა ლეშბეც ესერ ლეშარ, ეჯლა ესერ ქოხთახ. ეშთე სგ'ესერ
აერვა ნეჩდელი, ქ'ესერ დარ ლი მეტაჰ: ჩი ესერ ჩუ იზბია. ჯი
ნომეგულ აჩაშ, ედო მიჩ ესერჩ ჩუ იზბიხ.

ბეჟანდ მადე ოთჯჯრევე ამის: — ეჯლაჲ ლჯრ' ესერ. ჰედ ესერ
30 ესდაგრი ეჯია, ჰედ ანჰდე.

— «ახალე, — დვდ ხაქვე, — ჯ'ესერ. ჟალე ლაჰედნე ი რაშს.
რაშ ესერ ეშთესგა სგაისგ, მიჩ ესერ ჩვადდაგრისგხ, ეჩქას რაშ
ესერ ქორთ' ანტაენი, ეელ ესერ ჟი ხელჩი მიჩ, ლდგარს, ოდ
ეაერ იშე ი ჯიჯე ჩვადთაშაშლი. ოლონ სგაჰეს, ეჩქას ხოხალდულ:
35 მინდორლისგა ლლდინ ესერ ხოგხ, ეჩა ჟი ლაჰრასულ ანჰეჰ. ჟი
ესერ ემოშ ანჰარისგ, ეჩქას ესერ ეჯაჰრე მეცუალდი ჩუ ხაჰა, მა-
დჲ მადმა ი ქორთოლ ანტაი.

ბეჟან აჩნდ. სგადგე რაშდ ალ მინდორთეასგა (|| მინდორთელი-
სგა). ხეწანდ ლლლინს, ეჯაზუ ლი, ეჯაზუ, ერე დემეგ ხარ შვიმ.
ხაძგერ ჩარბხან ი ე'ანპარ' ალი. ლაშსგიდლა მურყუამიენქა სიმაქ.
ეჯგვარ ლახლატენ, ერე ლეშგიმიჩუ ათსიძელ. ბეჟანდ ცივი-ცეწემდ
ლანიკ კიბდ მურყუამითევი, ე'ანპარ ი სგაჩანდ სიმაქთელისგა (|| სიმაქაშ 5
ლარდათეასგა). ლანიდ ხოშა მიჩ ლახლატენ. მოლე სანუნდვე დინად
ხაქვე: — ათაე ლვრდახულ, ედო მიჩ' ესერ მუ ი ლაბბაეა პნქვენიხ,
ეჩქაა მიჩ ესერი ჩვადგარხიხ ი მიჩჩ.

ბეჟანდ ხაქვე: — ჯი როქ ნაქეთარდ დემის პისგ მიჩ. ე როქ
იჩოა თანახნაეი ლიჰედის მიჩა, ე ხოჩა, მადე როქერ ამცე დემ სცერე 10
ლვარ ი მიჩ როქერ აღპისგ.

სიმაქ ქობჯუნდ თანამას ამიშ. ნებოხოთე დვარ ანჯადა. ეჯგვარ
სანანი ანსყეი მინდორლისგა, ერე ჰედურდ ეი ლაქოდებ მინდორ:
ალი როქ ქა ლთავე ლი ა უთაეა, მადე ხობახლხ, ეჯი როქ ბე-
ჯან'ღალაშ ნაჩომ ლი. 15

ნაპარეე მუებებემ რაქვე: — მინ როქ იმ ხეცრულის უშსეარ? ალ'
ესერ ეშსუ მარემ გარ ნაპარ ლი ეი. ეი ლაქჩასულ სპეკვახ მან.
ე' ესერ ენოშ ანჯაჩისგხ, ეჩქას ეჯია ეაერი ჩვთწიჩინიხ. ეჯი მურყ-
უამეი ესერ ირდი. მინ ესერჩ ე'ადრიინებ, ეჩქად ჩულ პლდირანხ.

ოხოგანა ისგა ეშვორი დვე ეი ლაქჩას, ე'ანჯაჩებ ვაშბედლოშ. 20
სგანლიცა, ლელე სგათაგბ მერევეშდივოშთხ ლეაშ, ე'ანჯაბახ ი
ალი ჩუ ლლემა, ხარბე ჩუ ლაიშხ. ათხ: ესხრხიხ ეი მურყუამითე.
სიმაქაშ ლარდას ხოხერა გარ ყორულდ ხარ, მარე-მარევი გარ
ხასკდახ დვარ ისგა. ბეჟან ხოლისგ ეჩიენ-ამბენ ტოტარს დვარა,
თაუპარს უშაეარ ხობპურე. დვარ მავ ჩვადგარ ამეი, ჩვაშიდ მინ- 25
დორთე, ჯი ი მიჩა ხეავ ჩვარხიხ ამეჩუ.

აშიე ლადელ ბეჟანდ ხაქვე მიჩა ხახე: — შღხელალებულ მინ-
დორლისგა, მურყუამეი გარ მავ ესერ ხაკუა.

მიჩა ხებვ დემ ბენჯრენიე ჩუ, ეჯლაა დემშე ათყაჩ. ჩვანადახ,
იხელადახ მინდორლისგა. ლოხკიდ ნეთყევი ბიქელ ბეჟანიშ ხახე, 30
ესლეა ბიქეს, ესლეა დეცთე. ლაწეის ჩოთთევათხ. ზურალდ რაქვე:
«ალი როქ ხოლა ნიშან ლი, ე'ოლ ატახხა. აღმარ ე'ატახხი ქორთე.
ნეთყევი აშბე ხელწითხეშე ჰარტაქს ოსთათე. ამის ხელწითხეშე გეზალ
ხეწანდ: «ამიშ ესერ ჩქენი მიჩ მადე ხერი, თხემ ესერ ჩვადგარო!»
ხელწითხე ჩი ხარგადი: «მარ ესერ იმედე ამიშ ეი ლითხიან?» დარ- 35
ნოშ ხაყლე იხედს. აშსუნდვე იმედ ხაქვე ეშაუ მარემ, ხედა მიჩ
ხორდა მომარავდ ქორა ი ეშაუ გარ თე ხოსგურდა ნებგვალისგა.
ეახად ამის ქეციხ ხახეხა. ალი რაშს ლაისგურდა ი აჩანდ. სგანჯანდ

ამ ვდგითე, იმგვა ბეჟან ი მიჩა ხეხე იზგახ. მინდორთელისგა სგან-
 ვნდ ი ბეჟანი ქა ხეწად. ჩვაჩნდ, აქანი ოხიკიდ, ში ლახემ, ე'ვლტერნე
 მურყვამთე, პპტიე ხაყერ ამეჩუ. ეჩქანლვე კეციანდ ხპქვე: — ჩოლ-
 აჩანდ, ვდშდირალეხულ მინდორლისგა.

5 ბეჟანდ: — იმლ' ესერ მადე.

ჩვაჩანდხ ი რაშპარს ახსგურდახ. ვშდრალნეხ, აგგუთუალნეხ, ემოშ
 სწორე კეციანდშ რშშ ბეჟანიშს. ამის ე'ახეანდახ.

— ათხე ცხვი-ცკომდპროლ ვხფიშეთხ უშხვარ.

ეშხუ ეახე ზაგპრეი ესგვან, მერმე — ჩვაბეშეი. ბეჟანდ ხპქვე:

10 — ვხფიშედულ.

— ნომა, ჯინემულ ვხფიშედ! — მუშგვრიდ ოსცად. ბეჟანდ ვხ-
 ფიშედ, მეტრას ხაჯიდ, მეტრა ქპთქვპც. მეტრას ე'ესთხეჟ ი სგა ლმ-
 ტიხ, ეჯი ქვინმეყულე ლმსე. ოსტიი ამხავ, ნენსგაქა ხაჯიდ ბეჟანს
 ი ისგდ აქვიც. ბეჟან ჩვადგან. ბეჟანიშ ხეხე რშშს ეი ლმსგურე,

15 ცხვი-ცკემდ ე'ანკიდ, რშშს ლპრმის ვხკვპპ, მარე ქოთჩანდ. აღ-
 სიმაქ სგოთვიდ ხელწიფხეს. ხელწიფხეს ლაიდ სურუ ათრონ. შიშდ
 ლაგურგვინალთე ანმარეხ. ზურალ თანახმათე მად' ოხვანდ: «სამ ზავ
 ესერ დემ ხეგურგვინი». ხელწიფხედ ნმბ ლახემ ამიშ.

დადა ი ბაბა (ბეჟანიშ დი ი მუ) ანგვანხ ი ანვანდ ეჯ დვთე-
 20 ლისგა, ხედანდ ბეჟანს ლისეჟი შდიქ ხოგვან, ლმპქედდახ: — ბეჟან
 როქ მ' ომდენელი?

დვდ ქოხუმბავე, იმეი ხეყარ, ეჯი: — მანკუ როქ მიჩა ლახემა-
 ცახან დემეგ ოლმარცხელი, ეჩქანლვე მავინ როქ ხაკრქა ჟერვალე.
 ი ჩუ როქ ოთდაგრა, რშშ როქ სგომტეხელი, ეელ ეჩეჩუ როქ
 25 ხალიჩ.

დადა ი ბაბა ლიზის ხამურჯიხ, დვპარ დემ ფიშედებ: «ჯოლიას
 ესერ ლი, დემ ესერ ვპჟესგე მინ». აღპრდ ეჯლაჟ (მადე ||) მად'
 ოთჯკრეხ, ეჯლაჟ აჩანდ. აშხე ტვიბ ლეჟა ესლრიხ, ეჯეი ჰერწმპარ
 ხეხელიხ, ერე ქა ლაქანბის დემ ხარხ. ბაბა აღგპრი ჰერწმპარს,
 30 ხატყცი ი ისგდ ქვიცე. ნპქეცპრ სგა იკრანკიხ ლკთელისგა, ეჩეჩუ
 უშეჟარ ხეტხენიხ, ჰედჭრდ ისპიხ. დადად ხპქვე ბაბას: — აღ' ესერ
 ლიციულ ვნზერ ი მინე გეზალს ესერბ ე'ანჰედვრისგ.

ბაბად ჩოთკულდე: — ჯი ლუსოყე ესერ ლი!

დადად ეჯლაჟ ე'ანზერ ეპქლდთე, ადჟე. სგატეღდნხ აღ მინ-
 35 დორთელისგა, იმგვა ბეჟან ზესდა. ეელ ათხელდ მერს დემ ხმთლა-
 ამპარს ქაჟ ხეწად ი ქა ლმხზოზ ი ლიქურსანელ ლოხბინე. აღმპრ
 ჩვესგურდახ ი ლმხბინეხ ლიგვნი. ბეჟანიშ ჯიჯვარს ხოსგდინხ,
 ესლრიხ განწარებიდ ეჯაბასდთე. ლიგვნიხ ქმთყპჩ დადა: «მინე

როკ ლიცულ ადკუპურებ». ესბზხნე ჯიჯვარ ლეეა. ხემა ხან ესლოი, ჯიჯვარს ძერ ხეტხენიხ. ვობაშ ხან მანმ' აჩად ი ბეეანს ძერ სგა ლზხტბ, ე'ობპარ: — ფუ, მაგვარ ესერ ათუენენა!

— ათუენივ ესერ მა, ჩუ ლღვარ ესერ ლზმდელი.

— აპა, ათხ' ესერ ლახშყედა, აას ესერ ოთდაგრ' ეჯი. ეშხუ 5
გარ ესერ თე ხასგვრენა, ეჯ მარა ესერ ოთდაგრა.

ესსგიდრალე ცხვი-ცვემდს ი დემეგ ხეწად. მიჩა დის ი მუს ხაქვე: — ეალე ესერ მინს ხონვრინე, სგოლ ატბხხ ეჯ დვეთელისგა, ხედა ესერ მულ ლღვნე ხარ. ჯი ესერ ხახვ სგა ქილე ი ეჯ მარა 10
ჩეადგარი.

ალარ დემ ფიშვდახ, მარე ეჯლაე აჩად.

ათვდღენ ალ სოფელთე, პაპ ლახხვიდ ი ლზხქედლა ბეეან: — დას 15
ესერ ხაკუა მესგვრე მინე სოფელა?

— მა ესერ ხაშმედა, ლეე მიჩ ესერ ხაკუჩ.

ბეეანდ: — მიჩ მავ ესერ ხაშმედა.

— ფურარს ესერ ილდედ ნოშ?

— მასარდ ესერ.

— იმ ესერ ხეპრი დოშდულ მახა?

— ვოხუმდ მანათ ქოლ ლახემ.

პაპს ათიონ მასარდ ი ქორთ' ადვრინე. ქორს ჩუ ხორი ბაზი. 20
პამს ფურარ ლახემ ლელდალდ ი ჩეადშეგურანე: — თეთნა შუკვარს ნომოდ ადგე თეთნა ლარათე.

— დემის ესერ, — ბეეანდ [ხაქვე]. ამნემ თეთნა შუკვარს ადგე 25
თეთნა ლარათელისგა. ამეჩუ, ნენსგაჩუ, ლავემი ლგ. ბეეან ჩუ ლააყურდა, ფურარ ლაჩახეთე ლახფიშედ. ნებოხს ლექვა ანტიხ
ქორთე. პაპ ფურარს ხეწად ი ამგვარ მანაზარ მამა ხოწვა ჰედურდ, ლზხქედლა (|| ლაქედივ): — იმეგ როკ ხაყენა?

— მიჩ როკ იმეგ ხოქვა, ეჩეჩუ.

პაპს ლაიდ სურუ ხაჩა, ხეხვ ი გეზლირს ხეხენალ.

მერმა ლადელ ადგეიდ ფურარ, სგაიდ აფიშედ ამთელისგა, ჯი 30
ჩეად (|| ჩუიდ) ადყურდა. ლავემიხენქა ოშუკილ (|| ოსუკილ) გერდვალემ: — აარ როკ ლი მიჩა ლარალისგა ანდავ? ლათ როკ მამაგვეშ ხოქვა მალკათეშე. ათხე აეულ, ედო ხოლა ლადელს ესერ ხოცადი!

— ლექვ' ოლ ანვად, 'ქემმ' ესერ ხოჩა მარე ლი!

ანსკინე ქა ი კერ. უშხვარ ხაფხეკხ, იბურგელა, იბურგელხ ი 35
ე'ახფაშხ. კერდ ესვად: — ა 'სე ბედნიარ, სემ' ესერ შგვიბიშ კუნკულ აარდულ ლახემ, სემ' ესერ ნინჩე ქა აარდულ ლახრეკენე შინ-დორლისგა, ეჩქანღვე უშხვარ ესერ ხექინეხ: ხედა ესერ ახწინიხ.

ბეჟანდ ესვდა: — პაპაშ ესერ ნაჯგერ ეშხუ ბოთლიკ ზედშ ჩუ
 აბრდულ ლახაშ, სემ' ესერ სეფისკერ ქა აბრდულ ლახემ ი პაპაშ
 დინას ქა აბრდულ ლახეპაალნე, ერქას ესერ ხეწდენიბ, ხედა ახწინია-
 პაპ ხოკენარი ამარს ლაპაბენქა. ჩვადყურულანს.

- 5 მერმა ლადელ ამთეიდ ადდე. კერდ ქაიდ ანსკინე, უშევირიდ
 ხაფხეკხ. ეშბუშხ, ერქას კერდ ამეიად რბქვე. ბეჟანდი ამეი
 ესვდა. პაპდ ქანსკინე ი ქა ლახემ ალარ მგ. ბოთლიკ სგა ლა-
 ბეკ ი ზედშ ჩუ ლაიშ, სეფისკერარ ჩუ ლლეგ, ქოშქენ ეშთე
 ი პაპ დინას ხაქრპეი. «დინა დემეგ ესერ ხარ სპკირო!» ხაფხეკ
 10 ისგა კერს ი ჩვანდე. ლაშგვინ ჯაყე ი ჩვაბივე. სგაშხენ კოლფულ
 (შაქულდ) ლგან. ამეღსგა სემი შდავალ არდა. ალი ჯიბ ლექვა ესდე-
 სგანვად პაპ ი ხოჩა ლასედალ აჩემინ. ეშთე შდავლულ ჩვადმუქყენე
 ბეჟანდ. პაპთე ანვადხ ბელწიფხეშინ: «ჯეცი' ესერ ლეგდ ხორია ი
 ლაგგუნათეოლ აჩად». პაპ ესლრი (|| ესარი) ი ბეჟანდ ათკირე:
 15 — ეჯაბრსულ იპქვე: მიჩ ესერ ხორი ეჯგვარ მარე, ერე ჩიმი ლიშედ
 ესეო ხობალ. ამის ესერ ე'ანჰედერისგ, ათშეშაულ.

ბეჟანს ათშემ ხელწიფხე. ყორარ სგა ლაჯარე, ჯეციბ ხოყვარაბ,
 ეჯ ლარდაშ. ქაა ბეწად ი შიშდ ჩვათირ ჯეციბად.

— აბ, ეშა, ეშა, ჯი როქ ლია?

- 20 — 'ელდე როქ იმ ოლმპკირ? ჯი ჩოთდაგრა, მიჩა ხეხე ქობ-
 ცხეპა პატივიშ ნაჩემირ.

შდავლულ ხესად, ალი ჩვად აღმუქყენე. ალის ქენ ე'ოხჩად. ბეჟანდ
 მიჩა ცხვი-ცკემდ ე'ანეიდ, ეშთე ხელწიფხეს ხაქიდ, მერმე — მიჩა გე-
 ზალა. მიჩა ხახემ სგა ლიგურგვინე დემეგ ხხვიდ ხელწიფხეშ გე-

- 25 ზალს. ლიხელწიფხე პაპს ლახემ. ლესეიშ შდიქ ხოგან, ეჯ და-
 ვაშდ ლეზეზაქ ვეთხმალე ეი მუზერი ლსე ალ სოფელ. მიჩა
 იებ სგანეიდ დავაშ ქორთე. მიჩა დი ი მუ სგა ლაჯერნე ეჩეჩე ი
 მიჩა ქორთე ანვად. ეჩეჩე ხოჩა ქვერწილ აჩემინ.

ლეთი ეჩეჩე ხვარდ, ბაზი ამეჩუ.

ლანტელი

81. სოსლან

ოქრემ ბალათირს ოქრემ ანთროლ ხოგ. ამის მაროლს ხალჩენე-
 ერვა ე'ანლეჩისგ, ერვს ხეჩო, ერვა დემ ანლეჩისგ, კინჩხს ხაქვეცე-

- ალი ადკეიპხ ვორბოგ სათანაშ გეზლირდ. ალარ ანვადხ ი ქა-
 35 ნუნგზარვანს ი ლაქემის ჩი ლერთანენ ხოქაბიხ. ანლრია, ანლრია
 ალარ ი სგანვადხ აშთეღსგა ი: — პა, მაგვარ როქ ნაქამარ ახვედა

ი, ანთროლს როქ ეი ემოშ ილჩებ ე, მიჩა ლიფუსდს როქ მინს ხაპვლი.

სოშა მუხებემ ვნფუშედ ი: — ჯი ესერ ეი ხელჩენი ი, აშთედსგა ისგა მ' აწვდენი, ჩე ესერ ადგარი.

ეი ხალი ბაზი: აწვარი, აჩნგი, აშეპარი. ირჰალ, ეჩქას ჩუ ლა- 5 ხუჯდა ეჯლაა ი ოქრემ ბალათეირიშ ვისგს ჰაბ ეჯლაა ქოთლებ. ჰამს: — კინჩიშ ლიქვეცე როქ ალვე, კინჩიშ ლიქვეცე!

ნენსგაშ მუხებემ რაქვე ი: — ბაზი ესერ ჯი ეი ხელჩენი ი, ეი დემ აწვთხილისგ ე, აშხუდ ეხერ ახქვიცე კინჩის.

ალი ექსლან ბაზი. გუნ მეცსად არი, მარე ლეჰრმაშთე ჩუად 10 (|| ჩუიდ) ლააუჯდა ამისი, ჰაბ ქაიდ ოთლეა. — ათე როქ ლიქვეცე კინჩიშ!

ბოსერა მუხებემ ხაქვე: — ბაზი როქ ჯი ხელჩენი ი მგხარ როქ სამ ჩი უშხუდ ახქვიცე კინჩის.

ქაჩანდ ი შიშდ ჩუ ლაჟუა ანთროლ ჩუქა. ლეჰრმაშს ლახთირ, 15 ეჩქას ეი აწვან, ლგმარად ლაირმ თეფ (უნა: ცხვი). დეცე ვომეი ლაჯანდ სიმქარ, რაშარს ეი ხასგურხ. თეს სოსტუნინებ მარა. ეჯგვარ ლეაგდი ლიხ. ჩიქი აწვ ხაჯიდ ცხვი-ცხვიმდ, ლვე შერმა ი ლვე მესმა. აღარე ზისხ მინე-მინე პილატუქართე ეწანგემ ი ჯიბ ლექე' ესდე. აღარ ექსლან რაშარს ი ხატყეფ რაშარს ი, იმბახენ 20 აწვანდ, ეშთე ოთხანდე.

მეარ ბალათეირდ ლახედალ აჩენი ეჯგვარ, ერე ამგვარ დას ხოჩენინა. — აშხე დინაგეზალს ამის ესერ იაავდი (|| ხაპვლი).

ალ ბეფშე ჰედურდ გუდმეცარ ლი ი გუდ აწან, ერე ალ სიმ- 25 ქარ ლიხ ფუსდ ჩირხანილშ გეზლირ. მაჰრენ მუხებემ [ისგა ლა- ჰერნე ლახედა ე] ესხრი აღართე. შუეკს ეშუ მარე ლახვიდ ი ათ- ჩონ: — ალი როქ ფუსდ ჩირხანილშ დინოლთე ესხრი ი მიჩ დემეგ ლახქედნა, გუნ როქ უხლა მადე ლგმარა?

ათე ლემდ ესტან ი: — აშ ი აშ, ამთ' ესერ ესარი ი ლოხთი- 30 როლდ მოლე.

— ალვე, ისგ' ესერ აჩეს, ეჩქას ყორლისგ' ოლვ ლაბშემ ი ეშხუ ფუსდ ჩირხანილ ყორქ' ოლვ აწვადივ. ეჩქას ეჯარე ვაზარარ ესერ აწკანებ ყორქა ი აწანის ესერ ხოკედბ. ჯინემ ნო' სერ აწანიოლვ ოხკიდ ი ნოა შიოლვ ლახემ.

მაჰრენ მუხებემ ტკისდ ამეი ჩემინ. აღარს დე ში ლახემ ი დე 35 აწანი ოაკიდ.

მერამაშეი ამეიიდ ჩემინ.

— მესმავსეი ესერ ფუსდ ჩირხნილ ჯედნი მიჩა ლწყციოთე. კამინ ესერ ჯი ლი, კამინ დაშნა ხაბ ი კამინ თეთ. ჯი ესერ ისგოლვ აჩაღ ი ეჩა ლასგურაჟ'ოლვ ესსგურდა ი კანქოლოლვ ოსრეკ.

ალი ამეი ჩემინ ი ხოჩა ლეთ ანსყე ბაზი ფუსდ ჩირხნილდ.

5 ამეი ლიკველ ისპი.

— ფუსდ ჩირხნილ, ეზერ ლეთ ლი, მარე სურუ კვაც მესმი.

— ალი, მიშგვა ნავედეურა, მიშგუ გეზლირ ოქრე'ში ბალათვი-რიშ ოქრეშ ფუსგ შთმითქენხ ჰაბიშ ლალეშგალს. ეჩხენ ესერ ამეი ლახტეხახ. ამის ესერ ქა ერვა ლაშიედნი, ნენსგაშ გეზალს ესერ

10 ეჯის ქა ხაჰვლი.

ათხე ალარე ზისხ ლუჯათეასგ' ესგვეშ, ჩუ ლახაშხ ი ე'ანჰედვ-რანხ.

აშ ანთიშ ნენსგაშ გეზალ ი ეჯი ქა ლახემხ ალის. მარე ფუსდ ჩირხნილდ ხაჰვე ი: — ნენსგაშ გეზალს ესერ დეშ ხაჰვლი, ეჯი ჯგვ-რავიშ ესერ ლი ი ჩეესერ ალერთნე.

15 ამნემ ეჯლაჲ ალი ადცხონე. ანლრიხ სემი ლახება ი ალ სიმაქ. ჩვათბურანხ ნენჩაასგა. ჯორი ლახება უშხულ ადყურდახ ი ხეხე-ქაშ უშხულ.

ლასკორე ხოშა მუხებემ, ერე: «ნამარგვ როქ დეშ ოთჩემნა, 20 ხეხე როქ მადმა ხაყა, შადაქ როქ ლი მიჩა ნარდვ!» ე'ანგაზნ ი მიჩა მუხებე ბაღდ ადგენე ი ალ ზურალა ჯი ლიხყურდა.

ალი ნენსგაშ მუხებემ ადბაჶ ი გუნ ხახრა. ე'ანგაზნ ი ხოშა მუხებე ჩვადთხრულე ი ჯი ლოხყურდა ალ სიმაქს.

25 ნენსგაშ მუხებე ე'ანაჯბ ი: — ალი ესერ მა ხოჩემინახ?! — ი ჯი-ნემი ჩვადგარ თხვიმ.

ათხე ჯგვრავ ანჯაღ ი: — მიჩ როქ ქა ხოჰრა, მიჩეშთე როქ მად' ომვედელი, ათხე როქ იმთ' ოთჩედნი?

— აა, შადილ როქ ხერი, სამ როქ მარემ ნაყეინ ლიცილდთექა ქა როქუ ათიშვდ!

30 ალ ლუცთექა ქაჩანდ ი სგაჩანდ ამთეასგა ი ლუცემ პერდ ესპდ ი ჩვათეაფ. ალი ლექვერიშ ლარ ლექე' ახილინე ი ბაბას ლექვერ ჩოთოგან. ანჯაღ ქა ბაბა ი ამელექეა (!ემელექეა) სიმაქ ხაცყერა. ე'ახყეით ი ისგანჯილ ი ე'ანტებდე, ქვინ ათცვირ. ბაბას მიჩა გე-ზალშალ ხორი. ჩვადლანავ ი სემი ანთავე ქაბიგვ. ეჯეი ადღლიბი- 35 ნეხ დადად ი ბაბად, ერე შინეშრიგ იმეგ არი.

ამარე ყორეი ლუცემ ლაზერი ლი ი ალ ქაბიგვარ ვოხრის ჩი ქა-ქარეი ხაბქეეხ. ანჯაღ ეშხუ დადა ი ხაჰვე: — მინს როქ იმ ხაჩმუ-

ნებს, მინე დადა ვორხოგ სათანანს კაკეშ ნწყროლ როქ ტტუშ ლათვიდ ხულვა.

ალ ბოფშარდ ქუთარ ახნაყენებს მინე დის ი ალარ ხაჯიდს ლუს- ვარისგა: — ქოვ ლაჰკვიშ, მინე ლამუას მამ ხწყრაი, ელო ლუსვარს ესერ ქა ხაშხიხ. 5

— მინე ლაშუა უშხებარ ესერ ლახცურულენახ.

ანლრიხ ათხე მინე დადშთიე. ყორისგ' ანლრიხ, ამეი დადად [ხაქვე]: — ვნსგი-ვნსგი, დადშ ლადელ სეფეთარს, ვნსგი-ვნსგი, დადშ ლადელ ვირსპილდს, ვნსგი-ვნსგი, დადშ ლადელ ბადრილდს!

ბადრილდ ისგა მადე ანჯად: — ამეი ხოლა ჯაა' ესერ ინლ' ოთ- 10 უახა?

— იმლა ი სი ეჯგვარ შდიქ ჯაგ, ეჯის ბაჩე ხაჯდე, ბაჩ გეზალს ჯითავე ი ბაჩ ბაჩედ სედნი ი გვიშგე ნათი დემის ხეეტნი ეი.

ათხე ისგანჯად ქორთე ბადრილდ. ეჯგვარს ითხვარხ ალარ, ეჯგვარს, ერე მინე დადას თელს გარ ხამნებს ი სოფელს ლალე ფი ხამ- 15 ელით. ამეი ჩვარბხ ი მინე ჩუქაქაესგა, ქენტოზ ხაშხა, ალი იზგე. ალის ლობარ ხოგ ი ალარს ათმითქვენხ ი იქეთერხ.

ამნემ აშხე ლადელ ჩუ ხაწუე. ეჯგვარ ლეთროლ ანსყ', ერე ჩვად- შდგმალე. დაშნა ხოზ ამის ი სეფეთარს, ვირსპილდს ქაბქეიცი კინჩ- ხარ ი ბადრილდ ქოთარდ ყორქა. ყორქი ჩეესფაშდვ, შდიქ ბაჩე 20 ხაჯიდ, შდიქ ე'ოხშყად. ალი ზურალდ ოსსიპედ. [ქენტოზდ] ბად- რილდს კინჩხ ე'ახქეიცი. ზურალ ბაჩედ ესპედ.

ლდგარუ ჩვადღვიხხ. ბაჩ იცხემ, ინგრი ი რაგდი: — ქენტოზიშ დაშნიშ ნწყირ მაკუ.

ხაჯიდ აშხე ლადელ ქენტოზდ დაშნა ი ამხენქა ქაბიგედ ანსკინე. 25 ალი ლერდიდ ხაყა ქენტოზს: მიჩა ხოხალ. ე'ანიცხ ანნემ. ქენტოზ ჩი ლადელ დაშნას აშერე.

ამის ხამბაე: — დე, ბუა, ნ'ადრემინან ავევარიშ, ერე ჩი ლადელ დაშნას ხაშერე ი ქა დეშ ხაშერე.

— ალი მამ, ბუალონ, ი ვორხოგ სათანანშ ბოფშარ ვხმითქვენხ 30 გვიშგე ლალობს ი ჩუ ხეწუე აშხე ლადელ. ვირსპილდს ი სეფეთარს (|| შეფეთარს) კინჩხარ ე'ოხქუცი ი ბადრილდ ქანჩად ყორქა. ეჩეჩუ შდიქ ოხშყად ლათშედღეი. შდიქ ეჯი ზურალდ ოსსიპედ. ბადრილდს კინჩხ ე'ოხვაქეცი. ზურალ ბაჩედ ესპედ. ბაჩ ჩი ლადელ ინგრივ ი «ქენტოზიშ დაშნიშ ნწყირ მაკუ»ს იშკადალ. ლაყერ' ეჩეეი მად ი 35 დაშნა ხეჯედ ი ამე' აშეკერან. ეჩხენქა ს'ახსკინ ი დაშნას ვაფ ლახყად.

— ალვე მი ლამწე დაშნა, მაგვაროღ ხასდ ოხშერა.

ქა ლაიწონე ი ლაქემ ლესგ ლექვა ი ეჯეი ქანშერან, ერე ნა-
ხუნსერ წეს დე ლი ი ხაჯიდ ქნთგზს ი კინჩხ ე'ახქვიც. ქნთგზიშ
ხხეამ შინ ლაირმ ი ე'ახანდ მიჩა დაღაშთე. ყორისგ' ესხრი ი:

5 — დაღაშ ლადელ სოსლანს, დაღაშ ლადელ სოსლანს!

ანემე ლითხვარ ვდბინე მიჩა დაღაშხენქა. ნათხვარაშ თ'ე'ელშე
გარ ხორი მიჩა დადა.

აშხე ლადელ ანვად ქორთე ი მინე ქორს ბექედ ხაგ. ქათ ჩვად-
კვარ მიჩა ყორეი ი დადას ხაქვე:

10 — დადა, მა ლი, გვაშეე ქორს ბექედ ხაგ, ალი?

— მა, დადალო, ი გერეჩხავდ ათგენე ბექედ: მიჩა მარე როქ
ლილ ლაღიუნღე.

— მაზუ ჯვედიათე მეჩდე ირი ღვე?

— მაზუ ი გერდილ ზავარქ' ესიზინი ათხე ა.

15 ათღვექ სოსლან ამის ი გერდილ ზავართევი ესხრი გერეჩხავ.

— ვო 'სერ, გერეჩხავ!

— ვოპ' ესერ!

— მიჩა ყორაშ ბექედიშ მუყერ ესერ ჯი ლემარ მო?— ი

— ჯი ესერ ლემარელი ი მიჩ' ესერ მარე ლიხ ათხეუნღე

20 (|| ათხენღე).

— ალვ' ესერ გერდალ ზავარ ეჩხენჩიშ მარე ჯინემოღ ანვიღ
ი ამხენჩიშს ჯ' ესერ ანვდე ი მუშლაღელ ჩეეაეროღ ვდშიალხ.

ანვად სვა სოსლან ი დადა ლახქედვი: — მა ჩემნ, დადაჯონ?— ი

— მა რ აშ-აშ, მუშლაღელ ესერ იშიაზლხ.

25 — ალვე, დადალო, ეჯის ბიქეიშ რაშ ხაყა ი ისგუ რაშს ჩვა-
ყალვე ი ეი ჯაწრე. სი ნათხვარაშ კეშ ოხოშიბ ისგვა რაშს, ეჯი
მუშკიდთ' ათხა ი, ვოშა თვათვ ხაგ, ამშელდ ჯინჯილ ახრეკინ. ეჩქას
ეჯის ათყალვინინი ი ე'ოსქენნე. ეჯი ლეჯაშ მარე ლი ი ლოხბიღნე
აშთე რაშს ი კინჩას ე'ახყვიჩე ი ეჩქას წავგვარ ხირი.

30 მუშლაღელ ანეი ჩემინაშ მაგ. ე'ახანდხ ი ანდლუღინეხ რაშარ უშხ-
ვართე. გერეჩხავიშ რაშს ათყალვინიე სოსლანიშ რაშიშ რიხდ ი
ე'ოსქენ. ოსჯეჯდ ი კინჩხ ე'ახყვიჩ. ადსკინე სოსლანდ ი კინჩხ ე'ახ-
ქვიც. [რაშიშ ი ამიშ] თხუმარს დაშნიშ კაცხ ოსრეკ ი ალარ
ისგოხვიდ მიჩა დადას ი ეშაუ ლასგვრად ი მერამე ქეშხრე ლაგნად
35 ხულვა.

— ათხე, დადალო, გვიშეე მონწირ მამავკეშ არი, ქათლაშ
ხუნსგილდ ნომ' აჯლორვას, ეჯენქა.

სოსლან აშვი ლადელ მინდერისგ' აყვრე ჩუ. იმხვალეხენ ხესმი:
— ჰა სოსლან, მი მალატ, სი იმლა დემ ჯალატ'!

— ჰა, განთ' ადე, სი ქათლამ ხენსგილ!

ალი ეჯლაჲ ისგა ლოხყურდა. პტიშედ ჯგჯრანდ ჩალხ ვიფშ-
ხენჩუ ი კაქარჩუ საჯიდ ი, ემოშ ხოშა ციბავ ლახტიხ, ჩუ ლახ- 5
ტიხ ი სოსლანს ფოყ ქათყვიჩ.

მიჩა დადად ხაქვე:

— ჰა, სოსლან, ათხე ამაბასედ გვიშვე ლირდეს მადმა ხაყა,
ეჯაბასედო' ოლჩედ, ედო.

ათხე ჩვაჩანდ ჩუბე აბუასდთე. ამეჩუ ეშდორო დავ ხასგურხ უშ- 10
ვარ, ქრისდე ჩამავა ჩუ სოგხ.

— ჰე, მზბგარ სოსლან, ეიბე აბუასდ ესერ უშაევარ ლოხხეიტა,
ჩუბ' აბუასდო' ესერ იმლა ლაშდენხა მინს?

— სგა დო მისგვრედ ეჩა მექათდ, ხოჩა დვენარ!

— ისგათ იმ დემ ლმასგვირისგდ, მზბგარათ სოსლან? ნთ ლაქ- 15
ვქალს ეჯდისგდ, ეჯის ჩემოშ ხიჩო, ისგათ ჯისგვრედ, მადეჲ დემის.

— მს ირი?

— მმათ ი ჰამუნღვეათ ნებოზდ ზექ პნღვენნი ი ეჯის ეიქაქა
ე'ეჯდისგდ, ეჯის ე'ოხბიდნისგდ, ეჯისათ ქ'ენოშ ხოსდენნი ე.

სგაჩანდ ანთესგა ი ამის ხატყციხ მანარდ ზაქე ეიქა ლეჲა. ჯი 20
ჩხტდ ესპდ. ე'ახბიდნეხ, მინ კჯრქანდ ჶავხ მავ ეშდორო დავ.

მერმა ლადელ ჰამს [ხაქვეხ]: — ჰა, სოსლან, ქანჯედ ალვე ამხენქა,
აშ ემმა ხარი!

სოსლან ქანჯად ამხენქა.

— ჰე, მზბგარილ სოსლან, აშიდ ხარია? 25

— აშ ი ათხე მისგვრედ იმისა სგა?

— ამლაათ ლმასგვირისგდა? ათხე ალ კოჯსათ ლოხყურდ ჩუ-
ქაჲსგა ი ნმათ ლიხერეს ლოხბინისგდ, ნებოხსათ ლვარ ქ'ემოშ
ტიხნი ე, სგა' ჯისგვრედ.

ლოხყურდა სგა ი ჰამუნღვე ნებოზდ ხხვრეხ, ხხვრეხ ი ნებოხს 30
ჩვანჯანდ ი ლახშუმხ: — ვათ სოსლან!

სოსლან ე'ახტყვირან კოჯარეი ი ხაქვე: — ათხე მისგვრედ მო
ეჯლაჲ?

— ამლაათ ლმასგვირისგდა?

— ალვე იმლა?

— ალვეათ სალჯად ლეჯაათ ე'ოხგემდ ი ეშთესგათ სგაჲკვანედ,
ჰამუნღვე ნებოზდ ხოლმესგვინდ ი, ნებოხსათ ქ'ემოშ ვენნი ეჩხენქ'
ე, ისგაათ ლმასგურისგდ. 35.

სგადკვარხ. ჩხტდ ესპდ. ჰანუნღვე ნებოზდ. ხოლმესგივხ. ნე-
ბოხს ლახშემი ი ამხენგი ანვად ეი, მამაგვეშ ხათემ, ეჯეი.

— ჰა, ათხე მისგერედ მო ეჯლაჲ ისგა?—ი

— დემისათ.

5 — იმლა დემ მისგერედ?—ი

— იმლა ი ისგვა იშვს ი ჯიჯვსათ ფაქედ ლეთოთგენისგდ, ეჯლა.

— ეზერ აღვე.

ი ეშდორი დპ მპგ უშხვარ ხასგურხ ე, აღვარს თხუმარ ჩი უშხ-
ვერ ლახხპურე.

10 — ჰა, დადა, ათხე ისგა ლახხგურდ აღვე ი სერ ისგა ლესგე-
რიდ ივალადელ ამეი ა.

ისგა ლახხგურდახ ი ხოჩა ლირდ' ვდვიდხ.

ლანტელი

82. ყარამან

15 ეშხუ ხეხე-ქვშ პრიხ ი ლვიდ ეჯეი მალტარ ლიხ, ერე გუნ. აღის,
ღვაჯმარა, ხაშხა ყარამან. აღი ჩი ლადელ ხაყლე მიჩა ხახვ:— ეზერ
ესერ მარე მადე ლია?

— ეზერ ესერ, მარე...

— მარ' ესერ მა?—ი

20 — მ' ესერ ი სურუ ესერ მეშხე ლი.

— ყაჰ, სურუ ესერ მეშხე ე ლი...

ჰამს ანგვან ი აჩად ამიშ ლმშედრალთე.

ესერი, ესერი ი, ჩივარ ესლვრდ', ეჯ შუკეს მად' აჩად ი მერმა
შუკეს აჩად ი ამეჩუ ტობ ლგ. ლმშეკემ. ნეჯრა ე'ოსყირ, თეფ

25 ე'ოარეკ. ამეი ანვად მეშხე მალღავ. ამხენჩუ ჩუ ხაძგერ ტობჩუ ი
ეჩხენგი თეთნემ (. თეთნემდ) ანსკინე.

— ყუჰ, ლჯკ' ესერ მიჩა ბედ, აღი მიჩ ესერი ამეი ხეყრენი!

ქვდშუყუტურან, ხაჩეჩხ ამხენჩუ, ანტახ მერმახენგი ი თეთნა
სიმაქდ ესპდ. ხელწითხეშ მონადიროლ აღრიხ ათხე ამელექვა,

30 ხელწითხეშ გეზალ ისგა ხონვრიხ. ჩვადირმხ აღი ამეჩუ ი გუნ ხოჩა
სიმაქ ლი ი ისგადგეხ ქორთე ი ხელწითხეშ გეზლშუ ხახვდ ესყე-
დინხ. ამეჩუ აღის ახოთუნ სემი ნალეჭურგეზალ.

ანსკორე, ერე — მას ხოგზელი ამეჩულა, მას ხოხ ლმშდრალდ

— ი ქანტახ ტობთე. აღსკინე ნასკინჩუ ი ანტახ მერმახენგი ი ქვდ

35 ესპდ თეთნე. ამეჩულა ქვეყანაშ ღელტა ამის ხალვიკ. ხელწითხეშ
გაზიმდ ლი ი ამარე ჯღლყეს ხეჩდა. სემი ზნ ე'ახად ი სემი ყვარილ
ანთავე.

უნსკორე — მას ესერ ხოგზელი — ი ქაიდ ატბხ ტობთე. აღნიდ ხადგერიდ აშხეხენჩუ ი ანტბხ მერმახენეი ეი ი თეთნა ჯუად ესპელ, ამეჩუ ცა და ქვეყანაშ ეელ ამის ხალვიკ მგ. ჩვბლდნშლდექიე, აღეე მშ ირიე. ჩვბლზან[ნ] ი სემი ანთაეე ფეკენა, ხეირ ზგ.

უნსკორე აღნიდ, — იშ' ესერ ეელრე ლაჯგანალდ ომსედ, — ი ატბხილდ ტობთექა: — ჰედ ესერ მოლე ახუბსი, მადეე ჩვადდაგრისგ. ხადგერ აშხეხენჩუ ი ანტბხ მერმახენეი ი ჩიგარიშდ ხოშა მეშხე მარე ანტბხ.

ახაგან ქორთე ათხე ი თიფ ი მჯგრა შენ (შინ) ლაირმ. ამეჩუ ხოყარხ აღნიდ. ხეწად მიჩა ხეხე ი კილს ლახეყეანე ი ლესგდილ ეი 10 ლქვად ხარ.

ამ დრეეეი ხელწიფხედ აფიშედ არაბ, ერე: — მიჩა სამ გეზალს ესერ აწვილე ი, ერე' ესერ ლემსგურ სალჯაბს ე'ანფუნისგ, ეჯის ესერ ხაჰედი.

ესხრი ქვეყანაშ ხოჩა მარე ზგ აშთე ო ლმსკორე ანემ: — მი- 15 ჩემდ ესერ ხოშა გაქირება მას ხოპია ი ჯ'ესეროლეი აჩად!

აჩად ჯიეი (ჯეი) ი ლეც ახაგან ხოშა ი ამექა ქა დეშ ლერი. ლახასდ სემი ლჩაეუ ი [აშხე ხაქე]: — ეიოლე ლმქაბუნე ი ქოლე აღდე ემექა (ხამექა)!

ამნემ აღწერალე ი ჩეაცვირ ამეჩუ. მერმა ხაქეე ი უარესდ ამნემ 20 აღწერალე ი მადე ლმქაბუნე ეი. მესმემ ეი ლმქაბუნე ი ერხენ ჩვესგენე. აღძიე (ათიე) შომალუნდე ისგა ი ქვეყანაშ გენერალ ი მარე აღარს ხემბუელ, სალჯაბარს, მარე დარმოშ აფუნე ეი. ათხე აბცეყერან ისგა ამთეასგა, ემოშ როქ ოპიესგ ისგა. შომალე ანძიე ისგა ი ლმხედიე ამეჩუ აღარს: — ღულე' ესერ მა ამეჩუ ამიშ 25 ლიმბუალიშ ნაბ?

ამეჩუ მგ აღის ხოჯლიკი ი ხეკენალ.

ხელწიფხედ ხაქეე: — ქოე ახეზბაენეხ, შეიძლებ' ესერ ნაქირ ლესეს. ქ'ესერ მარ ლაჰედნე, მარ' ეჯლაე.

ათხე ლახაგან თხუმხენ აღ სალჯაბს ი მიჩა გაქირება მგ ქო- 30 ხუმბაეე. აღი ი აღი ქახშდიხ ი აღ სალჯაბ ე'ანფუნან ი ქმმინჩუ ანჯად.

ქახშუმ მიჩა თხუმ გეზალს ი ხელწიფხემ თხეიმ გეზალ ამის ლახემხ. ლახაგან მერმა სალჯაბს ი ამის მიჩა მერმე გაქირება (თეთნე ქვად ლისპე) ოხუმბაეე. აღი ქახშდიხ, ე'ანფუნან აღ 35 სალჯაბი ი მანესგრე გეზალ ამიშ ნენსგაშ ნალეურგეზალს ლახემ.

აჩნდ მესმა სალჯაბთეჟა ი ამის მიჩა მესმე გაქირება (ჯუად ლისპე) ოხუმბაეე ი ალიი ეწნფუნან ი მიჩა მანესგგრა გეზალს ქანშემ ი მაპრენ დინაგეზალ ამის ოსმეზრე.

ათხე სერ ქორთ' ანვანდხ, მუ ისგანტიხხ ი ხოჩა ლირდ' 5
 უდვიდხ.

ლანტელი

88. აელბათჯრ

იმეგ ვრი ეშხუ მარე. ღერმათ ი მარა ჩი ხეკვრალ ხახე. სოფელ ლზერთეჟა აჩნდ, ხაქვე სოფელს: — ხახე ხეკვრალ ჩი.

10 ეშხუ მარემ [ხაქვე]: — მიჩეშთოლ აჩნდ. ეშდორი ხორი მიჩ დინაგეზალ. ღერვა როქ ხოცხონეს, ეჯი აშოლ ვნთიშ.

აჩნდ ათხე რ მაპრენე ქვანთიშ, ქორთ' ვნჯიდ. ჩეპდღანენ. გეზალ ქანთაეე, ლეშგმაე ქანთაეე ი სგებნაე ჩეადირტყე. ათხე სოლა გუე' ადჯრდა ალ მარე. აჩნდ ადვიდ სოფელ ლზერთე: — ა სოფელ 15
 ლზერ! მუ ჩეემნე, ხოჩა სოფელ ლზერ, მიშგვა იახვემ გეზალ ლეე'გმაე ქანთაეე ი სგებნაე ჩეადირტყე?

ათხე ხაქე' აშხე მარემ: — ალდე, ამის ჯი როქ ოსთენისგ. შომა ჩეპდღანენეს, ერქას ჟიბე ატაეეი აუყეინ, ეშხუ პოლ ე'ოხოკდ, სი ჩუქეაქალისგა ჩოთდარაჯ. ეჯი გეზალს ქანთვეიაგ, ერქას ჩოი- 20
 შუედანი ეჩელეჟეა, სი ე'საიკდ ი ათხე ჯოდიათე, მიჩა ღის ნომა ხაწონა.

ეწნკიდ ანენმ, კალთას ლაქენ, ჩაე ხორი, გაბუდა იახხა, ამის ეი ლახსგურდა ი ადაე ეჯგვარ უდვიდს, ერე ჩაქვემ ლაზ ოდე ლასე, ერქად ჩაქეშე [ესლჯრდა], ერქანლო ჩაქე ჩოსქახ, ათხე ქეშხეშე ესლრი. ამეჩე ლახ ვაბეშე ი დეშ ხემედა ლიბანე, ლაბურგან მეკრას ჩინჩ- 25
 ვილს: — ხომა ღერმეთ, ამის ჯინემ როქ ქეინულ ლახცვირ, გიძეი მუ არდეს, ჩინი მენწირ[ოლ ახთასე], — ლაბურგან ი ე'ადკვარ კოჯჯრეი. ჩეაცვირ ალი ამეჩე. ალ მარე ქორთ' ანვანდ.

მიჩა გეზალს აელბათჯრ იახხა. ეჯგვარ ვახთას ამის, ეჯგვარ აუუას, ერე ქეეყანაეი ამგვარ მარე მადმ' ვრი. მოლე ხან აჩნდ. 30
 ერქას მიჩა მედ რაქეე, ერე: «აუუე როქ ჯი მიჩა გეზალთე დემ ადრინე, ეჯურ როქ დემ იგნი». ჩაე ხორი, ამის ლახსგურდა ი ეალრა, ვოდე ჩაქვემ შუკე ლი, ერქად ჩაქეშე ესლრი. ჩაქვემ შუკე ჩოთშდვა, ერქას ჩოსქეა ი ქეშხეშე ესლრი. ხეწად ალი, აელბათჯრ: — დიდამბულ ათეჯეა ღერმათ! ამსეალღენქა მანე მაქეა ლეანწირდ ი 35
 ჩი ხეპწინენა, ათხე ამსეალდს ხეწად, ამისჩ ჩოთწინი.

მიჩა მუ ხეწად, მიჩა მედ ხაქვე: — ბუშთ თერაჯო, ხონკი ანჯედ მიშგვათელისგა, ოდო ისგვა სეულშე გვი მიხპენი.

ათხე უნსკორე ამნემ, ეღბათურდ: — ე, იმლა მაყლე ბუას, ა ჩოცხირე ჩიქი, ეჩქანლო ეჯლაჲ ეი ხვეჲელი ამიშ ლწწირს.

სგანწად მიჩა მუეშთელისგა, ლხუაჲან მიჩა მუ. ათხე ლხუედლიე ეღბათურ მიჩა მუს: — იმლა როქ ხაყლე მიჩა გეზალს?

— იმლა რ, — ქოხომბაჲე მუგ, ერე, — ამეი ლხსე, ამეი. ისგვა 5 დიდ მწკუ ქადათეე, ეჩქანლო ჩეაჯირტყე, ეჩქას ამეი, ანეი ჩეემნ მი, — მუგ ქოხომბაჲე. ხჲქე ეღბათურდ მიჩა მუს: — ძალეე, ათხე ქორთე ლჩედლ.

— ა მუდილ ჯერი, ბუაშ თერაჯო, ქორთე დეშ ჯინჯრინე სი, ოლო ეჩქას ისგვა დი ადნიდ ჩუად ჯურტყეი. 10

ალი მადე ჩემინ, ეჯლაჲ ქორთე ლიზი ხაკუ. ანჯრახ ქორთე აშხუდ. ამეჩუ მიჩა დი ყორეი ლჯ. ხეწად ათხე მიჩა გეზალს ი:

— ა მუდილ ხერი, ხონკი ანჯეს მიჩეშთეძსგა, ოლო გეი ხოხ-პენი მიჩა სეუდშე.

ათხე ისგანწად მიჩეშთეძსგა. — ხეყჲალ ესერ მიჩა გეზალს, — 15 ეჩქას ჩუადირტყე. ლერსგვენ ში ეიბოე ლხხსად. ანწად ი ეჩქას ლერსგვენ შივჲ ყიას ლოხთილ, ჲ'ასკვარნე მიჩა თხეიმ. ათხე ლხხბურგან მეგრას ი სოფელ ლჯერთეჲა ადჲე, ხჲქე სოფელ ლჯერს, ერე:

— ხოჩა ლჯერ სოფელ, გეზლშ მურტყეი დი ჯირიხ ძსა?

— მიჩ ესერ ნომოე ხორდა, ოლო მინს ესერ დხს ხორიხ. 20

— ძალეე 'სერ მიჩი მადე ხაკუჩ.

ლხხბურგან მეგრას ი ლჯტეე ადკეზრ. ჩემრიხ მიჩა მუ ი ჯი გარ ქორლისგა. ათხე მიჩა მუა ხჲქე, ერე:

— ე ბუა, ათხე მი ლხჩიჯალთე ლური.

— ადეე, ლხჩიჯალთე ე ლერი, მიშგეა ჩაჲე ახსურდ, დეცე 25 ჯომ ლეჲა მერაშალ ლაი ხეწე, ეჩქას მიშგეა ჩაჲე ლხხუედ, ეჯი ქა ჯეჲინე.

ჲ'ასგურდა ამ ჩაჲე, ესლრი ი ვოზაშ ადხინე. ამეჩუ შთსგიდიე დეცე ჯომთე ი მერა ხეწად. ჩაჲე ალაგვა ხაშხა.

— ალაგვა, ამ დეცე ჯომხენ მერე იწენი, ალი მუ ირი? 30

— ალი ვერზხეჲ მარე, მიჩა მუხუბე რჲქიკაჲ, მიჩა მუხუბე სოს-რულ ('სოსრუყე), ეჯარ ანლრიხ.

— ათხე იმეი ხეჩენი გეიშეე გეშ?

— იმეი რ მკლიდ ლიბწას ოხბინისგ, სი ხოლა გუჲი ხარუ!

ამეი უშხვარ ლახხვიდხ.

— ხოჩა ლადელ! — ხჲქე ეღბათურდ აღბრს, — იმთე როქ 35 ესლრიხ, მინ'ოლ მუზიგ ლახხედა?

— იმთე როქე ო ლბთხვართე.

— ძალო მიჩი დო როქ ინვრინეხ!

— იმლა როქ მადე, აშოლ როქ ანვად.

ესღრის ათხე ხოშა მინდორ ლეჟა. ამეჩუ აშხე მინდორლისგა
5 ხბქვეხ ეღლბათურს: «ჯინემ ამეჩუ სადგემულ ანსყე». ლბხბურგან
ათხე ნენზარს, ლახყვიფ ნენზარ ი უშხვარ ლახჰიდ, სადგემ ანსყე
ლბიდ ეზერ.

ალბრ: — მინ როქ ბზი ლბთხვართე ღვრის ი ნბთხროლს როქ
პნვდეხ.

10 ეღლბათურდ რბქვე: — ხოშა როქ ღერმეთ, ეჯგვბრ როქ (|| რო-
ქოლ) ადმბხე, ერე ვერზმეკს ი მიჩა ლახვბას ქვინ ვენდ პთხეხ ი
ნბთხვრა ნომბაგეშ ხეარქეხ.

ანვად ალ ეღლბათურ, აჩად, ვოშთხ ლიხ ი ვოშთხ ღვაშ ადგბრ.
ალი სადგემთეძაგ' ანვიდ მვგ. ამეჩუ ბზი ხბრჯ ანსყე ხოჩა. ვერზ-
15 მეკ ი მიჩა ლახვბა, მბძ ხოგხ ქვინ, მბძ მადე, ეჯჟი ანტბხხ. აღის
ხბრჯ ლეზარე ხარ. ლბბქედღივხ ვერზმეკ ი მიჩა ლახვბა: — იმხენ
როქ ოხვიდა ალ ღვანბრ?

— იმხენ როქ ო ზეჰთე ომჩედელი ი ეჰქას როქ ამუგ ომვედე-
ლიხ, ერქას როქ ჩოთდაგრა. ალი როქ ლი, იშგენ მამბაგეშ.

20 ათხე ჩვდნხარჯანხ, ხბქვეხ ეღლბათურს, ერე: «ჩაჟბრს სგოლ ლბს-
ქსმ ლალდლს!» ალბრ ჩვადყურდახ. ერქა ეღლბათურ ე'ახსგურდა
მიჩა ჩაჟე, აჩად. ხბქვე მიჩა ჩაჟე, ერე: — ა ალაგვა, ასავეღეთი-და-
სავეღეთი'შუ უშხვარ ნენსგა კოჯლისგა ეღლტბ ბერჟემ ნაქოშ ჩუ
ხბ, ეჯის ჯღლყუ ხაყა, ეშთეფსგა ღემ ოლღრინედ, ეჯურ ღემეგ
25 გვეჩემინი (უნდა: გვაშიდ).

ერქას ჩაჟემ ხბქვე: — ეშთეფსგა ღსმბოშ ხოზნა, ნბ იმეგ ოლ-
ღრინედ?

— ეჯგვბ მბ ირი, ეჯღარ მამა გვეჩემინი უზად.

— ძაღვე ერქას ძგიდთეფსგ' ოლღრინედ, — ერქას ქუნ იყერ
30 ამსეღლდბშ ეღლტბ, ეჯგვბრს თვრტნი, ერე კოჯ ჩუ ბეჰქვინი:
— სემი თხუმ ლეჰეა, სემი ფოყბრ ლეჰეა მვრდბჰ მავდ, ერქას მი ჩუ
ხვსკენე ერეღეჰეა. ერქა ეღლტბ ეი ხბქვეცე ნაქას ი მი მიჩა ჯღლყუა
ეი ქვიდე.

ამეი ჩემინხ ალი. ათხე ბვრგენ ხარხ ჩაჟბრს. ლბხბედღივ რბ-
35 ქიყავ: — მბ როქ ამბბვე ლიხ, იმლა როქ ბვრგინიხ ამეი?

— იმლა როქ ო მბბზარ ლიხ ი იშღრანლხ.

ჰამს ე'ანგბან რბქიყავ, ხეწად ალ ჯღლყუს, ხოშა მინდორ გეში
ლი, ლბხბედღივ ეღლბათურს: — იმხენ როქ ომვედელ' ალიმბგ ჯღლყუ?

— ეჯი როქ მიჩა გეშ მადმა ლი. მიჩ როქ სგობხიდა, ჯინემ ჩოლ ადვთალე.

ამნემ, რაქიყაველ, ხაქვე: — იმეი როქ ადვთალას, ქეშხ როქ ლობ-ბერგი, წარბხანს მავდე; შდემ ლობბერგი, აშვეფნი.

დემ ადვთალე. ანვად ეღლბათურ, ხებერგ' აშხე ქეშხ ი აშხეთე 5 აკვანე, მერმა ქეშხ ხებერგი, მერმათე აკვანე. ამეი ჩვადვთალე. სემი ნათი ეჯვარს ლახენ, სემი ლახევა ლიხ, მეეშთხე ნათი ჯინემ ესყედინ.

— მინე ნათი აეხულ, მიჩა ნათის როქ ჯ' აისგ.

ათხე სოსრულდ ხაქვე ეღლბათურს: — იხენ როქ ოხვიდა, ეჯი ქოლ ხაქვე, მიჩა როქ ნათის ქა ხატხე. 10

— ხალვე როქ მიჩა ნათი მადე ხაკუ, მიჩ როქ დინავგხალ ხორი ბაბრუნდომ მურყუამეი მიე-დონდლშ უწდუნა, ეჯი მიჩ ხახედ ქოლ ლახემ. მიჩა როქ ნათის ნაქვლაშდ ხაქვიდი, აღარ როქ იხენ ოხვიდა, ეჯის როქი ქა ხაკულე.

ათხე ჩვადრიგვანი. ეღლბათურდ მიჩა ნათი ნაქვლაშდ ქა ლახემ, 15 ჯღლუე იხენ ანვიდ, ალი ქა ხაქვე. ათხე ხაქვე ეღლბათურს: „ამ ლადელ ანვედ ნიშგეშთე ი ისგვა ხახე ქა ლაჯჰედნე“.

ლადელ ოსკაცხ. ეღლბათურ ქორთე ანვად, მიჩა მუს ხაქვე: — ბუა, მი ვერაშმეკს, სოსრულს ი რაქიყავს ოსჩიენ.

— ალი ხოჩა, ბუალო, მარე ეჯის ეჯგვარ ჯიმილ ხორი, ისგვა 20 ლარმითე ანიხინი.

ათხე ახსგურდა ჩაეე, ეშდორი მარე ლაქერნე, ესლრი. ამეჩუ ათსგიდიე დეცე ქომთე, მერაშალ ხეწად. ლახევიე მიჩა ჩაეე: — ამეჩუ ნერაშალ იწენი, ალი მან ირი?

— ალი ისგვა ხახემ ჯიმილ ანლრი ისგვა ლარმითე. 25

— ალვე ათე იმეი ხეჩენი?

— იმეი რ მი მკელიდ ლიბანჯის ოთბინისგ, სი ხოლა გუეი ხარდ.

ამეი უშივარ ლახხვიდხ. — ხოჩა ლადელ! — ხაქვე ეღლბათურდ: — იმთე როქ ესლრი, ხოჩა მარე?

— იმთე როქ ოსლრი ი იმგვალეგ როქ არი ეღლბათურ, ეჩა 30 ლარმითე.

— აღარ როქ მან ხარ მარქვარ (ლაბერკლა || ბერკლარ)?

— მან ი ეღლბათურიშ ლაბერკლა.

— ხალვე როქ, მადილ ხერი, ე'ოლ ახთონე მიჩი.

სგესდე შიარჩა ეღლბათურს, ქახრაგარ ლობთულერე, ეჩქას ოთ- 35 სტუნე ეღლბათურს: — ათხე ქოლ ათკიდ!

ქათკიდ ათხე. — ათხე მიჩულ ლახწონე, მადილ ხერი, მიჩ ესერ ხოხალდესუ მა?

12. სეანური პროზაული ტექსტები

ქა ლობხელ აძნემ შიპრ. გელბათრდ სგესდე მარქვარ, ლობთ-
ლურე ქაბრაგარ, ფსულარქა ზისხდ ლაესკინე (|| ანსკინე).

— ათხე როქ, მადილ ხერი, ქოლ ათკიდ!

5 — ა, ჯი ჟალვენ გეზალ, გელბათრ როქ ჯი ლიზ. შიშდ ათხე
მიჩა ხეხე ქოლ ლააემ, მადე როქი კინჩის ეი ხაქეცე.

— ხონარეიულ ი მიჩა ხეხეს ათხე როქ ხაჰვიდ.

ვდნერნე ეშდორი მარე გელბათრდ ქორთე, ეშდორი ჩაევემ
ლზბ ალი ბზითდ ლახემ ი მიჩა დაჩვირ თხუმ ლობკვარ გელბათრს,
ქორთ' ანკიდ გელბათრდ. ქვერწლობ აჩვინ ეჯგვარ, ერე მიჩა
10 საწმობლო მვგ ქორს იორდა.

ოდ ეჯვარს ლეწედ, ექად გვიშვე მარცხ-მავინ ნმაგეშ ომტე-
დელიოდ.

ცალანარ

84. თავისა

15 ასხვათო ი თავისა ხორიბ აშვე დადეს ი ბაბას. აშვე ლადელ
ეჯი ასხვათოდ ხაქეე თავისას: «მიჩ' ესერ ხანჯვარს ბილე ემმ'
წხცომენეს, ერქას მიჩ როქ მოლე ხარ ლეკრინ' » ი თავისა ქათაგან
შუკეს. ესარი, ესარი ი, ეშუ დად' ვრი, ეშთესგ' ეთედღენ. აანემ
ლერქვარ ლახხვე ი ერქანლვე ქათაგან შუკეს. ეშუ იელწიფემ-
20 თესგ' ადჰიე (|| ათიე).

ხელწიფედ ხაქეე ალის: — მიჩ' ესერ ლარლდარ ჟაოლე ოხულდეღე.

ამხე ლადელ ადგე ლარლდარ ქა, ჯი ზულვაასგა იქნალ. ალის
ხელწიფემ დინა ხეწად. თავისას ხაგ ოქრემ ქოჩიჩ. ხელწიფემ
დინად მიჩო მუს ხაქეე: — ქ'ესერ დემის ვწვილეა მიჩ?

25 ამხე ლადელ ხელწიფედ მვგ ეწუნზორე. ეხქამ ხოზა დინა,
ეშუ მანღღვარს ოსაგურდა ლულაჟი, მერმე დინ' ეჯი მერმე მა-
ხელღვარს ოსაგურდა ლულაჟი. ათაე ვაქვამ მაპრენე დინა: ჩი ქეხქვამ
ი მიჩა ვაშმაქ დეივე ვრი აჰეიუ. მიჩო მუს ხაქეე: — მიჩ' ესერ კადაქ
დეწე ვრი ამეიუ.

30 ათხე ხელწიფედ ადჰად მვგ სგაიდ ვწუნქურე. ათხე თავისა
სგეიჩღ. აანემ რაქულდ ენირმ ი ალი ესსგურე ლულაჟი. ეხქამ
სოხვრა დინა ი ალის ქაე ხეწად ი ლულაჟი ოსაგურდა.

ხელწიფედ მიჩა ლჩეა მვგ სგანკერნე ქორთე. ალვარს, ა ხოზა
ლჩეას, ხოზა ლარდოლ ლახემ ი თავისას ეჯი ლახმერი.

35 ეშუ ლადელ ეჯი ხელწიფედ ლეკლირდე ლამიზხე. მვგ ეწ-
უნქურე. ხოზა ლჩეას ეჯი ხოზა ჩაჰარ ლახემ, თავისას — მკლი
ჩაჰილდ.

ესხრი ქალქ ლეჭვა. მზგ აღის ხეცვნალ. ქალქ ლახ ჩეაშდნხ, ეჩქას ამნემ მიჩა ლერქვარ ჩეესდე ი ჩაეილდ ჩეესაბ. მიჩა რაშს უ'ახსგურდა, დაშნა შინ ლაირმ ი აჩაღ.

აშხე ადგის სგიმ ანღრი. ათხე ბოთლიკ ჩეენკიდ ი ე'ენწხეერ. ანღრი ქორთე. ამეი სგა ლახხეიდხ სგებინ მერმე ლაწა. აღარდ 5 ხაპერხ სგიმ. ალი დემ ხაპედი. ეჯლაჲ დემ ხეყჩენიბ, ეჩქას თავისად ხაქვე: — აღვე ჯინემ ესერ ხექეს, ეჯი ჩოღე ჩენინხ. — ი ამნემ, თავისად, ხაქვე: — ცერარ ესეროღე ქედქეციხ.

ანნემ ქა ლახემ დაშ'დნა ი ქედქეციხ ცერარ. სგიმ ქა ლახემ ბოთლიკეშ თავისად. სგობჰენხ ქორთე. ქალქს ისგა ლეხნდნახ, ეჩქას 10 თავისად მიჩა რაშ ჩეესაბ ი დაშ'დნა ჩეესდე ი მიჩა ლერქვარ ისგა ლაიქე, მკელი ჩაეილდხ ეი ლახსგურდა ი ანღრი ქალქ ლეჭვა. მზგ აღის სეცვნალ. სგანჯადხ ქორთე ი იეღწიჲე ლააქედიჲე (| ლააქედლა): — მ'ესერ ოთღუნახ სგიმ? — ხონა ლაჩეად ქა ლახემბ ალა. თავიასა სქვე: — მ'ესერ ოთღუნა სგიმ? 15

ამნემ ხაქვე ი: — დეშ ესერ ოათბა.

მერჩა ლადელ ადბიდ ოათონე აღარს: — რაშვენხ ესერ ლეჯ'ოღე ოხეიდა.

აღარ ქათაგანხ შუეჯა. თავისას მკელი ჩაეილდიღ ლახემხ. ესხრი ქალქ ლეჭვა ი მზგ აღეა ხეცვნალა. ქალქ ლახა ჩეაშდია, ლერქვარ 20 ჩეესდე, ჩეე ჩეესაბ, მიჩა ხოჩა ლერქვარ სგა ლაიქე ი რაწეა ეი ლახსგურდა, დაშნა სგა ლეჯარეკ. რაწე ქათეშედ ი მიჩა ტეუბარ მზგ ე'ენწხეერე. ეშაე რაწე ჩეენჯსგალე ი ქათეშედ. ალი ეიიდ ლახსგურდა მიჩა რაწეს ი ანღრი. აღარ, მიჩა ხახეემ ლავდილშ ლაქმა, სვაიდ ლახხეიდახ. აღარდ ხაქვე: — ქ'ესეროღე ლახემ 25 ლეჯე.

ალი დემ ხაპედი, ეჯლაჲ დემ ხეყჩენიბ აღარ, ეჩქას თავისად ხაქვე: — ლერთემ კანქკლარ ქ'ესეროღე ედქეეურეხ.

დაშნა ქა ლააემ, აღარდ ქედქეეურეა ფაულარ. ათხე სერ ქა ლახემ აღარს ლეჯე. 30

ანღრის ამეი ქორთე ი ალი. თავისა, ნაწედ აჩაღ. ქალქქიშ ნაფდილთ ანაიე, ეჩქას მიჩა ხოჩა ლერქვარ ჩეესდე, დაშნა ეიქაქ' ესდე, რაშ ე'ესაბ, მიჩა ხოლა ლერქვარ სგა ლაიქე ი ანღრი ქორთე. ქალქ ლეჭ' ანღრი ი მზგ აღის ხეცვნალ. სგანჯად ქორთე, ლააქე- 35 დიჲე ხელწიჲე: — მ'ესერ ოთღუნა ლეჯე?

— ნიი ეერ დემეჲ ახაჲა, აღარს ესერ ახაჲახ.

მესმა ლადელ ადბიდ ოათონე ლათხეართე. — რაშვენხ ყვიე' ესეროღე ოხეიდა.

ესხრიდ ქალბქ ლექვა თავისა ი მგ ალის ხეცვნალ. ლექვიდ აჩანდ ქალაქიშ კომთე. მიჩა ხოლა ლერქვეზ ჩვესდე ი ჩწილდ ე'ესაბ. მიჩა ხოჩა ლერქვეზ სგა ლეიქე ი რაშეს ე'ახსგურდა, დაშნა-სგა ლეიბ ი ქათავან შუქეს. ესხრი, ესხრი. რაშე ქათიშედ ი მიჩა
5 ტყუბარ მგ ე'ენუნქურე. ეშხუ რაშეს ეჯის სგა ხათხეკ ი ჩუქაქ'ანდე ი ალი ჩვეზიპ, ყვიეე ქოხკიდ.

ანლრი შუქეს. ათხე მიჩა ხახემ ლავდილშ ლაქშა (|| ლპქშა) სგა ლახხვიდხ ი ალარდ ხაპერხ ალი ი თავისა დემ ხაპედი. ალარ ეჯლაჲ ზად' ეთყაჩხ. თავისად ხაქვე: — ლერსგვენ ესერ ქეშხარ ლექდად
10 ქ'ესეროლვ ედქუტურეხ.

ალარს დაშნა ქა ლახემ ი ქედქუტურეხ ქეშხარ ი ამნემ ქა ლახემ რაშეიშ ყვიეე. ათხე ანლრიხ ქორთე. თავისა ნანკიდი აჩანდ-ქალბქს ისგა ლახთეფხ, ერქას თავისად მიჩა ხოჩა ლერქვეზ ჩვესდე, დაშნა ეიქაქ' ესდე ი რაშე ე'ესაბ. მიჩა ხოლა ლერქვეზ სგა ლეიქე,
15 ჩქეს ე'ახსგურდა ი ანლრი ქალბქ ლეეა. მგ ალის ხეცვნალ'ხ. სგან-ჯანდხ ქორთე ი ხელწიფე ლახქედივ (|| ლაიქედლა): — ოხკიდ' ესერ მა მიჩ ყვიეე?

— ნიჩ ესერ დემეგ, ეჯმარ ესერ ედო ანჯდახ.

ეჯმარდ სგანჩიეხ ქორთე. ალარდ ქა ლახწონეხ რაშეიშ ყვიეე.
20 ხელწიფე ალის, თავისას, არკალი ქა. ათხე თავისად ხაქვე: — ალვე ჩვესეროლვ ესგან ახგწამ!

თავისად ხაქვე ხელწიფეს: — ალვე მიჩ' ესეროლვ ლაჩქ'ენკერმე.

ხელწიფედ ე'ენკერმე ალარ ი ფხულარ ი ქეშხარ ქა ლუქვეტურე
25 ხარხ. ალი გუნ ლახჯნბაეგნ ი: — მ'ესერ ხაყარახ?

თავისად ქოხუმბავე მგ. ათხე ხელწიფედ მიჩა მერმე ლაჩქ'ადრეკლე ქა. ალის ხეშნი სგა, თავისას. ალი დემ ლერი ხელწი-ფეშოე. აჩანდ ქალქიშ ძვიდთე, ერჩეუ მიჩა ხოჩა ლერქვეზ სგა ლაიქე, რაშეს ე'ახსგურდა, დაშნა სგა ლეიბ ი ანლრი ქალბქ ლეეა.
30 ჩი ეჯეი ხაყლენი ამნარ, ერე ყორქა დარ იწვენიხ. ამეი ლეე'ანჯად ხელწიფეშოე. ხელწიფე ქორთე ხეშმი: — მარ ესერ ირი ალი?

ამნემ ქოხუმბავე, თავისად, მგ. ანჯად ალ ხელწიფე ი ალის ხოჩა ლარდოლ ლახემ ი სგედშემ ქორთე.

35 აშხე ლადედ ეჯი ლიშინალ ახთასეხ ამ სახელწიფდ ი აშხე მეზე-ბელ სახელწიფდ, ალ თავისაშ სახელწიფს სგახშედ'დახ. ალარდ ეჯი თავისა ე'ანმარეხ. ეჯგვეზარს ქვიეე, ეჯგვეზარს ქვიეე', ერე დჰს ცვირე.

თავისას ლერთენ კანკოლ ედქაჩან. ამის იქვენი, ამზუქა ხელ-
წიფე ხეწოდ, ქორთ' ენჭერნე ამნემ, ქეიფ ათყერ ი ხოჩა ლირდ'
ენსყეხ.

ისკაზ

85. ალექსანდრე ი დავით

იმეგ ვრიხ ხეხე-ქაშ. აღარს ხორიხ ემხუ ნალვეურგეზალ. აზარე
ყორეი ხაგ ემხუ ვეამ. ამის ხმთქვა ემხუ ნაპრულდ. ალი კერქნი
ჩი ჰამაშარს. ალი ხამბაჟხ მიჩა დის ი მიჩა მუს. ნალვეურდ ხაქვე
მიჩა დის ი მიჩა მუს: — ალ ნაპრულდშ ლიქერქენის მი ქედეცხირხე,
მარე სგა მადმა ლაქეხენიხ.

10

ათხე დიდ ი მუდ ოსცადხ: — ძალვე მა ლესეს, ქა რექა, ი ეჯლა
დემის ფეშენიდ.

ათხე ნალვეურდ ხაქვე: — ალ ნაპრულდ კერქნი ეჯის, ერე: «მი
როქ მეფსი ხოჩა მარე, მიშგუ მუ როქ ლეცემ მუგვეშე მერი, მიშგუ
დი პირსახოციშ მუყდანი, ეჯგვერ როქ მარე მეფსი მი. სგა როქ
ხირიდ მიშგუ მოსიხ».

15

ალი ამბვე დის ი მუს მადმა ლოხცხოხხ. ანჯად მიჩა მუ: «ალ
ნალვეურს ესეროდ მოლე ოხსახთეხ, ოდო გვიშეე ლირდეს ნავურდი
ხეჩენი». ანჯად მიჩა მუ ი ნალვეურ ცხეკთ' ადჭერნე. ნალვეურ გულ
შექდელი, მიჩ იმ ხეჩოხ, ეჯის, მარე შ'ოლ ხოჩემინან, თიუმ დემ
ლახშად ეჯლაჲ. აჩადხ ლექერდა ცხეკთე. ამეჩუ მიჩა მუდ კობდონ
ანტაბე, ხაქვე ნალვეურს, ერე (ამ ნალვეურს ხაშხა ალექსანდრე):
— ალექსანდრე, ბუაჯო, ამხალიდ ქეშაშე ანჯედ, მარე სგაშალიდ
კობდონშე ჯაისე.

ალექსანდრეს აშ ხობალ, იმ ხეჩო ეჯი, მარე შ'ოლ ხოჩემინან. 25
სგაჩად კობდონთეღსგა. მიჩა მუდ ფიცრარ ქეშეშკად, ამეჩი ჟი ლ-
იცე. ესხრიხ, ესხრიხ ი ზულვათე აჩადხ. ლაქდხიმპრინე (|| ლაქთ-
ხიმპრინე) ალ კობდონ, ზულვათეღსგა ადკვერ, ჯი ქორთ' ანტახ.

ესხრი ემხუ მარე, ესხრი, ესხრი ი ზულვას ათასდ. ხეწოდ, ზულ-
ვას კობდონ ხულვა ლაშდრალდ. ალი ქანტიხ ჯინემ, ადკარე ჩუ ი 30
ამეღსგა ემხუ ქაბიგვე ვრი. ლახქელიღ ამის: — მა როქ ამბვე ლი,
ჰედრ ჟახად მა ჯაშხა (უნლა: ხაშია)?

— მი მაშხა ჟახად ალექსანდრე. მა დო მაყერხ, დემეგ ოთიბე-
დე მუ მაშყიდ, დე დი მაშყიდ, ამილა მამაგვეშ მიხალ.

ანჯად ალ მარე ი ქორთ' ადღე. ალ მარე ლი ხელწიფხემე ვაზირ. 35
ალი ლი ქა ლოერ სახენწიფხენქა დროეობით. ბაზი ხოლა გუგი ვრი
ალ მარე. ლახქელიღ ალექსანდრე: — მა ლი, ბუა, იმლა ხარი ხოლა
გუეი?

ათხე ოსცად ალ მარემ: — ინლა მადე ხვირდი ხოლა გუჟი, სემი გარ ლადელ მიკლი ვადათეჟა, სამ ლადელუნლვე ლედგარი ხვი.

— ინლა, ბუა, მა ლი, ქა მეჟა..

— მა ლი ო ხენწიფხემ ყორჟი ხაგ ემხუ ჰაელიშ მეგემ. ეჯის ხამთეჟახ სემი ქორარ. ეჯარ კერკინი ჩი ჰამს. ეჯი ხამბაჯ ხენწიფხეს: «მა როქ ირის ალ მქერკენი? იმ მერგადენიხ ჩი ჰანა-წარს?» ხეკვეს ამარე ნინ ხოსალდეს, ეჯი მარე ოხჯედეს მიჩა ვაზარარდ. ათიე, ოდო ეჯის დემ ოხჯიდედ, ლედგარი ხვიდ სამ ლადელუნლვე.

10 ათხე ნალვეურდ ოსცად: — ეჯლა სი ნომა ანთეშე, ეჯარე ნინ მი აშ მიბალ, ეჩსაე მი ქანჯერინ.

ალი მიჩა ნუს (მუდ ლაღვერ) ათხიდენ. ანჯანხ მერმა ლადელი აჩანდხ ხენწიფხემთეღსგა. ამეჩუ ლი ლადი ლჯროხ. ათხე ლიხ ლესტრევი მიჩა ვაზარარ. ამეჩი მიჩა მუდ ქანჯად მიჩა გეზალ
15 ალექსანდრე. ლადი ვარის ალ ჰაელიშ მეგამეჩი სემი ქვერ. ალარ კერკინი მეგამეჩილა. ნალვეურდ ხაქვე: — ვო ხენწიფხე ისდგეში (უნდა: ისგეანი), აღის მი ლახ ქა ჯეკინე, მიშგვა ნაქვეჩი ჩოთყურულა ალ ქორარ, ჰე ეჩქას იმ მიმედე?

ეჩქას ხენწიფხედ ხაქვე: — ისგვა (|| ისდგვა) ნაქვეჩი ჩეათყურულისგ, ეჩქას ემუე მიე-დოშდლამ უწდუნა სიმაქ მირი, ეჯის ხაივდ ქა ჯაჰვდი ი მიშგვა მალჯანიშ ხენსგამ სი ჯიმტიკევი.

ათხე ანჯად ალ ხენწიფხე ი ამიშ პირობ ჩოსდე. ათხე ხაქერკენიხ ქორარ ნალვეურს, სენბუალხ ქორარ მინე ნამშერიას. ათხე ნალვეურდ ხაქვე ხენწიფხეა: — ღადვე, ხენწიფხე, ალარ იმშერალხ
25 ისგვაცახან ამის, ერე: ანხე ზავ ესერ ლემარელი ბეგიდ მადარობ. ეჩქას მიჩა დის ესერ მიჩა გეზალ შეჟლისგ' ესერ ოთცივრა. ალი მიჩა ნუს ესერ მად' ოთცივრა, სგ'ესერ ლოავერნა ი ქეინ ესერ ოთცივრა ი ე'ესერ ოხჯრდა. ლად' ესერ იცლაველხ ამის: ხედას ესერ ხეკუთნი ალ გეზალ? ალ ქორარ სჯურხ კარიდ: მეჟლაწად-
30 ხენ სჯურ მუ, ნენაგაჩუ მინე გეზალ, მესმე (= დი) — მეჟლაჰვარხენ-ათხე ჯეკედელხ ამის, ერე: ხედას ხეკუთნი მინე გეზალ, დის ხეკუთნი 'ჰა მუს? ამის ჯეკედელხ სი. ამიშ ლარგადითე ანდრიხ ანმეიდ. ათხე ხეკვეს სი ქოთცხერე ალჰარს: დის ხეკუთნი ა მუს?

ანჯად ხენწიფხე, ხაქვე ალი, ერე: — ღადვე გეზალ მუს ხეკუთნი
35 ეჯლა, ერე ნუემ ნარდევ ლი.

ამეჩი ქოთციხირ ნალვეურდ. ანჯადხ ი მუ-გეზალ ანხევი ანპარხ, დი — მერმაეჩი. მუ-გეზალ მეჟლაწადთე აჩანდხ, დი — მეჟლაჰვართე. ათხე ანჯად ალ ხენწიფხე, მიჩა ტახტხენჩუ ჩეანჯად, ხაქვე ალ ნალვეურს,

ერე: — მიჩა ლიხენწიფხ მიჩეშდულ ხომზერან, მიჩა მალენა შეგ.

მიჩა დინაგეხალ ხახვდ ლახენ.

ათხე ნალეჟურდ ხაქვე: — ალვე მი დეშ მამედა ჩიქი ლიხენწიფხა. მი თელიშ ლითერი მაკლი, ხეკვეს ეჩა ლათერიანთე ოჩენ, მი დრევეს ლხაქვეცენე ერქად ი ერქას ირი ლიგურგეინალ. 5

ათიე ანწად ნალეჟურ, აჩად კესარშერთე. ამეჩუ ბაყა კესარს ლეთერიდ. მერმა ლადელ მიჩეშალ (|| მიჩეშალ) ლეთერიდ ადწიდ ანწად ეშხუ მარე. ამის ხანხა დავით. კესარს ხორი ეშხუ დინა, მიე დოშდლშე უქდუნა. ალი ლახლატენ ალექსანდრეს ი დინას მასარდ ბალბტ, თუმე უშეარ ქა ბოცნდის. ალ დინას ალექსანდრეშ ნაწიდ ხარჯუნქა დეაშა ხაკუ. ხანეურანეხ უშხეარ, ერე: «ქა ნომეგოლ აკვიპა, ოდო ლესერტევი ლიხ მორი ლექდა». ჩუ ლი ამეი. აშე ლადელ დავითდ ადჟე დინათევი ხარჯ, მარე დინად მადე იკდუნე. ლიგენ ' ბდბინე დავითდ. ათხე ანწად ალექსანდრე, ხაქვე ანცახან ალ დინას, ერე: — მინს როქ ლიხეზდ ხარხ უშხეარდ 15 ლუქვე, უნხვერეიშ ლეწერა-მეწერი ლიხ, უშეარეიშ თერე მულენე ლის. ნომოლ აწნევი მიჩა ნაწიდ სარჯს.

დრეგ ოხვად ალექსანდრეს ლიხაშე. ალ' ესარი ლადი ქა. ალექსანდრე-ე დავით უნეარ მაჯეშა, ჩუ დარშოშ ათშინალი. ამეი ანწად მესამე ნარე, ივანე, მინეშალ (|| მინეშალ) თელიშ ლათერიითე. კესარიშ დინა დავითიშ ლეკდინ ლი. ანწად ალექსანდრე, სგანვად მიჩა ბიძიშთეგსა, ლიგურგეინალ ხარხ ლადი. ლაგურგეინალთე ესარიხ, ამეი ხეწად ჯოდიათე ეშხუ მარა. ალექსანდრედ ხაქვე მიჩა ქვერწლარს: — ჩოდ ოსლელიეა მოლე ბანს, მიჩ როქ ალ მარათე ხარ ლეხი. 25

ამეი აჩად ალექსანდრე, ხეწად ალის, ალი ლი დავით, მიჩა მუხეხე. ხაქვე დავითდ: — მდილ ჯერი, ალექსანდრე, გეიშე ლიხ-ხუბ ემმა ჯანწამ, ლადი შმმარგ ანხე გეამლისგა.

— შე ლი ეჯ გვეშ, ქა დემ შაყლეა?

ხაქვე დავითდ: — აშ-აშ, ამეი ლი. ივანე მეცლაველ კესარიშ 30 დინას. ლადი დუელთე მექედ ხვიდ. მი დემეგ მამედა ეჩა ლიდუეელ.

ალექსანდრედ ხაქვე დავითს: — 'ა'ალვე, დავით, მიშგუ ხეხე სი შთგურგეინ, ნახუმეარ (|| ნახუნსერ) დეხედა ლიდ, ეჩხე მი ოდრინე. მი ოხტენდი დუელთე ივანეს, შარე ეშხუ გვეშ ლი: ლერქვეარ ჩოლცადუნად, ოდო ეჯნოშ გულ ნო აკეა ეჩხენ ივანე, 35 ამეინ მიშგუ ხეხე.

ქადშეჟეჟურანა, ჩვადცადუნეხ. ალექსანდრე აჩად ივანეშთე, დავითდ მიჩა ხეხე სგადგურგეინე. შეხი უშხეარ ლოხეურდახ. ანწად

დავით, ლიმხუბიშ ლზსგდიქა დაშნა მუშგვინ უშხვარ ნენსგა ლექვა ესდე. დემეგ ლზხთალხ უშხვარ სამ ლეთ ლეთ, ეჩქად დაშნა მუშგვინ უშივარ ნენსგა ხოსდა. ათხე ალექსანდრე აჩაღ ივანეშთე. ალპრ ოხპაღბ უშხვარ დუელთე. ხაქვე ივანედ, ერე: — ჯინემულ ხაჯიდ.

5 ალექსანდრედ ოსცად: — ჯინემოდ ხაჯიდ.

ესსიპე ივანედ, ხაჯიდ წიროლ, მარე თხვიმ დეშ ოხნიკვ. ესსიპე ალექსანდრედ ი ხაჯიდ ივანეს ი თხვიმ პანტდ ოთგენე. ათხე დინა მიხეშდ ასაღ ი მიჩ ოსტკიცეხ ხახედ. ხეკვეს ერე მუხარ ბაზი სგა ადგურგვინას, ამეი ალექსანდრედ ხაქვე: — ხალვე მი ქორთე უგ-

10 ლებად დემეგ მაშიდ.

მერმა ლადელ ნაბ ვნკიდ ი აჩაღ ქორთე. ამეჩუ დავითს ხაქვე: — ხალვე, დავით, ლიმხუბ დემეგ ოგყურულან, მი ჩოდაგრ ეჯი, ივანე, ი ხეხ გვიშგემდ ასაღ. ნა ოგტკიცეხ. ათხე ნაბ ჯულვა. ხეკვეს ბაზი აჩე ქორთე, ლიგურგვინალ ბაზი ჯარხ. ქა ნომა ამუშხა

15 ალი. ხეკვეს ნაბან ოლდად უშივარ ნენსგა სვინდშე ი ნამუხსე ი ხოშა ლერთემ თაჰსდებზე ი ლიღენადედ უშხვარეჩიშ თხუმ.

ამეი ლერქვეზ ჩვადცადუნეხ. დავით აჩაღ მიჩა ქორთე, ალექსანდრე ანტაბ მიჩა ხახეთეხსგა. ბაზი უშხვარ ლოხყურდახ, ხარხ ლამბულა ი ლაშდრალ. ხაქვე მიჩა ხახეემ: — ალექსანდრე, ლაღიდ

20 დაშნა მუშგვინ უშივარ ნენსგა გვისდა ი დემეგვაშ მაყულ ტკიცუნქა ი ლინყურდრქა, ბაზი მა ლი, იმლა მემდრაღ?

ათხე ალექსანდრედ მადმაგვეშმოშ ლახტიხ პასვიხ, ხაქვე ალი, ერე: — ამეი როქ მაკელხ, ეჯლა.

ათხე მიჩა ხახე გუთოლა ათხად ამიშ ლიქვისგ. ვნხირნან ჟი.

25 მერმა ლადელ ქალაქთე აჩაღ მიჩა ხეხე, ვნყიდ ჟაგარარ, ეჯგვარ ჟაგარარ, მარემ მულღაში. მერმა ლადელ ნებოზს მიჩა ხახეემ ეჯი ჟაგარარ მიჩა ქაშე ესგვეშ თხუმ ლექვა უშდილ. მარად ჟაჩაქად ალექსანდრე. ჩუ პრი ბაზი, იქირულალ (||იქვირულალ). აბად ათხე ხორი-სემი, ვოშთხ-ვოხუმდ ზა, ალექსანდრეს მარემ ლესგდიდ

30 მადმა ხაყა. ალექსანდრეს ხულვე დავითიშ ხახეემ მესკად. ლაპისტამ აშხე ლეთ ალექსანდრეს, ხაქვე ვეშხე მარემ პისტამისგა: „გო ალექსანდრე, მი ჯექინე, ეჯის ჰემოშ იჩიო, ეჯი ირი ისგუ ჟაგარარ, ეჩქა მადმაგვეშ ჯაჰედური. ისგუ მუხებე დავითიშ გეზლირიშ ზისხშე ლახა ქა ათქანი, ეჯი ჯაშიდ, იშგენ მამაგვეშ. ალი ამეი ჯი-

35 ხალდეს“.

ანგვან ალექსანდრე მერმა ლადელ, მიჩა ხეხე ი ჯი ხოლამდ ი ხოჩანდ ჩვადყურულანხ. აჩაღ ალექსანდრე მიჩა ბიძი ხენწითხეშთე, ქა ხანშერი მიჩა ნამშერი. ეჩქას ანაღ მიჩა ბიძი ხენწითხე, მიჩა

გეზალ ჯარს ესგენე თხუმხენ ლაშიალდ, ჩვათდაგრუნე გეზალ მიჩა. ლეშგიმ ჯინემ, ხენწიფხემ, იყირ ლივერ, ესცივირ ლეშგამე ეშხუ ამბავ: — ხემა როკ, ერე მიჩა გეზალდ ამგვარ მეცნიერ კაშ ჩუ აღდავშე!

ათხ' ანვად აღექსანდრე, აჩად მიჩა მუხებე დვეითითე, სგამ 5 აჩად მიჩა კაზეთელისგა (|| კაზეთელისდგა). აღექსანდრეს ლადი ჩუ დარღომ თერ, აშ აწქუნე წოლირშე ი შალარშე. ჩეესგურდა დვეითიმ მინდორლისგა. დვეით ი მიჩა ხეხე, თამარ, ჩალდციშ თხუმ სგურხ.

აღექსანდრედ ხაქვე მიჩა ვაზირს: — მადილ ესერულ ხერი, 10 ქ'ოლ ათცად დვეითითე, აღექსანდრეშ თერაროდ ათლუნაენე, ერე ამეჩუ როკ ეშხუ მარ' ვრი, აღი ქ'ოლ ანჯერნეხ ჩალდციშ კომთე.

ამეი ქ'აჩად ეშხუ მარე, ხაქვე დვეითს აღექსანდრეშ ნაქე. დ- 15 ვით ქ'ოხპარ, ჩოთთონე მიჩა ვაზარს. ვაზარ მიჩა ჩუ აჩად, ქ'ანჯერნეხ აღექსანდრე, ჩალდციშ კომ ჩუ ესგურეხ. დვეითდ ი მიჩა ხახეემ დეშ ათირხ აღექსანდრე. ანვად დვეით, ეშხუ კიქ ლეინალ ოთხაე აღექსანდრეს, მადმი ხოხალ, აჩ დო ლი. ეჯი ლექვ' ადგეხ ვაზარდ მიჩა, ეშხუ კიქ ლეინალ ქა ლახემხ აღექსანდრეს. აღექსანდრედ ქ'ანმეზრე, ქა ოსვეშ მიჩა მუხებე დვეითს. ანვად 20 ათხე აღექსანდრე, თამარიშ მესკად მიჩ ხულენდა, აღი სვადეკარ კიქთელისგა, აღექსანდრეშ თერარ ათლენე, ერე აღ კიქ გეში ნომ' აღწუნვას მიჩა ნალენდა. ლექვ' ადგეხ ვაზარდ მიჩა, ქა ლახემხ დვეითს. დვეითდ აღი ქ'ანმეზრე ი ჩუ ლაიშ. ხეწად მესკადს, თამარიშ მესკადს, ჩვათირ აღექსანდრეშთე. ლექვ' ადჯუქერეხ აღექ- 25 სანდრეშთე ლაგენიშე-ლაკილინე. სვადჯუქერე დვეითდ ლაყაალთე, პილარ ლაყაალს ქახცკრულე. ლიგენ' ვდბინეხ თამარდ ი დვეითდ. ხეკვდელხ ხეხე-კაშ აღექსანდრეს: — აღექსანდრე, მავჯეარ, მიშგუ თერაჯო? ქა ემეშავ, გვიშგე ლიმიუბ ლერთემ ყერჯო!

ათხე აღექსანდრედ ვდბინე ლიმიუბლ-რაგად, ანვამ ძვიდხენ, 30 მავ ქოხუმბავე: იმეი მიჩა ხახეემ ხაყერ, იმეი რაგად მანკეიშ ლეთ ხად, იმეი ადუკურე მიჩა ხახეემ, ეჯი მავ ძვიდიშ ი პილიშ ნენსგა ქა ხაქვე აღექსანდრედ დვეითს.

დვეითდ ი თამარდ ლიგენი-ლილქალ ვდბინეხ. აღექსანდრე ხაქვე- 35 ცუნე მიჩა მუხება დვეითს. ჩვაროხ ბაზი, მესარ ბაზი.

აშხე ლეთ ლაპისტამ დვეითს, ერე ხაქვე 'აქერდვალემ, ერე: აღექსანდრეს ესერ მიჩა თხუმემ ქავარ აშ ხოხალ.

ათხე დვეით ქობპარ ლაყრაასგა, დაშნას ესფხეკე, ქანშერე დაწნა დვეითდ, ლანთა ანტვარე, ქანლ აღექსანდრეშთე, ხაქვე აღექსანდრეს: — ვო აღექსანდრე, ემმა ლიმოუბ გვიშვე, ხატი ი ჯვარ, ხოშა ლერთემ თმასდებ ჩუ ჯანწამ ე, ისგია თხუმემ ჟაგ-
5 რარ ამ როქ ჯიბა'ლი, ეჯი ქა მექარ, მადეა დაშნას ხეიქმინე ყიაქა!

აღექსანდრე ვარს ყულე. ეჯის დვეით დემ (|| დემის) იჩო: — ჰედ მექინე, მადეა თხუმ ხვაენი, ხოშა ლერთემ თმასდებლო.

ეჩქას ხაქვე აღექსანდრედ: — მიშგუ ცოდ სი როქულ ჯარ,
10 ისგუ სემი ნალეყურგეზლშ ზისიქა მადმაგვეშ მაშიდ.

ალი ათხილენ დვეითს. ქატაბ მიჩა ლარდათექა, ე'ანაეცხენე სემი მიჩა ნალეყურგეზალ, ენდერნე მერმა ლარდათექა, ტანდთეასგა ჩვანბი სემი ნალეყურგეზალ, ქადეა აღექსანდრეშთექა, ქაქან ეჯი ზისაშვე. აღექსანდრე მშომამაშშალ ამეი ესპედ. ანვალ ათე აღექ-
15 სანდრე, ლედგარ ბოფშარ ქადეა მიჩა ლარდათექა. დვეით ქატაბ მიჩა ბახეთე, ბაყლე დვეით მიჩა ხახე: — ო თამარ, ეჯი დერი აღექსანდრე ე'ანქედრი, ეჯლა სი იმ ხიქდე?

თამარდ ხაქვე: — მაშენ შალატბ მიშგუ სემი ნალეყურგეზალ, ეჯაბრ დემ[ეგ] მატკლებხ აღექსანდრეშ ბედეი.

20 ქობუშბავე დვეითდ თამარს: იმეი ლაქისტამ, იმეი აღექსანდრეს ი მიჩ ხადხ უშვარ ნენსგა, იმეი აღექსანდრე ე'ანქედვრე.

მერმა ლადელ ე'ანგუნ აღექსანდრე, მიჩა ბოფშარ ე'ანქედვრე. აღექსანდრე ჩანგს ი ქენირა ხოშა, მიჩა ბოფშარ, დვეითიშ გეზ-
25 ი თამარს ესხვიდხ მერმა ლადელ ლეჭარმაშთე ლალრალშე ი შიმპარშე. ქადეაქვენხ ჩითე ალი ამბავე ლეეაშს ი ლეეკაშს, ჩი ხატეცხ (|| ხაწაქხ), ლახედალ აჩემინხ მამაჩენე.

სანამ ისინი დენინაბო, მანამ შენ იცოცხლე კარგად.

ფხტრერ

86. ვოშთხ ლახება (ცეროდენა)

პრის ვოშთხ ლახება ი გუნ ლალ საბრალ ლიხ. აღარ ცხეკო' ადვენებ ი ეშუ მანთიშ ლეზებ ოხყიდხ: ქორს ესერ ადდაგ-
რია, ეჩა მქაფდ ცბეკს ესერ ადდაგრის, ეჯი ესერ ხარხ ხოჩა.

35 ადგენებ ცხეკოე ი ცეროდენად ჩხტლდარ პნკიდ ი აღარს შიდე წუკეს, ბოჯელდსი ამირსლავი.

ანღრის, ანღრის ი ჩხტკლდარს ხაქიმხ ი ისგანჰიებ ქორთესგა. ნებოზს მინე დიდ რქვე: — ვოჲ, დია, დია, მიშგუ ცოდ, მიშგუ ლპცვილდარ ბეფშილდარ იმეგ ირღის?!

ათხე ქანწადხ ბოფშარ ყორ ლეშგიმხენქა ი სგაჩადხ ქორთე.

ემეშ მანთიშ ლევიზ ჟიად ოხყიდხ ი ქაიდ ადგენეხ ცბეკთე ი ზჷიდ ოთშდახხ ლევიზ.

ანღრის, ანღრის ი ეშაუ მუბურღვის ლახასდხ. ალი დვავშ ქორ ლშარ ი დვავშ ხეხვდ სგადტერნე ქორთე. დვ აწად ი: — მახე ლეღვიშ როქ ქეინ ხაჯან.

— ლადიშ ესერ ჩუ ხოზ ი მებრიშს ესერ ჩვასინე (|| ჩვადგა-10 სენისგ).

ათხე ჩვადბურან ი ცეროდენად ი მიჩა ლახებად დვავშ ბოფშარს ხოჩა ფაყულდარ ეროხიღხ ი მინე ხოლა ფაყულდარ ეესახ. დვ აწად ლარდათეი. მიჩა გეზღირ ფაყულდარ ბედშე ცეროდენა ი მიჩა ლახება ლოხხალდ, დანან ლაქემ ი კინჰსარ ეახქუსურე. 15 აწად ლარდათეი ამარე დი ი ჩვადჰალმან.

ათხე დვ ათღვპე ეჯარს ი ამბენეი ი ბაბაშერთეეიშ ბრავს ჯემ.

ეჯარ ვიცს ათკარჩხანხ. დვს ჩვათუჯდა ვიცხ ჩუქა. ცეროდენად ქადშუეჟურე დვ ი ადგე დვავშ ქორთე. ხეხვს ხქვე: 20 — ჯიბგირარს ესერ ჩოთარმახ დვ ი კეთილ-ქონებ' ესერ მვ ქა ლეჰვიდი ხარხ.

ამნემ ქა ლახემ მვგთან ი ცეროდენად მიჩა ქორთ' ადგე. ამშუ ხანს მიჩა ლახებადი ქორთ' აღქინეხ ი ლაიდ ხოჩა ლიზგ' ანსყეხ.

ოდ' ეჯარს ლეწიედ, ეჩქალუ (|| ექალუ) ლარიდ.

25

ბარშ

87. გულმეცარ ნალეჟურ

არდახ ეშხუ დადა ი ბაბა ი ხორდახ ნალეჟურგეზალ.

აშხე ლადელ ბაბა ი ნალეჟურ ცბეკთ' აჩადხ. ეჩეჩღლა, ნალეჟურ გულმეცარ ლი ი მიჩო მუს ხქვე: — ლადი ესერ წარნი მარე ჯედნი 30 აშთესგა, ეჯი ესერ ხეჰრი მიჩა თხუმ, მარე ეჯი ესერ აწდენი, ეჩქას ჯი წარნი ჯანვდ ესსიპი. წარნი მარე ლილჰკარელს ესერ ხობნე ჯანვემ. ჯინემ ესერ, ეჯგვარ მვ ლესეს ი ამგვარ მვ ლესეს, მიჩა თხეიმ ქა ნომოვ ათყიდ ეჯ მარა.

ანვად ტკისდ ეჯ წარნი ხოშა მარე ი ალ ბეფშილდ ჯანვდ ეს- 35 სიპდ. ხელჰკარელ ათხე ალ ჯანვ ეჯ მარე, ბაბა დემ ხაყდიე, მარე ეჯღაჲ ქახლორეე. სგადგე მიჩა ქორთე ი ამეჩღლა ალ ჯან ჩაყედ

ესსიპდ. ალ ჩაევ ეჯჷი ხაშდბა ალ მარ', ერე აშხე წჷმს (||ასწჷმ) დემის ხამუნდანივ ბოფშარს. ჯი აბა (||ლახა) იმთე ლჯრდა, ბოფშარ ქორთე გარ ათენახ ალ ჩაევ. აშგურანივ, ერე: — ქ'ესერ ნომეგოვ ოთჩანდ ალ ჩჷქ!

5 ეჯჷი იშდრალ ალ ჩჷქ, ეჯჷი იშდრალ, ერე ამიშ ლიშდრალ ბოფშარსი მასარდ ხალტჯნხ.

ქადდეხ ეშხუ ლათენათე. ესმურტკეალე ალ ჩაევემ ი ქოთჩანდხ. ამეი წჯრნი მარეა ანჯად. ხელევექინალხ ბოფშარ, მარე დეშ აღირმხ. ათხე წჯრნი მარე ახლევქ ი დოსდ ირმივ, ეჯჷი კალმახდ ესპჯდ, 10 სგანდ ლჯტოფესგა, მარ' ეჯი ძულევშ უნკდ ესსიპჯდ. ალი ხერმინალ კალმახს ლჯცისგა, ეი ირმივ, ეჯჷი ოხპარ ალ კალმახ ი უნთროლდ ესსიპჯა, მიჷ-დოშდლშ უწდუნა სიმაქშ კალთთესგ' ესსკინე. ძულევშ უნკ ეჯი ჯაყედ ესსიპჯა. ალ ჯაყედი ეშთესგ' აღსკინე. სიმაქდ ეი ლჷაკიდ ალ უნთროლ ი ჯაყე ი იმბაჷელ, «იმხენ ესერ 15 უნჯდენივს?!» ეი ლჷაკიდ ი ლახტურას ლოხოგან. ლიხტურელ ჩიქდ ოხპარ უნთროლ ი ნესყად ესსიპჯდ. ჯაყულდ ეჯი ქიპდ ესსიპჯდ ი ნესყემ ჯემქ' ატოჷან ქა. ერქას ნესყემ ლემსგემ ჰელქ' აღსკინე. ქიპ ჩვანდშიხან ი ნესყე ქანტან ი ჩიგარიშშალ ხოჩა მახელევედ ესსიპჯა.

20 ხეწად ალ მახელევე სიმაქს ქა: — მიჩ ესერ მიჩა კალთაესგ' ათსედა ქვინ. ჰედ ესეროლვ ლანსეხ ჯიმილ-დაჩვირ, მადეა ხეხე-ქშუ.

ტკისდ აღარ ჩვანდხეხეჷაშანხ ი ნალეჷურიშ ქორთ' ანჯადხ.

დადა ი ბაბ' ეჯი ჩარჩის ქეშხ ეი ხაგამხ. ლახედალ ხოჩ' აჩე- 25 მინხ.

ეჯარ ოდ ანჯეხ, ერქადოვ ლარიდ.

ბარშ

88. გულმეცარ

ხელწიფხეს ხოვ ლაკვლმანხი ტობ. აშთესგა დანს ფიშედე მიჩე- 30 შჯრქა. მიჩა გეხალ ატჯრან მასარდ ი სგაფიშედ ალი. აჩანდ ლაკვლ-მანხითე ი აღკვარხ ისგა ბერეემ კანვარ ი, მაზუს ქა ხობიდხ, ეჯზუს სგა ხობიდ.

ათხე ჰედურდ მარე ჩუ მან ხორიხ ამ სახელწიფისგა, მან აჩანდ ეჩა ქა ლახედთე. ეჯლაჷ ქა დეშ ხობიდხ. მაზუს ქა ხობიდხ, ეჯ- 35 ზუს სგა იტხე.

ათხე ვოშთხ უღვა კამბეშ ანჯიდხ ი მან ხობიდხ. ოხბდხ ქა ი ქანჯიდხ ი ამსვალდ ლანსე. მან ხარვანდხ, ჩი ხპაიესგხ ი ლაცეს დეშ

ხოთხრებ, დეა რაგდი. ხელწიფხედ რაქვე: — ისგოლვ ლოხჭერივხ ი ქალაქს კერკანდოლვ (|| გერკანდოლვ) აცხიპხ, იმგვალვგ ესერ ჰედ ლაცვ ოთთხერნი, მადეა ადრზგდინისგ.

ლოხჭერივხ ისგა ი ესყახ. ქალაქთე ლექვა მოლვ გარ ხოკლიხ, ეჩეზუ დად' აჩხტარი ი ლაცვ ოთთხარ.

ქალაქს ლექვ' ოთქაბხ ი ლეეა ლახტიხხ ი ეშხუ მარე ვერმა ხელეკარელ: — ეშედ ზავ ესერ ათხადეს, ეჯ ჩექმოლოლვ (=ლუფჩინაოპროლვ) ათყიდ.

ათხეა ლაცვ ოთთხარ ალ მარა. ლახქედევხ: — იმლ' ესერ ათთხერა ლაცვ მჩხტარი დადუნმეყ ი მეღეკარელაცახან?

— დად' ესერ ხოჩა მჩხტარი ლი ე, ჯი სგურ, ეჩეზუ ორჩუქა ოქრშვ ერ გვეში ლი, ინლ' ესერ დეშ ომქედელი გულ? ეშედ ზავემ ნეგეკ ლუფჩინრე მეღეკარელ ესერ ბანიშ მეღეპარი ლი.

— ემოლვ უნკერმეხ, ალვე, ალ მირე ლდგარ ლესეს ა მადე, ი 15 ეჩ' დადუნ ჩუქა ოქრ ზესდეს ა მადე.

ათხ' აჩხდხ ალ მარათე ი ლდგარ ახხვიდხ. ლექვ' აჩხდხ, ალ დად' აჩხტარი, ამთე, ი ეჯხუ ოქრ ი ვარჩხილ ახხვიდხ, ერე ლეეა ვენდ გარ ახშდიხხ.

ალარ მავ ტეიკ ლახვხ, ეჩქას, — ისგოლვ აფიშედხ მიჩა ნარდვ-20 თეასგა, — ალ ზარემ იპერ.

ქაჩანდხ ტობთექა, სგაფიშეთხ ტობთე. ესბანჩხ ლერსგვან შივშ ი ფექ ლახემ კვეცნემ, ესბანჩხ ლერთან შივშ ი ლუარარ ლახემ. სგადავხ ალარ. ფექ ალი ხელწიფხიშ დიხსალს ლახემხ. დიხსალდ ქანნაყე. აშხვხენიშ მეყილდ ალი ჩუბთეჩეჩურან. ლეჩენჩურახენიშ 25 ხელწიფხეს ოთჟიდ სგა. ათხე ალარა, ქვეყანადსგა ქა მშ უდქუთნი ი ჩუ მშ უდჩემნი, მავ ხესმიხ, ჩიმი რავად აშ ხოხალხ.

ხელწიფხედ რაქვე: — ნაკეიშ ესერ მას ლოხნამა?

— ალი ესერ დიხსალს ლოხნამა.

დიხსალ ქა იპერ ხელწიფხედ მიჩეშთე ი ჯინემ ლუდსგურე სტოლს: 30 — მიჩ ესერ ხამჯეკა, ეჯი ესერ ხემჯეკი ამისი.

ველირ

89. ტეტარაილ

პრის ეშხუ დი-გეზალ, ხორის ეშხუ ვოვარ დინა. აღის ხოლამდ ხეშდაბხ.

აშხვ ლადელ ლუზრობთ' ესლრის დი-გეზალ. ალარ ისერკალხ ი იმარელხ. ათხე ტეტარულდ ხაქვე: — სარკ ესეროლვ ლახწონეხ.

ზურალდ ოსკეილ: — ზიჩ ესერ აზრ ლახწენისგ სარკს, მუქენი' ესერ დეაშა ფერიშ!

აღარს ხორდახ ეშხუ ფირშულდ. ალი ფირშულდ აშმეიდ ლალ-დშლთ' ესყად ვოკარ დინას. ალის ალ ზურალდ ეჯი მოლუ მატ-
5 ყილდი ლახემ ი ქანული, ხაქვ', ერე: — მატყ ესერ ნებოზს ჩუ ლუ-კულინე კულიდოვ ანტიხ, ქან ეჯი — სგვირ ქა ლყფუნედ.

ესყა დინას ფირშულდ, იგენი ეჯეი. ფირშულდ ლახქედევ: — იმლ' ესერ იგენი?

— იქლ' ესერ ი მინე ზურალდ მატყ ეჯი კულიდ ლესყე ი ქან
10 ეჯი სგვირდ მესყ'ოლუ ოხჯიდ ნებოზს.

ფირშულდი ლახქედევ: — გელლახეს ესერ ხამურტკვალნე მა?
— აე 'სერ.

— ქათხერის ესერ ხაჩხუნე მა? — აე 'სერ.

— სგინილდს ესერ ხათრე მა? — აე 'სერ.

15 — ალვე მატყ ეჯი ჰაკეაღს ესეროლუ ლახაბ, ქან შდგმ ლექე' ესეროლუ ოადე, ჯი ამეჩუ ჩესეროლუ ესგურა ი ნებოზს ამთეაღ-გა ისგ'ესერ ჯედნი.

ქათინედ ფირშულდ, ჯი ანეჩუ სგურდა. ნებოზს ფირშულდ მატყ კულიდ მესყე ი ქან სგვირდ მესყე ოხჯიდ. სგანკად დინა ი ფი-
20 რშულდ სგანკავრ. აღარ მშგ, იმეი ზურალდ ხაქვე, ეჯეი მესყ' ოხჯიდ.

მერმა ლადელ მიჩა დინას ლახემ ფირვ ლელდაღედ, მატყი ლა-ხემ ი ქანი: — მატყ ესერ კულიდ მესყე ი ქან სგვირდ მესყ'ოლუ ანტიხ.

25 ესყა ალ დინას ფირშულდ, ლეშგიმ ხაქიმ ლაგენიშუ. ფირშულდ ლახქედევ: — იმლ' ესერ აგენი?

— იმლ' ესერ ი მიჩა დის ესერ ოთშგურანა ი მატყ კულიდ მესყე ი ქან სგვირდ მესყ' ესეროლუ ოხჯიდ.

— ალვე გელლახეს ესერ ხამურტკვალნე მა?

30 — ქვიშხე ესერ მუბქევე, მშ ხეკედი.

— ქათხერის ესერ ხაჩხუნე მა?

— ზისაშე ესერ მკარე, მშ ხეკედი.

ათხე ლახაბინე ლიქინე ფირშულდ ეჩხავ-ამხავ ი დინას აღარ
ე'ოაბირდლავე ნებოზს დინად ფირშულდ სგანკავრ, ლაგენიშუ ხა-
35 კანლ', ეჯეი. მიჩა დი ლახქედევ დინას: — იმლ' ესერ იგენი?

— იმლ' ესერ ი ამე'ამეი, ესერ ოხბირდლავე ქან ი მატყ ფირშულდა მიჩეშდ.

მერმა ლადელ ვოჯრულსიდ ლახემ. ნებოზს ვოჯრულდ მბტყ კუ-
ლიდ მესყე ი ქან სგვირდ მესყ' ოხვიდ.

მესჯა ლადელ მიჩა დინასიდ ლახემ, მარე ეჯნემ ლზირდლავეიდ
პნტიხ. ეჩქანლვე დი-გეზალდ ხპქეხ უშხვარ, ერე: — ფირულდ
ჩე ესეროვ უზიპა. 5

ალი ტჯტარულდ ჩვპცხირ. ეჩქას ფირულდს განხენჩუ ლახსგურ-
და ი ლზახინე ლიჯენი. ფირულდ ლზხქედევ: — იმლ' ესერ იჯენი?
ვოჯრულდ ქა ხპქე', ერე: — ამე'-ამეი, ლისენია ესერ ხედრპლხ
ი ეჯლ' ესერ იჯენი.

— აღვე ამილა ნოპოვ ანფაშ. ჯინემ მიჩა ნოა ლელვ ესეროლვ 10
ლწემ, ნოა ტუფ ესეროლვ ლზახსგრებე. მიჩა ფბთვ, ჯიჯვ ი ამკპ-
ლიბპარ ნომაგვეშ ესეროლვ ადსუდე ჩუ ი მზგ მიჩა ლალდინარმეყ
ესეროლვ აშდვისხ ჩუ. შონ' ესერ ეჩბავ-ამხავ ლიზელულ ეაწხბე/ჯ-
ნეს, ეჩქას ე'ესეროლვ პნბარჯე ი ეჩეჩუ რპშ ესერ ეი ლქინგირ ი
მიჩა ლერექე ი ლელღისგ ესერ ხეხელი. 15

ათხე ალ დი-გეზალ აჩაზდ ლუზრობთე. ანვად ალ დინა ი ფი-
რულდშ ლალდინარმეყ ე'ანბარჯე. ანეჩუ რპშ ეი ლელაბ, აშხენხენჩუ
ოქრ ი ვარჩაილშე ი მერმახენჩუ მიჩა ლერექე-ლეღდიავგეშ, ხაბდ.

ე'ანრექენ, ე'ანვლდესგან ი რპშს ეი ლაიაგურდა ი აჩაზდ ლუზ-
რობთე. ლუზრობისგა ბავ მიჩ ხენტურალ. ანვად ალ დინა ი უშ- 20
დილ ჩეადკეპარ ეშსუ კალოშ. ჯი ხონკი სგანტპხ ქორთე ი რპშ,
იპგვა ხაბდ, ეჩეჩუ ათაბ.

ალ კალოშ კესპრშერდ ვდკეპარხ შითემსგა. ნაზირ-ვპზარპრს
ხპქეხ, ერე: — ალი კალოშ ვავა ხენარგდეს, ეჯი ხელწიფხემ გეზ- 25
ლშ ხეხვ ესეროლვ ლავ.

ესხრისხ ალ ვეზირ-ნაზირპარ ი ალ დი-გეზალთემსგა ლზხქედენხ.
ჩიქი ეშსუ იხმეხ ალ კალოშს, ლეე მერმე, მარე ეი დეხდაამოშ
ხენარგხ.

ათხე ტჯტარულდ ხპქეე ი: — ჰიჩ ესეროლვი ლახწონებ.

შურალდ ოსქეილ: — ჯ'ესერ იმპენ პნვდა ამგეპარ კალონს? 30
ჩე ეაეროლვ ათთუო!

ათხე ვეზირ-ნაზირპარდ მადე ჩემინხ ი ქა ლააწონეხ კალოშ.
აღის ე'ანმარგ კალოშ ი ვეზირ-ნაზირპარდ ხპქეეი: — ოთვერიე ესე-
როლვ.

ალ დინად ე'ანფიშგ მიჩა რპშ, ე'ანრექენ, ე'ანვლდესგან ი 35
ოთვერიე ნაზირ-ვეზირპარს.

90. ჯიმილ-დაჩვირ

პრიხ ჯიმილ-დაჩვირ ი დეჲ დი ხორიხ ი დეჲ მუ, მინ გარ პრიხ ქორს, საბრალდ პრიხ, მამაგვეშ ხაწვახ.

5 აშხუნ ხოხვრა ცჳქემდილ ანტაბე ნალქეჲურდ. ეჩქანდვე ხომ ანტაბე ი ეჯნომ ნჳპერ ადგარ, ალი მიჩა დაჩვირს ლახონე ი მასარდ ათიონ. ეჩქანდვე ჲდბინე ლიდგარი ი მასარდს ადგარიე ი ხოჩა ლიზგ' ანსუეხ. ალის ხოჩა მეთხეარ ჲხფას. აღარდ ჳ'ანიცხხ. ნიჩა დაჩვირდ ვოდედილჲშ ქადჩიე', ეჩქად მად' ადგან.

10 სგანჯიდ ქორთე ხეხე, ხოჩა ქვერწილ ათეერ. აღარს ნალეჲურ ჲწესანნი.

აშხუნ ქჳშ ლჳთხეარს პრი ი მიჩა ხახვემ ნალეჲურ ჩეჲზიჰ, ჯინემ ვედრ' პნკიდ ი ქაჩად ლეცთე ი სგა ლახხვიდ მიჩა ქჳშ ი სგანჯადხ აშოუდ ქორთე. ამეჩუ მიჩა ნჳახენ (|| ნსენ) ბეფჳეს ეჯი ლჩგუ-ნათე ჟი ლონტყვირე, ამჟი ლიკილელ ჲდბინე. ათხე მიჩა ქაშე: 15 ხჳქვე: — იმლ' ესერ დემ თვიფე მიჩა დაჩვირს, ერე მიჩა ლეცხენ ლიტხალდ ნალეჲურ ჩოთხიჰა!

მიჩა ქჳშდ ჩუ გარ ესუედნე, მამაგვეშ რჳქვე. აჩადიდ ლჳთხეართე მერმა ლადელ. ანჯად ამიშ ხეხე ი, ბაგჟი ჩაჲარ ხაბდხ, აღარ მჳგ ჩვადთხერულე გჳჩე ამ ჲურალჲშ მსსიგჳე. ლეცთეიდ აჩად ი სგაიდ 20 ლახხვიდ მიჩა ქჳშ. სგანჯადხ აშოუდ ი აღარს ქა ხეწად ი ლიკი-ლიიდ ჲდბინე: — იმლ' ესერ დემ თვიფე მიჩა დაჩვირს? ეშდორი თანლი ეჩხენჩ'ოლჲ ადჲე ი კინჩხ ე'ოლჲ ახქეიც ი ეშხუ ბოთლიკ ჲისხ სგოლჲ ოხჯიდ ლეთრად!

25 ქაშევემ [ხჳქვე]: — მინ' ესერ ნარდევე ლიხ ი ადჲიდ ესერ ანჯრ-დინეხ ჩაჲარს.

აჩადიდ მიჩა ქჳშ ლჳთხეართე. ნებოზს ეჯი სგაიდ ლახხვიდ მიჩა ხეხე. ალის ჲანარ ლეხბრგლ' ოთციკირა. სგანჯადხ ი ათსისტკენ მასარდ: — იმლ' ესერ დემ აისგ ეშდორი თანლი ეჩხენჩე? ადაე-ოლჲ (|| ადჲეოლჲ), მადეჲ ბჳზი ესერ ჩეჲსენი (|| ჩეჲახენი) მიჩა 30 დაჩვირს, დემ ესერ ხხტუნე ლჳზგა-ლარდას!

ქაშევემ ოსცად: — მინ' ესერ ნარდევე ლიხ ი ადჲიდ ესერ ანჯრ-დინეხ ჲანარს.

ეჯ ლეთ ლუმჲურალ ალ ჲურალ ეჩა ლჳსენითე (|| ლჳახენითე), მარე ქაშე ხოქვა: — ქ'ესერ აისგ ი ნომ' ესეროლჲ ადჲახენე (|| ჲზიჰ). 35 ჰამს ე'ანგჳანხ ალ ჯიმილ-დაჩვირ ი აჩადხ. ეშდორი თანლი ეჩხენჩე ადჲე. ლჲიდ თხუემემ ლექეცად დეშ Ჲდსერ ი მეჯრ' ათქეიც.

ემზუ ბოთლიკ ზისხ ე'ანზერ ი სგადდე მიჩა ხახეთე. მიჩა ხეხედ ჩუ ლაიშ.

ალ ზურალ (დაჩვირ) ჩევრი ათხე ი ესხრი, ესხრი. აშხუნლვე იმგვალეგ მკეკვეს ხეწად. ალ მკეკვეთეფსგ' ოსმეწენე ი ეშთეფსგ' 5
ესირი. აშხუნლვე სგადძიე. ამეჩუ ხელწიფეშ ჰარტამს ხალიჩ სემი
ზარე. აღზარს ჩუ ხევეებს ი ეშხუ კინტერი ქანყვიჩ ი ცხეკოთ' ადეე ი
ჩუ ლაჲემ (||ლაჲემ). მერმა ლადელ ვდშელდებს ი ეშხუ ხაკლიებს.
მერმა ლეთ აღზარს ჩუიდ ხევეებს ი ეშხუ ქაიდ ვლქვიოთ ი ცხეკოთ'
ადეე ი ჩუ ლაჲემ (||ლაჲემ).

მესმა ლეთ ხელწიფებს' ესლახ. ამნემ შამფურ სგებინჩუ ესყირ. 10
ჩუ ხევეუნიე, ერქას ნებგვას ხაძკრიე ი ეი ხეაეცხნიე. ალ ზურალ
ანჯად ი ანყვიჩ, ეჯეი ე'ახბაჲე: — სგოლე ანჯად, მადეა, ჲერე' ესერ
ლი, ადგარ' ესერ.

— ჩოლე ადგარ ი მიჩეშთეფსგა მეჯადდ ესერ დემეგ ხაჲა: მექრ'
ესერ ქა მექვეეე ხარ ი დ'ესერი ლერქვეარ ვაქე. 15

— ნომოლე აჩად ი ლერქვეარს ი ლელდისგარს ესერ ჯი ქა
ხოკეანე.

ამნემ ქა ლოხკვეარ ი ე'ანრექვენ ი ე'ანულდესგან ი სგაჩად ში-
ჩეშთეფსგა. ლეშგიჩიუ ათსიპდას უშხვერერიშ მალატშე. ჩეპდხეხე-
ქანანხ. ამეი აღის, ხელწიფებს, ჯართე ლიზი ათხეიდ. აღის ეჩიენ 20
მასარდ ხან ახად. ერქად მიჩა ხეხე ჩეპდლეაჲე. ამნემ ეჯგვეარ ბიძილ
ანთაჲე', ერე სახელწიფისგა ეჯგვეარ ბიძილ ქა ლუთაჲე დემეგ ლი.

ამეი მიჩა ქაშეთე ლაირ აღუხებს ი ეაღეა ფოშდას. ეშხუ მეზ-
გათეფსგ' ვდსიპე ფოშდად ი ჩეადყურდა. ეშხუ ობურ ზურალ
ლახცად ამის, ე'ანკიდ ალ ლაირ ი მერმე ლაირ შირ. ხოჯრი, 25
ერე: — სგოლე ანჯად, ედო მიჩა ხახე ეჯგვეარ როქ გეხალ ოხთაჲე',
ერე ეშხუ ესერ მიქ ხაე თხუმიე, ეშხუ თე როქ ხარ ნებგეაფსგა.

ალი (ფოშდა) მერმა ლადელ ე'ანჯგან ი აჩად, სგადძიე ი ქა
ლახემ ალ ლაირ. ქანქელ (ქანქელ) ამნემ ი პასხვიშ ლატხალა ლაირ
ადიჯრე ი: — ეშხუ თეე გარ როქ ხოკლი, ერქად ნომაგვეშ როქოლე 30
საყერა.

სგამშლიდ ალ მეზგათეფსგაიდ შოტედენ ფოშდას. ალი ჩეად-
ყურდ', ერქას ობურ დადად ე'ანკიდ ალ ლაირ ი მერმე პასეიხ
ოთიჯრე.

ამნემ ადიჯრე, ერე: — ნენსგა ლაკეშლი შუკვისგ' ოლე ესსგურებს 35
მიჩა ხეხე ი გეხალ ი, ლეეა 'სერ ერე' ანლჯრდეს, ხატბუნაოლე შაგ
ი, ლექეა ერე' ანლჯრდეს, ხატყციოლე ი ხატბუნა შაგ.

ალი ამეი ესსგურეხ, ცხმა, ი ჟიბე ლერთემ რაქვე ი: — ცოდაშ როქ ქვინ ჯან, — ი ცხაკეს ოხთონე: — სნგალბეოლვ მოლე ი ღვე ჟ'ოლვ ანტაზ.

ალი ჩვაჩაზდ ი, ბეფეშიშ დის აშხე მეტროშ ალი ხოყდინა, მერმე 5 მეტრა ქა მექვეცე ხარ ი ქა დეშ ადვიჩ, ეშხუ თე ქოხკიდ ნალე-ეურულს.

ათხე ღვემალს ოხთონე: — სნგალბეოლვ მოლე.

ალი ჩვანაზდ ი მერმე თ' ამნემ ოსკიდ. აღარ დემეგ ომტეხე-ლიხ ჟი ი: — ვარეს ცოდაშ ქვინ როქ ათიე ჯან.

10 მუგულდს ოხთონე: — სნგალბეოლვ მოლე.

ალი ჩვაჩაზდ ი ლაგვინიშ ანტაზ ჟი: — მუქვნი' ესერ ცხაკულდს ი ღვემალს ბეფეშილდდ თერარ ქოხკედრაბ ი ხოჩა როქ თვალაშ ნალევეურ ამეი ხოსგურ ზურალს კალთაჟი ი ალ ზურალს. მეტრა როქ ქა მექვეცე ხარ.

15 ლერთემ ეჯი მუგულდს ლეშნავე ღალე ლახემ, ეშხუ ვისგ ლახემ ი: — ალი ჩოლვ აბივე ი თერარისგ'ოლვ ლახდე ნალევეურს ი ლეშნავე ღალ' ეჯი მექვეცე მეტრაქ'ოლვ ლახემ ზურალს.

ჩვაჩაზდ მუგულდ. ზურალ იჯი, მარე მუგვდ ეჯლაჲ ისგათუჯქერი ი თერარისგა ხაჯიდ ვისგ მეტვე ი თერარ შაშომაშშალ ლოსგურ-20 და, ლეშნავე ღალე ამის ლახემ მეტრაქა ი მეტრა ისგა ლახყდ.

ათხე, ცხმა, ჟი ლაქეთხე ნალევეურ ი ესარის, ესხრის. ამეი ლეთეშ ეშხუ მექვეცეს ხეწად ი აშთეასგა სგაჩაზდ. ამეიჟუ ჯარ არი, ყარვილ ჟი ხაგბ ი: — სგოლვ იხინა, — დემ იხინიხ, მარე ეჯლაჲ მად' ათყარ.

25 ხაქვეხ აღარდ: — მოლე ჰარკაროლვ ანეშბავე.

— ჰარკარ ესერ მინს ხეხლის, ედო მიჩ ესერ მამაგვეშ ხობა.

ეჯლაჲ მად' ათყარხ. ეჩქას ანეშბავე ალი ა, იმეი მიჩა გვეშ ლაშვ. ეჩქას მიჩა ქაშდ შიშდ ჩვათიორ ი ლახქედვი: — ღვე ნალევეურს ესერ ეშხუ მიქ ხარ ი ეშაჟ თე ნებგვაასგა, ეჯის ესერ მა ხაყრა?

30 — ეჯი ესერ ეშხუ ზურალ ესხვია ფოშდას ი ეჯია ესერ ოთიჯრა ამეიშ ლაირ.

ეჩქას ანეგანა ალიმგ სალდათ ი ალ ხეხე-ქაშ ი ანთხეხ ალ ობურ ზურალ ი ამიშ ჯიმლაშ ხახეთეასგ' ათერნეხ. ალ ობურ ზურალ ი ამიშ ჯიმლაშ ხეხე უშაეარ ათაზბ ი ეშხუ რაშს ლაანაზბ 35 ისგა ი ეჩა ლართინალს ომკერელიხ ეჯარე ჯიჯე ი ძერ. ეჩქანღვე ხეხე-ქაშ ატახხ მინე ქორთე ი ხოჩა ლირდ' ადვიდხ.

ეჩგიშ ხოჩა ამეიჟ, ამგიშ ხოლა ეჩეიჟ.

91. ფარ

ფარ მეტროში რამონს ხეკუთნი. ფარიში სბქოშ სოულარ ლიხ: სვიფ, კაცს, ფარ, ზაგარ, ჟაბე ლჷა, ჩვაბე ლჷა, ლეშდერ, ფალედ ი ხოსრარ. ფარს მერბა შვიმდ მპეიბჩუ'სი ხატულის. 5

ფარიში სბქო ნენაგა ფარისგა ლი. ფარს ლგ ეშხუ არაზმან კლას ი ღორი სოფლიშ ოშთხზან კლას. კლასარგნქა ფარს ლგბ კლუბ ი საშკათხველო.

ათას ი ჩარა' ამირ ი ურინერვემდიჩხარა ზაუნღევე ფარასგა კოლექტივე ლი. კოლექტივა ხოგ ფერმა. ფერმას ხორი ამირ მეზგ 10 ფურ, ოშთხერვემდიჯორი მუეღვი ჯან ა' ღორი ამირ ი ეშდაემი (ქეშთ'ცემი) ლეენდელ. ამენქა ხორი მასარდ მანცინარ.

ფარიში კლასიშ ჰმხვისგა ლმგენ ლაგემი. ეჯი ათხე ჩუ მეზგრე ლი ი ნმხვისარ გარ სიდბ. ეჩეჩუ ლასფლაგარი ხარბ ცალანარს. საფლავს აბ აბარჯეს, ვერს ხეჩდახ ნეწუდ ძიგარ, ვარჩალიშ ი 15 ოქრემ თასარ ი კათხარ, თურქდილარ, ვარჩალიშ სოხრა მგაკარ, ჩაბრასტარ ი ლეშდმარარ.

ხოზოლუე ნაპბუალდ ნასმა ი ამ ნმხვირჩეყ, მდ დორ ფოყს ლი, მდ თერა ი, ეშაუ ლუჯეღ როქე ხაშთხვა ოქრემ კუბმე.

ფარს ნემთქენ ხოზა ლნარ: ნამარობ, ლიგვიში, უფლიშერ, 20 ელობ, ლიგერგი. აღ ლადლარ ხოზა ცხოველ ლადლარდ ნადბ ლნშან. ამ ლადლარქი მეჩიარ კაპლასი დემ იკადვა შითეგი, დინოლს ფათეს დემ ხსეხენახ.

ჯვინალდ ფარსი ვარგარ ხეფსედანა, მარე ათხე თავისუფალ ლი ხალხ.

ზენი-ჩვეულება, ამბები

92. მკუელ ნამპარ

ლაყერიპარს ჯვინალუნდრინ ნვდენა ეზუ ნამპარ ეპიში ნაშხა-
ეჯის ნიშგეშენქა დარმოშ უასგე. ჟერვა მისგ ხვირიედ, ეჯი ეი
5 ნატვარუნდვე გარ ხვითნიედ ქა, ეჩქად დარმოშ იკეშა.

ალ ნამპარ ლაყერიხენ ლეშდერთ' ენლვანდა ქა. შუკვეი ლიცად
წეს დე ნად: აშხე გარ ხეკვეს ოთხვაჟენს ლეშდერთექა. ნვ ვოდე
მკუელ ნამპარს ქოთხვაჟასგვდ, ეჩქად მერნოლუ დეშ ატვრახ ნამ-
პარს.

ლაყერი

93. ლიჰარსუი

მანკუ სგა ლთქედ ლავრაშთეჟსგა. ლთქად მვგ იმარგ: ქემინ,
სიმიנד, ფეტვ... ე'ანტხენი, ეჩქას სკეხის ჩუ ლაჯაბდ. სგა ლაშ-
დედ ლქენტორინე ბაჩარს. ჩეპდქეინი, ეჩქას ბაჩარს ეი ლთშიდ.
15 ბაჩრე ნთიშუნდვე სალბტს ლეჩოდ.

სალბტდ იმარგ ქემინ, მანაშ, სიმიנד, ფეტვ... (ქიკვეს ქა მვ-
ჯიდე, მვგ იმარგ). სალბტაქ მანკუ ჩუ ლებქეე ლი ტებდი ლკთე-
ჟსგა. აშხე ლეთ ჩუ ლაგეპვიდ ამეი ი მუხარ ქა ლანწურედ. ეჩქანდვე
ვექნახეთეჟსგა ლანდისგდ, აშხე ნაგზაჟსგა ლიჟრე ხაკუ ლუკვაშე
20 ლკშე. ხოჩა ქიკვეს ქანდდე, ეჩქას მეთექე' ანდდე ი ნეჟ ლოხდისგ
ტელფეჟი. ლინთეისგა ლემასგვ ჟიქაქა ჩელტშე ლაგემდ ი ეჯნოშ
ჩუ ლიფრე ხაკუ ეჯეი, ერე ლექვეერ ქანგეპნე. ქა ლიგეჰდ. ბაჩრე
ეი ნთიშუნდვე ლავრაშთეჟსგა სალბტს სგა ლეჩოდ. ეჯი შიშდხი
ეი იფუინი. შომა ლიფუეს ჩუ ქვიციე, ეჩქას ლაჯბაშ ლი (არყიშ
25 ქვინ ხოჯან ამ დრევეი).

ნამშანქა უცხემ პრჟსი ლაჯაბდ. ვიცხ ჩუ ლელტენე ლი. ნალ-
ტუნდდე ნაგზი ეი ახერი, ეი იფუინი ი ლოშგიმ პრყიშ. ქვინ ხენნი-
ალისი. ეჩქას ლაჯბაშ ლი სერ. კუდად ახხინნე ი ლკმაშ კედნი,
ხოშამ ახხინნე ი — ჯაზნარ. ხოლგმაშა ლახ გვიცხა, სგა ლბტხედ ი
30 ნატხანს ლიხნიდ.

ვაბე ლჰა.

94. მფლელი ბევა

1

ჯვინალდ ბეპარს ხარდენახ ბაბა ბევა.

აშხუნ ბევა ლმქემნელი ლებგარილისგა. ჰვიჯს მერჩილ ათხვეტა
 ი ნინ ქამინჩუ ოხდა. ბევას ქეშპიშ სტვირილდ ოხქაჩა ი აშხეხენ
 ჰვიჯს ხაბქენა ნენისგა ი მერმახენ ბაბა ბევას — შდმისგა. ჰვიჯს მიჩა 5
 მუჰდური მელ ლობთონა ბევეშდ ი ჰვიჯ ე'ოჰედვრა. ეჩქანლე
 ესსტარჩინან ბაბა ბევას, ერე ჩიმი რაგაღს გულ ჯედნივ.

2

ზორგეთ ხაშბა აშხე ლარა ნიშგე ეჩხენ. ბაბა ბევა ლმქემნელი
 ზორგეთისგა. გიგუს ხოქვა: — ბევა, შარპყოღე ლახაშ.

ბევას ოსცადა: — დემეგ ესერ ხულეე მიჩ შარპყ.

— მიჩ ესერ ქორს ყუბ სტამნელ ხოგ, ეჯი ესერ მიჩა ხარჯარს
 ჩუქაქა ხონხა.

ბაბა ბევად კათხთექა ქობგვეშ შარპყ ი ჯიკეჩი ჩოსეგ, ისგანჯად
 გიგუ ი ჩუ ლაიშ.

ხან ი დრეუნლეე შენენეშ ფადასს ლაშიალთე ათჯედენ უსურ-
 შანთე. ეჩხალიდ თანეთალეი თვით ბაჩ ოხკიდახ ი ქექრი ლარაასგ'
 ოსდახ ჩუ ი ისგალიდ, ლჯარ აერგ' ანტხენივ, თვით ბაჩ ეი ლეკედ
 ი ლჯთე ლეკვანე ხადხ. ჩუ ვოშა ბაჩ ასდენივ, ეჩშელდ ლჯდვარ
 ირივხ.

ამ ლაშიალეი ბაბა ბევა გარ ომსედელი ჩუ ი ჯიი გაკირება-
 თეასგ' ომშყედელი. ათხე გიგუ ომჯედელი მიჩეშთეასგა ი: — შ' ესერ
 მეგამთექა ჯი ლჯრდეს, ეშთექ'ოღე ხეკამ ლოშგიმ.

ჩეადბურან ი მეგამ ჩუქაქა ბევ' ადლუა ი მეგამეი — გიგუ. მერმა
 ჰამს ბევას ე'ახეაცხუნენა ზორგეთისგა უცხ ჩუქაქა, იმგვა გიგუს
 შარპყ ლახაშ.

3

აშხუნ ლაქვერწილთ' ოთჯერნახ ბევა ლევა ბეჩეთე. ჩოლრჯელი
 მერმა ლადელ ი ყორქ' ომჯედელი ი ლმბარალი ქამ. ამეი
 ნაპერს ლობრაგდინა: — ბევა, მიჩ' ესერ ქორ ლეთი ჩოლშიხელი,
 ჯი ესერ ქვერწილისგ' არი ამეჩუ!

შიშდ წამეი სგომჯედელი ი «ხოჩა ლადელ» ხოქვა ხაღხდ ი: 30
 — ქორს ესერ ჩოლშიხელის ი ქორთ' ესერ ლეჰიან ხარ.

ლექე' ომჯედელი ი ქორშარს ლახშემა ხოსურშერხენქა ამხავ:
 — ტაბგილ როქე ოხდახ მა ქა, ტაბგილ?

— ტაბგილ ესერ იე.

— ტაბგილ როქე ქობლახ ე, გონაბ როქე ნომოლე ხარხ, ლა-
დილ ესერ ხანდისგუნა ლალე, ამეი ესერიდ ხედისგუნე ჩი.

ამ ტაბგილჟი ლელე დემის ლემშედხოლნელი ჩუ. ლალალედ
5 ხანდენახ ი. ნელელე მაზუს იდისგალნიე, ეჯიცილ ლალე სგა ხანქ-
მოლნა.

ფალედ

95. ყვრემშერ ლიხვტე

ყვრემშერ ჩხარა ლახეზა ლენარელიხ. აღაბარ ლანხერ ლემზიგხ.
10 ისლამ ი ციოყ ფარს ლემზიგხ.

ყვრემშერს ციოყრე ნემახელედ ჰეცრიშ ოთარშერ ფადეს ოხ-
ხენახ ჩუ. ეჯი, ცხა, ბეჟინ ათენდახ ციოყარს. ეჯაბარი ჰედურდ
მალენს ჩი ისგახშემახ. ფარ ლექვა შუკე ანლრი, ამელექვა ჰინქებარ
ჩუ აესვა ხანგენახ, გურებდ ოხსყახ ი ლინხი ხანკედენახ ყვრემშერ
15 ი ჰეცრიშ ფადისიშ. გურებ ქობთურლახ ი ლექვა ხეკვეს ოხჯრან-
კენენხ ი ისგა ხეკვეს ლოხდენხ ყვრემშერ ლახგა-ლარდად ჟიქამშ-
ხენჩუ ი ჟი ხეკვეს ოხბიდენხ. გურებს ლაკრანკის ვომთხე მარე
ხანგენა ისგა ი ლემქვრანკენელის ლექვა. ისგთე ლექვა ლექვ' ოხ-
კვრანკახ ი ჩომრედველი ეჩქას. ამხენიშ ეჯი ხანშიალაა, მარე ეჯაბარ
20 ისგა ლახყინენახ გურებს ი დემეგ ხარენახ მაყალე: ჩოთურახ
ეჯი.

ჰეცრიშ ფადეს გუდ ომენდელი ი ლატვთ' ომენდელი ეა ლეთ.
აქეჩუ ომენდელის ი ქალ ლეჟა მელჯარ ომენდელის ჩაგ, ჟი
ლახეთე ი ყორარის ბანარისგა ომენდელის ისგა. ეჩქანდლე ახარახ
25 ლიმეკოჟულ ებიშ ვარგარს ი აღაბარს. ქახენდახ ლარგავალთე უშხ-
ვარ. აერდვეილჟი უშხვარ ხეკვეს ათნახენენხ. ამეჩუ ლადელ ოთ-
ნინახ ი ყვრემშერ ჩხარა ლახვბას ლეჟ' ათშემახ ციოყარ ლარგა-
ვალთე ი ლანბანალ ხანტ ჩუ ოხვიდახ.

ციოყს ი ისლამს ამაბარე მელლატა ქორაშ ი მურყენაშ სანცხვე-
30 რარდ ე'ოთგენახ. ნახნობ ეჯი ლაგალეამეყ ხარენახ.

აღაბარ ლეჟ' ომენდელის, ყვრემშერ. მელლატა ჩუ ლეშეგურანე
ხარენა ისლამს: — მიჩ ესერ ხანტ ხელვენი შილისგა, მინ, ლახვბ',
აშხებენ ესერ იგნის ი ეჯაბარ მერმახენ ესერ იგნის, შომ' ესერ ჟი
გარცამს ქა ხექინე, ერე «ლადიუნდლე როქე ლიურდგულ ლესეს ი
35 ლილპტი დემეგ» ი ჟინემ ხანტ ესერ ე'ოხოსგეს, ხანვიდხოლე თოფარ.

ამეი ხანტ ჟიე ოხოსგა ისლამს ი შიშდ აშხე ჰერდ ოთტიხახ ი
არა უშხვარჟი ოსდახ ი მეაჩხრე, მაჰრენ მუხებე, ქათენდახ ი

ლვარ ომსედ. ტვიბ ლექვ', ომჩედელი ი ბაგლისვა ისგათედდახ უსგვირთე. ეჩჩუ ეშუ ნავზი ე'ახარა ი ეჩქანლევ ისგათედდენვა ლეჩხუმთე. ეჩჩუ, ვარდიას, მოლე მაშედ ხეკურქივ, აღეე მ' ირივ, ი ქოლჩიეელი. ეჩა შთამომავლობა ათხე როქვი ამეი ვრი.

ამეჩუ ლექვა ხვეხახ ი ბარგ მავ ქოხვიდახ ი ქორპარდ ე'ობ- 5 ბიდნახ. ქონება მეშიალადი ლოხოთახ, ხეხვარ მ' ხაჩვდახ, ქოთპოდახ. გიმარ ისგ ჩუბავ მავ ყურგმშერ ლემარელიხ, ეჯვარ ხენსვა ფასევი ქოთპოდახ ი მინა ლოხსვრგებახ.

ლამბერ

96. კვიმფხან

კვიმფხან ლემზივ ლამურყვადს (ვაბე ი ჩვბე ლქპა უშხვარ ნენსვა გორგილვი). ეჯვარ ხოლა წესიმ მეზგე ლემარელიხ, ერე გზარს როქე ბოლანურ ქა დენის ფინვდახ. სლხს დემ ოხნავრა ი: — მო- 15 ლ'ოლე ოხსახთეხ.

— მ'ესერ არი ლესბათი, ე'ოლე ესლწხ ყარვილდ ი ნოა ლქ- 15 თ'ოლე იხნიხ ი ნოა ნომთე.

ლქეთე ი ამთე დემთე ლემხენელიხ, მარე ეი დემ ოხხვი- 15 ტახ, ეჯვად ამეიად ლემომენელიხ. ლიც ისგაშხენ აიშინახ ქორისგა.

ეჩქას მელთერთ' ომჩედელიხ. მელთერს ხოქვა: — ლიცოლე ოხ- 20 კავეხ ეი აღარს.

ალი დემ ოხკავეხ ი მერმადიდ ლხტხხ მელთერს ი ამნემ ხქვე: — ჰვილოლე ადჯუმნეხ ი ეჯი ლქ ესერ ეი ითაი.

ჰვილ ჩოთჯუნახ ი ომჩედ ი ლოხბინა ლიბარჯე ქუშხე ი, იმგვა ლიც ოლმზ, ალი ეი ოხთბა ჰვილს. ეჯვარს ხარენახ ლიც სტუ- 25 რარშე ლქეე ი. ალ სტურარ ჩუ ოთყუჩურახ ი ლიც ჩვათხვეტახ ი მინი ე'ომსვეტელიხ.

ვაბე ლქა

97. ბესილადშ ნალმარგი

ლემარდელიხ ჩავიშერ ბესილ ი მიჩა ჯორი ლახება. 30

ბესილად ი ფარიშ ოთარშერ ლევან ლემარელიხ შანსგარ. ლე- 30 ვანს გალდამ ხაწენა ლუშნუ ქორაშ დვრრე ლქდას. ჩიდ ქა ხობ- ეინა ი ბესილადშდ დემეგ ხოქვა. ხლლინა ბესილად ვარგიშ ლიქ- ვისგს, მარე შომას დემეგ ხქვე, ეჩქას ბესილადდ დავარ ადაე ლალდალთე. ნებოზს დავარ ისგახყა ბესილადს, ნანგვედაქ ბარჯს 35 ხზ ი ისგა ლქიდ ლევანს ი მიჩა გალდამს. ათხე ლახა ამეი

მუგერის ხოგხ უშხვარ, ბესილზდ ქა ლოხქაბ, დეა ხოჩა ხაქვე ი დეა ხოლა, ლევანდ ლეშვიმხენ ჰერ ლახდე: — ბესილზდ, ნომოდ ლოხქაბ ქა!

ბესილ ხაქვე: — მიჩ' ესეროლვ მაზიგ ლახქედა, ჯანარ ესერ დეშ
5 ჯიდეხ, ჯინემ ესერ მა ხაყრის?

ათხე ლეშდ ესტაბ ბესი ი ა, ხედა ჯან დეშ ხობიდ, აღის უღვა ე'ოხიკიდ ი ჯანვემ მუქათდ ჯი ლახაგან ი ხაქვე ხალხს, ერე: — ლოხ-ზახლახოლვ ჯანე ი კვარემ ლეჟა ლეჟ' ესერ ხაღვუნე ჯი.

ლოხზახლახ ამ ჯანე ი ბესილზდ ეჯგვარ მეგქად ესხვიდ, ერე
10 ჯან ლეშდ ანშუაღ დვრქა. ეჩქას მახად ხაქვე ბესილზდ ი: — მინ მაროლ, მახელეჟარ ესერ ლიხ ი ლოხზახლახ ესეროლ ჯანე!

ალი ლევანს ათეშუგდენ ი ეჯგვარ ხაჯიდ თაუ ჯანე ქაქარქა, ერე ჯან ჩეადგან ამეჩუ.

ლევან ლეხრინე ატაბ ქორთე ი ბესილზდ ი მიჩა ლახეზა ხოში-
15 ლიდ ლესისგდ ანკვარ.

ბესილზდ გულ ავად ი მურყვამეი გარ არი, მარე მაღ დო ლაღსე ლევანდ ისგა ლაღჩქუნე (||ლაღამუკთე) ი ხეკვეს ოსსახთას მოლე. ლევანდ ბესილზდს ლაირ ლახემ დანდიანშერთე. ანგენ ი აჩად ი ქადიე ლექსვირთე. ამეჩუ დაჩვირ ხორი ი ალი პაპაშ ხეხე ლი ი
20 ამთესგ' აჩად ბაზი. ამეჩუ ათენბაეენ მიჩა დაჩვირს ი: — იმთ' ესერ ესხრი?

• — იმთ' ესერ ი ამეი-ამეი, ლევანს ესერ ლოჰოდა ლაირ ი ეჯი ესერ ხარ ლეისგ დანდიანშერთე.

— მაღვ' ესერ ქოლვ ლახწონე ლაირ, — მიჩა დაჩვირდ ხაქვე.
25 ალი ბესილზდდ ადსისტე: — ამიშ ესერ ლაწონა დეაშა ხარ, ვოდოდო დანდიანშერს ოთქიდე, ეჩქად.

მიჩა დაჩვირდ მად' ოთჯჯრე. აღის ჩუ ხოხალ, იმეი მასსგარ ლიხ ლევან ი ბესილზდ ი ხამბაჟ: «იმნარ როქე ათმუნდ ლევან ბესილზდს?!» ი ხაყლუნი მიჩა ჯიმლაშ ლალატდ. მად' ათყაჩ მიჩა
30 ჯიმილს ი ქახვიდენე ლაირ. ადტყჯჯრე ჩუ კანვერტ ი ამეღსგა ხაღრა, ერე — ხემა ქანქედენე, ამეი ბესილზდ ხეკვეს ჩეადგარის დანდიანშერდ, მიჩა ლახეზას ესერ ჯი ადგარი ამეჩუ, — ამის ხოჯრი დანდიანშერს ლევან.

ათხე ალ ლაირ ქანქედ მიჩა დაჩვირდ, ეჩქას ხაქვე ბესილზდს,
35 ერე: — ალ ლაირ მიჩა ლალატარ როქე ლი. მიჩა როქე ჯორი ლახეზა ქორს ლდგარ ლიხ ი მიჩ როქე ამეჩუ ადგარის დანდიანშერ.

ოსკენ (ოშკენ) ამეჩუ ბესილდდ ეი ი ანტიხ ლეშდ. მიჩა დაჩვირდ აღშეურანე, ერე: — შუკვს ნომოლე აჩად. ვიცხილდთევი როქეოლე ანვად, ეჩხენჩუ გვალვლდთეჩუ. გვალვლდხენქა როქე გულ ქედნი, მიჩა ლასება ლდგვარ ირიხ ა მადე, ეჯის.

ანვად ბესილდდ ი ჩეანვად გვალვლდთეჩუ ი ქირისუფულ შგ 5 ისგა მევდე ლი მეშხად ლრექე ი გულ ავად, ერე მიჩა ლახება ლდგვარ ლიხ. მხ ბეკვეს ჩემნეს, ისკორე მიჩა გუჟსგა: ქორთ' სნჯდენი ი მიჩი ჩვადგარის. ანვად ი, ლატლის ხოზგეხ ლნბნაშნა ჯარაშერ, ლკ მერმახენ ლეჟა ლეე' აჩად ლატლითე ი ჯარაშერთეჟსგა. 10

ჯარაშერ აღარ ვოხუშდ ლახება ლიხ ი ვოშთხე ლექეა მევდე ლიხ მინე გაქირებათე ი ეშხუ ჩუ სიდ ქორს. ამთეჟსგ' ანვად ბესილდდ ი აღარ წამ ჯიმილ-დაჩვირემ გეზლირ ლიხ. ათხე ბესიდ ამ მიჩა მუხებეა ხაქვე: — ჯალე' ესერ ჯარაშოლე სნკიდხ ი ლექე'ოლე აჩადხ ლჰათე. 15

ლექე' ანვადხ ათხე ბესილდდ ი მიჩა მუხებე ლჰათე. ამეჩუ ლეჟანს ნოდარ ხაწა მქემემ ი ბესილადშ ლაროლს სქმე კაჩჩუ. ისგლადელქა ხარჯ ოხვიდხ ლეჟანდ ი ღიჩა ეზარარდ მქემას. ნოდარ ლახ ჩვადდირანს, ლეჟან ჰვილს ხაბურგა ი ჩეაჩად კაჩჩუ ნაქემიშ ლაკემართე. ანეი ბესილდდ ი მიჩა მუხებემ ოსკადუნეს ი 20 ლეჟან ჩვადგარხ. ბესილდდ ი მიჩა მუხებე ატანხ ლეჟა ლატლითე.

ესნარი ლეჟანიშ დაჩვირის ი ბესილდდს უშხვარიშ თხვიმ ხალატხ.

ლეჟანიშ დაჩვირდ ბენად ლამიხზე ი: — ბესილდდ ესერ ისგოლე ლამსყეხ ოთარშერდ, ოდო ე'ესერ ხვეტნიხ. 25

ლიხვეტიშ მაყალშე ბესილდდ ტკისდ' ისგანსყეხ ოთარშერდ ი ამ ბესილადშ ნაბარწყ ლიხ წულკიანარ, ჩუ მხ არიხ.

ჟაბე ლჰა

98. ლაყვირის ლეტყეც

აღ სოფელს ლაყვირი ხაშხა. ათხე ეშხუ გარ მეზგე ბეიზგე. 30

ათას ი ჩხარ' აშირ ი ღერეშდიეშდიეშგვიდ ზაყე, მარტიშ თევისგა აშხე ლეთ მიშგუ მუხებე მახნილ ლეშდერ კრებას არდა. ქანვად, ეჩქას ლოხქედ: — მნიჯ ამბვე ლსვე კრებას?

ეანემ მქვე: — ეჯისოლე ნომა ლოხქედ ი მგე ესერ შმის ხარგანდა: ამხენქა ქოლე ოჩვად, მადეა დემის ესერ. ფეშნიხ ნიშგეშლა. 35

სოფელ ეიქამშხენჩუ ეჯ მეიშ ბაჩარ ანლურდახ: — ეჯნარ ლეგნებ ესერ ხვიდ ი იშვანთ' ესეროლე ოქანდ მეხარ.

— მაღვე ლახაიჯ ამეი ლი, ხოჩ'ოღვიჯ ჰამ გვარ ი სემი უღვა ღანწრიჯ სრის ამეჩუ ი ნეხსრიჯ ბარგს ქა ლპისგდ.

იჩჰალ ეჩქას, ლწიდ ლეჰტრმაშთე, ნწ ლარდაეი ხვაყვრედ ჩუ ი ფიტკრიშ ლარდა, ფიტკრიშ ქორ ი ზერმე ლარდა, ქორს ჟიქაქა 5 ხაგწწ, სლი მწგ აშხვეი სსსგწწ.

სოფელ ჟიქაქა, ათხე ლეხეკ იწვენი, ამექა ხოშა ფაფალ ხად. ესწარი სლი სხცგვბ ჩუ, ჩუ ხოგწბ სოფელს ი ლწლწიგალ ნაკლდ სლი ჩვადაფე. სლი ფიტკვიდ გარ ესღვრდა ჩუ. ჟიქაქა სირღე, ხო- ლემ ჰარსკ, ქვწხწრ დემის ჯგეჟრიე ჩუ.

10 მი ნებგვა ი სწულდ ნებჰვე მად ი ჰადვისგა ლეჰწჩ ხვსწე. მა- ხწილს ნამაგვეშ ახრეკა ი ფიტკრიშ ქორთ' ოთქინა ქა ი ამხენქა ნწადანქა ქა მეჰდე, ნწგ მიჩ ოხიყა გიმთეჩუ. ამ წწმეი ქორი ჩომ- თვეფელი. მწგ ფატწწწე გარ ი არწვიღშე გარ ასწდ სერ.

ნი ნიხალდა: მახწილიჯ ლუღვაშე ირი. სმის ხვეყღელ, ჯინენ 15 ებ ემცდ: — ჯი ესერ ამეჩუ სრი, ქა ჰენწთექა ლახწდობთექა მეჰდ' ესერ ლი მწგ, გონწბ ნომოღე შარ.

ეჩქად მი სეითბეშ ქორთეასგ' ოღვირ ი ჩეწმქენბ მწგ, ლერქვეწრ ლამწქეხ. ამწუქა ჩეწდრჰწწ ი გიმ ლეჰქვა მეწღე ლწავ ქალწთე.

მიშგვა ქორაშ ღერვეშდიარა მეგრე მანგწრხენქა ჰარსკ ეწსუ დე- 20 მეგ ასწდხ ჩუ. ღერვეშდ ლოლწქხენქა ღეშდ ქოხსწდხ ი ღეშდ ჩეწდ- დავწწწხ. ღერვეშდ ხწმ მწგ ქოხსწდხ: ჩეალხენქა ქა ხეყფენიეხ.

ჩოჩვდლდ ი ბარგწრ ქა ხეწვენიეხ. ვობაშ ოხთიედ ჟი მოღე- მოღე. ქვინგმგენოლ აშხე სდგის ღერვეშდ ლეთ ადტუმურეხ. სო- ფელ მწგ ნწ ნიწწრჯვიე.

25 მერმა ლადელ შიშდ თავრობ აწწდ მესტიახენ. თავრობ დემ იჯრპვიე: — ამეჩუ ქორაწრ როქე იმეი იგნიეხ, ნწ როქე ეჩღესგა იმეი ხვირდიედ, მადეჲ ქ'ესერ იმეი ოხსეღწიედ.

თავრობდ, — მ'ესერ ნწღენა, ქვინგმგენ' ესერ ვოშა ნწრღენა, ნამშწ მახუ ნწღენა, ლაყვრაშ ი ლწგწაშ ლერეჰე ესერ ვოშა ში 30 ნწღენა, კიბდონწრ ი შკაფწრ ვოშა ნწგწენა, — სლი მწგ ჟ'აღდიარ ი: — მისიშ ლეზობდ ნამშწწ ესერ ნაჰვღახ ი ეჯღწქა ვარჩაიღწე.

სლი ქა ლანემხ.

მერმოლუ მად' სღზიგწწწ ამეჩუ, აჩწდხ ტაფ ი ათხე მი გარ ხეწრი სერ.

99. ღვაშრე ლიკარქ

აშხუნ ოჩვადლ ნა სემი მარე ლთხვართე. ლექვე' ოჩვადლ ნენს-
გერ ლექვა. სადგემ ქა ლანთონე აშხე ნიშგე აფხნეგდ ი: — ბარგილ-
დარ ესერ სგოღვ ოთხვაფელ სადგენთე ი ჯი აბეტი ესერ ღვრი
ლპაგიდარითე, კოჯარტი. 5

ანვად ნაბოზს ი ხოშა ღვაშ ანვიდ, სემი კამინ ხაგან ნეპარ.
ბაზი ამეჩუ ჩუ ხვარიდ ი ხოჩა ლეთ ოხსყედ. მესარ ჰამს დოსდ
ოხუვანდ ი ოჩვადლ მსგ სემი ი ჯორი ანხე. აფხნეგდ ადგარ ღვა-
შარ ი ეშხუ—მი. ე' ოხვიცედ ნაგ სემი ი სგონევიდლ სადგემთელისგა.
მერნა ლადელ ლალსინარ ლანეგხხ ი ქორთ' ონევიდლ ვონთხე 10
ღვაშ მსგ.

კახ

100. დაშდვაშ მახალ

ქუბერხენ შამირეხ ი ხვარაშ ვარჯისგ' ესერ ომედეელი დაშდვ-
მერმა ლადელ ლექვე' ოღვირ. აფხნეგ დარ მეკარქ ი ნი გარ ოღვირ 15
ლეჟა ჰოკრილშ ტვიბ ლეჟა. ლექვეცე მად ლთხილმარდ ქუთულ-
თეფი. მიჩა ნახე იმგვა ქა თერუნ ი იმგვა დემეგ. ხვექნ, ხვექმ ი
აშიუნლეე ჩემთეფთ ნახე. ჩუ ხუგ ი კარკანდ გარ სეიპ. ლამად თი-
ბავ თე ი ჟვერას ცილარ ქა ლუფინჩხურე ხად. აშთეფსგა ისგ'
ოღვირ. ლოხო გვი ი შმის ათკარჩხენა. ამხენქა მერმა ჟვერათ' 20
ოთსკინა, ლეე მესმათე ი ეშხუ კილომეტრ ი ხუნსგამ მეგმარქა გარ
ომედეელი ნახვაშ ლთეფალა.

ათხე აშის გარ ხვაქიმ. ამეჩუ ესპერა ქა ი მეგამხენქა, კუნჯაზს
ფოქ ხარ, ამთეფსგ' ოთსკინა, ნუსევიქამხენჩუ ჩოხშიდა ი ფუნთ-
ქვირ ისგოთხვადა. 25

ამეფსგა, ლაჯვიპთეფსგა, ხვექყულელ, მარე დემშე ანვად ქა.
ჩვადბურან სერ ი ონევედ ი ხვატ ოხვიქი. ეჯის მებიდ მხირ
ლოხცივი ი ისგოთქვიქ, მარე ისგაწენ მამაგვეშ წვა. ათხე მიშა
ისგოღვირ ლაჯვიპთეფსგა. დემეგიდ წვა. ამეი ლამად თე ი მერმა
ფოყთე ქურუ ხარ ი მხირ ეშთე ოსსიპ თი, მიჩა ლელყვირს ე' ოხ- 30
ბილინ. ლამბინე ლიყული ი ხვატს ი მხირს ქა ლამბიშდიე. ეჩ-
ხავ-ამხავ აშიდ მსგ ი მუბვირისგ' ანცივირ. ეშხუ ქა ლოხოთლ, მარე
დემეგ ათხვიდ: — ა, მუქენია, ქაიჯ ნომ' ანეე, ოღო მეშხე ლა-
დელიჯ ჯარ!

ი ლოშდ ი ლოშდ გარ ონღვირ. ყორღლთექა ქონევედ ი დაშდვ 35
დემეგ ანვად ქა. ქამ ეჯეი მუწვირტ ლი, ერე ფხულა დემეგ ხარ

თეთე ლზისგ. გუნ მცხი მად. ისგა ლუკერემე მად ჩაფულ, ზეტვარ, სახშვირ, მარე ლზიდვიჯ ჩუ ხვიდგაროლნი, ეჯლაჲ ეიშჯ ხვინკარი შმიშ ლალზჩს. ამეი ჯორი საღთ ქაჩანდ ი ფიცხ-ფიცხ მესში. ათხე გულ ონვედ, ერე აღრი ქა პირველდ. ვოხუშდ მინუტ აღრინა, 5 ეჯჟი თხვიმ ქა ლაჲქვიქე ყორქა. ეჯგვარ ი ეჯგვარ ესყვილ, ერე შდქვარდ აშ ანჯეჩხ.

ათხე ისგა ხვძდგრ თეფიშ სტვირ ნანღლშისგა ი ქაჲ ლოხოთლ ი ქაჲ აშყანდ თეფ ი დშდვი ქათსიპულ ამექა. სერ მხბრარს ოსაფხქ ი ე'ოხბიდინ ი ჩოდვირ. ქინქილ გარ ხოწვანდა, მუს ექაქა 10 უშვევარ ლახტეხა. პრატულდ მულვანდა, შლი ოთაბ კინჩხს ი კაჩ-კაჩნუ გარ ჩოხთირინ ჰოკრილშუ ტვიბთე. ეჩეჩუ ჩოცურ ი მი ფოქთ' ოდვირ. მერმა ლადელ ლეჲა ლოხვეტხ ი ქოთტუმირ.

ღეშდგრ

101. დშდვშ ლიდგარი ტყენშვ

15 დავარს ხვექმ ტიტას ი ეჩელეჲა აბეშიკარ ანჯანდ იშგვიდ მარე. აღჯარდ მშქვეხ ი: ეშხუ დშდვდ ესეროლვ ოდაგრ, ტუფ ესერ ხაწჯხხ.

ოთსუნთაღ ხარამთე ი ნაზეს ხვეწდ. ქოდვირ ქუბრულაქა ქექა ეი ხარამთე. ოდვირ ეი ი დშდვშ ნაზე ლანგ. ლაჯვიპხენქა 20 ლმვედოლნელი ი ეწვარშ გვიზს ლემხებ. ხვაჰიმ ი ხოშა კენჯაბ-თეჲსგ' აშვედღნ. ამხენქა ნაზე დემთე ხაგ. ხოხვრა ლუმლად ხაგ ი შმის ხვაბურგა აშხე შივშე ი მერმა შივშე ცენტრა მულვა. ე'ოსენკე ი ლოხციქვარ ი ლიყული ადბინე ლაჯვიპისგა. ანღრი ქა, მანქისგა ლიფხქი ხეკვანდ, მარე ქოსოქდ. — ჰა, მუქენია, ისგაიჯ ნომა მანფხქი, 25 ოდო ხოლაიჯ ლადელს ჯიცადი!

ქაჲ ახშდანხ ი მურულდისგა ისგა ხვძდგრ ი ქაჲ ლოხოთლ ი ქაჲ აშყანდ, ჩუქაქა ე'ოხპარ ი აჩანდ ლარჩუ. ეჩეჩუ ლდგვარ ამხვიდ ი თხილმარში ლესკვერ ოთაბ ისგა ი ეჯჟი შმთირი აშივ ლეთ კი-ლომეტრს. ამეჩუ ქვინ ლანტახ, თხილმარ ყიას ხან, ეჯჟი. ცენტრა 30 ქანკულან ი დეჲ ჩუ მოშ ხვაუზე ი დეჲ ეი მოშ ხვიტხე ჩახმანხს.

ათხე მი ეიბაჲ ოსხვარი ი ჯინემ ლიდვექ ლანბინე. ეჩქას წიფ-რანშ ტყენ ოხვიქჩ ზესყი. ეიჲ ლამასდ ი შიშდ წანეი მანდმელ ლექა ხვაჯდ ჩიქი ეშხუ, ლვე მერმე, ლვე მესმე, ეჩქას ქვინ ე'ოხ-ჩანდ სერ.

ღეშდგრ

102. ხონა ზგარობ

ვოხუშდ ოთჩიდინჰნდ მეთხვარა მაშრიკალჰს. ბჰზი ჩუ ხეპრიდ სადგემისგა. მერმა ლადელ დარ შმჰეროივხ ლაზელალთე, მი ხომედე: — ქაიჯ ღერვ' შმჰერინდ, ჩუიჯ ჯადგარენე, პირობსიჯ ჯაჰვიდ შმიშ.

აშ ხევეტრალ, მარე დარ შმჰეროივხ. ათხე მი გარ ოდვირ. ამ-ხეიდხ ჰერსკენარ. ეშხუ ჩოდაგრ. ოლის ნეჰშდ ხაქიმ. ამნემ ადსკინე ი ტათ აჩანდ. აშ მიხალ, ერე ოლი აშთეასგა ისგა ტეხნი. ონჰვედ ი ამეჩუ პრატლდშე ყურყე ოხვესყ ი მი ჩოთეჰე. სალთუნლვე ამეჰე' ანჰად, სგებნე ქიწხ ყურყევი ესიგ, ქა ლოხოზდ უცბად ე-ბავ მენწირდ, ისგა ლხერმან. ლებარ ოთითშე ი ე'ოხბერკილ ქემ-10 ხარ, ქონჰუ მიჩა დიეშთეჰა. მიჩა დი ეი მათონთხა ი ჯი კინჩხარქა მან ლებერკილ ი ოდვირი ლარჩუ. ჩუხი ლამად თე ი ჰვამარხენქა მოლე მეშხემ ლაჰვეენე თხვიმ. ლოხეავ სვანთალ ი დშედვან თხვიმ. ათხე მეჯრა სგებინჩუ ოსიბჯგ, შმის ლოხტყეიბ თეე ი ოსმეგინ ა მეშია, ათლანდა ჰერ ი ნებგეავსგა ხვეხა, ქახსიპულ ა დშედე ი 15-დერა ლეჰეა კილომეტრს გარ მად' აშყანდ!

ონტეეხ ისგა სადგემთეასგა ი აფხნეეგ მან მი მეხარბალხ.

ლეშდერ

103. მეთხვარიშ ჰისტამ

ლეღმარვდ ოდვირი ლთხვართე ცხვანდირისგა. მეჰემ ქა ნანჰვე-20 რუნლვე ღორი მეკარქხ ღვანარ. ათხე სერ ჩვამბურან ი ლაზ დემთე მარ ხოშა კენჯბიშ სავარტეი. ამეჩუ კენჯბ ლეჰეა მებჰკვილ ხად ი ეჩელეჰე' ოთცყერენ ედ ლეთ. ისგლეთ ირივ, ეჩქას ეშხუ მარე ანჰად ჰისტამისგა ი: — ნეპოლ, ჟიბავოლვ ოთსგი! — ე'შმეცხენ ი ოთსგი ეიბავ ი კალან ნახიმ დეშ მეზნივ, ეჩეჰი ლგან ოოშა ნეჰშდ. 25 ე'ოხკაჩენ სგებინხენ ი სტვირ გარ ოსმეწეინ კაჩეი ი ჰერ ახლანდა, მერმანხენჩუ აშყანდ.

მერმა ლადელ მეჰარს გარ ხორკან ლჰკურინან ლორღობჩუ. ეშხუ გარ ქა ლოხვეჰემ ყიაქა ი ნალგემიდ ჩეახბევიბ, ძიკე ეი ლხხანდ.

ლეშდერ

30.

104. მეთხვარ დშედვან ლიშირჩელანსი

ათანს ი ჩხარ' აშირი ი ღერეშდიეშდიშვიდ ზავეი ნარტიშ თე-ვისგა ლთხვართ' ოჩედლ მი ი ტარიელ ლალ ხვარანშ ქარჩისგა კვანთეჩუ. აშხვ ლასგვარხენქა არა ღვანს ხოსგლიდ. ამთეასგა 35 ნესმი ედღრე ლიოჯნჯელიშ მაჯონ ჰერ. ლანად თე ი ღვანრე ჩუქა

ლაცკურიძეში ძირისგა ვრის სემი დანშდვარ: ემხუ ხოშა ი ღორი ბელარ. ესნარი აღმარ იღნჯელს. ტარიელდ ღალ მპქვე ი: «ჩოღვ ოჩვადლ ამმართე, ჩოღვ ოღვბარდ». ამმართე ლიზიწმ ვარია ხვექარ. ვოღვ ამტყვასგარ ეწიწადა, ეჩქად ლაზ-შიზ დემთე ნარ. ხანსარჟი

5 ხვარიდ ი ღვაწარ ქა ნეწღენის, ამ ნაშგახ ეიფშენჩუ. ნაბურუნღვე ჩოჩვადლ სადგემთეჩუ. ბაზი ამეჩუ ხვარიდ სადგემისგა. შლი დემდი ღადელ ღაჰ.

თახა ღადელ ღირპალდ ეი მეჩღე ხვესვდ ლაცკურიძეში თხუმ-თეჯი. დემდი ღადელ ღვაწარ არღახ, ეჩეეი მერმა ღადელ ხოხვ-
10 როღლუ გარ არღახ, თვით სემი ღღაჰუ, მულეშირარ. აღმარ ღორი ჩოღვბარდ ამეჩუ. ათხე ოხსგიდიღვდ ჩუბავ ი, დემდი ღადელ იმგვა არღახ დანშდვ ი მიჩა ბელარ, ამეჩუიდ ვრის ღანდი.

მულეშირარს ჩუ-ა ჩუ ხეკეანედ კაჩჩუ ი ძირთეჩუ ჩონჯეიდლ. ძირიაგა ჩოსდელ ი ქოჩვადლ დანშდვართექა, ღოხბინედ ღითხელი.
15 მწ ფოქთეღსგა ისგოღვრინედ, ისგაშხენ ჩამგ ნანთხვარამ ჯიჯწმ გვეში ღი. ღოშგიმ ყორს ღოხვავანდ დანშდვრე ღაჯვიპს ი ქა დემ ჰედნის. ამხუნღვე ქადსკინე ი ნამ ოხთოფედ ი ქაშყანდ დერათეჩუ. ათხე ისგოჩვადლ ღაჯვიპთეღსგა. ისგაშხენ უსგვა-იშგვიდ მარე ჩუ სკვღა, ეჯეი ფეკვი ჰდგი ხღღვა. მი ხვარგადი ტარიელს ღალ:
20 — აგანიჯ ხოჯშირა ხარიდ ქორისგა ი ისგვაიჯ ღიტკრღეს დემის იშვრის იაგეში ი ღეჟაიჯ აღირ ი ჩეჰჯ ათხვარმ ენხუ ბელ.

ტარიელდ ღალ ვარია ნაქვე: — ჯი ესერ შიჩა დეიშ ი მულეშ ღოშგმე გეზალ ღი ი დემის ესერ ხაცრღენე შიჩა თხუმ დანშდვარს.

ათხე სერ ქვირქე ქოხჰონ თბუმქა ი: — შიარლ' ესერ ნომოღვ
25 ონფეშ, — ი ღეე' ოღვირ ი ოთბურგენ ღესგისგა ი წესდ დემ ზეიტანტვე ისგა. ტარიელს ხვექარ: — ტარიელ, ხოშაიჯ ღერმეთ-ღო, ისგაიჯ დემ ზეიტანტვე ი დოღვეიჯ ხოშოღლუ ღასვხ.

— ა 'სერ ღულეხვღე ნიშგე ბედ, ნიშგ' ესერ თან-ნანთსჰვს ნიშგე ჯიჯვე ღემთაჟიდ აიხდესახ ეი.

30 სერ აკოთბურგენ კინჩაჩუ ი ღართრიშვ ღექვე ონჯუ, მიჩემთე ღექვა. ნარჰა ქა ეუშუ, ეჩქად მაჰაგვეშ რაქვე, მეგემ შმთირნიე ეჩა ნახუნსერ, ი შმეაუ ძანტუბეკ ისგა ღოშგმე ქეშმარშვ ი ღერეიქე მავ სგა ღეკრღლე სგებინჩუ ეშღე.

ტარიელა სვექარ: — ტარიელ, ხონკი, თაკვამ ყურყვ ისგაიჯ ხავდ
35 ქემბარა, ეშჯ ოღბერკლად ხონკი, ოღო მაკრღლეიჯ.

შლი ეჩობბერკლედ ი ჩუ ნიზ ამეჩუ. ათხე ტარიელს ხვექარ: — ღეჟაიჯ აღირ ი მერმე ბელღიდ ღექვაიჯ ანჯე.

ლექსი აჩნდ ი ისგაა ლწაბურგან ი ეჯნენ ჭჭუფე ხწუხეკე ფხულა.

— ლექსოღე ოღვირ, ოღო აცრულ'ესერ.

— ლექსაიჯ დემის პწღღე, ლექსაიჯ დემის კვედნი.

ლექსი აწჯად სერ ი ქ'ობხბერკლედ პლია.

აღმარ ფაუს ოთაბ ისგა ი წი ამღვა ლწთრიშე ჩუ-ა ჩუ. ჯი 5
მულეშირარტ' აჩად ქა ი ეჯმარ ახღვე. ხოშა დწშღღეშ ნაზე ჩუ
ხაგ ლწრჩუ ი ჯი დემეგ წვა.

სადგემთეფსგა ისგობუნქურედ ბელწრ ი მულეშირარტ. მწუშარ ი
მწაღწრ ხეაედ. ჩიწხე ქ'ოსტყაბედ, ეშხუ ბაკლაშკა პარაყ ნულვე,
პლი ლოხვიშდ, ჩოთღირანდ. 10

ათხე ღორი აშირ მეტრს ხვიდ ტაფთე ქა მეზი ი ლწრ ნარ
ლექმარო ი, ჩუ მეჩღე ემა ირი დწლხენჩუ ე, ხეწხეიესგდ, მადეა
მეზარ როქე ქ'ოგხელი ლღღმარ ლოწდ ლატახეი.

ოთსგიდღედ ლწრჩუ ი ჩუ მეჩღე დენეგ ლწსე, ოთსგიდღედ ჟიბავ
ი დწშღღეშ ნაზე ჩუ მეგღღელი ნიწგე ნაზინთეჩუ. ტარიელდ მწქვე: 15
— ტყენს ესერ მიქჩე, წეიწღებ' ესერ ქა ხეწწედ.

ღწრიაგა ხოშა ბწჩ ხაგ. ნაზე ამთეჩუ ლი მეგღე. აშხეხენეჟი ჟი
ლოხქაბდ ამ ბაჩე ი მერმახენჩუ ჩუ ლოხტასდ. თიუმ მი ხვი ი ბაჩე
ჩუქა ლექა ლოხციქვარ. ეჯგეგ გეიშგ' ამახეს! ლანსკინე ქა ამხენქა
მეღღელი, ეიშე ჩუ მეკარ დწშღღედ. ეჯგვარ ამყალწნივ, ერე ტაფთ' 20
ოთსკინ ქა. ტარიელდ მწქვე: — ა 'სერ ბოლა ვარღან, ლატეტ'
ესერ ლიზი მადმა!

ოასგი ლოშდ ი ტარიელს ხაღვიქ. ლერთან ტეტს ქა ისვილი ი
ლერსგვანხენ ჟი ხეაერენი, თღფიშ წაყირ ხარ. ათხე ტარიელდ
ლახ ემქურქკინე, ქოსქინ ი ქაქარ ლექვა ტყენ ხეაჯდ. ათხე ნი 25
ღწმბინე ლიღვექ. მი ხეატყცი თხუწხენ. მიშგვათე ჟიე ესუღდ დწშღღე
ი ტარიელდ წიშდ კაჭღილ ხაჯად ქაქარისგა, ლეე სგებინიენ პაად
დწშღღეს. კაჭდ' ოწსვილ თხუწ ი ეჯის მიწღე ტყენ ლწპიდ ისგა ი
კაჭდა სგა ლწხსად თხუწისგა. ხწფხეკე კაჭდას სგა [ტარიელდ] ი
ქაიყვიფ ი ჩიქი ეშხუ ხაჯად, ლეე მერმე, ლეე მესმე ი ლიფღღეწენ 30
პღბინე დწშღღედ ი ქ'ესწვარ ლოშგომჩუ სერ.

ქოტყახდ ბინათე ი თეფ ბელწრს ქოხკვარახ ი ნენსგა ლარაქაქ'
ოთდახ ი გეპად ლღწენ' ეწვიდ. ვერჩი ჩოღწიწელი.

105. ბაბა სოლომონს

ბაბა სოლომონის ცალ მეთხვარ, ცხმა, დარ ლწესელი. აშხუნ
ომჩედელი ჩვიბტევიშ ტვიბ ლეა. ამეჩუ ლვაშ ი კვიტრა ჩოთდაგრა
ეა ლადელ. ათხე ნებოზს დარს ოთბინა ლიქმურელ. ხაკუჩ ბაზი
5 ხოჩა ბინა ვნთხას. ჩოხვიდა ძირთე (ნენჩათე) ნათხვროლ ი ამეჩუ
ხათხელინა ნენზს, ერე ლასემდ ეშხმარგეს ეჯი. ეჯგვარ ესერ
ახხუა ნენზ, მიჩას ჩი აბთქენა, ერე აშხალ ესერ მანგ გიმდ ხანქენა,
ქა ლუსუფთავე, ქა ლუჯელვაშალ.

ნათხვროლ ამფეხსგა ისგოხვიდა ი ვაშვარეი ეი ლოხრეკა. ზექ
10 ოხვიდა მასარდ. ჩიხახვარ ლატყბად ლოხდა ისგა. ანეი ჩოლბურე-
ლი ხოჩანდ, ეჩქას გვამიდ სრვილ ბაჩ ომშყედელი. ლახმბაჟა ესერ
ჩუ, მარე დემეგ ოთჯგრვა ი ადანიდ ოხკვარ, ეჩქას ლემასგვეი ხო-
ყირა ი ლემესგ ჩოთპანტა. ათხე ჰეკვ ლახარა, — იშგანდ ესერ ლი-
გვეშ.

15 — მარ' ესერ ე ავრ ლი, ე სგოლვ ანვად, ლერთემ ესერ ნალ-
ეჯრ მასარდ ხულვე.

მესმეშეი მაგრიშ (მეგემე) ნაყვიჩ ესერ ოხკვარა ი სერ ჩოთ-
თქვიმა ლემესგ, მეკქმარ გარ ოთციკირა.

ათხე გულ ომწედ, აძსვალდ დემეგ ლი, ეჯის. თეფდ ოსფხეჟა
20 ეი: — ატ, ხოლ' ესერ კუშქულდ, ნომოლვ ოსლალტე ჩუ! — აჟეი
სგა 'სერ ათგენა მეგამ ლასჯჯვეიდ, დოშდულ ე'ახწედა გიმს,
ლოჰოდ' ესერ გვი ი ხოჩა გვარიშ ლელართ მეგამცალ ესერ ოლ-
მანზ მიჩეშთეხსგა. ათხე ქა ლოხდა თეფ ლადგარიდ, გუნ ეაერ ნა-
ლებ ჰერ ხასმოლნა ქა თეფიშ. ალი ნაზიმეი ესერ ესჩემა ეი, ლას-
25 გამშე ესერ დემეგ ახსგენა ეი: ეჯგვარ ესერ ოთბინა ლიყულელ,
ერე გიმ-მეგემ ესერ ოლქუთნელი, «კიდევ, კიდევ»ს ესერ ხაყ-
ლუნა.

— ვოშ' ესერ ლემარ მიჩა მდღვარი, ვოშა? — ეჯის ესერ ლახ-
ქედნახ მარვ-სამ ვდგიხენქა ქამ მერდოლ.

30 — ეშხუ ესერ, ეშხუ! — ამის ესერ ოსცადა.

— ინლა როქვ ათწინენა ეშხუ გარ ამსვალდ, შან გარ როქ-
ოლვ ხარ!

ათხე ბაზი სგა ხაგ ალ მეგამ ლალფარს. «ჩუ როქვ დემ ირჰი!»
აშხუნდვე ჩოლრჯელი. ლეე' ათპირე ამთე ლეეა: «იმეი ესეროდ
35 ლესესხ გოწარ!»

ლეე' ომჩედელი ი ამეჩუ წვრნი პერ ლემგენ. ალ პერს შხელ,
შხელ გარ ესერ ხანგენა ი ხემ' ეჯეი ლუმკვიდნელი გარ ესერ.

.ლოხბინა მუჯროშე პერიშ ერხაე-ამხაე ლიპანტე (ლიფხინკელი), ცხვი ე'ახხუა ნენსგაჩუ, მამაგვეშ ხათმენ', ეჯეი.

ლეღვერ ჩოთცივია სერ ამეი ი ძიკვარ ეი ოხკიდა, ლექვე' ახ-გენა ი შუკეს ლახხუახ ქამკეთე მეზა მეღვეპარა, ლახქედნახ:

— იმლ' ესერ ხაზ ამეი ხოლა ჰაბ, მ'ესერ ხათემ?

ქა ლოხთონა ლედვ, იმგე' აცივირ პლი ი:— უნკიდხოლვ, მიჩ 5
ესერ დემ ოხჯადა. მინ ჩუ ნომოლვ აღღვენხ ეჩეჩუ.

ჩვაბე ლჰა

106. უსგვირიშ ლიხვტე

ეშხუ უსგვირს ახშდახ მელლატა, ეჩქას მანკუ ჯვარილდს ოთ- 10
შემახ სანყვერ (||სანყვერ), ლვე აპკვირ ი ლვე ფხვტრერ. ეჩქას ქათქვეცა შეანემ ფადაა.

გვალდერ, კვაკვეტ ხაშხენა, ეჯეი ლემზიგ. ამის ხაგენა ვიღვიშ გემილ ლქმამ შრპყ. პლი ომქედელი ი ფადასს ესხუა სგებინენ ი ამის ხათრე: — ხოჩ' ესერ ჯარღეს ხოდისგ. 15

პლი აესვა ქა ლოხშუა, მაგ ჩომსედელი. ნიშგე ხოშამ აფრასუე ხაშხენა. ომქედელი პლი ი ჩხარა მახელეშეს თოფარს ქა ლახბიშდა, თხუმ ლოხკვარა, ე'ოთხვააა ბაგ ეჩხენჩუთე. თოფარ მიჩ ხაშვენა, ვოდე ქახენჩახ, ეჩქად.

ქა უსგვირთე ი უსგვირს ჰელ ქა ხაშშედენა ჩი, ქამარ გარ 20
ლემსიდხ. ქვინჯგენე ი მარე მამაგვეშ ლუმწვენელი.

ათხე შეანემ ფადას ისგდ აყველ ი ხუნსგემ მარქაფ ხაჩიდ ი ხუნსგა ლემშიმ შოქამ. ანჯაღხ აქენიმ ჯარჯისგა მეზა ი მელლატამ ხუნსგა ჯარ ქახქვიცხ ამხაე ი მარე სგებდ ქოთჩიშხ. ე'ომბინეხ ამეჩუ ლიშიპლ. ამენისგა ლაღვენარინენ მეზად ოხბინეხ. 25

— ატ, ლაჯგვამ ესერ მეჩი თხეროლ, იმუგვ ესერ ოთჩედნის!— ი ჩოთქკიეახ. ქვინჯმგენე მაგ ლოშდ უნტიხხ, მარე ლალ დემ, ქა ლვე ხალხ.

სგამალიდ მელშე (ბურღვიშე, კიცშე, ლეცირიშე, ლეჰიშე ..) გარ ომქედელია. სგახდენახ გვალდერიშ კვაკვეტს. 30

— ეზ' ესერ პატიე ხოყრა მიჩ ი გუნ. როქე მაქემარ ლიხ მიჩა: შეანემ ესერ ფადას ხუნსგა ქოთყვიჩა!

ე'ანავიტხ პლამარ (||პლარ) შეანემ ფადასდ, მამაგვეშ აცივირხ.

ჩვაბე ლჰა

ზღაპრები

107. ჯამსხერს

იმეგ პრი ეშხუ [ოჯარ] ბეთშილდ. ე'ანპირსდებ ი ჯამსხერსა ათეხხ. [აშხე] დადად ე'ანკიდ მიჩა ქაშეემ თეკრეშ ლთხეარარ ი 5 ქა ლახემ ალ ბეთშილდს [ი ხაქვე]: — ჩიქი ესერ ეშდსემი გარ ლჯან ლი ჯი. ვოდედ' ესერ ეშდარა ზავთეეი აჩეს, ეჩქად აღარს გაროდ ლახხვეტ თე ი ეჩქანდ' ესერ ილბალ ბაცს ხარ მიჩ. ლიხელლოლ [=ლითხეაროდ] ადბინე. ურინ ესერ ქაქტენი ი ხოჩ' ესერ ზგარობ ხერი. მესმეშეი ესერ ლემბაჟდ ნომოდ ანვიდ, იმ დო ხეწეს.

10 ე'ანიცხ ი ურინ ქაჩაშდ ლთხეართე ი ხოჩა ზგარობ ხად. მესმეშეი აჩაშდ ი ხეკარქ ჯორი ნთხერა. ისგანტახ ბინათეესგა ი ჩვთბურან. ამეჩუ სგა ლახავან მიჩა ბინას ი რავად ხესმი, ამეი სგაჩაშდ ალი კარავთეესგა ი დარ ესხვიდ ამეესგა.

15 ჯამსხერსას პირწამელჩუ მუხირ ხოჩხინან ი ე'ანნარჰე ეჯნომ ი ბაზი ჩვარი. მუხარ ჩვარდუჰან ი ე'ანგან. ხოპირა ლახელალთე ლიზი, ეჯეი ყორისგა მარე ლახხვიდ. ამნემ «ხოჩა ლადელ» ხაქვე: — სემი ლადელ ესერ იხელალოდ ლთხეარს ი, მ' ესერ ქა ხასუმდეს, ლემბაჟდ ნომავეეშოდ ოხვად.

20 ჯორი ლადელ ქაჩაშდ ი მესმეშეი ჩვთბურან კოჯლისგა ი ჩვთუთედა. ახეცხუნ ეი ი, ჯი ადყურდა, ეჩჩუ მადეე ხოჩა ბინაესგა ლახეცხუნ ეი. ლახსვიდიე ი კარავატ ლეეა აყურე სიმაქ ი ალი ხარვანი: — მიჩ' ესერ ბედეი ჯი ურინ ლი ეი ლუეცხუნე. ათხე ლთხეართ'ოდ აჩაშდ ი, საბრალ ესერ ჰერ იმგეა ხასუმდეს, ეჩჩუ ქოდ ათხვიდ ხვის.

25 აჩაშდ მერმა ლადელ ლთხეართე, ხეკარქ ნთხერა. ჩუ ლდგარ ხოხალდა ი ეჯლაე ესხრი ა ქვინუმგენე. ეშქიმ, ეშქიმ ი ლექქ' ათეღდნ კოჯ მებქევა ლექეა. ამეჩუ ნთხერას ქა ხეწაშდ, ჩუ ლბნერე ლი. ისგა ლიბერე ხოპირ', ეჯეი კოჯხენქა ლიმშერალ ხასუმდ. ნთხერას ლახხვიე ი თეფ ლამურჯვინე ი ამ ჰერთეესგ' ესხრი. აჩაშდ აშთეესგა 30 ი დალ იღვეშლ კოჯლისგა. ქა მეტდელი კარავატხენქა ი კოჯს ხაბურგა ისგა ი მაშედ დარ ხაყა. აღის ხეწაშდ, ეჩქას ლახყალვინე ი ე'ოშქენ. ამნემ ლეშგომხენ ლაჰიე: — ჰა, ხოჩ' ესერ ქაბიე, იმლ'

ესერ ცვირე? მიჩ ესერ ნასბრალომ ხარ, იდგარი ესერ ი ლეშდოლ ანტხ, შგვირ ესერ მამა ხარ!

ათხე ლხმწყედ ნაშგურან ი სგაჩანდ ი ე'დტიხ კარავტთეჟი დღლ. დღლდ ხაქვე ი: — ეშხუ მეგკად ქოლ ესკყვალაღ: ლვაემარემ ჰერ ესერ ხოჩა ლი, ჰაღლდ ესერ ხაყულენი. 5

ათხე ჯამხბრსა ესხრი სერ ი დღლდ ხაქვე: — მ'ესერ დო ლესს მინა ლერეჟე მოღე ჩოღ ესცვირ.

ქაღღყეჟე ფატან ი, ჯი ქა ხოსგდივ, ეჯჟი ა ფატან სგა ლახკერმე ბეფშს დღლდ:

ლოხსაგიდივ დღლ ამიშ ცხვი-ცვემდს ი: — ალი ესერ მინა დე-10 დეს ჩუ ხაწვენა. ჯი ქახიოღ აჩანდ ი ცხვი-ცვემდ ჩოღ აცვირ აძეჩუ.

ემიუ-აორი ბჰ ლაღე ი სგანტახ ი, ლვაშაშ ჯულე ხაბღღ, ეჯჟი ესხვიღ ალ ცხვი-ცვემდ.

ნათხერა ქადძენძურე. ოშჰენ ბინათე ი ესხრი სერ, სგატახ ა 15 ბინათესგა ი ამესგა დარ ესხვიღ ათხე. მოღე ხანუნღე ანჰად ეშხუ მეთხვარ ი იმბუღლხ. ჯამხბრსა ლხბქედივ: — მ'ესერ ხაშხა მიჩ?

— მიჩ ნაჰაჯ ესერ ხაშხა.

ჯამხბრსად ხაქვე ი: — მიჩ ესერ ეჯჟუ აფხნეგარ ხონჯრი ბჰზი, 20 ერე ხეჰრი ესერ ნანკდ-ნანკდ ლირდეს.

ნაჰაჯდ ნაქე ხაყერ ი აჩანდ.

მოღე გარ ხან ლი მეჩრე ი ანჰად აშთესგა ეშხუ ზურალ. ამნემ ოხკერმე ბარგარ ი ჯულდეს ქა ხეწანდ, ეჩქას ლაცე ოთთხარ ი ხაქვე: — მიჩ ესერ ალ ი ალ საჩქვარ ხულვა ი, ვოდ ესერ ირდი, 25 ეჩქად როქე ლითხვარიშ იღბალ ხულვა. ათხე როქე მიჩ ლხმ-მუშგერი, ეჯჟისი ლხმშადლო.

ამჟი აშთესგა ლხსსადგომ ეშხუ მახელეჟე. ოხჰანდ ლინბუღლ ი მუშგერიღ ოხჰმბავე ი: — მიჩემდ ესერ მეჩი ზურალს ლოხსაყედურა ი მინა აორი ლახვბა დვეს როქე ოთდაღეშა ი ეჩეჩოღ 30 ლოხვმარგ.

ალარს ნათხერაშ ჩიხხე ლატყბას ხოზხ ი ამჟი ყორს ლოხმყუბანე ჟერდვალეშემ. ესკარეს ყორ ჩუ ი დვე.

— ჰა, ხოღ' ესერ მეთხვარა, მოღე ყვიე'ოღ ლოხოთეხ, ოღო 35 მნიღღე ესერ იდგარი.

ათხე ალ ბეფშ ე'ანჰარ ი ყვიე ქა ლოხხელ დვეს. დღვდ ყლიბ გარ ათღანე ალ ბეფშს, ჩვადირტყე. ათხე ჯამხბრსას ხაჰერ:

— აღნიღოღ ლახემ ყვიე.

ამნემ ჟი ლაშგვინ გან ი ქა ლობხელ ამნოშ ჩინხვიშ. ნახვიტ. დავდ აღთხუნე თხვიმ ი ვარ ხაქვე: — ამნოშ ესერ ღემის ხეზიშდი, შივშვოლ ლახემ.

შივშე მადე ლახემ ი უშხვარ (|| უშხვარ) ხაფხეკხ, იბურგელხ. 5 ი ჩვათწინდა ჯამახერსა. ათხე ლაშვილ გან ი ეშდგორი ლუთხვიმ ლი ი ხაქტურე კინჩხარს. ეშხუ გარ ხოკლი, ეჩქას ათბაქ დავ: — ნომოლ ათქვიც აღი ი, მ'ესერ ხასკორა, ჩი ესერ ქა ხოსრულე-ჯამახერსად ხაჭერ: — მალვე, ამეჩუ ესერ მშ ამსვალდ ხოდვაშა, მშე ქოლ ანტიხ.

10 — აღე' ესერ ჩელტიშ ყოროლ ლაქარე ნანლშაქა ი ანეღესქ' ესერ ხორი მიჩა ლახვა.

ამხენქა სემი გარ მარე მადე ეშდგორი მარე ანვადხ მიჩა ნად-ვაშ ი აღ თხვიმი ე'ახქვიც დავს. ჯამახერსა ქორთ' აჩად ი ხონა-ლირდ' ადვიდ.

15 ვოლ ეჯარს ლეწედ, ეჩქადოლ ლარიდ

ჟაბე ლქა

106. მაჰრენ მუხვებემ ნალმარეო

ღმარდელიხ ეშხუ ხეხე-ქაშ. გუნ დიდარ ლემარხ, მარე გეზალ დემეგ ხარდენახ ი ამნოშ გუნ გვი ათქვეშახ. აშხე ლეთ უშხვარ 20 ხაგვრენახ ი ლიმბულ ახარახ: — მ'ესერ ხარხ მინე ქონება, ლას ესერ ესტურენ?

ამეი ყოროლისგა ლახშემ ლერვალე (|| მერვალე). ოთქარეხ ჩუ ყორ ი ჯეც ლამიშუგვარანხ ისგა: — მ'ესერ ლი, იმემ ესერ გვი ხაკვიშხ, მშე ესერ მინე ქონებას რავდი?

25 — მ'ესერ ხარხ, მიჩ' ესეროლვ მშხიგ ლახტედახ, გეზალ ესერ დემეგ ხორიხ.

— გეზალს ესერ აღვე ჯი ოხწესისგ.

სანათ ანკიდ. ჯიბხენეი ი ალი ლახემ ქა ი: — ალი სამდ ჩე ესე-როლვ აბიჯეხ ი ჩე ესეროლვ ლაღემხ (ლაღემხ) ი სემი ესერ ნალეჟურ-30 გეზალ ახთავიხ სამ ზავლისგა ი, ჟი ესერ ლახ ანვრდებ, ეშხუ ნალეჟურგეზალ ნომ' ესეროლვ ათტკაღბენხ ი მიჩ ესეროლვ ლახენხ.

ანვარდ (|| ანვარდ) იმედ ხაქვეხ. ა ჯეც ალი ატახ მიჩა ქორთე. სანათ ჩუ ლაღემხ ი სამ ზავეი ტკისდ სემი ნალეჟურგეზალ აახთაუნხ ი ეჯგვეს იცხემხ, ერე მახელვანეთექა ანვადხ. სემი ზა ქანდსრულან, 35 ალი იავაიდ ლახნიშგვარანხ.

— ათსრულენახ ესერ მა მიჩა ნაქე ა?

ანვარდ მავვამ ხაქვეხ: — აღ ესერ მახელვანეჟარ მიჩა ნაჰოდ ხარხ..

ქეიფ ათყერხ ი ეჯ ლეთ ჩვარდა მინეშმეყ. მერმა ლადელ ჰამს ესღერდა, ერქას ხაქვე ი: — მინ' ესერ ეჯრ ღერვა ხოცხონებ, ეჯი მიჩა რაშიშ ესერ ქგშხრე ნაზესოღვ ხეჰნე ი მიჩა ლაზგათეღსაგ' ესერ ხეჰღენი.

ალი ქაღღენგზარგან ი ბოღეშარს ხაქვეხ: — ამეი ი ამეი ესერ 5 ხაღღენახ პირობ ი დეს ესერ ხამეღახა ეჩხაე ლიზი?

ხოშა ლახეზად აღმიჰრალეხ. ერქას ხოხერილ ოხპარ ჟი ი: — ღაღ' ესერ ჯი მინ' ესეროღვ ნაცად ლი. მინ მინე დის ი მუჰოღვ ლოხსგიდიგვ ხოჩამღ ი ჯი ესერ ეჩხაე ღერი, მ'ესერ პირობარ ლოჰოღახ, ეჯის ესერ ქასრულე. 10

აჩაღ ალი. ქსუჰაჰან მიჩა დის ი მუს ი ლახეზას, ეშჰიმ რაშიშ ნაზეს, სგათეღღენ ამღარე ადგითე. ამეჩუ ამღარე ქორ ლოშგიმ ლეჰვა ტვიბრ' აღრი. ეშხუ ზურალ აშეყღელი ამეჩუ ტვიბრაღსგა, ეანარი ალი ლი დავეშ დი. ამის ლუსეარ ეჯი ლოშგიმიჩუ ხაჰკრენა. ათხე ოთჰკურა ნაღეჟურს ი: — ისგ' ესეროღვ ახჰვასგ ი ლუსევი 15 შღიქ ესეროღვ ესაგ.

ისგანჰვასგ ი ლუსევი შღიქ ესაგ: — ჯი ესერ დი ი ჯი გეზალ.

— ჰა, ნაურ, მ'ესერ ღერმათ ლოჰოღა მიჩეშდ აღ ლიღბალ, იმ ესერ ლოხმეაღღენა ალი? ალი ესერ ოღო ხოყრენს, ბაშიშ ესერ ლეჰჰენი ხარენა ჯი მიჩა გეზალს. ათხე მიჩა გეზალს ესერ ხორი 20 ეშღღოღი დინაგეზალ. ამ ესერ ტობღისგა ხარა ეჯაარს ლაჰნალ. ნუგერე ბიღარ ესერ ხაზხ ქამშხენ, ეჯეი ესერ ღერიხ ჩი ლადელ ეშთელისგა. ეშღენხუ ესერ აშხევი ჰღენიხ ი იჰნალხ, მეშღღოღე ეჯი ლოშგიმ ნანკღ ესერ იჰნალ ი მიჩა ლიღბალ ერეღსგ' ეაერ არი. ქ'ესეროღვ აჩაღ ი ეჯ ტობაშ ძგიღს ფათჰღღოღვ აღბარჯე, 25 ეჩაჰა ჩოღვ ადღაფრან. ლოშგიმ ესერ ანჰეს, ეჯის ბიღიღღ ეოღვ ოხკიღ ი, ვოღღ დ'ესერ ხახვღ ლახღენენეს, ერქად ბიღიღღ ქა ნომოღვ ლახტიხ. ერქას ეჯი ლაგას ესერ ხაგენე.

ქაჩაღ, ამეი ჩემინ. ფათჰღღღეღსგა ისგაჩაღ. ისგაღღელქა ან- 30 ჰაღღ ეშღეშხუ აშ ლაპორშე ი ა ბიღიღღარ ჩვადეჰარხ მიგ-ღოშ-ღელაშ უწღღენად ი ქაღქანანხ. ერქანღეე ბიღიღღარ ისგა ლა-ტიხხ ი ქაპარხ. ამეი მეშღღოღე ანჰად შიშღ. ამნემ ბიღიღღ ქეს-შეყიე ი ლაიღ ა მიჩა ფათჰღღღაშ განხენჩუ აღეჰარ. ბიღიღღ ეშანკიღ ი შუნ ხულვა ამის. ამეი ქანტახ ტობხენქა ი ბიღიღღ 35 დემეგ ახხვიღ. ისგაიღ ადსკინე ტობთელისგა.

— მ'ესერ ტარ ბეღნიერ სგეჯი, ბიღიღღ. ქ'ესეროღვ ლახ-ტიხ. მ'ესერ მიჩ ხეცხენი, ეჯ ესერ ეჯრს ხეჩო.

— ხახვდ ესერ ხელენი მოშ?

ხახვდ ლიღენემ ვარია ხაქვე: — დაჩვირდ ესერ ხელენი.

ამჟი ამნემ მადე ლახტიხ ი ე'ანნაქვე ოლი: — ძალე' ესერ ეზერ,
 — ი ში ი ში ქა ლახემხ უშხვარ ლიხეხეკაშეი: — ჯი ესერ მიჩ დე-
 5 მის ხოლღატი, ოლონდ მიჩა ნაქვეს ქ'ესეროღე ვხაქაშ. მინ ესერ.
 ემდღაორი ლიხ ლავდილა, თვით ვოთხისიგა ნანკ-ნანკდ ესერ პრიხ.
 ბაზი ესერ ისგანჯეს მიჩა ბაბაშთეღსგა, ერქას კაცხაშ ლექვა ლალ-
 რალშე ი გვამიდ ლხირულშეოღე აჩაღ ი ქ'ესერ ხაპატივეხ ბაიშ.
 ლეთს ერქას. ერქანღევე ქ'ესეროღე ანჯაღ მინე ლარდოღთექა ი
 10 მიჩა ლარდაღსგა ლეტერ' ესერ ჩუ დემის დეგნი ჰამდ ი მერმო-
 ლეშს ჩეესერ დიგეხ. ერქას ესერ ლეტერე იმგვა ხეტვარეს, ეშ-
 თეღსგა ლოხყუგნეოღე ი ჯი ყორს ესერ ჩუ ხოკრე, ერქას ესერ
 ლაგას ათგენისგ ადაიღ.

ამჟი ამიშ ნაქე (|| ნაქე) ქადსრულე. ისგა ლხმუშეგვარ ჯეცს.
 15 ისგაჩაღ ქორთე ი ეჯჯი ლალრალშე ი ხირულდ, ერე აშგარ ათჯნ-
 ბაეჯნხ: — ამგვარ ესერ ლხირულშე დარმოშ ლი მინეშთეღსგა მეტ-
 დე, ჰეურდ ესერ ოლი ხოჩ' ამსვალდ ლი.

მიჩა ხეხე ვთბაჯ ჯეცს ი: — ბაზი ესერ ნომოღე ვხიჰხ ოლი,
 ჩეესეროღე ხორდახ.

20 ათხე, ცხაღ, ჩეაცვირხ ბაზი ი ჩვარი. ჯეც ი მიჩა ხეხე ჩეად-
 ყურდახ. ამისი ლაყვრა ლახთონეხ, მარე ოლი დემეგ ადყურდა ი მიჩა
 ხაივემ ლარდათ' აჩაღ ქა: ხაქიმ ლარდოღს ლეეა-ლექვა. აშხე ლარ-
 დახენქა ნარჰი ანღრი. ლოხყუგნე ამელისგა. მიჩა ლეეხურიდ ყორ
 ჩოსკარე ი ისგაღჯერნე ლარდათელისგა. ჩვარხ ბაზი აშხულ.

25 — ძალე' ესერ მჯხარ ჰამს დოსდ ესერ ანგენისგ მიჩ ეი, ლირ-
 ჰაღდ. მიჩა დედეშ ი ბაბაშ ეი ლიგნაღდ ყერბ ქ'ესეროღე ადჯეღვე
 ი ეჯჯარე ლერქვეარ ქ'ესეროღე ადშდაბენე. ერქას ესერ ეჯჯარ ე'ან-
 გენიხ ი ეჯჯვარ ესერ ხენწმიხ, ერე ლაღიშ ლადელს ესერ ქაიდ
 ხაკერუნეხ ი ბაზი მიჩეშთეღსგ' ესეროღვიდ ანტახ.

30 ამჟი ირჰალ ი სგაჩაღ, ყერბ ქადჯეღვე, ლერქვეარ ქოთშდაბენე
 ი ალჯარს ხამბაჯხ: — მ' ესერ ამსვალდ ირი ამგვარიშ, დემეგ ესერ
 ხაჯღენენა მინეშთეღსგა ამიშ მაჯონს.

ხეხე ხარგაღი მიჩა ქაშე ი: — აშ ესერ ხოჰრა ეჯღაღ ნთხვარაშ
 ლელე ი ქ'ესეროღე ლახსარინე ლაღიშ ლადელი.

35 — ეზერ ესერ, ჩეესეროღე არდა.

ი ე'ანგანხ ალჯარ. ანჯაღ ი ლიც ანვიდ ი ლაბრალს ხავეშე.

— ძალე' ესერ ბაზი ჩოღე არდა ი, იმგვა ესერ ხოცხონეს,
 იშღრალოღე მინე პღღიღსგა.

პლი ჩუ ლიბერეს აშ ხაკიკ. ჩვდბურან ი ათხე ნებოზს ჯეც ანვად ი აშხეხენჩუ ლაჩე ხაცე ი მერმახენჩუ ბიკ. ბიკ პლი ჩვად-ბუქკურე ი ლაჩე ქადტუმურე. მახელეაჟილდს ხაქვე: — ხამელ' ესერ მა ლიმპარჯვი?

— მიჩ ესერ მხ ხემელი, ათხე გარ ესერ ხოწვა დეცე რუპი. 5

დვდ ლაჩე ისგათაგ ხოზა სალჯაბთელისგა, ჩვაჯაბხ ი ნალე-ჟური ისგა ლაშგურეხ მინე ტაბაგს ი ჩვდდირანხ. ჩვადყურდახ ი ნალეჯურსი ხაქვეხ:— ჩესეროლვ ადყურდა, ბაზი ნაბ ესერ ხულვა. ამეი ქაჩანდ პლი ი მიჩა ლეახურითეფსგა ისგაიდ აჩანდ.

— მ' ესერ ხოჩა, მგხარდ ესერ დრეე ლოპოლახ ი მგხარ ესერ 10 ეჯლაჲ ჩესერ უხაქენიხ.

— გონაბ ესერ ნომოლვ ხარ ი მგხარ ესერ მიჩა დედე უშდად ესერ ჯედნი, ეჩქას ესერ ე'ოლვ პნაჟრე, ნომ' ესეროლვ ადვამგდე ი მიჩა დედეშ ლერქვერ ესერ ქოლვ ადშყოლდე.

პლი ტკისდ ამეი ჩემინ მერმა ლადელ. ჯეციშ ხახვ მასარდ 15 ათბაჟუნ ი: — მადილ ესერ ხერი, ქ'ესეროლვ ლახსარინე ი ჩესეროლვ ხორდახ პლი.

— ეზერ ესერ ალვე, — დვდ [ხაქვე]: — ჩესეროლვ ხორდახ. ეშდჲორი ესერ ხორიხ დინაგეზალ ი ეშხუ ქოლვ ლახემხ ხახვდ.

ქოხვანდ თანახმათე ხეხეი. 20

— მარე იმეი ესერ ხეკვეს ლახომეხ, მიჟ-დოშდულ ესერ დე-მეგ ხოწვახ ეჯაპარს?

— იმეი ესერ ი თვით ქიშხ ლარდახენქა ქ'ესეროლვ ახწონენეხ დინოლს ი, ჟერე' ესერ ადცხონას, ეჯი ესეროლვ ხად.

ამეი ჩვასკაბხ. ბაზი ჩვარი. ისგაიდ ატახ მიჩა ხახვთე. — მ' ესერ 25 ხოქვეახ? — ლახუქედივ ლეახური.

— მ' ესერ ი აშ-აშ ამეი ესერ ი იმეი ესერ ათერეს ჯინემ ჯი?

— იმეი ესერ ი ხეჟამ ესეროლვ ი ჯი ესერ კეშხემ ცერს იქვ-თუნნი ი ეჯის ესერ ლახბერგი.

მერმა ლადელ ჩვადრუჟან ი ყერბ ქადჯელვე, ლაბრალს ე'ესგვეშ 30 ი ათხე დვდ ლოხთუმუნე მიჩა ხახვ ი: — ქ'ესეროლვ აჩანდ ი თვით ქიშხ ქ'ესეროლვ ახწონენე ლარდახენქა ი პლიი ქოლვ ადჭერნე. ჟესე' ესერ ლახბურგენეს, ეჯი ამისოლვ ხად ხახვდ.

ამეი ქაჩანდხ ლარდოლთე. მინე დიდ ხაქვე: — თვით ესერ ქიშხ ქოლვ ანწონენე ლარდოლხენქა. 35

ნალეჟურს ხაქვე: — ათხე ქ'ესეროლვ პნულკუჟე.

პხჟამ ნალეჟურ ი, ა ცერ ესქუთენე, ამის ლახბურგან.

ამილა კეციშ ხეხე კილს აფეშე. მანმა ხაკუ მაჩენემ ლიპედი ი ხეკვე კეცს: — ალის ესერ, ბეკ ესერ ლი, დეშ ესერ ხაპედი ჯი ი ჩეესეროლე ვზიპ ბაზი!

5 ალი დევედ ადისისტე: — ჯი ესერ პირობარს დემის აფევე. ეჯობ ესერ დემეგ ლი ათხე.

— ხალე' ესერ იმეი ხოჩა?

— იმეი ესერ ი ქ'ესეროლე ხაწონე თედ დინოლ მუგ ი, დერე' ესერ ანულეჟას, ეჯიოლე ხად.

10 ამეი მერმა ლადლიშდ შმიშ მერემ ლიხ. ბაზი ისგაჩანდ მიჩა ხახეთე.

— მ' ესერ ხოჩა, ამეი ი ამეი ესერ ლიხ გოწარ ი იმეი ესერ ათურეს ჯი?

— ჯი ესერ ლერსგვან თეჩუ ქიმს ანკვანე, ეჩქას ესერ მიჩ ლახ-ბერგი ისგა.

15 ახეშე ამელეეა ა ნალეჟურ ი, ა ქიმ ანკეპარ, შმის ლახბურგან ისგა. კეციშ ხახევე ლიკილიდ ადბინე: — აპ, ბეკ ესერ ლი, ბეკ! — დავს ხეკვე.

— ხალე' ესერ იმეი ხოჩა, პირობარს ესერ დეშ აფევე, მარე შმიშ ესერ ლეკეშრიდ ჩუ ემა ხეყენი, ეჩქას მეხარ ჰამს მიჩა რაშ ე'ესე-
20 როლე ანჰინგრე, ე'ოლე ახსგურა ი ძლეიდექ' ესერ ეშხუ ქოლე ათსკინანენე ი მერმე სგოლე ახსკინანენე, ეჩქას ესერ შმიშ ლეკეშრიდ ჩუ ხაყა.

ათხე ბაზი ჩეადპანტანხ. ჯი მიჩა ხახეთესგაიდ აჩანდ: — მ' ესერ ჩემნეს, ამეი ი ამეი ესერ ლიხ გოწარ.

25 — გონაბ ესერა ნომოლე ხარ, ჯი ესერა' ეი ხოჯერკე შმიშ მაშედს. ჯი ესერ მესკილის ლაჰედნე. ჯი ესერ ქაჰკართეი ე'ადრი-ნე, ეჩქას რაშ ე'ესერ პერნი ი დეცს ესერ ხახე ი ჩეესერ ადევში, მარე შომ' ესერ ე'ახსგურდეს ი რაშ ე'ოხპერეს, ეჩქას ალ მესკილ ისგოლე ხასდა ი ფოჟარჩოლე ხაჯიდ ი ე'ესერ ხეხერენი. ეჩ-
30 ქანდე' ესერ ჯი ლაგას ხანე.

ჰამს ე'ანგეპან ი ა მესკილ ისგა ხაზ ი რაშ ალი ე'ანჰინგრე. დევე ი მიჩა ხეხე ქანგანხ. ათხე ე'ახსგურდა ალი. ე'ამპარ კაჩ რაშ. ამეი ვობაშ ეი დემეგ აფიშედ, ა მესკადლე ში ფოჟარჩუ ხაჯიდ, რაშ ალი ჩვანტანხ გიმთეჩუ. დინაშ დიდ რაჰევე: — ბეკ ესერ ლი
35 მუგ, შმის ესერ დეშ ხაჰედინ! — ი ისგაჩანდ ქორთე.

ამეი ქანსკინე მიჩა ლეხურიდ, მიჩა დედეშ რაშს ჰინგირ ეი ხაჯიდ, ეი ლახსგურდა ი ეი ლაჰეაბუნე მიჩა ლეკეშრი. ესხრიხ, ესხრიხ, ამეი დევეშ ხეხე გუდ აჰანდ, ერე დინა ქა მეჩდელი.

— ჰატ, უნმარგ ესეროლე, ოლო მინე გეზალ ესერ ომჩედ ი ნალეჯურ ესერი ოთხვადა!

ტეცლ ქ'უნჭინგრე მიჩა რაშ, ხალვიკ. ისგობკულსე ეჯარს, დინად რაქვე:— მიჩ' ესერ ბაბ' ახლვიკ.

— მ' ესერ ხოჩა ღვე?

5

— გონაბ ესერ ნომოლე ხარ.

ჩოხქაბ რაშს, რაშ ეჯი ჯვინელ ლაქვიმდ ესსიპე, ფუნთქვირ ხაგ ქამშახენ, ეჯეი, მიჩა თხვიმ—მეჩი პაპდ ი ნალეჯურ—ლამარარდ. ამეი ტეცსი ლაბტედენ ამთელისგა ი ნაზე ჩოთთვეფ. პაპს ხეკედელ: — დარ ესერ იმეგ ხოწვა ამექადა? — პაპდ აღდმბაჟე გარ: — ჯი ესერი ჩოლმეჩელი ი ა ლაქვიმი ჩვათმეჩენა ი მიჩეშენქ' ესერ დარ ხოწვა. ე'ოწენ ათხე ტეცლ, სგატანი მიჩა ხახეთელისგა.

— მ' ესერ ხოჩემინა?

— იმ ესერ იჩმულ, რაშიშ ესერ ნაზე ჩვათთვეფა, ეჩეჩუ ესერ მეჩი პაპ ი ჯვინელ ლაქვიმიჩქა მამაგვეშ ახხუა.

15

— ვოტ, ჯი ესერ მუქენია, შიშლ წამეიოლე ოშქენ ეი ი ეჯარ ისგოლე ანვიდ!

ეი ლალიდ ოწენ, ძალვე იმ იჩმულ! ესხრი, ესხრი ი აწუ ხანს აღმარ, ეწ შომა, ამეი ესკუდხ ი აჩანდხ. ხალვიკ შლი. ისგოსკულს', ეჩქას მიჩა თხვიმ ჯულ ესსიპე, მიჩა ქაშ ი რაშ — ფეკენოლდ. ა ტეც ისგანწად ამმართელისგა. ამმარდ ლიქვე ლოხბინეხ, ნაზე ჩოთთვეფ.

ე'ოშქენ, სგაჩანდ მიჩა ხახეთე ი:

— მ' ესერ ხოჩემინა?

— მ' ესერ ი ნაზე ესერ ჩვათთვეფა ი ეჩეჩუ ჯუ ი ფეკენოლდ ესერ ესხკიახ, ეჯენქა მამაგვეშ.

25

— ძალვე ათხე' ესერ ჯი ხელექენი ი, იმუგვე ესერ ოთჩედნიხ, გუ ესერ ლაპედნე.

ე'აისგურდა ღვეწაშ ხეხე რაშს, ესხრი, მარე გიმ-მეგემს აქ-თუნე, ეჯეი ლეხრინად ხალვიკ. მიჩა გეზალ გულიდ აწად: — ა, ვა, ვა, ათხე მიჩა დედ' ესერ ახლვიკ!

30

ზულვეშ ნაყვილ ტობს ათასდხ მინ. რაშ, ქაშ ი მიჩა თხვიმ მაგ წყარშინდარდ ესსიპე, ისგადსკინეხ ტობთელისგა, ამეი ა მიჩა დედესი ლაბტედენ აშთელისგა.

— ჰატ, იმუგვე ესერ ოთჩედნიხ! ა ხოლა რაშ, ტობ ე'ესეროლე ანენწარე!

35

ამეი ჯორე რაშ, ჯორე ი ლაქვიკალთე ახყარენე, ეჩქას ე'ანაპარხ აღმარ ი ეი ესხრიხ დეცთე.

— ა, ხოლა რაშ, ე'ესეროლე ანაპარ ი ისგ'ესეროლე ლაპიდხ!

— ე'ესერ ლჰიდეს, ტობდ ესერ ე'ოსბიკვა!

— ეჯობ ესერ მადმა ლი! — ი ხატყეფ რჰშს.

ამეი ე'ომპერელი რჰშ ი ოლმჰზლი დეცთე. ამ ჩიქდ რჰშს. ჩეატქეცა ჯარღვ ი ჩომჰყედელი, ა დნეჰშ ხეხვ ჰლი ჩუქალისგა. 5 ლახნახენა. რჰში ჩოლდაგრლი ი ეჯაი.

ალჰარ ჩომტეხელის ი, მჰ შომა, ამეი ოლსიპელის. ლახსგურენახ ეი რჰშს ი ოთყრაახ ნაღვეურიშ ქორთე. მიჩა დი ი მუ ი ლახება მჰგ აშ ლემარდელის ი ეშთელისგა ახტედღენახ ისგა, აზვ- 10 ლისგა ჩვახქეხახ ი

— ათხე ისგ'ესეროღვ აჩანდ ჯი ქორთე! — დინას ხოქვა მიჩა. ქაშედ.

სგაჩანდ ი ალჰარს ჩუ მამა ხაჯრაავახ, ერე ჯი ირი ნინე გეზალ. მიჩა ლახება ი მიჩო მუ ჩარჩს ხონახ ჩუ, ეჯზუ ფჰთე ხაგხ. ანჰდ. ი ფჰთე ქათწაბურნე ეჯჰარს ი ჯი ქანჰდ მიჩა ხახეთე ი ქოხუმ- 15 ბავე შმის ქორაშ გეეშ. მიჩა ხეხვ ისგადტერნე ქორთე. ალჰარს ჩუ მადე ხაჯრაავახ, ამგევ ხახვ ანჰდა ეჯი. ესჰამ ათხე ა სიმაქ, ალჰარ მჰგ განხენჩუ ლჰასგურე, ეჯეი, მჰ ხეყარ, ჰლი მჰგ ქოხუმბავე ამნემ. ათხე სერ სგადჯჯრეხვ ი ქვეერწილს ახადხ. ჰარაქ ესერ ნჰპერაშ ლეჯე მადმაიდ ხჰკლინახ.

ეჩგიშ ხოჩა ამეგ ი ამგიშ ხოლა ეჩგე.

ლანხერ

109. ხენწიფხეშ ლგნთერუ

ზულევშ ამხე ძგიდს ლემარდ ეშხუ ხენწიფხე. ოთთონა უსგვა მარად ჯვალმჰნდშე ზულევათეისგა ი ქა ლოჰოდა უსგვა თევიშ მარაგ 25 მჰგ: ლეზებ ი ლეთრე. ამჰარდ ხოქვა: — ზულევშ ეჩიე ძგიდ ე'ოღვ. ანნეტრეხ.

ეჯჰარ ისგომჩედხ ი ოლმჰზხ ზულევაქა. დარ ოლმჰსელი ი ზულევა ჩოლდაეშელი, ჯვალმჰნდ კოჯდ ხოყირა ი ჩოლდაეშელი ი ჩუ ლიქლჰა ლოხბინა. ალჰარს ათყალენინენახ ჩუ ლიყმედ ი ქომ- 30 ჯედხ კოჯთექა ი კოჯს ფოქ ხარენა ი ამეისგა ჩოლსგურეღის. მინე მარაგი ჩოთთეფჰხ ი ჯვალმჰნდი ი მტმად ი ჰარიდ არიხ ამეჩუ.

ბჰზი ჩეარის მტმად ი ნეხარ ბინტე აზუნჰვენ კუნჯაბჩუ ი ბინტე. ქთლარ, ეჩქას ეშხუ მარე კალი. ალჰარს ხამბაჯხ, ერე მჰ ხეყარ ალ მარა.

35 ბჰზი (|| ბზი) ჩუიდ არიხ ამეი ი მერმა ლადელ ამეიიდ ათხვიდ: ეშხუ ჩუიდ ათეფჰ. ჩეარის ი ხამბაჯხ ი მჰ დო ხეყრენიხ, დეშ იმჰერის.

ამეიოდ ათხვიდ მესმა, მეეშთხვა ი მეეხუშდა ლადელ. სერ ეშხუ გარ ასპდ ჩუ. ამნემ პდსკორე ი: «ა ბინტეს ესერ ხონკრი მოლე ი, შომ' ესერ ჩვანგეს, ერქას ამეი თეფ ე'ოლე ადკვარ, ქოლე პბთიშედ ბინტეს ამეი».

მეუსგვა ლადელ დირობეი ბინტიდ პბუნკვან, კვჩუპბჩუ ჩვან-
პდ. ათხე პნკიდ თეფ ი უსგვა პატრონ მპგ ეი ხატიდ ამეი
ბინტეს. ესნარი ეიქა სოფელ ლი. ამეი მეგმარ ხაგხ ი გველეშპ
მეგამ ისგა ხაცხორპა პაკეპდხენ ი სგებინიენ ჩუ კედნი ი კპფე
მაროლს პისგ ეი ლეზობდ.

ესნარი თეფ ათხვიდ პმის ყია ლეკვა ი ჩვადგან. ბინტე ე'ატპბ 10
ი პლი ჩუ ხოწიბ ეიფშხენჩუ ი ყია ლეკვა ზისი ონეზი. ამნემ ხანჯ-
რულ ე'ანნიკე, თეფ ჩვადკვარ ი ა ხანჯარს ისგა ხათგენე გოლერ-
შპპა ი ენიენ კოჯს ხებერგი მერმა შივშე ი აღრი ეი, თხუმთეეი
ე'ანპიე. პმის ეი ოხკპბ ი ლახემ გვი ი ხოჩა სოფელ ლი.

ათხე პლი იდგარი მპილშე ი, იმეგ დორ პრი, მამა ხოხალ. 15-
ქპხი ანკპდ ი ჩვესგურდა ი ისკორე: მპ ხეკვეს ჩემნეს? ამეი აშთეკ'
ანკპდ ღორი მარე. პლჰარ ლპბკედივხ, ერე «იხენ ესერ ნაგედუ ლი».
ამნემ ქოხუმბავე, მპ ხეყარ, მპგ.— ეხერ ესერ ღალვე; — ი სგპდ-
კერნეს ქორთე აღ მაროლდ.

— ათხე მიჩ ესერ მანაგვემ ხაშიდ პლიმპგ ხუნს ნანპადლუნ,— ი 20
ტებდი ლუჯოშე ქაქანხ. ერქანლვე ლუჯე ლახპნხ უსგვა ყემ. მერმა
ლადელ სპქვეხ ი: — ჩიდ ესერ მპ ხოცაა?

— ჩიდ ესერ მპ ხოცხა ი, მიჩ' პდგით' პტხენი, ეჯი.

— ღალე' ესერ ეჯი ხოცხა ე,— ლოხკერივხ ისგა აღ მაროლ
ი მიჩ' პდგით' პნტიხხ ისგა. ესნარი პლჰარ ლემპარხ ბოგირ ი ჩატპ 25.
(მპზიგ).

სენწიფხედ მასარდ საჩქვარ ლახემ ი ეჯეი აფიშედ მინე
ქორთე.

ფპჰ

110. დინილ, ეინლლდ ი თხერე

ეინლლდ ხაყენა ლალდპლს ეშხუ დინილს. ახყენა ი ბოგს ათ-
დენა. ლოლსგიდნელი ამხავ ი თხერე ბოგშე ხუნეი ხპპენა. დინა
დე ლოშდ მოშ ხაქონუნა ი დეჰ სგებდ მოშ ლემპზ ბოგქა. მპ ჩემ-
ნეს დინილდ? ისკორე, ისკორე ი თხერე ე'ანკპდ ბოგშე ხუნთეი:
— ქოლე ანკპდ, იმპარ ესერ ხაყლენი? მიჩ ლოლაქპშ ლელე ესერ 35.
დემეგ ხალპტ, ქ'ესერ ათყეჩა ლალვემ ლაზობს.

ქანჭვდ დინა ი «ხოჩა ლადელ» ხაქვე თხერა. თხერე ე'ესყურა ბოგეი ი ლაყვიფ დინილდ ჯიბხენეი ჯიჯვ, ქადკვარ ეჩეკა ი ე'ან-პარ თხერე ი ქათლვჰე ეჯის.

დინილ ლოშდ ატახ ი ეინლულდ ე'ახთიშგ ი ქანვილ ბოგქა. ესყა 5 შუკვ ლეეა ი თხერემ რაქვე: — ოთლორე' ესერ მიჩემდ მზბვარ დინას.

ლეე' ანსკინე თხერემ ი ეინლულდს ქა ლაბბიშდიე. დინილ ლალ ქოთხანდ ი იგენი, ეჯეი ესხრი შუკვ ლეეა. თხერე ეინლულდს იზბი შუკვლისგა.

10 ლახავილ მეგენი დინას ბეფშ, ფილითა [თეფ] ბარჯს ხაზ, ეჯეი. — იმლ' ესერ იგენი, დინა?

— იმლ' ესერ ი ეინლულდს ესერ ქა ლახბიშდა თხერე ი იზბი ესერ ეჩეჩუ.

— ჯინემ ჩუ გაროლვ აქეიე ლიგენი.

15 ლექვე' აღსკინე ი ფილითა ხაჩილ ი ჩვადგარ თხერე. ვოდ ეჯვარს ლეწედ, ეჩქადოლვ ლარილ.

კახ

111. ზურუბხან

იმეგ არი ეშხუ ზურალ ი ლეცთე თეინგ ადააე. ლეც ისგა 20 ლოხვეგ თეინგ ი თეინგთეაგა პნთროლდ აღსკინე. პნთროლ ჩუ ლაღემ. ეჩა ლიზებლა ჩვადლანვან. ეჩქანღეე ნალეეურ აზწესან. პლი ეჯგვარს იცხემ, ერე ლაშილ სურუ ხოჩამ ი ლითხვარ აღბინე შიშდ.

ეჩქად ი ეჩქად დვე პხმითქვენ ა ზურალს. ა ნალეეურს ზურუბ- 25 ხან ხაშხა.

ანჭად აშხე ნებოზს ზურუბხან ქორთე ი ეშხუ ბეფშილდ კე-რაშეე იბურღენელ მახე ნათაე. ლაბქელიე მიჩა დის:

— დია, მ' ესერ ლი პლი, იმხენ ესერ ოხვიდა?

— პლი, დიალო, მიჩეშეი ესერი ამეი ხაყრა ი იღბაღდ ესერ 30 ამეი ხაღენა.

ზურუბხან გვამიდ ხოჩამდ ხაშდბა პმის. სერ პლი ეი ხეჰელაღ ლაცხამა დანწარებილ, ეჩქას დვე ხარგაღდა ა ზურალს:

— ოხსახთოლე მოლე მიჩა გეზალს, ოლო ლადელშე გარ ესერ ხარ მიჩაცახან ლარდა ი ლეთშე მადმა.

35 — ჯინემ ესერ მ' ოხსახთას, ჯინემ ესეროლე პნსკორე პმიშ ბელღატი, ოლო.

— ააღ' ესერ ლეგმერდალოვ ანსყე მიჩა თხვიმ.

ანვად ზურუბხან. ლთხვარხენ ქორთე ი მიჩა დი ლეგმერდ' ესხვიდ.

— დია, მ'ესერ ხათემ?

— მ'ესერ დერი იდგარი ესერ.

— ლეე, დეს ესერ მაგვეშ ეაგარზრ ოსთონააა მიჩეშდ? 5.

— ეშხუ ესერ ზურალს ოსთონა ი იმგვალეგ ტვიბისგ' ესერ ტყარ ყერს გეჰილდ ხაჰიმ ი ეჩ' ესერ ხარშე ხარ ხოჩა.

ანგვან მერნა ლადელ ზურუბხან ი აჩად შმიშ ლთხელითე ი ყერ ესერ ლემჩიგვნავნელი მიჩა გეჰილდარს, ეჯეი ესერ ესჰია. ზურუბხანს მეძბარზრ ესერ ხნწერინა. აშხე თემიკვირ ესერ ხაშხენა, 10 მერმა—შდიმიკვირ. გეჰ ესერ ე'ოხორომა ზურუბხანს, ეჩქას ტყარ ხამარ შაგ ესერ ისგახშუდახ ლაცრულათე. ზურუბხან თემიკვირს ი შდიმიკვირს ესერ ლახშემა. ლოხბინახ ესერ ეჯაარს ხამრე ლიქეფ ი:

— ჰა, მადილ ესერ ხერი, ნომოღე ათცგრულნე მინე თხვიდ, 15 გეჰილდს ესერ მადეა მოლე ხოჩამ ესერი ლაჰედნეხ.

ჩქეაულდ ესერ ლოხყვიფა ეშხუ კერილდს, ეჯი ესერ ლოჰოდა:

— შლი ესერ მიჩა წუხი ლადელ ე'ესეროღე ოხსურგება.

გეჰილდ ისგ' ესერ ოხჯიდა მიჩა დიეშთე. მერმა ლადელ ომტეხ ესერიდ ლთხვართე. ქორთე ნაწედვეი მიჩა დი ხოლამდ ესერიდ 20 ესაეია. ლახჰედნ' ესერ მიჩა დის:

— დარ ესერ ომჯედა ლადი, მოლ' ოსთონასგე ეჯი?

— ეშხუ ესერ ზურალ ომჯედელი ი იმგვალეგ ესერ დავარს სანაფ ხოგბ ი ეშხუ ფაყე ეჯის ესერ ოხჯიდე, ეჯი ესერ ლი მიჩა მაშედ. 25

ომჩედ მერმა ლადელ სანაფიშ ლაწდათე. ხოყირ' ესერ დარ-კვიც ა დავრე სანაფდ ი ჰედურდ ესერ შაგ ჩუქაქა ესდენა. ოთბინახ ესერ დავარს ლიყულელ, შაგ ესერ ქომჯედხ, ზურუბხანს ესერ ახშუდახ ისგა ლადევშითე. ზურუბხან ლახშემ' ესერიდ მიჩა თემიკვირს ი შდიმიკვირს, ლოხბინახ ესერ ალაარს დავარდ ლიქეფ. 30

— ჰა, ხოჩ' ესერ ამსვალდ, ნომ' ესეროღე ათცგრულნე მინე თხვიმ ი, მ'ესერ ხაკუჩ, ეჯიოღე ხაჰეე ი ეჯის ესერ ხეჩოხ.

— ლიხ ესერი აგრამ დავარ, ოდო ეშხუ ფაყე სანაფ ესერ ხარ ლეისგ, სერ მადმაგვეშ.

თემიკვირ ი შდიმიკვირ ქოთყაჩენა ლაწაფს. ომჯედ ესერ ეშხუ 35 დავ ი კვერილდ ესერ ლოხჯიდა ყორქა, ეჯი ესერ ლოჰოდა: — მიჩ' ესერ წუხი ლადელ ე'ესეროღე ახმარგა შლი.

ა სანათ ქორთ' ოხვიდა მიჩა დიეშ ლემნეაქედ. ჯი მერმა ლადელ ლწთხვართეიდ ომტეხელი. ა, ქორთ' ომტეხ, ეჩქას ხოლამდიდ ესხვია მიჩა დი.

— დია, მამ' ესერ ათსგუენაჲა, მიჩ ოხვიდ' ეჯი?

5 — დემეგ ესერ, დიშუ. იმგვალეგ ესერ ჰავლიშ მეგამეი შაურდენს ხარ ლაპონტყ ი ერ' ესერ წინწლიშ ხარშე ხარ ხოჩა, სერ მამაგვეშ.

მერმა ლადელ ომჩედ შაურდენიშ წინწილთე. ომჩედ ესერ ჰავლიშ მეგამთეი ეი ი წინწილ ესერ ჩოხვიდა ჯიკთეჩუ, ეჩქას გარ
10 ესერ ოთბაჲაი შაურდენარს. ახშუდახ ესერ ისგა ეჩქას ლაცრგლათე ი თემიკვირს ი შდიმიკვირსიიდ ლახშემა. აღჲარ სგაიდ ახშუდახ ლაცრგლათე შაურდენარს.

— ჰა, ხოჩ' ესერ ამსვალდ, ნომოლვ ათცკრგლნე მინე თხვიმ ი წინწილს ესერ დერი მოლვ ხოჩამ ესერ ქაიდ ლაჰედნეხ.

15 ენხუ შაურდენს ესერ ლალიდ ლოხკიჩა ი ეჯი ესერ ლოჰოდა ქა: — ალი ესერ მიჩა კირიშ მუშდნ'ოლვ ლი.

ალი ქორთეიდ ოხვიდ მიჩა დის. მერმა ლადელ ჯი ლწთხვართეიდ აჩანდ. აშიშ ქორთე ლიტხბლდ დანედ ოსთონეიდ ა ზურალს: — მჲარ ესერ გემილოლვ ნამთილი ანჯიდ ი გემთე ლიზიოლვ
20 ხბქვე ი გვიოლვ ლახემ, მჲ ხოსდეს, ეჯის. ლვე ჯი ესერ გემიშ ყორკი დოლბიშ შირად ადსიპი ი ე'ესერ ხოვხენი ი ჩვ ესერ აღლტენისგ.

ალი, ქორს ხარდენა, ეჯ ნალეყურულს ქა ხასმოლნა ი გემთე ლახეი ზურუბხანს ქაჰარ ლექვა ლახფორცხენა. ეჩქას დანეს დეშ
25 ოთსერა მიჩა გეზალ ი მამაგვეშმოშ ხოყრა ზურუბხანიშდ.

დანეს ადვიდ ოსთონა ა ზურალდ: — მურყვამთეი ესეროლვ აჩანდ ი ეჩხენქა გვიოლვ ლახემ მინე ცხეკს, ალვრას ი ჩიგვაშე:

ეშთეი ე'ესერ ომჩედ ზურუბხან. ლოხტბნ' ესერ დანეს მურყვამშ ყორდ ი ქ'ესერ ოთთქა, ლოხფულ' ესერ ი ზულვაჲაგ' ოსგა
30 აღ მურყვამ.

მერმა ლადელ მიჩა თემიკვირ ი შდიმიკვირ წკულიხ ესერ ი სიპხ ესერ კკრკანდ. ომჩედს ესერ მურყვამშ ლაწე' ადგითე. ზურუბხანს ესერ ლწწიკვარი ხარენა მურყვამშ გალენხენქა ი ლახშემ' ესერ მიჩა მეძარარს: — დეშ ესერ ხამედახა, ლაყკრანშ
35 თხუქქა ლათთუნ ზი, ეჩა ქა ლიქდე ამთექა?

ოთქინახ ესერ ეჯჲარს ი ოხვიდახ ესერ შიშდ.

— ლახქედევს ესეროლვ ჩქვაჯლდს: მ' ესეროლვ ხემედენეს?

ჩქვაჯლდს ესერ ხოქვა:

— ჯი ესერ პრწენი ქა ი მურყვამს ესერ შორეკი ისგა ი კადრისგ' ესერ ესგემ.

— კვერილდს ესეროლვ ლზბქედევზ: მ' ესეროლვ ხემედღნეს?

კვერილდს ესერ ხოქვა ი:— იმგვ' ესერ ხეცხენი, ერეჲსგა ყორღლდს ესერ ლახყენისგ, ეჯი ესერ ხამედა. 5

— ძალვ' ესერ ლალიდსოლვ ლზბქედევზ, მ' ესერ ხემედი მიჩ, ეჯი.

ლალიდს ესერ ხოქვა:— მურყვამს ესერ აშხეხენეი ე'პთეემნი, მერმახენჩუ ჩვანტხენი. კირს ესერ ი ხლინს ჩი ხლინდ ოთსიპისგ.

აძეი ჩემინხ. ზურუბხან ხოჩა შვიდედლ ჩვანტაზ მურყვამბენჩუ, 10
დპე ჩვადგარ ი ხოჩა ლირდ' ადჭიდ.

ვოდ ეჯაარს ლეწედ, ერქალოლვ ლარიდ.

ლეშდერ

V. ჩ უ ბ ე ხ ე უ რ ი

119. ჩვიბეჭეც • ჭუბერ

1. ჩვიბეჭეცს ჯვინალდ ლაღვერ ხეკვეს ხაშხენენს ი შვანეშ ჩვებე ჰოკერ პლი, ლაღვერ, ხეკვეს ლემარლასვ, ებბე ჰოკერ—უშ-
5 გულ. ნაკაშ ი შდღხრიშ უშხვარ ნენსგაშ პდგისარდ ი ლაწომბახენ-
ჩუმ აშხე ლარად ათხეი ლაღვერ გვიშხა ჩვიბეჭეცვარს. დრეე ე
ვანაუნღვე ლაღვერს თავარარი ათეახენა ი ჩვიბეჭევი ი ათხე, ლაღ-
ზიგალდ ხაღხიშ ნაკთე ნაქეხუნღვე, ალ ჰეედ ნაკი ხოშხახ.

ჩვიბეჭეცს ჰადღლდშ ზაგარ ხარვ ნათიდ ყვიღე: მჯელაწადხენ-
10 ჩუმ ფოყს თავარარ ხაშხა ი მჯელაჰვარხენჩუმს—ნაკ. თავარარხენ-
ჩუმ სოფლარ ლიხ: კიჩხლდშ, ჩუბარ, ეიბე ი ჩვიბე ცაღერ,
თავარარ, ხერხეაშ, ჯუხეღანი, ლაშხარაშ. ნაკხენჩუმ სოჯულარ ლიხ:
ლაწომბა, გურსანი, კვიცანი, პნილ, ქართულდშ, ნენკეაშ, კურხ-
ვიშ, ჰეიბიშ, ნენსგაშ ნაკ ი ჩვებე ნაკ.

15 თავარარს ი ნაკს ვოშთხე-ვოხუმდ გარ კილომეტრ ხოხიხ უშხ-
ვართე, მარე თავარარდ შვენ გვიშხა ი ნაკდ—მამა. ნაკხენ თავ-
არართე მეზის შუკეს მეხელი ლახ ხეკვდელ:—იმხავ როქე ესხრი?
—ეჯი პასვიხდ ხატხე:—შვანთე როქე ოსხერი.

ჩვიბეჭეცს მჯელაწადხენ ფარ ხაშ, მჯელაჰვარხენ—ჭუბრიშ ი
20 ჩვიბეჭევიშ სანზავ ლახვარ: კესრიშ შლუფაშდ, ეჭვარაშ ქალა, უთვირ,
ლათაშ, ლექმოლ, კვერთხლარ, აზი ი ლესგ. მაკლათხე ლახვარ
ამ ფოყბენ შდაღვერ ი კირარ ლიხ. ჩვიბეჭევიშ ჩვებშხენიშ სამ-
ზღვარ ლახმელ ი ნენქერა ლიხ, ებბეშხენიშ—კელთხი ლახვარ: ყვა,
ცალგმელ, კვარამაშ ი ნაკაშ ტეიბ.

25 ჩვიბეჭეც ლახვანი პდგი ლი, ჯვედი ლინთე ხამთქვა ი ქეირ
ამზავ. შვანისგა ეშსუ პდგი ამგვარ ლაქენიშგენ მერხალდ პდგის ლი.

ჩვიბეჭეცს სერილ ლიც ხორი ახაზი. აშხე მავლშ ხაშხა ი კიჩ-
ხლდღშია-ჩუბრიშ ი ცაღრია-თავარარში უშხვარ ნენსგა ლექე' ესხრი.
ჰადღლდშ მჯელაწადხენჩუმ მჩბეჭევის ლექეერ ჩი ამ ლეცემ ძგიდ
30 ლეჟა ხოგ. მერმა, ამანდ ხოშა ლეც, ნაკრა ხაშაა. ნაკრა ნენსგა
ნაკ ლექე' ანღრი ი ვობაშ ხოჩამ იჩო: ნამგემე მეგემ მპე ამის
ოაღვე ჩი ზავ.

ნაკს სუმიწერევეშ ლეთ ზავ სგებინჩუმ ღარ იზგა, ცხეკდ ლასვ
მე ფეყეღე ალ პდგი, ათხე ურინწერევეწდივოხუმდ ლეთ მეზგე იზგე-

ჩვიბეგევისგა ჯვინალდ ეშხუ ღორიზშაჲან კლჸს გარ ლჯან, ათხე ლჯხ ეშხუ არაზშაჲან ი ღორი ვოშთხეზშაჲან კლასარ, სემი სამკითხველო ი ეშხუ კლუბ. მუთერიდ ი კლუბისგაშ ი სამკითხველოაგაშ მემსახვირდ ხოშა ლალლ მაგ მუჩბეგევი გარ ლიხ. ეჯჯქა ჩვიბეგევენქა ითერის ტეხნიკუმარს, საშუალო კლასარს ი 5 უმაღლესარს.

ლამში პდგიშ ხოშა ნთი ლარად ხარხ მეფეშდე. ამეჩუშ ლაროლ შენდი მასარდ ლიხ, მაშედდ ი ნადშედი ხოჩა ქემს იგნხ.

ლანკი დაბარისგა ჩვიბეგეკს ლალშიდ: კეცან, კულს, მანაშს, 10 ქეშინს, ზენტხს, სიმინდს, ფეტეს, ქირსს, ლედარს, როგს, ლებიას, ქართებილს, კოპეშიას. ლალქანოლისგა ქანს ლალშიდ ი ლაქართისგა — ქართს. პარტნარისგა გვილაშა: ლახანა, ჩიგინდვირ, ქაგე, ხაბე, ქინზ, ნივრა, კენტერ, კამა, შებლიქა...

ნაკს ლეთრე ი ლაფეუნალ სგიმარ მასარდ აღრიხ. აშხე სგიმეჲ 15 ვაშა ხანუნდეე აღპინისტრე ბანაქ ლი. ამავე ლაშემინათე ი ლახვართე ლიზიშ ლათერითე ჩი ზავ ვობაშ აღპინისტრე ანღრი მოსკოვხენ, ლენინგრადხენ, კიევენ, თბილისხენ ი მერმა ქალქარხენ. ნაჯედუნდეე მოლიდს იშემინეხ ი კოჯს ლიზის ითერის. ეჩქანდეე ლახვართ' ესხრიხ ჰედ შდავღერიშ თხუმთე, მადეე ცალგმულთე. მერვა 20 ამაჲრე თხუმთევი ე'ადრინე, ეჯის აღპინისტრეშ ნიშანს ხაჰდის. ეჩხენჩუ ჩუ ნატეხუნდეე მერვეშდ ლადელ იშემინეხ ბანაქს ი ლე'ალ პარტია ტეხნის ი მერმე პარტია სგა ხეცადის.

სემი ლეთ მაკეშოლე მაშედ, ხოჩა ლაფეუნალ სგიმარ აღრიხ ქართულდაშ. აღაჲრ ლეთრადი ხოჩა ლიხ. ეზერ ლეთრე სგიმარ 25 აღრიხ ადანიდ ნენსაგაშ ი ჩვაბე ნაკს.

ჩვიბეგევიშ სანზავ ლახვარ ქა მეკეჰე ლიხ შვანისგა. ქაფხვირ, პერპილ ი ხოჩა მუწვალ ამ ხაჰრა ამ ლახვარისგა. ამ ლახვარხენქა მაჩენამთემდ ხონშანახ: უთვირ, ლეკმოლ, ლათაშ, ყვა, ლებ... ამზავ ლადელ ჩვიბეგევიშ ქვინდმეგენე მაგ ამ ლახვარს ვრი. თავ- 30 რარხენ, ჯუხვლანხენ, ცვლერხენ ი ლაშხარაშხენ ქვინდმეგენე ჩი ჰამს ყვათ' ესყახ ლელდალდ ი ნეღოზს ჩეახყახ ქორთე. ლილდალე ხერასშე ხარხ.

მკჸს იეღისისგა ჰღლშობ ხემთქუნხ. ხოშა ი ხოხვრა, ზურალ ი ლეაქარე ნაგ ამხავ ესღერდა ი ჩაქრე ლიმქარალნე ი ამკალიბარ 35 ლასე ამ ლადელ წეს.

ნაკაშ ტევიხს გუნ ნენჩა ხარ. მერვეშდიმეშდ ლეთ ზა ლი, ერე ამ ნენჩას ცხეკიშ ლიმშავ ლი, მარე ლექჩე მეგემ ჩიქი მასარდიდ წვა.

2. ქუბერ მერმე თემ ლი. ჩვიბეგევენ ქუბერთე ეშხუ ლად-ლიშ ლეზნე ხოზი. ქუბრპრს ი ჩვიბეგევენს უშხვბრთე ლაზელალ ჰედ უთვრიშ გარკვა ხარხ, მადერ ნენგერას.

ქუბერ სვრილ გევი ლი. ნაჯვდან აერვეშიდიგემდ კილომეტრ 5 ლეთ ლი, ნამშარან, ცხეკს ი ლახეს ისგოლჩიდიინისგდ, ურინაგერ-ვეშიდ კილომეტრ გარ მადე ირი.

მეკლაწადხენ ქუბერს ნენგერა ი ჩვიბეგევი ხაზხ, მეკლაჰვარხენ აფხზეთიშ ლახვარ, ჩვბშხენ ნენგერა ი ებშხენ ნენსგერ, უზღვად ი ინგითავ. ქუბრიშ ლახვარი გუნ მეკვჰე ლიხ. მეკლაწადიენ მა- 10 ჩენ ლახვარდ თერახ: ტობულდარ, ტიტა, ლარე, კვიცმეკვშდა; მეკლაჰვარხენ: მენულ, ჰოკრილ, შავალგრა, შამფჯრილ, რატინან, დომბაშ ლარე, თენგიზიშ ნაკრაე, ხიდა, დარჩე ი მერმოლუ. ამხავ ლადელ ვობაშ ჯეგ ახყახ ამხავ აფხზეთხენი ი ჰანხენი.

სუმიანგერვეშიდიგემდ ლეთ ზავ სგებინჩუ ქუბერ ულტეხვ ცხეკ 15 ლემარელი. ჩვიბეგევენ ი მეზბელ გევენხენ ლათხვართ' ოლმან-ლიხ ამხავ. ტყარ ქვინგმგენახენ ქუბერ ლუმწვენ: ხამ, ლჩგ, ჰერსკენ, ღვაშ, დამდე. ამეჩუშ ხოშა ლახვენს დომბაშ ლემარდ. ხოშოლუს ათხე ჩუიდ ხაშყიდხ, ერე ჰეცრიშ ვარგრე მეთხვარას თენგიზიშ ნაკრაევიშ ჩვბშხენ დომბა ოთდაგრახ. ამ ვდგის ათხე დომბაშ 20 ლარე ხაშხა.

ამკალიბ ლენტყარე ნენჩა ლემარელი ჯვინალდ ქუბრიშ ვდგი, მარე აშხე დრეუნღვე ჩვიბეგევენს ჩოთჯთალახ ქუბრიშ ტვიბ, ოხ-ბინახ ზემ-ზემეი ნენჩაშ ლიქჩე, ვდგიანშ ლიმოლე, ლიჩირთე, და-ბაშ ი ლარემ (ლადბ-ლარემ) ლისყი ი ლოშგიმ ხოჩა ლეშნავე გევიდ 25 ესკდ.

ქუბრიშ სოფლარ ლიხ: ჩვბე ი ებე ლახამ, ლეწფერ, დევრა, ჩვიბე ი ეიბე ყარ, ჩვბე ი ებე სგურიშ, ტიტა, ლარილარ, ჩვიბე ი ეიბე მარლ ი ლაკკლმხი.

ქუბერ მეცხამ ლი ი დოსდ მახე სოფლარდ იშნავიხ: ჰოკრილ, 30 ჰაპაშ ლარე, მაშრიქალა, ეიბე ტიტა, ეიბე დევრა, ორმელეთ, დარჩე, ლახმეშ ტვიბ...

ქუბერ ვობაშ ლეთრე ი ლავფუნალ სგიმ აღრი. ლავფუნალდ მაჩენამდ ხაბეახ ჩვიბე ტიტაშ სგიმ. ეიბე ტიტაშ სგიმს თერრე ეაგარარდ იგმარიხ.

35 ქუბრიშ მაშენ ლიც ქუბრულა ლი. ქუბრულა ნენსგერხენ ანლრი ი ნაიშდ რიენს ხეტყუბი. ალ ლიც ნენსგა ქუბერ ლექე' ანლრი. ქუბრულაქა ეჩხავ-ამხავ ლაზელალდ მეკვშდა ბოგმეყ, ჩვიბე მარლს, ლახაქს ი ლუხეს ხოჩა ბოგარ ხოზხ. ამმარქა ტრაქტორარ ი მ-

წინოლი ქა იზელაღს. ამენქა ლეეავ ი ლეეავ ხოხერა ბოგარს ი ქოკარს ხადისგხ ეჩხავ-ამხავ ლაზღ.

ქუბრიშ იშგენ ლუცარ ლიხ: ორმელეთიშ ლიცი, ლახმუშ ლიცი, დევრუშ ლიცი, თეთნაშურა, ჰოკრილუშ ლიცი, ტიტუშ ლიცი, მარლურა ი იშგენ. აგრხი ამ ლუცარს გუნ სარგებ ხეფსიხ. თეთნაშურახენქა, 5 მარლურახენქა, დევრუშ ლუცხენქა ი ლახმუშ ლუცხენქა ლალცუნა ლულჰნარ ხარხ ქა ლუკვარ ი ამნოშე ალცუნებ გვპლიობჟი დაბარს ი ლაროლს. მარლურა, თეთნაშურა ი დევრუშ ლიცი ანუავ ლადღლ აშგარხი ნირღღლ გარ ანღრიხ ი დაბ-ლარემინღლ ალ ლუცარ გუნ მუშედ ლიხ. 10

მარლურუშ აშხვ ნუყილს კირარხენჟუ გუშ ღარ ლექვა ხარ ლაჯად. ანუავქა მუხარობჟი გუშ ღარს ლიჩველ ხმთქვა. ჩვალ ლექვა ჰედნი სოფღარ უხხეარ ნენსგა ლექვა ი ხოჩა თეთნე კირუე ქუგვერღლე მიჩა რიყარს ი თელ ქუბერს ხამეღი ამ კირს. სოფ- 15 ღარ უხხეართე ანქურებ ი ლინთვისგა სავ-ჩავუე მინე-მინე ქორართე ოსღვეხ. ამ კირს ქა იშხიხ ლუკირარსგა ი ფიტკრიშ ქორარე ი ლარდოლე ლღღმიღლდ იგმარხიხ. ქუბარს ათხე სერ მუგხი ხოჩა ლღღმიღლე ლიხ. ჩი ფიტკრიშ ქორარ ი ხოჩამღლ ლუშდბუნე ლარ-დოლ ხოგხ.

ქუბრიშ ლუცარს გუნ ხორიხ კალმახ. კალმახს ფოცხარუე გრმიხ 20 მეკღლმაია.

ქუბრიშ უდგი ჯვინღლდ ჩაგ ნღღზიღალ თერა. ლაჯნიეი ი ლღღმიღალეი ქუბარსს ათას შვიმიშ ავარღლ ი ცვირიმბარსი ხეხელიხ. ხეხელიხ ლუშიალ წაკტულარ, ნაქოლ, ვოქრემ ვარჩხილი ი ვოქრემ იშგენ სამკალარ, ბარე ქვიჯარ, ძივარ ი იშგენ დასაფას. ათას 25 ჩხარ' აშირ ი აგუღ ზავარქა ყიბე ყარს ნავღღლ ვიბლიანს ი ყიბე მარღს ივანე დევდერიანს ახხეიახ ვოქრემ ვარჩხილი. ათას ჩხარ' აშირ ი ეშღსამ ზავეი ლარიღარ სელიბე ქალდანს ახხეია ნაჰ ი ვარჩხლიშ ვარჩხილი. ამეყი ხახტავენა ცხაკე. ამ ცხაკეს ცხარარუე ხღღვენა კალმახ. ათას ჩხარ' აშირ ი აგრევეღდიგეშღ ზავარქა ლღღ- 30 გიღალეი ლარიღარ ყსბუღლათარს, დიმიტრი ჯაჰვეღანუშ ქორ-შარს, ვოქრემ სამაჯურ ი ლეირ ბაჩ ახხეიახ. ათას ჩხარ' აშირ ი ურინაგრევეღდიიშგეიდ ზავეი იწსონ ქალდანს უზვისგა კაჰუშ ლალ-ჯიეი თითბრიშ ეშღღოროი რეყენ ახხეია მუგ აშხვ უდგის. ამენქაშ ქუბერ ხხხეიახ კანვენ ვოქრემ თხვიმ, ვოქრემ სამაჯურარ, თით- 35 ბრიშ კახეარ (=კალატარ), ლეირ ბაჩარ ი ამკალიბარ.

დაბისგა ჩვიბეჰევეს იმ ალღუმიხ, ეჯის ქუბერი ჩიგვაშე ალღუმიხ ი მუგ ეზარ იმარგ, მარე ჩიდ მაჩენამ ამეჩუ სიმიღლ იმარგ.

ქუბერ ხოჩა ლახილ ადგი ლი. მანკვი ჩიბეგევეხენ ოხნიდახ ამ-
ხავ იილენახილიშ ლაში: ფიანქშიშ, ლეშყერულაშ, წკრანიშ, ამრო-
ლაშ, დაშდოლაშ ი ამკალიბრე. ეჩქანლეე მაშრა' ადგიხენ ანბინეხ
ხილმანაილიშ ლიჯდე ი ათხე მავხი ხილმანხილ ხოლჯახ ამეჩუ: ანთ-
5 როლ. სანათ, ბაბანი, მარგვილ, ლელტებუ ჰებ, ყუნზელ, კაკ...

ქუბერ მასარდ წვა ბასყ, ინლა, ვილვ, მენცხეპარ, ცანცი, წონ-
წოფ, ჯეპარი, მურგვი, შდინხ, გვიჯ, მეღმა. ლეზებ მეღარ წვახ:
ლეჰი, ჰერდელ, ბურღვი, კიც, გიცრულ ი იშგენ.

განქე მასარდ წვა ამეჩუ. მჰი განქეს ქა იხერიხ კვიდოლარ-
10 თედავა ი რაყართედავა ისვა ხათქებ. ამედავა ჩეპვიქიხ ეიშხოლშე,
ი ამეი ხოგხ სამ-ვოშთხე ლადელ. ლადელისვა ურინ-სუმინ ლიჩინე
ხაკუ ი ლოშგიმ პრყიშ ქვინ ხეწნი ი სერ ლიჯაბ გარ ხაკუჩი. განქ-
ეაშ ადარას ჩეატხანინხ ი მაკეშოლე ჟაგარარდი ივმარინხ.

ქუბერიშ მაჩენ მალეან-მაწვან ლი მეშხე ნენჩა. ამ ნენჩას მაშენე
15 წვა ნენზ, ლუმიჩ, წიფრა' ი ფიხერა. ამეჩუშ ნენჩას ამენქა მასარდ
ხავ ადანიდ: გგვიბ, ცაჰრა, შაჰრა, თეკრა, ზესხრა, ჟეპკრა, ჯიპრა,
ცხვიმრა, ლაჰრა, გვიჯრა, ხერხელა, მურგვი, გოგლანდ, შდებუნდ,
ბარცხილ, წყევე, შგერი ი იშგენ ნეც-ნეცინ მეგემ.

მახე დრევიშ ნაგენუნდე ქუბერისვა აშგარ ლიმგემი ლი. ამეჩუ.
20 ჩი ზავ გუნ მეგემ იმარი. მეგამ ლინთეისგ' აქჩეხ ი ქამიზალს.
ტრაქტორარშე, მშინოლშე ი ჯანარშე ქახლეხ ცხეკხენქა ი ქუბ-
რულათედავა შიდებ. ქუბრულას ჩოსლდე რიენთე ი რიენს ლექვ'
ოსლდე ჯეპართე.

ქუბერ ჯვინალდ ჯორიზანან ეშხუ კლას გარ ლეგან. ათხე სემი.
25 ეოშთავანან კლასარ ლეგხ ი ეშხუ საშუალო. ამენქა ამეჩუ ლეგ
საავადმყოფო, საეკითხველო, კლუბ ი ლამგემი კანტორა. ამეჩუ.
ლეგხ ადანიდ ტრაქტორარე ი მშინოლდე ლამგეანანარ ი ლა-
ხერხარ.

ათხელდ ქუბერთე ლაჩე გარ შუკე ხაბდ. ათხე ავტომობილიშ.
30 შუკე ქუბერთეჟი გარ მადე ლი მესყე, ჩი ხოშა ნენჩათე ი ლახ-
ვართეი ექესხრი.

თავარ

საქმიანობა, ზნე-ჩვეულებანი

113. ლიჯნი, ლილწი ი ლიმჭერი

გუთნარე ლიჯდულდ დაბრე ლაჯნიდ ლენწმარ ნულენდა ნა. ლენწიჯაქდ მარეთე მენჯვა მეგამ ხეიკედდ ნენჩაესგა. ამის ხოჩამდ ქატაბეხ ი ზუჟე ხაშხა. ზუჟად მაჩენე ლი წიფრა. ზუჟა ჩუქანწაენ 5 ბერს ხოსგერედ ი ბერიშ კაცს მკერას ხვდისგდ. ზუჟა ლოშვიმჩუ შიში ლაბორგ ლი მეფშედე. ამის ქვჯუ ხაშხა.

ლაჯნიეი ეშხუ მარე ჯანარს ხოყელ, ეშხუ ხოლენწიში, ეშხუ, მადეა მორი მარე ლაბერგიშე ხაქიმხ. ალმარ კიცხარს რილევხ ი შაეინ მელიშ წესხა ეიბავ აკვანეხ ლაფრათე. მკელს ჯანარ მეწვიინდ 10 ლეისგ ხარ, მკლენწიში „ეიხი“ს ლახ ხექინე, ეიბავ ლებიდ ხარ ჯანარდ, „ჩუხი“ს ლახ ხექინე — ჩუბავ. ეჩხე-ამხე ძგდარს ხოჩამდ ხეკვეს ესქონნას ჯანარს. მეჟოდდ ხოშა ლალალ ბოფშარ ხაყახ.

მკლენწიშიდ ლენწიშ ნაბაშ სკედიდ ხეკვეს აფუშდეს ჩუბავ, ბანარს ი წუსხუნდარს ქათქაბენას, ლაქენიეი ლენწიშიშ ბერ ქად- 15 შდაბენას ხოჩანდ ი ჯანარს ხოხიწლიდეს. ათხე ლაჯნიდ ხოშა ლალულ გუთნარ ნულეე.

ლიჯნელ მუჟელურ ი ქანიზალს ლი შვანისგა. მუჟელურ აჯნის მუჟელურეშიე კვეცან, ქამიზალს — ქამიზალიშ კვეცან, კულს, კემინს, სიმინდს, ფეტეს ი იშგან ნამშას. 20

კვეცენ ი კულ მორი შვიმიშ წვა ნიშგემშყე: გურ ი ლუტხა.

ხოშა ბარ უდგითე სიმინდს ხვალშიდ. ქუბერ ი ნაკა მაჩენამ სიმინდ ჯედნი. ლახეანი უდგითე კვეცან, მანაშს, კემინს, ქართებილს ი ამქალიბს ხვალშიდ ი შვიშ მოსაეულ ჯედნი ხოჩამ. მახე ნაკეიშ გიმისგა სიმინდცაბან ალჯიხ ქართებილს ი აქქდა ეზარ 25 ჯედნიხ. სიმინდისგა ალწიხ ადშიდ ლებიას ი კოჟემიას.

როგ, ლედარ ი ქირს ნანკდ ხოლაშა ჩი. როგს ლედარშალ ი ლებიაშალ ნაყუნდ უსუიხ ი მადარობჯი მერხი სოფლარ ჩუ როქე აფრეხ, ქა როქე ილქვერიხ ი კვეცნემ, მადეა ქემნიშ ფაქე როქე ხაჩდინეხ, ამხენქა დიარს როქე ანყეხ ი ამ დიარს კოკერაშე დიარ 30 ხაშხა. ქირსი ლებიაშალ ლესუი ლი ნაყუნდ. ზენტხ, მანაშ ი კემინ ხოშა მენწორ ლეფარყი ლი.

მაშენე დოსდ ნიშგემშყე ქემინ იჟელი, ლეე მანაშ ი ეჯის ხაქიმ კვეცენ, ლებია ი იშგენ მალაშა.

ლითელ გვირკისგა იბნი. ლთიდ ათხე ხოჩა ფოლედის ნაშთქპარ ხულევხ. მეთი ზურალნარე ლი. ლითელქა ნოდოხ ხემთქუნხ. ნათევ ნანნას ნადრად აღისგხ მეთა. ეშხუ მარე ლანჩერის ხაქიმ ლოშ-გიმ ი ლუნჩვრარს უშხვართე ხადისგ ქვირთ-ქვირთდ. ქემინს ი 5 ზენტხს ლინჩერი მადმა ხაკუ, ლენჩერი კვეცენ, კულ ი მანამ გარ ლიხ.

ნებზეაშარს ჩი ლადლიშ ნათევ მოღვს ჟი ხაგემხ დაბისგა. ლენჩერ შა ლი, ეჯის პაშანდ ხაგემხ ი, უნჩერა შა ლი, ეჯის — ჯაშდ. პაშან ი ჯაშ ეჯი ხეკევს აღიგენეს, ერე მკვირს ლანჩვრა ქამავ. 10 ხადეს ი ისგაშხენ ფიკვიდ სედნიდეს. მოლა ხანუნლეე ამ მოღვს სავარჯი ხოლჯიხ ი ჯანშე ისგა იმღვინ ქორთე. ქორს ამ მოღვს ლასკმისგა ჟიიდ ხაგემხ. მოღვინშ ლაშხენი ცალმპვისგა ნარ.

ლეკლავიდ მანკვი წყილიანს (კვეცან ი კულს) ხეაკლავიდ. ქემინიშ ნაკლავ: კალვისგა წყილიანს დემ აკლავინ, ქემინ ხენჩღი კვეცან. 15 ნებოზს ჩვპრეხ კალეს, ჰამს ქაჯელევხ ი მკემ ლიწლალვი შიშდხი ქა ხოფხეხ (ქა ხოქვეცხ კალეს). მოლიდ ნაფურუნლეე კალეს გრკანდ ხეკმენი ეშხუ მაშენამთემ ბერეპარე ლარსკენოშე ი ქაჯს ი ფეშმას ქა ხოპერინე კალეხენქა. ერქანლეე კეურს ჯანარს ხობემხ კავშე ი აკლავინ. მეზ-მეჩედდ კალეთესგა «ხოჩა ლა- 20 დელ»იშ მქაფდ «ვობაშოღე აფასახ!» ხეკევს ხექეს. მკლავა ხატ-ხეხ: «ჰა, ვობაშოღე ლადელ ჟიხ ა!»

ლაბა ჟიბავიშთემ ხოჩამდ ლკლავე თერა, ჯანარს ქა სავნენ ქა-მიავ, ქა ხოფშეხ ი კალეს ეშასხეხ. ამჟუნეხიდ მოლე ხანს ი აკლავინ ერქანლეე. მესმაშეი ი მეუშთხეაშეი ლიფთხენე ხაკუ ი დოსდ. 25 ლაფშეგაშ ლი სერ. ჯანარე ქა ნაფიშგუნლეე ბეჟუშ მერხელს იკიჩი ი ამნოშე ჩუ იგვრან კალვისგა ი ეშხუ ტეტ ნაკლავს თიშე ლეჟა იშდე, ერქანლეე კალეს უშხვართ' ანქურეხ ლაქხირარშე ლაწვრემი პდგი-თესგა, ნანგავარშე სვაჯელევხ ითქს ი ლამენირს ქა ხოდისგხ ლაწვრემი ფოყხენ ი ლიწვრემის იბნენ. ჩიქი როკარშე, მარდარშე 30 ი ბიწვარარშე აწვრემიხ, ლეე ითქიშ მენწირ გარ სედნი, ერქას — ლავ-ხირარშე. ქა ნაწვრემუნლეე ითქ (||მაშდ) აშავთე სედნი ი ნაკლავ მერმათე. ნაკლავს ლვაქარ იმაჯეხ გოდარარშე დარბაშთე ი მაშდს ხეხვარ აცხრილიხ ლანკეაჩხაშე ცხერილშე ი, ლანკეაჩხაშე ცხერი-ლისგა შა სედნი, ამის განთე აღისგხ. ალი ლი ყვიტბარ. ითქს 35 ძაძროლთე იკედხ ი ჰედი ამნოშე ჯემხ, მადეჟ რაყთე აღისგხ. ამესგა ითქს მოლიდს გარ ხარაგუნეხ. აშხე-მარე ფანუნლეე, შა მანკვი ხოჩა დარ ირი, ამ ითქს ჟი იშყედნი ვექნახვისგა. ვექნახვამ ჯონ ძაძრას ხოხლინეხ ი ხოლამთემ ამთესგა ინქური შაგ. ამისი

ყვიებარ ხაშხა ი ნანკდ პდისგბ. ხოჩა წყილიზნ ითქს ნანკდ იკედბ ი ტელაფქა მჯე ხოდისგბ ლაფრას. ნაფურუნღეე ქაიდ პწერემიბ კარგოშე შედთეფსგა ი ეჯჯი კიბღენთეფსგ' პდისგბ.

მანაშს, კუმინს, ზენტოსს ი ფეტვს ამ აპარტეს, კვეცან ი კულს ჩუ კვიმებს, ნაკლავდ ვსპებს.

5

მაშენ დოსდ ფეტვ იკლავი, შიშდ ქა ხეფურშგვინი, აშგარ ხალმენა ითქ, მარე მანდრენე ლეკლავი ლი: ლიჭყუეე ხანთქეა. ლე-ბიას ამ აბგუნებს კალვისგა ი ლედარს ი როგს ამ აკლავიბ.

გვიანდ, ენკენობაშე ლიშთხალვი იპელი სიმინდ. ამ დრეედ ლიყ-ვიელ ნიშაი. კუმბერ ი ნაკს სამინდს დაბისგა ხაყჩებს. ნაყვიჩ შდას 10 უშსვართე შიდებს ი ქას ეი ხაქვცებს, ნეწვიდ კვედალშე კვლარს ასყიბ ი ჰედ ჰანწვალდ ხაგენხ მეგმარეი, მადეა ქორთე ვიდებს ი დარბაზთ' პდისგბ. შდას ქორთე ვიდებს, ქათურჩინიბ. ფურჩან დარ-ბაზთე ხეკვეს ადააბ ი შდას მალაზათეფი იმაჯებს. ამეფი ლიჩდინე ხაკუ აშგარბი, ვოდე ხოჩამდ ჩუ იფრი, ეჩქად. ლეკმარიდ ლაბა 15 ხაკუმ, ჰედ შიეშე იჩხვარებს, მადეა ამ აჩაჩებს ლაჩაჩარშე.

სიმინდიშ ნაყვიჩუნღეე ჩიქი კოპეშიას იკედბ ი ეჩქანღეე ქარ-თებილს იბარჯებს. კოპეშიას ქორთე ვიდებს ი მან დარბაზეი იშხვინიბ ი მან ნეშქა ლექე' პდისგბ. ჩუ ხეკვეს ნომ' პდკვერმენეს. კვარემ ჩვად-ევში ი დემენარ ხაყა ეჩქანღეე. ქართებილს ქორთე ვიდებს ი ხოჩა 20 ლმმფიკე პდგის პდისგბ აშხე აღაგდ ი ჩუშალ ხეკვეს პდწგრდენეს მოღე ი ეჩქანღეე ფათქს აბარჯებს ხოჩა ლმმფიკე პდგის ი ამეფსგა იშხვინიბ. ქართებილიშ ლაშხვინიდ ლექეშერ პდგი ხოჩა.

ამსვალდაშე ლეზობუნქა ნიშგეშმეჟე ზავ ლეჟა-ლექვა ქვინგმგენემ ლეზობი ხვიმოწედ. ამეჩუ დაბდ ხოშილ პდგი ლარა ხოყდინა ი 25 ვობაშე ნენი ხეკმი ჩვიბეჟევიშ ლარა. ეჯჯნქა ლახვარს პქმებს ი ეჩხენ აბღებს მასარდ ნენი.

ამზავ სურუ ხოჩა ლაქვინმგენ ლი ნიშგეშმეჟე, მარე ლინთე სურუ გარჯ ლი ქვინგმგენემ ლისეღეე: სურუ ნენი ხაკუ.

ლაწომბა

30

114. უღვლაშობ

ბულს ლექევაეიშ მერხი სოფლარს ლაღი ჩიქდ სიდ ჯვინლიშ-ჯვინელ ეშხუ. ლენ — უღვლაშობ. აღ ლენ მაშენ საგუნზილდ კუმბ-რარს ი ჩვიბეჟევეარს ხოგაქს. უღვლაშობ თებურვალისგა ხანბია.

უღვლაშობ სოფნისოფელ სკარშე ხემთქუნს. სკარობ ხერასშე 35 ხალხ მესყე: აშხე ზავ აშხეთე, მერმა ზავ მერმათე, მესმა ზავ მეს-

მათე ი ამეი ხეკამ გვრკანდ სოფელს აშხე ძგიდხენ მერმა ძგიდ-
თეფსგა. ეჩქანღვე თხუმხენილ იბნიე ღვე. სკარობთეფსგა ბეწაჯნ ეშ-
ლოხუშდ ი ჟერვეშდ მეზგათეეი ინჩღდი.

- ულვლამობაშდ მეხელი მეზგე ლინთვიშ ლიგნალუნღვე იმარალ.
5 ჩიდ მანკვი მეხელი მეზგახენ ეშხუ მახელღვე ჰედ ქათშე, მადეფ ლა-
ლბიშე სოფელს ხექმენიე ი ლეარაყი სიშინდს, მანაშს, მადეფ ჰქპინს
იზერიე. ლაზმილ ჩი ზაე ეშხუ კარვა ხულვანდბ ი მუზერის ყორთეფსგა
ლიზიღქა მადმაგვეშ ხაკუჩ. ქორაშ დინსალ კარვას ე'ადურინა ი
ეჯეი ხოპრა შედთეფსგა. ნაზორ ნამშე ჟერხი ლთქაჟაქ ხადბ, ჟერხი
10 სალბტაქ. მშ ლთთიალს ხერხი, ხოჩა აჯარყ ხეკვეს აჯბიხ.

- ულვლამობ ვოშთხ-ვოხუშდ ლადელ ჰყერნიე. მანკვიშ ლადელ
ისგლადლიშ ვანაუნღვე მეხელი მეზგახენ ეშხუ ლალმპგნათეშ ღვაჟ-
ნარე ინჯრინა ჟარე-სამ ლეთ მახელღვეს ი სოფელს ხექმენიე
გვრკანდ ჯვედი შამფერარშე. მეზგემ ქუნჯი მშე ხოქეცა კერიშ
15 აპეხდიშ ჟარე ლესგიშ ქიპს ი შამფერარს ხოცუახ. ამ ლალე მე-
ხელი მეზგე ეჯ ლეთიშდ ე'აჯაბ, იშგან ლეზობ მასარდ ამარე ი
ნებოზს იბნი ლინზორაშლ. მანკვიშ ლეთ აღრიხ ბაბოლ, ლალმპგნათე
მეჭდე ლემხელღვე ი ბეფშ კათ. სიმაქშურალ მანკვიშ ლეთ მშე
მიჩა-მიჩა ქორს არი.

- 20 ამ ლეთ მეხელი მეზგამეჯ ტოლბაშობაშ ქა ნალიასგუნღვე
მახელღვაჟარ ეი ინქურიეხ უშხეჟართე ი ესხრიხ სოფლიშ ლაქანთე-
აშხე ძგიდხენ იბნეხ ი ჩი მეზგა ისგა ხეგნიეხ ყორს ი ხეპრიეხ ყორრე
ლიკრეს ი ქორთე ლიხნის, მარე ჩი მეზგემ ყორარ, მშადანარ ი
ლაჯგროლ ჰექარშე ხოზხ ისგაშხენქა. ჰარაქ ნანგელის ი ჰულღუმი
25 კამპარს ხოგამხ ისგაშხენქა ი ნაბშე ისგა დემ იხნიეხ. მახელღვაჟარ
ჩიხენ ხეკეჰენიეხ ისგა ლიხის, მარე დემაენ მოშ ასხთიეხ. ლოშიმ
ჰედი ისგაშხენ მერდა ხოკრეხ ყორარს, მადეფ ჯორაშ ხატყციო ი
ყორარს სგა ხაყჩურეხ. ისგაშხენ დინოლ ი სიმაქარ გარ არიხ.
აღაარს ეი ლემარე ხარხ თხუმემ ლლჩად ლიცი, ნაჯარაყე ი ამის
30 ხაბდეხ ჟამშოშ მეჭედ მახელღვაჟარს თხუმ ლექვა, მადეფ გუნას ხაქ-
მინეხ უშყეი ი ხოლა ფერიშს ასყიხ. ხეხელი ექპალიბი, ერე ამშელდ
ფიშირ მახელღვე ჟერხი ქორთე ისგა ლიხის დემ ასხათი ი შგურარ
მესდე მერმა მეზგა ხეგნიხ ყორს. ამეი ლჯემაშდ ლიხელი ეახად
ხაბეახ დინოლს ი სიმაქარს.

- 35 ვობაშ ადგის ყორარ მეჯარ ხეხელის მახელღვაჟარს, მარე ისგა
გუნ ლენტხლად გარ ესხრიხ, ხაყელენიხ ლილღბტიდ. ხეხვარ ამე-
ჩუი მოღე ხოლამურ დემის ხეყჩენიხ მახელღვაჟარს.

ისგა ნაზუნღვე ქორს ლილყაფელ იბნი, ღვე ლემზირს ი პარაყს ხანდუნებს. ამ ლეთ მეზგა ხეზირბ ნალეჭურგებლამ, ხაბნამ, გიკრიმ, ფიკვიმ ი ამკალიბრე ლითნეს ი ლიფშირის. მემზირ ეშხუ ლი ი «მენ»იმ ნუქვისგ ფიშირ. ამიშ ნაწიასგუნღვე, იცგვა ნამშე ხაჭედის, ნამშე ესღვას, მადღა ლაღმეშგალშე პისგხ ლაყვარამ ლერქვარს ი 5 ხეშაზნ იშგენ შედ-მსკვედსი.

ამეი ხაქიმბ თელ სოფელს ისგლათე ჩიქდ. ჩი მეზგათეშგა ისგა ღღრიბ. ლოშგიმ, ნაღმეშგალ ბარგნაბარგშე ეი ლქაშე, მეხელი მეზგათე ტეინის. ნაღმეშგალ ლაყვარამ ლერქვარს ჩუ ირში ი ეი იშემინებს. 10

მერმა ლადელ შიშდხი ჰამხენ ლიტოლბაშსიდ იბნებს. ტაბგობ-უნღვე ლემიელეაყახენ ამზე მაჩენ ლაყფიშს ითშიბ, ფაყვდ დაჯლამ ტუფს ხოვერიზის, ტანე დამღღვამ, მადღა იშგენ ნათიერამ ტუფს ხაქვემი, ყაროშ ხოშა ჯვედი დაშდნას ხაბემბ. ამ მარად დოლფანან ხოყიას. დოლფანანს ხონვრინებს კალენ მარე, კალენ ვოშთხეს ი ხოფ-შირამი ლთიშარს. ლადი აღმარ ესხრის სოფლიშ ლაქამთე. თხუმ დოლფანან ხოყელხ, ეჯის მიჩა ლთიშარ ბაქიმბ ი ღვე იშგენ ხსლს. 15

დოლფანან ი მიჩ' აფხნეგარ მინე სოფელისგა ჩიმი ყორთეშგა ისგა ღღრიბ. დოლფანან ილყაფელ ი ამის მგ ხოლამ გარ ხეჩობ. 20 დოლფანანამ ხოლემ მეჩემს ლთიშარ შტრატეს ხაყედხ ჰედ ვარჩხილშე ი მადღა შარაყშე. ვარჩხილა შარაყს იყდის ი პლი მეეელი მეზგათე ოსღვას ი ეჩეჩუ მგ უშხუდ იკმარის.

ამ ლადელ ისგლადღუნღვე მგ მეხელი მეზგათეიდ ტეხნი. ამეჩუ მახადიდ ტაბგობ ხარხ. აღ ტაბგობ ხოჩა ისგლათეთეკა ჩუ დემის 25 ხვერნი. ხამთქვას ლიღრანლ, ლიშდრანლ, ლიშეჰარელ ი ლაყაფ. ამზე ხოჩა ლაყფიშ ღვაყმარა ლუზვრალუდ არქვის, ჯადეყი ვოთილს ხონხის ი ლანავ ზურალს ხამჯენის. ამეი ქა ინვრინებს ამის ი ქორს მაშენ ლაწვე ადგის ვითომ ლიღველს ხაბუნებს. პლი იმშე-არანლ, იკველ ი ღვე იკილელ მეღველ ზურალშალ ი ამისი გუნ 30 ლაცე ხეფსი.

ამეი ესხრი უღვლაშობ ვოშთხ-ვოხუშდ ლადელ ი ლოშგმე ლადელ მანკვიშ-ლეთიშ ნაღმეშგალ ბარგნაბარგს ჩი უკლინდ ხატხეხ მინე-მინე ფუსდედუს.

ამეი ხემთქუნხ უღვლაშობ ათხელდ, მარე ათხე ლაშდნალთე 35 ხარხ ჩამგ.

115. ლითხვარ

ლითხვარს ჯვინალდ ხოშილ ლეგენ ხანდენა ათხემდ. ლითხვარ მახღვავარე გვეშ ლი ი ქორაშ ლიმშავ — ხეხვრე ი მეჩითეშ მარემ.

5 ცეთხვარ მარე ლთხვართე უშდილდშე ესხრი. ზურალს ლევიზს ხამარუნე, მარე მშაქ დორ ხარ ალ ლევიზ, ეჯის დეა ზურალ მოშ ხეკედელ ი დეა ლეაქმარე ხეკვიშ. ამეი უშდილ ხედი აფანეგს ი ლირაჰლდ სოფელსენქა ქა მეჩდე ხეკვეს ლესებ. მესეფელ სგებინ-ხენ ნარ ხეკვეს ლახხვიდეს.

10 ლთხვართე ჩი ქვინგვენათე მიჩა-მიჩა დრევეი ხანტევახ ლი-ზელშ. ჰერსკენ, კვიცრა ი ლეაშ ლელმარედ ლი მამენ ლუგვარ, მეთხვარაა ამ დრევექა იზელშლხ ხოშა ლალშლს ამპარე ლთხვართე. დშდეს მუჯღურ მახე ნაშდლუვეი ხეკემინშლხ, ევანს — გვირკუნლვე, ლახეაშ ქათალს — ლახვენითე მუსვიშ ლიკდლლეი გვიანდ ქამიზალ-ხენ, კვენს (ნცხეკეს) ი მალვს — ლინთელადელ.

15 კვიცრა ი ლეაშ ლაკეცურის ი კენჯბარე ქუქეპარისგასი გარ არია. ველიშ ი ცხეკიშ ლყვლათე ქამიზალს დვიდობეი გარ ჰედ-ნიხ ჩუ. ლინთელადელ კვიცრა ი ლეაშ ლამენჩალ ლაკეცურიპარისგა გარ როქე არი. ლინთეიშ ლეზობდ კოჯაშარს ლაკეცურიპარე ბო-ჯგენქა მამაგვეშ ხაწეახ. ლაკეცურიპარისგა ნთხვროლე ლარდად ხოშა 20 ფოქარ ხარხ. ლეთშე ამ ფოქარისგ' არიხ ი ლადელშე ლნდარალთე იზელშლხ. კოჯაშარ ეჯეი ხარხ ლუმთქვე კოჯს, ერე აშხვ ლცხეტ-ხენ მერმათე მემპარაშალ იპორელხ. ლეაშარ, ლახა ერქას, მინე მუქარს იმპარჯინენ კოჯარქა ლსკნაჯეი. კოჯაშარ მამდშიად მერ-ხალდენ გარ იზელშლხ. ფიშირ ხეტყუბიხ უშხეარ ი უშხუდ ესხრიხ 25 ლნდარალთე, მეჩირიშ ლალოკათე ი ლშემინათე.

კოჯაშარს გუნ ლინთხლშლ ხანტევახ, ლნდარალეი ირი ა ლაშ-ვმინაჯეი, ეშხუ-ეშხუ ცველდ ხოგხ. ცველ ხოჩა ლასუნჯავი პდგი-თეეი ლკრი ი ჩი ფოყთე ასუნჯავეი, ეიბავეიშენქა. კოჯაშარ პნ-ქირხ, ერე მინემდ ხოშა ეიხი მინე მავინ მამაგვეშ არი ი ჩუბავ ი 30 ერხე-ამხე ლესგართე გარ ასუნჯავიხ. ცველ მინე მავინს თევშე გარ მადე ასუნჯავი ი ლაქენიშეი იქენი. მავინს ლახ ხეწდენი იმ-გვაშე, ლიშეპელს იბნე ი მერმოლუცახან ლატვო' ესხრი. ლბჷეინე კოჯაშარ მანკეი ჰედ ჩუბავ, მადეა ლესგთე სეპარენიხ ი ერქანდვე ხეტენიხ ეიბავ ი, ვოდედე კენჯბიშ ქუქეპართე ლკრიხ, ერქად ჩუ 35 დემის იგნიხ.

კოჯაშარ იმგვ' არიხ, ეჯის ევანარი არიხ ჩაგ. ევანარ მეთხ-ვარას გუნ ხომპვინენხ. ევან მეთხვარს ქაა ხეწდენი, მცხი ლიშეპელს

იბნე ი კოჯაშარ გუდ ჯედნიხ, ერე მინე ჰავინ პრი იმგვალეგ ფე-
დილს ი ლატეთე ლიზიხ იბნეხ შიშდ. ევან ამლა კოჯაშარე ერდ-
გვილ მემპერდ ლი ლუნშან.

კოჯაშარს მეთხვარა ჯვედიახენ ასუნჯუეიხ სევანთალშე. ქა ლახ
ბეწდენიხ მალდიანუს (ამჟი ხოყხახ მეთხვარას ნათხვროლდ), იბნეხ 5
ლიწვესგს. ლაქვასგეი ზაგარარს ბელფარის ი, ფიშირ ლახ ლინ,
აპარ ანბე ფოყხენ ესარის ი აპარ — ნერმახენ. აფუზათს ნეჯგარალხ,
ერე ეწსუ მაჩენე ჩვათნებას ი პარიდ ნომ' ესქონნას. ლიწვესგ ხოც-
ხას ეჯ ფოყხენ, იზხავ ქნავ ლი, ღვე ქუნ როქე დემ იყერხ მალ-
დიანუ. ისგა ნაწვესგუენღვე. მეთხვარა ფედილს ლახ პრის, უშავარ 10
ქა სათონეხ, აპარდ ხედა ნათხვარას ხეკვეს აბფუშდეს, ი ქამ ხოპე-
ჯინეხ. ჯვედიას ლახ პრის მეთხვარა, ნაჰეჯინუნღვე უშავარ პეოს
ხანდისგს: — იმ როქე ხათერ, ნეპოლ, ხაკერქა როქე ნა ქა?

ქემმა ხეკერქიხ ხედას ე, ამჟი ხოცვლიხ: — ეწსუ ესერ ამეჩუ
სგეჯი ი მერმა პაშიდ ნაჟეთხ გარ ესერ ხეთირი, ნაზევი მჟეირს 15
ესერ ცვირე, — მადეა იმჟი ათხელიე, ეჯეი.

ლოშგიმ მეთხვარა ნაკარქე ნათხვროლმჟე უშხვართე ჯედნიხ ი
აძმარსი უშხვართე ანქურეხ. ტარხნარს (=თოფარს), ლაწკვიარს
(=მჯუროლს) ი იშგან პავეჯს მარჯე ადგის ჟი ხაქდეს, ლინ ნა-
კარქერე ლაძენჭურას ხეგნიხ. იერს ჩვადასურეხ ი ცილს ქანშხენ 20
ხაქენიხ ი მარჯე ქათდ ისეიხ. ჩინახეს ქა ხოკედს ი, მან მანკეი
ლეზიხ (=ზექ) ხეკერქიხ, ჟი იტხბეს. იიკეს (=თესუ) ნაწბტუნარ
(=მეპარ) ისგა ხაყა, ეჯეი აისგხ ქორთე.

გაქირებაჟი კოჯაშარს უშხვარეშიშ ლინშედრალი ხანთქეახ. ლახა
მინე აფსნეგ იქჩენი, ხოშა ნეწმდარ სგა როქე ხანუდენიხ ეჩხენ- 25
ამხენ, აპარ როქე ნაწბტუნარს ხორკინეხ, აპარ როქე თხუნშე ხოჯ-
ვირის ლოშგიმხენ ი ამჟი როქე ესყახ ლაშდობნათე.

ჰერსკენარდ მეთხვარას ცხეკიშარ ხოშაახ. აღაპარ ცხეკს პრის,
მარე ხოშა ლეკნჯაბ ცხეკს გარ. კენჯაბარისგა წუსხვარდ (=თხე-
რად) ხოხერა მაყალე ხარხ. 30

მეთხვარს ცხეკიშარ ხოლა ლედრე ხარ, მარე ჟერხი მეთხვარას
ჟი ლემჟერე ხარხ ცხეკიშარე ლარდა ადგისარ. ამაპარე ლანცვლად
მაჩენე ლინ ლალოკოლ. ლალოკოლმჟე მეთხვარას ლადრაჯარ ხარხ
მესყე ი ჩუ ხოდრაჯიხ პამაშარს დოსდ. ნათხვროლს პამს ხანთქეახ
ლალოკოლთე ლიზელალ. 35

კოჯაშარე ი ცხეკიშარე იიკეს შითეჟი ჟერეა იკედ, მავ ხეყპალ
ნებგვაასგა. აშიშ მჟვლა ხემზირხ: — ფათე შელდდ ესეროლვ ათგენა!

ხომა ღვაშდ ნეწმდ ხოეხახ, ღორიზჷმანდ — მუღეშირ ი ეჯანდ ხოხვრანდ — ფტ. დი ღვაშს კეიცრა ხაშხა.

დშმღვრე ლთხვართე ხომა ლალლ მუელურხენ ესღრის მახე ნაშდღუეუნღვე. დშმღვარ ამ დრეეკა ლაყვრათე ესხრის ი მეთხვარა ანმარე ნაზეს ხეგნიხ ი, ვოდედე ისგა ხეჭელის, მადეა ლაჯუეთეღსგა ხეწღენიხ, ერქად ამეი ესქიძხ.

დშმღვ გუნ ღემიშლ ლი. ლაჯუე ქა ხოთრა ი, ეჩა ფედიღთეღსგა ლახ ისგა ხეწღენი, ნაზვშ ლთფეღალა, ჩიქი აშხე მეგამთეღი ღვრი ი ერხენქა მერმა ხეპრენი, ღვე მესმა ი ამეი მეგმარქა გარ ღვრი ლაჯუეთეღსგა. უმწერა მეთხვარ გუ ღემ ხაჰელი შის ი ჰარიღ ტესნი ქორთე.

ღქქან დშმღვ ჩიქი ლატვთ' ესხრი ი ღვე ღოშგდ ხოქენი ი მიჩა ნაზე განხენჩუ ჟიბავ მენწირღ ხოჩა მარჯე პდგის ჩუ ხეპენი. აშ ხოხალ, ერე მეთხვარ მიჩა ნაზეს ხაქიმ ი ღვეფაჷ ხელი ი ქაჷ ხემღვრი. გვიშგ' ამახეს, ოღო ამქალიბ დრეევეი ჰედ ხანჯარშე ღემ ანმარგი, მადეა მახალს ღემ ლანჯემრისგ, ქა დარმოშ ხოსღენი. ანარლს ლახ ღემგეაშმოშ ანჯემრისგ, მაჩენე ლი ქუნემ ლიქეთე, თხვიმ ღღღგარღ ხეკეეს ახსყა ი ერქას შღემ როქე ხნალინე დშმღვ მარა: ქუნ როქე იკადღდეს მაჷა ი, ღღღგართე როქე ლახ ხნენე ლაგას, ერქას ფროტარს ი მაგარარს როქე ითრინე ი ეჯარარს როქე ხოთღე ეიქა ღვეა ი ჯი როქე ღვრი ი სამ ლადეღუნღვე გარ როქე ტესნი.

გუნ ღემეშლღ ლი შღიქ მწკეშოვარ დშმღვი. ჰარაჰკ ზი: შღიქ მწკეშოვარ დშმღვს ესერ ხოქვა ი: «მიჩა ვიდღშ გეზალ ესერ ნომოღვ ლახხვია, იშგან ესერ ღეცრღღალ დან აზარე».

დშმღვ მასარღ ვრი შვენეშ ნენჩას ი ზარაღსი მასარღ იჩო. დშმღვარ ქვინეშგენოღსი აცრღღეხ, ღობარსი იქეთერხ ლაღობხენქა ი სიმიღნიღ დაბარსი სურუს ავრეხ.

დშმღვ ლინთვღადეღ მიჩა ლაჯუეღსგა ივეე ი ქამიზალს გარ ჴედნი ერხენქა. ლინთეღსგა მიჩა ჴეშხარს სეჩიგე ი ეჯნოშე ვრი. ლაჯუეხენქა მახე ნანჯედვეი ჴეშხარ ხოსტუნი ი ქა ვენღ გარ როქე იზეღლლ.

ჯვინალღ დშმღვეშ ლაღე დარ ღღმზეღ, ათხე მშგხი იზბი. დშმღვეშ ღეღე ხამემ ლაღე ხაჯეშ, ხანარშალ ღუგვარ ხმთქვახ. აშიშ ქყანშე საპენსი ასყიხ. დშმღვეშ ტუფს ჰედ ქვედარს ხაშქადიხ, მადეა ჩუქა ირშიხ. დშმღვეშ ნანღვეღს ჩვაფრეხ ი ჴადვემ მანზიგიშ ეაგარარღ იჴვარიხ. ნაცმუნ მწკეშოღსი ხოჩა როქე ხარ.

ნანცხეკევიშ ლაკარქათე ლინთეღსგა იზეღლლხ. ნანცხეკევიშ ლიბერგს გუნ ჴირ ი ჴერჯ ხაკუ: ეშხუ ი ნანცხეკე სურუს იზეღლლ, მერნე ი ნანცხეკე მეგმარე კანცხეთეი ესხრი ი წღხიეი მეგამხენქა

მერმა მეგამთე ლაპარავ პერნი. ამა ლჷქემინალშე მერხალდჷ გარ ხექემინალხ ი შმიშ მქუათდ ნენჩოლისგვშ ლჯვარს ხეფსვლი ი ცხეკიშ ლიშინაბს იბნეხ. ამ ადგიშ ფედლის მეგმარა ჯვარარს ხვანე ი სერ იშვან დს ხულეე ნაბ ამხავ ლიზელლიშ.

ცხეკიშ (|| ლჯემ) ლაშდაბეი მეთხარა ლჯვარქა ქოკარს ხადისგო. ქოკარეი ლაშდბარს ჯემხ ი ლაშდბარისგა ჯლდ ხოდისგხ მოლემ ძერს. ხოშა ლაღლ ქერელ მაყგუნშ, ნალოავიშ ი ამქალიბიშ ძერ ხოცხახ. ნეთხარა ამ ლჯრე ფედლის კარავს იგენხ ი აშტე თევს, მადეა ხოშილ ხანსი ქორთე დემის ტეხნის, ეჩეჷ გარ არიხ. ლევიზ სგებინჷ ხარხ ეჩხავ ქა ლმაჯე. ჩი სამ-გონთხვ ლა- 10 დელეი იკმარის ქოკარს. ფიშირ ადგის ლაშდბარს ნაჯეკვარ ხაცემახ. აღმარს ქა ხვთშეხ ი მახადიდ აფანდურის ლაშდბარს ი ნაჯეკვარს ქმენიურეხ. ჩუ ლოშვიმხენ გარ ბიჯეხ ლმენძურაჷი ი ნაძენძურუნდეე ცილს ქაქშეხ ფიცრიშ, მადეა ყაროშ ნახაშე.

ნაჯეკვარს ჯვინალზნდირ გუნ ფს ხაღენა ი ათხეა ამეი ლჯფს 15 ლი. ჯვინალდ ქართთე, ქუთაშთე, ბათუშთე ი ანქალიბ ქალქართე ოსღვანდახ ნაჯეკვიშ ტუფარ ი ამხაღიდ ამმარე ნათესდ ბარდან ი იწგენ ქორაშ მაქმარა ოხღვანდახ, ათხე მონკავშირარ იყდის.

ნაჯეკვიშ ლიბერგს მეთხერ გვიანდ ქამიზალდ ქა დემის იკეშე: მადე როქე შიდ. მარტიშ ლიშთხალუნდეე სერ შემინდვილ ლი. 20

იექემინალხ აღნიდ მალვარს ი თბეროლს. ამმარს ქაფლანარსი ხოჯემხ ი ტირხინოშვი აეგკრის. ტირხინას ლაღეთესგა ხოჩინეხ ი ცხეკს ხოდისგხ. მალვს ი თხერაა ნაჯეკვშალ ატმურეხ. ჩუ ნაფურუნდეე თხერემ ტუფს ფაუს ხაცუეხ ი ბარჯს იდისგხ. ამეი ხექმენის სოფნისოფელნ გარკანდ ი ჩი მეზგახენქა ეშუ ქარვა ნამშა 25 ასღეეს ამ თხერემ ნადგარეერ. ეჯქა მუგ მაქვამს ხაყლე ი ხემზირი: — ფათე შელდდ როქეოლე ათგენა.

ჯვინალდ ქუბრიშ ადგიი ი ქუბერხენქა დლოთექა დომბა, ლჩე ი ტყარ ხმ ჩავ ლმარდ, ათხე ალ ქვინუმგენოლ შენეშ შგარეღას 30 ეი მეხეტე ლიხ სერ.

ლარილარ (ქუბერ)

116. დარიშ ლიმხე

ლქეკარ გვლიობ ამხავ ლადელ სურუ ზარალს იჩო შენისგა. ამეჩუშ გიმარ ხოშა მენწირ ლექეშერ ი ლებჩერ ლიხ ი გვირკისგაშ მიე შიშდ ხაწრე, გიმ დოსდ იქნთორინი, მუქემ ნაშთის 35 ნახეწი ტუბარ (|| ტვიბარ) უშხვართე იკვანეხ ი მოსაველს სურუ ნამთილის ხოჯდე.

ნაბაშ გვალაშ ნაშხა, ამეჩუ გვირკისგა ხემთქუნხ აელიობ. აელი
 ლადელ სოფლიშ ლემხელვაფე მპე უშხვართე კედნივხ ი ყვიჟაქ ფიკე,
 მადეა ლუნ აად ლეჲდე აშხე მეზგა, ხერას იშეშთე ირი, ეჯის.
 ამენქაშ აარაყ ხეყვეს ოიჯიდენს ამთედაგა მექედის მარააქცულ. სოფ-
 5 ლარ მინე-მინე ქორხენ ლემზერარს ი ლესკარარს ვიდახ. ყვიცს ეი
 ხამზერივხ აელი დეცეშს, ჩეაშქენივხ ი ლალე ხოშა ზამშე ეი აჯაბხ
 ამეჩუ. ააიშ ნაჯაბუნლვე ლემზერარს ი ლესკარარს ხამზერივხ. ლამ-
 ზერაჲი აელი დეცეშს ხეკრაალბ, ერე ნაბაშ დარ ათენებას მუშა ხალხს,
 მარე ვობაშუნ გვირკ ეჯეი ლარდა, ერე ეშაუ კუკუმს დემ აკეანა
 10 დეცეენჩუ.

ამკალიბ ხოლა გვალიობჲი სოფლარ მემხას აუხახ (აეხახ) ლახეგშ
 წყილიან ტობართე. აერხის წელარ ესყადხ ამ ტობართე ი ეჯარს
 აქანხ ამედაგა, აერხი ციცვარს პისგხ ი ეჯარს ხაყმეხ ამთედაგა ი
 აერხი ადანიდ იშგანშე აურწყველანივხ ამ ტობარს. ხოუშირაპუნ დეა
 15 ამლა იმიი ი მოსაეულს გვალი ადეაში. ლახა ჩუ მადმა ხეჯვარს,
 მემბა ქაა დემის იკეშახ ლაძხას ლირდეს. ეჩეგ-ამეგ ნამბაუნლვე
 ტკისდ დარი ჩუ იმიხ. ეჩქას მემხე მიჩა ეჯრდ ვნშანიე მესს ი ჰედ
 ქაფშე, მადეა ლალბიშე სოფელს ქა ხეკმენიე ი აშხე ხოჩა გვარიშ
 კარვა ნამბას ჩი ხაჯლუნა ნამხერ.

20 ვობაშუნ ნამხერიშ ლანზერიის ჯორიში ხეკამხ. ეშხუში რაგდის,
 ერე მინ' ესერ ნაძეხ ლი, მერმეში მინე ნაძეხდ ატკეპენიხ.

— წყილიან ტობარ როქე დალარს ხეკუთინიხ. ეჯარ როქე იბ-
 რალხ ი იქნალხ ამ ტობარისგა ი ეჯლა როქე იმიი ამბარე ნაურ-
 წყველანუნლვე, — ამეი ვნქინდახ, მარე ათხე დას ხაჯრაჲა.

ლაწომბა

117. ლერეკე

ამსვალდს ჯორი შვიშიშ ლერეკე ხაწვა: ლაყვარშ ი ლვანშ.
 ლაყვარშ ლერეკე წეს ლი: ლერშ, შართქეინ, მუთაქა, ვოთილი
 ბალიშ, ზეწარ, შალთა. ვოთილს ი ლერშს მინე-მინე ბედარ ხაშხ.
 30 ლვანშ ლერეკე ვობაშ შვიშიშ ლი წეს. ლენხაედ ლეჲმარემ
 ლერეკე ი ლელდისგ ხამთქეახ: ხოდთხელა თეთნე, მადეა ფარკ
 ლუშნუ კურ ფაყე, ბოლოზან, ქამე არშვილ (ბამბიშ, ბარდნაშ, მარე
 მატყიშს, კულიშა სახეშირ ხაშაა), ისგაშ არშვილ, ფატან, ზუტა-
 რარ, ბერარ, ლელანჩოლ ი ლელანჩოლთედაგა ლენხი წერქვა.
 35 ნენსგაქა ლარტყს ითლარეხ ი ზუტარარქა ნეკურთხარ ხაბხ. არ-
 შვილს თხუმქა ეი ლეკემდ ხარ ი შიბ სოზ ეჩექა ი ამნოშ ითლარეხ
 ეჯის. ჩათლარს ლეზარარშე მეგქად ითლარეხ გაწარარქა.

ზურალაშდ ლენზაჲ ლერეჲე ი ლელდისგ ნამთჲვა: კაბ, კოფთა, იჲკა, ფატან, არშვილ, ბერარ, ლლანჩე ჩაფლარ ი იშგენ. კაბ ი იჲკა ჯვედიარ ხანძთჲვან, ისგ სკელთეჩუ ეჯლაჲ. კვენჲარი ჯვედი ხანძთჲვაჲ, შემბერთე ლეჲეა მეჲელი.

ლინთვიშდ ლელჲემარს აშხბიხ: ვოსარს, მადეჲ სურდუჲს, სახ-
 ეშირს (კულიაშს), ზოტარარს, ლეჲეთულარარს ი ხონსგლარშალ
 თაჲჲარს ჰედ თარეს, მადეჲ მეშხა. ჩაფლარს ლინთვისგა ტჲეებ-
 არს იწხბიხ. ტჲეებარარს აშხბიხ ლუნიშ, დაჯლანშ; მადეჲ ხამემ
 ტუფიშა. ტჲეებარათე წერჲეას ინიიხ სერილდ ი გაწარარჲა ჲა
 ითლარეხ ლბარარშე. ამგნჲა ჩაფლარდ იშხბიხ ჯაბერარს. ჯაბე-
 რარდ ლუჲვიჲე ი ლლანთ ტუფს იჲმარიხ. ჯაბერარ ჲიჲა ტუფ
 ლიხ, ჩუჲა თასმოშე აშხტიხ. ისგაშხენ ამხავი წერჲეას ინიიხ. ჯაბე-
 რარს ლანთხეარეი იდისგხ ზავლადელ კოჯ ადგის ლანჲელალდ.

ლელუნთდ ვოსარ ისგაშხენ ლეჲეამდ ლეაჲმარა კაბს ხოშხბიხ.
 კაბს ი ვოსარს ლირკლარშე იგენხ სგებინჲი. ვოსარს მუჲეჲედა
 საბერწმარ ხარ. საბერწმარჩუ ჰედ პატრონარს, მადეჲ ლანჲმარარს
 იცჲერიხ.

თავარ

118. ბეკარობ

აშხე დრევექა (შომა დორ, ათხე ლცხზრდ დსს ხოხალ) შვანს-
 ლემარ ლიმახველ ი ბეკარობ. გვარს ი გვარს უშხვეარ ნენსგა ლი-
 5 მახე ხარენახ, თემ თემს ხაბკა ი ვაშამაძენ თემისგა ი გვარისგა
 დემ ხასყუნახ უშხვეარ ი მეზგე ი მეზგე ხაბკენახ უშხვეარ.

ამ დრევექი თხუმემ ლანთილად შვანარ მურყემარს ლემგემნე-
 ლიხ. მანკვიშ მურყემარ სემი სართულიან გარ ლემარხ. ალ მურ-
 ყემარ ჩუქა ხომშარა ლიხ ი, ხემა ეი ესხრიხ, ეჯგი ინხუწიხ. ჩეიბე
 10 სართულ ქეინემგენემ ლარდა ხარენახ, ნენსგაშ სართულ აქსვალ-
 დშ ლარდა ი მესმე სართულ თხუმემ ლანთხლა ი ლაშიალ. ალ
 მურყემარ ათხეა სიდხ ი გუნ ლუჯენელე ლიხ. ეჩქანდვე ფიტკრიშ
 ძღვიდიშ ლიქმინ^ა ოხბინახ აზვ-(|| აზ)-აგამდი ი ქეინემგენემ ლარდად
 ფიტკრიშ ქორაშ სგირი ომსედელი ი თხუმემ ლანთხლად ი ლა-
 15 შიალდ — მურყემარ. მახე მურყემარ ხოკლათხაა ლიხ, ხოშილ სა-
 გუნზილი ლიხ ი ხოფშირა სართულიანი ლიხ. ბეკარობეი ამ მურყე-
 მარე ქეინ ხაგენახ შვანარს.

ბეკარობს ეჯგი ოთდავშა ხაღხ, ერე გერხი-გერხის ხოლემ ლა-
 ჩომთე გარ ოთყევანახ. ეშხუ თემიშ ლემხელვაჟე მერმა თემს ხაშუ-
 20 დოლნახ, ქონეხას ხაღეშგალახ ი, გესვა ანდარასგვხ ი ათწინიეხ,
 ტყვედ ლემქიდენელიხ. ტყვედ ხოშა ლალალ ხეხვარ ი ბოფშარ-
 ახყენახ. ალგარს ჰედ გულარს ხანდისგუნახ კეშხ, მადეა დილეგთე
 ლემქეარნელიხ. ლეზობდ ტებდი ლეც ი შველენქა დემგვაშვ ხაპ-
 დუნახ. ქირსუფაღს ქა ხაპრუნახ, ერე ალ ი ალ მარე ამ ადგის.
 25 ხაყახ ლუნტყოვნე ი დრევეს ხაყუნახ. ამ დრევისგა ქ^ა ემოშ ადგადახ
 სპკირო სახსარს, ეჟე ეზერ, მადეა ლაპვდითე ლემანისგენელიხ.
 უსურმანთე. ტყველა სვრილ ფასე ლემქიდენელიხ. მაშენე ლუგენიშ
 ხეკვეს ლემარლასუნ დინა ტყვე. მოლემ სურუ წუხი ლახა ხარხ,
 ათხეი ამეი რადიხ: „ალი ესერ დინა ტყვედ ხოჯეშ ათხე“.
 30 ბეკარობეი ბოფშარს ჰენწარშვ ხაქეთარახ, ლაახეას ლაყვროლ-
 ხენქა ხაბიშდოლნახ, ლემხელვაჟე უშხვეარ ხაქეთოლნა.

ამ დრევექა ლაშიალდ ხაღვენახ: ხანგრარ, კალღმარ, ცკემღმარ, ჯიპრამ ი ლაჯრამ ტყონარ ი ლოშგამე ლუშნუ თოფარ ი ჯიპრამ ზარბუზნარ.

მურყემარს ლაშიალ სანცხერარ ხარბ. სანცხერარ ისგამხენ მაშრი ლიხ, ხიარ ლეთ ეშხუ მეტრ, ნაკლათხანი ამიცალ ლეთ ლიხ, 5 მარე ქამშხენ ეჯეი ინხუწიხ, ერე ქახიხენქა ნეწვიდ ხაზილდ გარ ხეთრა: ლეე როქე ქამშხენისგა ნაფიშედ ცხვი დემ ათხელი ი ისგამუშენი ნარპი ხოჩამდ იფხეოლნი.

მურყემარე ხოშა ლაღლას თხუმი თხფე ხაქიმ გჯრკანდ (|| კჯრკანდ). ამთეი ვობამ დოღებს ლემმაჯენელიხ ი უშხვარეი ლემწკტ- 10 ნელიხ. სანცხერარხენქა ცკემღმე ი თოფმე ლაშიალ ხარენახ, მარე ხუნთედსგა სგა ხაღლოლნახ ლაღფარარშე ი ერქანღვე სანცხერარხენაჟ დემგეამშომო ხაჩუნახ. ერქას ხუნიშ ლიბარჯეს ლემბინენელიხ ი მაშენ ლემყალღ ამნოშ ლემარ მურყემამ. ამ დრევექიმდ ხაღვენახ ლემარე მურყემარე თხუმი დოღბარ ი თხაფხენაჟ თხუმ ლექეა 15 ხაშღღენახ ხუნიშ მეზარჯას ი ამნოშ ლემიჩენელიხ მემახეღლას.

ლიმახველ მაამ' ოღგენელი დჩქელანობუნღვეი. ვარგარ უშხვარ ხასსგუნახ თემს ი თემს, გვარს ი გვარს, მეზგა ი მეზგა, ლეე უშხვარ ხახ'ე'ტუნახ ი ნამხეიტ გიმს ი ლაზგა-ღარდას მინ ხაფსეღოლნახ. ამსვალღამ ლინტყოენე ი ჰედ სახსრიშ ლიქედ, მადღე უსურ- 20 მანთე ქა ლიჰვიდი, აღმარსი ეღწესდ ხაღვენახ.

მუშენი მჯრგადი ეჯ დრევეს ქა ვენდ გარ ახსეღა.

კურხვამე

119. შვანეშ ვოქრ

შვანს ვოქრეშ მადენ წვა. ქვიშად მეჩქე ვოქრეშ ლითხელი რიენს 25 ი შვანეშ მერმა ლეცარს იგაიღამს ლემარელი.

ჯვინალდ შვანარ ვოქრს მოშდ ხათხელინახ. ვოქრეშ ლაშყვიდი ლოლაქამ უფშდა ტუფარ ხაღვენახ. ამმარს ლინთვისგა, ლეცარ ისგა მეშყვიდილიხ, ერქას ამ ლეცრე რიყარისგა ჟი ხაღჯუნახ. ამეი ვობამ ხანს ლუმცვირნელიხ. დრევე ი ვანაუნღვე ნანგემან ლემკემ- 30 რავენელიხ ი ხათრუნახ, ერქას ჟი ლემკიდღენელიხ ტუფარს ი მატყს ისგა ხასგერენა ჩიპგ ხოჩა ვოქრ. აღ ვოქრ ლაშყვანართე ესღვენახ ი ვოქრეშ მჯყდარ ათას შვიმიშ სამკალარს ლემშკადენელიხ ანხენქა: ლეშღმარარს, ჩაბრასტარს, ლირკლარს, მესკლარს ი ამკალიბარს.

ვოქრეშ ლიმშავ შენს გვიშგე დრევეიღ ლასე. ლინთვისგა რიენ ჩუ იკვდა, ეჩქას ლარარისგა იშყედივხ ქეიშა. ხოლა ქეიშე ლჯ ოსლვა ი ვოქრ ჩუ სედნი ღარიშ ლჯკვილარისგა.

ვოქრეშ ლჯემშ ლითხელი ლინთვისგა ლასე. ამზავ ლადელ 5 ლჯრე ფიმფრობეი ვოქრეშ ლიმშავ ჩუ ქეეცნივ.

კურხენაშ

120. აღმსგირ

1

ისგე (=ქალდანრე) ხოშოლუ ჯვინალდ ლატლის ლემზიგხ. ხოჩა ლიზგე ხარენახ. ეშხუ კეც როქე თუვშე გვეში ხზგენახ მარანისგა 10 ი, მაზუს ქახბირახ, ეჯხუ როქე სგა ხექმენივ.

ამჯარე ხოშამ აღმსგირ ხაშხენა. აღმსგირიშ (აღმსცგირიშ) ხოჩა ლიზგე ღერხის ხაურცეფენახ ი შმიშ ლილღეტის ახშდაბახ. სოფელ მინეშხენჩუ ოთკვარახ ი ისგა ლაშდთე ლემმარაღხ. ამეი აშხე ერდგვილ მარა აღმსგირიშდ ბჟინ ხოყრა შმიშ ბედეი. აღმს- 15 გირდ ვდსკორე ი: «ათხეუნღე' ესერ ამეჩუ მიჩა ლილზიგაღს მამა ხაყა» ი ბარგნაბარე მზგ ლალბიარს ოსდე ი აყირ ლატეთე მკელაპვარ ლალღთე.

მერმა ლადელ სოფელ ისგახშუდა აღმსგირიშ ღაზგა-ლარდას. მაშენე კეცისგაშ თუმი მაზვად ხამკახენახ, მარე ვლი ჩუ ლუფკვე 20 ესხვიახ. ეჩქას სოფლიშ ხომ-ხოშოლუ ოხთიშახ ი ეჯჯარ ლოქე-ლინახ აღმსგირიშდ ლოშგიმხენ. აღჯარს ხოქვახ აღმსგირიშდ: — მინეშდ ესერ მიჩა ამხვარს ოთლორვახ ი ათხ' ესერ სოფელს ეი ლჯდგრე ხარ ი ე'ოღვ ოსქენ. ათხეუნღეე მზგ ესერ მიჩა ერდ-გვილ ირიხ.

25 აღმსგირს ვარ ხოქვა ი ქოთყრა დღლთე. ჯინარიშ ჯარჯ ჩეფ-შხენ ეშბე ტიტაშ ნაზიმიე შუკე ნახეწი კენჯბარქ' ესხრი. ამექა ლაზიე ეშხუ ჯვედი ბაჩ ლემდენ შუკექა ტათთე. აღმსგირ ჰვილ-ხენჩუ ესრეწვა ი აღ ბაჩ შუკეს ეიბავ ლოხდა. ამ ვდგის ამ დრევე-უნღეე აღმსგირიშ ბაჩარ ათეახენა ი ათხეი აღ ეახე ხასიდ ეი.

30 აშხუნღეე ქოთქაბახ ხვარაშ ჯარჯდი ი დღლთეღსგ' ათეედენენახ. ამეჩუ ჩოლზიგელიხ სჯენ. ამჯარე ნაღზიგალეი ფიტკრიშ ქორაშ ი ძღვიდიშ ხუნარ ჩიქი ჩუილ სიღხ.

2

აღმსგირს ხარდენა ეშხუ მიჩეშალ ლემმედ ნადეჟურგეზალ, მარე ჩიქი მადე ხაკედენა გეზლაშ მემედაშ ქა ლითნე. ამ მახელეაჯს ეახად მერზა ხაშხენა.

აშხუნ მერზა მიჩა მუეშ უქვდალდ ლბთხვართ' ოლზვირ ი მიჩა დიეშდ ხოქვა: — დია, მწდილ ესერ ხერი ი ეშხუ სემი ლემზირი-ლოლვ ოხნაყე ბზზი მზხრიშ ლევიზაქ.

მიჩა დის მამა ლახონა, მარე ვარია დეშ ხოქვა გეზალდ ი ლე-ვიზაქ ლემზერარ ქა ლოხსერა. ჰამს ურჰად მერზა ლბთხვართე 5 მერდე ესხეიახ. ნებოზს, მახე ნაბურეი, ყორისგა ჰპრიდ ლომვედ მერზა ი მიჩო მუ ლახქედნა: — იმეგ ესერ ლემარდ ლბდი, ბუაჯო, ჰამუნდე?

— ლზელალს ესერ ლემარდედი, ბუა.

— ლვე ხაკრქ' ესერ მაგვეშა?

10

— ჯორი ლზჩე ესერ ხაკრქა, სერ მამაგვეშ.

— ლვე მ' ესერ ხოყრა?

— მწ-ი სწწდ ესერ ოსრეკა ქა უძენძურად ი კალვისგ' ესერ ოსდა.

ოხპარხ მახელვაქარ ი ქაჩადხ ლზჩერე სგა ლწდათე, მარე ძძძ 15 დეშ ხწყერხ ი ჰპრიდ ანტახხ ყორისგა.

— ჰპრიდ ესერ იმლ' ომტეხხ? — აღმწსგირ ლახქედნა.

— იმლა ი ეჯგვარ ესერ ლიხ ლზჩვარ სვრილ, ერე ქ'ესერ დეშ ოთქუთანხ.

ოხპარ ეჩქას მერზა ი ჯორი ლზჩე აქედა ყერბჩუ ესდე. აღმწს- 20 გირ ლალმწგნათე მექდე ლასე ი მიჩა ლიმარე მერზას ოსმერე.

3

აშხუნ აღმწსგირიშ ვეთხემაღე ანდაეს ფურარ ოთხვადა ლალ-დალთე. ნებზვშ ჩიქს ვეთხემაღს ქორთე ლუმუნქურინ, ეჩქას ეშხუ ფურ ლოშდ ლუმზურალ. ოხკიდა ეშხუ კურენქ აღ ნალეყურს, ოხსვილა ფურდ ი ლესგისგა ხოყირა. კურენქს ფურქა აშგარ 25 ცხელ ოხკიდა ი ვორჩუ ქურუიდ ლოხყენა. ფურ ე'ახსიპა ი ჩოლ-დაგარ, ცწა. ანდაეს ლიგენი ლოხბინა ი ქორთე ლაგენიშე გარ ომვედედი. აღმწსგირს ათემბაჟენა ი ანდაეს ლახქედნა: — მ' ესერ ამბვ ლი, იმლ' ესერ იგენი?

— იმლ' ესერ ი აშ-აშ, ფურდ ესერ ოხფიშვდა ბწჩ, ფურქა 30 ქ'ესერ ოთსკინა მერმათე ი ფურ ჩე ესერ ოლდაგარ.

— ჰა, ეჯღა ჯინემ შვებ გაროლვ იყირ ი ბონჭრივოლვ, ქოლვ ლახთონე ეჯ ვდგი.

ათაგანხ ქა ი აშხუნდე სგბთვედღხ ლღდგარ ფურთემსგა. გიმჩუ ტკისდ ქურუ ხარ ბაჩვემ ნაზე. ლოხბინენ ლიფხრიქი ი აფხრიქიხ, 35 აფხრიქიხ ი ჩუ ვედდ გარ აღპიეხ ბაჩვთეჩუ. აწკიდ ქი აღ ბწჩ

აღმსვრიდ ი აღმს. შიშდხი მუშკიდთ' ადაჲე ი ხანგრის ლიშკადი-
ხაპერ ანხინქა. მუშკიდდ იმედ ხაქვე ი დრევე' ლოხკაც ი ამ დრევე-
ესერ ლმარე ხერი. აღმსავირ ვთვჯრან ი: — ეშხუ თეტენოლვ ოხ-
შკად ამანქა ლადი.

- 5 მუშკიდდ ე'ოხშკად ვმიშ თეტნილ ი აღმსავირ აჩად მიჩა ქორ-
თე. ლქვც ლადედ აღმსავირ აჩად მუშკიდთე ი მიჩა ხანგვარ ხაპერ.
მუშკიდდ ქოხნიდ ეშოუ ხანგვარ ი ქა ლახემ აღმსავირს. აღმსავირდ
თეტნილ ლაქიდ ჯიბხენჯი, ლახგენე ამ ხანგვარს ი მერმათე აშგარ
ცხულ ათდანე. ეჩქას აღმსავირ ე'ოლხირნელი ი მუშკიდს ეი ლოხ-
10 კიდა აღსმიშ ხანგვარ ვოქრშე ლშკად ი ქა ლოჰოდა აღმსავი-
რიშდ. ლოხგენა ამნარ აღსმიშ თეტნილ ი იმ ხეჩმუდ აღმსას აღ-
მს. აღმსავირს მანვამ ხოქვა ი ომჩედ მიჩა შუკეს.

4

- ამ დრევეი ლიშილ ლმარელი დვლ ლევა. ნამვედვ ჯვარ როქე.
სურუ ლმარ ი მეხელი მოლე გარ. ლახგურენა აღმსავირ მიჩა
15 ჰვილს, ეი ლოხკიდა აღსმიშ ხანგვარ, ახფურთინენა ისგა ჯვარს ი
ბერქემ ხანგვარს ი კინჩხარს მეგულ ხაქცურნა. ნაშიალუნღე
ქორთ' ომტეხ აღმსავირ ი მიჩა ხახე ხოქვა: — ქოლვ ადკვეცნე.
ხანგვარ, ლეგ ესერ ლესგდი ლი.

- აღმსავირს ლაკეცნიდ მშქქა ლოხქემა მიჩა ხანგვარ, ესსიპენა.
20 ეი ი აღმსავირ ისგდ ოთქეცია აღ ხანგვარს.

5

აღმსავირიშ ხეხე ი მიჩა გეზლირ ლასკორათ' ომშყედელიხ.
ქოხქეციახ, ერე ათხეუნღე სპკენ მინე ლილზიგვლს მამა ხაყა ი-
შვანთე ხეკვეს ანტეხეხ. ამ დრევექა ლახვარს მუსე ხადენა ი ჩუქა
ხეკვეს ომვედენლასეხ აფხზეთხენ ი ზანხენ.

- 25 აშხე ლეთ ზანს ისგა ლახმუშგვრენახ აშხე მეზგა. აღმარს ხარ-
დენახ ეშოუ უწვილა სიმაქ. აღმსავირიშ გეზლირ სემი ლმარელიხ.
მაიელეჯარ ი მაჰრენამ ეჯგევარ ლახლატა აღ სიმაქ, ერე მერმა
ლადედ შვანთე ლიზიშ ვარ ხოქვა ი ამმარს ესჩიყენა ისგა. დოოი
ლახეზა ი მინე დი ლეფ' ომვედელიხ შვანთე. ამმარე ნაბარწყ როქე.
30 ხიდ, შვანს ქალდანარ ჩუ მშ ხიზგედ, ი მაჰრენ მუხეხემ ნაბარწყ.
როქე ზანემ ქარდავოლ ლიხ.

6

ეჩქანლვე აღმშცვირიშ ნაბპრწყისგა გვიანდ ეშხუ მეკეპე მარე ოლწყესელი ი ამნპრი მერზაიდ ოთხახახ. ეჩქას სგვ (=ბურნაყარ) ლწმხრწმ ჩუქა ლმშვიგხიდ ი ოხად გელარ ჯწმხენახ.

აშაუნ მერზა ლწთხვარს ლმპრდ კვარმწმ ლეეა ი ლეაშ ხაკერქა. ეჯ ლეთ მიჩა ლწნეხ მერზწმ ბაჩარ ჩოლსადგემ. ლერყიწმ შუყხენქა 5
კვარმწმთე დწლ ლახშუმა მერმა დწლს:

— ეო 'სერ, ერენქილ!

— მ'ესერ ლი, დერენქილ?

— მ'ესერ დერ ი, ვიდლწმ, მაგვარ ესერ ოლჩემნელი?

— მ'ესერ, მინე ლივდილჯონ? — ი

— მ'ესერ დერ ი ჟესეალა ქალდანწმ აღმშცვირ ოთდაგრა კიჩ- 10
ხლდწმ, ეჩ'ესერ ურწყე ლი ი ეშხუ ესერ ნაყუნ ჯიმოდე ლახ-
შდებ.

— ჰა 'სერ, ვაჲ, ვაჲ, ფოთწმ ესერ ქა ხორი ლაჯმის ქართ-
კახეთს, ეჩა ლიტწმლდ დემეგ ესერ ხოზ, ოდო ქ'ესერ მადე ლახშ- 15
დების, ცწმ-თასწმიწ ნანშურს ესეროდე ხეჩდა მიჩა ქვინ, ოდო ეჩა
ურწყე ჯი ესერი ლი, ვიდლწმ!

პლი მერზას ქა ხასმოლნა. ლეაშ ეი ლობცვა ი ლექეა. ჰადღლდს
ხოშა ვიცხ ხწგენა (ათხელდ ამეჩი ხაგან ეჩა ჯიკ), ამნარ ეი ლობ-
რეკა ლეაშ, ჯი ჩუ ი მიჩო მუ ჩოთწორა, ლეე ე'ომტეხ ი ლეაშ ეი 20
ლობცვა ი ლექეა, გელაშერ მურყვამ ლეე ლწმხრწმ, ამთე ლექეა.
ისგომვედ ქორთე ი აღმშცვირ ლალ ტყისდ ლდგარ ლმპრ.

თავარ

121. ბაჲ მეზგე ი საბრალ ზურალ

თეკერ ჩუქწმ ი ლაწომბა ეწფშენ ლეეწმ აშხე სერილ ნაკს ლა- 25
'მურყვამ ხაშა. აღ ნაკ ათხე ლეგრევედ ლი ლუჰპე, ჯვინალდ ლა-
'მურყვამ სოფელ ლმპრელი, ეშხუ ბაჲ მეზგე ლწმხიგ ი მერმე ლალ
საბრალ. ბაჲ მეზგა საბრალ მეზგემ ზურალ მერბალდ ხაყენა. ჩუ
როქე დემის პდაროვხ მერბელს ი ეჯეჩი ლალ ლმტეხოლნელი ქა
მიჩა ქორთე ი ნამარალ შიარს როქე ქა დემის იბარ ი ეჩა როქე 30
ლგეფექილს ხოსყიე მიჩა გეზლირს. ეჯის გუდ ახწედახ ი ეჩქანლვე
შიარს ქა როქე ხაბარხ ი უბრად დემ როქე ფიშვდახ.

სერ ბოფშარ მტეზად ხწქეოლნა. მინე დის ხაჯრალახ: — ჰა,
მწდილ ხერი, ლეზებ ოხსახთას, იდგაროხ მწიღშე!

ლეერი მინე დის ქყერუბარ ოთგა კონტლდშე ბოფშრე ლალ-
როვალდ ი: — ლაჰქკერნახოღე შოლიდ ი ალ ლეღვილდარ ესერ
ჩუჲ ადჯაბიხ ი მაგვარდ ესეროღე ადღირას.

იმედ-იმედშე ხნგქენა გეზღირ ი მაჰრენამ ეჯღაჲ ლნდი-ბაზი
5 ქვინ ხნჩოღონ', ეჯეი აშის ლახმუშეგერენა ჯგერაგ ი ზურალს ლახ-
ქედნა: — მ'ესერ ხოგ კონტისგა?

— ბოფშრე ლალროვალდ ესერ ხოგ ქყერუარ.

— აღვე ე'ოღე ანკიდ.

— მ'ესერ ანკელეს ქყერუბარ?

10 — ეჯღა ე'ოღე ანკიდ.

ოხკიდა ეი ი ხოშა ტაბაგ გეეში ლალვდ ესერ ოღსიპელიხ.
ჯგერაგს ხოქვაიდ ი: — ათხე კიბღენოღე ადკარე ი ღირაროღე
ანნაყე ბოფშრეშაქ.

— კიბღენ ესერ იმნარ ადკარას, მიჩა მშზიგ მიჩ, ენხუ ითქილ-
15 დნუ ესერ ნახიპე მადმაგვეშ ხოცუხ კიბღენისგა.

— ეჯღა ნომოღე ხარ, ჩოღე ადკარე.

ომჩედელი ტკისდ კიბღენთეჰა ი კიბღენ ფაქვეშე გეეში დერ-
ლია! ათხე ჯგერაგს ხოქვა: — აღვე ჯი ესერ ღერი ი, ეჯგვარ
ესერ ი ამგვარ სნხმზხ მშ დო ანსყენეს ბაზი, ყორ ი ლაქერა ქოღე
20 ოხშემბურე ი ქამაგ ნომეგოღე ანსგიღივ.

ზურალს ყორ-ლაქერა გუნ ოთჩემნა. ისგლეთიშ ვანაქა ეჯგვარ-
ოღბინელი ტურშუნ-ბურგუნ, ერე მაგ ლეთ ხარხოღნა უშივარ.
ლახ ამეი ხოღა სნხმზხ ანსყენა, მერმე სობ, ერქას ზურალს დეშ
ოთქკერნა ი ლაქერ' ოსტკირა ი ერეჰ' ოთციქვარა. ამეღსგა ჩხტ
25 ომშყედელი იმხვალეხენ, ალი ხნვხა თეღსგა ი თე ქახხეპა.

ლოშგიმ ისგომქედელი ჯგერაგ ამთეღსგა ი ლახქედნა: — ჯი
ზურალ, მ'ესერ ხნყრა თეს?

— მ'ესერ ი დეშ ესერ ოთგიჰა გვი ი ლაქერ' ესერ ოსტკირა
ი ჩხტ ესერ ხნვხა.

30 — აღვე' ესერ ალი მად' ოთჰაბა მიჩ ი ეჯღაჲ დეშ ესერ ოთ-
ქკერნა ე, მიჩი შან გარ ესეროღე ხარ.

სერ ალიი ისგოთჩიღინა. სოფელ ლეგრეეს ოთნახა ჩუ ი
ეშღაარე ზავ ესერ ამეიიდ ლემეღლინ მამვილ ამ ლეგრევისგა.

122. კესრილგფაშდ

ჩვიბეტვეხენ მკელაპვართე, უთვრიშ ჯარკ ჩვთშხენ, ეპწკრპშ ქალაშ ნაზიმქა, აშხე გორაგვი ნენსგა ნენჩაასგა ზი მასარდ ჯველი ი მაშრი შვიშელ ნაკ. ამ პდგის ეახად კესრილგფაშდ ხაშხა. კესრილგფაშდს ფედიას ხაშხ შენანისგაშ მაჩენამთეშ ლახვარ. მაშენამ აფშდის უთვირს, ჯთნარს, ეპწკრპშ ქალას. მკელაპვარხენ კესრილგფაშდს ხოშა ტვიბ ხაშ. ამ ტვიბს ლუხე ხაშხა. ლუხეიშ ი ჯთნარიშ თბუშ გუნ კელთხი კენჯბარ ლიხ. ანაშარს კირარ ხაშხახ. ალ კენჯბარ კირიშ გარ ლიხ ი ეახადი ეჯლა ათეახენახ კირარ.

ნანბუალდ სიდ, ერე ჯვინლიშ ჯვინალდ, ბარობშ დრევეი, კესრილგფაშდ ეშხე გუნ ლამედ მეზგე ლმზიგ. მეგრე მანგრიშ ლნდარუნა ხარენახ ეპწკრპშ ქალა, უთვირ ი ჯთნარ, დატლშ — ლუხე. მეშგ ქვინმგენემ ლარდა ი ლაშგალი კესრილგფაშდ ხარენახ ი ლყელი—შდხირ. ნაშგეს ვორემ სტურარშე ლმფიშდენელიხ კესრილგფაშდხენ შდხირთე. ანხენ შდხირთე არა ლეთ კილომეტრ ხოზი. შდხირიშარს აშგარ ხეხელიხ კესრილგფაშდშ ი შდხირიშ უშხვარ ნენსგა მარე ლეთ ფხულემ ნანსგლი ვორემ სტურარ.

კესრილგფაშდ კელთხი ზავარ ლეფა ლი ი ლიც დემეგ-იმეგ ახაზი. ნთფდიას, მარე კესრილგფაშდარს ეჩქაშ დრევეი ლიც ქა ლუკვარ ხარენახ ამხაე ჯთნარხენ. უთვრია შუხენქა ლახსგიდნი, ათხეი ეი ხეთრა ლკემ ნაკვარ ჯთნარიშ ლესგ ლექვა. ალ ლლჰენს უსგვა გარ კილომეტრ მადე ხნღვენა ნაჯელი. ათხე ლემბაყდ მეტდე ხარ ჩი: იმეი როქე ოთკვარახ ლიც ამეი ხოლა პდგინარს?! ვობაშ პდგის ეჯკალიხ კენჯბარქ' ოთიყახ ლიც, ერე ხოჩა ნეთხვარურ ჰარი მარე ქა დეშ ლარი.

რაგდის, ერე ეჯ დრევეი შვენეშ ლასჯავითე იმხეალეხენ კესარ როქე ომკედელი ი შუკედ ამ პდგის როქე ახდენა. ალ პდგი ი ამეჩუშ ლაზგა-ლარდა კესარს სურუ როქე ლახალატა ი გუნ როქე ფაშდ ხოქვა ამ პდგიაშ. კესრილგფაშდ ეახად ექანღეე როქე ესსელა.

კურხვაშ

123. ლიშკლიშიშ ლიმსურა

მანკვიშ ამსვალდს ლიშკლიშ მადმა ხახლენა. ლიმშავიშ ნაბი-ნუნღეე ამსვალდს ათას შვიმიშ მარალ ესწუხენა, მარე ამ მარალ-რე (|| მარალრე) ლისყი ი ლიშკალი მადმა ხახლენახ.

აშხუნ, ჯვინლიშ ჯვინალდ, ოლთენელი ეშხუ ამსვალდ, მოშ თველ ი ბაე ხალვენა. ამ მარა ეი ლუმსურე ხარენა ლამშაძარ ძარარე ლიშკადი ი ლუქკევი მარემ ლითხელი ოხბინა ლიშკდიშიშ ლეთერიდ. აშხვ ლადელ ამ მარა ხოჩამთემ მეზებელარ ე'ოხუნქურა 5 უშხვართე, ქოთნერნა აშხვ მინდერთე. ამ მინდერ ლეეა შუეკ ხაბმენა. ლაბალ მარა ნენსგა შუეკისგა შიხ ოთპარა ი ალ მეზებელარ ამელეე' ოთქინალნა. აშხვ მარაჯქა ჩი შიხ ლეე' ოთქინახ ი შაგ ე'ოლკურეკელიხ. აშხვ მარა ქა ლოხქაბა შიხდ განხენ ლეეა ი მადმ' ოლკურეკელი. ალ მარე გუნ ლახალდ ლახბაეა ლთენე მარა 10 ი ხოქვა: — მიჩ ესერ ლეთერიდ ხაყენა, ქოლე ოთნერიე მიჩ ი ჯი ესერ ლიშკიდს ახმენარუნისგ.

ესხრიხ ათხ' ალძარ ი ქაჩადხ ამ ლთენე მარემ ქორთე. ე'ოხფანდურე ამ მარემ მიჩა ლეთერის ლაშკადშ. ქურა შიხშე ოხგვერშლე, ქურმილ ოსეგ, კვერ ლახემ, შიხიშ ლაჩინად კიხ ლახემ ი 15 ძარვ ბერეემ ნაქეიცი სგებინჩ' ოსდე: «ალ ბერეარს ესერ ჩემომ აქრენი, მიჩეურიე ესერ დარ ირდი». ალ მარა ლალ ჩითე ლოხკეიპა ალ ბერეარ, მარე უშხვარ დემ ხაქროლნახ. აშხუნლე ლემუნჩხრინე ბერეარ უშხვარ ნენსგაქა ქეიშე ლოხშიდა ი ბერეარ უშხვარ ლახქარენახ. ეჩქანდე ლაქვალ ოსდა: «ქეიშაურ ესერ ემოშ ხაქრენი 20 უშხვარ». ეა ლეთ ამ მარემ ხახვ ბელ ლექვა ქეიშ' ოთპარა. მერმა ლადელ ლახკეეპა ბერეარე ლაქრის. ლაბელიეი ქეიშე ხაჩდოლნა პნერს ი ბერეარ უშხვარ ლახმუნჩხრინენახ. ეჩქას ლთნა მარა მამაგვეშ ლოხთენა. ლალკვალდ ოსდა ლემუნჩხრინე შანთიშ ლაბორგ ძარალიშ ლიგნევი. ჩითე ლოხტიხა, შაგ ოთკუშურა. მარე დემგვაშ 25 მოშ ლემსკორნელი. ეჯეი ამ მუშკიდ განხენჩე ელ ლუმყინლი ი ამ ეადე კუშაარ უშხვარქა ხადენა. ხახვ ათხარა: — ამ ეადემ კუშხარსოლე ლახემ გვი ი ამუნქაშ ესერ მიჩ მამაგვეშ ხაშიდ.

ეი ესერ ოხსყა ტკისდ ამ ეადემ კუშხრე მაჯონ ჯვარ ი მარწვიხვ ეჩქანდე' ესერ ლი ლუმსურე. ლთნა მარა ხოქვა ზურალდ: 30 — ჯი ესერ მბგარ ქაჯიშ კადვხენქა ნაქედე ლემარელი ი მიჩ ესეროლვი ლგენ ხაზ ათხეუნდე.

ამეი ოლბინელი ლიშკდიშ ჯვინელ დრეევი. ეჩქანდე სგებდ გარ ესხრი ლიშკდიშიშ გვეშ.

ჩიმი ლაგნევიშ ლანშანარ ქამშხენისგა ხევედი ამსვალდს.

ლექურე (კუბერ)

124. ჩხარა ლახება ჰამაშარ

ჰამაშარ ჩხარა ლახება ლემარელის. მინე სიმაქარ გუმი ნამეტახენქა ლეთზე ლეცემარს როქე იქენივხ ქეშხარს ლაყვრათე ი ეჯეთი როქე ლარდახ ჰამაშია მურყვამთეთი.

ალ ლახებას ხოქეახ უშხეარდ ი: «ფალედრე ბევა ხოჩა როქე 5 მეზგე ლი ი ე'ოღე ანხეიტხ». პლის ბევა გუდ ომქედ ი კალეისგ' ესხუა. «ხოჩა ლადელ» ხოქეახ აღჰარს ი ბევა ლახქედნა:

— იმთ' ესერ ესირიხ?

— იმთ' ესერ ი ფათრეკიშ ლმთხელითე.

— ძალვე მიჩ ესერ აშ ხოხალ, იმთ' ომქედხ, ეჯი ი სგოღე ხეწ- 10 ჰანხ.

ისგათერნახ ი ბევას პმტიე ხოყრა. აღჰარ უშხეარ როქ ხათსტუნეხ: — ცოდ ესერ ლი ბევა ლეხეტად.

ლოშგიმ ქომქედხ ე ბევას ქოხბზრდავა ყორქა ი ალ ლახებად ხოქეა: 15

— ძალვე, მიჩ ესერ შომა დეშ ათწინიხ, ჯი გარ ესერ პრი ქორისგა: მინეშშალ ესერ ფათრეკს ხეთხელიხ ხოსურშერ, ეჩხავოღე აჩადა, ეჯჰარს მინე ჩუქა ლედარ ესერ ხოლაშახ, ეშთეხსგ'ოღე აჩადხ.

ამჰარდ ამეი ჩემინხ. იხვრიხ ლედარს ი იზბიხ. ეი ნმბიზუნდვე 20 ლიწანე ლმბინეხ ი ჰალვჳ ქმინჩუ ლიშდე. ხოსურშერ ხეკყელეხ: — ნომოღე ოხხეიტხ ლედარ ეი! — აღჰარ ეჯლაჲ იწანეხ ი შიდეხ ჰალვჳ მერმახენჩუ.

ეჩქას ლოხბინეხ ხოსურშერდ ლითოფ ი არა მვგ უშხეარქი 25 ესდეხ ი ეშხუ ვენდ გარ ოხსად ქა.

კიჩხულდშ

სალალობო

125. დგრიშ ლირწუნე

აშხე სოფელს ნენჩა ლალ ისგაზი დემეგ-იმეგ ხარ. ჭორაქ ი-
ამკლიბ ლღღიმაღემ მასალას ჯვედიახენ ილწნინხ. აშხე ლელქ-
5 ნის ჯორი ლადელ ხაკუხ ი ჳნ ი მარე მგ ისგა მესგეჴე ხარხ
ლღღიმაღეი ი ლწჳიეი ეჯლაჲ.

აშხუნ ამეჩუ ეშხუ მეზგე ფიტკირშე ლღღიმაღლი. დგარაქ
თანლი მერმახენისგა ოხლაჯნახ. სგირი ჳა მლიი ხადხ ი ლადრის
ოხოგანხ, ეჩქას გვი ლახემხ ი ეშხუ მაშენე დგარს ნაჯედი ხაკლი
10 — ჳა დეშ ხეჳელი. ჩითე ლახტიხხ, მარე დგარს ეჯლაჲ დეშ ხწჳე-
ლინეხ ჳა. აშხუნღეჲ ეგრდვალემ რწჳე', ერე: — ჳანწროღე ოხეეხხ.
ი ჳოღე ადრუწუნეხ.

ოხეეხხ ტკისდ ეჩხენ-ამხენ მეღ ლეთ უღეა ჳნ ი ხოჳერჳკინეხ
საბრალ ჳანწარს, მარე დგარს დეი სლი მოშ ლწხშად. ეჩქას ეშხუ
15 მეშეიკე მარე ახასდ ამჯარს ი ამნემ ხწჳე', ერე: «ჳა მასარს ესერ აშ-
გარ ხარ ლწბრა, მარე ჳა მაკლას ესერ დემეგ ხარ ლწჳმა».

თავრწარ

126. ხახვემ ლიჯიმი

ისმწაშ ხეხე ლალ გუმი მწზიგშე ლეღდ ლგმარდ ი ლგმწაშდ ლიმ-
20 შავს დეშ ლგმწაშგენელი. მასწარდ ხაშრუნა კაჩიი ი კაჩიუ ლიზეღწლ.
ჳორ ამჯარს ფაფაღეი ხწგენახ ი მაზეაბ ფაფღწლშ ძირისგა გარ-
ახწინახ.

აშიუნ ამჯართეღსგა დოხთურს ახწედგენენა იმხეღეხენ. ამწარ
ოხჳემრავენახ ისმწაშ ხეხე ი სმის ლაგას ოსგენა, ერე ლგმწაშ ლიმ-
25 შავდ ხეკვეს ჳაჯ ოხკიდენს, კაჩიი ი კაჩიუ ნომოღე იზეღწლ. მარე
დოხთურ ჳართეღლ ლგმწარ, ლეგმერდა ლალ ჳართეიღ მადმა ხწხ-
ღენა ი მერმოღუს ლახწედნა: — მწ როჳე ხოჳეღ დოხთურს?

მიჩა ჳაშე ოსცადა ი: — მიჩ როჳე გუმი მწზიგ ხწრენა ი ლიყე-
წლ ი მევარ ლირდე როჳე ხოლა ხარ ამ მწზიგს. ლგმწაშდ როჳე
30 ხეკვეს ხიმშავდე. ჳამაშწარს ი ნებეზაშწარს ჯარე-ჯარე გწბშე როჳე

ბეკვეს ღვრდე მანვაბთეჩუ ი ყიბანლიდ უშემინად, ლჷქინოშე როკე. ბეკვეს კედნიდე ქორთეთი. ამენქა ღალ ისგუ ი მიშგუ ნაშედ მად-მაგვეშ როკე ლი, ისგუ თერალო...

ჯუხუზუნნი

127. ისმნაშ ლისგლდათ

ჯვინალდ კენქობუი ისმნ ცუგერთ' ესერ ოთჷერახ ი დობთურარ ესერ ლახქედნახ: — ხათუმ ესერ მაგვეშა?

ისმნს ოსცადა: — ეშხეზარ ესერ მულდევა მარე ლი, ოდო იშგენ ესერ მამაგვეშ.

დობთურარს ხოქეახ ი: — მულდევა მარარეგ ესერ მან ლი ხელ-10 წიფხიშ ჯარისგა!

სერ ისმნ ჯართ' ოთხეაახ. ჯარს ვობან ნალმარგი ესერ ოთხემნა ი ლნიდ მოლაუსეახევიშ ჯარს ესერ ახლელნა ი ეჩა მქათედ ბერჷემ ჯვარ გარ ესერ ოსრეკახ მუქევედჩუ. ლოშგიმ ჩუ ღალ ესერ ოლქა-ჩელი ი ხორი თეე ესერ ახარა ლახარეთს. ლახარეთხენ ქორთე 15 ლიფშედეს ესერ ოლმუქირ, მარე ვნიშ მქათედ აშოე ღვაქარმუქ ქართებილიშ მუცირიდ ესერ ოსგენახ. ამეგსგა ხოჩამ ესერ ღმ-თიანლ ი ლეადანბ კერშალ ესერ ოლლუგვრელი.

აშხე ლადელ მინე ღვაქარს ესერ ხოქეა ფამლად: — ისმ' ესერ სურუ ოლლუგვრელი ი როზგ ესეროღე ხაჯიდხ. 20

ისმნაშდ ღალ ქაქარიშ გოზან ოხკვარახ.

ეჯ ლეთ ისგლეთქა ისმნ თხუმემ ლაწვრით' ოჩიედ ი ღვაქარ ესერ ეჯახბასდთ' ოთენჯარეა. ქ'ესერ ოთშეყიეა შიჩა ხოლა ლერქ-ვარ ი ღვაქარიშ ხოჩა ლერქვარ ესერ ისგა ლოხქეა. ქ'ესერ ომ-ქედ ყორთექა ი ყარვილ მეგვ' ესერ ესხეია. ყლიფ ი ყლიფ ესერ 25 ოთლანა ანნარ: — ჯი ესერ თელ, თალეემ გეზალ, ლივჷემ ესერ გვეშ ლია? ამ წამეი ფამტონოღე ოხმარე!

ომჩიდ ესერ ყარვილ ი ფამტონ ესერ განხენჩუ ლოხგენა. ყი ესერ ახსგურენა ი გვიშგეშთეშ შუკედ ესერ ოსგენა. ოლმანხ ესერ, ოლმანხ ი აშხუნლეე ჩე ესერ ათრკჷენახ. ლახსგიდნენ' ესერ ლოშდ 30-მიჩა ჯალჩე, ი ფიკვიდ გარ ესერ ომსედ: — ალი ესერ მი ხეია, ისმნ?

— მიანჯ, მიშგვა ჩანგიშ სეელო.

ესნარი ჯალჩხი ხანსისგ მიჩა ღვაქარ ი ისმნაშდ ლაყჷალს ხოფქეა. ოლმანხ, ოლმანხ ი ნებოხს აშოე სოფელთეესგ' ოჩიახ. ემეჩუ 35-ჯალჩე აშხე მაჩენ მეზგათეესგ' ომჩიდ ი: — ღვაქარ ესერ ხონარი ი ხორ' ესერ ლარდა ბეკვეს ოხსყახ ბანხი. — სგათშემახ ი გუნ პატრი

ხოყრაბ. ისმამედ სკამეი ღორი ვოთილ ოსდახ: «მეგქე ლასგერ' ესერ ნო ხადეს». ჩქიმი ხოჩ' ესერ ხვგნენა: ნეფხენა ი ჰაყბოლ წურნი პატრაჯანდ ესერ ხვგნენა ნალგვაროშე.

ჩიქი პპპიროზდ ესერ ოხბიღნა (ღვაქპარს ესერ ათსედა ჯიბჩუ),
 5 ღვე გაზეთ ესერ ობკიდა მერმა ჯიბხენეი ი ვითამ შმის ესერ იქვდი. ამეჩუ მერდოლუ ფიქვიდ გარ ესერ ღვგნე ხსსგდინახ: — ღვაქერ, სურუ ესერ ღვთერ მადე ხეთირია ამ ღვაქარს!

ენანარი გაზეთ უთხმულ ხვღვენა ისმას ი მერმა ღადელ შუკვს ღაცვშე ღვმდაგროლინხ ჯი ი მიჩა ჯალჩე.

10 ჯუხვლანი

128. იმეი ანთონეხ სამ ღახვბად შამაშ ღიჩემ

აშხე ზავ შვანს სურუ მამდარობ ღასე. შვანარ, მარ ღეჩხუმთ' ესქოზულდ ხალთარშე ი თუღყვარშე ღეზებემ ღაკარქათე, მარ ზანთე ი აფხზეთთე.

15 ოლი ღასე ნიკალამე (=ნიკოლოზიშ) დრევეი ი ეჩქას, ცხამ, შუგვარ დემეგ ღასეხ ნენგერას მესყე. ღაჩაე შამ ღასე ი მამ ვენდ. ნენგერათე ჩაეე ქა ღერე' შამსგე, ხუნსგა ქორთე დემის იტხა — კოჯამ ნაცმუნდ ხესყივ. შმიშ მაყალშე ზანხენ ი აფხზეთხენ შვანარს მამ ქაფშე ოხღვანდახ.

20 ათხეი სემი ღახვბა ხალთარშე ღვმარე ქვშხშე ომჩელხ სიმი-დიშ ღაკარქათე ღექვაე. ზანს აშხე მეზგამსგა სიმიდლ ე'ანყიდლ თვით სემი ფუთ, ქაფარ ე'ანმარეხ ი ბაზი ჩვაროხ ამეჩუ. მსპინ-ძელდ სურუ ხოჩა პპტივ ხაყერ. შამ ოხჩემინ, ღები' ოხჯებ ი ჩვად-დირანი. ნადარალუნღვე მაშენ მუხებემ ხვქვე მსპინძელს: — ჰ' ეაერ,
 25 ხოჩა მსპინძელ, ვობაშ ესერ პპტივ ხოყრა მინეშდ ი ათხე შამაშ ესერ ღიჩემს ე'ე ხათვრი, სურუ ესერ მავმარ ირიხ.

— შმის ესერ მამ ვობაშ გვეშ ახკვედნი, ათაშ ი ათაშ, ჩიქი ესერ წყარს ხაკუ გეფუნაფა ი გვამიდ ესერ დგვარბს იკვარუნი, ეჩქას ფექ ესერ ღი ისგა ღეშდე ი ჩუ ღეჯები გუმშე.

30 ღახვბად მავამ ხვქვეხ მსპინძელს ი მერმა ღადელ ღეე' ახა-განხ შვანთე. ანღრიხ, ანღრიხ ნენგერა ღეეა. თვით სემი ფუთ ქაფდ ხაცხ ი მათაშშე იღვაროხ.

შვანთენ ნარმეე ღევიზ ისგა ღახშდახხ ი მტმად ხვეტნიხ. ღა-ხად მაშენ მუხება რიენთე თე ი ამეჩუ მანგერაფისგა ეჯეი ქა ფუე
 35 ღიცი, ერე დგვარბს ამ აკვანე. ათხე მაშენ მუხებემ ხვქე', ერე: — ამეჩოლღ ღამეშემხ ი ამ მათუა ღაცისგა შამოლღ ანჩემინხ, ოღო მტმად ესერ ქვინ ეი ხოჩღენიხ.

ანჯად მაშენ მუხებე ი ტოტშე ამ მანჯვრაფთეფსგა სიმინდიშ ფაქვემ ლიშდე ლჷბინე. შიდე, შიდე, მარე ჩუ დემ ინსგლი. ეშხუ ქაუ ისგაშიდ ი ნახუნსერ ნანსგელვ დემეგ ხეთოჯნ. ათხე ხოშა მუხებემ რჷქვე, ერე: — დოღვ' ესერ ფექ ჩვიბე ძგიდო' ოთცყირშან ი წამი ერეჩუ გარ ოლჩემნელასუნ. ჯი ესერ ჩუ იგლები ი, ლუჩემინ 5. ესერ ემა ირი ე, მინს ესერი ეი ხოჯდე ი ჩვესერ პდნენცლის.

ხოშა მუხებემ ლერქვარ ქ'ადშუყურე. ი ჩუ ხბბგერ მანჯვრაფ-ჩუ. ხოხერა ლახება უშხვარ. ხასგურხ ი ხოლლის ლადიშ ლადელ ხო-შა მუხება, მარე ვლი დემხენ ანტახ.

ნენსგაშ მუხებემ რჷქვ', ერე: — ეჯი ესერ, ხოლა ჰერყლიან, ვოდე 10. ჯი ხოჩამდ ე'ესბიზი, ერქად დემის ტენხი. ჯი ესერი იგლები, ოდო მინ ესერ მტმად სედნის.

ადშუყურან ვლიი ქა ი აშგარ ეულ ანკიდ მანჯვრაფთეფსგა ამნემი. ხოლლი ათხე მაპრენ მუხებე კვაკვშუშალ ჯი გარ ი ახყანდ', ერქას ჯუისგ' ესსკორე: — ეჯადრ ესერ უნხვარდ ხოლა ჰერყლიანუ 15. ლიხ აექვრდა ი ლილლი ესერ ხეირს დემის ხაწონე, — ი ჯინემი ქადშუყე ლერქვარ, ოხპარ რიენიშ ძგიდისგა ი ჯიშა ეჯადრე ნახვს ათქამ მანჯვრაფჩუ.

სერ სამ ლახებახენქა ლალ მემბუალი დარ ლახტახხ ქორშარს.

ჯუხვლანი 20.

129. მოლაშ „ლიქნური“

აშხე ლეთ მოლა დუქნიშ ლაცურცვის ახგენა ი ყორრე ლიყე-ჩურე ლოხბინა. ერხავ-ამხავ მეხელალა ლახქედნახ: — მოლა, იმ ესერ იჩო?

მოლას ოსცადა: — ქენირს ესერ აშმე.

მეხელალას ხოქვახ: — ლეე ჰერ ესერ იმლა დემ ისმი?

— ჰერს ესერ მხარ ვნჷლნისგხ.

25.

ჯუხვლანი

საბავშვო ზღაპრები

130. ვერჯ ი ჯამზა

ეზუ მარე ზაქვემ ლამარათ' ომჩედ ცხეთე. შმიშ ლიკპანდი
ათსუმა დაშდეს ი ხოქვა: — მა, ანგალბას ესერ, ანრ ესეროღე აქ-
5 ჩადეს მიჩა ნენჩაასგა მეგმარს.

ანგან ალ დაშდე ი მკჷპანდის ლახაგან განხენჩუ:

— ხოჩა ლადელუთ ჯარ, ხოჩა მარა!

— ოო, ლაიდ ხოჩა სიოღე ჯარ ა!

— მუთ ლი, ნენჩასუთ იმნარ მიხეტე?

10 გლებდ ოსცად ი: — ზექს ესერ იმარე ლელუნთდ.

— ქირაურ ესერ მიჩა ნენჩაასგა ზაქე დესმოშ ხამარუნე.

— ქირას ესერ ჯი დეშ იღდე, აადეე.

— აადეე, ქოღე ანბურგალ ი, ხედ' ესერ ანწინიხ, ეჩა ირი
ნენჩა.

15 — ეზერ ესერ, მარე ლიბურგელ ესერ მან სჷქირო ლი. ამ კუ-
დირს ესერ ისეთე ლექვა ჯი ბიჯეე ი ისგან ლექვაე ესერ ჯი ემოშ
ბიჯე', ეჷ ლენწირ ესერ ირი, მადეე ჯი ესეროღე ლასე ლენწირ.

დაშდე თანახმათ' ოხნად. ხანდ კუდირს ზაქვემ მემარემ კაჰდა
ი ნაბიქვე ესგენე. ამ ნაბიქვე ლექვა თალ ხანდ, ამის მერმეიდ
20 ოსცად ი კუდირ ტკისდ ნენსგათე ლექვე' აბიჯე. ათხე ახსგურდა
თხუმ ლექვა ამ კუდირს დაშდე, ადქვიქე სგებნე ტოტარ მებტვა
ლექვა ი ხობიდ ეჩხავ-ამხავ, მან ლენიბედ ხაწვა, მარე კუდირს ჩუ
დეშ ბიჯეე. ლოშგიმ მუჷქერიდ ხაქვე: — ლქემაშდოღე ოთჯვირე ეჩ-
ხავ-ამხანე ი მოლიდს ჯი ესერი ხომარჯვი.

25 ადქვიქე მებტვაჩუ სკედიდ ტოტარ, ოთჯვირეიდ ეჩხავ-ამხავ,
მარე ამუთ ხანს ლიმარჯვიანშ მუქაფდ თალ ე'ოხკვარ მუჷქერიდ ი
მებტვე მეგმემ უშხვართე ლაქვარ დაშდევშ ტოტარ. ანქან ტყენ
მუჷქერიდ ი ლოხბინე ჯიქკ. ეჯჷ' აჯიდ, ეჯჷ' აჯიდ, ერე ჯიჯე ი
იშე მან იშედ ოთოგან. სერ ათქვრან დაშდე: — ქოღე აფიშედ ი
30 ივალადედ მიჩა აერდგვილ ესერ ირი.

მუჷქერის ლოხეინდა ი მებტვა ლექვა თალ ლექვიდ ხანდ-

დაშდვდ ლუბგუნე ტოტბრ ე'ახყვიფ მებგვახენეი ი ლაკლი-ლაკლიშე თე-ლწწეს ათვად.

ამეი ახწინდა მახალშე მეზქერი ლგშშ დწშდეს.

თავბრ

131. დავლ ი თბერე

არდა ეშუ დავლდ ი ილზიგალ საბრალშ წესეი. ლწზიგალდ ცხეკოთ' ომწედ, ქანწ ნწწოლწ ლათგლ ოთგა ი მიჩა საბრალ ნეწშდლდბრშე ამეღგ' ოხსყა ლაქონც.

აშხ ლადელ დავლდ ხწქვე მიჩა გეზლირს: — ჯი ესერ ლდდა-რალთე ღერი, ჩილეღეშე ესერ ლჯა ხოჯდე ი მექბრშე ბალა ი ყორ 10 წსოღვ ოსკარეხ იშგან.

დავლ აჩად ი მიჩა გეზლირდ ლათგლწ ყორ ისგწშხენქ' ოხდებ ლგშშ ნწწოლწ ჰექბრშე. ხწ ი დრეუნღეე ლათგლწ ყორს აშხე მეჩი თბერემ ლოხფხკენე. ნეწშდლდბრ ლწხკედიფხ: — ბბრ ესერ ლი? 15

თბერემ მინე დიეშ ჰერიე ოსცბდ: — ბბრ ესერ ი მინე დი.

ნეწშდლდბრს ტყისდ მინე დი ლოხხალდახ ი ყორ ჩოსკარეხ. თბერემ ისგანსკინე ყორისგა, ე'ესფხექ აშხე ნეწშდს ი აშგარ ცხლ ათლანენე ნენჩა ლეეა.

აჩად მოღე ხწ ი მინე დი ლახგანხ ყორისგა. ხოფხკენე ლდღიშ ლადელ, ხეწკრბლ ყორრე ლიკრეს, მარე გეზლირ მაყალშე აშგარ აფსგზენხ ი ყორს დემ ხოკრეხ, ლიღვროვბლდიდ ხაყელენიხ. ლოშ-გიმ ვბბედღეშე ჩვათკარენე მინე დიდ ი ნეწშდბრდ ქოხუმბავეხ ლდღიშ მინე ლადელ. მინე დიდ ლბბინე ლილქბლ ი ლიბღლეელ ი მიჩა ცოდშე ქვეყანა ლეთ აყვად. ნეწშდლდბრს ბალე ჩოთშიდ ი 25 ჯი მიჩა გეზლწ ლწთხელით' აჩად ნენჩა ლეეა. იტენტურალ ი ისენტყვალ ლდღიშ ლადელ, მარე მწშედ დემბენ წვანდა.

აშხუნღეე თბერა ხეწად. მბბბბრ თბერე ლბბკიშ თბუმეი ოლყვი-ნელი. ჩვათუწენნა ი ახვეესგა ისგა დავლ, ხობგრა მექბრ ი ლბბეკ ლექქ' ოთკვარა. ლბბეკს ჩუბავ ხოლა კწწჯბბრ ხბრენა. მგდღოვბრ 30 თბერა თბეიმ დემთემოშ ოხმბრგა ი კოჯწშ ნაცმუნდ ახსყენა.

ამეი ოთწორა ლწნღეშდ დავლს მიჩა გეზლდ ი ეჩქანღეე ხოჩა ლიზგე-ლირდ' ოთჯიდახ.

კიჩხლდწშ

ზღაპრები

132. ამირს

არდა ეშხუ ხელწიფხ. ამ ხელწიფხს ხეყხენ ივა ი ხორდა სემი-
ნალეყურგეზალ. აშხე ხეყხენ ვისიბ, მერმა ბზდრ ი მესმა ჩალამ-
5 კალამ. ალ ლახება ლაიდ გუნ მეკეჰე ლახებ ლიმხელეჟისგა. დვ
მვგ წესხა-ბალად ანკიდხ ი ნთხერაშ ლალვშე გარ არდახ. ქვეყანა-
მვგ ამჰარს აფშდივ.

აშხე ლადელ ალჰარ ლთხვართ' აჩადხ. აშხე ზაგვრეი ხეწადხ
ჟი ლუგერიზე ჯანვემ გვერა. ალ გვერე მშ ლეჟეჟე იკრანკელ, მშ
10 ლეჰეჟე, მშ ჟიბაჟ ი მშ ჩუბაჟ, ეჯჟი ქა სიპ, ერე თეს ვენდ გარ ხთ-
ხპინე მარე. ალჰარს გვერემ ჟი ლირმიდ გვი ლახადხ, მარე ამნემ
ბიჰეშალ ლჰბინე ლისიპ. ბზდრიდ რჰქვე: — ცჰემდზროლჟ ვხთიშედხ
ი ჰედ ესერ გვერა გიმეი ესლჰჯნე, მადეჟ ლზრ ესერ ემაგვეშ
ირდი ამ გვერაჰსგა, ეჰე ჩეესერ ადდაგრისგხ.

15 ოხბინეხ ლიცკომდ ი უზარად ხეფშედეხ, მშ ლვენიბედ ხარხ,
მარე ჩხირაზრს გვერე ლოშგდ ხოკეფხე ი ლეთლად დემ ითლე
ისგაბი. ამეი ატყვიფხ ლზდიშ ლადელ ჰამუნლვე ნებოზდ. ნებოზს.
ჰიშხ ლტყცუნ, შიარ ჰარი ქორთ' ანტახხ. ბაზი ქორს ნაწაგვეშ.
ლჰჯევიშხ, ჩვარის უშეკუშუნდ. მერმა ლადელ ქაიდ ლზხტახხ გვე-
20 რემ ლთხელის. გვერე ლშმიდგემუნე აყვრა აშხე ლამეჟე ვდგის.
ვხჰვასგხ ისგა, — ჟი როჰე ოლჯრმინედ, — ი მოლე გარ ხოკლიეხ
გვერათეჰსგა, ეჯჟი ლიკეჩხელ ი ლიბრელიდ ვდბინე ი ისგაბი მადე
ლჰჯთილ. ამეი ხემჯრმისგალხ სამ ლადელ ქა ლუბუწე, მარე ჰირ-
ენქა მამაგვეშ ლზხქამხ.

25 მესმა ლეთ გვიმჰკეჟოვარ ანტახხ ქორთე ი უშეკუშუნდიდ ეს-
[ს]ეურდახ კალეშგიმ ლეჰეჟე. მინე მუ ლზხჰედლივ: — მ'ესერ ამბაჟ.
ლი, იმნარ ესერ ვრის ამეი ხოლა გუჟი, ჰედი ნთხერ'ესერ იმლა
დემ ხოდგარახ ამ მეიშ?

გეზლირდ ქოხუმბავეხ მვგთან მინე მუს: იმეი გვერა ხეწადხ.
30 იმეი ლირმიდ გვი ახადხ, მარე გვერა ჟი ლზრმი მადმა ხარ ი დეი
ცჰემდს ირკინე ისგაბი.

ივად ხჰქვე: — ეჯი ესერ ჟალეჟე ვნგლეზიშ გეზალ ლი ი ქვეყა-
ნაჟი ესერ ლი ჩუ ლდე ეჯლა, ერე ამსვალდდ როჰე ესისიპი. ეჯის

ამეი ვდვილდ დემ ხირმიდ. მი იმეი ჯეჟინე, ეჯეი ჩემინდ ი ალეს გვიშგე ილბაღდ ესკედეს. იმგვა ალ გვერე ზი, ეჯ ლახვანჷ ჯომ ეშხუ მაზვაბ აღრი. ეჯის ხაჟხა იჭრდანიშ ლიც. მანკეი ამ მაზვაბთერჷ აჩად, შუნ ლახირმდ ალ აბრეშუმში ბაღ ი ჩოთეღდ მაზვანჷ ძგიდმეჷ. ალ ბაღ მი მიშგვა პაპი ქრესდე ლერთემ ლამემ ი მიჩა 5 ძალა ეი ხასტარინა. ამ ბაღში ნანგემუნღე სგა სამ ფოჟბენ ვბქვადანდ გვერა ი მოლაფერიშდ ე'ახსახთედ, ერე ბაღ ლაღლოთე ათუზად. ბაღს სგატრემენეს, ეჩქას ვოდე აჭრდანიშ ლეცეჷ ჩეღდ-ჟირენეს, ეჩქად სგა ნომეგ ათბურგენედ, ოღო ქანსენე ი ჩუ ჯამარცხებ. ლეცე ე'ათბიდედ, ეჩქას ჩუ იყვედი გვერე, ე'ანკიდდ ი 10 ქორთ' ანგიდდ, მარე ქორთე ლიღვალდ ჩუ ნომეგ ათფეშგერად, ოღო ხოლამდ გვიღენი გვეშ.

ალ ლახვბად ტკისდ ამეი ჩემინხ, იმეი მინე მუ ივად აღშეჟრანე. ნებოზს ე'ანიჩხ, აჭრდანიშ ლიც ე'ათბიდხ, ლუგვრიზე გვერე ე'ანყვედან ი ქორთ' ანგიდხ, მარე ეჯგვერ ლასე გვეში, ერე სამ 15 გემარდ სგა ვენდ გარ ანგიდხ. მინე მუღ ლერმათ დიდბ ხაქვე, ყორ ი ლაჭვრა ქოთდე: ქადუნკვილე, ჩვადფეშგერე გვერე ი ამხენეი ლეტერე მუტეარშალ ნალეჟურდ ანსკინე. ამნემ ყორს ი ლაჭვრას ლმბინე ლიზერელ, მარე აღაზარ ლახა ქა ლუჩემინ ესხვიდხ, ქერქა ლმბინე ლიპორელ ი ამეი უქვიცდ იპორალ აშხე ლეთნილადეღ. 20 ზერმა ლადელ ჩვანჯად ი ყერბჩუ ესეგან. ივად თხვიმ ოხნიკე, ლერმათ დიდბ ხაქვე ი ამეი ქრისდე ლერმეთი ანჯად. ე'ანპირსდე აღ ბეფე ი ამირმ ათეჟხ, ეჩქანღე ჩვადმეზრე აღ ქორ ი აჩად. ივა ხელწიფხდ ი მიჩა გეზლირდი დიდბ ხაქვე ქრისდე ლერმათ ი ამში ნაზუნღე ქაჩადხ ამირმიშთე, ლიყპალდ გვი ლახადხ ი ლიფ- 25 რებალ-ლიშდრალდ, მარე ამნემ ჩვესგენე აღაზარ ი ხაქვე: — ჯი ესერ ჯანვემ ტუფთეჟსგაიდ მეტეხ ლი. სემი ლეთ ი ლადელ ესერ ხარ ეჩეჟსგა ლერდე. ხოჩამდ ეი ნაშემინუნღე' ესერ ქანჯდენი ი მინე-ცახან გარ ირდი.

ივა ხელწიფხდ ი მიჩა გეზლირდ ტკისდ ამეი ჩემინხ. სამ ლეთ 30 ი ლადელუნღე გვერახენქა ქანჯად ი ეჯკალიბ ლი ლესგდი მახელვან, ერე ლესგდიდ ლი ცოდ. ქა ლახცხორპან ლაყპალს ამ ბოფშარს. ივა ხელწიფხდ გეზალდ ლმღვენე ამირმ ი მიჩა გეზლირდ ხოშილიდ ხალატ. აშხე თევისგა ჟერეშდ ლეზნ მახელვანჷ ათმაჯონან. ლმთხვართე ოსტერი მიჩა ლახვბას ჩი ლადელ ი ნმთხვრანჷ გარ 35 ლალეშე ხორიხ მინე ქორშარ.

აშხე ლადელ, ლმთხვარხენ ლატახეი, ლმშემინად ჩვეს'ს'გურდახ. ანირმ ლახქედიჷ მიჩა ლახვბას: — მ'ესერ ლი, მინე მუს ეშეუ გარ

ესერ თე იმლა ხოსგურ? მ'ესერ ხწყრა მერმა თეს, იმ ესერ ოხ-
ხიპა, იმ ესერ ოთლა? ჩე ესერ ემაგვეშ ხოხალხ ამიშ ხვირი-მახალ
ე, ნომოღვ ათჰემხ ი ქოღვ ხწყეხ.

ბადრიდ ოსცად: — აშხვ ლადელ ესერ ჩალამკალამ ლახქედნა
5 მინე ბაბას ამიშ ბედღი, მარე ეჯგვარ ესერ მიჰმან ოსგენა, ერე
ეჩქანღვე დანმოშ ესერ ოთბედავახ ლიქედელ.

— ხალვე ამირმ ნომოღვ მაეხა, ალ გვეშ ეი ჰადე ოხმეკრა!

ბაზი ქორს უშხებრთე ვნუნქურანხ, ლამბუალ ადსყეხ ათჰს
გვაშევი ი ლიხზრჯალიშ დრევევი ამირმ ათგჯრან მიჩა ბაბას: — ბაბა,
10 მადილ ჯერი ი ემა მი გეხალდ მადურგა ე, აშხვ გვაშე ჯეჰედელ ი
ნომ' აშტულდე!

— იმნარ აჯცივიე, ბაბაშ ლადელ სი! ლიქედელლა მი დან ხეა-
ტულა ი სი იმლა აჯცივიე, გეზლირისგა მაშენ ლენწამს ი იმედს?

— ხალვე, ბაბა, ათხელდი მეკვად ამიშ ლიქედელ, მარე მორ-
15 დბ მად. მან ჯეყარ აშხვ თეს? ნამარინ ლი ა იშგანშე ნწყრინ? ნა-
მარინ ემა ლი ეჰე, ქა ნექარ ისგვა გეზლირის ი მქაფს ქა ლოხტი-
ხედ ისგვა ამგვარ ჩქიმიშ მუგნა, მადეფ თხუმ ეჯლაფ დემ ოთხა-
რისგდ ი ქეეცახან შგურარ დემ ოლსდენიდ.

ალი ე'ანჰუნრე ივა ხელწიფხდ, სურუ ვნხირნან, მარე ქა მამა-
20 გვეშ რჰქე ი შიყ გარ ლახჰსგ მიჩა გეზლირის.

ამირმდ ხჰქე: — მი ლევერ ხვი ამიშ ნაქედალერ, მარე ლახა
ისგვა თემი გვაშე მადმა მიცხრი, მადმა ჯჰკედენა მიშგუ თხვიმ
გეხალდ ი მი მხნარ ხეკვეს ოჩეე მიშგვა შუკეს, ემერუ მერდე მადმა
ხვი. ტკიც ლი, ე'ამირდ სი ი ისგე ლიყველ მძა გუნ გარჯ ამერი,
25 მარე ალამა ტკიც ლი, ერე მიშგუ წამ მუ-სი მადმა ხი.

ეჩქას ე'ანაჰდ მიჩა გეზლირთე ივა ხელწიფხ ი ხჰქე: — ამირმ,
ისგუ ნაფჰს მი მამაგვეშ მაწვა, მიშგვა წამ გეზლირდ სი მიცხა
ი ლეჰემი მან მერი, მარე მაგნებდ, ნომაგვეშიჯ ჯეყერეხ მიშგვა
თემი ბედშე.

30 — ეჯლა შეჰბ გარ ხიყრ. ისგვა ბედღი ლახა მან ვნრეკნი, ეჯლა
შგურ დემის ხეწდენიდ, მარე ნაყურებილა ჩამგ შგურარ ხეკვეს
ხვარდელ, ფაყუშე ეიბი ლაგამ ხეკვეს მადმა ნადეს.

— ეხერ, ბაბალო, ბაზი ლამივიედ, მხნარ აშხვ გვაშე ლამკჰცნი
ი ქ'ემოშ ათსრულისგდ ეჰე, მან სჰქირო ირი, ჩიგვაშე ქა ჯეჰინე.

35 მერმა ლადელ ივა ხელწიფხდ სგანდჰერ მიჩა ეგზ ლირ ლჰეზირალდ
ი ხჰქე: — ხალვე ჰაჯ ეჯლაფ მად' ამკიდდ ი ტმდმარკ თანდი ეჩ-
ხენჩუ ეშხუ მენწლა არი ი მერმე ლებ ლგ. მენწლამ ლადე ი ლალ-

ვბაშ თუ ისგ' ემოშ მიწდელ ამთესგ' ეჭე, ქა ჯეკეიშ მიშგვა თემი ამბზეს.

ათაგანხ მერმა ლადელ ლახება ლთხვართე. ესხრიხ, ესხრიხ ი აშხე ზაუნლვე ვაა-ბედლოშ ქა ვენდ ადჰიებ მენწლაშ ლარდა ქეყყა-ნათე, მარე ზენწლა ეჯგვარ ლასე სვრილ, ერე შვიმ დემთე ხად. 5
 ალჰარს ქაა ხეწად ი ადქუთნე ლალოლ ი ეჯგვარ ბიქე ადგენე, ერე ვისიბ, ბადრ ი ჩალამკალამ ეი ლჰკიდ ი ჩხარა თანლი ეჩხენჩჷ ადჰარე. ამირმდ ქუთულართეჩჷ ოთქესეს სკელარ' ი ამის მამაგვეშ-მოშ ხაყერ. მენწლად ლალარ ჩვადგენე, ჩვადშიდგმუნან, ეჩქას ოთშგაბ ქა ამირმ, ლაჰყეიფ ლარტყეხენეი დიეშ კადვხენქა ნაყენე 10
 ვეფხიშ კჰკვედ ი, ვოდდე ლალოლე მახად ლიქეთუნეს ი ბიქეიშ ლისგერეს ადბინასგე, ეჩქად ჩიქი ეშხუ ლალ' ათქეიცი, ლვე მერმე, ლვე ლაჰყეიფ დაშდნა ი ჩვადასურე ასენიასენ. ეჩქად ი ეჩქად მიჩა ლახებადი ანჰიებ ჩხარა თანლი ეჩხენჩჷხენ. ათხე აჩადხ ლებიშ ლათხელითე. ესხრიხ, ესხრიხ ი აშხუნლვე აშხე მინდერისგა ხეწადხ 15
 ხოშა ქორცვლ ლეხს. ამხენქ' ანღრდახ მარაცვლ სვრილ ლალეშაშ მერარ. ეჯგვარს იკადხ ბეჯლმაბეჯლს, ერე აშხე ლადლიშ ლაზნათე ისიე მინე ჰერ ი ფედილთე ლიზლდ ჩვაყვახ მარა. ამირმდ მიჩა ლახებას მენწლაშ ნადგარეთექა ოთთონე: — ლალოლსოლე ახქუტუ-რეხ შდღმარე ნაყერუნ ი ქ'ესერ დემ პაყუგხ. 20

ჩალამკალამ, ბადრ ი ვისა ტკისდ ქაჩადი მენწლათექა, ლალემ ნაქვეცარ ადკვეერეხ შდღმარ ლექა ი ამირმსი ოხნიდხ შდღმემ ნაყერუნცვლ. ამირმდ ხაქვე: — შდღმრე ნაყერუნლვ' ესერ უშხეპარ დემგვაშემოშ ოთცბირნეხ რაგადშე, მარე შიარშე ესეროლე ხაბეინახ უშხერეშიშ გვაშე. 25

აჩადხ ამეი ი ლაზბინეხ ლიშინლ. ქორცვლ ლეხხენქა ზეგრე მანგ-რარე მაჯონ მერარ ანღრდახ ი გუნ ნამთილის ხოჯდახ. ამირმ ვეფხიშ კჰკვედშე სგვიზა, მიჩა ლახება მინე-მინე დაშდნაშე ი ლოშ-გიმ ვაა-ბედლოშ, იმეი დორ ხადხ, ე'ახწინდახ, მერარ ჩვაქეიხ ი სარაჯ მინდერისგა ლახაგხ ჰინკარ-ჰინკარდ. პნკემრეხ მანგშარ ი მან-დარ ლახებად, მარე ამანდ ხოჩან იმ პნკემრასგეხ. ჩუ ნაბიზუნლვე ე'ახაწეხ კაბურჯარ ლქკერ მერარს ალ სარაჯ, მინდ მენწლაშ ლელვ პნიცხ ი სამ ზაუნლვე ვენდ გარ ანჰიებ მინე ქორთესგა.

ბაბა ივას გუნ ათხილენ მიჩა გეზლირიშ შვიდედ ლიტეხ. ლა-ხედალ აჩემინ სურუ ხოჩა. ლახედალუნლვე გეზლირ ლაზვირალთ' 35
 ადჰერ ი გუნ მახად ხაქვე, ერე ანკალიბ ლამარგ გეზლირ აბთენან. ათხ' ესერ ქოხუმბაჰისგ მიჩა თემი გვაშე:

— ალ თვი ი ალ მენწლუმ ლელე მიშგუ ლეზებ ლასე, მარე დნე მპყნაყიწ სიმაქგეზალდ, ფისე ეჩა ლითავლსოლვ ხაბა ი, ლელატდ ლიგნე მპჰერ, ეჯი მი მადე ჩვემნ. ეჯნემ ესნარი მიჩო მუ ანუნძ-
 5 ლულე: მი ესერ ნიჩემდ ამპალიბ ი ეჯკალიბ შვეგირ მიყრა, მი ესერა მოლე ხოლა ნიშანურ ჩუ მუცერ' ეჰე, თხემ ესერ კოჯს ხსხპე ი ლწზგა-ლარდასი ხოლემ ჰარპედ ცვირე.

პლიმპგ ნანძლულ დნე მპყმპყდ ჩიქი თვი ი მენწლ' პმლე, ლვე მიშგუ ლიმახე ადბინე. ლწთხვარეი ნწ ჯორი გარ ლოხხვიდდ უშხ-
 10 ხოზ ათხეა ვოქრემ სპინეი. იმქას მაჰარ ხპჯდოლნა, ლწმდრალდ ლქვიდენელი თრპე, დეაშათერიშ ეჯი!

დნე მპყმპყიშ ლინწირ ამეი ადვილ ნომა ჯიხალხ. ქორდ ი მურყ-
 ვამდ გერკანდ ხოცხიპ: ჩიქი გველერშპიშ, ლვე ბერეემ სალდთიშ
 15 ი მაშენ ისგახი ლეფეთე ეელრე ჯარ. ეჯქა დნე მპყმპყს ყიაჰი ეელწ მულწმ ოხვეზი ი ლწშიალეი აშ ხსბდე ჰელს მეშიალას, სგებდ
 დოლბიშ შირა ხოჟღვინა ლწშიალდ, მეშიალას ფილიკდ პგნე
 ეანოშე. მარე სგე ჰერჯ ჯარხ ლექმპარი, ეჩა ლინწირ ემა ჯაჰუხ
 ეჰე, აი, მწ. ჯარხ ლეჩემ: თვით თულუყე ბამბ' ათხაჰედ, თვით ლწიპ
 20 გიცრ პთელენედ ი ეჯის ქამინჩუ სპკირო ჯარხ ეშუ ეჰე გვეში. წელიშ ნ... ქადრინედ, მწკვი გველერშპიშ ჯარ ჯარხ ლექქე,
 ლვე ბერეემ მარემ ჯარ, ეჩქანდვე ეელარ აშგებნიხ, ეჩქას გიცრარ
 ლოხშიდდ ი ეჯარე ლალვემ ლაზობს ქა ლწხვიდნიხ, ეჩქად სგე
 დნე მპყმპყს ხეკვეს ანშდედ. დნეს სგებდ ეელწ მულწმ ხეღვინი.,
 25 სგე წელიშ ნ... ლახბიდდ ი ეჯი ისგა ხატსუნე ჰელს. დოლბიშ შირას
 ბამბპშე გვეში თულყვარს ხოხლინად ი აშიუნდვე ეჯაჰ
 ჩვგნე ლიშიალს. ექას დნეს ისგა ხწფხქედ ჩუ ლწდისგთე ი, მწ
 ლწთიალს ჯადეხ, ჰამშა ნომ' ათხარად. ჩვთდად, ეჩქას ყიაჰი კალ-
 დიმ ესბედ ი ქახპქუნედ, იმგეა ხოშხვინენხ მიშგუ თე, ეჯი.

პლი ქაჰ ოხუმბავე ი ალჰარდ ლიმარელ ლწაბინეხ. ე'ანიცხ
 30 თვით თულუყე ბამბ, თვით ლწჰენ გიცრ, ეშუ ეჰე წელიშ ნ... ი
 ესხრიხ, ესხრიხ, მარე ფოყ ესსიპდხ. ეჯგვარ ნენჩათ' პთედლნხ,
 ერე დეცთემქა ლწწვე დემთე ლი, იმთე დო ხარხ ლეზი, ეი დემ
 იმჭერიხ. პმირმ ჩექს ესაგან მიჩა პპი ქრისდემ ლაჯრალს: — მწ-
 35 დილ ესერ ხერი ი ლოხვიენდ' ოლვ ჩიჩა ლეპრისდე, ნონ' ოლვ ადსერ
 ამ ნენჩაჰსგა გეაშურ ლედეშმიდ.

პპიშხენ ჰერ ახსმდ: — ქრისდემ თწსდებს ესერ ხენთხლა-
 ლოლვ ლეკეშად, ოდო სამ ნწკვიშუნდ' ესერ მიჩ მამაგვეშ ხმედა.
 ათხე პმისოლვ' ათქამხ, — ი მიჩა პპიდ მუგულდ ოხუხე შუქვამ

მუთყრიდ. ხოყელ აღ მუგვ ლახებას სგებინ. ესკიმბ აღაპრ. ეს-
 ხრიბ, ესხრიბ ი აშხუნღვე ჩეაშღახ ნენჩა ი ხოშა ნაჟ ადგი ანწყანღა.
 ამეჩუ მუგულღ ჩვესკიჰან ი ქანწყანღა დწე მწყაწყიშ ლაზგა-ღარღა.
 აჩაღს ისგაბი ი ანწყანღ გჯრკანღ მეცხბე გვეღერწაბიშ ჯარ. ამირმღ
 ხაჰყე მიჩა ლახებას: — ათხე მინოღე წწმარგხ. სგოღე ხოყახხ მინე 5
 ხანგარსრუე ი, შომ' ესერ გაჰირებათ' აწყდენიხ, ჯი ესერი გწხენჩუ
 ლაზგენი.

ხოყახხ აღაპრ ქა გვეღერშაპარს ი სამ ლეთ ი ლადელ უჰვიცღ
 კვიყახ ი ლოშგიმ ჩეაჰვიყხ, მარ' ეჯვი ლაზგადხ მინი, ერე აშ
 ესთქაშ გიმი. ქაჩაღ ამირმ, ყ'ანჰეღვერე ი ჯი ბერყემ მარემ ჯარს 10
 აწმგაბ. ხეშიაღ, ხეშიაღ, მარე ბერყე ღემგვაშე ნახა იხნი ისგაბი ი
 ამირმს გარჯობ ოხჯად. მანღრენამღ ხულეანღ გვეშ, ეჯვი ლაზგყად
 მიჩა ვეღხიშ კაჰყედ, ლაზყვიფ ყი ი ამის ქა ხეწადხ ბერყემ მაროღ
 ი აშ ადკიჰანხ, ესნარი ამიშ ლიწედ ლყაჟ ხარენახ.

ათხ' ესხრიბ, ესხრიბ ი აჩაღხ დწე მწყაწყიშ ფეღიღთე. წწმეჯრე 15
 ამნემ ამირმიშ ი მიჩა ლახებაშ ლიწედ ი ოხსღსნე გვეღერშაპარ,
 შარე აღაპრ მეჰყე ლიბ; ოხსღსნე ბერყემ მაროღ ი აღაპრი მეჰყე
 ლიბ; ოხსღსნე ყელარ, აღაპრ ქობწგაბხ, მარე ჩაღმკალანღ გიც-
 რიშ ლეღე ოსჰარე ი მინს ქაწყაჩხ, ამის ლოხბინეხ ლიხებ. დწე
 ჩუ ლეთ ადსოყან ამაჰრე ხარშე ი ამირმს ხაჰყე: — ეჯღაღ ესერ 20
 მად' ოღგენელი ამნურ ი ათხ' ესერ ჯი ხოწენისგ ხოჩა ლადელს.

ამირმღ ოსცად: — მიჩა ბაბაშ ესერ თე ქოღე ლახტი, ოღო
 ახვეღ' ესერ მეშხე ლადელ.

დწედ ოსცად: — მიჩა ბაბაშ ესერ თეს მადღე, მიჩ ესერი ყ'ახ-
 ძგუბურისგ თერარს, ეჩქანღვე ჩვესერ ადხუჰკნისგ შიჩ ი მიჩა 25
 ლახებიღარს მეწწღღდარშალ. ეჯის გარ ესერ ღემიღ ათჯჯრვი ი
 მიჩა ბაბაშ მერმა თესი მიჩა დინაგეზალს ესერ ოხვიღე ლაშღრალღ,
 ლაზგა-ღარღას ესერ ყ'ოხხვიტე, გატღ ოთგენისგ.

— ეჯის ესერ უშხვეარ ახთენისგხ, — ოსცად ამირმღ ი უშხვეარ
 ხაფხეჰხ. იბურგელხ, იბურგელხ. ტურშუნ-ბურგუნ ჩუ ლგ ლაღიშ 30
 ლადელ ი აშხუნღვე ხაჰიდ ამირმღ ხირკ, აწსვიღ ხოშა უსგახვიშ
 დწე მწყაწყე ფოყ ყიჰაჰა ი ეჯგვარ ათღანღა დრიზ გიმ ლეე', ერე
 ღეცეგიმღ ლიჰეთუნ' ადბინე. ამირმღ კიკბერ ახბეჰ: — ქოღე ხაჰყე,
 მიჩა ბაბაშ თე იმეგ ხოზ, ოღო ახვეღ' ესერ ხოღა მეშხე ურშე-
 ლიან დწეს ლოშგმე ლადელ! 35

დწედ ქა ლახთონე მიჩა ბაბაშ თე: — ეჯი ესერ მიჩა დინაგე-
 ზალს ხოზ ვოჰრეშ სანიყი, მარე მიჩა დინაგეზლაშ ლინწირ ესერ
 გარჯ ათხერი. აშ ქ'ესერ ემოშ ოთღას ეჰე, ეჩა ლაჰონღლი ლაჰე-

ცნნი ესეროლვი ქადაე, ოლო ეჯნურ უსურგებ ესერ ლი მიჩეშე-
ლაკეცნნი სწინსოლვ ლახქემ ჩუქაქა ი თ' ესერ ეი ხეფცხენი სწინს.
ეჩქანლვე სგოლვ ლოხსგურე მიჩა ბაბას ი ქმშშხენ ლაკეცნნიოლვიდ
ლახქემ, თ' ესერ მშშომშაშშალ ლხტეხნი.

5 ოლი ქაა ოლლიე ი შმირმდ ლშაშგვინ კალდიმ ი თხუმპარ ე'ახქუ-
ცურე.

ესხრი, ესხრი ი სგაშტედენ დვშშ სიმაქეგზალთეაგა. ალ სიმაქს
ვოქრემ სწინეი ხოსდა ტკისდ ალ თე ი ხეშდრალ ხოხვრა ბეფშილ-
დშრშალ. ეჯგვპარს ადღვა თე, ერე ეჩხაგ-ამხავ ლეტერა მუტვპრ-
10 შალ ანარპა. ხეწად ალ სიმაქ მიჩეშთეაგა მეგედ შმირმს, ე'ოიპარ,
მიჩა დამდნა შენ ლაირმ ი ხიარ ლეთ შერ ოხვიდ შმირმს, მარე
ლოშემეპილიშ გაქირებაეი ლხშუყად ვეფხიშ ჰპკვედ, ლშაყვიფ
ლალვრტყახენეი, ხავიდ ქვშხარქა ი ფურსგვინდ ლახგენე ფხურსკ-
ვარ. სიმაქ ლქქაჩ ნენშშალ ოხსგან ი შმირმიშ სგებინ ლეეა ხოვახ.

15 შმირმდ კალდიმ ესბეე ყიაეი ი ოსთუმუნე: — ამ წშაქეიოლვ ლა-
ხემ მიჩა ბაბაშ თე ი ლაკეცნნი, ოლო ახვედ' ესერ ლოშემობ!

სიმაქდ ოსცად: — ქრისდემ თაშდებ ქ'ესეროლვ ლახემ, ერე
ჩუ დემის ადგარი, მადეა კკვშშ ესერ მუქვისგ მადე ლი ი ჩოლვ
ადგარ. ლდგარს ესერ ემგვაშშოშ ახსქეინისგ ეპე, ქ'ესერ დემ ხეწ-
20 დენია.

შმირმს შა ხეყვეს ხოჩემინენს ი ქა ლახემ ქრისდემ თაშდებ. სი-
მაქდ ქა ხსქვე: — ამ ი ამ ოდგის ესერ ზი ლაკეცნნი ი ვოქრემ სწინშე
მიჩა ბაბაშ თე.

ოლი მშგ ჩვცხირ, ექას შმირმდ კალდიმ ხსტკეჩ კინჩხქა დვშშ
25 ვობურ სიმაქეგზალს ი ქვინ ე'ოხქეიცი, მარე შმირმს ქრისდემ თაშ-
დებ ოთკვაშ. სერ ე'ანკიდხ მინე ბაბაშ თე ი ლაკეცნნი ი ქახაგანხ
მინე ქორთე. ესირიხ, ესხრიხ ი სამ ზაუნდვე სგა ვენდ გარ ანპიეხ.
ახადხ ლაწვეე მინე ლშზგა-ლარდათე ი მშგთან ჩუ ლდღვრე
ლი. ხამბაეი: — შა როქე ირი? ქორს როქე ხონსრა ნომ' ოლჩემ-
30 ნელასუნ!

შზვისგა მინე ფამლი ესხვიდხ ი შმის ლხსქედიეხ: — მ' ესერ
ამბვე ლი, იმლ' ესერ ლი ლშზგა-ლარდა მეშხად ლდღვრე?

— იმლ' ესერ ი მინე მუს ესერ მინ ლდგარ ხხხლენა, ლახა
ამშუ ხხხს ქორთ' ესერ დემ ომტეხელიხ.

35 აჩადხ ალშარ ქორთეაგა, ხეწად ამშარს მინე ბაბა ივა ი ჩუ
ლეთ ოდსოყან მშხადღშე. ლაყპალს ქახვიჩ მშგთან. ივა ხელწიფხს
ეჯგვარ ოხგენა ჩარჩ, ერე ლაყვრად ხემარგ ლერშიშ მექაფდ. გეზ-
ლირდ ქაბარხ, ქადწაბურეხ, ხოჩამდ ადშდაბვენეხ, თე სგა ლახ-

ტიხხ, ქანშხენ ლაკეცანი ლახქენხ ი მწომამაშდ ხოჩილიდ ლწვეე
ახსყან.

ივა ხელწიფხდ თელ მიჩა სანხელწიფხს ხანწეჰ. ჩიქი გეზლირიშ
შვიდედ ლიტხანლ აჩემინ, ხენსგა ზავ ჩუ ლიფხეფიშ ნანდს ლა-
ხემ ლანქიფხენქა, ლეე მიჩა თემი ლიტხემ ლანხედალ ადქიდ. მერმე 5
ხენსგა ზან ამის ახკეად ი ჩუ ლიყრულანლიშ ნანდ დეე ათხე აჰს ლა-
ხემ. ხარხ ამეი ხოჩა ლარდა ივა ხელწიფხს ი მიჩა გეზლირს.

აშხუნლვე ქეიფე ქანდლიან. ამირამს ახეანდა ამეი ლირდე ი მიჩა
ბაბას ხანქვე: — ათხ' ესერ მიჩ ლეჰიანლ ხარ ლანხელალთე ი ნომ'
ესეროლვე ოხდირვანხს. გეზლირს ესერ ემა ხანმბე, მაცემარ ესერ 10
ირი, მადეე ჯი გარ ესერი დემის ათეფენი ქეყყანაახსგა.

ივა ხელწიფხს მამ' ათხოონ ამიშ ლიქვისგ, მარე მან ხეყვეს ხო-
ჩემინან ი ქათფიშედ ამირამ ი მიჩა ლახვება ლანხელალთე. შუკეაშდ ი
ახრანლიშდ სანქირო მან ხადხ, მამაგეეშ ათქანლენ, ჩიეშე ლანხაზერ'
ათფიშედ. ლახვი ათქარან: — უშიფერეშიშ სეროლვე ხადხ ი ჯიი ნო- 15
მოლვე ადიშდლენხ, დრეენიდრეენ ქორანშ ამბანს ესეროლვი იგლებივხ,
მანდილ ესერ ხერიხ!

აჩადხ ამეი ალმარ ი ესხრიხ, ესხრიხ. ამსვალდანშ მავინს: დანს,
გეეღერანას, ქანჯს ი ამქანლიბს ქა იმ ხედივხ, ჩიგვაშე მექანქევიდ 20
სგევიან, ლარს დემგევაშე ცვირახ.

აშიე ლადელ ლახვება ითხვარხ აშიე ლანქეცური ლეეა, მარე ვო-
ბანშ მამაგეეშ ხეკარქხ. აშხუნლვე ხეწადხ მეღლაპვართ', ერე კელთხი
ზავარს ვერთქ ოხეეზიე. ამირამდ რანქვე: — მინ ესეროლვე ლიხ ლქანთ,
ალ ვერთქიშ გეეშ ჟი მად' ანგალბახ.

ესხრიხ, ესხრიხ ი მერმა ისგლადელქა ო'ადპიეხ ამ ზავართეი. 25
ამეჩუ ეშხუ მეღგიმ ბან ხალჯა, ამიშ ჩუქა ცხურუარქა ლანქეფუნომ
ალრი ეჯგვარ ათუ ვერთქ, ერე სგანხი ლათალ დემეგ ხარ. ჩიხენ
ახსიპდლხ ამ ბაჩე, ჩიხენ ოხციქვარეხ, მარე სგა ლახ დემეგიმეგ ლი-
ანხბურგანხ ქა ლაკრანქითე ი ხობიდხ ი ხოჯვირიხ, მან ლანთიალს
ხარხ, მარე ძეძე დემთემომო ხანყერხ. აშხუნლვე სგოთფხირქეხ ჩუ- 30
ქახსგა ი მარემ ლასკედცალ ყორ ლოხციბიხ. ეგვარ ანსკინე ჰელდ
ამ ყორქ', ერე ხიარლიდანშ ლეთ მანგ გეანსპდ ადგენე. ხანცხარუნიხ
ისგანჩუშ გეაშედი, მარე სგა დარმომო აბედანვიხ. ანჯად ამირამ, ქან-
შხენ ლელანმბ ლართ ლანქენ ი სგადსკინე ამ ბაჩე ჩუქახსგა. ლართ
ჩვანდშიხან, მარე ტანვემ ლიშხანლ ჩიქდ მერმა კუთხ ლანლთ' ოთ- 35
ჩად ათუს. ამეჩუ ახსემდ ზურალანშ ლიგენი ი ლილქანლ. ათემ-
ბაქენ: — მან როქე ირი? — ლანსგიდიე მერმა კუთხთე ი ამეჩუ
აყვრეხ სენი სიმაქარ. მან ეშხუ ილქანლხ, მან მერმე, მან მესმე. ამირამს

ხეწადხ, ეჩქას ჩეაქვიცხ ლილქულ ი ხნქვეხ ვმის: — იმლ' ესერ ომ-
 ჯედელი ამთეფსგა, თხვიმ ესერ ახსისგააა?

ვმირმდ ხნქვე: — მ' ესერ ამბვ. ლი, აზრ ესერ ხაფსელაბ ამგვარ
 ლემეულვ მინ საბლუს?

ა — ხემ' ესერ აზრ, მწყმყ დვვამ მუხება ესერ ოხცხეაპა მინ, შუკეს
 ე'ესერ ახთეშა, ამთეფსგ' ესერ ოხგენა მინ ი ჯი ესერ ჩვიბ აყერე
 ლწმემინას.

აღსგიდივ ტკისდ ვმირმ ჯურუჩუ ი დვე ჩეაყერე ი ივეე გიმ ლე-
 ეა, გვანენჩუ ლემესგ ხოშე ი ამსენეი აღრი ამგვარ ლქმამშ აელამშ
 10 მელამ.

ვმირმ ლხბქედევ სიმქარს: — მინ ესერ აზრ ლიხ?

აღაზრდ ოსცანდხ: — მინ ესერ ამ ი ამ ხელწიფთბიშ გეზლირ ლიხ.

აღსკინე ამთეჩუ ვმირმდ, ანდეცხენე დვე ეი, ხნთხეჰხ უშხვარ,
 იბურგელხ, იბურგელხ ი აშხე ნაგზა ლეეა-ლეეეა უქვიცდ იბურ-
 15 გალხ გარ, მარე ეი დეხდამოშ ხწწარახ. გაქირება ლადელ ლაყეიფ
 ლალჯრტყახენეი ვეფხიშ კვკედ, ხაჯიდ ნენსგა სკელარქა ი სკელარ
 ყლდ ლახგენე. ჩიქი ეშხუ თხვიმ ახქვიც, ლეე მერმე, ლეე მესნე, ...
 ლეე მეარე ი მეჩხრემ ლიქვცლდ დვდ ქრისდეშ თამსდებ ახჯიდენე
 ი ხნქვე: — აღ თხვიმოღვ ეჯლაფ ნომ' ახქვიც ი ჯი ესერ ლემასგე
 20 ხაჰვდი ივალადლიშდ. ამ ლემასგეეი ესერ დიარს ი იშგან ლეზობ
 იმარუნის ი ამსვალდამ გვეშ ესერ ათას ნახიშმე სგებდ აღრინე.
 ლემესგ ამ შედთეფსგ' ოღვ ესდე ი ჩეესერ დემის ოთდეგნი.

აღლი ი ალი მავ ქოთცხირ დვდ ვმირმს, ეჩქას ვნსვილ ვმირმდ
 მიჩა დამდნა ი მეჩხრე თხვიმი განთ' ოსდე დვ-თარვს. მერმე ლალ
 25 ქრისდეშ თამსდებ ამეჩუ ოთკეაშ ვმირმს. ამხენეი ე'ანჯად, სიმაქარ
 ქანჯერნე, ლემესგ შენ ლაირმ მიჩა შედშე ი ამეჩუ მიჩა ლახებად
 ლაყჰალს მავ ლეთ ქახცულჯრეხ. ვნქინდახ, — ვმირმ ლარ როქე
 მამა ირი ლზიდ, — ი ეჩა მუქათდ სემი ამსვალდამ (= სიმქამშ) ქეინ
 ვნტიხ დვეამშ ჩარჯხენეი.

30 ვმირმდ ხნქვე მიჩა ლახებას: — აღაზრ ესერ ამ ი ამ მეფემ გეზ-
 ლირ ლიხ, ჩივშე მინე ტოველ ესერ ლიხ ი ლამხვადოღვ ესყე-
 დინხ.

აღაზრს ლზიდი სურუ ათხიღენხ ვმიშ ლიქვისგ, ეჯგვერ ლასეხ
 თვალამშ აღ სიმაქარ. ჩეესყედინხ ლამხვად მაშენემ მაშენე, ნენსგამშდ
 35 ნენსგამშ ი მაჰრენემ მაჰრენე. აღრიხ ლეხადე, აღრიხ ი აშხე ვდგის
 აშხე ხოლა მეშხე დედბერს კალე ხარ ქა მექეცე ბოფშრე თხუმარშე,
 კეურდ ისგა ხობ ლუველუნე ქანარ, ეი ხასგურ კეურეი ი ლალრალ-
 ლალრალშე აკლავეი. ანსკინე ამთეფსგა ვმირმდ ი, — ხემ' ესერ, ერე

ბოფშრე თხუშარს აკლავი, მეშხე ვობურ დედბერილ?! — ხაბხეკ ფაბეარს ი ყიბეი ხანჯარ ესბეკ: — ათხ' ესეროლვ ოთცხირ, მ'ამ-ბაპ ლი, ოდო ახვედ' ესერ ლოშგმე ლადელ!

დედბერდ ქრისდემ თაასდებ ახვიდენ', ერე: — ჩვესერ დემის ადგარბი ე, ჩიგვაშვ ესერ ქა ხოცხრი. 5

დედბერდ ხაქვე: — ამ ბოფშრე თხუშარ ესერ მწყენყ დავაშ მუხება ქეშეკ დავს ლოჰოდა ლეკლავიდ. მიჩ ესერ მუხებ' ოთდაგრა, მარე ქეშეკ დავს ესერ მიჩა ბაბა ივაშ სხელწიფხ ნაჰლავდ ოთგენა. მიჩ ესერ მწყენყ დავაშ ლაზგა-ლარდ' ოხხეიტა, ეჯნანიდ ქეშეკ დავს ესერ მიჩა ბაბა ივაშ ხვეტ' ოთდა გუთე. ეშხუ კალვ ესერ ჩუ ლკ- 10 ლავე ხარხ, ეჩა ვეკ მიჩა ბაბაშდ ესერ ლოხშიდახ ი ეჯი ესერ ათიე ჩუ ლუსოყე ლი, იმ დო იჩო მამა ხოხალ. ამ ბოფშრე ნაჰლავ ვეკს მერმადიდ ლახ ლოხეშიდად, სგა ი ისგე სხელწიფხიშ მერდე ამ-სვალდ მავ ბაჩედ ხისპივდ. ათხე ისგე ბაბა ჩუ ლუსოყე ეჯხელის, მარ' ეჯის ჟურდანიშ ლიც ესწუფხენდ ი შიშდ ეი იპდური. 15

ალი ქადლიე დედბერდ ი შმირმდ შმისი ე'ახქვიც კინჩხ. მესმე თაასდებ ათხ' ოთკვაშ შმირმს. ათხ' შმირმდ ხაქვე შიჩა ლახებას:

— სგა ლვაახედ ანღრიდ, თამაშდ გარ ანჯადდ ლაშენინა-ლაშე-მინოშ, მი სგებინ ეჟედენე, ქორთე ხონკი ოდვრინე, ე'ოხვმარისგ ჩიგვაშვ, გვიშგე ბაბასი ე'ოსჰელი ი ე'ოჰედვრისგ. 20

— ეზერ ირი ლბიდი, სი გარ მეზიდ ნავნებ, ოდო, — ოსცადხ ლახებად ი შმირმ სგებდ აფიშედხ..

— მიშგუ გონაბ ნომა გარ ჯარხ სგა ი ლენტხლად ი ლუშემინ-ნად გარ ანჯადდ.

შმირმდ აყირ. ქათასდ ჟურდანიშ ლკ, ე'ანზერ, შედ შენ 25 ლაირბ ი ესხრი, ესხრი. აშხუნდვე სგაშტედენ ქორთეასგა, მარ' ამეჩუ მავთან ეი ლუქემ' ესხვიდ. მიჩა ბაბა ლექვერიშ შირაცლ დოლებს ე'აკვანა მურყემშა აშხე ფოყენენეი ი მერმახენჩუ ჩეაკვანა. ჩუქა ქაქარს ხოხლინა ი ეანოშ ირმიე. მავ ტვრამდ ხავან საბ-რალს. ლერექე ისგა ლკინტლავე ხად მავთან, ლესგდიდ ლასე 30 ლასსგარ. ახვეასგ ამთეასგ' შმირმ, ლახწუფხენე ჟურდანიშ ლიც ი მიჩა ბაბად თერარ გარ ლაბჟურგინე: — ყაპ, მავსვახვიშ ხანს ესერ ხავეუნენა!

შმირმდ ქოთცხირ მავთან, შ'ოსტყვიფა ქეშეკ დავს მიჩეშდ ი მიჩა სხელწიფხდ. ქოხუმბავე, ქეშეკ დავს იმეი ახწინდა, ამ ი ამ ხელწიფხიშ გეზლირ იმეი ოთლე ი ათხე ქორაშ ლადაწყას ოხო-განხ. ჩვადშდაბენებ ხოჩამდ, ივა ხელწიფხ ქაბარ, ქადწაბური, ე'ანარექვე, იმეი ხელწიფხს ხესგუჟუდ ი ხაქვე', ერე: — ათხ' ესერ

ლსქვერწილდ ლიხ მემარელ. მიჩა ლახებას ესერ ლახეგ' ახყახსამ ჩი.

ივა ხელწიფხს სურუ ათხილღნ ვლი მპგ. მიჩა სხელწიფხს უმხულ ხწწეპ ი ეჯგვარ ანსყე ქვერწილ, ერე ივასილამას ამანდ ხო-
 5 ჩილ ქვერწილ დსს ხეწწენივ. ვმირმ, მიჩა ლახება ი ლთლელრა მიე ი დოშდულშალ ანარპახ ი ჯიმ ი დირშალ ხოსყივხ უშხეპარ.. ამიავ ხწწეპხ ორომ მეფეს, ამ სიმაქრე მუს. ვლი მხხადლშე დეცსხებაკ ი ამეჩუშ ქვერწლობაშ ნალმასგუნლვე ქა ხწწეპ ჩი მიჩა სხელწიფხთე. ლაიდ ხოჩა დრეე ი ლირდე ეჩეჩუ ატყვიფხ. ამ სხელწიფხიშ გემრარ ი მაბურგოლ ჩუ მ'არდახ, ჩემე ადკუპურეხ
 10 მინე ტერტ ი ჯამშა ვმირმიშცახსან, მარე ვმირმდ ჩი თხეიმ ახნიკენე. ლოშგიმ მესმე სხელწიფხიშ ხელწიფხდ, მიჩა გეზლირდ ი გემრარდ ანჰიეხ ამთეფსგა. ამ ხელწიფხს ხორი ეშხუ მაბურგა. ეჩა მონწირ ჩიქი ქა მამაგვეშ ლუთნელი. ვმირმს ლახყაფენეხ: «ქ'ესე-
 15 როლვ ვბტაკალ ამ მაბურგას». ვმირმს მადმა ხსსიამდლ სერ ჩიცახსან ლიტაკელ ი ვარ ლეთ რპქვე, მარე ალ გემრ ქანჯად, ჩეესგან ლარაფსგა ი ვმირმიშ ლიწედ იპერ. ლეე რპქვე: — ვმირმს ესერ ათლა ჩიქი მახელეპე მამა ხეწწენი ი დოლვ' ესერ გვი სურუ ჟიხი ხად მეჩდე, მარე ჯი ესერ ქკუას ახთენისგ.

20 ეჩქას ქანჯად ვმირმი ი ჩეესგან ლარაფსგა. ანქინე ე მაბურგად ი მიჩა აპრალშე სგა ხოვახ ვმირმს ი, აესვა ვმიშ ლიბურგელ ჟი ხოსგდინან, მპგ ვნქინდ', ერე ნარხდ ესერ ადგენისგ ათხე ვმირმს. მარე მევარ გარ ხეძგრუნ ი ძკძ დემთემოშ ხწყერ ვმირმს. ლახტახიდ მერმან ი მესმან აშხე ვდგის მეგნე ვმირმს, მარე დეე ათხემოშ ხწყერ მავეეშ. ვნხირნან ჟი ი კალდიმშე ლოხბინე ლიშდაკელ თხუმ ი ბარჯპრეჩი ვმირმს. ვმირმ ათხე გარ ვნხირნან ამსვალდთე, ხაფხეკ მევკრას, ვნსვილ ქა ი ეჯგვარ ათლანე დრიხ გიმ ლეე', ერე ნაპრტელარდ ეჩხავ-ამხავ ადსკინეხ.

30 ვმირმს ამეჩუ ხახედ ოსყედნეხ ეშხუ ხელწიფხიშ ჰასვიშ, ჟახად ყამარ. ამგვარ სიმაქ, ქამიზალშალ ლუმლეაფე, მუჟღურშალ გვეში, მეჟშალ მენარჰე, მერმე ნამა ხეჩდ ვლიმპგ სიმაქისგა. ვმის მახეიდ. ქვერწილ ათყერხ. ჩვაროხ ამეი ვობაშ ხსნს: ვმირმ, მიჩა ბაბა, ლახება, ხეხე ი ლთლელრა, ქა მამაგვეშ ხაკლიხ ნაპვარაშ ლუჯათექა, მარე აშხუნლვე ჟ'ახეჟანდ ამგვარ ლირდეს ი ვმირმდ ლიკვარელ
 35 ლაზბინე. მეკვპე მაბურგა ი გემრ ჩუ იმგვ' არდა, ჩი ჯი ხეტაკალ ი, ხეკვად. ა მადე ხეკვად, მპგ შიპრისგა ხედგარივ. მიჩა მონწირ მამაგვეშ ვნთენან.

აშხვ ლადელ მინე სგებინ ლექვე' ანჯად მიჩა პაპი ქრისდე. ამირმ სგებინ ესხვილ ი ათჯერან: — გიმიე მერლ' ესერ მამაგვეშმოშ ხაწორე ი ეშხუ ჯი ესეროლვი ქახტაკალ.

ქრისდედ ოსცად: — ამერჟ ესერ შგვირ ლი, დეშ ხებურგელ ი ძგიდ ლალწლო'ოღე აჩადხ აღვე.

ესხრიხ, ესხრიხ ი ათჯედჯნხ აშხვ მაკლათხე კჯნჯბიშ ნაკთევი ი ამერჟ ხაქვეიდ პაპიდ: — ალ ფაუს ესერ ხოსევემ კჯნჯაბჟუ ი ექსერ ემოშ ხაყეფ' ექე, ქ'ესერ ხებურგელ.

— ეზერ ესერ, — ოსცად ამირმდ.

ოთესე ჟუ ფაუ ი ახბურგან ამის ამირმ. ოხძენძელი, ოხძენძელი ი აშიუნღვე ე'ახყვიფ. ოთესეიდ მახად ი ამირმდ ეჲად ახყვიფ. პაპის ხაქვე: — იმ ესერ ხაშდრაღნე? ე 'სერ ხებურგელ, ქოღე ახბურგალ, მადეჲ ხეყაჩოღ!

პაპიდ ოსცად: — ეშხუ ჩეოღვიდ ადკუჭორე ი ერქანღვე, მ'ესერ ხოცხონეს, ეჯიოღე ჩემინ.

ათჯალე ალ ფაუ კოჯჩუ ი: — თელ ქვეყანას ესეროღე ათსგურენახ მიჩა წუსხუნდარ!

ფაულ ტკისდ თელ ქვეყანას ათსგურე მიჩა წუსხუნდარ. ხობიდ ამირმ, ხობიდ, მარე ძემეს დემთემოშ ხეჩო. აშხვ ზავ ლეჲა-ლეჲეა ხიარ ლაყეფათ' ათგენე ლავას, მარე ამ დრევეი ფაუშ თხუმიე ეშხუ ნაპრულდ ესგენე მიჩა პაპიდ, ამირმს ხოშა კვერ ლახემ შიარისგა, ოხსვილ ნაპერს, ნაპერ ე'ოხპარ, კვერ ფაუს ხოვახ ი ლგნათეიდ ატახ. პაპიდ ე'ესაბ ამირმ ამ ფაუეი ი ყარვილდ ყურჩა ლოხვერნე. ყურჩა ამირმიშ ლაბამ ნაქს ხელოკე ი ლაქეცალთე როქე ხაყერუნ', ერქას დენდშია ბეშ მემჯდარე ნამშავ ამიშ ლაქ-რიდ როქე ისპი შავ ი ნაქს მახად როქეიდ ისპი. ამირმ ფაუს ოხგენცელი ზავ ლეჲა-ლეჲეა, მარე ლაყეფალთე ხარ, ეჯეი ნაპერიდ ხეგნი ფაუშ თხუმიე, ამირმ კვერსიდ ხოსვილი, ნაპერ ქა იქდენი, კვერ ფაუს ხოვხენი ი ნარდეთეიდ ტეხნი. ამლა ამირმს ხერშე გვი როქე ხეხებურალ.

რაგდის, ერე ამირმს ესერ ეი ნომოღე ოხქეიც, ოდო აშხვ ესერ მემჯიდს ი ჯღირეშ ლეთეს დემის ცვირე ქვეყანაეი.

ჯუხელანი

133. გრეი მარე

იღეგ პრიხ სემი ლახეგა ი ჩეარის. მინე მულ ლაქნოვალეი ჩეად-შგურანე: გრეი მარ' ესეროღე ნომეგ ესაგანხ მესვერალ.

მუ ჩეადგან. ხოჩა ლაგვან' ათყერხ ი ხოშა მუხებემ ხაქვე: — ჯი ესერ ლაქმათე ღერი ი მიჩა ლიტხანლდ ე'ოღე ანაეარეხ მოლოღეშე.

- ესხრი, ესხრი ი ლახხვიდ ეშხუ გრეი მარე. ალი ლახქედვი:
 — იმთ' ესერ ესხრი?
 — ლჰქმათ' ესერ.
 — ძალვე მიჩ ესეროლვ ხონჯრივ დაჯრე ანდავდ. აშხვ ზავ' ესერ
- 5 ხელდლი ი ხოჩა ნჰქიმეს ესერ აღნისგ.
 — ეზერ ესერ.
 გრეი მარემ ქორთ' ადჯერნე ხოშა მუხვბემ ი დაჯარ ლახემ ლალ-
 დალთე: — ეჯეი ესეროლვ აღბიზე, ერე ნებოზს დაჯარ თხუმ ხონ-
 კვადეხ, მადეჲ თხუმ ესერ ეი ხჰქეცე.
- 10 ხოშა მუხვბემ აღაჲე დაჯარ ი ეჯგვარდ ესბიზე ტკისდ, ერე
 ჯადარ ქა ვენდ გარ ოსთირივხ, მარე დაჯარ თხუმ იმეი ხენჯუნივხ
 ი გრეი მარემ თხეიმ ჟ'ახჰეიცი ანდავს.
 აჩად ხან. ათხე ნენსგაშ მუხვბემ აჩად მაშენ მუხვბემ ლთხელითე.
 ლახხვიდიდ გრეი მარე ი ხჰქევე: — იმთ' ესერ ესირი?
- 15 — ლჰქმათ' ესერ ი მუხვბემ ლთხელითე.
 — ძალვე მიჩოლვ ოთჯერივ, ანდავ ესერ ხაწჯხ.
 ჩვადრიგვანხ ი გრეი მარემ აშისი ამეი ხჰყერ.
 ანგვან მაჰრენ მუხვბემ ი აჩად მიჩა ლახვბაშ ლთხელითე. ლახ-
 ხვიდ გრეი მარე. ნალჯეურ გულ აჯად, ერე მიჩა ლახვბა აშიშ ნალ-
- 20 ლატვ ლასვხ, გუჲსგ' ესსკორე: «ათხე მიჩ ესეროლვ ხხხვიე». გრეი
 მარე ლახქედვი: — იმთ' ესერ ესხრი?
 — ლჰქმათ' ესერ.
 — ძალვე მიჩ ესეროლვ ოთჯერივ.
 — ეზერ ესერ.
- 25 აჩადხ ი ამეი ადრიგვანხ: ბეფშს ხარ დაჯარ ი მანგარ ლელდედ
 ზავემ ი ზავემ ნენსგა. ლელდედს ხეკვეს ნომაგვეშ ათკლიდეს ი
 გრეი მარე იმ ხეჰინე, ეჩა მუსრული ლი. ხედა უშხვარ ეი ესხირ-
 ნიხ, ეჯი მერმემ ხეკვეს ჩუ აღგარის.
 ქირა ხოჩა ხარ ლეჰედი.
- 30 მანკეიშ ლადელ დაჯარ ლახემ გრეი მარემ ი ჩუ აღშგურანე:
 — ეჯეი ესეროლვ აღბიზე, ერე ნებოზს თხუმ ხონკვადეხ.
 — ეზერ ესერ.
 ამ ნალჯეურდ დაჯარ ჰამუნღეე ნებოზდ კოჯარეი აღრეკლე ი
 შანიღშე ლეთ აჰქეიე. ნებოზს სგებნე ფოლარ ჰახეკუფალე საბლუ
- 35 დაჯარს ი ლაკლი-ლაკლიშე ი თხუმემ „ლანკოშე“ ქა ლუჰორყე
 დაჯარ ლახგენე ქორს.
 გრეი მარა ხიარ გვი ჩოთხაჰ, დაჯარს ხეწად ეჩჰას, მარე ქა
 დემ ლაჲთენე:

— დე მ'ესერ ხოჩემინა?

— მამაგვეშ ესერ, მიჩ ესერ ოთშგურანა: თხუმ ესეროლე ხონკვას ი ტკისდ თხუმ ესერ ხონკვეხ. ხახზრ' ესერა? — ლხბქელიე ნალეჟურ მიჩა ფუსდს.

— დემეგ ესერ, — ოსცჳდ ხზრშე გვი მეხბე გრეი მარემ. 5

მერმა ლადელ ფურაზრ ი ჩაჳზრ ლახემ ლათენათე: — ეჯგვჳზრდ ესეროლე ადთუნალე, ერე იცვნალდეხ, მადეა თხუმ ესერ ჟი ხბქეცე.

— ეზერ ესერ.

ამნემ ლეცემ წიქე მადე ლახაშ ვეთხემალს ი პილზრ ჩი ქახკუ- 10 პერე. გრეი მარე ქა ლხზხოზ.

— ჯი მარე, მ'ესერ ხოჩემინა?

— იმ ესერ იჩმულ? მიჩ ესერ ოთშგურანა, იცვნალხოლე ი იცენალხ ესერ. ლეე მა, ხახზრ' ესერა? — ლხბქელიე ნალეჟურ.

— დემეგ ესერ, — ოსცჳდ ფუსდლ, მარე გუჳსგა ხზრშე ბექეცე- 15 ნიე, ეჯგვჳზრ ხახზრუნ.

ანჯად ლუშნუ ნამშაშ ლითელ ი მესგერე ჰამუნლეე ნებოზდ ჩუ. გარ აჳვრე. ფუსდს გვი ხოხპენი ხზრშე, მარე ქა ლთონა მადმა ხარ, პირობზრს ჟი დემ აჳემე.

აშხუნლეე ლაშაშად ი მიჩა მეჩი დი ბელეჳჩითეჟი ადუზე გრეი 20 მარემ ი: — გიგუშალ ესეროლე ვდშემ, ლეე მესგერ' ესერ ქანდლირეხ.

აჩად საბრალ დადა ბელეჳჩითეჟი ი ჰამუნლეე ნებოზდ „გიგუ, გიგუ“ს ტულიე.

— იმხენ ესერ ვნჯდენიე, ლერმეთ ისგუ ყერლო, ამ მუჳელურ გიგუ?! თეთოლე ოხტიდხ ი ჯი ესერ ხოწა ვმის. 25

ვნკიდ თეფ, ვხვასგ ლეჳერი დადას ი ლეშგერ' ესდე. გრეი მარემ ი ნიჩა ხახვემ უნხეზრ ხბქეხ: — ვდქაზხ ესეროლე ამხენქა.

ანმარეხ ენხუ ძაირა ლევიზ ი თხვიმ ლუთლგრე ჩევისიგხ, მერმა ძაძრათე ლერშ-ლერეჳე ესდეხ ი მინ ჩვანდუჳდახ. ლეთშე უშდილ ჟ'ანგგან ბეფშ, ლევიზ ქანჰარე, ძაძრა შინშე ანგვერშლე, ჟიქაქა 30 დირაზრ ესდე, ნერმა ძაძრათე ჯი აჩად ი ხოლლი. ჰამს ურჰად ვნიცეხ თვით ძაირა გრეი მარემ ი მიჩა ხახვემ ი ათაგანხ შუჳეს. ესხრიხ, ესხრიხ ი აშხე ხოშა კოჯაშ ფოქთეჳსგ' ვთჳედუნხ.

— ათხ' ესერ ახადადუნა, — ხბქეე გრეი მარემ მიჩა ხახე ი ძაძრას ლიფშეე ლოხბინე. 35

— ოჰ, ათხ' ესერ მიჩი სურუ ხაიდ ი ხათიშ სერ, — რბქეე ამ ნალეჟურდ ი ძაძრახენი ლხხეჳაფ.

— ვამ ესერ მინე ლირდეს! — რაქვეხ ხეხე-ქაშდ ი უდმარად ადყურდახ, ძგიდხენ ნალეჟურ ადყვინებ, — ქ'ესერ ადკვანებ, ჩვალ-უჟნი ერქას, — მარე მაფშარუს შიშდ ჩვთუეახ. ნალეჟურ ჟ'ანგვან ი ქვედებენ აჩად, ძგიდხენ ზურალ ადყვინე. ისგლეთქა პხეცხენ 5 მარა, ხაჯიდ ტოტარ ი ხოშა კოჯქ' ადკვარ მიჩა ხეხე. ლოშგიმ ნალეჟურს ლოხბინე ლიხცხუნე: — ჰა, ე'ოლე ანგვან, ჯი ზურალ, ქირ ესერ ქოთლირახ, ღერდახ ესეროლე ქორთე!

— ოპ, ჯი მარე, მ' ესერ ხოჩემინა, ხეხე ესერ ოთკვარააჲ კო-ჯარქა?!

10 ქაჲ ხასუმდ მიჩა მღლშტაშე ჰერ ი გულ აჯად, ერე მიჩა ხეხე ოთკვარა. ოხპარ ჯრეი მარე ი კოჯქა ადსკინე, მინე ქორ ი მალვან მპგ ხოხერა მუხეზა ესსად.

ხერხეშ

134. გვილბიდ

15 იმეგ არიხ ეშხუ ხეხე-ქაშ ი ჩვარიხ. მინე ლირდეს ეელ დემ პპავეი, ეშოუ გეზალ მიჩა დრევეი ქოლე ახწყესენანხ. ჩითე ლხეკვაპი, ჩი ვხშდახ, მარე ვოდდე აშხე მელთერდ ვისგ ლახემ ი შმიშ ეშხუ ნაბიჯე ხახე ხამნე ი მერმე ნაბიჯე — ქაშე, ერქად გეზალ მადე ვი-თენანხ.

20 ჩხარა თეუნლე ზურალს ნალეჟურგეზალ ვხთენან. შმის ეახად გვილბიდ ათეხხ. გვილბიდ ლეთიშდ ლაღი ხოშილ ნაცხემე ლასე, ლაღიშდ ხოშილ — მეხარ. ე'ანიცხ ი ლეტნე მახელეჟე ვხთას. კესარდ მიჩეშთე იჰერ ი თხვიმ ვაზირდ ადგენე. ამნემ ეჯეი ლახლატენე თხვიმ კესარს, ერე მერმე ვაზარარ დემნარ ხებეუნ. პლი ამჰარს 25 ხასდიკხ ი რაქვეხ: — მოლ' ესეროლე ოხგონეხ გვილბიდს, ოდო ამეი ესერ მინე ლირდეს მამა ხაყა.

ამხე ხოლემ მახალშე გვეში ვაზირდ სგა ლაჰერნე მერმე ვაზ-არარ ი ისგაჩადხ კესარიშთე. კესარს ხაქვე ამ ვაზირდ: — მიჩა ლაფშდი გვილბიდს ესერ ოხფაშდა ი: ლახ' ესერ პაქაფი, მეშხე დვეშე ხახ-ვემ ვოქრეშ ლუსდგვარს ესერ ემეჩე ესდისგ.

კესარდ გვილბიდ ვაქერ ისგა ი ლაქედვი: — გვილბიდ, ტკისდ ესერ ოხფაშდაჲ დვეშე ხახევემ ვოქრეშ ლუსდგვარე ლიჯდე?

— მაჩ ესერ დემეგ ხოფშდა, მარე ეჯლაჲ-ეჯლაჲ მპ ვობაშ გარჯ ესერ შმის ვხევედნი.

35 ანგვან გვილბიდ ი ესხრი, ესხრი. მარე ნესყემ ბოგს ქაშთაჯ ი მესმაუნლე ამხე მეშხა ლარათე ლაწვე ვხსყან. გვილბიდს ხესმან, ერე მეშხე დვე მეშხა ლარემ თხუმ იხგა. ჩიხენ ოხციქვარე, ჩიხენ

შბვესგინალ, მარე ვოქრემ ლუსდვიგე დვემ ხეხე ჯი გარ ყორქა ქა დემ შნკვარ. მეშხე დვე ეჯკელიბ ყრანგალ ლასე, ერე გვილბიდ აშხე ნაპულ დემ შთხერივ. სერ ჩვთბაე ნენჩამსგა ი ლეჭკრამაშთე შთვასგ მამდანისგა ი ვოქრემ ლუსდგევარ თე რაქჷ ხნსს კვეპად ლახგენე ძირისგა ი ჯინემ ამგარ ცხულ ათლანე მამდანქა. დვეშ 5 ხახვემ უთისგა ესკილ მკცხიდ ი მიჩა კუმ ე'ობხარ. კვარი (||მუხირ) ანტვარე, ლახემ გვი ი მიჩა ხახე ლუსდგევარ ქა ლუქტურე ხარ. ქხხუბან ყორქა ი ხალეიქ ნახეს. გვილბიდ, მამ ლულა ხოგ, ესკინე. ლდი-ბაზი ხეჭელივ, ეჯჷი გვილბიდლ ნესყემ ბოგთესგა ადჷიე ი ამექა ამგარ წვისლ შნკიდ მერნათე ი დვეს ლომგდ ლექენი ხალ 10 შარიდ.

კესარ ი ვაზირ-ნაზირ ფიკვიდ გარ ასადხ გვილბიდშ ნალმარ-გიშე. ათხე კესარდ ვობაშშე ხოშილიდ ლგენ ათდე გვილბიდს ი ვაზირარ ლშიდ ხოშილიდ ლასკორათ' ამყადხ. ვორგვილ ვაზირ კესარიშთესგაიდ ოთჷოლ მერმე ვაზირარს ი ხაქვე: — მიჩა გვილბიდს 15 ესერ ოხთაშდა ი: ლახ' ესერ შხაჷთი, დვეშ ხახვემ ვოქრემ ლუსვარსი ემეჩუ ესდისგ.

კესარდ გვილბიდ იპერ ი ლაშქელივ: — ტკისდ ესერ ლია, გვილბიდ, ერე დვეშ ხახვემ ვოქრემ ლუსერე ლიქდე ლოხთაშდა?

— მიჩ ესერ დემეგ ხოფშდა შლი, მარე ეჯლა-ეჯლა მამ ვობაშშ 20 ესერ გარჯ შმის შხევედნი ჩუ ლუწხან.

გვილბიდ სგაიდ ლაშტახ დვეს. ჩიქი ამხეხენ ოხციქვარე, ლვე მერმახენ. დვე ქხხუბან ყორქა ი კაჰდა შენ ხულეანდა, ეჯჷი ნენჩათ' აჩად შაქვემ ლამარათე. გვილბიდ ყორისგა ადსგიდივ ი დვეშ ხახე ჩუ ხეჯჷა. ლაჷყვიე [გვილბიდლ] შმიშ ქაშვემ ხანჯარ ვერჩხ- 25 ხენეი, ოხსვილ დვეშ ხახე ი ტან ამივთ' ესდან ი თხვიმ მერმათე. ვოქრემ ლუსვარ ე'ახქუტურე ი ანქინე ლაშდობნათე. ამეი დვედი შდბაე ი ეჯგევარ ანსყე ყულმაყულ ი ტურშუნ-ბურგუნ, ერე ლენზერ ი ლელემერ ნენჩა ქანაშ ნაჩოლდ ადგენე, მარე გვილბიდ ქაიდ ოთჩად ნესყემ ბოგქა ი ქორთე შვიდედბიდლ ანტახ. ათხე სერ 30 ლშიდ სურუილ ლგენ შთდან გვილბიდს. ვაზირ-ნაზირდ ლალხორალიდ ადსყეხ გვილბიდშ ბედეი. ვოლურცუხ ვაზირ სგებინიდ ოსჷოლ ვაზირარს კესარიშთესგა გვილბიდშ ლანძღვლად ი ხაქვე: — გვილბიდს ესერ ოხთაშდა ი დვეშ ვოქრემ ჩანგილდს ესერი ემეჩუ ესდისგ, ლახ' შხაჷთი. 35

კესარდ გვილბიდლ შაქერ: — გვილბიდ, ტკისდ ესერ ოხთაშდაა მეშხა დვეშ ჩანგიშ ლიქდე?

— მიჩ ესერ დემეგ ხოფშდა, მარე ამიცულ გარ გარჯ ესერ მს ირი?

ესხრიიდ გვილიდ ი ნებოზს გვიანდ ლაქვრამსგ' ოხციქვარე-
 დავ ხახვემ ურწყევი ლი ი ჩარჩ ლარტყვეთერუ ხეჰელი. კაკშე ნწყროლ
 5 ტტშე ლათვიდ ხულვე. ვოქრეშ ჩანგილდ კსცხაშეი ხორკენ, დავს
 ამხავ შიყ ხოსგან.

გვილიდდ ნენჩამსგა ეშხუ მაჯვედ ხვატ ვნქჰ, შმის ფოცხ ლა-
 ხბ. ოლი მშადანისგ' ადქვიქე, ჩანგს ლოხრეკ ისგა ი მშადანქა
 აშგარ ცხლ ახილდენე. დავდ ქადბჰე შმიშ ფერცხენ ი ქაიდ პალვაკ-
 10 მარე გვილიდ ქაიდ ოთჩამ ნესყემ ბოგქა ი ათხეი შვიდედდ ოხ-
 სად მეშხა დავს.

ათხე სერ გვილიდშე გარ თხვიმ ხულვეს ლერგანდიდ ამ კეს-
 რიშ სხელწიფისგა. ვაზრარს მაურცეფთე გვი ხეხიპანელხ. გვილიდ-
 დშე ლიმარეს ლეთნილადედნ ხექმენი გარ.

15 ვორგვილ ვაზირ ისგაიდ ოსეოლ კესართესგა ი ხექვე: — გვილი-
 დიდს ესერ ოხთაშდა ი: დავს ესერ ვოქრეშ ყვიმბ ხავ გვიჯჰი,
 ეჯის ესერ ემერუ ესდისგ, ლახ' ვხექთი.

კესარდ გვილიდიდ ვნქერ.

— ტყიდ ესერ ამეი ლეშრა, დავშე ესერ ვოქრეშ ყვიმბიშ
 20 ლიქდე ოხთაშდაა?

— მიჩ ესერ დემეგ ხოფშდა, მარე ეჯლაჰ-ეჯლაჰ მს გარჯ ესერ
 ირი ეჩა ლიქდე?

გვილიდდ ჩარჩ ვნგენე. მოშდ ვნრექვენ ი ლანგზარს ათავან.
 ათხეშ დრევეი მერმახენ ვხცად დავშე ლაზგა-ლარდას ი ყორისგა
 25 ლაშეშე დავს. დავდ ისგა ხაწეჰ ი აქანი ოხკიდხ უშხვარ. გვილიდ
 ლაშქედივ დავს:

— მაგვარდ ესერ ვრი?

— მაგვარდ ესერ ირდი?! ქშხუ ეფშე მარ' ესერ ახმითქვენა ი
 მიჩა ლიზგე-ლირდ' ესერ ლკდ ხოყირა.

30 — ჰე, მიჩ ესერ მს ლემშერალ ხელენი მიჩეშცულ. ახმითქვენ'
 ესერ ეშხუ მარე ი ხეხე ი გეზლირ სგვანდ ესერ ოთგენა. ჩუ ესერ
 მს ხალენა, მავ ქოთლა ი ათხე ლაშგემანიშე გარ ესერ ხოგ ქენი.
 დავდ გვილიდ დეშ ათირ ი ჩეარის ბაიშ ლეთ.

მერმა ლადელ ჰამხენ ლამშეშას ლოხმარჯვე გვილიდიდ ი ის-
 35 გლადლიშ ეანაქა ლაშემინათე ანჯადხ. გვილიდიდ ხექვე დავს: — ხეიბ-
 დავო, მახუ ხანს ესერ ხეკვეს ხაგენხ ნინე ლაშხვალა ჩარჩ, ქ'ესერ
 დო იწბურხე.

დევს ათხილენ ი შიშდ ლაწბურალს ოხოგანხ. მანკეი დევ ესგურდა •
ლაწბურალს. აწბურე გვილბიდ, აწბურე ი გვიჯთეფი ეიი აღჰიე ი
მიჩა აღსმიშ ხანჯრილ ლაყეფი. ლახქემ ვლი ი ვოქრეშ ყვიმბ
შიპრისგა ლახსად. დევს მასტუნშე ბაე ქობკად ი ყერბ ლექვა ხოვახ.
გვილბიდ ვნქინე, ვნქინე, ნესყემ ბოგქა აშგარიდ ცხელ ათლანე. 5
კესარ ი მიჩა ვაზირ-ნაზირ ლემბაჟე გარიდ ასადხ.

ვაზირად ანჯლობორეხიდ გვილბიდშუ ხოლა ი კესარსიდ ხექეხ:
— გვილბიდს ესერ ოხთაშდა ი: მიჩ ესერ ლახ ვხქაფი, მეშხა დევს
ესერი ემეჩუ ესგენისგ.

კესარდ შიშდიდ გვილბიდ ვნჰერ. გვილბიდი ანჯად. კესარ ლაბ-10
ქელივ: — ტკისდ ესერ ოხთაშდაჲა, გვილბიდ, მეშხა დევშუ ლჯარდ
ლიჯდე?

— მიჩ ესერ ვლი დემეგ ხოფშდა, მარე ეჯლაჲ-ეჯლაჲ მა ვობაშ
გარჯ ამის ესერ ვხქედნი?

გვილბიდ მახადიდ ვნრექევან, ამ ლერქევარდ ეჯეი ესსიპეხ, ერე 15
გვილბიდთე დემშემოშ ხად ლათარ. ესბრი ი დევშუ ლაზგა-ლარ-
დას შოშ ფოყიენიდ ვბცად. სგა ლახმუშგვრან ამის ბაზი ი დევს
ნაშდობად ლახქელივ, დევდ მიჩა გაქირება მავ ქობუმბავე. გვილ-
ბიდდ ოსცად ი:

— მიჩეშცალ ესერ ლემშერალ მიჩ იმხენ ხელენი, ეი ესერ 20
ოხხეიტა აშხე ეეშმშ მარილს. ლადი ესერ ლიმხუბეი სემშგვარ ი
მეხარ მოლაუსეახეიშს ესერ ხოსხთი.

დევდ დეჲ ათხემოშ ათირ გვილბიდ ი ბაზი ისგაიდ ლაამუშგვრე.
მერმა ლადელ ჰამხენ დევსიდ ლოხმარჯეე ლამშაჲს. ისგალადლიშ
ლემშემინაეი გვილბიდ ლახქელივ დევს: — დოსდ ესერ ლიკლაველ 25
ლი ი ითქიშ შედ კიბდონარ ესერ უნარა ხარენა. ჩოლე ადილწი ი
ლიკლაველისგ' ესერ მადე ხერი ლეფანთუნელ.

დევდ ვდხიდე ვლი ი კიბდონრე ლალწის ოხოგანხ. დევ ისგ-
ადგენე კიბდენტეჲსგა, გვილბიდ ჯლწიე ქამშხენ. ხოჩამდ ნაწლეუნლე
გვილბიდდ ხექე: — ათხ' ესერ ლაფრის ეი ხალფარი, ეი ესერ 30
იკვემ ი ყერბ გჯრკანდ სუმინ ქ'ესერ კიდე ი, ლჯლწ ესერ ჩუ დემ
ვდტუჯ(ჯრი ე, ხოჩა ლჯლწ ესერ ირი, მადეჲ მახად ესერ ადჯლწინეხ.

— ლაჲდ ესერ ხოჩა ირი, — დევდ ოსცად.

გვილბიდდ ე'ესლაფრე ლაფრი, ქანთჯრულე ლჯკამშდ პრატარშე
ი აშგარ ცხელ ახკიდენე. მოლე ხანუნლე დევ ლახქელივ: — ათხ' 35
ესერ იმეჯუთ ვრის?

— ათხ' ესერ კალეშგიმჩუ ვრის.

მოლე ხანუნლვე დვე ადმად ლხბქედღე: — ათხ' ესერ იმეგუთ არიხ?

— ათხ' ესერ კცხუშჩუ ვრიხ.

5 დრევე ი ვანაუნლვე დვდ ადმად ადქოდრეღე: — ათხ' ესერ იმე-
გუთ ვრიხ?

— ათხ' ესერ ნესყემ ბოგქ' ესხრიხ ი ნომეგოღე ვდქუთნალ, ოდო ნენსგა მანვერაფჩუ ესერ შყედნიხ.

10 დვდ მაყალშე ლირკუნ' ვდბინე ი კესრიშ ყორთესგა კკე მადე რხქე. ამეჩუ კესარ ი მიჩა ვზირ-ნზირ მვე ვმიშ ლხსგდითე ლი ქა
მეწდე. გვილბიდლ კიბდენ ე'ახკმრაენე. დვეს მინე თევეშე ქა ხეწადხ ი ეჩქანღევე ე'ადაჟე ალ კიბდენ კენჯბიშ თხუმთეჟი, ანკრანკე ამ-
ხენქა ალ კიბდენ ქა ი დვე ნარხდ ადღგან. კესარდ ათხეუხლვე ხოში-
ლიდ ლღგენ ათღე გვილბიდს.

15 ვორგვილ ვზირდ ისგაიდ ლხვერნე მიჩ' აფხნეგვარ. ი კესარსიდ ლახაგანხ ყორს გვილბიდშ ლხძღელას ი ხხქე: — გვილბიდს ესერ ოხფაშდა ი: აშხვე ლეთეჟი ესერ სამ აშირ სიმაქს მგრაგად ვსყი.

კესარდ გვილბიდიდ ვნჰერ ი ლხბქედღე: — ტკისდ ესერ ლია, გვილბიდ, ერე აშხვე ლეთეჟი სამ' აშირ სიმაქს მგრაგად ვსყი?

20 — მიჩ ესერ დეჟ' ვლი ხოფშდა, მარე ჩუ ლღწხან მვ ვობშ მარჯ ესერ ვმის ვხვედნი?

ე'ანხერ სხხელწიფისგა სემ' აშირ სიმაქ ი ისგოხნიდხ გვილ-
ბიდს. ჩხარა თევეუნღევე სამ' აშირ ნალვეჟურგეზალ ხორდა გვილ-
ბიდს. ათხე ლხძღელას მახადიდ ლახაგანხ კესარს: — გვილბიდს
ესერ ოხფაშდა ი: მიჩ ესერ ვხკაფი, ვვლყიშ ქა მეკეჰე ტყარ ქვგს
25 ემეჩუ ესერ ესგენისგ.

კესარდ გვილბიდიდ იჰერ ი ლხბქედღე: — ტკისდ ესერ ოხფაშდა ტყარ ქვგიშ ლიღღეა?

— მიჩ ესერ დეჟ' ვლი ხოფშდა, მარე ლღწხან მვ გარჯ ესერ ვლი ირი.

30 გვილბიდ ე'ანმურჯვინან: ეშხუ ფუთ ჯიმ ი ხაბნშ გვერე ქაფდ ლხიცე ი ესხრი, ესხრი. ჩხარა თანღის ქნთბაჟ ი ვვლყისგა აშხვე მახებულს ათასდ. ხაბნშ გვერე ლღმავშდ ე'ესშქედ ამ ნაზგაბს, ეიქა ჯიმ ესტუინე ი ჯი გვანხენჩუ მეგამეჟი ვთბაჟ. დრევე ი ვანაუნლვე ვვლყიშ ქვგდ ანსკინე ამთესგა ლღცემ ლათრათე, მარე ლღცემ
35 მექაფდ ამეჩუ ჯიმ ახხვიდ. ვლი ლხაღღევე ი ეჟი ნხბიზუნღევე ვოშ-
თხეშიდ ატახ. მოღე გარ ხან აჩად ი ქვგ ლალარზალშე ანტახ, ჯიმ მახადიდ ლხაღღევე ი რხქე: — ავარ ბედნიერ ესერ ლი, ქოღე ლხწვენან!

— ზღვირ ესერ ისგოლვ ლმადე ი ქ'ესერი ხეწვენი ი ლღვ ესერი ჩუ ხათრე.

ვალყიშ ქვგდ ვღვშგდღე ვღვრიშ ლიდისგ ი აშგარ ცხულ ათღანე. ჩითე ვღლარზალ, ვალყისგა ვღგი დემეგ აცვირ უთხელალად, მარე ეშხუ წიქე ლიც დეშ მთხე. იყმი ლღცემ მათურშე.

დრეე ი ხნუნღვე ვალყიშ ქვგ ისგაიდ ლმხტახ მაზვამს ი რაქვე: — მშ ტარ ბედნიერ სგეჯი, ქა ლმწვენენ ი ზღვირს ესერ ისგა იდისგ.

— ჰინგირ ჟ'ესეროლვ ესიგ ი ქ'ესერი ხეწვენი ი ჩვესერი ათენე.

ჰინგირიშ ლიგემ ვღვშგდღეიდ ი ლარზიდ მწკიდ ტყარ ქვგდ. ვღლარზალ, მარე ლღცემ კუკუმ დემეგმომ მთხე ი ისგაიდ ლმხტახ.

— ქა ლმწვენენ, ჟერვა ბედნიერ სგეჯი, ი ჰინგირსი ეი ხეიგემ.

— ლარტყარ ქამთურღლნავინ ი ქაი ჯეწვენი ი ჩუი ჯათენე.

ალი ვღვშგდღეიდ ვალყიშ ქვგდ. მურტკვიდ მწკიდ ი თე ლმწვენიდ ათვავ, მარე შიშლიდ ანტახ ი ხაქვე: — ქა ლმწვენენ ი ლარტყარსი ქა ჯათურღლნე.

— ეი ლმმგვირ ი ქაი ჯეწვენი ი ჩუი ჯათენე.

ვალყიშ ქვგდ ალი ლმწვენიდ ხომ' ვღვშგდღე, ლარზ მწკიდ ი ათვა-თვიდ, მარე ანტახიდ.

— ჰა, მშ ტარ ბედნიერ სგეჯი, ქა ლმწვენენ ი ეი ჯისგვრე.

გვიღბიდ ჩვანჭად, ზღვირ ისგოთღე, ჰინგირ ჟ'ესგ, ლარტყარ ქობთურღლე, ლიც ლახმშ ი ეი ლახსგურდა. ქვგდ ხაქვე: — ათხე ჩვესეროლვ მხქახ, ოღო ჟიბავ დეცს ესერ ხმბქვე.

— ეჩქას ესერ ჯი ჩუქა ლეეა ლმხვერცხი.

— ეჩქას ჩუბავ გიმს ესერ ესბიქვე.

— ჯი ეიქა ლეე' ესერ ლმხვერცხი.

ვალყიშ ქვგდ ტკისლი ჩითე ლახტის გვიღბიდ, მარე მადმაგეეშ-მომ ხაყერ. ეჩქას ესთურტღნე ვალყიშ ქვგდ ი სემ' აშირ გეზალ გვწხენჩუ ლახაგან, ესშეგ ვვიღბიდლ ი სემ' აშირ ნალეჟურ გეზალ გვწხენჩუ ლახაგანხ თვეითალეი მშგ ჩაყარს ახსგურე, თხუმ ჯინემ ოსჟელ ი არა თანლის ქაჩადხ. მეჯჩხრე თანლიშ მანსარეი ლმწვენემხ ი გვიღბიდს ეშხუ მანდვ ყვარლიდ ლახაგან გვწხენჩუ. ამნემ ხაქვე გვიღბიდს ი: — ვორგვილ ვაზირს ესერ ვობშ ხოლა ოტგონვა მიჩეშდ, მარე ლმწვენიდ ესერ მამაგეეშმომ ხოყრა ი ათხ' ესერ ხო- ლამ ხედრალ, მარე ჯიმ ესეროლვ ხამნე ი ჩვიბ ლმწვენენ ესერ ადსყენეხ, ეჩქას მიჩ ესეროლვ ახსგურდა.

გვილბილდ ჯიმ ხამნე შმის ი. ამნემ ლჷმბინე ხანსარიშ ლიზებ ი. ჟი ლეთ ესბაკვე. მერმა ლადელ გვილბილდ ყორს ლახაგან კესარს.

ყორგვილ ვაზირდ ისგაიდ ლჷმჯერნე მიჩ' აფხნეგარ ი კესარს. ხაქვე: — გვილბიდს ესერ ოხთონა მინეშდ მიჩეშთე ი: მათუა ზამ-
5 თემსგ' ესეროღვ ათსკინანენდ ჩაქარს ი ლჯარ ესერ ხელა ვნტსენიდ, ლიფუსდ ესერ ეჯის ემედნიხ.

კესარს მაყალშე ფთვ მვგ კაჩ ოთაგან, მარე ვარ დეშ ხაქვე. გვილბიდ ვნჰერ ი ხაქვე: — ტკისდ ჯი ესერ იპრია ლატაკალთე?

გვილბილდ თხეიმ ლეთ ვდკვიშ: — მიჩ ესერ ლეშყადლი მადმა
10 ხაშყელა, მარე ეჯლაჲ-ეჯლაჲ ამეი ესერ ე ხოცხა ე, მვ ესერ ვობაშ გარჯ ირი შმიშ ლიჩემი?

გვილბილდ ე'ახსგურდა მიჩა ბანდე ყვარლიდს, კესარდ ე'ახსგურე აშხე ჩაქვ ვორგვილ ვაზირი. ვლი მაყალშე ქადქეშპნან ი ნაშთხეგრს. ვთნაჯონან. „ქათალს როქე ოხფხირკა, ოხფხირკა ი მიჩა ლაშჰენი
15 ვაჩ ოხფხირკა“, ეჯჟი ამ ვაზირს ხეყარ.

კესარდ ვნის ლოხთონე მანკვი მათუა ზამთემსგა. ამხენჩუ ისგ-ათსკინანენე მიჩა ჩაქვ ი ეჩხენეი ჯიჯვერ ვარ ანტახხ. ვაზირს კე-სარ ლაშჰემ ი ამხენჩუშ ნასკინედ ნერმახენეი ჯიჯვერდ ვარ ლაჲ-ქვიქებ თხეიმ. ჩიდ ლოშგიმ გვილბილდ ლახგენე მიჩა ბალდჲ ყვარ-
20 ლიდ ი ამნემ ნინჩე ადქვიქე მათუათემსგა ი ხანსარ მვგ ზამთემსგა. ესტუფნე ი მათუა ჩვადქემნე. ადსკინე ამხენჩუ ი მერნახენეი მვ შომამაშალ ანტახხ ჯი ი გვილბიდ. გვილბიდს ჩექს ესყელბ მიჩა. ხოლემ მუსკორა. ჯინემ კესარიშ ტახდ ისგა ლჷმბერეე ი მიჩა ხო-ლემ მუგნოვა ქადლირ ი საბრალს ი მერდგვილს ჩი ხოჩა ლიზგე-
25 ლირდ' ოხსყე.

ეჩგიშ ხოჩა ამეჩუ ი ამგიშ ხოლა ეჩეჩუ.

ჯუხვლანი

135. ვადაშ ლედე

იმეგ ვრის ეშხუ დი-გეზალ ი ჩვარის. მადმაგვეშ ლალ ხაწვახ ი
30 სურუ საბრალობ ხარხ. შინე მალენ-მაწვან ლასე ეშხუ სემი მანა-თიანელ. აშხე ლადელ დიდ ხაქვე გეზალს: — დიაჯო, ადი იმთვალე ი ჰედ ათკარქისგ მოლა, მადმე ვახელი მოლევგვეშ.

გეზალდ ხაქვე: — მალვე მჯხრიშდ ლევიზოღვ ოხმარე.

მიჩა დიდ ლევიზ ოხმარე ი ალ ნალეჟურ აჩად. სემი მანათ შენ
35 ლაირმ. ესხრი, ესხრი ი აშხე ვდგის ხეწად, ერე ეშხუ მარე ბოგ-ხენჩუ ფეკენას აკვანა. ნალეჟურდ ხაქვე: — ნომ' ათკვარი ი აშხე მანათს ჯაჰელი.

აშხე ლადელ მინე სგებინ ლექვ' ანვად მიჩა პპი პრისდე. ამირმ სგებინ ესხვიდ ი თვზრან: — გიმიე მერდ' ესერ მამაგვეშმოშ ხაწრე ი ეშხუ ჯი ესეროლვი ქახტაკალ.

პრისდედ ოსცად: — ამეჩუ ესერ შგვირ ლი, დეშ ხებურგელ ი ძგიდ ლაღლო'ოლვ აჩადხ ალვე. 5

ესხრიხ, ესხრიხ ი თვზედნხ აშხე მაკლათხე კენჯბიშ ნაკთევი ი ამეჩუ ხაქვეიდ პაპიდ: — ალ ფაუს ესერ ხოსვემ კენჯაბჩუ ი ე'ესერ ემოშ ხაყვეუ' ექე, ქ'ესერ ხებურგელ.

— ეხერ ესერ, — ოსცად ამირმდ.

ოთესე ჩუ ფაუ ი ახბურგან ამის ამირმ. ოხძენძლი, ოხძენძლი 10 ი აშბუნღვე ე'ახყვიფ. ოთესვიდ მახად ი ამირმდ ეჲად ახყვიფ. პაპის ხაქვე: — იმ ესერ ხაშდრალენ? ე 'სერ ხებურგელ, ქოლვ ახბურგალ, მადეჲ ხეყაჩოლვ!

პაპიდ ოსცად: — ეშხუ ჩეოლვიდ ადკუჭორე ი ეჩქანღვე, მ' ესერ ხოცხონეს, ეჯიოლვ ჩემინ. 15

ათვალე ალ ფაუ კოჯჩუ ი: — თელ ქვეყანას ესეროლვ ათსგურენახ მიჩა წუსხუნდარ!

ფაულ ტკისდ თელ ქვეყანას ათსგურე მიჩა წუსხუნდარ. ხობიდ ამირმ, ხობიდ, მარე ძძკს დემთემოშ ხეჩო. აშხე ზავ ლეჲა-ლექვა ხიარ ლაყფათ' ათგენე ლაგას, მარე ამ დრევევი ფაუშ თხუმევი 20 ეშხუ ნაპრულდ ესგენე მიჩა პაპიდ, ამირმს ხოშა კვერ ლახემ შიპრისგა, ოხსვილ ნაპერს, ნაპერ ე'ოხპარ, კვერ ფაუს ხოვახ ი ლგნათვიდ ატახ. პაპიდ ე'ესაბ ამირმ ამ ფაუევი ი ყარვილდ ყურჩა ლოსგერნე. ყურჩა ამირმიშ ლაბამ ნაქს ხელოკე ი ლქეცალთე როქე ხაყვრუნ', ეჩქას დემდშია მკუშ მკუქლარე ნამშაე ამიშ ლაქ- 25 რიდ როქე ისპი მპე ი ნაქს მახად როქვიდ ისპი. ამირმ ფაუს ოხგნცლი ზავ ლეჲა-ლექვა, მარე ლაყფალთე ხარ, ეჯი ნაპერიდ ხეგნი ფაუშ თხუმევი, ამირმ კვერსიდ ხოსვილი, ნაპერ ქა იქდენი, კვერ ფაუს ხოვხენი ი ნარდეთვიდ ტენხი. აძლა ამირმს ხერშე გვი როქე ხეხებურალ. 30

რაგდიხ, ერე ამირმს ესერ ეი ნომოლვ ოხქვიც, ოდო აშხე ესერ მკუქიდს ი ჯღირგვ ლუთეს დემის ცვირე ქვეყანაევი.

ჯუხეღანი

133. გრევი მარე

იმეგ პრის სემი ლახეზა ი ჩვარიხ. მინე მულ ლაქროვალევი ჩვად- 35 შგურახე: გრევი მარ' ესეროლვ ნომეგ ესაგანხ მესგვრად.

მუ ჩვადგან. ხოჩა ლაგვან' ათყერხ ი ხოშა მუხებემ ხაქვე: — ჯი ესერ ლაქმათე ღერი ი მიჩა ლიტხალდ ე'ოლვ ანაეკრეხ მოლოვშე.

ნალევურ აჩად მიჩა ქორთე. მიჩა დიდ ხბქვე: — დიაჯო, მაუ-
სეახე აჩარაგენ, ჰედ ათქარქ ლალ მაგვეშმოშა ლადი?

გეხალდ ოსცად: — მადმაგვეშმოშო ლალ ოთქარქ ლადი.

დიდ ჩოთჯურვე. ჩეზდბურან ი ჩეადეურდახ. ჰამს დოსდ ე'ან-
5 გან ნალევურ, ქადბარან, ვად უშეთე ლადე ი ესეზდ ხოჩა ქორ ი
ლარდოლ. ეჯგვარ ესეგანხ მიჩა ნეად ჰდგიეი ქორ ი ლარდოლ,
ერე ნახუნსერ წეს დე ლასე. მერნა ჰამს ესეზდ ი: — მაჩენ ესერ ზე-
რალ იმგე' არდეს, ეჯი ესეროღვ ლახტედა ლეახურიდ. — ლმსგი-
10 დივ ქა ი ეჯგვარ ლეგან მიჩა სგებინჩუ სიმაქ, ერე მჟე ი დოშ-
დულს ზეტაკალ. მესნა ჰამს ესეზდ ხოჩა ლეზებ-ლეორე ი სტოლ-
ტაბეიშ მოწყობილობ ჩი ლადლიშდ. ეჯგვარ ესეგან ამჟარე ლარ-
დასგა სტოლ-ტაბეზგ ი ლეზებ-ლეორე, ერე კესარშერ ლოშგიმხენ-
ლმსგიდნე.

ჩეზრახ ამეი ალჟარ ი ალ ზურალდ ლმსკორე: იმხენ ესერ ხე-
15 ვეს ოხღვანდეს ამ მიჩა ქაშე ამზეუ ქონება უქირ-უმშავდ? ე'ოხნაზევე,
ერე შმის ვადშ ლედე ხულვანდა ი ლეთშე უშეთე იდასგე.

აშხე ლეთ ქაშე ჩეზთუედა, ეჩქას ნეფხენა ლექვა ლეჟულ თუთინ
ესპუნსე ი ამნემ ეჯგვარ ესჩეჩხენე, ერე ვად ლარდშე ეჩხე კუთხ-
ისგა გარ ხოვახ. ე'ესფხექ შმის ამ ზურალდ, ქადბარან, უშეთ'
20 ჰდდე ი ესეზდ: — იმხეაიენ ესერ ომჟედ, ეჩჩეოღვ ესგენე. — ალ
ზურალ ტეისდ მიჩა სხხელწიფს ესეგან ი ამ ვადშე ლაიდ სურუ
ხოჩა ლირდ' შნსეყ.

ახეცხენ მერმა ლადელ ამ ნალევურს ი დეჟ ვად წეანდა ი დეჟ
მიჩა ხეხე. მასარდ შნწუხევეან ი ხერშე ქემარარ ოხშდ. შმის ფეკე-
25 ნილ ი ციცულდ ხეწადხ ი ხბქეხ: — მ'ესერ ლახკეჰა ამგვარ
ლესდიქ?

— იმეი ესერ მშ? მიჩა ხახე ვად ოთხეაჟა ი ჯი ში ჰარიდ ოს-
ციირა.

— ჰა, ეჯლა ნომ' ამფეშე, ეჯის ნა ისგა ხეიტხედ.

33 შნმარანხ ეი ჰლჟარ ი ესხრიხ, ესხრიხ. ზულვაქა ფეკენა ციცულდ
შნფეთინე ი მერმათე აშგარ წვისდ ახკიდენე. ამეჩუ ფეკენას ხბქ-
ვე: „სი ჩეიმლეღ მიშგვა ლივდლდ ი მი ლეზობ ჯიჯდე, ხეიბ-
დლო!“ აჩად ციცულდ ი ამ ზურალშე ლარდათეჟე' აჩად. ამეჩუ.
ქეიფ ხარ ლადი ამ ზურალს. ქევენიშ სიმაქ ი ლეაქმარე მშე ეი
35 ლენკორე სგა ხასგურხ ქა მეფხეე, ხოჩერებოშ ეი გვეში სტოლ-ტა-
ბეზგს. ციცულდ ტაბეზგ ჩუქაქა იხვრელივ ლეზობ ი ჯაჟ ჩეზდბიზან
ი მიჩა ხეიბი ფეკენასი მასარდ ოთჯიდ.

ისგლეთიშ ვანაქა მექეიფა ჩვადუურდახ, სტოლ-ტაბანგ ი ლეზებ-
 ლეთრე შდუგევარს ი მინე ნათი-ნათსავას ესსადხ. ოხლალბე ცი-
 ცულდ შდუგერე მახეშის ი აშხე ნასკინეი ქაქარ ლექვა ხაბეთქ.
 მახეში შდუგე, რაგად მჲ ხაკუ, მასარდ მიჰმანთეფსგ' აშყად ი ათჯ-
 რან ციცულდს, ერე: — ნომოლვ ედსერ ი, მ' ესერ ხეცხენი, ეჯის 5
 ესერ ხოსკეთი აშხე გვაშე.

ციცვლ ხაქვე: — მიჩ' ესერ პატრონ ზურალს ეშდჳორი ლკილ
 კიბდენისგა ვადშ ლედე ხოზ, ეჯის ესერ ემოშ ხოჯდე, ქა ფიშედე,
 მადე ი მიჩ ი მიჩა ნათი-ნათსავეს ბოლექდ ესერ კიდე, მიჩა ჩხგიშ
 სეგლო. 10

ანუნქურე ამ შდუგედ მიჩა ნათი-ნათსავე აშხე ედგის ი კრებ'
 აჩემინ. კრებად ქახქეიცი, ერე ეშდჳორი ლკილ კიბდენხენქა
 ვადშ ლედე ხეკვეს ქანჯდეხ. აარდ მჲ რაქვეხ, აარდ მჲ. ლოშგიმ
 ოხოგანხ ლაქკერას ი ლეჰკრმაშთე სგადჰიეხ ვადთეფსგა ი ქოხეიდხ
 ციცულდს. 15

ჟელილდ ლახქედე: — ოხნილ' ესერ მჲა?

— ი' ესერ.

— ღალეე ქა ლამო!

— სი ხოლა გუმი ხი, ზულეაქ' ემაგეეშ აარეენი ეჰე, ჰერს ახკედ
 ი ჩეჰაშყედნი. 20

მარე ჟელილდდ ეჯლაჲ მად' ოთჯკრეე ი ქა ლახხიშდიე. ცი-
 ცულდდ ე'ანფეთინე ი ესხრიხ ზულეაქა. შუკეს ჟელილდს კალმახ
 ოხრაქ პილარქა, ესჰეე ი ლედე აშ ლაქკიჰან (|| ლახქიჰან) შიარისგა.
 ქაჩადხ მერმათე ი ციცულდ ლახქედე: — ანჯე მოშა, ხვიბიჯო,
 ლედე? 25

— დეშ ლალ, გვიშეე თერალო. ისე ზულეაჲსგა კალმახ მეძგარენ
 პილარქა ი აშ ლამბაქე შიარისგა.

— ქა მადე ჯეჰარა? აშ მიხალდა, ხეიბდლო, ერე ლაგას დეშ
 ხაგენ ი ათხე ამეი ჯადეს.

ესსგიდარეხ აღაარდ ი ზულეშ მკიდის მეკლმახას ხეწადხ. აჩად 30
 ციცულდ ი აღაარს ათჯკრან, ერე ფოცხოლვ ათყიდხ ეშხუ. მეკლ-
 მახიდ ჩვათყიდ ეშხუ ფოცხ. ლახხინე ლიკლმახი ი ეშხუ კალმახ
 შიშდ ლახხრმან მიჩა ფოცხს. კალმახ ათჯკრან: — ჰა, მადილ ჯერი,
 ნომ' აშსერი ი იმგვალეე აჯმარგი.

— ჰა, ვადშ ლედ' ანშყად ნენსგა ზულეაჩუ ი ეჯის ე'ე მითხი, 35
 ქა ჯუფშედე.

კალმახდ იმედ ხაქვე ი ციცვდი ქაფიშედ. მოლვ გარ ხან აჩად
 ი მინე ლედე ქა ლოხშეიბ ამ კალმახდ ი ხოჩა პეტროსანდ შიარისგა

ლახბერვე. ვდბუწანხ ჟა ი ესხრიხ, ესხრიხ ი სგადპიეხ მინე ქორთე. ამეჩუ ვად ჟა ლახემხ მინე ფუსდს ი მახადღე ამნემ დეცთეეი ვლიცხ.

მერმა ლადელ ე'ანჯგან ლედემ ფუსდ, ქნდბარან, ვად უშეთ' ვდდე ი ვმიშ მელეშე: ზურალ ესვად. ზურალ გვნხენჩუ ლახაგან.
5 ესვად რაშ ი ამ რაშს ლახსგურე ალ ზურალ, რაშს ხაქვე: — ალე-ლიას ესეროღვ აჩად ი გალელიას ესეროღვ ანტახ!

ზურალს ხაქვე: — ლევარ ესერ ემა ლესეს, ჯიჯულდ გარ ესეროღვ ომტეხელი, მადეა ხოჩამდ ესეროღვ არი.

რაშ აჩად ი ანტახ. ამ ზურალაშ ლჰნე ჰაგულდარ გარ ანტახ.
10 მერმა ლადელ ესვად: — მაჩენ ესერ წესიერ ზურალ იმგე' არდეს, ეჯი ესეროღვ ლაჰოდენა!

ალ ვად ჟა ხეჰჯინან ი ხოჩა ლიზგე-ლირდე ადვიდხ.

კურხვაშ

136. დიეშ გვი

15 ლემარდელიხ ეშხუ სიმაქ ი მახელვჷე. მახელვჷეს სურუ ლახლატა ალ სიმაქ ი ლიხეხეჰვაშ ხოჰრა. სიმაქს ხოქვა: — ამჷუ ესერ ემა ხალატ ე, მიჩა დიეშ ესერ გვი ქოღვ ოხვიდ ი ეჩქას ესერ ლიხეხეჰვაშ ახერის.

მახელვჷე ქორთ' ომტეხ ი სურუ ხოლა გუჷი ლემარდ. მიჩა დი
20 ლალ ლახჷედნა: — დიაჯო, იმლ' ესერ არი ამეი ხოლა გუჷი?

— იმლ' ესერ, დია, ი აშ-აშ, ალ ესერ ი ალ სიმაქ ლახლატა ი ეჯის ესერ მიჩა გვი ხოჰრა, ეჯნურ ლიხეხეჰვაშიშ თანახმათ' ესერ დემ ხოჯდენი.

მიჩა დის ჩოსბიჯვა მუქვედ, ე'ოხვიდა გვი, ჟა ლოჰოდა გე-
25 ზალდ ი ხოქვა: — აჰა, ლასურგებ ესეროღვ ხარ, დიალო!

მახელვჷეს ე'ოსთეხეჰა ამნარ ი აშხეხენ მახადღეშ ი მერმახენ მიჩა დიეშ მაჷერშე ბაე ჟა მეკდე ლჰქინოშე ოლმან სიმაქთე. შუჷვისგა კიშხ ლოხრეჷა ბაჩედ ი დიეშ გვი ე'ახცხეჰა ი ლახჷედნა:
— დიაჯო, ხოლამდ ესერ ხაყრა მაგვეშ?

30 — მამაგვეშ ესერ, დია, — გეზალს ოსცადა.

დიეშ გვი სგოთჯიდა ა სიმაქდ. სიმაქ ლახჷედნა მახელვჷეს:
— მ'ესერ ლი ალი?

— ალი ესერ ლი მიჩა დიეშ გვი ა.

— თფუჷ ესერ მიჩა ლიმხელვას! მიჩა დის ესერ ალი გარ ხარ-
35 დენა ე, მიჩეშდ ესერ ლპიდი მჷ ლემქახე ირი?

ი ხოლა გუჷი ქოთყიჩა.

თავარა

137. ლახმელ ო ნენჯერა

ლახმელ შენე ჩვებე ძგიდს ხაშხა ლჰოლშხენ ლალვერთე-
ლისგა. ლალვერუნდე ზანე ი შენე ლაყვალთე ტეიბ-კალთად ჯვი-
ნელ ხოშოლუს ნენჯერა (ლენჯერა) ოთჟაიახ.

5

ლახმელ ისგანჟუ მარვდ ლი ჩუ მეყველე: ხოშა ლალშლს ჩვებე
ლახმელ ხაშხა ი ხოხვრამ—ჟებე ლახმელ. ნენჯერაი მარვდ ლი მეყვე-
ლე: ყვპითეჩუ ჟებე ნენჯერა ხაშხა ი ყვპის ჩუბაე— ჩვებე ნენჯერა.

ლახმელს ი ნენჯერაშ ტყეფ-კალთას ჯვინალუნდიო მულხამლი
ხეზგე. ლახმელშ საბჰოთე ჩედა სოფლარს ხაშხახ: თოთელეშ, 10
ნოდშ, უდეშდ, შდღიო, დეს, მეჭვდარ, გენწიშ, ყახჰუ, იჟარ ი
ქელრა. ეჩქანდეე ვნიშდიშ საბჰო იბნი ი სოფლარს ხაშახ: ჯორ-
კვარ, ლაგან, ლაგნაშ ქედან, ქერ, ქერიშ ქედან, ტობარ, ლუხე,
საგერგილ, ჩვებე წირმინდ, ჟებე წირმინდ, ჩვებე ვედ, ჟებე ვედ,
ჟიბე ვედ, ნანყებულ, ვნიშდ, ეჩიე ვნიშდ, ლაჯრა, სკორმეთ, ლალ- 15
ხორალ, ციცხვარ, ნაკ, შგედ, ნალქევარ; იდლიან ი იდლიანთე
მაჩედ სოფლარ: ლებერციხლა, ნანგელი, ლაქემიშ ქალა, ნენზიშ
ნაკ, ტობ, ნანქერ, თოთან ი ბარჯაშ.

ლახმელშ ი ნენჯერაშ მეზგე-მერდე თემ-თემეი ლი ჩუ მეყველე.
ა თემარ ლიხ: გიოლარ, კვირკარარ, ბექსოლარ, კვანქიანარ (ბადო- 20
ლარ), დავთიანარ ი ეშეი მეზგე საბან. თემარ სახუბ-სახუბეი ლიხ
ჩუ ლთალე ი შომე კამელარიობ ახსყენა შენს, ეჩქას გვარარ ოთი-
რახ: ქადლა, კვანქიან, დავთიან ი ქობალია.

შენე მერმე ქევრე ნამსგიდინ ლახმელ ი ნენჯერა ხოშა ბარ
ლი, ნამშ ი ხილმბილ მგ ინარგ ქა ყუნხალთექა. ნამშარხენ ხო- 55
ლაშახ: ქეცენ (ლფხბ ი გურ), კულ (მუელვრეშიშ ი ქამლიზალიშ,
ლფხბ ირი ა გურ), ლუვრუსუ ქეცენ, მეშხე ი მეწრან კულ, ქემინ,
მანაშ (ნამჟოლვიო ი ნაქამლიზალ), ფეტვ (თეთნე ი მეშხე), ზნთხ,
სიმიდ (ცვც, ლულჩხუმუ, თეთნე ი ყვითელ); ლეითქვრახენ: ლე-
ბია ფიშიო თანაშ (გიმიშ ი ხერხალიშ), როგ, ლედარ, ბეგვა, ქირს. 30
იმგვე ნანკდ ხოლჯახ, მოდეი სიმიდდ ხოჩდინახ ლებიაცახან: გარ-
დეიშ, კოპეშია (ლუმუნუ ირი, ლლტეხუ ა ლუმუნუ), ლუვრუსუ შდინ
(„სემიქკა“) ი გიმიშ ვისგ. ხოჩა ლისგდი ლახ ხარ, ალი მგ ჩუ
აქეჯვინ ფასდ.

ლახმელორ ქანსი აღმშობ, მაწუხაქ ეჯღობი ჩიშალ ხარ. დადალ ქან ქობდ ი ლებორდ ხამქებხხ ი კერტ—თჷკედ ი ეჯკალიბდ. ქანამ გიმბამშ ნაყუნდ იგმარობ, ლეჩინად ი ლეზთუნად.

აეხვზარს არტმარე (ლაქრთამარე) ლისყი ხმთქვაბ ი მოშ-მოშ.

5 მალაშა ხოლაშახ ი ხოლჯახ: ქართ (ლუშნუ, ლუზნუ, ლუძიკე ი ძიკურ), ლახანა, ჩიგინდვირ (წურნი ი თეთნე), ხხე (ლუთხვიმ ი ბალემ), სობ (ქაგე), ნივრა, პრასა, შებლიკა, ქინზ, კამა, ნიახურ, ეობრაბუშ, ქვანდარ. ლეშგმაე ლილჯი (ლილშში) ადბინეხ ი, იმგვამგვ ადგის ლახა ხოსგუ, მასარდ ჯედნი: შინკა, ხაბურხაქ (|| ხბრ-

10 ბუხ), კენტურ, პამიდორ მიჩოვშე (|| მიჩეშე) მეგნია ი აშ ნალაჯვი.

ლახმელ ი ნენჯერას ხილმხხილ მასარდ წვა, ველს გარ დერი, პარაქ, ცაეკსი ხეჩა. ჯვინლარე ნშნავ ლეხლერარ ათხეი ეზარ იშნეხ. ხილს (უცხ ი უსგ) ხოშა ლალულს ჩი შინა-მინა ეშეი ხაშხა.

უცხრე ეაიოდ სიდხ: გიმბ, ბებანი, ლუყინ, კეხილ, ფხანქაშ,

15 ლუშყერუ, ლამჩქვარი, ჯავვა, თითნა, დეშდოლ, თებლექ, წაქა,

სვიკვა, ქრელ ფხანქაშ, ლეჯარაყ. ამეი მინე მინე ეახოლ ხაშხახ

უსგარსი: ანთრელ (ანთროლ), სანათ, ლენგეკე, ქოშ, ლლტეხუ...

მეზვა ფიშირს ხოგ ნალაჯვ, მოდეი მიჩეშე ნაგენე: ქირვანდ, მარგ-

ვილ, ბია, ატამა, ნალყინე ჰებ (თეთნე ი მეშხე), ბარყენ (ყვითელ-

20 ი წურნი).

მელხამლი მარა ყუნხალდი მასარდ ლეგენ ხოზ, ლახმელს ირი-

ა ნენჯერას. ჯვინლარე ყუნზორ ნენჯერა ლექვა ათხეი ამეი ხეჩ-

დახ ცხეკს. ლეშგმაეიშ ნალაჯვ ლაყუნხელმარ ხარხ, მოდეი მეგ-

25 მარდ ხობულინახ: ლუშნუ, ადესა, ნოვა, ოჯალემ ი ფრანგულა-

ხოშოლუ ჯვინალდ ყუნზოლიშ რანგს ლემრომნელის ი რაყარშე ხან-

ნენახ, ხოჩა ლალობარ ხარენახ ი ლვინალთელისგა თუ ხანმუნახ-

ეჩქანლვე იმგვამგვ ლვინლშ ლიგნე ოლბინელი ი, ხემა ამქახი,

ეჯეი ხოცხემ მვა.

ნენჯერაშ ვორეი კაკ მასარდ წვა, იმგვამგვ ლიდ ცხეკდ

30 ლგ ი ცხეკეიშ მშშიანდ სიდ ჩუ. მიჩა-მიჩა კაკ ჩი ხოგ, აესეს ხაყუ,

ლახმელს ლაჩდალ კაქარ ი ხილარ ათხეი ამეი ლგხ, მშშიანს სა-

ხუბ ითალი. ნენჯერას განქვ მასარდ წვა ცხეკრე ნშხვეარლისგა.

განქვს განქობქა აჯაბხ ი აშე ფა მეზგოლს ზავ ამეი ხოგხ ჩუ

ლტხანე.

35 შვანს ცხეკეიშ მშშიან ი ლეზებ მელ მწ წვა, ეჯი ლახმელ ი ნენ-

ჯერასი წვა. მელარლისგა ლეზობდ იმარგხ: ბირღე, მუქურთხი,

ტკიც, ლეცირი, წუნწხა, მურთხვალი, დაქლშ სკელ, გიცრულ-

ტელეფი, შიშვილ, ლეჰი, მერხელ, მეთ, მუქულ, ნენჩაშ პირპილ;

ცხეკიშ მაშიან: წიფ, ცხეკიშ (ტყარ) ჰებ, გვიჯ, მურგვი (ლახვამ ი ბარიშ), წონწოფ, მენცხვარ, ცინყა, მელგმელ, ბასყ, ინლა, ვილე. მელარ ჩქჩქეი ლიხ ლეზებ ი მაშიან მჰაიეი.

ლახმულ ი ნენწერას ვობაშ სგიმ ახზვიბ: ხოშა სგიმ, სარგაშ სგიმ, ბოვ ებთუშენიშ, ლაპნიაშიშ სგიმარ, ნოდშიშ სგიმილდ, იფ- 5 რიშ ტვიბ ლეეშ (ფილოსანიშ) სგიმარ, ჯორკვირიშ ი ხვირაჯიშ სგიმარ. ხოშა სგიმს ლაბურდიდ ივმარობ ი დინარს ეი პირე. ა სგიმ დირაშ თხუმემ მაზიგს ხოჩა ხარ ი ქვინლუმგენაი ნახონსორ ხოშა ხალატ.

ლახმულაშ ლეაქარს ლითხვარ ი ლიცხკი ჯვინალუნდირ ხაშურ- 10 ჯვენახ ი ათხეი ამეი ლეგენ ხოზხ. ქორაშ ლელევეარ ილხიგალ: აჯნი, ალაში, ალთხომლი, იგლტეზ ი იმშიე.

ნათხერა ი ლეცხა ჯვინალდ მასარდ ლეშარდ ი ათხეი პრიხ: ლეაშ, კვიცრა, ჰერსკენ. ათხე ეი მეკდე ლიხ: ლაჩ, ილ, დომბა, ტყარ ხაშ. ლეცხახენ პრი: დაშედ, თხერე, მალე, კენ (ნაწხეკე), ყუნდვისე, 15 ფორენცხ, სილეესი. შეპერხენ პრი: ევენ, ლახვამ ქათალ, ცხეკიშ ქათალ, ტყარ ლარლად, წყასინჯ ი ამკალიბ.

მულხამლი ზურალ ლიჯულტარს ხოხვარაშ ხაქუბენა ჩიგარ. აშ ზურალაშ ლემშიე მა ლი: ლიფყური, ლიჩფული, ბარდნკარაშ ლიცხური ი ითქაშ ლაგას ლიგენ, ხოჩილ მოდე ხაკუ, ეჯეი ხარხ ეი მეკდე. 20 ხოშა ერქახიქაშ ეხვარს ლიტუნური ხახლენახ, საპნიშ ლიჩემ, ტტიშ ი ებგიშ ლიწურიენე მა ქორაშაქდ ი მა ქა ლეჰედიდ.

ლახმულს ი ნენწერას ვობაშ ლასკრგებ ცხეკ ი ლახე ხაქრა. ცხეკარს აშგემიხ, ვობაშ ხან ლი მეჩდე, ერქანდირ ქალაშე ლეისგდ. ლახეარს იჩახეხ ლახმულაშ, ვაიშლიშ ი იდლიანაშ კოლექტივერ ქვინ- 25 ლემგენოლ ი ქა დემთემოშ ხეჰელიხ.

ლახმულაშ ლახე ი ბარ ჯვინალდ მანდარე ლაშდაბ ლემარ: იფარ ერქანდირ ხორეშალ ზიხ ვორემ ნეცინ ი მეგრე სტურარ, იდლიან ვორემ შედრე ნაქეიშ აშ ხაქრა, ვედხენ ტყუიშა ბაჩარ ესლენახ. ათხე ვაიშდ ბარიტს ხაშდბახ ი დღეს ზარმალილოს. ა 30 სოფლარ ქალქიდარს ხაჯეშხ, ეჯგვარ ლლეგიმალე ლიხ. სერთხი ვაიშდ, ხოჩა მოდე ხაკუ, ეჯგვარ ლუნავე ლი. ცხეკიშ მეურნეობა შევანე მეგემე ლაქჩას ვაიშდხენქა ხაშდბა ი კომბინატ ზავ მერმან ხოცხემ ლაქმანის ი ქალქიშ შვიმეი ლისკეთის. ათხეხის ნასყეე შევანე მახე შუეკ ნენწერა ლეე' ესხრი, ჩიქი ვაიშდს ხედი, ლვე ლახმულს 35 ი ლაცხამ-ლაცხამთე ესყა.

ლახმულ ჯვინალდ ეშიე ვოშთხე განყოფილებიან კლას გარ ლეგან. ათხე, ჰარაქ, ხოხერა სოფლიდარსი კლასარ ლეგხ: აორი — იდლიან,

ეჯჯნქა — სკორმეთ, ვედს, ჯორკვერ, იფარ ი დესს ძგიდთემ მეზგო-
 ლამ ბოფშრე ი დინოლშე. ვაიშდ საშუალო კლას ლგ ი ლახმელ
 არაზნან. უმაღლეს ვობაშ მელხამლი დინას ი ნაღვეურს ხოლია ი
 ათხეი ითვრიხ. ლახმელ ი ვაიშდ ბანნიცოლ ლგხ ათხე. ხომ-ხოშა
 5 სოფლარლისგა კოპერატიოლ ლიხ მეფშგე ი, ხალხს მჲ ხაწგხ, ეჯი
 მგ ყორჟი წეა.

ლაიმელამ, ვაიშდიშ ი იდლიანამ კოლექტივერს ლაცხამთე ეზერ
 ლაითილ ხარხ. ხილიშ ლშნავეი, დებიშ ი, ჯეგეშ ლფშირი ლახმ-
 ლამ ი ნენჯერამ ტვიბ-კალთლისგა ლი, ეჯგვერ შვანს დემეგ
 10 იმეგ ლი.

ზნე-ჩვეულებანი

138. ლუშნუ ღედ-სამკრთალ

ლუშნუ ღედ-სამკრთალ შვნს ისგანჩუ ჩითე ქა ხეჰელიე ძგიდ-
თეჰა. მიჩა ლირდე-ლარდალისგა მუშენი ჩიგარ ლმჩემ ხოჩამ ი ხო-
ლამ ი ეჯის ჩი მიჩა ღედ-სამკრთალ ხჰქმენა ლეშგიმხენ. «სამკრთალ 5
ურემშე ესერ იზელალ», — ეჯი ვობაშ ხოქეახ ხოწოლუს.

ხოლემ მეჩემს ლეშგიმ სოფელ ხალკენა ი სოფლიშ ჯანწას ი
მაკათს ეშვი ი ჯორი წარე განთე დარწომ ხაჯვირუნა. ხოლა ლახ
მბგეშ პდჩემნიე, ჯეე ლეშგენალ კაჩ ი მიჩა ღედ-სამკრთალშე ხალკეა.

ეჩქაშიშ დრევეჯი შვნსი მამასხლობ ი სუდიობ ლასე. პლჰარს 10
ხელწიფიშ ჯამშა ბარჯს ხასდხ, მარე ლუშნუ სამკრთალ ნიჩეშე
ესლჯრდ ურემშე ი შუქეს ხოსყიე, მორეე ლასე ა მედიატორ. უშხვარ
ნენსგა მეზელალ, ლემბანე ა სადნე მარე, ჯეეპარლისგა ჩიპგ მიჩას
ხეშდაბ ი შვნე ღედ-სამკრთალ თხუმ ხოყოლ.

139. ეშდარე მაროშე ლიმორეე

ემდარე მაროშე ლიმორეე მარემ დარკას ი ეჯკალიბ ხონა გო-
შარს ხექმენიე. მარემ წორ ლახ ლასე ლესგიდარი, ეშდარე მა-
რად ხომკრხელდა დემ ხეფდალ ი დეი ახკუთენიე. ეშდარე მო-
რეეს ლერგავეი მეზგოლ მეგვიდ ითშიეხ: მარე ქეშხეი ლახ ახგენიეხ
უშიეარ, თვით უსგვა მარე ხადხ ლეტდე ი ეჯმარე ნენსგა მეგნად 20
აშე მარა ჯიდახ. ხოფშირა მორეეს დარ ჯიდა ი ბალს ჩუბაე დეი
განწესდ ზესდ.

ემდარე მორეეს ი მინე ნენსგა მეგნა ჩვათხაიეხ, ეჩქას სერ
მემორეე მეზგოლ ლამოროვთე ქა მექდე ლასეხ ი მორეპარს ლაჯე-
მითე ადნისგეხ ი ჩვადნაბნისგეხ, ეჯი გარ ხეკვადხ. 25

მორეპარე ლამბანნიეი ლაჯემილისგა თიშირ მარე იჩიღნიე, მე-
მორეე მეზგოლშე ქორაშ ი სახეპაშ, სერთხი ლელეჰმარ, ბაჯთეჰა
ქა მექდე ლეფაყე, მბე არდ. ეჯქნეა სოფლიშ მარეი ვობაშ ინხერიე-
ნაბნობ ქა ხეშთხენიე, ეჩქანდეე მორეპარ მინე ლარდა ქორს
ითხიეხ ი ლაშდაბს ხადხ. წესეი მანკეი ლექირე მეზგე ანლჯრდ 30
მინეშთელისგა, ძგიდხენლისგა ხექმენიე ი ქა ხემბაე, მბგეშ ლექისგ

ი ლენშერალ ხად, ეჯის. მორვარ ხოჰენარიგხ ი ხეკედალხ მინე-
 მინეჟი, ლექედელ ი ლეცხრი ემაგემ ხერიგხ, ეჯის. აშე მეზგემ
 სარჩელს ეი ისმინახ ი ქნისგვხ, ეჩქანღე მერმახენიშ მეზგა ხად
 ლექეისგ მიჩა ნამშერი. ნაბან დემეგ ხეკრჟივ, ეჩა ნაქე მორვარს
 5 ეი ლეჟადდ დემეგ ხებუჯნხ, ვოდდე ჩვანდაბენისგვხ—ბაქს დემეგვაშე
 იმ ლახინდინისგვ ეჯეი. ზურალ მარე ლახა ლასვ ლექედელ, მორვარ
 ჩუ დეშ ანბანიგხ.

სარჩელიშ ეი ნასმინუნღეე მორვარ უშხვართე ლიგდეს იბნახ,
 აშხენიშ ნაქეს ი მერმახენიშს უშხვარ ხვანახ.

10 მორვარს ლელიშ უშხვართე ლჷდას ი ეი ლაკჩას, ხოშა ე მოდე,
 სემი ლდელ ეჯღნი ქა ხერაგვიხ. ეჩქად ლეცხრის ჩიგვაშე ჩეც-
 ხრიგხ, შვიმს ი მაჯონს, მჷ ეჯკალიბ ლუჩემინ ლასვ ი ხესმუნხ,
 ეჯის მინე ლელდის ხაზმახ, ხესკორალხ ი გვაშეე ლმგეას ხეშდაბხ.
 ვოდდე ლელს ეჩანქაჩისგვხ, ეჩქად მორვარ აშედ არღხ ჰაბუნღეე
 15 ნებოზდ, ჩუ ლეთშე ემის პდუულურიგხ, ოდო აშედ პღეთაა ი ეა
 ლდღღარეი ქორარ გვნთე ხადხ მესდე. ლარდა იმგვჷ ხეცხენივი,
 ეჩეჩუ ხადხ.

140. მარემ წორ

მარემ დაგრშე წორ ქა მექეცე ხად ი ეჯის დე ლჷქმა ხად ი
 20 დე ლაბრა. ბასლ ჩუბაე ათას ი ჯორი აშირ მანათ ლასვ გღეიშ
 წორ ი შმის ეიბაე მორვარი დეშ ლჯრღხ, ლეწერი ხოლა მარე ირივ
 ა ხოჩა, ეჯღნი.

წორ ი მიჩა სანტრიშ მჷ ჩუ მესკბე ხადხ, ეჩქას მორვარ მინე
 მაკაფს განჩინებათელისგა ხაჯრუნახ ი მინე განაჩელს მინ იყდწნიგხ,
 25 მორვარე ი მინე ნენსგა მეგნემ ში ჩიმი ეი ხეჯრუნ, ლიჯრი მოღმა
 ხობალდი, ეჯჯარე ში ჯვარ-ჯვარშე ხაგან ი მამასხხლიშ ბექელ
 (|| ბექელ) ეი ხად, ეჯეი. ამუნღეე მეზგოლშე უშხვართე ლჷდას ხადხ.
 წორაშ მეჯდე მიჩა ქა ლეწერიშ ისგა მეჟედ ლასვ ი ქორს ეი ლე-
 მარალ ხად. ეა ლეთ მორეე მჷ კეცხანშ ლექეა ისგერივ. ლეკირა-
 30 მეზგემ ზურალ ი ლეჟემარე მჷ გუნკვაშარ კედნივ ქორთე. ყორ-
 ლისგა ლაქადეი, ქორს ჯერვ ჩუ ირღეე ქორაშ ი ქანე, ეჯი მჷ კაჩ
 ლჯგან. ეშვი. ფა სოფლიშარ ლიმზრს იჯდახ, მეჯდას ხესლამაღ ი
 მანზიგხ ხახერიგხ, ლეზერალს ბანდარახენ ასგვრახ ი ლეჟარს ჰას-
 კამხენ, ქორაშარ ი ეჯკალიბარ კალეშგიმხენ იგნიგხ. რაგად ჩი
 ხაჰკინდ მასარდ.

აშუ ფა მეხვეზარს ლიგენი ხოთხრენივხ, მარე ქემრპარუნქა ჰერს დეშ
იკადეხ. ლდგპარიშ დის, აახე, დაჩვირს ა გეზალს ლახ ხოსგდივხ,
მწლქიმ ხეკენივხ ი, ქა ესერ ნეაზრ ხეწეხ, ეჯლა ლაკვეცანიიენქა
თერპარს გარ იწენახ, მოდეი ქესლვრდხ ყორქა. მვრგვდი მარე ეჯ-
ლმა ქა ითნივ აშუნლვე. ეჯი ამბავს ივლა ხოჩა ნენეი, ხემზერ ქორ- 5
თე მექლა ი ეჯკალიბ ხოჩა ჰარკარს აპრპენა დავრობაშ ი რივბაშ
ბედეი. ეშვი რავად ეი იბნივ, ეჩქას ქა ხექყრივ.

ნადგარალ ლახ უშივართე ახყადს, ეჩქაშიშვ ლაქად მეზგე
ჩივშე ეი ლქარე ლასვ. ეშვი ფა მეხვეზარ ტაბგარე ლაგამს ხეშ-
დაბხ ი ტაბგარს შიშდ მენყ დიპარს ი ლალე ხაქმინახ ლეწგიმ. 10
ალი მავ ჩუ იმვადივ, ეჩქას სახებაშ ეშვი აერვალე ხოჩა ზურალ,
ამ გვარდ წესეი, ჩანჩიქშე ჰედ იშგან მოლა შედშე ლქჯა ჯიდა ი
მიჩაცაბან მერმა შირე ლაკვეცანარ ხულენდ. ლქჯოშე ხოშა წან
ქირსუფულ მეხვეზარს შიპარს ქა ხაბარხ თეითვილობეი.

ტაბგარე ჩუ ნაგემუნლვე მორვეარს ლახ ახკაფივხ, ლედს ქა 15
იკეშახ. მოდეი ი ნენცილიშ ლიკედს ი ქიქ აპარყიშ ლიმზერს ქა ხოჩ-
შახ. ეჩქანლვე ლდგპარიშ ქირსუფულს ქამავ, აერვპ ქორს არდ,
ეჯი მავ კაჩ ივნივ, მგვცხადი წესეი მორვეარე ნენსგა მეგნე ლასვ ი
მორვე მავ კაჩ ხავან. ნენსგა მეგნე, მავ ლთიილს ხად, ხოჩა ამბავს
ივლა, მეკეშდა რავადშე მორვეიშ გარცამს ი ხატს ი ჯვარს ჩი ეი 20
იმოწანნივ, ერე ლედიშ ლმგვალისგა მინე მახალ ქა დემეგ ხოკ-
ლინანხ, მინე გეი ხად ლქზე ი მინეშ ჩუბავ დე აშხენიშ ხადხ
ლქგნე ი დე მერმახენიშ. ა რავადლუნლვე შვანე წესს იწევეანივ ი
ლემორვეი მეზგოლს ხებაც მორვეარე მახაც ი გუმი ნაწყლანი ჩოთ-
ჯვრვანხ, ეჩხენ-ანხენიშ სახუბს ი ჰედურდ სოთელს მეზგოლშ რივ- 25
ბათელისგა ლიმპარჯვის ხეპრივ. ამკალიბ ხოჩა ამბვიშ ქა ნაწი-
დუნლვე სერ ლედს ქავცხადივ. ნენსგა მეგნა ჩუშალ ემეგ მავ ლმ-
ხეშდლნივ, ეჯის მერმოლუ ეი ხაშყდუნახ. ლედ ლნიდ სურუ ლქშ-
ხალ ლასვ, ეჩქას განაჩელს ამ იქვდივხ. ლირ ქართვილდ ლასვ,
მარე მუშენიერ ქა ტიხახ, ეჩა ბედწე განთე მოდმაგეშ მავ ხესდე- 30
ნივ, ლეშდ ლეტეხ ირივ ეჯკალიბ.

ლედიშ ლავცხადიეი სუშან ლასვ. ლემორვეი მეზგოლ ჩუ ლქძბანე
ლასეხ ი ლარგვდი დემაშ ხადხ, ყალდი მარემ გეშ ლნიდ მოდმა
ლასვ, ხელენივ ა ხეჩენივ, ეჯლანი ჩუ ბოყდინან ი მორვეართელისგა
მოდმა მავ ხექევი. 35

რავადს მოლე თხეიმ ეი ხეგეი, ეჩქანლვე ხემ' ეჯეი იფშირივ ჩუ.
ვობაშ ლდგპარ ლქჯიჯედ ლასვ მეთეფე, ჰედ ლალლაბიეი ლასვ
ლქციე მემყდე, მოდეი ჩუ ნადგარუნლვე მიჩა მდგვარის ჩუ ხოთ-

ვითა, ამკალიბ ნაჩომ ხარე დაგრად ისყიე ი მდღგარის ხარე მარემ: დაგრად ხეშელდიე. ლღღგარს ჩუ ემეგ ვღწერნახ, ამლა აშე მარემ გარ დაგრას დემის ხესკბენივხ, მოდე ი წორაშ ლაკჩაეი წორეე მარაი ეჯეი ხად ლეკედ. ლღღგარიშ ლჯიჯედ თეფა მასარდ გეშმი-
5 ლასე ი მორვეარს ხოშა ლესკორა ხაჰედიე. შმიშ შვიმარ მოლე გართხივხ.

მარემ მღღგარი ჩვთეფენიე ი ნალბაქეს ჩვღდაგრიე ეჰე. ქორს მესლა ეჯღლი ქა ხეკვეს ახრიევენანხ მინე ლედგარიშ ქორს. მორვეარ ეჩქასი ხეკვადხ. ლაიდ წორ დემის ქეცნიე, მარე უშხერე
10 ლინქხეე ეჯღლი ხეფსიე ი მღღგარიხენიშს მჰღლა ეჯღლი ჟი ხედიე. აშ მღღგარი ლვარ ემის ანტხენიე, ვოშა დე ზა ახერიე, ნალბაქე დემთე ხეგხე ი წორ ეჯღლი ლეჰდე ხად, აშ ე დემის ვღწერნახ-დაგრა იმნოშე დე ირიე, თოფეშე ა იშგანშე, მანგ აშედ იკიდიე ი მორეე მარე ეჯის ესქიმედ. მანკეი აშ ვღქაჩიე ი ხანუნღდე ისგა
15 ლახდაგრიე, ეჯი ხოშილ ლესკორად ჰედნიე. ამკალიბეი ლღღღვარე ნეზგა ნამწედი ხეჰრატეიე ი, ეშდხარე მეგნა ქა ემოშ ლახგენისგე, ერე მიჩა ნაჩომშე ლღღგარ მოღმა ლასე, ლაიდ წორ დეშ ხეკიდიე ი, ნაჩომ მშ ხერიე, ეჯი იმეი ანკიდიე, ეჯანდ ებაეე მორვეარ დეშ ხეპჰეივხ.

141. ლაწვრიშ თეფ

ლაწვრიშ თეფს ლეწვრი მარემ ლაშდღვიეი აკვანახ ეჩეჩუ მერდემ ჩიმი ლესმინად.

თეფიშ მუკვანა ვობაშ მარე ხემზერ, ხარ ვიშხდ ი ხარ გულისგა: «უწვრად ესერ ნომოლე ომსედლი, ლღღგარს ხანდისგეხ უშე საფლავ-
25 თელისგა». მღღგარი მეზგა ლეთ ი ლანდელ მანგ ლანთხლალ ი ლასკორა ხეკვეს ხარენან ი ლეე, ამეი ქანბი ი ქანბი ლაჩანლხიშე, ალეს ე ზისხ ქოთქადან.

ლაწვრიშ თეფიშ მუკვანა მიჩა ლეწვრი ეჯღან-ეჯღან ლეწვრი ხად, თეფიშ ლიკვანე ეჯის ანანე. ე მუწვრი მიჩა თხუმ ეანური
30 ქანთნა: ლაგვანა ლანდელ ფაყეს ქა დემის იკადე, ტეტს დემის ირყინა, მანგ იგენულ ი ჯი ხოჩა გუეი არდ, ლღღგარხენქა ქანბი არდ, ილყათალ, მელყათულ ემაე ხეკჯრქიე. საფლავი თეფიშ ქა ნაკვარუნღდე, შიშდ ქორთე ლვარდ ი თეფს ჩვანდისგე.

ლღღგარიშ ლიწვრი ახეთენიე: მუეშ — გეზალს (ნალეჟურს),
35 მუხებემ — მუხება ჰედ ნიბაშინს, ლახებაშ გეზლირ (წამ) უშხვარ იწვრივხ. ბაბას ნიბაშინ ჩუ იწვრიე ი ბაბასი ვობაშს ხოწვრა.

ლედგარის ლახა ავებ ლანავ ხოსდენივ ი ნალეჟურ ხეთავივ, ნუწვრი ეჯი ლასვ. ლაქთხნშ ბეთვს ლახა მუ ხად ლეწვრი ი ლაწვ-
რი თეთს ხაკრუნახ, ფხულიდს ლბთლწარს ხაბორგენახ ლაკვანაჟი-

142. ჰწარი თეთ

ჰწარი თეთ ხეშბზნ, შომპ ეშვი თეთს ხეთვშედა მერმა ი ნაბშე 5
ქა ხაქდენივ. ალი დეი დავრობაშ თეთდ ისუივ, დეი ქაჩობაშ.
თეთიშ ლიფშედე მოლა ხზრხენქა ლასვ, ეჯი მუფუშედაი აშ ხოხალდ
ი ლეთვშედაი. მუფუშედე მოლაგეაშე ხზრს იტხელივ, ეჯლა ხეთვშედა.
თეთიშ ლეთვშედე ლახა ჩვწცხრივ, მუფუშედე აერვ ლასვ, ჟი ეჯლბი
ხეშუდენივ, თეთ იმლა აბთეშედენივ, ეჯი. 10

ჰწარი თეთ აშ ცვილდ დწს ხეთვშედენივ ი, ლეთვშედემ ნწლევწარი
მწ იწენივ, ეჯი ი ჰწარი თეთიშ ლიფშედე მაროლთექა ლასვხ ლექდე.
ამ ბედღი მერგაწდიდ წესეჟი სემი მწრე ბიზ ლასვ. ლერგაწდი მაროლს,
ხოშა ე დე ხეცხენივხ, ვოხუშდთეჟი ნაბ ხულვანდხ. ჩეადნაბნისგვხ ა
დემ, ეჯი მინე გეშ ლასვ. 15

ჰწარი თეთ ვოხუშდ თეიმენდ ჰედ ვობაშუნ აშირ მანწთდ ჟი ის-
ყივ. მაროლ ეჯანდ ჩუხი დეშ აგნახ. ჰწარი თოფწრ ეჩხენ-ამბენ ლახ
შეედენივხ, მერგაწდი მწრე უშხვარ ხოგამ ი ეანოშე ხეშთხენივ. იშ-
გენ მწ ირივ ეჯ გვაშეღისგვა, აშირ მანწთდ მესყა ხოგამხ ი, ქა
მწგეშ აწსდენივ, ეჯის ნწკლ აგნახ ლაგას. 20

143. თხუმემ კეშა

თხუმემ ლიკვშე მწ იმწოშე ხემთქუნხ ი მწ იმწოშე: თეაუშე, მეჯ-
როშე, ბაჩშე ი მოდღი მოლა იშგანშე. ლატყაცალღი ნეყირშე თხუმ
ზისხ აესვას აწწურივ, ეჯის თხვიმ ესერ ხარ მეკვშე, შიშდ ეჯი
იქეივ. თხუმ ლექეა ხანჯარიშ ლიყერი თხუმემ კეშათე ხოშელ- 25
დან ჩი.

თხუმემ კეშა ჯვინალდ აშირ მანწთდ ლასვ მესყე. კინჩხს ქიბავ
ფაწთვშე ლწგნა მწ ლი, ამის ზისხდ მწ ხოვხენივ, ეჯი აშირს ჩუბავ
დემის იკიდივ, აშ ზისხ აშგარ ლუბულღე ე დე ირივ ი ნეყირ გვწრდ
ნეყირ ემავ ირივ ეჰე. ნეყირსი ხოხალდ. აშე ფას სურუ ჟერიინივხ 30
ი თხუმემ ლექეშემ თელთელისგვა ლწწე ლახ ლასვ, ეჯკაწლიბ ნეყირ
აშე თხუმემ კეშად ხოშა ლასვ.

აშე მწრემ ნეყირშე ლახ ლეყერს თხვიმ აარე ი სამ ადღის ხად
მეკვშე აშე ლატყაცალღი, მაროლ ლწიდ ეჯშელდ აშირდ დემ

- იკადებ. მარე ლეყერს ნეყირარ მერმა-მერმა მარახენქა ლახ ხერივხ, ვოზა დე ირივხ, ეჯშელდ აშირდ იკიდივ. უშქხენიშ ნეყირ ფშთვხენიშდ ხოზამდ იკიდივ. ნეყირ ლწწეს ლახა ხად ლეყერს, ეზარშე ხოლა ნაჩომდ ხებჯუნ ჩი ი მესგიდარი მაროლი მინე თხუმ ხაზმახ.
- 5 ამქალიბს ლწრგავალთეი ხოლა ლწჯდა ხად. მტხელიდ ემავ ხეყენივ, ქა იტხელივ ი ჯიბ ეჯჟი გვარიშდ ლახა ლახტიხა, ეჩქანდე მტრგადი მარა ჩუ ლირგავი გარჯდ დემის ხოჯდენივ.

144. ტალ

- თოფშე ირივ ა, ეჯკალიბ ხოლა ლატყაცალეი, იშგანშე, ვობაშს
- 10 ტალ ხესდენივ: ნწკელირდ სედნივ, მოლე ასე აშ ხეფრივ, შდემ ხწქეცახ, თეს ხოხპაი, ნეფხენას ხწქეცახ, კაბას ხოჯემახ ი ამქალიბ ტალს ხგნახ. პლჯარ მწ ირივხ, მგ სურუ ხოლა ნაჩომ ლასეხ. ჟესეას ხათმენ, ეჯის სურუ ლესკორე ხეჰედივ. აშ მარცხდ ე დე ლწხემნივ, ამქალიბ ტალწშ ლეგნა ხოზა ლალალ თხვიმ ხად ქა მეჯდე, მარე
- 15 ამხაეულ ესეჰემნივ, ეჯწარი მაყავ ხად. აშეთე ლახ ხათმენხ ი მერმათეი, ჩუ ლწრგავითე სოფელი ხოზამ იუფშა ი მტრგადი მარაი ხოჩა ლარგადი ხად.

- მწხეღეჰე მარა ტალდ ხოლა მოდმაგეშშალ ხათმენ. სერთხი ლალფარი ი ლწჰუნა მოდმა ხად, ეჩქას ჩი ლდელ მახად ნაჩომ
- 20 ხერივ, ეჯჟი ხებჯუნ. სოფელს ამწარ ჩიგვაშედ გვი ხად ლჰედ, ი, სერთხი ბალს ჩუბავ, მწ ლწთილს ხად, მგ ინთხლალ. ამქალიბ დაგრობთე ხოზამ აწიასგე ი, ხოლა ტალ ხეგნივ უგდანლისგა, ეჯის ადდაგრულივ ეჰე, დარ ხოჰანა ეჯიმგეს.

- ხოლა მექადუნალ ზურალს, ქაშეემ ეჰეჟი ჩუ მუცკრა ი
- 25 ეჯკალიბს ხოლა ტალს ხგნახ. ლნიდ ჩუ დემ ადგარივხ, მარე ხოლა ტალწშ ლეგნად დემ აზარახ.

145. ფიკვიდ ნეყირ

- ფიკვიდ ნეყირ ხეშხენ, ზისხ ლახ დემ ოხჩედნივ, ეჯკალიბ ნეყირს. ფიკვიდ მეყერ, აშ წესეი, თხუმ ხატყცივ მიჩა ლეყერს ჰედ
- 30 ფაუს, მოდეი ბაჩე ი ეჯკალიბს.

ფიკვიდ ნეყირ ლეყერს თხუმ ლახ ხად უგდანლისგა, ვოხუმდ თვიმენდ ლასე მესყე. მეყერს მიჩა ლეყერთე ეჯი ხად ლეჰდე, ეჯი გვაშე ემის ადწისგე ეჰე.

ფიკვიდ ნეყირ თხუმს ჩუბავი ვობაშს ხასმა. მეგრა ტან ხატყცივ შუყერ, ტყენ ირივ ა ფაუს ბარჯარქა. ჰედ ქაქარქა, ეჯი ე მოდე, ბაჩე ხატყცივ ი მოლა ეჯკალიბს. ლეყერს იმეგ ხოვხენივ ი მშ ხოვხენივ, ეჯის ჩი ლარგავალთე გვი ხეჰედივ ი მიჩა ნაზიმეი მშე ეი იკიდივ. ფიკვიდ ნეყირ ლეყერს ლახ ტან ხად, მშ მაჰენ აშე თვიმენდ ეჯ- 5
ლშე ეი ილლედივ, ეჩქანლვე სამ თვიმენთეეი ექსლერდ, აშ მანქეკაურ ხანტ-ნაბანშე ემოშ უდმაქდივ ოდო. ლარტყას ჩუბავიშ ჰაში ნეყირს აშ ხოგამეხ მოლაგვანე.

146. თემი ნახპვირ

თეს მერმა ლახა აერეხ ხოხა, მანკევიშ ათეიეი დაგრობს სვე- 10
ბინ მოდმაგეშ ხოგან. თემი ლეხე მეხა ლედგარიდ დემის აზარა.

ეჰეეი თემი ნახპვირ წორაშ ხენსგამთეეი ექშალ აჰიააგე. ლშიდ ამეჰ ე მოდე, ვოშთხე ამირ, მოდეი სემი ამირ ეჯლი ჩი ქა ხაკეჟან.

თე მეხა ლარგავალთე ქა იტდახ, მშ ხანტ-ნაბანშე ი მშ იშგანშე 15
ეი იკეში აშუნლეე ი აარე მარათექა ქა ეიდახ. თემი მეხა მიჩეწ-
ხენ გუნ ლემარგ ხად, ეანურ დე მერგადი აარ ხომარჯვიე გუანექა
ი დე თე მეხე ხოტხა ამბანეს.

მერგადი მარე ეჯკალიბ უმბულიდ ნაჩომლა ი ნექანდეი თემი
ლიხპელა ხანტ-ნაბანს იწვენნიე ი გეაშე ეჯეი ხოსგიდარიე. მაკათ 20
მშ ირიე, ეჯის ქა ხაკადეხ, აესეაშენ ქეცნიე ეჯას, ლეწნანის,
კუმან ირიე ა გიმ, დემგეაშე იხინახ, ეჯეი ქა ხაკადეხ.

147. მეგრან ლიფრე

მეგრან ლიფრე წეს ლასე. ეჯკალიბ ხოლა ფათრეკეი, თოფშე 25
ირიე ა იშგანშე, ლეყერს მეგრა ჩუ ხედევშიე, ეჩქანლვე ისგა ხე-
ყენივ, ეჰე ჩუ ლეფრე ხად ი ეჯ მეგრანშე გვანი ლეჩომ ეჯლი დემ-
გეაშემომო იჩმულ. ამკალიბ აესეანს ხეყრენივ, მარემ ხენსგა გარ
ლასე ეჩქანლვე. მიჩა ამკალიბიშ მეჩემს ჯი ემოშ ლახტიია, ჰედ
მიჩა აერეხ ირიე, ეჯი ლემბანედ დანს ხოტდენივ.

ლარგავალთე ლახ ქა ეიდახ, მეგრა ლუდეაშე ჩი ხოშა ხოყრიე. 30
ჰედურდ ქა მექეცე ხერიე მეგრა, ხიარ ოდო ეჯშალ ლესგიდარი
ლასე, აესეანს მეგრა ჰედურდ ჩუ ლუდეაშე ხად. ეჩხენ-ამიენ ვო-
ხუმდ მარა ლახა ჩვადნაბნისგეხ, ბიზდ ხებეჯნ ჩი ი მორგან მარა
ხად ლესგიდარი.

მეტრუმ დავშა, ჰედ ჰედურდ ქმთქეცნივ, ჰედი ჰედურდ დემ-
 თემომ ივმარნივ ეჯეი, მარემ ხენსგამდ ლასე ეი ლეკჷფ, ეჯლა-
 უგდან მაგდანეი წორაშ ხენსგამდ ეი ისეივ. აშ მეტრა მოლე ლასურ-
 გებ ენეგ ირივ, ეჯნარ მაროლს ნანკდ ხადხ ლესგიდნარი. ეჯგნქა
 5 მაროლს გეი ლეჰედი ხადხ, ლედევში ლერსგენ-მეტრა ლასე ა ლერ-
 თენ, ჰედ მეტრა ლუდვაშე მემშივ ი ეჯკალიბ ემაე ირივ. გეი ლეჰედი
 ხადხ, მეტრამ ლიდევში იმ სხქემნივ, ეჯნარი. ამის ლახა ჩი უშხ-
 ვართე აყვაბახ, მიჩა-მიჩა ლადას ჩიგვაშე ქა ხოდისგებ ი მაროლამ
 ნაქეცაი ეჯის ესქიმდ. სამ აშირს ჩუბაე ეჯლნი დემისშალ ქეც-
 10 ნივ მარემ მეტრალა.

148. ქორაშ კეშა

ქორაშ კეშალა მუქეშა სამჯრთლ ხედივ. კევიშ კალენ ან ბედეი
 ჩუ მესკბე ლასე. სერთხი მეჰერიშ ნაჩომ ლახ ირივ, მოლეი ნთთიშშ,
 მარე-მემჰერი, ქორაშ ფუსდს აშირ მანთ პაკუთნივ. ქორაშ მუ-
 15 კეშა ქორაშ ფუსდ ლახა თხუმ ათკევიშა, დემის ხოჰანახ ი, შომა.
 რიგობო ხერივხ, ეჩქას უშხვარ ხეგივხ ქორაშ ი თხუმემ კეშოლ.

ქორაშ მუქეშე ქორბენქა ქა იმ აღნისგე, ეჯი ქორაშ კეშათე-
 ლისგა მოდმაგეშ ხეგივ. მუქეშა ეჯ ბედეი სამჯრთლ ნანკდ სეკეად.
 ქორაშ ლეკეშემ ი მუქეშემ მჯრგვიდ სემი მარე ბიზ ლასე. ლუჩემინ
 20 მშ ლასე, ეჩა შვიმ ჩიმი ქა ზესდ ი მაროლ უშხვართე ანყვანისგებ
 ი მინე ჩუ მჯრდინა ქობგაცხდისგებ ი ქაე აღსრულისგებ, ეჯი გარ-
 ხეკეადხ.

149. ნქეთერეშ

მუქეთერ იმ პდქეითა, ეჯლა ჯორი ნაზიმ, თხვიმ ი ტელ, ხად
 25 ლექდე: ჯანელა ჯორი ჯან, ფურლა ჯორი ფვირ ი ამეი იშგანლა.

მუქეთერხენქა ფუსდს, მიჩა მშ ლასე, ეჯი ლხტეხნივ ლეშდ-
 შიშდ ეა ლდელ, ეჯი გარ ეჯლნი დემ ხად, ტელ ეჯლნი ისგა ლე-
 ტყუბე ხად ურგანდინ-მარგანდინდ. მერმა გოშარეი ეჯანდ ხოშილს.
 მეუარ ქა ი ქა ხაჰედივხ უშივარ, მოლეი ისგა ხაჰმარივხ ი ჰარი-
 30 ბარი მაჰვამსი დემ ხაჰენახ, მარე ნქეთერეშლისგა ვობაშ წამ
 მუხებე მიჩა წამ მუხება დემის ხოტმა. ალი ლანსგარდ გარ აშ
 ხეკეადხ: მუქეთერს ლიქეთერს ემოშ ეი ლახსისგისგებ, ეჯის ითიალ
 ხოჩა მარე მშგ. მუქეთერ ლახა ნადიქს ქმთეიდა, ლექეთერ მეზგა
 გუ დემ ოთზიგნისგე ეჯეი, ეჩქანდე თავრობენ მაყაე დემეგ ხად-

ლექტორ აერვ ლასვ, ეჯი დემ ხოჩილევ. ქა .ლჯილევ ხერივ ეჰე, სანვივარს ლემდ იტხა. ლუმნუ წესეი ჰედ ნანდიჰვ ლასვ ლექირე, მოდელი ნალბაქევ ი, ნალბაქევ ეჯლნი უქადე ლაი ხერივ, მუქქეთერს ნანქეთერიშ თსვიმ ემოშ ახვილივ, ტელ დემ ხეკილივ.

150. ჰასვუმე ხამჯროთალ

ლწვილიშთეჰა ქა ჯედნივ დინა, ეჩქანლევ ეჯი ლამუარს ლერსგენ ქეში სპცერა ი ქესლჯრდ ქორხენქა, ლამუარ ნანყდანვირს იკადე. ქეშიე ლანფშედანშს ი ნაქვლაშეს, ეჩხავ ლანფშედანშს ემის ათუერნა, ნოდელი ვობანუ ეჯლნი დემის ფეშნივ, ეჯეი ლჯრდ მიჩა შუქეს. ქაშე-თე ქა ნაზუნლევ ლამუარს ჰასვშიშ წესეი ხად ლებერგ: ჰასვშარობქა 10 ხანწვივ, ლილშაობქა ლილშა ხოჯდახ, აშე მანანთიშ ხუნსგემ თერემს ი, ვოდდე ირდივ, ამის ზავლისგა დემის ხოქდენივ.

აერხა ადგის ლასვ, ჰასვიშ ი ლამუარ უშხვართე ეი იევივიხ, ეჯი. ჰაჰვიშ ლამუარს ხეზგეჯჯდ ი სამჯროთალს ხეთხელივ, ეჩქას ლამუარს ლემდ ლანგნა დემეგ ხად. ჰასვიშ ლახა ხემოროვ, სამჯროთალ 15 ხად ლეჩემ. მორეე მარა მ' ახკანფივ, ეჯი ქა ლეჯდე ხად.

ჰასვუმე სამჯროთალთელისგა თხუმდ ნაქვლაშე ხეჩილივ. ზურალ მიჩა ნაქვლაშეს ხეთხელივ ლამუარცახან, ჰედ ლანფშედანშ მოდმა ხოყრან, ეჯლა, მოდელი ჰასვუმე წესეი მოდმა ხებურგან, ეჯლა. მჯრ-განდი მაროლ ქა ხოკადეხ ჰასვიშს მიჩა ნანშერის, ლახ ეჯლან- 20 ეჯლან ჰასვიშ ნაქვლაშეს ათშდჯნივ, ლამუარ ვარს დემ ხეგნივ, ლარგანდი დემეგ ხად, ეჯლა. ნაქვლაშე ზურალანშ ლასვ ი, მან ხეცხენივ, ეჯის ხეჩმულ.

ჰასვიშს ლამუარხენქა ნაქვლაშე გარ ხეტხენივ ლემდ. ნანყდანვირს ი ქეშიე ლანფშედანშს მაროლ ხოშა ლალალ დემის ხეთდალხ. 25 ლამუარს ლანფშედანშ ემეგ ხეყრივ, ნაქვლაშე ისგდ ყელინივ: ვოხუმდ თვიმენ ლამუარს ხესდენივ ლანფშედანშლისგა ი მერმე ვოხუმდ თვიმენ ჰასვიშს ხეტხენივ ქა, ვარჩხილშე ირივ ა ვეთხანლშე, მაროლანშ ლელგენეი.

ჰასვიშს ლამუარ ლახა ეი ხოხეტენივ, კუმანქა იშგან, დეცე- 30 გიმს ი ეჯკალიბს დემ ხაჰვდივ ლუმნუ წესეი. ამ ბედელი ბან ხელჯუნ. ბალს ჩუბავ მეზგემ ნამბივტ მეხეიბს ხესდენივ ი ზურალ მოდმა ლასვ ქა მჯისგ.

151. ცერა

ზურალაშ ცერა შვანს გუნ გვაშედ ლასე ლკიდ ი ცერას ი დაგ-
 რას ფიშირ ხაგოვარიე უშხვარ. ცერა ლასე, ჩუ ლუნშან ზურალ
 ქორთე ისგა ლიისგაღდ განთე ლახსედნიე, მოდეი ქორს ირდიე ი
 5 ეჩხენქა ქანგენიე, ეჯი. შომშ დე ირიე, ცერას ჟი იგვხელიე ზურა-
 ლაშ მარდ, ლამუარ თხუმიდ, ეჩქანღვე ლამუარარდ ხეხელიე, ეჯკ-
 ლიბ სახუბ. ცერას ლაიდ მოდმაგეშ ახქემნიე, ეჯი წეს დე ლასე.
 ამ ზურალს მეთხელი ჩუ ე აარ ხერდიე.

ზურალაშ ცერას ხოშაღდ ლაკფი ხად, მარე ღვაჟნარემ ცერას
 10 ლემგიმხენ ხოშა ხოლა მურგაღდი ხად ბაც. ლეცერა გვარდ ღვაჟ-
 მარემ გვი ემაე ხელიე, მიჩა გვაშე მოლა ჟი ხაქმინა ჩუ ლირგაეაღდ.

ხედვამთე დე ირიე, ცერა უსგე'აშირ მანათდ ლასე ლკიდ, მა-
 რე მურგაღდი მარე ეჯღლი ხეკვად. მურგაღდი უსგვა მარა ჯიდახ. სამ
 აშხენ ი სამ მერმახენ, ეჩქანღვე ნენსგა მეგნე ქკრდამ ხადხ ლეთში.
 15 ა მაროლ ჩუ ლემშანი ხადხ, ეანურ ლეცერე ი მუცერე დემ ხეჯ-
 რავხ. ლესგიღარი ვობაშ ხეთხიეხ ი მურგაღას ჟი ლეკადდ მ' ახკ-
 ფიეხ, ჰედ ჩუ ლეთეფად, ეჯი მშგ ხატ ჩუქა ხადხ ლაგას ლეგნე-
 ჟი ლეკედ მშ ირიე, ეჯი გვაშე ისგა ხეგიე ი მურგაღდი მარა ნა-
 რერხენჩუ ჩუ ლებრე ხად.

20 ცერა საყდეირდ ხესდენიე, ზურალ ირიე ა ღვაჟმარა. ნამცვირს
 ჟი დარ ხოკადე ეჩქანღვე.

152. აეხერობ

აეხერობ უფლიშიშ დემდილადელ ლასე. ამ ლადლიშე მელხამ-
 ლი ზურალ, შვანე ი ნენგერაშ ნენსგა, მშგ იმარალ. ეჩქაშიშ დრეე-
 25 ჟი მენგერი ლახმელთე ანღკრდ ლეჟა ი სკარე ჩი შვანს ხად სახუბ-
 სახუბეი. ნენგერას ქორაშ მეღეჩ ი ვეთხმალლიშ თემი მუხვტე გარ-
 სედნიე.

აეხერობ ლადელ ზურალ, ხოშა ი ხოხერა, მშგ ხოჩამდ იმარალ,
 ლერეჟე-ლეღდისგ, მაჩენ მშ აას ხელიე, მშგ ეჯის იქვამ ი იღისგე-
 30 განზ-ნაგანზ: ჩაბრასტ, ლეგმარ, ჯინჯილ, ლილიქ, მესკად ი სამან-
 ჯო აესგას მშ ხოსდ, ეჯის ჩი ისგა იქვამხ ი იბამხ ხოშა ხოშემ
 შვიმეი ი ხოხერა ხოხერემ.

აეხერობ ლადელ ლასკარე-ლასკარშე იბნიე ლიმარალ. შიშდ
 ჰამხენ ლაქემინართე ლეისგ ლესკარ-ლემზირიშ ლანყას ხეგნიეხ. მი-

ნე-მინე შეიმეი ამარაბ ზურალაშ ლეისგს ნანკდ ი ლეაემარენს ნანკდ, ლამზრთე მეზი ვოშა ირდიე ლასკარელისგა, ეჯ შელდს.

ეპბე ლასმელაშ მელსკარს ფუსდთ' ესლენდ ი ჩვბე ლასმელაშს — ჯგვრბათე. ლეაქარ ლამზრს ნანკდ ხეგნივხ ი აეხეპარ — ნანკდ. ჩუპ ნანკდ ისგვრივხ მინე-მინეშეი, უშხვართე უჩედდ, ლასკარე-ლას-კარეი. აეხეპარ მინე ლემზირს ეიპ მინ შამზკრივხ ი ლასგვრაი ნანკდ ხადხ. ერთელისგა ლეაქარ დემ ხეჩიდივხ განწესდ.

ლამზრს ხოშა ლალულ ქა მეტდე აეხეპარ ხოსკობახ. სიმაქ ი ეჯკა-ლიბ, ისგა ხეჩიდიე ეჯჯქა, ლაიდ ნებოზდ ტაბავს დემის ხესდენიე ი სოფელთე ტეხნიე, მოდეი ლალრაალ-ლაქარალთე ხეჩიდიე. ხოშა ლალრაალს ნებოზთე ასყივხ, ჰედ იმგევ ლამზრ ლასე, ეჩეჩუ, ჰედი სოფლიშ სვიფარლისგა. ლაქარალს ხოშა აეხეპარი ხეტყუბივხ, ხოსგროლუცახან მინი იჩგდალხ, აესეპს მეშხე მოდე ხაქუდ ი ლალ-რაალ ხად.

ლასმელაშ აეხეპრობ მერმა კევეართე ქა მეკეჰე ლასე ი ვობაშ პედნიე ისგახნიშ კევეარხენ. მახელეაქარს ი სიმაქარს ლიჯედ ხოშა ხანლხედხ. მეკედს სოფელ პატივეურ დემის ფიშედა. ცულ ცულს ხეხელიე, ლასკარეთე ინჯრინა სიმაქს სიმაქ ი მახელეაქარს მახელეაქარ, აშედ ირივხ ა ნანკ-ნანკდ.

ლიმდრალ ი ლილრალ მასკებაშ ნებოზდ დემის ქეცნიე. ვობა-შუნ ლაქარალ აარე ი სამ ფად ხესყიე, ხოშოლუ ჯვინელ ლაქაშა-შარს ხეგნივხ. ხოშა აეხეპარს მაშენ თამარეშ ქეშიდ ხოსდხ ლჯვენ, მანკეი ლაქელეაქარს ყლაახ. აორი ლეთ ი სემი, ეჩქანდეე ლაცადუნოშვ ლალერსათე ხებანჯივხ ამეი:

„ვოო რაა დელა, თამარ დედეფალ თამარე, ვოო რაა დელა, შინა ვარდა თამარე...“

სიმაქს ი მახელეაქარს ჯედი ლაქაშაშარდ მეკეშდოლუ — გრკდიშენ ლიჯედ ი ლაშეპარალ ხოცხონ: «ვარა დიელასა», «შამარე», «ვადილასა», «შინა ვაგი», «დომბარა» ი ამქალიბ. მელრალ-მექარალს ლალრაალს დემ ხეფშენიე, მესგდის ი მუჰენარის ლისგდი-ლიჰენარი დემ ხაქანდ ი მასკებაშ ნებოზდ ამეი ხოჩა ლარდა ლასე. აეხეპრობს ზაეაშ ი ზაეაშ უშხეარ ნენსგა ლეზერალ ამ ხესედედალ.

153. ჰასეშარობ

ჰასეშარობ უფლიშერიშ მანკეიშ მკიშს ხეხელიე. ამ ლანდელ სა-ხუბ მავ ლასკარე-ლასკარეშ ჰასეშარს ხეთხელიე. სოფელს მკწა ქა

ხეკმენივხ ი მინე-მინე ჰასეწარს აწჰივხ. ჰასეიშ, ჯვინელ ირიე ა შაბე, ქა დარ ხესდენივ. ლედგარ აერვ ლასე, ჰედ აგრეეას მოდმა ირდივ, ეჩა მქაფდ ქაშ ესლგრდ, მოდეი გეზალ.

ჰასეწარე ლასელის სახუბ-სახუბეი ლასკარე მანგ ხეშდაბ. ხოჩა 5 ი ხოლა ლიხელი ლასკარაშ შის არდ. ქა კეპნიე სოფელლისგა ი შგურ ი ეახათე ხადხ მეშყდე.

ჰასეწარ ნებოზთე ესლგრდხ ი ლასკარე მანგ ლემარე ხეხელიე. მექდა მეხელის ხეყალხ, ხოშა ირიე ა ხოხერა, ი ლელმერიოთელის- 10 გა, აესვას ლანრულალ ხად, ხირულდ ესლგრდ. ერქანღეე შინდ ჩუ ლისგერე ხეკმენივ. ჯვინელ ჰასეწარს თხუმხენ ასგვრაბ ხოშილ პა-ტიელა. ლეთროშე ი ლეზობშე ლისიპ მასკებშდ ქეინივ. გვიანდ ჰასეწარ ეი იგნალბ, ლერსგვანთე ისპივხ ი ლელმერიანშ ლასკარე-ხენქა ლაღრალშე ესლგრდხ.

154. თერეშობ

15 თერეშობ ხეშხენ ჰასეწარე თერეშიშ ლივდეს. აღბერლისგა ხე-ხელიე მახვიდ, მარე თერეშიშ ლივდე ჩიგარ იმარგ, შომან დე ირიე. აშ ნაგვიდი, ახკუთნიე ერქას, ჰასეიშს ჩი ხასდიკენ, ქ'ე დემ ლან-თენისგე, გულისგა ეჯლანა.

თერეშ ნაქელაშეს ხექამ. ჰასეიშ ლამუარს ნაქელაშეს ხაჰედიე 20 ი ლამუარს თერეშ ხად ლენდე ჩი ზავ. თერეშ ნამშაშე ლასე წეს (ლანთერეშიშე), მოდეი აარაყშე იმარგ, ჰედ ვარჩხილშე. ლამუარ ვოდდე აშედ არდ, თერეშს ქორხენქა ივდა. ჩუ ემის ადღთიე, ნაქ-ელაშე ცხვადიშ აესვანთე ადღუშკიე, თერეშიშ მქდე ეჯი ლასე.

ჰასეიშ მიჩა ნაქელაშეს, ხეცხენიე, ეჯის ხაჰედიე ი ლამუარდი 25 ეჯი ხეგნიე. შომან ჰასეიშ წან ჯიმლანშ მუფსედი მოდმა ლასე, ნაქე-ლაშეს ისგანისხ ხაჰედიე ლამუარლისგა ი თერეშიშ მქდეი ეჯი ლასე ერქანღეე.

155. ლიქნოვანლ ი ვაცობ

ლეგმერდე ლაქნოვალს ლახ ისგა ხებკენიე, სოფელ ისგა ინ- 30 ქურიე. მექნოვანლს შილისგა ლეტურა ხაჰედივხ, ჩუ ლახ დეშ იგქა, ისგა ხესგერიეხ ი, მიჩი ისგა ხაბორგენახ, ეჯეი ჩუ ხოყდანიეხ.

ეშეი ფა მექნოვალა რაგანდს იხნახ. ერქას ერეჩუ მერდა სემანს ასყიეხ: «ქუნარს ესერ ხარგადი» ი ნანდ დემ ხოკადეხ. ლიგენის ი

ქიმი წმ მერვ ლასვ, ეჯარ, მ ლთილ ხადხ, იკახ, მექნო-
ვლს ეჯლბი დემ ხსადინენახ.

ლაქნოვალეი ლიქველეი ხემთქუნხ. ეჩხენ-ამხენ მინე-მინე ლღ-
გარუშ ლაქუნს ხეკვდალხ, მოდეი ამაბუასდშ შვიდბასი ფიშირ
ხეკვდალ: «მექნოვალ ემდარე ზავშს ესერ ისგდინე» ი მექველეს 5
ხსცბრუნეი, ხოჩამ ემგეაშე აცხრინა, მარე მექნოვალს ხამქინდ რა-
გბდ, ჰედ ლესპად რაგდეი, მოდეი ჰედურდ დემ. მიჩეშენ ლახა ე:ხა-
ღმდად ას ხეთხელივ, მუჰენარის ხასდიკენ. ლემდ მესედიშ ირივ
ა სოფლიშ მარემ ლითხელი, ხოჩამდ დს ხებეჯნ: ე ლეთენლიშ
დაგრად ხაყლუნეიხ. 10

ვობაშ მექნოვალ ლემდ მესედს აშეურანა: «ლემშიმხენ ხოჩამდ-
ოღე ვხკამხ, ხოლა კათხ-ტაბაგ აესეს ესერ ახქემა, ეჯი ეჯაბუ-
ასდ ნაგ ესერ ხოლამდ ი საბრალდ სრი. მიჩა ლემდ მესედდ ხო-
ლამდოღე ნომა აღურდუნე». ალი ქირსუფშლს გუთე ხოზივ ი ლღ-
გარიშ ქუნ, მ შვენს წეს ლასვ, ეჯის ქა დემგეანვ ხაკლინა. 15

ეერსი მექნოვალს ხოლა ლიქნოვალ ხად. დაგრას ისგა ხებაკ ი
ჩუ დემ იდგარივ. ამკალიბეი ყარაშ ლიფშეგ ლასვ წეს. ლაქნოვალ
ქორაშ ყარს ნენსგაეი ეი ხოკადეხ ი ეშიაშ ადისგეხ, ყარაშ ლიფ-
შეგ ეჯნარ ხოშიონხ. ამკალიბ მექნოვალ სურუ ნაცოდდ ხებეჯნხ:
«ქეინ ესერ ეჯლა დემ ხოზი ქა» ი ქა კეჰნივ სოფელლისგა. ას 20
ხოჯრივ, მარე ხოფშირა, მეჰერ ეჯლბ, ლაქთარდ ადისგე.

მექნოვალს ლახა ქეინ ქა ხოზივ, ლღგარს თერარს ი ჰილარს
ჩუ ხონქურახ ი ტებდიეი ქაქშახხ, ეჯეი ქა იქახხ კეცხაშთე. აშის
ხოშა ლალ ლესველ მარე ი ზურალ იჩმულ. აშ ქორაშ ი ისგა-
ხიშ ნათი-ნათსავ ლეზერალ კილივ ი ლედვემარ იტენტურალ. 25

ჯაცა ქა კეჰნივ შიშდ ი სოფელ ლიქედს იბნა ლტენტურათე.
ტეტიშ მერყინე მავ ანღარდ, ზურალ ირივ ა ლვაქნარე. ლვაქნარ
ფაყვარს ყორეი იკადეხ ქა ი ყორლისგა ტეტიშ ლარყინოშე ან-
ღარდხ, ახებარ ლლქალშე კედნივხ. სოფლიშ დარ სედნივ ჩუ უტენ-
ტურალ. ამეი ლასვ წეს შიშდ ნაქნოვალუნღე. 30

ლღდგარს ტეტიშ ურყინად დარ ცვირა. მეზგა მუგერიდ ლახა
მარ იოგან, მოლალა გარ დარ ფეშნივ, ჩუ ეჯლბი მავ ჩუ იგეანა
მანკეიშ ლდელ, ეჩქანღე დემის ანჯდენივ ეჰე. მეზგა ლიქედ აეს-
ვამშ მოდე ხოცხონ, ეჯის გულ ჯიდახ, ერე ლაქად დემეგ ხად.
მოლა ნანხრევეურ ჩუ დემ ადტენტურისგე, ეჯის მეზგე მენდროვდ 35
ხეკემენივ ი, შომამ მიჩ ესწეხივ, გამს ხატხა.

ხემა ლვაქნარ, ეჯეი ახებარი მოლა გარ ხანს იტენტურახხ, მახე
მეკედს ქა ხოქხენივ, ზურალ ლეზერალს ხეჩიდივ ი ლვაქნარე ლედ-

ემწარს. ამეი, ხემ' ეჯეი ლაქადმე, ქორ ეი იგერშლიე. უშხერე, ლსგდის შიშდ დარ ტეხნიე ქა. ლდგარს მიჩა წეს ხეკვად ი სოფელს ჩიეშე ლემარჯვი ხად მეზგად.

ლაგვანაშ ლარშენ შიშდ ხესყიე ი მოში-მოქიშხ ლასე სპკირო. 5 ენთე ლიქვისე მერხალდს გარ ხეკვად. ვობაშ თხუმ ამთე ხაქრა-ეიე: მარ ლექერარე ლსკეთის ხეგნიე ი მარ შარაყართე ესმარალ. ქორლისგა ლისიპანალ მეხერე გეშ ლასე. ლექერარ ლახ ლიგეკს იბნახ, ქორს კიცრე ლიშდებ ი ღირიშ ლინყე (ლირბი). იბნიე.

10 ლდგარიშ ფედილს ფაყეს დარ იგამ, აშ ლაიდ სურუ ლალმგ-ნადე ირიე.

მეთმი მეხერე შიშდ ლთმის ხადხ. კეშარს ქა ისპახ, ფათერს. ჩუ ისერახ ი ეშეი ფა ჩაფლარსი დემის იდისგეხ. მეთმიანშ ლასგერა. ლალსგერა ლექეა ლასე. ლასგერაეი იგენუდხ, ილქალხ ი იკილალხ. 15 ყორქა ლახ ქა გედნიეხ, ქორაშ აზეს ლლქალშე ხექამხ ი ხეგვანახ. ლდგარიშ ნარდეს.

156. ლდგარიშ ნაწვანუნ

მეზგა ლახა დაგრა ხექრეიე, კირობ ნთისი ქა ხედიე: მეხ-ვიბ ირიე ა იშგენ, დაგრობეი, მშ ლთილ ხერიე, მეზგა შის ხ- 20 დისგე ლდგარიშ ლამუშგვანითელისგა: მარ ნამშას ხოწვანიე, მარ შარაყეს, მოდეი შარაყეს ი ნამშას ქერდშ. ა მარეთე ლთილ დემეგ. ხერიე, ეჯი ვარჩილს კიდა.

ნაწვანუნ ნაბშე ლასე წეს ი მანათიშ ხენსგემ ნამშ (ფუთიშ. ლეთ ხენსგა) ლახ ირიე, საბრალ მეზგახენქა ბიზდ ხებჟენხ. იოშა 25 ისგანიშ სამ ნანათიშ ნამშას, მოდეი ეჩა შარაყეს ხოწვანიე. ნაწვანუნს გუხაჰდეიხ. მუწვანიდ მეზგა ეჩხავი ლეწვანი ხად, კირობ აადიე, ეჭქას. ალი წეს ლასე ი ნაწვანუნს ისგა დარ იცერა. ნაწვანუნ ნამშ კეცენ ი კულ ხედვ ირიეხ, მოდეი მერმე ნამშარი ეი. იმარგბ. აშე დრეექა სოფელდ აშ ახქეიქ ქა ლდგარიშ ნაწვანუნ: 30 ჰედურდ სოფელ კიდა ი სერ მეზგა გარჯ დემეგ ხად ლდგარიშ ლაგვანაშ ლიჩემ.

157. ტტაშ დირობ

ლაგვანა სგებნე ლეთ მეზგე ტტაშ დირობს იჩმულ. ამ ლეთ-სოფელ კვამეი ნეცინ, უსპა კეცენმ დირარს ანყა: არა, მეშდ, ეშდ-

აორი ა ხოფშირაუდ, მეზგემ გეშ ლასე. ტტაშ დიარაქ კიცს ჩეას-
ფაღრივხ, ჰედ სგიმშე იბურდივხ ი უსპად ანყახ, ჰედი ხნჩინახ
ისგაშხენ: გარღვიშ, ლებიას, კაკს, გიბბაშს ი ამკალიბს. აშ კეცენ
მაგვარ წყილიან ირივ, ეჯი მეზგემ შის არდ. სოფელთე ხოლამ
ეჯღაი დარ ჯიდა. დიარცახან საუქმ ნაყუნი ხემთქუნხ, იმამ დე 5
ირივ. ნაყუნიშ ლიჯდე მაკათშე ლასე. მენაყ დიარს აერვ დემ ჯიდა,
ეჯის ფექ ოხლენად ქა ლმგენად.

ტტაშ დიარ მიჩა მკდა ტაბაგშე ოხლენად. ბარჯეი ხაგან, ეჯ-
ეი ანღარდ ლდგართელისგა. ეჩეჩუ ბარჯხენჩე ჩუ ხგემუნახ ი ტა-
ბაგს ჩი კუბს ხაგამხ განხენ ლეეა. ტაბგიშ მკდე იმზურ: «ამკალიბ 10
ტაბაგ სერუნღვე მეზგა მკაბი ესეროლ ხარ!» მიჩი ხემზურ: «ამ-
კალიბ ჰირობ მიჩა ქორს ნემეგ ესეროლ ახდენა!» ტაბგარს ხემ' ეჯ-
ეი ხექმენივხ გარ. სოფლიშ დიარ მგ ისგა ლახ ჰედნივ, ლასკდ.
დემეგ ლასე ი დირარს უნხვართე ხაქმერახ.

ტტაშ დიარს მგ ისგა ჯიდა, ეჩქას მასარდ მუბეირ ლასე სერ. 15
ლდგარს მთმი კუბაშ მესგერე მგ ისგა ხასკურდ, ტაბგარეი ნე-
ცინ ლეტეროლ ხოყარხ, ლდგარიშ კირვენ ეი ხატენად. დირიშ
ლირბი ქა მული ემოშ ირივ, მოღეი მეგრა დირიშ ლინყეა ეი იქე-
ცახ ი, ტტაშ დირობაშე ნეცინს ემის ანაყისგევი ქემად, მოღეი,
სერთანი მკცხიარობ ლახ მოღე ლასე, ლემასგე ჩუ დიგაა. 20

ვოდღე ლიფანაღდ, ლეტეროლ ლახა ეი მესყე მოღმა ხადხ, ეჩ-
ქას ხეშდაბხ ი სოფლიშ ისგა ლინქურაღდ ეჩამარახ. მეტედ მარე
უყლად, მგ დემისშალ ჰედნივ, მარე მეზგე ლაყულათე იოთვრივ
ი ეჩქას ხოშოლუბ ანღარდ. მგ ისგა მეტდე ლასე, ეჩქას ჯვინაღდ
პაპს ხანახ ი ჩუ ხაჯგარუნახ. 25

ლდგარიშ ლათანას ხეგნივხ, ეჩქას მეკვმდე ლეტერილარს აპვ-
დლივხ. ლაჯგრი-ლაფანაეი სისოდ ხესყივ, მგ კარ ლგან, ჩი მი-
ჩა-მიჩა მუტვერ ლეტერე ხოყდინან ი თხვიმ ჩუ ლექვერ ხად. აშე
ჰალაგდ ამეი სემან ლასე. ეჩქანღვე სოფლიშ ხოშამთე აერვ ირივ,
ეჯი ლიშენდების იბნა: «იმგე' ესერ ზეთშე უჩბადეს ი ბამბაშე შდუ- 30
ადეს, ლაქუნ ესერ ეჩეჩოღვ ხარ, ქორდ ი მიჩა სოფელდ ხოჩ'
ესეროღვ ჰიშხ ხოცვირა!»

მუშენდებიშე ეი ნაბინუნღვე მგ მიჩა-მიჩეშეი ხოშენდებივ ი
ლშენდობარს რაგდივ, ლეზვარლ მიჩეშხენ ი ლელევენარ მიჩეშხენ,
ეჩქად .ი ეჩქად ლეტერილარი ყარვხ ლაქაოთე. ნამჯიჩეს აარ ლემას- 35
გთეი აკვანა, აარ ლშვლარიშე ქანდარარს ხალწივ, ეი ტენადხ
ეჯეი. მგ ხემზურ მეზგა: «სერუნღვე ჰირობ მკაბი ესეროლ ხარ!»

ჟი ნაშენდობუნდვე ლასგეროლს ადაწყახ. კლთხი რაგანდს. მგ
ინთალალ: ზურალ ი ლეაქმარე, ხოშა ი სოხერა მგ ისგერივ: ლეზ-
ვარლ აშეთე ი ლეღვემარ მერნათე. ქორ გეში ლასე ვობანუნ, მარე
ჩუ ეჯღნი მგ ჩუ სკდღდ. ეჩინე მოსპა აეხვარ დირარს კვიდოლარ-
5 თე იკადეხ.

დირიშ მდღისგალა ლდღისგალის ხექამხ. მარემ ქუნეი მარე დი-
ვარს სოდისგეხ ი ეჩეი ლერლილ ხასდ. ხათარე, ეჩქას ეშვი მერეა-
ლე ხოშამთე ხოჩა ამბავს იგდა ჩიმი ლესმინად. ლდღვარს ხოშანდ-
ბივ ი ჳორა, ეჩქანღვე მგ იბნა ლიზებს ი ლითრეს.

158. ლაგვანა

ლაგვანა ხოშაი წეს ლასე, ნენსგაშ ი ხოხერაი. ხოხერა ლაგვა-
ნა, ლახა გვიდამ ლაგვანა ქა ქეხნივ ი ლდღვარს ლაშდღვიეი მოლა
უსპა დივარშე ი ლეთროშ ხაქმინახ, ემარ ხოშხოხნ. ნენსგაშ ლაგ-
ვანააქდ ვოშთხე ი ვოხუშდ კვიდოლ (=მარი თუთ ი ხენსგა), მუშდ
15 ი ეშდმარი თუთთეეი კეცენ ლახ შის ხელენივხ, ქა მარად ხეშეუნხ.
ხოშა ლაგვანას არა კვიდოლხენეი ეშდმარე კვიდოლთეეი კეცენ
ხეკვად.

ლექვარხენ თექვარ ლიჯელს იბნახ, ეჩქას ქორს დირიშ ლირბის ქა
დემის ხაქვცახ ლეშდ. სოფლიშ მახვარ უქვად ანღვრდხ. ჯარ ი ეჯკ-
20 ლიბ ქორს მდ დემეგ ლგან, ეჯის ჩიგვაშე ჳიდახ. მარ ლცხრილის ხეგ-
ნივხ, მარ ძეღვარე ლგანას. ძეღვარ ეჩ ტეხნივხ, ჳიცვარს ჟი იბურ-
დივხ. ჳიციშ ლაზმის ქა ხაქვცახ ი ეჩქად ი ეჩქად ზექ-მეხრიშ მემარე
მიჩას ხეშდაბ. ამენე კა ლასე ლეკარე ი მკარე ლვაქვარ ეჩთ' ესღვრდხ,
ლახა სოფელლისგა ეჯკალიბ ხოშა კა დას ხოგან ეჩქადიშ ნაკარე-
25 მღქერის ი მვარბის მჯარაყა ქა დემის ხექვცენივხ. ვარჩხლიშ
გეშ, ქორხენ ირივ ა ქმშაენ, ლაგას ხეგნივ, ეჩქას შიშდ მჯარაყა
ქა იბრევივხ ი, სოფელს მდ ქა ხაკლივ, ეჯი ლეთრე ქმე სოფლარ-
ხენ ხეკვეს ოხნიდენხ.

მჯარაყის ხოლა მარაყს დარ ხაჰდივ. ლაგვანაშაქ მშ მოშ
30 ხოჩა მარაყს ი ხოშა ლაზმიშე ლაჰენა, ქა მუჰედის ეჯი ხოცხონ.
ღვე სოფელ ხემზერ ი კალუნ მანვანისი იგდახ ეჯკალიბ ხოჩა მარაყ-
ლა. ხოლამლა ამკალიბს დარ რაგდივ ი სოფლიშ ხოლა რაგანდდ
ჩი ხაყლუნივ. მჯარაყა მარაყს იმგვანდ კარქისგეხ, ეჩხავ ესღვრდხ
მდ ქეშხეშე ი მდ ლასგეროლშე. მეზგა ჰმარიდ დემის ხეტხენივხ ისგა,
ლბიდ ჟამე ჳევთე, მოღვი ლექვა ზანთე ლეზი ხერივხ ჳე.

159. ქუნემ ლიტზე

ჯგინალდ ლახა აერვჷ ქორს ი სოფელს ქამავ იდგჷრივ: ლანგ-ზარს, ლახხარეი კოჯს, მოდეი ბოგს შუღღნიუ, ჰედ ჟჷპ, მოდეი ნღღირ, მეგემ, ბჷჩ ი ეჯკალიბ ადვჷშიე, მიჩა ქირსუღწელს ქეინ ქორთე ხად ლეტზე. ქუნემ მტზე მაროლ ქა ხოთრონხ სოფელლისგა ი, 'შომ' ერქას, ქუნემ ლტხათე ეჯჷარლისგა ეშვი ხოჩილთე აერვჷ ირიე, ეჯის ინქრინახ.

ქუნემ მტხა ჩანგ ჰედ ჰინირ ესღვანდ ი მამილ ესყად. ლღღ-გჷრიშ ნადვჷმიყ ქუნემ მტჷე ჩანგს აშმა, ლოცს რაგდეი ლუნუნუს ი ქართვილს ჩუ ლუფურთინა, იზელალ ე ნადვჷმიშ ჰგრევეს ი 10 „ნაქნოვალს ხეთიელიე“. აშე ჰალბგდ ამეი*სიპუდ, ერქანღეე, ლალ-თოღეე ლოხმათრან, ეჯჷი ჩუ იგნიე ი ლაჩქოვალს ხად. ტოტჷრს ჟ'აკჩა ი ჩუ იტხა, ქუნ ხეჯკრალ: «მიჩა ლწწრინათ' ესერ ონჯღდ ი ქორთე ლიტხოღე იშგედ». აშხენს ამეი ლალკოვალ ი ლატჷ-რალ ხად, ერქანღეე ქუნემ ბტზე ჟი ხოქჷენიე ეჩეჩუ. მამილ ლახ 15 კალთჷდ ზოქონან, ჩანგ შის ხუღვანდ, მოდეი მამილს ლერთან შიეშე იყღწნიე, ერქას ჩანგ აშ ხორკენ, ლერსგვან შიეშე ეჯჷი აწნა ი ლოცრე მუნწვარს რაგდეი.

«ქუნ ლღღ ხაყლუნი ესერ», ეჯლა ლჷიდ აშგარ ლეღჷ ირიე ეჰე, ქუნემ მტზე აბურშვიმიშ ქიპს ავთხენა ჟიქაქა ი «ქეინ ერქექ' 20 ესერ ღგრი, ოღო ლღღემ ჩურჩხუნდ ხაყლუნი ესერ». ბოგს ლახა იმეგ ხედივხ, «ქეინ ამსოღღწშ ნწხელალქა ლიზის დემ ესერ იშგ-ღეე», ეჯლა ბოგარს აშხენ ი მერმახენ იჩქოვალ, ჩანგს აშმა ი მუნ-წვარე ლტქეისგს ქა ლტმარე ლასე. ბოგქა აბურშვიმიშ ქიპსი ფიშ-ვღახ, აშხენ მერმათე ქა მეჰელიდ: «აბურშვიმიშ ქიპქა ქეინ 25 ქ'ესერ ხემინღე».

ქუნემ მტხა ლახა ხეჰვღალხ: — იმნოშე ესერ ჰედნი გუდ, ქეინ ანღრი, ეჯის?—ეჯი ხოცღდეი: — მამილ ესერ ქუნ აშ ხოსგდი ი ქუნემ ლატახეი კჯრკნი ესერ.

ქუნემ უტიხად ქორს ქამავ ნადგარეს ლეგემიშ სკჷმს დემის ხო-გამხ: «ამსოღღწშ ლადვჷმიყ ქეინ ურინგერეშდ ლწდეღ ლელი ესერ ი ერქანღეე ჩე ესერ თეფნი».

160. ლღღგჷრიშ სკჷმ

მახე ლღღგჷრიშ სკჷმს მიჩა ლემდ მესღდ მჷგ ამარა. მუჷღვირხენ ი ლინთელისგა ადღაგრიე, ეჩა სკჷმს თანფჷშ დემღღიშ ამარახ ი

თანაფუნდვე ნაცაცეს ლიმრიე ლბდეღ ხომარახ. თანაფხენ ლიმრიედ ქა ლიქხე ეი ხემარგხ ი, აესეწს გვი ოხჰერნა, ლიმრიესხენ თანათთე ქიხა.

ლდეგარიშ სკამს კონჩხბარეიშმალ ამარახ, ზურალს ზურალამ 5 შვიმეი ი ლეაქმარა—ლეაქმარიმ. ბეფშიშ სკამსი ე'ამარახ, ლაგვანას ემოშ ადნისგე ი ლიფანეს, მოდეი ლბიდ ბეღერ ლახა ირიე, ეჩა სკამზღდს ღემ ხამარუნახ. ლემარე სკამ ქობღვანდხ მიჩა ლემარე ლდეგარიშ საფლმთექა. ეა ლბდეღ სოფელ ლდეგარუს ეჯღმა ხოფანა ი ნაფანუნ ოხღვანდ ჩი.

10 თანფშ ი ლიმრიეშ ლბდლარს ლდეგარიეშ უფანად ღბრ ფიშ-ვედა ი, ჯვინელ ლდეგარ ირიე ა მსხე, მზგ ლეფანე ლასე. ლიმრიე ლბდლიშ ლეფანად მეთხერა ლბთხვართე ესღერდხ. აერხი ნაგზი, მოდეი ხოშა ხეზნიე, ეჩქას ხენჯრენიეხ უშხვარ ი ჯეღიათე ლგრდახ: ლბქეცურიი ლალეშური ბღგიბართე. იმ ჩეადგბარიეხ, ეჯის ჩი მეგ- 15 ვიდ ითბლიეხ ი, ეშვი ნბთხვარშ თხუმენქა, მოკბარქს მერმემ ნახონ-სორ ნბთი მოღმა ხეჰვედიე. ამეი ანღერდხ ქორთე ი, ხოჩა ფოყ ლახა ხადხ, სოფლიშ ლესმინად თოფბარს აქვანახ ი «კირაღლე»ს ყღახ.

ლბთხვართე თანფერი ამეი ესღერდხ. სერთხი მეზგა სკამ ხად ლე- 20 მარე. ეჩქას გუნ ხოცბონ ლაჯგარიეი ნბთხვარშ (ღვაშშ, კვიტრშ, ჰედ ჰერსკენიშ) თხვიმი ხედიე, ი სკამდ მღწირველი ნბპვრ ხებმიე, ეჯი.

161. კენჩხ

კონჩხბარს სგებინჩუ კენჩხ ლემბარ წეს ი მიჩა ლდეგარს მეზგე 25 ეჯის ხაქმინენა. კენჩხ სურუეშ ხოშა ლემბარ კონჩხბარიშ ნანსგიღვინ ი, აერხი ლენღენ მეზგოღ ე ღე, მზგ ღემ ხბგკოვანა.

ლდეგარიშ კენჩხაქღ მეგრა ვეთხმბლს ლემზიჰვინელიხ, ჯანე ხოშა ლალბლ, აშე გარ ღერი ფიშირს. ვოშა ღე ირიეხ ლეზჰენი ჯანბარ, ეჯმარე ლესგიშ ქიპს აარვდ ლუმქევიცენელიხ ი ეჯეი ლეზჯაბენე- 30 ლიხ ეი. ე ლესგიშ ქიპიშ ნბქევიცს ქა ხბქმინენახ ი მეზგემ ქუნეი ეჯის ხბღისგუნახ. ეშვი ფა ეჯისი რაგდიეხ: კენჩხ მბრემ ქუნეი ესერ ლემბარ ლეღისგბლი.

162. კონჩხბარ

ლაგვანა ლბდეღ აერვზ ჰაყბბარს ჩუ იკეენიე ი საფლმთელისგა ისგბსკენა, ე ლდეგარს კონჩხბარს ეჯი ხეჩმუღ. ლაჩჩურა ლასეხ ჯიმი-

ლამ მუკუნჩხი, ახე — ქაშევმ მუკუნჩხი, დინაგეზალ — დიემ ი მუემ მუკუნჩხი, ვიდილ — მიჩა ვილამ.

კონჩხარს ნანკი იჩმუდხ ი უშხეარ ლატყუბალზეი. ნანკდ მუკუნჩხი ჯი გარ ხეხელივ სოფელს ი, კონჩხარს მშ ხეკედენივ, ეჯის ჯი გარ ჭიდა. ეჯლამ ხოშა ლალალ უშხეარ ხეტყუბივხ ი კონჩხარს ლატყუბალზე იჩმუდხ. უშხეარე მეტყუბალ აერვ ლასეხ, მინე-მინე კეშხეი ჭიდახ: ლენყა, ლზჰას, თაშე ი ქა ლერლილაქთექა ჩიგვაშე. ამეი ხადხ ლეკდე ლეთრეი.

კონჩხარს ლადელ მეზგე სოფლიშ მეხელი ლასე. დიარ ლენყე ქა მენაყ ხად, დირიშ ნაზიმ ეშეი ლასე. მარემ ქუნეი მარე ანყაი, ამ-ეი ერე მახელღვე მარე აშეი ქერდშე ჩუ იზბუდ.

ლეკუნჩხი ზურალ ირივ ი ზურალშე ნახზხ ხადხ ლესყი, მოდეი ლეაქმარემ, შომამ კონჩხარს ლეაქმარა ხეჩმუდხ.

ლუდგარისშ ნახზხაქდ უშე ლახა სსყივხ, მახა მიტყამ ნაქციცს ჩეაქერგავივხ: თერე ნახზხ, ნეკქარე, ნეფენამ, პილრე ი ნეკამ 15 ნახზილარს ჩი თეთნაეი მეშხა ქიპშე ეი ხაქერგავივხ. ეჩქანღვე ეჯ-კალიბ ფაუს ჯვარდ სსყივხ, ეჯის ეიბავ მასარქა ი იშგნავი, პინტშე ირივ ა ლერქვარე ლაქენიშე, ქაგორშლახ მარემ თხუმშალ ი ტან-შალ. თხუმქა უშედ ე ლეკერგავა ხაქენივხ ი ისგა ხშხბივხ. ტან, ლერაქე ხაქვამხ, ზურალს — ზურალშეს ი ლეაქმარა — ლეაქმარემს. 20 ლეაქმარემ ნახზხს მავ ლეაქმარემ ხაქედ ი ხასდ: თხუმეი — მახე ფაყე, ტან — კახ ი ეოსარ, ნენსგაქა — ლარტყი ი ხანჯარ; ამეი ზურალშე ნახზხს: თხუმეი — აბურშეიმიშ ლეკენი, ტან — ტანემ ლერექე: იკვა, ეიბავეი ი იშგენ, ლეზერალ განზ მშ ირივ, ჯინჯილ, ჩაბრანტ ი ეჯკალიბ მავ ისგა ხენყან. 25

კონჩხართე სოფლიშ მავ ანღერდ უყლად, ხოშა ირივ ა ხოხე-რა, ლიკედ აესვას ხენდეივ, ლემდ დარ იგნივ. ქამე სოფლართე ლადელს ქა კვიპახ, მარე ლნიდ უქარდ ი ხოჩა ლუნთვიორურ ლი-კედ ეშემერ ხამქინდხშალ.

ლასგვროლს კონჩხარეიშ სსყივხ. ფიშირ მარე ლახ ინზერივ, 30 დაბქ' სსყივხ, მოდეი ავე-ავამლისგა. ჩუ მესგვრა მიჩა დიარ, ლელე, ლერლილ ი თაშ — მავთან ხოკდენივ. დიარს დირიშ მდღისგა-ლა ხოდისგალივხ ჩი, ლადე — ნელღვა ი თაშე ი ლერლილს მინე-მინეშეი მდღისგალი ახქიმუდხ. კონჩხარხენ სოფელ ლავაფს ქვისგე, კვამეი ხოლგაფივხ, ვოშა აბკუთნოენივ ავს დიარ ი იშგენ, ქა გვარდ 35 ირივ, ეჩა ლავაფთექა.

იშგენ ლავანაეიშშალ ხემტქუნხ მავთან.

163. მეგრე დიპრ

მეგრა დიპრს ლედგარს ხონყაბ. კვიდრ აგრეპ ხად, კეშს ქა ის-
 3ა. ნარე ლმიდ ჩუ დემ აკუნჩხივ ი ლედგრა ლერაქე დემ იქვამ.
 ელი მეგრა დიპრს ხონყა. ამკალიბ სხუთენივ, ეჯი ზურალხენიშ
 5 ნათი-ნათსე ლასე გიგეშ გეზლირ, ნიბაშინ დინა გიგათელისგა,
 ნესპაჟი არდბ მუაენ, ეჯაშ.

მეგრე დირიშ მენყე მუკუნჩხის ხეტყუბივ. დიპრს, კონჩხარს იმ-
 გეპ იჩმუდბ, ჯიბ ეჩეჩუ ამარა. ლენყე კეცენ მიჩა ქორხენ ობლენდ-
 ეჩქანლვე ლსკეთის კონჩირიშ მუჩემ ხეშდაბ ი ჯი ხომარჯვივ მეგ-
 10 რე დიპრ ლედგარს ეჯშელდ ხენყივ, ვოშა ლინყე სხუთენივ, ეჯ-
 შელდ ნათი ოთსედნივ. დირიშ ნაზიმს აშეშალ გეპრიშს იჩმუდბ.
 კვანკვალ ლაგვანშ დიპრცელ ჩუ ლასე, საფუპრიშ ი ხოჩამდ ჩუ
 ლუნდბუნე ლანყა-ლპკიჟი. მეგრე დიპრს კონჩხრიშცახან სკერმე.
 ადისგეხ, ლაჯგრიჟი ირივ ა აშ ლაფანაჟი.

15 მეგრე დიპრ კონჩხრიშ დიპრდ ლეშგიმ ხოქამხ. ხოშა ლალლ
 აგრეპ მენყე ლასე, მდისგალიდ ეჯი ხექამ. დიპრ მერმა ხაცუდ
 კვიდოლშე ი ჯი ადისგელივ გარ. მეგრე დიპრ კვამს ხექამ. კვამშ
 ლეგეფ აესგეს ხად ქა მეკდე, მეგრა დიპრს ეჯის ხოდისგეხ, კვამ-
 ჟი აშე დიპრს.

20 მეგრე დირიშ მენყა პარაყ ი იშგენ, ტაბაჟი მშ წეს ლასე. ეჯი
 მოდნაგემ სხუთენივ. მეგრე დიპრ აშე გარ ხადღნ ლედგარხენ, მა-
 რე აშე ქორაშ ლახ ირივხ ლავდილა ი ეჯკალიბ, ეჯაშ აშე დიპრს
 ოთნყისგეხ, ეჯი ჟი იპარგ. აშ ე ლატყუბალ დიპრ ხომილშალ
 ლახ ირივ, ეჯი ხახეჩუნხ.

25 კონჩხრიშ ლაჩომს, აშე დრეველვე, ხოშა ლალლ მან კაბყაჩ.
 ეჩეჯ-ამეგ აგრეპ ადჩონჯდ ათხეხის, ეჯი ჯვინელს ამგარ ხაჯოდ;
 მარე ეჯლმე იჩმუდბ.

ლახმულ

164. სწაშარ

სწაშილარ ნაკლათხან ი ნასრულან მემკედარდ ხოხვილდ-
 30 ლენარხ. აშე გვიძორთეჟი როქე ფიშირ ხეკარჩხივ ლაცხეტათე.
 მინე ხოხვრა კაპდილარშე ი ეჩხენქა როქე იყულახ: «აა, ჩუქაქა
 განთე როქე აჩანდხ, აშხლარ როქე ნემეგ ხოვეხეხ!»

სწაშობლისგა სწაშილარ ლახვს ქარიდ ბოჯგერს როქე ხაბდინეხ
 ი ეჩექა როქე იპარალხ ლადრალ-ლაშეპარალშე. ამ დრევეჟი ლახა
 აგრეჯალე მარე ათთხანის, მან როქე გერკდიშენ ხეკეპდის ი აშეჟი

როქვე ხობნებ ლიქრეკის: „ბოგს ჯიცხაა კოჯს, ბოგს ჯიცხაა კოჯს?“ ამ ქმევეოშე ბაეს ქა როქვე ხოკედხ მარა: ჰედ როქვი ბოგს აკვანეხ, მოდეი კოჯს.

ჩვბე ლახმულ

165. ლიჯელტარ

კულიაქ მსტყ მნკვი ქა ლეშყედი ლი. ხოჩა ეჯი, ლახა მარვ ლეთ ლნდეღ .ლჯტოელისგა ხებქვი, ხოლა წიდ ი ნერღედ მნ ხეყენი, ეჯი მნგ ქა ხერჯენი ი ეჩქანღვე ხოჩა ლეშყედი ლი. ხოჩა წყილი-ანდ ქა ლეშყედს მჯე ხოდისგხ ი ჩვბეყვეხ. ეჩქანღვე სერ ჩვბძღნებ ხოჩამდ. მებძღნად მნგ იმბრგ, ეჩა 'ბედშე ხოხვრა დინიღბარს იშ- 10 დებ ი ეჯმბრ ლბიდ ხოჩამდ პბინწყეღიხ ი მოღვე თეს ხესსგი, ეჯკალიბ კვირკვიღდს დემ ხნცვრებ ხოღემ ჰბრჯკღ.

ჩუ ლბძღღნე მსტყს სერ ჩუ ლიბტყენე გარ ხაკუ. მპტყენე, ჰელტრიმ ხეხლი, ეჯი ლი. გიმ ქა ლჯეღღვაქა ირი ა ტეღაღჟეი ი ეჯკალიბ ლჟტარაჟეი, წყილიმნ მოღვე ირი, მოღაღვაშე გრშიხ ი ლემტყენა მსტყს ეჩეი პღისგხ. მპტყენე ლესგხენღისგა ხესგვრი, შიღისგა ლაბტყენბრ ხულვე, ეჯი ფხულაპულ ლეთ მეგრე, ჰემდშალ მენკვე ლი ი, ტკჰ მოღმა ლი, ეჯეი ლბბრ ხბბ. ა ლაბტყენბრს ზურალ ლერთან შივშე ნენსგაქა ხაბურგა, მატყვე ისგა ხბგნე, ეჯეი ლბბრს ქოხბიდ ნენსგაქა ლერსგვან შივშე ი ეჯშელღუნ ისგა ხბფ- 20 შვღდე. ლბბრ მატყვე ხოვხენი, მიჩეშთე ისგა იშღვე .ი ნეწვიღს, ეჯკალიბ ხოლა მეგრე მნ ხეჩიღდი, ეჯის ქა ითში. კვირკვეს ქაკვანე ი, სურუ ნეწვიღ მნ ირი, ეჯის ლბბრ მოღა-მოღაჟეი იჩონთე, პმის დრევენ ი დრევენ შის ხპქმინებ ი ლბბრს ქა ხბღრებ, ლაბტყენბრს მავინ ესერ ხარ, ეჯღა. 25

ჩუ ლპტყენა მსტყს ჩუ ლიღთი ხაკუ ლნფთირშე, ეახურ დემ ზღთეხ. მეღთი ხექმენი ძგიდხენღისგა ი ჩვბთეი, ქულბ-ქულბჟეი ე'სსყეი ი ეჩქანღვე სერ ლიღთე გარ ხაკუ.

ლჯღეთ ქიპს, ჩუ ლენჩრე ლახ მოღმა ხარხ, ჩერიბრხენქა ქა ითეღიხ, მოღვეი ჩუ ლენჩრა მახად ხექმენიხ ი მარვ ფას აშე ფად ტი- 30 ხეხ, ლენჩრე ეჩქას ლი (კულიაქიშ ჩუ ლინჩრე ხოშა ბბლს ეიბავ ხმთქვახ ჯვინალღენღირ). თოდბრს ჰპკფბრდ ზსყიხ ი ეჯმბრს ქაშყეღიხ ი ეჩქანღვე ეი იხინქლბვიხ. ეი ნხბინქღაღს ქა ფიშვღებ ი ეჩქანღვე სერ ე'ალბბბიხ. ხოშა კულიაქ ლბბბრი ხოშა ლიხ შელღდ ი ნასრულღან.

166. ლიჯიშ

ლჯიშ ლნდელ ლჯშარიშ მესგერა ლჯშარ ჟი ლუეღვინე ხარ, ლიჯიშ მნ ხარ, ეჯი ლელჯემარ-ლნცხნირქა ქა ლუცუე ხარ, ეჯენქა სდუგვდ ხარ ჟი მესყე. ლელჯემარ ი ლნცხნირ ჟი ხორკახ, ჟიფშინ-
 5 ჩუ თაჟულნარ ლიხ მეფშედე, ეჯმარდ ი ჩუქა აჯარ ლჯ, ეათელის-
 გა ხომწვინა. მეჯიშ უღვახენ სკამ ხოგ ი ისგა ხასგურ. ლეჯიშიშ ლათხმ ქიბ მანგ უღვას ხაჯანგა ისგა. ლელჯემარარს სნტვალარ ხნბხ ჩუბავ. ეჯმარქა, მეჯიშ აერვ ლი, ეჯის ქქშნარ ხოგ ქა. მარქეს მასგლ ქა ლმსგლე ისგა ხოზ ი სერ ლიჯიშ ანბინისგ, ეჯი გარ
 10 ხაკუ.

ლჯშარიშ მესგერე სნტვალს აშე ქქშხ ექსეთილე ი აშე ლელ-
 ჯემარქა ლუცუე ქიბ მანგ ჩუბავ ხედწყი. ექას მეჯიშ ჰალყ ქიპარ-
 ქა ლერსგვან შივშე მარქეს ქავზე ი შასლიშ ქიპს განჟი ისგაი ხმ-
 გვე, მერმა ქქშხშე მერმა სნტვალს ხოჯვირი ჩუ ი მანკეიშ ქქშიშე
 15 ლელჯემარს ჟი ფიშედე. მერმე ქქშიშე ჟი ნთილვეი მერმე ლელ-
 ჯემარ ხეცვდი ჩუ ი ლათხა ქიპარი ყარშალ იგნის მერმად. მეჯიშ მარქეს ლემდ ხნტხე ი ქიპს განს მერმათე ქისიგ, ექას დაფარს
 ხოისგ შინარს ი მიჩეშთე იყერ, ლჯიშ ქიპარ უშხვარ ესერ ლნხ-
 სკებნის, ეჯლა. ამეი იბნე ი ქა ხაქყრენი ეჩქანლეე ლიჯიშს, ლჯ-
 20 შარს მესგერე აერვ ლი, ეჯი. ქქშნარს ხნსდ ი ხნსდ ხოცადუნე,
 ექა მარქეს ხაჯალუნე ეშ ი აშ, ეჯშელდუნ დაფარს ისგა იყერ ურინ
 ლეთ. ალი მანგ ხოჩამდ ჟი ლუმსურე ხარ, ისგა ლოსყა ი თერრე
 ლიღვქინეი დემეგ ხაკუ, ნჯიშე ხემ' ეჯჟი იცხემ. მემსგლი ლახ ისგა
 ხასგურ ი აორი ლეთ მარქე ეჯლნი ხულვე, ქა ნაჰარეს ქაკვანე ი
 25 მიჩ ჟი გეშის ხოცვდიხ. შომშ უღვშ ლაქენიცვლ ხარ ლჯიშ, ლჯ-
 შარს მესგერე ქა იქენი ი ეჯცვლს ქიპს სნტვედხე ქა სდუგვენქა.
 ეშვი ისგა ხედწყი ხოჩამდ, ეჩქანლეე მეჯიშ ქა ლთმარე ხაშდბა ი ქა
 ლიქხ ხოხვრა ხმთქვა, ეჯგვარს ხეჰივლ.

167. ლიკულინე

30 ქა ნჯიშუნლეე კულის ე'ატყუბეხ, განარ ლექვა ე'შხბიხ ლასას-
 დაშალ, ეჯის ჩელტეი ჩვანდისგხ ი ათვიარ, ფხულა ხეჟვი, ეჯ
 ლჯშე ჩვარეხ ხოჩამდ. მუკულინე ჰავარ ლი, ეჯჟი აკულინე. ში-
 ლისგა ფაუ ხულვე, სკელარ ჟი ლხლიწე ხარ ი კული ქქშნარ ჩუქა
 ხოზ, იხელალ ი აბირგვი კულის, მნ აშე ქქშხშე მერმა ქქშხ იქენი
 35 ი მნ მერმა. ქაშალ ლახ ხოფხენი, ქქშნარშე ისგა ხობიდ ი აბირ-
 გვი, მნ ლთიხალ ხარ. კული ჩუშალ ლაა იწვარი, ლჯშე მახად აე-

რებს ჩუ. საპენ ე დე ლზბტკაღბიხ, ტებდი ლჯტთე ლახ ხეჩოხ, მო-
დელი კულის ემის ლახტემნებ, ლაკულინათე, ნჯიშვიშ უშხეარ ლა-
ყართე ხოჩა ხარ. ხოჩა მუკულინე აშვ ლაღდელ ლახ გუჯშე აკული-
ნე, აერვეშდიამედ კითხს ჩვაკულინე. ეშვი ეი ნაბინე ეა ლაღდელ
ეჯღაზი ჩუ ლეკულინე ლი, მერმა ლაღდელთე დემის აკვანებ. ლახა 5
ლაღდელ დემ ხარხ, ლეთს იწევენანბ, მოღეი ლეე, ლაღდელშე ლახ დემ
აპიესგბ, ლეთშე ხმთქეახ ლიკულინე, მგ ჩუ იყენალ, ეჩქას.

ჩუ ლუკულინა კულის ქაშეყდიეხ ი საპნიშ პერს ისგა ხაჯკრაბ,
ეჯეი ე'აგვრიზიხ მესქიად. აშვ ლეთ ამეი ლუგვრიზა ჩეაღდისგებ ი
მერმა ლაღდელ ჩუ ხოწბინახ აარვ ფად მოლა კლთხიხენჩუ. ჩუქა 10
აორი გან უშაეარ ხეშხბზენ, ეჩექა მოლევემ გეაში ზესდ, კული ჩუ
ესერ ანგუთხნი, ეჯღა, ოდო ლაკულინაეი, სერთხი ხოჩამდ ლახ
აკულინახ, უშხეარ ხოეხენიე ი სურუს იკედა კითხლისგა.

კულის ლაფკეას აორი ლეთ ლაღდელ ქა ხერაგეი. ეჩქანღეე ჩუ
იკადებ, საპნიშ პერს ხაბუხენახ, ხოჩ' ესერ ქანქალ ანჯღენი, ეჯღა. 15
კულიაშ ჩუ ლიღდიი ხემთქუნხ ჰედ ღაწრანშე ი ჯერაბშე, ჰელი
ტყვალშე. ლღაღ კული მემხე ყვანცალ ი სურუენე ხოჩა ლეს-
გდი ლასვ. კულიაშ მთხელი მარე მუქღეირხენ იშ კონან.

168. სგვირ

სგვირ გეარდ ქანაშ ლასვ. ხოჩა სგვირაქდ დადალ ქანს გარ 20
იჩმუღბ. ქაჯღიეხ, ქასანახ ი ეჯეი ალთახ ჩუ. სგვირიშ ქიპს ჩვაჯაბხ
ი ეჩქანღეე, იმეი კულის, ეჯეი ქაჯიშეხ ლაჯაშარქა. სგვირიშ ლიჯიშ
კულიაშ ლიჯიშშალ გარჯ დემეგ ლასვ. ქიპ მეგქე ხად, ეჩა ბედშე
ჩუ სურუ მერხალღუნ ე დე იმეგ აქეცეაიე, მოღეი ჰედღურდ დემის.

სგვირ ჩუ ლეყფენე ლასვ, ოდო ეჯნურ ფჯრიდ სედნიე ი ლეჯ- 25
მარიდ დემეგ ხეყად, ლაყფენა ეჯკალიბ ხომა მუქეიხ ბაჩარეი ხადხ.
მეყფენა შილისგა ხოჩა გეარში წიროლ ხულვანდ ი სგვირ ბაჩეი
ეი ლუჰურყულენე ხოსდ, ეჯნარ ეიე ჩუ ხოგან. ლეყფენე სგვირ ნ-
ეირ ლასვ. ხოჩონ, ტებდი ლჯტშე ირიე მეეირ, ეჯი. დრეენიღრეენ
ლახა საპენშე იშყედღუნიეხ, ეჯი ლათთენითე ლანიდ ხოჩა ხად. 30

მეყფენე ქა ლეტმარე აყფენა, მესიპანე ისგა ხაგან, ეჯი ხოსიპა-
ნა ი ხოჩა მარჯედ ხოდისგვ. აშვ ლახა ხეფშენიე ლაყფენას, მერნე
ხეცაღიე. ლიყფენეს ეჯკალიბ ლისგერეშარქა ხოდრაბ. სვიფარლისგა
ლაყფენა ბაჩარ ქა ხოთრონხ, ეჯაშარ სერ ქა დემის იპრიეხ. სოფ-
ლიშ სგვირს ჩი ეჯაშარეი აყფენახ ი ლიყფენეს მახელეაეარ აშ იცა- 35
ღუნალხ.

სგვირს ჯვინალდ სურუ ლგენ ხნდენა: ზურალს ი ღვაემარა, ხოშამ ი ხოხერამ — ჩი სგვირიშ ლერქვარ ხქემენა.

- სგვირს ლაყვარშ ლერქვარდ ემოშ ე ხოშამ ივმარივხ. სგვირიშ ლერშარს ოსყივხ, შართქელარს ი ეჯკალიბს. ლინთვ მკციხ ხემთქუნ.
- 5 სგვირს, მარე ზავლბდელ გრილ ლასე. ლერშ-ლერექეს ქამავ სგვირიშ ძაძროლსი ოსყივხ ი ნაწშარე ლაშყვიდი ხადხ. სგვირს მეთხელი-ვობშ ხეყად. ათხეშ თაერობუნღე სგვირს ქათყაჩ მშგ.

169. ლიღვბური

ღებ შინარი ლი ი ტყარი.

- 10 ქამლიზალს ლობარს ლიფთხენე ხაკუხ, ჩუ ლეკრე ლიხ, მინე ნამუნ ი ნამშავ ჩუქა ვშშა ხნახვირ ხოხხ, პლი ქა ლეშდბუნე ლი, ხოლა ზეშხე ფარ ქა ლექვე ლი ი, სარაჯ ლახ ხელი, ეჯი ქა ლექელ ლი.

- ხოჩა ქამლიზალ ლახ ხარხ, ლიშგრინეს ხენკი იბნეხ. მკცი ლახ.
- 15 ლი — გვიანდ. კაც მწისყი ლახ ეი ლზბნე ხარხ, ეჩქას ეზერ შგერობ ლი. ნშგერეს ბეპთელისგა ლზგნედ.

კალუნ მერმემ ლალობხენქა სწჯიხიშ მერარ ხაშდენიხ მერმემ ლალობს ი იშიალხ. სწჯიხიშ მერარ ცხაპ-ცხაპულდეი ხეგნიხ ლენწირს ი შიშდ ხოქვეცეხ ცხაპს.

- 20 სარაჯს კალუნ მანზავ ხეჩდა. მანზავს ფოყ ხოთრა. ჩი ზავ. მოღმა ლიზ წეს. შგერიხენქ' ესერ ახლევხ.

სარაჯ, თვი ი შარბთ გუნ მშშედ ხარ ამსოლდს ი ჯარღვთ ეჯღნი ჩაეე ხასგვრეხ მარა.

ჩვბბე ლახბულ

ბადმოცემანი

170. მიე ო დომდულ

ჯვინელ დრევეი მიე ო დომდულ ჯიმილ-დაჩვირ ლემარხ. აშე-
ჟი მინე დის ხოქვა: ხედვჳ ესერ ხოშა დოსდ ანგენიხ, ეჯი ესერ
ლდეღელშე მეზეღელ ირი, ო ხედვჳ გვიანდ — ლეთშვიშ.

5

დომდულ ბუმბლარ ლეჯა ოლყეინ ო ბგეიდ ათ'ვ'უენენა, მიე ცა-
გარეი ოლყეინ ო ურჰად ოლგენ. დომდულს ახეცხუნა, ეჩქას სერ
ისგლდეღ ლემარხ ო მჯე ლზეღალს ეი მეფშე ხარენა. ეჩქას მჯედ
პლი (დაჩვირ) ოთგენახ ო დომდულ ლეთშე მეზეღალდ ომსედ ივა-
ლდეღლიშდ.

10

ლალხორალ

171. თამარ დედფალ ო თათრისშ ჯარ

თამარ შენე ლახვარეი ლემარდ ლაქემიბარე ლაშნავის. უნენიად
თვირქეიშ ჯარ ახშუდა. მიჩ ლაშგარ მოლე ვარ ნაჟენა ო აშე ზურ-
ყვამთელისგა ათჩედა. ქმშხენ თვირქეიშ ჯარ ახციება ო ხაღლინა: 15
შომა ესერ ოდშდენიხ ლეზებ. მურყვამლიაგა ლაშნავიქად ნაწიდე
ქეიშე ლემდენ ძაძროლშე. ომქედ თამარ ო ისგლდეღლიშ მჯელისგა
მურყვმანშ თხუმხენჩუ ჩუ ლჯულ ქეიშე ოხვშიდენა. ეჯგვარ ოლგენ
პისეიშ ბურღვან, ერე თურქევარს ესკორახ: «აღაშარს ესერ ეჯზ
ქეცენე ფექ ხაღენახ, ერე ჯარანშ ლალფარდ ესერ დემეგ ადტკალ- 20
ბახ ო ფაქემ ბინტვ ოთგენახ. ალგარს ესერ დეი ლეზებ ხაშთხოლ-
ნახ ო დეი მაყავ ხაღდოლნახ» ო ლემდ ოთოტვახ. თამარ ახღეჰა
მიჩა ლაშგარშე ო ხოლა ლიპანტალ ოხესყა უჯგერილ ამხვარდ. მარე
ეჩქანდვე შიშდ როქე ატან ქართთე ო ვობანშ ლაქემი ათსედა უშნა-
ვად. ბაბა ხირბშილს აშ ხოწვა ეშვი მიჩა (=თამარიშ) ნაბინე ლაქე- 25
მი — ისგა ლეთ ხარენა ლეყეჩ ლაჰილას.

წირმინდ

172. დვარე ლიპრისდალ

ლემყე მეზგად მოდე ჯიხალა ო ზურალ ესღენა ლექერს ო დვა-
ჟარდ მოდე ლოხგეავა. ზურალ ლექერს ისგა ხაწგერენა ო, ნა ლიყე- 30
ნალს ლჯლედ, ეჯ დრევექა დვ ლახგენა ყორს.

—ხოჩ' ესეროვ ლეთ ხარ ხოჩა ზურალს!

7 'შმის ათყაენივ ლალ, მარე დვე ყორხენ პრი ი მშ ჩემნეს. დვე გულ ახვედ', ერე ზურალს ათყაენივ. იმლა დემ ოხვედნივ: ჰარპკდ ზი: დვე გულდეცარ.

5 —იმდ ესერ ხაყულნი? ჯი ესერი ზურალ ლი ი ჯი ესერი. გეზალ ესერ ხარ ლეპრისდი ი ეჩა ლპრისდალთ' ესერ პისგ. მიჩ ესერ ნემნარ ესერ ხაყულნი, გეზლშუ ესერ მპრისდი ხარ.

— ლექერიშ ესერ გონპბ (|| გუნპბ) ხარ,—ზურალდ ესეცად.

— ეჯლ' ესერ ნომოვ ხარ.

10 ოლი ლექერიშ ყორქა ქანვად, ეჩქას დვედ მიჩა ლერსგენ ქიშხ აცვირ ლეშდ.

ათხე ისგა ლპჯერნე ი ჟიბ, იმგვალე კოჯ ხარ, ეთელისგა ლპჯერნე ა ზურალ. შინე ლარდა ეჩელისგა ლემარ. თხუმ პაპ ხო-
15 ევლხ ი ონბინეხ დვებარდ ლივედ ი ქპნგერშლან შინე ლარდა დ-
ვარშე.

შინე წესეი ლიპრისდულ ჩვაჩვინიხ ი კოტოშე ხოგხ მოლეგეშ
ლელვ ისგა ი შინე კა-კერპქა ეშეი სემი დირილდ ლახდებ.

დვე ზურალს ჩუ ლუშგურანე ხარ ა მულქერი ზურალ, ერე 'ეეჯ-
გვარ ესერ მ'ახპარეახ, ამგვარ მ'ახპარეახ, ნომაგეშოვ იკვდუნე
20 ლვარჩინენქა.

ათხე შარპყს ჯორეხ, იმზირხ ი — ლეპრისდი ი მპრისდი უშხ-
ვარ ესეროვ ლახნეჩენახ! — შმის გარ იმზირხ ი თან-ნათსპეს დემ
ხანდინეხ.

ათხე ესხრიხ ი: «ჩიდ ესერ ევრდ მშ ხოცხა?» ა მულქერი ზურალს
25 ლპხედვიხ ი: «მიჩ ესერ, აშლვე, ზურალ ესერ მარე ლიხ ი ჩიდ
ესერ ლვარჩინილ ხოცხა».

ოლი ქა ლახემხ. ა დვე ზურალ ისგად ლოხვერივ ი ლექერიშყდ
ესეგენე.

— ა, მიჩა სეინპ, ათხოვ ვდსგიდივ ლექერთელისგა!

30 ვდსგიდივხ ამთელისგა ი შიროლ დემეგ ხოწვახ ჟი ი ფექ ყარს.
ხაბიკ ჟი ი: — ჟა, ფუე 'სერ ფექ ლექერლისგა!

— ათხე ლეეოვ აჩად ქორთე, ჟანარ, ჯორი ლესეს, ა სემი უღვა,
ლექე'ოვ ანვიდხ ი ჯინემ კიბდენოვ ქ'ანმარე ქორს, ლვარჩინ-ეჯი-
სოვ ესენახ ჩუქა. ოლის იმაჯახოვ. ქორშარ ჩოვ ადშგურანე, ერე
35 ნომაგეშოვ ლპქადხ, იკადვსოვ ი პისგეხ, ეეჯენქა. ოლი ესერ ჩოვ
ვდგიკ მგ. ლუხალენქა უხლა ნაროვ ანფიშედხ ლექერთ', ოდო
უხლას ესერ მოლე ხექვი ი ხოლ' ესერ ლიხ.

ლეე' აჩად ზურალ ი სემი უღვა ჯანარ ანვიღენებ ი ლექვა ი
 ვლჯარს ლემბაჟედ ოხვანდ, მარე ჩუ ლუშგურანე ლიხ ი იმ' რეკი-
 ნახ, მინე ხოლა ხეკედენიება? მარე ესნერი ბეთშ ახლექახ ლეშგიმ-
 ხენლისგა. სემი ლეეა ლეე ხარენახ ი ლექერს ნაბირე დემეგდ ხა-
 რენა. ამეი ა ბეთშ ახლექახ ი შიარ ხოყირა უშხივარდ ი: «ფექ ესერ 5
 ქანჩუ ანლორი, ფექ!» შულ გარ ესერ ათლანა ი შიროლ ესერ ქ'ახშ-
 ყიბენახ ი ფექ ისგესჩემა (|| ისგესთქეშა).

ეჯ შეზგა ასბუდახ ლალ ესერ ი, ეი ესერ ხაბდენახ, ეჩქას ყვისგ
 ესერ ათლანა მოლაგვაშე ი ყარაშ ზეგჯრეი ესერ ოხსკინა, ხემა მუ-
 ხირ მუტვარ, ამეი. ხემ' ესერ ნამპარ ნუტვარ, ამეი ესერ ელმან- 10
 ელმან ი მან კოჯაენქა ალი (= ლვარჩინ) ოიქიდახ, ეჯ კოჯს ესერ
 ლახდევა ისგა.

სერ ეჯგვიშ ხონა მანგ ისგვა სგებინ ი ხოლა მანგ მექაბიოვ ჯარ.

ჩეპე ლახმულ

173. მელხამლი ბევა

1

ბევა მიჩა დის ჯი გარ ხარდენა ი მერჩილს ისგა ხაბორგონა,
 ეჯთექა მექდე ლალმანჰია ლემარ. აშე ლადელ ლქმათე ოლმარელი
 ი მიჩა დის ლეზებ ლემარე ლოპოდა. ბევა ბოგთეჩუ ჩომჩედ ი ჰა-
 ლანენეი მოლაგვაშე ბოქვა: «ბევა, ხანიდ ესერ ი ლეზებოლვ ხამნე». 20
 ბევას მიჩა ლევიზ ჩოთკვარა ბოგაშ ხუნჩუ ი ჯი ეა ლადელ მტ-
 მად ლემქემნელი, ნებოზს მიჩა დიკახან ქა მოდმა ლოხკევიშა.

მერმა ლადელ ელმანაშდ ლუღვიზდ ი ნაფუხახენეი ასხმადალ: «ბე-
 ვა, ხანიდ ესერ ი ლეზებოლვ ხამნე». ბევას ჩვად ოთკვარა მიჩა ლე-
 ვიზ ი ჯი ჰამუნლვე ნებოზდ მტმადლ ლემქემნელი. მიჩა დის ქა 25
 მოდედლ ლახქეშა.

მესმა ლადელ ამეიად ასხმა ი მესჰე დიარ ჩვად ოთკვარა, ეჩქას
 ლცხენეი ე მოლაგვაშე ბოქვა:— ბევა, ლახ ესერ მიჩა ნაპერვ ჩოთ-
 მაქდა, ჯინემოლვი ხაპერ, მ' ესერ ხეცაენი, ეჯის ესერ ხეჩო.

ბევას ესეცადა ეიქა:— ლახ ესერ ამგვარ ეჯრს ხემედალ, მექე-
 რიშ ი ქეინლგგენემ ნინოლვ ასთონე! 30

— ბევა, სურუ ესერ ბოპრა, დეშ ესერ ასრულე ეჯის ი ეჩა მუ-
 ქაფდ იშგენოლვ იქერ.

— იშგენ ესერ მოდმაგეშ ხაკუ ი ჩვესერი ამჯალი,— ქა ლამდე-
 დე ბევადა.

— აჲლვე, ხობალდ ესეროლვ მეპერიშ ი ქვინლმგენემ ნინ, მარე ქ'ესერ ემეგ ლაჲჲუშეს მიჩა ნაქედ, ეჯ ლაღლიშ ესერ მედგაროლვ ლი.

ამეი ჰერი ჩომქეც ი ბევაი ომჩედ ლაქმათე.

5 ისგლადლიშ ვონაქა ბევა ჩოლყვინ ლარალისგა ჯაბე ი დეცს ხმაქვირნა ჟიბავ. დეც ლეჲა ჯორი ნეშხე მეპერ ოლმაზხ ი ლეშგმეს ხოქვა სგებნედ: — დია, ემე, ამსოლდ ესერ ივეჲე ლარალისგა, ჩვესერ ღერი ასწვამ, თერარს ესერ ქა ხოკედ ი ერქად ჯი ჩოლვ ესვლეღი.

— ნომოლვ აჩანდ, დინშ თერაჯონ, ოდო ამსოლდ ესერ მანბგარ ლი ი ჩვესერ ემეგ ადგომინე, მ'ესერ ხეშდენი.

ბევას ქა ხესმი ა ქერარე რაგად ი, შომან ლეშგმე ჩვანხყვალ, ერქას ჯინემ თერარ უშხვარეი ესთხიფ. ქერდ ჩვენწულინე ი ბევეშ ქვშანრმიყ ესაგან, ლაჲსუნჯავე ი მევეჲე ლახთირ, ერქას ჯადვ ლეჲა ლეჲ' ესაგან თერართე. ბევედ ისგა ხანხეჲე ი ჩვადირმ.

15 — დია, ამსოლდს ესერ ჩოთხორმა, ლანხადოლვ მოლოვშე! — ლანხშემ ქერ მიჩა დის ჩვიფუშენეი.

— ქ'ესერ მოდე ხოქვაჲა, ერე ამსოლდ ესერ მანბგარ ლი, ათხე ადანიდ ამსოლდდ ესერ ედე ადმადლი, მიჩ ესერ მანშედ მან ხობცა, — ესვტიხ მიჩა დიდ ა ღერმ ქერს ჟიფუშენჩუ.

20 ბევედ ქათიშვდ ი ქერ ლაქერალშე აჩანდ მიჩა დიეშთე: «მიჩ'ესერ მადილოლვ ხარ ამსოლდს!».

2

ბევა ქომეკეჲ სოფელლისგა ხოჩამშე. ხოშა ი ხობვრა მანგ მუჲეჲამი ხარენა. ხოშამ გეზალშალ ხანბჲენა ჩი, ცალ მანგ მუხეზბაშალ ხანბურგენა ი ჯიანი ხოჩამ გარ ხანჩმუნა ჩი.

აშე დრევეი ბევა ლანხვართე ომჩედ ი ღვაშანშე ჯეგს ათთხანენა. ბევა ისგანხი ათჲესგა ღვაშარს, გუ ხაჲედუნა, ეჯჩქა ჰანეჯ დემეგ ოთჰანეჲა. ქა უბანჲინა ღვაშარ მინე ნანბეი ლემარდხ ი კოჯრე სოტარხენჩუ ევანარ ხანშეპინალან ლაცადუნოშე. ეშვი ევენ
30 ლახშემა მერმა: «ხოგდი ესერ მაჲა, აფსათანშე ჯეგ ლეშიდბუნად არი, ეჯის. ჟიქა, მინე უშხვარ ნენსგა სალაზს, დანშდე ესერ ხალიჩ ი მ'ესერ ხეჩენი, ჟი ლანხდის, ერქას აცლარე ესერ».

ევენ ევენს ხემშერალ, ალი ბევას აშ ხესმი, მარე ლანთილ დემთე ხარ. სანგეჲე კოჯართელისგა სანცრავ დემბენ ლი ი დეი დანშდეს
35 ხოგდი ქა. თეფს ადქვანე ი ღვაშრე ხოლა ლიფურთინანლდ ხაყვლუნი ი ლატეთე ლაყარეი დანშდეს ხედის ჯარკთეჲეი. ჩვარი ამეი ბევა ი აშუნდეჲე ღვაშარი ანგანხ, აშე ფად ლანძგარალეხ, მერმა

ფად ლმარეწვალეხ ი ამეი ლშინდბუნად ე'ათაგანხ სალაზეი. დამდელ თხუმ მუკელ მაშენ ღვაშ ე'აფიშოდ ი ეჩა მექემს ქა ლახშ-
დორ. ამის გვი ახემხ ღეშვიმ მექმად ი ლატეს ათშელხ მინე-მინეშეი.
დამდელ ი ღვაშ აშედ ანშყადხ ქკრფარჩუ. ჩუქა დამდელ ე'ანჯგან ი
ბევა შმეჩუ სრი, ამიშ ქვინ იყირ, აღმურღენინე, ათქათე ი ლატეთ' 5
აჩნდ.

ბევა ე'აჩნდ ღვაშთეი ი მაქერშე ხიარ ლიგენი პდბინე, ე'ათ-
ფორცხან სოტარეი, ღეჭარ ე'ანთხე ი ჩვანტიდ ღვაშთეჩუ. შმეჩუ
ღვაშ ქადტუმურე ი ლელვარ ისგაღმაჯე ლასდგომ ფოქთელისგა.
ჩვარი ბაზი შმეჩუ ი მუბერაშდ ჯორი ცხემარარ ანჯადხ. მეთხერა. 10
შლავარ კარი ლიხ ი ქა მოდმა ხოთხვარახ. ბევშ ღვაშს ლახა იე-
წადხ, ოხემეზრეხ მეთხვარიშ წესეი: «ფათვიშ შელდლ ესეროღვ
ათგენენა!» მეთხერას შხ ხოხალხ, ღვაშ ბევშ ნადგარვ მოდმა ლი,
ეჯი ი ბევაი ქა იმ ლახკეშნიე, თეფ დეჩეგ ხოცვრა ეჯის.

ჩვარის ბაზი ი ხარხ რავად. ბევა ითიშლ, ცხემარარ დემ პდზე- 15
ლლისგხ, ეჯის ხაყელუნი, ღვაშაშ ჯეგს ესერ ნემეგ ათთხანენეხ.
ხოშილ ლი მუცხმარი, ამის ოხოგან: «მოდმ' ესერ ირია, ა ღვაშს
ჩვადღთაღლისგხ სამდ ი იხნის ესერ ქორთე, მეკხაშ ღვაშ სამ მარა
გვამიდ ესერ აქთი».

ქოხჯად ლალმგანა მუცხმარი ი მაქვამ ხაქე: — მ' ესერ ლეზელშლს 20
დემის ხეჩო.

ბევა ი მიჩა ათხნეგარ მერმა ლადელ ანღრდხ ლთხვარახენ, ეჯ-
ეი ე ღვაშაშ ჯეგ ხვანაგ ლეეა ქა ლქაჰად ესღრდ მუქემ ლირკლ-
ქა. მუკამარი ლალმპჩიად თეჩარ ქა ლახცვირ, ლიღე ქახპირე,
მარე ხოშემ ნაქე დემ ანეომე ი, ვოდდე ღვაშარ ისგა ლახთვაფხ, 25
ხოსგდიე ლგანახენქა. შუეკლაყვალს ცხემარარ მინე ფოყთ' აჩნდხ
ი ბევა ქორთ' ანჯად. სოფელს შხ წეს ხად, ეჯი ბევასი ეი ლე-
თალი ხად ნთხვრა სოფელდ, მარე თეფიშ მუბემ ღვაგმარე დარ
ესხვიდ ქორს ი სერ ლელვ კვამეი ადღჯღრე.

ბევა მიჩა დის ლახკედვიე: — სოფლიშ ღვაქმარე მ' ესერ ომდენ? 30
მიჩა დიდ ქოხუმბავე: — სოფელ ესერ საღშგართე ომჩედ უსურ-
შანთე ი ამბვე ესერ ოთცვირახ: «ბეე'ოღვ ნომ' ანჯად, ქორსოღვ
არდ ი, მ' ესერ მინს ხერიხ ნალშგარვ, ეჯი ესერ ხარ ბაც».

შლი ბევად პდსისტკე ი მიჩა დის ხაქე: — ჯ' ესერი ღარი ი ლე-
ვიზოღვ ოხმარე! 35

მიჩა დიდ სემი ქუთ ოხვნაყე, შლავარ შედთ' ესდე, ეი ლანიცე ი
აჩნდ. ხეღლიშთექა ქანჯად ი შმეჩუ შუეკქა ჰერწემ აყვრა ხოშა:
— ბევა, ხაიდ ესერ ი ლეზებოღვ ხამნე! — ი ჰერწემდ ვიშე ჩვადკარე.

ბევად ეშვი ქუთ ე'ანკიდ ი ჩვესვდე. ჯი ანლრი ეი თავრპრთევი ი
 5 ამეჩუ შუკვლისგა ხოზა ჰერწემდ აყვრე. ანენმი ჩვადკარე ვიშკ ი
 ხაქე: — ბევა, ხაილ ესერ ი ლეზებოლვ ხამნე! — ბევად მერმე დიპრ.
 ამის ესვდე. ანლრი ი ლაშხარაშხენლისგა ისგა ლაშპალი მურჰვიშთე,
 5 ამეჩუ ჰერწემდ აყვრე შუკვა ი ამნემი ხაქე: — ბევა, ხაილ ესერ,
 — ბევად მესმე ქუთ ე'ანკიდ ი ა ჰერწემს ესვდე. ჯი ლეზურ ასაღ.

ანლრი ბევა ტვიბ ლეჟა ი ლაშხემ წიფრა ჩუქა. წიფრაჟი კვინჩ.
 ლახაგან ი მერმა კვინჩს ხაქე: — ლახმღლ ლაშგარ ესერ ანლრი ტვიბს
 ი ეჯზ ესერ ქვინღღმგენე ახყა, ერე ვიმ ესერ ქუთნი, მარე ეშვი
 10 ესერ მკლი მესტულ ოთცივრახ დერაჟი, ეჯნარ ესერ, მ' ახყახ, ეჯი
 ჯეგ მაგ დემ ხაჯეშ. ეჯის ლედ' ესერ ხოზ ჯადვლისგა.

ბევა ე'ანგან ი ესხრი, ამჟი, ხოზა ტვიბ დემ ისკდუნე, ეჯი ჯეგ,
 ახყახ მიჩა სოფლარს.

— ბევა, მიჩ ესერ მა ხაქედენა ამელეჟა? მიჩა ნთი მინს ესერ
 15 ახყახ ი აშ ესერ, ხათშუნეხ.

ბევად მაჯვამ ხაქე ი ლაშქედვი: — ათსედახ ესერ მამა ლემდ?

სოფლარდ ქოხუძბავეხ: — ხოჩ' ესერ შვიდობდ ახყახ მაგ ი ეშვი
 ესერ მკლი მესტულ ათსედახ ხანსარჟი, მარე ეჯის ლეჯდად ესერ
 დემეგ ხაყა.

20 ბევად ესეკად: — მაღვე, ეჯის ესერ ჯი ქიდე ი სერ ნთიოლვ,
 ნომ' ესეგენეხ.

ალი სოფლარდ ლაცვდ გარ ესეედნეხ, მარე, ბევა ლახა მიჩას
 ხაგან, თანახმათე ოხვანდ: — მაღვე ეზერ ესერ, ანალოლვ ე მესტავთე.
 ეჯიოლვი მიჩ ხად ი ნთი ესერ ეჯლმა ბაც ხარ.

25 ბევაშ ხოჩა ლიზგე ქაკეპა ჩითე. ე მესტეშ ფხოტლან მალენაშ.
 ლედე ლემარ ი ქორლისგა ხოჩერება აშ ხოჰრჯნ. მეტედ მარე უქ-
 ვიცდ ანაზივ ი ქა ბერა ისგა ქემად ხესპივ. ბევა ქანდიჟან ი სო-
 ფელს აშე შიეი ხახდენ, მეხვ ლანავ ხად, ეჯი.

აშე ლადელ მიჩა მეხვ წირვთე ესეკერივ ი ჩავედ ხოსგურდ, ჯი
 30 თხუმ ხოჟოდ ი ჩავე სანელ ლეშვიმ ხექამ.

— დია, ჩოლვ ესვდელივ, ოლო ახფეშ' ესერ, — ლახშემ სანელ
 ლეშვიმხენლისგა.

— დიაჯო, ჯი ჰაშთქ' ესერ ლი ი ლანავ ზურალი ეი ხასგურ, მიჩ
 ესერჯდ ახფეშა ექე, არდოლვ ი დემის ესერ ხელენი.

35 ბევას ქათსემდ ალი ი ლიცვ ოთთხარ.

— იმლ' ესერ იცენალ? — ლახქედვი მიჩა მეხვ ჩავეხენჩუ.

ბევა ქა იმ ლახქეშნივ: — დემლ' ესერ, ამჟი ესერ ათთხერა ლიცვ.

ული ზურალდ მოდ' პდჯჯრეე ი ჰაჯს დემ ხაკედ:—ქოლვ ხაკე, ოდო წირვთე დემ ესერ ხენჯრენი,— ი ჩაეხენჩუ ჩუ ლაჯადს ლახად. ლახა დემთე ლათილ ხად, ბევედ ხაკე:— ეზერ ესერ, ალვე, წირვ-ხენ ესერ ანტხენიბ, ეჩქას ესერ ქა ხოცხრი.

ანტახხ წირვხენ ი, ჩაეხენჩუ ჩუნი ანჯად, ზურალდ ლოხბინედლ 5 ბევას:— პა, ქ'ესერ მოდე ხონედაა, ქოლვ ხაკე ათხე, ლიცე იმლა ათხხერა, ეჯი.

— ალვე ეჯლბა ესერ ე დემის ხეჩენი ი ხაკენე, ნანკეი ლაგვან' ოლვ ე'ოხმარე ი ქ'ესერ ხეჩინე.

ლახად ა ზურალ ი, ლაგვანას მა ხეკვად, ალი მგ ე'ანმარე. 10 სერ ლაგვანა მუარ ხეკვეს ათეერის ახხევი ი ბევა ჰამს ქა ხეკვუნი მეპერიშ ი ქვინლუმგენემ რაგადიშ ლეუმდედილს.

ბაზი ჩვადყურახ აშედ ბევა ი მიჩა ახეხ, ჩუ დეხედამ ხევეუნის: ზურალა ეჩა მახადლშ, ერე მუხარ ჰამს უცხრას. უცხრი მიჩა ქაშე-ხენქა, ბევას ლალ ეჯლა, ერე მუხარ ჰამს უკვუენაშ ნუკვე ლი ი 15 ჩუ მედგარ.

ესხრი ლეთ ი ციცე ეჯგვარს იელაშურალ, ერე დანწარებილ ხოკიდ მგ ეი, ხაკიმ ქორს ი ელლი. ალი მანილდ ოთსისტკე ეიუმხენ-ჩუ:— ციცე, გვარდ ბაზი მ'ესერ ხოშა ლერმეთ ახხედა, ლაეყას ესერ იმლა დემ იჩო, იმშ ესერ ელლმაელდლ ხარ, ჩოლვ აქვიც! 20

— პა, ჯი ესერ აგრანი ხოლა თელიშ მამილ, ოდო მუხარ ესერ მინე ხოჩა ბევას მიჩა ახეხ უკვუენას ხაკვუენე ი ბევა ჩე ესერ იდ-გარი, ეჯის ესერ ხეგენი ი ხეელამურალ,— ესეცად ციცედ.

— ეჭა, ბეე' ესერ ჩი ხოჩა მარად ხოთრა, ეჯი დერი მოდ-მაგეშ ესერ ხახლენა. მიჩ ესერ ამელექვა, ა ცხენ ლექვა, ეშდგორი 25 ახეხ ესერ ხოჰარა ი ჰამს ესერ, ლახა ჩვამპრენის ი ჯი ითქილდს ოავთხენე, ხოჩ' ესერ ეჯი ლესეს, მიჩა უქვადლ ნენძგ ლახთულეს. ბევას ესერ ეშვი გარ ზურალ ხორი, ეჯის ესერ დემ აფხედეა? ზურალ ესერ ლახა ამეი ათშეადენა, ჰამს ქოლვ აჩად დოსდ ცხეკ-თე, ლაბორგთე ნეცინ ლესეს, ეჯი ნაკედრესილოლვ ანქაჩა ჯიპრამშ, 30 ქოლვ ადმაე უკვიმა. ზურალ ყორთექა, პდნახოლვ ჩუ ი აშოლვ ატიდ ლაყარა, ერე უკვუენაშ ლიკვუენე დერი ქუნ გარ იკადედეს.

ბევას ალი მგ ქათსემდ ი ხოჩილ გეი ესოსდ. ე'ანგანხ ჰამს ი ზურალ ლახ ისგად ათშეადან, ხაკე:— ეზერ ესერ, ალვე, ასწვამ ესერ ცხეკხენ ისგანტხენი, ეჩქად ჯინემოლვ მანთან ე'ანმარე, ქე- 35 სერ ხეჩინე ჩიგვაჰე.

ცხეკხენ ისგანტახ ი ზურალ მახადლშ იმეგ პრი, უცხრი ათხე, მან გუთ' ოთჩად, ეჯის. ბევედ ამეი ქანტერჩე ყორთექა ქა ლექვისგთე.

ი ამეჩუ ხაფხეკი ისგა, ადნახ ჩუ ი ლოხვბინე ნაკვდრესშე ლიყერ. ხატყცი, ხატყცი ი ზურალ ხეჭრალ:— მადილ ესერ ხერი, ბევა, ლაიდ ჩუ ნომოღ ადგარ ი ივალაღელ ლერშენიდ ესერ დემ ხორ-ნენი დემგავაშე.

3

- 5 აშუნ ბევაღ ანუნდუნე: ხოჩა ლიზგე ხარ ი ვოთარს ესერ იკმარო. ადამე თეთნე ვან ი აჩად ფართე. ამეჩუ ვოთარ ხოჩამდ ესხვიდ ი ბაზი ლითრე-ლიზგე ხარხ მასარდ. ჰამს ბევა სარაგთეჟა ან-ვად ლაბრალთე ი კვინჩარ ლახაგანხ ლაჯეჟი, უშივარ აქანი ოხკიდხ, ერქანლევე აშევემ ხაქე მერმა კვინჩს:—ჯი ესერ ლახმულხენ ანლოი.
- 10 ბევა ესერ ვოთარშერ ქორს იზბი ი ჟორე, მიჩა ქორს ლეთი დეცთე კუნქულ ესერ ხაფშედენა.

ალი ქახსემდ ბევას, გუნევაშარ ისგანტახ ი ლაზთე იმარალ. ალი ვოთარდ ადბაჟე ი დემ ფიშედე:—იმლ'ესერ იპიალ, საჩქვარლა საჩქვარს ესერ ლაჰედნე, — მარე ბევა დემ იჩო:— ლეთი ქორ ესერ ათ-15 შიბენა.

— ბევა, აჰს ესერ ხოქვა ამეჟი ურჰად; მეჯდე დარ ესერ ლი!

— კვინჩს ესერ ხოქვა, — ქაშალ ლახქად ბევას ი აჩად. ქვანაშე ფაფალხენლისგა ხეწად ი მიჩა ქორ ისგანჩუ მეყეჩე ხად.

— ტაბგილ ესერ ოხლახ მოშ ქა? — ლახშემ ბევა ი: — ქესერ ოხლახ.

- 20 ეჯი ლახ ლახტიხხ, ფაყეს ლოხბედ ჟიბაჟე ი რაქე:— დიდამ ესერ-ოღ ათჯედა ჯგვარგ ლახმულაშს, სერ ქორლა დემის ესერ ფეშნი!
- ლახმულ

174. ნაცადე

- ცალერ ეშეი ხოჩა ზურალ ლემარდ. აშეჟი ნალევალუნდე ჩუ 25 შალ ლახწესუნენა, ერქას უნენიად ე'ასცხეჟა, ლოჰოდა გვი ი მიჩა ჩინჩვილ ნანგ'ელიქა ესლენა მოლაგავაშე. ე' ახპერა, ქოხჯუქერა ი ნალეურს ქა ლახბიშდა. ეჯიამე ეი ოხორდა ი ქემშხენ ნაცადეი (ჰენწლისგა ახხეია მიჩა გეზლამ მექაფდ ნაცვირ, ეჯიი). ეჯგვარ ახფასა ნაცადეს ლეჰამშ, ერე დღარს ბარჯშე ეი ლემანსგენელი ი 30 ეი ხაგმუნა: მინდ ესეროვ კიბ მეგჰე ლოხვეგხ ი გვამილაოვ შეზბიყირხ.

მიჩა მუხეზა (ქორამ ნარდეს) ამხვარ ხარდენახ დეცერ ი ჩუ ოდ-დაგრახ. ნაცადეს ჩუ ოდწორა ი ქა მასარდ სემი ეჩხავ ოდდაგრა. ერქანლევე ვობამ მიჩი დემეგ ხახვია: დეცარს ჩუ ოდდარჯახ იმგ-35 ვალე ყარჩათეშ შუქეჟი (ნენსგერ) ი ჩუ ოდდაგრა, მარე თხვიმ ეჯლანი ჩუ ოდწორა: ვოხუმდ ეჩხავ ოდდაგრა ი მემსგვა ჯიპი ჩეოდ-დაგრა სერ.

ზღაპრები

175. თეურა, შიურა ო ქეშხურა

აშე ვდგის პრიხ თეურა (|| თეყვირა), შიურა ო ქეშხურა. თეურად ესწენე რაქე, ქეშხურად ქ'ანირა, შიურად გაჩ ლახქემ, ჩეაზიჰ ო ქადტუმურე. ათხე ლედეს ო ტუფს ილეშგალხ. თეურად რაქე: 5-
«ჰედურ (უნდა: ჰედურად) ესერ მიჩ ესეწენა». ქეშხურად რაქე: «ჰედურ ესერ მიჩ ოხორმა». შიურად რაქე: «ჰედურ ესერ მიჩ ოთზიჰა».

ჰანაშ

176. თხუმემ ლიშედ

რაქე ჩუ ივეა ო შგვიბ ხოვან თხუმჩუ. ქ'ოხპარ: «დეც ესერ 10
შყედნი» ო ადქინე. შუეკს მამილ ლახხვიდ:— იმხავ ესერ ესქინე?

— იმხავ ესერ ო დეც ესერ შყედნი ჩუ ო თხუმ ესერ ხაშიდ.

— ჯი ესეროვი ვდწერნახ!

— ჰა, იმლ' ესერ მოდე.

ესხრიხ, ესხრიხ ო თხერე ლახხვიდ:— იმხავ ესერ ესხრიხ? 15

— იმხავ ესერ ო დეც ესერ შყედნი ჩუ ო თხუმ ესერ ხაშიდხ.

— ჯი ესეროვი ვდწერნახ!

— იმლ' ესერ მოდე, — ო აჩანდხ. ლახხვიდხ დაშდე:— იმხავ ესერ ესხრიხ? — ამისი აჟი ხაქეხ.

ამნემ:— ჯი ესეროვი ვდწერნახ! 20

— იმლ' ესერ მოდე, — ო აჩანდხ შაგ.

აშე ვდგის ქ'ესბურანხ. თხერენ რაქე:— ა მამილ ო რაქე ესერ შა მოხელე ლიხ?— ქ'ახქვიც თხუმარ ო ჩუ ლალემ, კვარდემარ ნარ-ჩეთელისგ' ადკვარ.

ათხე დაშდედ რაქე:— ა თხერ' ესერ შა მოხელე ლი?— დაშდედ 25
ქ'ახქვიც თხვიმ თხერა ო ჩუ ლალემ ო ხოჩა ლირდ' ვდწიდ.

ქაბე ლახხელ

177. აშირა

(ვარიანტი)

ემეგ ვრი ჩინეთიშ ხელწით. იმჩალ ო გეზალ დემეგ ხეთავი. 30
აშე მელთერდ ლოხეთორ:— აჩანდ ესეროვ, ვდხელალეოვ ქეყანოლ, იმგვალე ესერ მაშედს ათდი.

ანგან ტკიცდ ამ (უნდა: ა || ალ) ხელწით ი ესხრი. დემეგ აცვირ უზელალად ქეყანა, დარ აცვირ უქვდალდ, მარე დარდ მანგეშმოშვ ლოხეთირ. გვი ვდკვაშ, ანტიხ ლეშდ ლზხრინე ი უშქდ დანს ხარ-განდი, აქანის აერვან ხოკედ, ქა დემის ხოტხე.

5 ლახხვიდ ჯგვრან:— იმთე ესერ ესხრი, ხონა მარე?— ლახხვიდ-დიე ხელწითეს. ხელწითედ მოდემანგეშ ლახტიხ ი ესხრი მიჩა შუკვს. ჯგვრანდ ლეშგიმხენ ხაკე: — ჰო, ქ'ესეროვ ხოქვან, ლახხვიდნიე ესერ ი, ლახ ესერ მოდე ხოქვა, ლერდოვ ალვე ამეი.

ათსგმდ ვლი ხელწითეს ი გუემ აშ ესრუქენე. ესეკენ ეი, ხანიდ 10 მარქათე ი სგებინხენგდ ლახხვიდ. ლახხვიდევედ:— იმან ესერ გვი ხაკეიშ, ხონა მარე, მ'ესერ ხასკორა?

— ჰე, მიჩა მანხიე ესეროვ ლახხვიდა, ლესკორე ესერ იმეი მოდე ხელენი, იმანლ ესერ ი გეხალ ესერ დემეგ ახთენენა, ხელეშეი ესერ სანხელწითე.

15 ეი ლახვიდ ჯგვრანდ ეშვი ანთრელ ი ქა ლახემ:— ქორთე ესეროვ ადამე, მიჩა აახეოვ ჩუ ხამენე ი, მან ანთავას, ეჯისოვ ამირმ ადეშხ.

აჩად ხელწითე, ჩუ ხამენე ანთრელ მიჩა აახე ი მოლა ხანუნდვე ტკიცდ ჩუ ვდლანავ ვლი. ანთავე ეჯგვარ ბეფშ, ერე ლემბანე ლი, 20 ლეთშე ქითხს იცხემ ი ლანდელშე—კამინს. ჯგვრანდ ჩუ ათშეურანე:— აერევეშდ ზავოვ ვორუნჩუ არდენე, ზურალოვ ნემეგ ხანწენე ი ეჩქას ესერ ეჩა მენწირ დარმოშე ითნი.

ამეი ჩემინ ტკიცდ. ადბარჯენე ხოშა კეთ ი ჩუ ადგენე ამეჩუ ამირმ. აეშდ ლეზანთექა ქა ანჯანდ ი ამირმ ეი ლიფშედეს იპრი, მარე 25 მიჩა მუ დემ ფიშედე: — ჩიქი ესერ ხოხვრა ლი.

— იმან ესერ ხოხვრა ირი! ჩუ ესეროვ ოხვეუზე, ალვე, მიჩა მანბურგა.

ადვეუზე ხელწითედ მანბურგა, ხონა კეშ ხანქემენა. ადბურგან ამირმ ისგა ი ეჯგვარ ადნახ, ერე ლანრს ქა ახევილ ი ლედგარს ისგა ათ- 30 ჩიდნე, კეშ ჩუ ლეძენძურე ხარ, ეჯეი ანფიშედ ეი. მიჩა მუს ათხი-დენ, მარე ეი დემ ფიშედე. მან დერ ხად, ჩუ ადგიქ ადანიდ არა ზავ ი ეშდარა ლეზან ამირმ ეი ანჯანდ ვორუნხენეი. დინას ესერ დემ ხეწდენი, ეჯლა ლახეთე ადვეუზე ანდაეაცახან.

ამე ლანდელ ხეწად ამირმ ქურცბიეიშ გეხალს ი ახლვაქ ქა, მარე 35 დემნოშემოშე ადირმ. ჩუ აცვირ ლახვეარ, ზულვათე ადპიეხ, ამირმ ზულეშე ძგიდლისგა ასანდ. იხელანლ ამეჩუ, ლახემ გვი ი ეშვი მეშხად ლერექე მარე იგვნი. ლახხვიდე:— იმლა ესერ იგვნი ი ჰედ აარ ესერ ლი?

— ჯი ესერ ლი მიქიტარ, ნასიბიშ მუხვბად ლღერ. ხვალმანდ ესერ ათღავენახ ი ჯი ესერ აშე ფიცარს ესგურენა ი ეჯნოშე ამ ქეყანათე ახვეღენენა, ნასიბიშ ი მიჩა აფხნეგრე ესერ მოღვემაგეშ ხოხალ.

— იმთე ესერ ეღმან ხვალმანდშე?— ლახვედიე ამირმ. 5

ათხე ეი ლახვიდ მიქიტარდ ეშვი დინან ხახახ:— ამის ესერ ხთხელინახ ფარუხფარ ხელწიფიშ გვზლამაქდ, ნუხტარიშდ. ხეწად ნახახს ამირმ ი ბაე ქა ოთინდ. ზულვეშ ლიც ესბიდ მიქიტარდ ი ბაე ლახტახ. ამირმდ შიდ ლაირმ ნახახ ი ქორთე ანჯერენე მიქიტარ, მიჩო მუს ხაქე:— ჰედ ესერ ან დინას ვნთხენე ი მოღეი ლირ 10 დეს დემის ხარ.

— ჰე, მიჩა ცოდ ესეროვ ხარ მიჩა ამიშ მეწენა!— მიჩა მუემ ხაქე, მარე იმ ხეჩმუდ გეზალს! ვნმარან ამირმ ი აჩად.

აშე ქეყანას ვობან გაქირებაუნღევე ნასიბს ათასდხ ი მუხვბად ლახლორანხ უშხვარ ამირმ ი ნასიბ. ამსოლდ ოღწესელი, ეჩქანღევე 15 ალავარცულ მალტარ დარ ოღთენელი. ხეთხელის ათხე ამირმიშ-აქედ ამ დინას. აშეუნღევე მარედ აყვალხ: ნასიბ ი მიქიტარ აშეთე აჩადხ, ამირმ — მერმათე. ღერმათ ლახჯრანხ, ერე «შომშე ესერ ეშვი მარცხს ათასდეს, ჰამს ესერ მერმა ლაბრალ ლიც ტოტარეი ზისხდ ესეროვ ესსიპენა». ჩუ ადყაპალხ ი აჩადხ. 20

ამირმ ვღთხანან შუქევი ფარუხფარ ხელწიფს, მიჩა გეზალს ნუხტარს ი მინე ჯარს. ეჯგვარ ლახლატუნა უშხვრე თხვიმ ნუხტარს ი ამირმს, ერე მუხვბად ლახლორანხ უშხვარ ი ნახადადარ ესხრის, ჯარ ი ხელწიფ ლეშდ აცვირხ. ამირმიშ ნინ ნუხტარს გარ ხესმი, იშგან დანს. ესხრის ლამბავალშე. უცეხ ანსკინე ლომდ ი ნუხტარ ისგდ მექე 25 ვცე ესდე შუეკლისგა. ლახშეგვინ დამან ამირმდ, ახლვაქ ლომს, აჩიდ ისგა ი ისგდ მექეცე ესდე, ლეშვიმ ჩუ აშღვიღე ი ლეშდ ანტანხ, იგვანე მიჩა ნამხუბს. ანღრი ხელწიფ ი მიჩა ჯარ ი ამის ესაგანხ, ჩუ ზი ისგდ მექეცე ხელწიფიშ გეზალ, ამირმ ისგა ხაგ ი ზისხ გარ დამან შიდ ხულვე. ხელწიფდ ლიტენტურალ ლახბინე, ამირმ ჩუ 30 ადირმხ ი სგებინჩუ ესეგენეხ.

— გეზალ, იმღა ესერ ოთდაგრა მიჩა გეზალ, ამეჩქა ესერ დარ ხარდენა, მან ესერ ხავდენა ამგვარიშ?

ამირმ ხოცხრი, მამოშე ლთთიალს ხარ, მარე მიჩა ნინ დანს ხესმი. ეი ანბურკვლანეხ ი ლავენიშე ქორთე ატახხ. 35

სამ ლადედ ხოღღის ი დარ ვნთენან სახელწიფღღისგა, ერე ამირმიშ ნენ ჩუ აცხრინე. მეღშთხეა ლადედ სერ ქა მექეცე ხარ: ხეკვეს თხვიმ ეი ახქუტეხ ამირმს.

ათხე იმგვალე ჩხარა ლახეს ეჩხენჩუ ნსსიბ ისგლეთქა ლავჯახენეი-
ოხეცხაპ, ეი ანეცხენე მიქიხტარ: — ჰა, ხოლა ჯი, ეიოვ ანეგან,
ოდო ამირმს ესერ ხოქირ!

— მჲ ესერ ლახისტმა? — ლახქედღე მიქიხტარ.

5 — ზისხიშ ესერ ტობ ლუმგენ, ამხენქა ესერ ლაქანშე ოლმან.
ამირმ ი, მჲ ჩიქას გემ ხოჩამდ ხალენა, ხატყუნახ ესერ შის დავარ.
ი ისგა ესერღდ ლუმქვარნელიხ. ლეე მერმათე ესერ იქან, ხატყციხ.
ესერ ეჩხენ დავარ შის ი ტობთელისგა ესერღდ აკვანეხ.

ეი ვნმარანხ შიშდ ნსსიბ ი მიქიხტარ (|| ნიქიხტარ), ათავანხ.
10 შუკვს ი მერმა ლადელ ისგლადელდ ისგა აჩადხ ფარუხფარიშ ქეყა-
ნათე. ლახეჩხ გვი ი ცადაქეყანა ეი ლუზერ ლი, ნენსგალისგა ლუ-
ბურკვლანე ამირმ ხოზხ ი ფარუხფარ ხექედელ: — გეზალ, ქ'ესეროვ
ხაქე: იმლა ესერ ხოლლატა, მ'ესერ ხაგდენა ლიხვტე?

მოდემავემ მოშე აცხირხ ი სერ ათხე კინჩხ ხეკვეს ე'ახქუცეხ,
15 მარე ეჯგვარიშ ესყვილ ნსსიბდ, ერე გიმდ აშ ადბურძღინე. ამირმდ
ჩუ ათირ ნსსიბიშ ჰერ ი მახიადშე ეჯგვარ ესყვილ, ერე ჯარ გიმს.
ხოვანხ. ხელწიფდ რაქე: — ნომოვ ახქეციხ ჩიქი კინჩხ, ამ ესერ მარა
ხეხლი ნინ, სურუ ესერ ათხიდა ლიწედ.

ამეი ისგა ანჰიე ნსსიბდ. ხეწადხ უშხეარ ი ბაე ქა ოთჩადხ ქერ-
20 დშ. ბაე ლახტახხ, ეჩქას ამირმდ მანგ ქა ოხუმბავე, მანე ლახე,
ეჯი. ნსსიბს მანგ ნინ აშ ხოხალ, მან ჩუ წეს ლი, ოთციხირ ქა ხელ-
წიფს ი ხელწიფს მახიადშე ქემარ ოხვშყად. ადვუხეხ მაროლ ეჯი-
ადღითე ი ტკიცდ ეი ვნთხეხ ლუმდვილვ ლომ. ათხე მანგ ჩუ ად-
ჯარე ხელწიფდ ი ამირმ გეზალდ ლმადერ, მიჩა სახელწიფს ამის.
25 ხომზერი, მარე ამირმდ ვარია რაქე: — ჯი ესერ ვოდდედ ე დინას.
ეი. ვნთხენე, დემევიმეგმოშე ესერ იგნი.

აჩადხ ამირმ ი ნსსიბ ი მიქიხტარ. ხელწიფდ ვობანშე ჯარ ლახემ
ი ლამზერშე ი ლოცშე შუკვს აფიშედ.

ესხრიხ, ესხრიხ. აშუნდვე ადჰიეხ დავრე ქეყანათე. ამეჩუ ამირმდ
30 ლმემე ი ნსსიბ ბაბაყულიშ ჯიჯვიშ ლმთხელითე აჩად. ბაბაყულარ.
მოლეგეშ დავარშალ ხალხ ლმმარხ, მინე ჯიჯეს მერეჲ ისგა ლმ-
ბამ, ქა დარმოშე ლმწენენელი, მარე სურუ ხოლა ლეკარქე ლმმარ.
ნსსიბს ეი ოხეთხა ბაბაყულარ, ახწინა ლმშიალლისგა, ქა ლახიშდა
ჯიჯეს ი შეიდობდ ისგა ომტეხ. ათხიღენხ ი აჩადხ. აშე მინდერ-
35 ლისგა ჩუ ადსადგომხ. ჰამს ვხეცხენხ ეი, მინდერიშ თხუმ დავრე:
ქორ ლგ. ანვად ჩალდწყეთქა ხოშა დანგ ბულუმულუნ, ვნკიდ ქვინ ი
მინდერ ბინტედ ადლაფრე, ლმკიდ ისგავ ქვინ ი ამ (უნდა: ა).
ბინტე მანგ ჩუად ატახ მიჩა ქვარჩე: — ამ ესერ ქეყანათე მიჩა მა-

ყავშე მეპერ დეშ პერნი, მეშქ დეშ იბუღელ ი ზღაპრ ესერ აპრ ირიხ ამგვერიშ, ერე მიჩა მინდერიშ წგსხა ოლსადგემშ?

— ე აპრ ესერ ლიხ ზღაპრ ეპე, ამირმ ი მიჩა აფხენგეპრ ესერ ირიხ, — მიჩა აახვემ ესეცად.

— აზღვე ესერ მეზპროვ ადციხირან მინე ჯამშა, ლაღი ესერ აშგარ 5
ხელყაფულ. — ამეი ესევილ ბულუმულუნდ, ეჯგვეპრ ანსყან გურგუნ, ეჯგვეპრ ანჭად უჩხე, ერე გიმ-მეგემ მშგ ლეცი ესლეე. ლეშგიმ ადგ-
ვალან ჭა ი ამირმიშ კარაე უქეთუნდ ლეგ. ლოხეფილ დავდ ი ეჯ-
გვეპრ ანჭად ბიქე, ერე კოჯპრ ხერნიხ, ხერხენი მშგ უშხეპარ. ამირ-
მიშ კარაეს მოდვმაგეშდ ხეყარ. 10

ლაღი ჩუ ლი ამეი. მეზპრ ანღრი ჩაეეშე ბულუმულუნში გეზალ
მუხთალ, მარე ეჯგვეპრიშ ლი, ერე გიმს ანგემინე. ამხენ ამირმ ახს-
გურა რაშს ი ოხეფედლებ უშხეპარ. ანსვილ მუხთალდ ღაშნა, მარე
ვოდდედ ესერ ეი ხავედ, ეჩქად ოხეპარ ამირმ ი ჩუ ანსკინე ჩაეე-
ხენჩუ. მუხთალიშ დავნად ჩუ აქვიცი ჭინგირ, ჩაეი მარედ აქვიცი ი 15
ეშდღორი ჯალს ვორუნჩუ ათსეან.

ოხესვილ ამირმდ, ხაჯიდ მუხთალს თხუმჩუ, ისგდ აქვიცი დავ,
ჭინგირ, ჩაე ი ეშდღორი ჯალს აჩად ვორუნჩუ. დავრე ქორლისგა
ლაგეანა ანსყან, ამირმიშ ხალხ ლარალშე ატახ ღეშდ.

მერმა ლადელ ხეკვეს ამირმ ი ბულუმულუნ ლახხვიდებ უშხეპარ. 20
ნებოზს ამირმდ ხაქე ანსიბს: — მიჩა თერაჯო, ისგოვ ლაიბ მიჩა ბა-
ბაყულიშ ჯიჯე ი აჩადოვ, იმ ესეროვ რაგდიდებ დავპრ.

ანსიბდ ლაიბ ჯიჯე ი ისგა აჩად დავრე ქორთე. ისგა ხასგურხ
დავეპრ კერას, ტეტს ხოსგდინხ ი იმბავალხ: — მეზპრ ესერ ჩუ ადწერ-
ნე მიჩა გეზალს, — რაქე ბულუმულუნდ. 25

— ჰა, საბრალ ესერ მიჩა თელ, — ხაქე აახვემ: — მუხთალიშ ესერ
მენწირ დეცი ჩუქა დემეგ. ლემპრდ, ეჯის ესერ ეი ახწინა, ეჯის ჯი
ესერ იმ ხეჩო!

— ნომა ესეროვ ხაყლუნი, — რაქე ჭაშეემ — მიჩა ქვინ ესერ აშე
ტობლისგა ეშვი წკრნი კალხემშე ჯადელისგა კოლეფ ზი, ეჩელისგა 30
ესერ ლეგ ი მიჩა მენწირ ესერ დარაშოშე ითნი, დეი ესერ იდგა-
რი, ვოდდედ ეჯი კალმახე ადღაგრი.

ეი ანსიმნე ალი ანსიბდ ი დარდმოშე ესწენე, ეჯეი ღეშდ
ანტახ. ანმარეხ მაჩენ მექან მიქიხტარ. ისგა აფიშედხ ტობთე ი
ეი ანთხე წკრნი კალმახე. მერმა ლადელ ანღრიხ უშხეპართე ამირმ 35
ი ბულუმულუნ. ლოხთელკრე უშხეპართე ამირმდ კალმახეს ი დავ
ჩუ ლაშუსღან. ხამბაე დავს: — მ'ესერ ადღენიე მიჩა ჯამშა?

ოხეფედლებ უშხვარ, ანსვილ ამირმდ კალმახე ი დვე სგებინჩუ გიმს ესცემ. ახსიპულ დვე ჩავეყი ი ლღღგარ გიმს ხოვან. ახშულხ ამირ-
მიშ ჯარ ქა დვერე ქორს, ლამბინეხ ლიქქეე ი ეშვი მოღე აცვირხ.

ხეთხელის ამირმიშ აფხვაქ დინას. ესნერ ეჯი დვევარს ნანკ მურ-
5 ყვამლისგა ხარდენახ. ამეჩუ ლახ პლი ჩუ აცხირხ, აჩანდხ ეჯ მურყ-
ვამთე. აშე ვდგის ლახემხ გვი ი ანქემი ეშვი ზურალ, ამირმს ყია-
ჩუ ახწებუნან:— ჯი ესერ ლი მიჩა ლეახური, ნომოვ აცვირ დვერე
ქეყანას!

ამირმს დემეგ ლახჯარვუნ:— ეზერ ესერ, ქორთ'ოვ აჩანდ, ჯი
10 ესერ ჭედნი შიშდ.

ზურალ აჩანდ ი ამირმდ ნსსიბხ ხაქე:— მიჩა თერაჯო, ისგოვ ლამბ
მიჩა ჯიჯე ი ესპუნრეოვ ამ დინას.

აჩანდ ნსსიბ ი ქორთე ლახმეშგვარან ეჯი ზურალს. ესპუნრე ი
პლი თხუმ ადგარი: — მიჩა ესერ მეეშ ი ლაჯმილანშ მეღღგარი ში-
15 ლისგა ხაყენა, ცხარარშე ესერ იმლა მოღე ოთყიმა, იმ ესერ ხალდინა!

ამეი აცხირხ, ერე პლი დვე ლემარ. ათშგარხ ისგა ამ ზურალს
ი ვედდ გარ ხაწრეხ.

აშუნღეე ჟი ანთხეხ ამირმიშ აფხვაქ, ქა ანქერნეხ მურყყამხენქა
ი ნახანს ლახგენეხ, ლათშერი დემეგ ხარხ. ანღრიბ ამირმ ი მიჩა
20 აფხნეგარ ქორთე მახადარ. აშე ვდგის გერდვალეშემ ანსკინე ცხეკ-
ხენქა ი ესეკყილ ამირმს, ხაფხეკ ისგა ი აშე ხოშა კიბდენთე ად-
გენე, ჟიქა ჯემემ ფხიტ ესლაფრე.

ისგა ახხვარ მან ამ ჯემემ ფხიტს, მარე დარ იმგვაშემოშე ხე-
ჩო. ლეშგიმ აბურგან ნსსიბ ი ჩუ ანქეარ. ამირმ ქა ანთავესუფლან,
25 მარე ვობაშ ღალ დემეგ ახხვია ეჯღამი. აშე ვდგის ლახხვია ქრის-
დე ი ამნარ ხოქვა: — ახხურგალოვ!

ქრისდეს მიჩა მჯარა ესეყარა გიმჩუ ი ხოქვა:— ჟიოვ ახკვიფ
პლი!

ახხურგენა ამირმ ი ჟ'ოხყვიფა:— პლი ესერ მან ლი!

30 მერმად ეიად ახყვიფ. მესმად ქრისდეს მეგქად ხოყირა მჯარა.
ამირმს დეშ ოხყვიფა, ქრისდეს ჯაქეშე ისგა ლოხვლაჯა, ჟიქა კოჯ
ესვლაფრა ი ჩუ ოდციკირა ამეი. ეჩქანღეე სერ ჟი როქე ხან ამირმ
ი თხუმ დეშ ითავესუფლე. მიჩა ეჩხენ დან ხან, უშხვარ ნენსგა ხო-
შა კერ ესერ ზი, ეჯი კერს ქა იბდინადეს ეპე, ჟი ხაქეშე ბერეემ
35 ბაჯგს, მარე დეშ ხეპელი. ხედვ კერს მანკეი ისგა ადბერგიხ,
ეჯი მერმა ჩუ ადგარი. ვეშიშ ი მიშლადედ გერვ ცხარარს ადკვი-
ფალისგ, დანს ესერ ხექმენი, მერმა ლადღარჟიშ — ამირმს. ამ ლად-
ღარჟი ცხარარე ლიკვიფალი დემ იმარგ, ოღო დან ქა ემეგ ადჰელი

კერს ეჭე, ცადაქეყანას ეი ხვიტე. მეთხვარას მინე ვოსრპრ მგე უშხვარდ ოთებახ. აშეხენ, კერდ ოთებახ, მერმახენ ამირმიშდ ლოპო-
დახ. ახბზდა ამირმ, მარე ვოსრპრ ჩუ ოლძგუბუტრელიხ. მეთხვარას
მეგამდ ჩიდ ნეკეც ესეგენახ, მარე მერმაეი ომტეხხ, ეჩქას ეჯღა
ფოყ ესცადენახ ი დეშ ოხვთახხ ამირმ.

5.

კპიშდ

178. კვაპა

იმეგ პრის სემი ლახვბა, ეშეის კვაპა ხაშხა. ჩეზდთანხ ი თვით
სემი დაჯღლ ხხვიდხ. ლაქკეპრ კვაპად მერმა ლაქდელ მიჩა დაჯპრ ი
ლალდალთე აღაჲე. ახხვიდ თხერე: — კვაპა, მა ესერ ლიხ პლაჲრ? 10
— მ'ესერ ი დაჯპრ.

— დო ესერ ხაკეპრენე?

— იმლ' ესეჲ მოდე.

ხხეხეჲ თხერემ ისგა აშე დაჯღლს ი ვორე ჯურუჲუ ხხძგრუნე.
მერმა ლაქდელ ქად აღაჲე ლალდალთე ჯორი დაჯღლ ი აღნიდ თხე- 15
რეჯდ ახხვიდ. ამნემ ეშეი ჩეად ხხძგრუნე ვორე ჯურუჲუ ი ეშეი
გარ ესსად. მესმა ლაქდელ ამეიად ხხყერ თხერემ. ეჩქას ჯურუჲი
კვაპად ხოშა ჩელტ ესლაფრე ი თხერე ჩუბაჲე ლაქეკილე.

— კვაპა, ეიოჲ ანფიშედ, ოდო ეჯგეპრ ესერ უჩხას ფიშედე, ერე
ღვარს გარ. ესერ ესლენი. 20

— ანფიშედოჲ!

ანჯღლ ეჯგეპრ უჩხე, ერე ხიარ ჩეპღლ გარ აღაჲე მგთან, მარე
კვაპას მოდმაგეშ ხეყარ ი ღვარდ ხიარ თხერე ატყიმე.

— კვაპა, ეიოჲ ანფიშედ, ოდო თხარსკს ესერ ფიშედე ეჯგეპრს,
ერე თხუმ ესერ ჩუ ოთხიშპლაჲვისგ. 25

— ანფიშედოჲ!

ანფიშედღღ, მარე კვაპას მოდმაგეშდ ხეყარ.

— კვაპა, ეიოჲ ანფიშედ ი მეშდ დაჯღლს ესერ ხაჲედი.

— ეჯგეპრ ესეროჲ ხოჩა ხხყრა მიჩა ლჯარს ი ლჯდგარს!

— ეიოჲ ანფიშედ ი მერევეშდს ესერ ხაჲედი!.. — ამეი ხოქმა, ხოქ- 30
მა ი აშირთეჲი ეი ესქიმ. ეჩქას ეი ოხ'ეკარე ყორ, ხაჯიდ ნანსოლ
ი ლჯჩხხუნე ესდე ისგვი თხერე. ლაქკეპრ თხუმ ამირ დაჯღლ ი ქორ-
თე ანჯიდ.

— დე, კვაპა, იმხენ ესერ ოხჯიდა პლიშაჲ დაჯღლ?! — ლაქქედეიგხ
მიჩა ლაიგბა.

— იმხენ ესერ ი მინს სემი გარ ესერ დაჯღლდ ლოხოთახ, მარე 35
მიჩ ცხეკოთ' ესერ ოთშდენა ქა ი მარჯ ნაგზაუნღეე ამეი ესერ ლგ-
შირ ლაიტეხა.

— ჰე, მინდოვი ამეი ჩემინხ! — ხჷკვხ უშხეარ ა ლახეზად. ქაშ-
დენხ ცხეკთე დანჷრ. მარე ნაგზაუნღეე ვბთხელივხ ი ფათეჷრ ი-
ქეზხარ გარ ახხვიდხ.

— ჰე, კვაპა ესერ ხარხ ლედგარი.

5 — მი ჩუ ამდაგარდ, მარე ქორ ნომა ვმშიხედ.

— ჰე, ვმის მიჩა ესერ თხუმდ ქორ ხჷცხოხა ი ქოროვ ოთშიხხ!

ქორ ყლფდ ოდგენეხ. ანჷდ. კვაპა, ვნიცე ეი კვიდოლშე შიხ,
ეიქაქა აბაზარ ესლაფრე, აშე ბოგეშ ხუნეი ჩუ ესიგ ი ჯინემ მეზ-
გათე ლჷსიპე. ჩეზდბურან, ეჩქას ყორარქა აბაზარ ადჷარე ი ჯი.

10 ჩუ ლაყურა. მერმა ლდედ ეი ანგგან, ეჩქას ლჷმბინე ლიტქა მურალ:

— ახს ესერ ოდღალტა ჯი: კვიდოლ გეში ვარჩხილ ესერ ხჷდენა ი
მესვალა ეი ესერ ოხვიდა ი შიხ ესერ ისგესეცადა!

— ჰა, კვაპა, თხვიმოვ ნომა ადგარ, აშე კვიდოლ ვარჩხილხ ესერ.
ქა ლახედნეხ.

15 ვლჷმბარდ ტკიცდ ქა ლახემხ. ვნიცე ეიად კვაპად ი მიჩა ლახე-
ბასდ ახაგან ყორს.

— დე, კვაპა, იმხენ ესერ ოხვიდა ვლიმჷგ ვარჩხილ?

— ჰე, მინხ ესერ ქორ ჩუ ოთშიხახ, მარე მიჩ ესერ შიხ ეი ლოხე-
ცვა ი ლემტულელ ესერ: «შიხლა ესერ ვარჩხილხ აარ ხოცჷდი» ი
20 ვლი ესერ ლოხცადახ.

— ჰე, მინდოვი ჩუ აშიხხ ქორარ ი ამეიოვ ჩემინხ.

ჩუ აშიხხ ტკიცდ, შიხ ეი ლჷციკხ ი იტულელხ: — შიხლა ესერ
ვარჩხილხ აარ ხოცჷდი?

— დე, იმგია ესერ ლუტტურე მაროლ მინ ლიხ: — შიხლა ესერ.
25 ვარჩხილხ აარ ლოხეცჷდნე?

— ჰე, კვაპა ესეროვდ ადგარხ!

— მი ჩუ ამდაგარდ ი მეხე ნომა ვმდაგრედ!

— ჰე, ამის მიჩა თხუმდ მეხე ესერ ხჷცხოხა ი ეჯიოვ ოდღაგარხ!

მეხე ჩუ ოდღაგარხ. ლდგარ მეხე კვაპად ჩაჷე ახსგურე ი აშე
30 ვდგის პაპ ლარა ვჷმა, ვმის ლახეგარ ისგა ი ჯი ჩუ ლხხაჷე.

— მერე ესერ ლი, განთეოვ ადჷმე ჩჷე ლჷქა ლარახენქა! — მარე
ვლი ლდგარს მ' ვთსიმი. პაპ ხეგარულ ჩეზბშხენღეეა. ლახ დემშე
ლჷსიპენე, ეჩქას ანქინე ლეეა ი ა ზურალს ტყენ ხაჷიდ თხუმ ლექ-
ვა. ლდგარ ზურალ ჩუ ანშეჷდ ჩაჷეხენჩუ. კვაპად ლჷმბინედ ლი-
35 შეენფურალ: — ჰა, ახს ესერ ოდღაგრა მიჩემდ მეხე?

— კვაპა, თხვიმოვ ნომ' ადგარის ი სემი ესერ ხორი დინოლ ი
აშ ესერ ახთიშენისგ.

— იმლ' ესერ მოდე!

ქნთიშ ეშვი მაჩენ დინა, თხუმ ლმჯვარ ი ისგა ანჯიდ ქორთე-
ლისგა.

— დე, კვაპა, იმხენ ესერ ოხჯიდა ამგვარ აგხე?!

— მინს ესერ აგხე ჩუ ოდდაგრახ, მარე მიჩ ლღდვარ ესერ ეი
ლოხვეცვა ი ლმტულელ ესერ: «ლღდვარლა ესერ ლვარს ავრ ხო- 5
ცვდი» ი ვლი ესერ ლოხცადახ.

— ჰე, მინდ ესეროვი ამეი ჩემინხ! — ჩუ ადგვარხ ზინე ლვახვა, ეი
ლპიცხ ი იტულელხ: — ლღდვარლა ესერ ლვარს ავრ ხოცვდი?

— ინგია ესერ ლუსოყე მინ ლიხ გვარდ: ლღდვარლა ესერ ლვარს
ავრ ლოხვეცვდნე? 10

— ჰე, ეჯღანი მოდე ესერ ხაშიდ კვაპაშ უდგარად ი ათხე ეჯღანი
ჩუოვ ადგვარი!

ისგა ადგენეხ ძაძრათელისგა. თხუმქა ქნინიხ, შუკვლისგა ჩუ
ესიგხ ი მინ ტყონრე ლაქჩათე აჩანხ. ათხე კვაპად ლვახინე ისგაშ- 15
ხენქა ლირგადი: ჰა, მი ლიხუესდ მოდე მაკუ, ლიგურ მაკუ!

ანლრი ეშვი თავანდ ჩაეეშე ამელეეა ი ლახქედვი: — ავრ ესერ
ლი, ლიფუსდ მოდე ხაკუ ი ლიგურ ხაკუ, ვლი?

— ჰე, ლიფუსდ ესერ ჰემა ხაკუ, ეჯჟეი ისგოვ აჩანდ ა ძაძრათე-
ლისგა.

ვლი ისგა აჩანდ ძაძრათელისგა, კვაპად თხეინ ხოჩამდ ოხვებ ქა, 20
ჯი ეი ლახსგურა ეჩა ჩაეე, ეჩა ხოჩა ლერქვარ ისგა ლიხქე, ვოქრე
დაშნა ი ხანჯარ ისგა ლიხი ი აშგარ ცხლ ადლანე. ნიჩა ლახვბად
ა თავანდს ლოხბინეხ ტყონარშე ლილტენე ძაძრათელისგა.

— ჰა, მინ მაროლ, ნომოვ ადგვარხ, მანდილ ესერ ხერიხ, მ' ესერ
ხოგანდხ? 25

მარე ვლავარ იმ ლვახინინსიგხ ეჯის ი ჩუ ადლტენეხ, ეჯჟეი ქალ-
თე ადკვარხ ისგა. მინ ქორთე ანტახხ. მოლე გარ ხან აჩანდ ი ა კვა-
პა ხოჩამდ ეი ლღმარე ლღჩაედ ყორსკდ ლახავან.

— დე, იმხენ ესერკდ ომქედ?! — ი

— ჰე, მინს ესერ ჩუ ოდლტენახ ი ქალთე ოდკვარახ, მარე ლღცენ 30
ესერ დიას ამგვარ ესერ ლღსჩქვარ ოხთიშვიდა ჯი.

— ჰა, მინოვ ჩუ ადგვარ ი ლღცთეოვ ადკვარ ისგა!

ტკიცდ ამეი ჩემინ. ეჯჟარ ჩუ ადგვარ კვაპად, ლღცთე ადკვარ
ისგა ი ეჯჟარე ლღლზიგალ მიჩ ესსად.

ჯანიშდ 35

179. ეშდგორი ლახვბა

იმეგ არიხ ეშდგორი ლახვბა. დი გარ ხორიხ ი ეშვი ხოხერა
დაჩვირ. აშე ლანდელ ყარაშ ლაყარათე აჩანდ ი მინე დის ჩვათშეუ-

რანებ, ერე: დინად ლახთურეს, ერქას ლევიზ ქოვ ოთქიდ, იმგეპ პრის, ეათე. მინე დიდ ლევიზ ქანმარე ი, ლახთირ, ერქას დინას ქა ლახემ მიჩა ლაჯმილათე. ეჯის ცხეკლისგა დვე ახხვიდ ი ქვთცხეპპ მეხ-
5 ვაქდ. ლახება მტმად იდგარის ჰამუნლვე ი ლევიზ დარდ ოხტიდ.
ქორთე ანტანხ ნებოზს, ერქას მინე დის ლოხბინეხ ლიმშერპლ:

— მ'ესერ ხნგდენა, იმლ' ესერ ოდდაგრა ლდი მინ მტმად?
ეანემ ქა ხპქვ, ერე:— აშ-აშ, შიშდ ესერ ლოხოლა ქა დინად. ვე
დემეგ ესერ ოხტიდაა?

ლახებად ხპქვ, ერე:— მინს ესერ დემეგ ხოწვახ ავლვე დინა! ჰპ.
10 ეჯი დვს ესერ ხარ, ავლვე, ნაცხვაპ.

ანმარანხ ლახება ი ესარის მინე დაჩერემ ლთხელითე. აშვ პდ-
გის მხმერი ახხვიდხ. ეჯი ლსქედევ:— იმთ' ესერ ესხრის?

— იმთ' ესერ ი მინე დაჩერი დვს ესერ ოთცხვაპა ი ერჩა ლთხე-
ლითე.

15 — ავლვე, მინს ესერ ჰემავ მთხელიდ ხეყენიხ ეჰე. ეჯის ჯი ას-
წვპმ ესერ აცხრინე: ე'ესერ ლოხგემ აშვ ხპმს ლათოფდ ი ქ'ესერ
ჰემომ ხნვდებ ეჰე, მთხელიდ ხეყენიხ, მოდეი ესერ — დემეგ.

— ლიდ ესერ ეხერ, — ესეცდხ ა ლახებად. ეი ლოხეგ ეანემ ხპმ.
ხეთეფხ ა ლახება, მარე აში მოდე (უნდა: დემ) ოხერეჰხ.

20 — მინს ესერ დემგია მთხელიდ ხყენახ ი ქორთ'ოვ ატანხ!

ლახება ესხრიხვდ ი მულელაქარის ათასდხ. ამნემ ამჟიად ხპქვ ი
ეშვი ლოლაქ ლოხეგ ლათოფდ. ალჰარ ხეთეფხვდ ჰამუნლვე ნებოზდ,
მარე ფინჩ დემ ოდშიდხ. მულელაქარიდ ამჟიად ხპქვ, მარე ა ლახე-
ბა ეჯლნი ესხრიხვდ ლთხელითე.

25 ლეშემე ძგიდს აშვ ცხეკთელისგა პთვდენხ, ეჯგვარ, ერე დეც-
თეშქა ლწე დემთე ლი. პმეჩუ ეშვი ქორ ლვ ი ყორჟი ეჯგვარ
სანათ ლვ, ერე აშ ხოჯუნგური. ახთიშვდხ პმის დარკეც, მარე
ჰარეპ ბვლე დემ ოხეკვარხ. ქორხენქა ლწვდ მინე დაჩერი ი ხპქვ,
ერე «მიჩა ქპმ, დვ, ესერ არდეს პმეჩუ ეჰე, ხოლ' ესერ ლდელს
30 ხოსყი მინს». ისგატერნე ვლჰარ ქორთე ი, ლოხქვილ ი ლსცხნირდ-
ესსიპე, ერქანხი ჰედს ლახჩინე.

ანლრი ნებოზს დვ, აშხენჩუ ლეაშ ხორკა. ი მერმანენჩუ მეხრიშ
ბიკ. ისგანვდ ქორთე. ალჰარ ჩვადეკვარ ი ჩვეგტურა კეცხპმმიყჩუ.

— ჯი ზურალ, ამსოლდაშ ესერ ქვინ ხაჯან.

35 — ჩავგ ესერ ჯი იგოგელ ი იმგვალეგ ამსოლდაშ ნახვს ესერ
ავლდე.

— ეჯი ესერ დერი მეკვშად ესერ ხაჯან.

— ავლვე ქ'ესერ ანვდე ი, შიჩ' ესერ ლაჯმილა ჰე ირის ეჰე, ხეჩო
ესერ იმა?

— ქოვ ანვიდ, დემგვაშე ესერ ხეჩო.

ეჩქას ა დინად ლაცხნირს ლობქვილდ ი მიჩა ლაჯმილადდღ
ესისიპე. დვედ ხაქე ვლავარს, ერე:— ავლე, ლეაშს ესერ ცეროვ ეს-
ძგერბ ი ქოვ ატტუმურებ, ჩოვ ადმასურებ ი ეიოვ ლობხეკხ ზანშე
ლემასგვეი ი ბიქსოვ ჰავე ესძგერბ, ჩოვ ადბენლურებ ი ეიოვ ლობ- 5
ხიღბ.

ვლავარ ვხეკაჰხ, მარე დეი ლეაშ მოშ ატტუმურებ ი დეა ბიქ მოშ
ადშხურებ. ეჩქას დვე ანგვან ეი ი ეანემ აშეწუმ ადსიკთე მზე ვლავარ.
ლეღე ეი ხორკა ლაჯაბს ი დვე ზეჭარს ხოკულცხალი. ჩეღჯაბან
ლეღე, ჩეწკიდ დვედ ი ტაბეგეი ესღე. ლავბინებ ლიდმარულ. დვე 10
იშეა ჯი იზბი ი ჯიჯკს ლახებას ხატყცი. «ო დვე, იბენძღე ესერ
ი მიბენძღე!» ხაფხეჰე უშეხარ დვედ ი ა ლახებად, იბურგელხ, იბურ-
გელხ ი ლეშგიმ დვედ მზე ჩუ ლაირტყე.

აჩად ობაშ ხან. ეჯავარე დის ეშეი ნალეურ ადნიდ ვხთავან. ეჯი
ეჯგვარ ქაბიგე ლიზ, ერე ლეთშე კითხს იცემ ი ლადღელშე კამინს. 15
შიზდ მახეღევე ვხფას. აშე ლადღელ მიჩა დის ქუთარ ახნაყენე, ეი
ანბივე ი ლუსვარლისგა ლახღე ი ხაქე:— ჰედ ქოვ ხაქე, მიჩა ლახება
მ' ომღენღიხ, ეჯი ი მოღეი ქ'ესერ ხაშხი ლუსვარს!

— ჰე, ნაეუ, მიჩ' ესეროვ ცოდ ხარ, ავლე, ი აშ-აშ, ამეი ესერ
ღემარ ი ამეი. 20

ვანმარან ა ნალეურ ი ისგაჩად დვეე ლავგათელისგა. სანაფს ახ-
ფიშედ დარკეც ი აშეხენეი ეი აცხეტ ი მერმახენჩუ ჩუ ანცხეტ. ქად
ანვად მიჩა დარჯირ ი ხაქე, ერე:— მიჩა ქვშ, დვე, ესერ არღეს მამ-
ჩუ ეჰე, ვე დეშ ესერ ხერი ხოჩა ლადღელ!

— ქოვ ოხჯიდ, იმეგ ესერ ვარი ხოლა მიჩა დვე!

ნებოხს ანვადღდ დვე ი ხაქე მიჩა სემუნს: 25

— ხოჩ' ესეროვ ლეთ ხარ!

— ხოლა ესეროვ ხაყრა, მუქენია დვე!

უშეხარი ხაფხეჰხ. იბურგელხ ი ანვად ა დინა ი მიჩა ჯიმიღს
კუშხარქა როგვშ ითქარ ლობჰარე. ეჩქას ნალეურდ დვე ესისიპე ეი 30
ეჩხავ ი შყიბ გარ ახვიღენე. ლობხინე თხუმრე ლიქტურე. ხაქეცე,
ხაქეცე ი ეშეი გარ ხოკლივ, ეჩქას დვედ ხაქე, ერე:— ეშეი თხეიმ ისგ'
ესეროვ ლახცივრ ველიშ ი ცხეკიშ ლაშყანბუნალდ ი მიჩა ლახებას
ქ'ესერ ხატხე.

— ქოვ ლახტიხ, ავლე!

— ჩოვ ოღბივე ვად ი ლესგლისგა განთე ესერ ხაქიღხ მიჩა ლახე-
ბა ი ქოვ ანვიდ!

ა ნალეურდ ამეი ჩემინ. დვეს გვის, ყვიეეს ახტაბე, ეჯავარ

ლახქემ ი ჯი ანჰედვრე მზგ. ა დვს ეჯის კინჩხ ჟიად ახქვიც, მიჩა ლახება ი დაჩვირ თხუმ ლმჯევარ ი ქორთე ანჯიდ. ერეჩუ მინე დის ათხიდღნ, ცხნა, ლხნა დალ აჩვმინხ ი ბოჩა ლიზგე ვნსყებ.

5 ეჯგია ხოჩა ვმეგ ი ვმგია ხოლა ეჩეგ.

კანიშდ

180. ეშვი აეხვ-ქაშ

ეზეგ არიხ ეშვი აეხვ-ქაშ. მალეან ეჯზ ხულეხ, ერე მზგთან ქეშხ ჩუქა ხოზხ, მარე ნავბედვრი ეჯი ხოკირხ, ერე გეზალ დემეგ ხო-
10 რიხ. ქაშ ჩმვგიმ ნენსგა ბაქიმ, აესვსს ქუნდრ ლილთერ ი ლიჯ-
ლნი ჩუ ხობალ, ჩი ხეკედელ:— მ'ესერ ლერმეთ ირი მინე მანდრო-
ვარ, გეზალ ესერ იმლა დემ ხეთავოვინბ?

აშუნ ვლკვიძ: «აშვ სოთელს ესერ ოლთენელი ეჯგვარ მელთერ, ერე ავსოლდს მვ ლეჩემ ხერი, ჩიგვაშვ ესერ ქა ხთთერ».

15 ა მარე აჩანდ ა მელთერთე. ნალთერეშ ღორი-სემი ნაზიმ ადმეგ. მელთერდ ქახქოდალე, მვგთან ჟ'ანჰუნრე ი ლეშგიმ ხაქე:— ჯი ესერ მარე უსგ ლაჰედნე. ე უსგარ ეშვიოღვ აშვ ლწყენალჯი ლახმამნე მიჩა მახვ, მერმე — მერმშვი ი ღორი გეზალ ესერ ვბთავი.

ათხიდღნ ა მარა. ქორთე მხხადარ ანტახ, ქოხუნბავე მიჩა მახვ,
20 იმჟი მვ მელთერდ ხაქე, ეჯი ი ეშვი ვისგ შიშდ ეა ლეთ ხამნე-
ზურალ ერქანღვე მეკეშდა დრევეი გუდ აჯანდ, ერე ლანავ ლასე.
აეხვ-ქაშ მხხადღვ ქეშხ დემეგ ხაგანხ. გეზალს ჯადვთელისგა ხეშ-
დრალხ ი ხეყლაღხ. ა ზურალ ისგახბაკ ლაღვეალს ი ჩუ დეშ იღვ-
ჟელ. ჩინჩვილს ანთუ-ფანთუ ხარ ჯადვლისგა ი დის ნანთილოშ
25 თერარ ჟიბავ ლეჰერდ ხოცვირ. ქაშ ხეკედელშლ ჩი, ხეხვწებანლ, მა-
რე დარ იმგვაშემოშ ხოთერ მელღველიშ მშშედს.

აშვ ლანდელ ეშვი მეჩი დადა ლახხვიდ ი ხაქე:— ჯი ესერ ლბ-
ბილს ლაჰედნე, ეჯის ხექამოღვ ლეშგიმ ი მიჩა მახვემ მშშედთე-
ლისგა ესერ ვთჰედღნი!

30 ლბბილ დადად ჯენახენქა ქა ლმჯიდ ი ა მარა ქა ლახემ. ქორლისგა მვგთან ლავას ადგენე, ერქას ა მარე ქანჯად მინდერთე-
ქა, ჩვესდე სგებინჩუ ი ლბბილდ ლიკარანკ ლმბინე. თხუმ ლბბილ
ესქემი ი ლეშგიმ ე მარე ხელვაქ. აშვ ვდგის ეშვი ზურალ ლეცვი არდ,
ლეცდ ცხერილ ხოხლენ ი ჟი დემ ხეზვრივ. ა ზურალ ლხხქე-
ღივ ეჯ მარა:— ხოჩა მარე, იმთ' ესერ ესხრი ამგვარ გუნქვაშარ?

— მიჩა ესერ მწიგოლე ლახედა, ხოჩა ზურალ, გუნჯვაშარ ესერ იმლა მოდე ირდი, ეხე მეღვეწლ ესერ ქორს ათსედა, ჩუ ესერ დემ იღვეწლ ი მეღთერთე 'სერ ესარი.

— ხოჩა მარე, მიჩა ეხე ჩესერ ადღეწეი, მარე გვიოლე ლახემ მიჩა ქირობს, ლიც ესერ ეი დემ ხეზერი ცხერილლისგა ი ქორშარ ესერ ჩუ ხოლლიბ. ემეგ ესერ მეღთერს ათთხანენეს, მიჩა სწხოვი ქოხუმბავე ი ჩუოვ ოთცხირ.

მარემ იმედ ხაქე ი ჩეაცვირ ა ზურალ. ქწხიშალ ანწად, ეჩქას ლებბილდ ქად ანსკინე მარემ სგებინათეჟა ი ესკერკალდ მინდერ ლეჟეა. მინდერიშ წესხა ხოშაუსეახეიშ ლწჩე ლეგან. ეშვი მიქ გიმდ 10 ხოშტკენან ი მერმე დეცდ. ლებბილ ლწჩეშ მქეჟი ეი ლწთეთაფ. ა მარემ ხაქე ლწჩეს:— ხოჩა ლწჩე, მოდმ' ესერ ირია ოლე ე ე'ათიშედ მქეჟი, სურუ ესერ უთნებ ხარ.

ლწჩედ ხაქე:— მქეჟი ესერ ეი ფიშედე, მარე მოლე ლწქირ მიჩოვი ოთხედე. მქეშარ ესერ ეი ხოშდკენა დეცდ ი გიმდ, ათშერ' 15 ესერ. მიჩოლვი ლოხეთირ, მოლე ლეცხირ ამბწვოლე ოხჯიდ დეცხენჩუ.

ა მარემ ესეცად:— მიჩ გაროლე ხაწეიე, ჩიგვაშე ლეცხირ ესერ ოხჯიდე.

ა მარე ე'აჩად ლწჩეშ მქეჟი ი დეცთე ათწედენ. დეც ლეჟეა 20 ლებბილ თხუმ ესკერკალ ი ლეშგიმ მარე ხელეაქ. აშე ადგის ბერეჟემ ქორს ათასდხ, ლებბილდ ქა ლოხეჟებ ა ქორს. ესარიბ, ესარიბ ი ჩეაშ ქორს ათასდხ, ლებბილდ ქაღდ ლოხეჟებ. ესარიბ ი ვოქრე ქორს ათასდხ. ლებბილდ ვოქრე ქორაშ ყორლისგა ისგა ხაწვერ ი ა მარეი ისგა ლაწეამ. ვოქრე ქორ ისგეშეიენ აშ დაღზა, მიე ი დოშ- 25 დულ ძგედართე ხასგურდხ, ლამარია ვოქრე ტახდეი ჩუ სგურდ ი გიმბწაშა აწთუნა.

— საბრალ ამსოლდ, იმ ესერ ოხჯიდა მიჩეშთელისგა?

ა მარემ ქოხუმბავე:— აშ-აშ, ამეი ესერ ლი მიჩა გეშ, ეხე ესერ მეღვეწლ ქორს ხექნოვალ ი მიჩეშთ' ესერ ომწედ ლაქერალთე. 30

— მიჩ'ესერ ეხე ბუმბლარეიშ მქეჟად ბირდვარეიოვ ლაყევიე ი ჩე ესერ ადღეწეი შიშდ.

— ეშვი ზურალ ლეცეი ესერ იცვილილალ, ლეცდ ცხერილ ესერ ისგა ხოხლა, ეი ესერ დემ ხეზერი ი ქორშარ ლეცემ მათერშე ხეყ- 35 ში ესერ.

— ეჟ ზურალდ ცხერილ მქეჟად ლწენკეშარ (' ლწენკეშარ) შედოვ ლოხხელ ლეც ი ე'ესერ აწხერი.

— მიჩა ესერ მზიგოლვ ლახედა, ლჩე ესერი იცვდილლ მინდერლისგა, მკპარ ესერ დეცდ ი გიმდ ხოშდკენა ი ქა ლაქახ დემთ' ესერ ხარ, მ'ესერ ჩემნეს ე ლჩედ?

— მახა მიშლადელ ესფთხნალოლვ, მკპარ ესერ ჩოთშდნი ი 5 შუკვ ესერ ლაჭელი, იმთვთე დე ხეცხენი.

ა ნარემ მაჯვამ ხაქვ ლამარიას ი მახადარ ქანტახ ჯოქრე ქორხენქა. ლჩედ ჩვანფიშედ მკპარჩუ, ეჯნალიდ მიჩეშთე მს ლპირხულვანდ, ეჯი მგ ქა ხაქვ. ზურალ ლჯეთიად ესხვიდ, ცხურილ ისგად ხოხლუნ. ლამარიასუ ნაქვ ლახა ჩვაცხირ, მახადშე ვიშკ ქათ- 10 ნარჰან, ქორთე ლახთვად, ლუნჯკვარ შედ ანჯიდ ი ლიც შიშდ ეი ლახზერ:— მიჩ ესერ მადილოვ ხარ, მ'ესერ ლპირურალდ ამგვარ ჰადვილდ ოთღირა ქა.

ა ნარე ქორთ' ანტახ ი მიჩა აახე ხოშაი თემი ხად. შიშდ ეჯ წაქეი ჩვთე პარტ ესეერშხ ი ეჩელისგა ადყვინეხ, მადე ლასვ, ე 15 ნარემ ახე ჩვადღვაჟ ი ეჯგვარ ქაბიგვ ანთავე, ერე ეი ლჯრდცულ ლასვ. ა ქაბიგვ ლეთშე ქითხს იცხამ ი ლადელშე — კამინს. ეჯგვარ მახელვჟე ახფას, ერე სოფელლისგა ბარჯს დარმოშ ხაბკინა, კოჯს ლვას დემ ხაჯვრა, ცხეკს — წივერს ი ლჯც — კალმახეს.

ა ზურალ ჩუად ვლანავ ი მერმაშეი დინა ანთავე. დინა ქემინ- 20 შალ იცხამ ი ეჯგვარ სიმაქ ახფას, ერე ავერას მიჩა ტელ დემეგ არდ.

აშე ლადელ ა დინაშ ქორშარ ლაჩომს არდხ ი ქორს დინა გარ ხელაჩ. ანჯად იმგვალეხენ ხოშა დავ, ხაფხეკ ა დინას ი კვამდ ლახთვიფ. ნებოხს ქორშარ ანჯადხ ლამაახენ, ქორაშ ყორ არ ეშ ი აშ. 25 ხაქვდხ ი დინა დემეგიმეგ წვანდ, იქვდეალახ სოფელლისგა, მარე დას მავემ ხოხალდ.

ა დინაშ ჯიმილ ე'ანმარან ლახთელითე, აჩად ქა სოფელხენქა, ჩვესგან ლაქრი შუკვლისგა, ვდსკორე გვამიდ, გუმი ნაყულს ესქვდ ი მინდერ ლექვა ადსყე ლიზი. ესხრი, ესხრი ი მინდერიშ ჯომთე 30 ლექვა ლახშდის, ანეჩუ დორი მარე ლაქმას ლასეხ ქა ლთმარე. ა ნალვეურ ლახქედიე მკპმას: — ლათუნღეე მიჩა დაჩვირ' დემთ' ესერ წვა, ხვადინას მოდმაგეშ ესერ მს ხოხალხა?

— ლათ ისგლადელქა მოლეგეშ ბიქვშალ ესერ ოლმავ მინდერ. 35 ლექვა, მოლე ბამბიშ ყვამშალ ეი. ესერ ხაქთხენა, ამუნქ' ესერ მინს დე ხოწვახ მს, დეჟ ხასახ ესერ მავემ.

ნალვეურდ მაჯვამ ხაქვ მკპმას ი შუკვს ათავან. ესხრი, ესხრი ი ხოშაუსვახიშ ქორს ხეწად. ძვიდს ქორს ი ახეს ხოშა თხრილ ხეცხაპ. თხრილ ლჯცე ეი გეში ლასვ ი ეიქაქა ამფხვარ ი ჰერწმარ.

ჩუ ლუფურთინე ლასებ. აშე ფოყენ თხრილქა ლუწისხ მეგმარ ზოგ-
შალ ხასდხ. ა მეგმარ ეჯეი ლუხვამბუნე ლასებს, ერე თხუმემ ქა
ლითში ნაცხეკესი გარჯ ლახერივ. ნალეურ თხრილქა ეშვი გარ
ესეპარ ი მერმათე აღსკინე. ისგანდ ყორთელისგა ი ქორაშ ყო-
რარ ქა ლეჯემბურე ლასებ. ნალეურდ ყორს პალვირ ხატკეჩ, ყო-
რარდ ჯგრქკენ უნკიდს ი ქორხენქა ზურალაშ ჰერ ანსემდ:— აარ
ესერ ლი, ერე თხემ ამგვარ ლახსისგა, მიჩ' ესერ ქეშ ესჰელი ეჰე,
შდქმი ნაცყერუნდ დეშ ესერ უთხერი.

ნალეურდ მიჩა დაჩერემ ჰერ ჩეათირ ი ხატქე:— მიჩ' ესერ ჯიმილ
ლი ი მიჩა ლატხათ' ესერ ომჯედ. 10

— ჰე, მიჩა ჯიმილ ესერ ლი ე, ლერდოღვ შიშდ, ოღო მიჩა ქაშე
ჯი ესერ დერი სოფელ დეშ ესერ ხაწრე.

— ეჯღ' ოვ შეაბ იყირ, ჯე ე' ოვ უნმარან, დიშ ი ბუშოთ' ესერ
ინკრინე.

აღ ი აღ რაგად ხადხ, ეჯეი იმგვალეხენ დავ ანჰად, აშეხენ ბიკ 15
ხაცულ ი მერმახენ ღვაშ.

— აარ ესერ ლი მიჩა უქვდალდ მიჩა ყორეი მერდე?

— მიჩა ყორეი ლირდეს მიჩ ეაერ აარ ლაპქედნი, მუქენია, ჯი
ესერ ლი, ლეე, მ' ესერ ხაკუ?

დავ ი ა ნალეურ უშხვართე გარ ანღრდხ ი უშხვარი ხაფხეჰხ. 20
იბურგელხ, იბურგელხ ი უშხვარ ჩუ დეხედამოშ ხაწრეხ. ეჩქას ქორ-
ხენქა ზურალდ ანსკინე, ეშვი ხოშა ფაკნი ქჰან ანჯიდ ი, მიჩა ჯი-
მილ იმგვანენ ლგან, ეჩხენ ესგეშ გიმს. ნალეურდ ქჰანხენ დავ
ლაჰიშ ი კინხ გარ ახლანენე. ლაშგვირ ხანჯარ ი კინხხრე ლიქე-
ტურე ლოხეზინე. ხატქეე, ხატქეე ი ეშდეშხვი კინხ მავ ჰი ახქეიე. 25.

— სი ნალეურ, ეშვი კინხ ეჯღა ე' ემაცურ მიშგვა ველიშ ი
ცხეკიშ ლაშყამბუნალდ ი მიშგვი მალვან-მაწვან მავ ბედნიეროვ ჯარ!

— მავ მადეს, სი მუქენია, ისგვი მალვან-მაწვან, ეჩა მუქათდ მიშ-
გვი დაჩვირ იმეი ლასე, ეჯეი ლამატხ.

დავდ ლილურმუშალ ლაშხინე, ეჯგვარ ი ეჯგვარ ესყვილ, ერე გიმ- 30
მეგემდ აშ ათფურდინე. ნალეურდ ესსიპე ხანჯარ, ლეშგეშე ჰგიდიშ
კინხხი ე' ახქეიე. მიჩა დაჩვირ ისგა ლაშჰერნე ი ქორთე ანტახხ.

იდლიან

181. შხიხანჯარ

ემეგ არიხ ხელწიფე ი მოჩა ეხე. გეხალ დემ ხეთავიხ ი ხელწიფე 35
მელთერიშ ლაქვდალთე აჩად. ესხრი, ესხრი ი ეშვი მარე ლახხვიდ:
— იმთ' ესერ ესხრი? — ლახქელიე ა მარე.

— გეზალ ესერ დემ ხეთბვი ი მელოთერს ესერ ხეკედელ, — ხაქე ხელწიფდ ი ქა ლახეკაბ. ა მარემ მარქაფ ხაჯიდ ი სგებინხენდ ლახხვიდ. ამჟიად ლახხედვი ი ჩვად აცხირ ი აფიშედ ხელწიფ. მეს-
მაჟი მოშდღდ ლჯრეკე სგებინხენდ ლახხვიდ ი ქად ახქოდელე.

5 სგებინ მეხელი ესნერ ეჯგჯრბ ლი. ჯიბხენეი სანათ ლახკიდ: — ული ესერ ისგდოვ აბიჯე, ქორთე შჩეს, ეჩაქს ხუნსგა ჯინემოლ ლალემ ი ხუნსგა მიჩა დახვოლვ ხამნე. ეჩქას მიჩა მეხე ესერ ჩვადღანეი, მარე ლალეკალ ქორ ვორუნჩუოლვ ოთევე, მიჩა ლიჯდალდ ჩინჩვილ ნარჰისოლვ ნომა ხეწად. ჩინჩვილს ჯი ესერ იპრისდი.

10 ხელწიფდ მიჩა დახე ქოხუძბავე მბგთან, სანათ ჩუ ლალემხ ი ზურალ ტკისდ ჩვადღანავ. ხელწიფდ ლარდ' ადიგ ვორუნჩუ ი მიჩა მეხე ამთე ადგენე. ზურალ ჩვადღეაჟ ი ნალეეურ ანთავე. ა ჩინჩვილ ლეთშე ქითხს იცხემ ი ლადელშე კამინს. ლპარისდითე ჯგჯრბ ან-
ჯად. ამნემ ადკარე ლაჯვრა ი ლაჯვრალისგა მექემ ანსკინე. ბეთშ

15 ნარჰის ათხე გარ ხეწად ი აშ ადჯჯგენე. ეწანპირსდე ბეთშ ი ეა-
ხად ვბიხანჯარ ათეჰს ჯგჯრბგდ. ათხე პპაიდ ჩვადმეზრე მიჩა ლკ-
რისდე: მიჩა მენწირ ნემეგ ესეროლვ ოლთენელი, მარე ზულვა უშხვარ ნენსგა რშშ ესერ პრი, ლასგვრად ეჯგენქა ნომაგემ ესეროლვ ხოგიქ.

20 ათხე ჯგჯრბგდ ხანჯარ ლახცხეპ ი ლკპრისდა ხაშჩქვარე: ული ესერ ვოდდე ხაბდეს, მენწირ ესერ ნომოლვ ლახთელა. ხანჯარს სისნახეშ ნახაზ ხავ. ამენქა დახედ ნარ ესეროლვ ხოშიდ.

უბიხანჯარს ეჯგევარ სერილ მბხელეჟე უხფას, ერე გიმქა ლახ იხელალ, გიმ ხოქხენი. ჩჟე მოდმა მს ხოგიქ ი ხელწიფდ ეშდმარე
25 მარა ოთთონე მარე ზულვა უშხვარ ნენსგახენ რშშიშ ლაჯდათე. ისგახედეღენს ულახარს ზულვშე ძგიდთე. მათუა ზულვახენქა რშშ ლახ-
შგაბ ი ისგა ლახაგან ულახარს. უხფურთინან ისგა ი მემბავდ ეშვი ყვირს მარე გარ აცვირ. ამჟი მემბავ გარ აცვირ მერმშეჟი.

უბიხანჯარ ჯი იხვრელ რშშიშ ლაჯდათე, მარე ხელწიფდ მესმად
30 ოთთონე ეშდმარე მარა. რშშდ ეჩქასი მემბავ გარ აცვირ, ეშვი თე ქოხეხიპ, ეჯჟი.

— ჰა, ფუოლვ მაქვა, მი მოლვ ოჩვე რშშიშ ლაჯდათე! — რაქე უბი-
ხანჯარდ. ისგა ლაბი მიჩა პპაიშ ნაშჩქვარ ხანჯარ ი ანჯად ზულვაშ
პილთე. მათუა ზულვახენქა რშშდ ანსკინე ი უბიხანჯარდ კინჩაჩუ
35 ხაფხექ. იბურგელხ შმეჩუ ი რშშდ ხაქე: — იმლა მადეაშენე ისგვა თხუშ, მერგვ ხი? მი უბიხანჯარიშენქა დარმოშ მესგერი.

უბიხანჯარდ ქოთცხირ ი რშშდ თხეიმ ეაჰინგერუნე ი ეი ლახ-
გურე. ქაკეპა ჩითე, ცადაქეყანათე, ა რშშიშ ნახსი. აშე ლადელ უბი-

ხანჯარდ რაშ ლარალისგა აფიშედ ი ჯი ჩუ ლაჟუეა. დეც მეფხაქა მერილშალ ლაჟყეფე მოლეგეშ, ანწად ისგაზი ი აზიხანჯარ ე'ანეცხენე: — მას ესერ ლოჰოდა ნაბ, ლარალისგა რაშ ქოთფიშედა ი ჯი ჩო-
ლუენელი, ეჩა?

აზიხანჯარდ ქოთციხირ ი ლეშგიმ ხაქე:— ამლ' ესერ, ხოცხონოვ, 5
ლიმხუბ ხადხ, მოდეი ლიმახვ.

ა მარემ ლიმხუბ ადცხონე ლიმახედ ი აჩადხ. მერმე ლარ' ათასდხ.
ამეჩუ ალაჟარდ ქად აფიშედხ რაშარ ი მინ ჩეაღუეახ. ამთელისგა
მესმე ლერაშ ანწად ი ალაჟარს ისგა ათმუხებან.

აზიხანჯარ ი მიჩა მემხუბალას აშე სხელწიფთე ათეკედნა. ამე- 10
ჩუ სოფელ მაგ მემხად ლერექე ლი ი აცხირხ, ერე: სემი დავ ესერ
ხაფესდახ კოჯხენჩუ, ჩი ლადელ მარემ ქეინ ესერ ხარხ ლეჰვიდი ი
ეჩა ლელფერ' ესერ ლიხ. აერვ' ესერ ამის ქა ლაშხედნი, ხელწიფ
მიჩა სამ დინალისგა ამესერ ხათშენე ი სხელწიფთეშ ხენსგამ ესერ
ქა ხაჰვიდი. 15.

აზიხანჯარ ე'აჩად კოჯეი ი ამეჩუ სამ დავს სურუ ათხილდნხ:
— ნენცელაქ ესერ ახვედახ.

— ეჯის ესერ უშხვარ ახთენისგხ, — ხაქე აზიხანჯარდ.

ისგაბხურთინან ი დავარს თხუმარ უშხვარ ლოხხეჰკარე. ჩეან-
ტა, ეჩქას ხელწიფდ სემი დინა მავ ლალკეჰად ესევენე. აზიხან- 20
ჯარდ მაჰენ ვიდილ ქანთიშ. ლაჟეგეინ ხანჯარ ი ნახაზს ლაედილა
დარ ხაჯოდხ, ეჩქას ხელწიფს ხაქე: — ჯი ესერ ხოხერა მუხებე ლი,
მანკვი ხოშ' ესერ მუხება აჩიფე ი ა დინა ეჩ' ესერ ხარ.

ჩეადეხეჰვაშე ა დინა ი მიჩა მუხებად ლეგნე. ამის თეტენ
ათკვირ: — ლაყერაშოლვ თხუმარაშლისგა ლოხვესე ი, 'შომ' ესერ 25
ზისხშე ლიჰაშადური ლაშბინას, მიჩ ესერ ლერინ ხარ ი ახთხე-
ლივოლვ, — ი აჩადხ ჯიბ ი მიჩა მერმე მუხებე.

ესხრიხ, ესხრიხ ი წერნი სოფელთე ახვედნხ. ამეჩუი ამეი ლა-
ქალ ხარხ დავრე ბედშე. ამეჩეიშ ხელწიფთი დინაგეხალს ი სხელ-
წიფთეშ ხენსგამ ხეწედალ, აერვ' დავარს ქათლირე, ეჯის. აზიხან- 30
ჯარდ ე'ანთხე ე სემი დავ. ეჯაჟარს, — ნენცელაქ ესერ ახვედახ, — ეჯი
ათჩონხ, ეჯი დერი ჯინემ უშხვარ ლახხეჰკარე ი სხელწიფს ქა ლაშადა.
ხელწიფდ ნათიშე დინა ამეჩუ ახჰარე, მარე მიჩა ხანჯარეიშ ნა-
ხაზს ლახ მოდმა ხაჯოდ, ნენსგაშ მუხება ესევედნე. მიჩა ხოლემ ი
ხოჩემ ლაქხრიდ მერმე თეტენ ალაჟარს ათკვირ, ჩეათმგურანე ხო- 35
შა მუხებაშალ ი აჩად.

ესხრი, ესხრი ი აშე ლუქღვიდთელისგა ათეკედნ. აზიხანჯარს
გუემ ხაქე, ერე— მიჩა ლეახური ამელისგ არი.

ათხე რაშს ხაქვ:— მოლოგუმე ესერ ისგა ლეკვუმე ხარხ.

რაშლ [ხაქვ]:— ალვე, ჩოლე ვლსერ, ხაჯილოლე გვამიდ ი ჯი ძლიდის გუგუუს ესერ ხაძგრინე.

ხაჯიდ ნადრაჯ ი რაშლ ძლიდის გუგუუს ხაძგერ, მარე მოდმაგემ-
5 მოშ ხაყერ. აბიხანჯარს გვი ლაბკეაშ. ძლიდლისგა ნავკევიში მოდ-
მა ხეჩემინი. რაშლ ხაქვკვლ:— ეჯგვარ ესეროლე ხაჯიდ, ერე ჯიჯ-
ვარდ აღტკჯრჩენახ.

ხაჯიდ ი ტკისდ ჯიჯგვარდ ლახ აღტკჯრჩენახ, ათვი ქემრარ
ოხეშყად მაყერუმე. ქემრარ რაშს ანბლახ ი ცხელ-ცხელ ანკიდხ. რაშლ
10 გუგუუს ეჯგვარ ლახრინად ხაძგერ, ერე ძლიდ ისგათყვიჩ ი ისგად-
სკინე აზვთე.

აზვლისგა აბიხანჯარს მეძბარარ ახშლახ, მარე ისგა ლახშინრანხ.
აღის მურყემშაშ გალენხენჩე ეშვი სიპაქ ხეწად. ისგეცკენ ი, მიეჟუწ-
დუნა სიმაქ ჩვაყერე, აშის ქოხუმბავე. ა მიეჟუწდუნად ხაქვ:— ეჯი
15 ესერ შიჩა ლეკშერი აბიხანჯარ მოდ ე ირი, მეძბარარ ესერ დემის
ხაშნაროენახ.

ათხე ხაქვ ა სიმაქს ი ტან ლეჟა ეშდგორი პილატოკ ესლაფრუ-
ნე. ე'ანწად აბიხანჯარ, ხოკედ ა პილატოკარს (შირე ლაკეცანარარს)
ი ლარდალისგა ხემ' ეჯჯი ინარპი. მაგ ე'ოხეკიდ, ერქას ლარდა
20 მეწალ ადნარპან. ხეწადხ ალმარ უშხვარ ი მალატუმე ბაჟ ქოთ-
ჩანახ. მოვანდ ე'ანეცხენე, ბაჟ ლახტიხ. აბიხანჯარდ შიჩა ხანჯარ-
ეიმ ნახაშ ახგენე ი ა სიმაქ ლი. სერ ჩვარახ მურყემამეი. სისანხ)
ისგლანდელქა ჩუ ივეჟნი აშხენანს. აბიხანჯარ ჩვადშგურანე:— შიჩა
კიბდენიშ ლაკრას ნ'ეშომოლე ახკვაპ, ოლო შინე ჯაცა ეჯის ესერ
25 ხაბ.

აღი აბიხანჯარს გუთ' ოთჩანდ ი აშე ლანდელ ლათხელის განთე
მოდმაშ ლახციორ, მარე ლაკრარ დემ ანთხე.

აშე ლანდელ შიჩა ახეხ ჩუ ივეა ი თხეიმ ლოლამეი ხოსდ. ფათ-
ვარს ხეშდრალ ი კიბდენიშ ლაკრარ აშელისგ' ანთხე. ადკარე კიბ-
30 დენ ი მოლაგვაშვემ ე'ანსკინე კიბდენსენეი ი მურყემშაშ ლაჯვრაქა
ქა ლახთვაფ.

— ყაპ, შინე თხეიმ ესერ იშლა ოთჯაცა?— ხაქვ ზურალდ ი აბი-
ხანჯარს კაბ ქოთჩანდ.

მურყემამენქა ნაპერე შრანფ ანდავას ახხვიდხ ი კესარს ოთჯილხ.
35 კესარდ გუნ ადბიდე ი:— კა, აშიშ მექენიოლე ოხვთხეხ, შიჩა გეზ-
ლანშ ლეახური ესერ ხარ.

ხეთხელიხ ჩაგ, მარე დარდმოშ ანთხე. ერქას აშე დადად რაქვ:
— ალვე, ჯი ხოლა ლეჩორხე კიბდენთ'ოლე ადგენეხ ი ეშვი ბოთ-

ლიკ ბუნგ, ეშვი ბოთლიკ ღვინალ ი სემი ლემზირ ისგოლვ ესედებ ი კიბდენ ზულვათ'ოლვ ადკვარხ.

კიბდენ ზულვას ჩაპ ხოტანტუნალნა ი აშვ ლადელ ზურყვამხენქა ვბიხანჯარ ი მიჩა მეხე ხეწადხ. ლახემბაეუნხ: — მ'ესერ ირი ზლი? ი ვბიხანჯარდ ქანკიდ კადართე, ადკარე ჩუ ი ამხენეი ჩუ ლღვლ- 5 წყენე დადა ლახშგაბ. ვბიხანჯარდ ქ'ანგერნე დადა მიჩა ლულ- ეუზდ. ზლი სისნახეს მოდ' ოთცხონ, მარე მ'ოლვ ხოჩემინან.

აშვ ლადელ დადად მიჩა ლევზარ ქანკიდ სტოლთექა, ბუნგ ვბი- ხანჯარს ლახაშ, ღვინალ ჯინემ ლაიშ ი მოლვე სისნახელი. ვბიხან- ჯარს ბაე ქოთჩად, ეჩქას დადად ხანჯარ ქ'ოხშგვინ ი ლაქვრაქ' 10 ადკვარ. ვბიხანჯარს ქვინ ქოთჩად ო სისნახედ ლიკილი ლახმინე. დადად ლახთხექ ი კესარითე ადამე.

ვბიხანჯარიშ ლაივბაშ ქორარლისგა თეტნარდ ზისხშე ლიპად- ღური ვდბინეხ. ამნოშე ლახება გულ ავადხ, ერე ვბიხანჯარს ლყ- რინ ხად. ვსქამხ რაშიშ ნახვა ი ა მეხერა ძღვიდს ლახავანხ. ისგ- 15 აჩადხ ი ვბიხანჯარს მიჩა რაშ ძვეშე ესება, ვმის რაშდ კიშხ ქოთ- ქეიცა. ქ'აჩადხ მურყვამთეი ი ლღდგარს ესავანხ. ათხე ახადხ რავად ხანჯარიშ ლათხელიშ ი აშვ მუხებემ რაქვ: — ჯი ესერ დეცე მეპერს ჩი ქ'ანჯერნე.

მერმემ ესეცად: — ჯ'ესერ გიმი ი ლეცლისგა მექეთუნალს ჩი 20 ქახქოადელისგ ი მოლაგვაშე ესერ აცხრინეხ.

ზლი ამეი ჩემინხ ი კალხემარე მუნქურე მუხებე ლახქელივ: — ათ- სელახ ესერ მამა ლემდ?

კალხემარდ ესეცადხ: — ეშვი ესერ ვადვემ მახგოვარ კალხენულ ომსედ, ეჯენქა შაგ ესერ ვმეჩუ ვრინ, მარე ხანჯარიშ ესერ მოდმა- 25 გეშ ხომერახ.

ანჯიდხ ა ვადვემ მახგოვარ ი ვბიხანჯარიშ მუხებე ლახქელივ: — მ'ესერ ხაყრა ვადვ?

— მ'ესერ ი, მიჩ'ოვ მახიგ ლახჯედა. აშვ ლადელ ესერ მექ ხაყ- ვენენა ვაბე, ეჩქას მოლვე მექმალ მეთულთენ', ესერ ომშყედ' ი მიჩა 30 ვადვთე ესერ ოთსკინა, ეჩქანღვ' ესერ ხათემ ამეი.

ა კალმაბეს ვად ჩოთბიგვხ ი ხანჯარ ქ'ანთხეხ. ანღრინ ლახება მურყვამთე. ლახქემხ ხანჯარ ლღდგარს ი ვბიხანჯარ ჩიგარიშმალ ესპედ, ლახქემხ რაშს ი კიშხ ისგა ლახტახ. ლახება ჩვადყაჰალხ მა- ხადლშე.

სისნახე გუნკეაშარ ვრი კესარშერ ქორლისგა. ქაშე ქაშემ თე- 35 ეი მოდმა ხოსგდი ი ხოშა ლაღლს ლაგენის ხაჯღუნე.

აშე ლდღელ აბიხანჯარ ი მიჩა ლახება კესარშერს ლხმშუგერანხ-
 აბიხანჯარს აშ ხობალ, მიჩა ჟებე მურყვამეი ხორიხ, ეჯი ი მოვხ-
 ადქერთამე (ადმახლე). თინგთელისგა მესკად ოთკვდ ი მოვხ-
 სისნახეს ხანგეშე. ლაბრალს ხანგეშე, ვოდდედე მესკად ქანჩღდ. სის-
 5 ნახედ მესკად ჩვათირ ი სერ ჯიბ ი აბიხანჯარ უშხვართეად ანჯდხ.
 აშე ლდღელ აბიხანჯარდ ჰასტამ ჩვადღუნდრინე გემიდ ი დადა.
 ეჩეი ესსგურე: «მინეშე ესერ ე ხანგდენენს ეჰე, ნომაგეშ ესეროდვ-
 ხნყრა, შოდ' ესერ ი ჩოდვ ოლშხიელი». დადა ჰასტამეი ქამილდარ-
 გარ ასად. კესარ ი მიჩა ე'ანხვიტ აბიხანჯარდ ი მინე ლაზგა-ლარ-
 10 და მანგ მიჩ ესსად.

ლახმულ

182. მანედ კოლფედ

არი ეშეი შარე. სემი ნალვეურ ხორი. მიჩ ხაშხა ხანუ. თერარ-
 ჩოთოგან. მაშენ ნალვეურდ რანქე' ი:— ბუა, ლთხვართ' ესერ ღერი-
 15 ი იმეგ ესერ აჩეს.

— ეიბ' ესერ შუკვარს ნომოვ აჩად, ეჯუნქ' ესერ იმგვ ხოცხონეს.

— ღერძათ ესეროვ ოხკიდა მიჩა ლირდე, ეიბე შუკვარს შოდ აჩეს.

აჩად ი აშე წიფრა ჩუქალისგ' ახბვიდ ბადე. უსგვა ვალ აშეთე
 ლასე ი ჩხარა ვალ მერმათე. ლეშდ ესეკენ ი ისგოხვიდ მიჩო მუს-
 20 ლახქედეი:— ბუა, ალი ესერ მან გეშ ლი?

— ალი ესერ მახელვაეობქანშ ლასიმ ლემარ, მარ' ათხ' ესერ ჩოლ-
 მეჩელი— ი ეჯისი (= გეზალსი) ჩოთოგან თერარ. მერმა ლდღელ ნენს-
 გაქანშ გეზალდ რანქე:— ლადი ესერ ჯი ღერი ლთხვართე, იმეგ.
 ესერ აჩეს?

25 — ნენსგანშ ესერ შუკვარს ნომოვ აჩად, ეჯუნქა ესერ იმგვ.
 ხოცხონეს.

ეჯი ეჯღბი ნენსგანშ შუკვარს აჩად ი მეპერიშ ლლვე ახბვიდ.
 ჩხარა ვალ აშეთე ლასე ი ეშდჯორი მერმათე. ისგოხვიდ მიჩო მუს-
 ლახქედეი:— ალი ესერ მანგეშ ლი?

30 — ალი ესერ მიჩა მახელვაეობქანშ ლასიმ ლემარ, მარე ათხ' ესერ.
 ჩოლმეჩელი.

ეჯიი (= ნენსგანშ გეზალსი) ჩოთოგან თერარ. ეჩქას მაპენ მუხე-
 ბილდ ხანქე ი:— ლაჩიყალთ' ესერ ღერი.

მიჩო მუდ ეშეი კოლფედ ლახემ:— ალი ესერ იმგვ ლეშდ ლა-
 35 ქახ ჩოთშდეხეს, ეჩქას ესეროვ ჩვატკარას!— ი უსგვა მარე ლოხვერ-
 ნე აფხნეგდ მიჩო ეშდ.

ესხრიბ ი აშე მინდერთ' შთქედუნხ. უდსგიდივხ ი იმგვალე ჟე-
დღიას ლუგან ეშვი ურყვამ (= მურყვამ) ი ისგაჩანდხ ემთელისგა ი ოთ-
თონე ღორი მარა: — ჩოვ აცხირ, მ' ესეროვ ამბჷვ ლესეს.

— ესხრიბ ულჷარ ი ქამე ძგიდიშ ყორეი სემი ყარვილ ჟიბავ ხა-
განხ ი სემი — ჩუბავ. ეჯჷარდ ხაქეხ: — ისგოვ ნომ' აჩანდხ, ოდო, 5
ისგ'ესერ მეჩღე ღერეჷ ლი, ქა მეტხე დარ ლი.

— ისგ'ესერ უზად მოდმა ხაშიდხ.

ნენსგჷშ ყორეი ღორი ჟიბავ ხაგანხ ი ღორი ჩუბავ. ეჯჷარდ ოხ-
დურვანეხ: — ნომოვ აჩანდხ, ოდო, ისგ'ესერ მეჩღე ღერეჷ ლი, ქა
მეტხე დარ ლი. 10

— ისგ'ესერ უზად მოდმა ხაშიდხ მინს.

ესხრიბ ი ისგჷშ ყორეი ახხვიდხ ღორი შარე: ეშვი ჟიბავ ხაგან
ი მერმე — ჩუბავ. ეჯჷარდ ხაქეხ ი: — ნომოვ აჩანდხ! ისგ'ესერ ფიშირს
ხოხნა, მარე ქა მეტხე დარ ესერ ლი.

— ისგ'ესერ უზად მოდმა ხაშიდხ მინს. 15

ისგაჩანდხ ი ეშვი სიმაქ ვოქრე ჰენწუშე ეი ხორკახ ი ღორი და-
დოლ ეჩხენ-ანხენ ხასგურხ. ეჯგვარიშხ ხაყლებ «ნანი»ს, ერე ჩიგ-
ვაშმი ლიჰვენარის ეჩა ლიჰვენარი ხოჩა.

ათხე დადოლ ისგახშუდხ: — ჰა, მინ ესეროვ ლახუნდახ შვიდობდ, —
ი ჰარი ფაქნარ ი ყოშარ ჩეესევეხ. ეჩქანღე ეჯჷარ ე'ოხკიდხ ი 20
ხაქეხ: — ალ სიმაქს ესერ სამ ამბჷვს ქ'ემოშ ხაქენეხ, ხახედ ესერ
ქა ხაჰედხ, მოდ' ესერ ი კინჩხარს ეი ხაქტურეხ.

ლამბინეხ ულჷარდ ლიმბავალ ი ლერმეთ ი შარე მჷე ე'ანუეშ-
ნეხ, მარე ალ სიმაქს მოდმაგეშმოშ ხაქენეხ. ეჩქას დადოლ თურქ-
დარე ლანარათ' აჩანდხ. უდსგიდარეხ მეჭდად ეჩხავ-ამხავ ი ქორს 25
ბაჯგარეი შარემ თხუშარ ხოყირხ ეი ლუქტურე. ანწუდხ დადოლ ქა
ი თხუშარ ულჷარსი ე'ახქტურეხ ი ე'ესეყირხ ბაჯგარეი. ქამ მღლ-
ლას ხამბაჷხ: — იმ ესერ ხელლინხ ამზუქა?! — ი სგაჩანდხ მინი. ყო-
რარეი მეგნად ულჷარსი ოხდურვანეხ, მარე ისგაჩანდხ ეჯღა. და-
დოლდ ქად ახჷუქერეხ, ჰარი ფაქნარ ი ყოშარ ჩუჯდ ესევეხ ი 30
ღეშემ ი ე'ოხკიდხ, ეჩქას ხაქეხ: — ალ' დინას ესერ სემი ამბჷვს
ქ'ემოშ ხაქენეხ, მოდეი მინს ესერი კინჩხარს ეი ხაქტურეხ.

ულჷარდ უდბინეხ ჩიგვაშემი ლიმბჷვ, მარე მოდმაგეშმოშ ხაქენეხ.
ეჩქას ეჯჷარდ თურქდარ ქანჯიდხ კინჩხარე ლაქტურად. ეჩქას ხანუშ
მაჰენ ნალეურს ლხნშყად მიჩო მუეშ ნაჰოდ კოლფედ ი ე'ანკიდ ი 35
ჩვადკარე. ახხენეი ანსკინეხ ჩიმთილდ, სანფულდ ი ლეტეროილდ.
ჩიმთილდ სტოლქ' ესგარშან, სანფულ ჟიქ' ესდან, ლეტეროილ ქედს

ლახნტყან. ლეტერილდ ხჷქე ჩიმილიდს ი:— ე'ესერ პნბინას, აჲღ-
ვე, ი ჯი ესერ ხეტვრუნი.

ჩიმილილდ რჷქე:— აჲღ'ესერ, ფუსდ, მიჩა მჷზიგ ესეროვ ლახ-
კელა, აჷვ ვდგიჩუ ესერ ლემარდლიხ: პაპ, ხარაზ ი კელენ. ეჯარ
5 ესერ ჩი ლეთ მერჷე ლემარხ, ხერასშე ესერ ხარენახ. აჷვ ლეთ კელ-
ვენ ესერ ლემარ ლი მერჷე, ახერა ი. ომჷედელი ი მარემ ნახაზ
ესერ ოხსყა. ეჯეი ახგიდენა ი ხარაზ ოხეცხენა ი:— ათხე ჯიოვ
ლახცად, ოდო ახგიდენ'ესერ.

ე'ანგან ხარაზ ი ნახაზს ხეწად ი ხელმწიფე ხოხალ. აქან' ოხ-
10 კიდ. მოდმაგეშ ლახტიხ, ერქას მერმად ოხკიდდ აქანი. მოდმაგდ
ლახტიხ. აჩად ისგა, ლახფელაღე ი მეგემ. ერქას რჷქე ი:— ოლი ესერ
მიჩა ქაჯარ მუხებემ ნასკორ ლი ი ჯინემოვი ოხთენე მოლეგეშ.

ლახბინე ლერქვარე ლიშხბი ი ლერქვარ ე'ოხვშებ ი ისგა ლა-
ხჷქე ი ახგიდენ მიჩი. პაპ ანეცხენე ეი:— ათხე ჯიოვ ლახცად, ოდო
15 ახფეშ'ესერ, — ჯი ჩვალუჷა. პაპ ე'ანგან, ხეწად ამის ი ხელმწიფე
ხოხალ ი აქანი ოხკიდ. ურინ ე'ოხკიდ ი მოდმაგეშ ლახტიხ, ერქას
ლახბუგენალე ი მარემ ნახაზ ლი. ლახსკორე:— ოლი ესერ მიჩა ქაჯ-
არ ლახებშე ნასკორ ლი ი ჯინემ ესეროვი ოხთენე მოლეგეშ,—
ლახბინე ლიწირველი. წირველი, წირველი ი ქეინ ლოხგენე.

ჩიმილილდ ლახქელიე სიმაქს:— აჲღ'ესერ, ფუსდ, მიჩა მჷზიგ
20 მიჩ, ეჯარ ესერ იღემგალხ ი იშეშდ ესერ ხაკაფ ოლი?

ერქას სიმაქდ რჷქე:— თფუ ესერ, მინ ქაჯ-გეშმაუ! იშ'ესერ ირი,
აესე'ესერ მანკვი ე'ოხგონეა ეჩა ლინხაზი, ერჩქა?

ამეი ეშვი ამხაჷ ქახაქეინეხ.

25 ერქას სანფულდ ლახბინე:— აჲღ'ესერ, ფუსდ, მიჩ'ესეროვ მჷ-
ზიგ ლახკელა, აჷვ ვდგიჩუ ესერ ლემარდლიხ ეშვი აეხე-ქაშ. აეხე
ესერ ლანაე ლენარ ი ლიღეჲლ ახკელა. მიჩა ქაშედ მულეჲალნათ'
ოთთონა. ეენაზლი შუკეს, ეჯეი ვბრეგარ ახხვიახ, თხვიმ ეი
ოხქეიციხ ი ჩვესელახ ეჯეი. ხოლლი ესერ მიჩა აეხე ი დემეგ ესერ
30 ომჷედ, ეჯეი მერმე მარე ლახდენ'ერქა. ეანარ ოთჷირა ი:— მჷ-
დილ ესერ ხერი ი მიჩა ქაშედ ესერ ოთთონა მულეჲალნათე ი ემეგ
ესერ ათწეს ეჷე, ოხეთუმუნეოვ.

ესხრი ოლი ი ამისი ე'ახქეიციხ კინჩხ.

ერქად ჩვალღეაჷ ალ ზურალ ი ე'ანკიდ მიჩა ჩინჩვილ ი ესხრი:
35 მ'ესეროვ ომდენლასე მიჩა ქაშე' ოლარ ქკრდა ე'ახხვიდხ, კინ-
ჩხარ ლუქეცურე უშხვარ ხაზხ. ა ზურალს ხსცხენა ეშვი მელილდ.
ე'ანკიჩე ალ მელილდ, კინჩხარქა ლახქემ ქკრდამ ი ქეინ ლახტახხ,
მარე მიჩა ქაშეემ თხვიმ მერმად ესეგა ი მერმემ — მიჩა ქაშედ. ე

აორი ესერ მარე იღეშგაღბ ზურალს, — ი სანფულ ლაბქედიე სიმაქს:
— იშეშდ ესერ ხაკაფ, მიჩა მახიგ მიჩ?

სიმაქდ ესეცდ:— თფუი ესერ, მინ ქაჯ-აეშმაუ! მიჩა ქაშვედ ესერ
ტან ხედას ხალჯახ, ერ'ესერ მოდე ირია?

ი ამნოშე ქად ახაქვინებ მერმე ამბა.

5

ათხე ლაბინე ლეტერილდ:— ალვ' ესერ, ფუსდ, მიჩა მახიგ მიჩ,
ლემარდბ ესერ მუგვ, შაურდენ ი ცხაკე. ოლსგიდინ ესერ ყორქა
მუგვ, აშე მინდერლისგა ლუმშდლუნენლის აშე სიმაქს ი ეჯის
ხაშდა. ისგომტეხელი ი ხოქვა:— ა 'სერ ცოდშ კალ, მ' ესერ
ხოჩა სიმაქს აშდღეის მინდერიშ კომ!

10

ცხაკეს ხოქვა:— ჰა 'სერ ლკაშე ი ბედნიერ, მიჩ ესერ ლიცილდ
ხოგ, ეჯი ესერ ჟი ესწუქენი ჩუ ლიშდღეაღდ (ლიშთხვალდ),
ქ' ესერ ხაშიდ.

შაურდენდ რაქვ:— ეჯი ესერ, ალვე, მიჩა კაბჯრჯს სგოვ ლახ-
ლაშხ ი ჩუ ლიშთხვალდ ესერ ჟი ხაპიესგ.

15

ეჯი ისგა ლახლაშხ ი მჩიქვა ვორ ხაშდახ, ერქად ე'ესპიე, ე'ეს-
წუქენე ი სიმაქ ლარდ ესპელ.

ათაე სიმაქს ლაბქედიე ლეტერილ:— ალვ' ესერ, ფუსდ, მიჩა
მახიგ მიჩ, ა სიმაქს ე სემი ესერ იღეშგაღბ ი იშეშდ ესერ ხაკაფ მიჩ?

სიმაქდ რაქვ:— თფუი ესერ, მინ აგრამა ქაჯ-აეშმაუ, ოლო აესვას
ესერ ე'ობქირა ი ვეფ ობგენა ეჩა ბედეი ი ქვინ ლობტიხა, ეჯენქ'
ესერ იშა ირი?

ამეი ქახაქვინებ სემი ამბაე. ერქას დადოლდ სიმაქ ე'ანფუშდლუ-
რებ ი ქა ლახემხ აახედ ხანუმ გეზალს ი ლაბედალ ი ქერწლობ
აჩემინხ.

25

ქაბე ლახმელ

183. ბ რ ო ლ ი ჩ ო ნ გ

ამეჩუ ფექ, ერეჩუ გატ. ლემარდბ ეშვი აეხე-ქაშ ი ხარდენახ სე-
მი დინაგეზალ. ზურაე ჩუ ოვდაგარ ი სემი გეზალ ი ქაშ ჩუ ომ-
სელხ, მუ ქოვიჩიელი ი სურუ ხოლამდ ხაშდბენახ დინოვს. აშე
ლადელ აეხვს ხოქვა ქაშდ, ერე: დინოვ ესერ ქოვ ადგენებ იმთ-
ვალე, ოლო დეშ ესერ იცვრებ ქუნ. მერმა ლადელ მინე მუდ ხაქე:
— ჯი ესერ ინვრინე ხოჩ' შდგითე.

30

ესხრიხ, ესხრიხ ი შთედღენხ ვისგ ჩუქამთელისგა. ამეჩუ ჟი ახ-
ბარჯენე ხოშა ფათქ, ვისგ ჩეანფუთხნე ი ხაქე:— ათხე ე'ოვ ანხო-
რელეხ!

35

- დინოვ ჩეაზღბ ი მინე მუდ ე'ესლაფრე ჩევტ ი ვერ ესშიდ ეი-
 5 ქა, ჯი ქორთ' ანტბხ. ა დინოვ თვით ვისგს ჰამს იზბიხ ი თვითს.
 ნებოზს. აშე სალათს ეჯგვებს ილრავხ, ერე გიმ ი მეგემ მზე იცენავ-
 მერმე სალათს ეჯგვარს იგვნიხ, ერე დეცეგიმ იგვნი. აშე ლდელ
 10 ხემწიფემ ანდავად ვნჰუნრეხ ი აჩაზღბ ი ქოხუმბავეხ ხემწიფეს. აღუხე
 ხემწიფედ მაროვ, მარე მოდმაგეშმოშ ვნმეკრეხ. ანდავად მერმა
 ლდელ ამეიკლ ხჰქეხ ხემწიფეს. ხემწიფედ აღუხეკლ მაროვ, თელი-
 ქეყანა ქაღჯელალეხ, მარე ბაიგეშ ვნმეკრეხ. მესმა ლდელ ან-
 ჰაღბხლ ანდავა ი: — ამეი ესერკლ ილრავხ ი ამეი ესესკლ იგვნიხ.
- 10 ერქას ხემწიფედ ეი ვნნაზორე მიჩა მოვავ მზე. ლჩაჲედ ქა აღაჲე
 მინდღირთე ი ვქმურაგენეხ ჩაჲარს ი ისგლდელქა აშე ჩაჲევემ ქიშხს.
 ჩევტ ვჰყად. ვთსგიდივხ ისგანჩუ ი ეი ვნთხეხ სემი დინა ვორუნჩუ,
 მარე ლერეჲე ბაი ხჰქეხ. ეი ვნკერნეხ ი აღაჲეხ ხემწიფიფითე. ეანემ.
 15 ქადქანენე ი ხოჩამდ ახრეჲენე. ერქანღვე ხემწიფ ლხჰედღივ: — იმხენ
 ესერ ომკედღელიხ?

დინოვდ ქოხუმბავეხ მინე გაჰირება მზე. ეშვი თვე ე'ახათხ (|| ე'ა-
 ხადხ), ერქას აშე ლდელ ლხჰედღივ ხემწიფ მაშენ ვიდივს: — მ' ესერ
 ხამედა მიჩ?

- მიჩ ესერ მეტრ ბარდანს ქა ლაჰედნეხ, თელ ქეყანას ესერ
 20 ესარქვი.

ნენსგავშ ვიდივს ლხჰედღივ: — მიჩ ესერ მზ ხამედა?

— მიჩ ესერ ეშვი კარვა ფეჲ ქა ლჰედღი, თელ ქეყანას ესერ
 ჩუ ვბზე.

მაჰენ ვიდივს ლხჰედღივ: — მიჩ ესერ მზ ხამედა?

- 25 — ჯი ესერ ათავე ეშვი დინას ი ეშვი ნალეჲურს. დინა ესერ-
 ვარჩხლიშ ირი, ნალეჲურ — ვოქრე.

- ანჰად ხემწიფ ი მაჰენ ვიდივ ეხეხედ აღაჲე ი ნერმოლუ მოვანდ
 ესგენე, ჯი ჯართ' აჩად ი: ვლის ხოჩამდოვ ხოსგდივხ. ვმიშ ეხეხედ
 დინა ი ნალეჲურ ანთავე, დინა ვარჩხლიშ ლასე ი ნალეჲურ ვოქ-
 30 რე. ანჰადი მიჩა ლავდილა ი ჰენწთელისგა ციცე ი ფეკენა ოთ-
 ყინეხ ი გეზღირ ლკტთე ოთშიდხ. ოთუხეხ ხემწიფეს მოკქვილ ი:
 — მიჩა ეხეხეხ ესერ ციცე ი ფეკენა ოხთავა.

ხემწიფეს სურუ ათსასტკენ, მარე ლპირ ოხუხე ი: — მიჩა ლიკდღედ
 ნომაგეშ ესეროვ ხჰყერხ.

- 35 ლავდილად შუკვს ლპირ ქოხეცვანდხ. ამეი ხაგ: «გეზღიროვ
 ლკტთ' აღკვარხ, მიჩა ეხეხეხ ეჰთ'ოვ აღგენეხ ი მეგემე კაცხქ'ოვ
 ლოხეწეხი, ლეხეხსოვ ნემ ხაჰედღიხ».

ვლი მზე ამეი ჩემინხ მიჩა ლავდილად.

ლუკთე ნაკვარ ზოფშარ ლუკემ დიდ ქ'ანკიდ ი ე'ანირდ, ჩვად-
 ზიგე ზულღვშ ძგიდს. ნაღვეურს ეჯგვარ მეთხვარ ახფას, ერე ნთხ-
 ვრამ ჯიჯვიშ ქორ აღიგბ ი ხოჩაზდ არღბ. შლი შლდევიჰა მინე გი-
 ვალარდ ი სურუ ათსსტკუნხ. ქა ლიკეჰდ აღყავნივბ ი უშხვარ
 ხაქვბ: — ოხთენეხოვ მოლე!

5

ანჯანხ აშე ლაღელ ი აჩანღ (|| აჩანთხ). ქორს დაჩვირ გარ ახხვიღბ
 (|| ახხვითხ). ჯიმილ ლთხვართე ლასე მეჩღდე. შლაშარდ ხაქვბ: — მინს
 ესერ სურუ ხოჩა ლიზგე ხარხ, მარე ეშვი ესერ გეშ ხაკლიხ.

— მშ 'სერ ირი?

— მშ 'სერ ი ეშდღორი ზულღვას ეჩხენ ესერ ურყვამეი (|| მურ-
 ყვამეი) შრი სემი შდავალ. ეჯგვარ ესერ მეღრალ ლიხ, ერე ნაგ
 ესერ ეჯგვარს რაგლი.

ნებოზს ანტაბს მიჩა ჯიმილ ლთხვარხენ ი ღვაშ ანჯიდ. ჯიმილ
 გულმეცურ ლასე ი რაქვ: — შარ ესერ ლემარღბ (|| ლემართხ) ამეჩჟ
 ლაღდი?

15

— ღორი ესერ ეხხვარ ომვეღლიხ, მარე შიშდ ესერ ომტეხხ.

— მშ 'სერ ხოქვახ?

— მოღმაგეშ ესერ, ომვეღბ ი ომტეხხ, ეჯგუნქა.

დაჩვირს გონაბ (|| გუნაბ) ხად ი მოღე ხეყვად ქა ლიქვისგ, მარე ეჯ-
 ლნი ქახხქეინე. ბაზი ბაიგეშ რაქვ ჯიმილ ი მერმა ლაღელ ურჰად ან-
 პარ ეი ი აჩანღ. ეშდემხვი ზულღვა ქაღქან ი მეეშდღორეჰა ისგთეჰა
 ქაჩანღ, ეჩქას დეც ჩუქაშ მეზვილ ისგახხვეადან ი დოსდ იზბუღბ,
 ეჯგეი ლუკემ დიდ ანფუინე ზულღვა ი ბეჟუმს ინთხლე ი შლაშარ მაგ
 ე'ანხვიტ. ბეფშ შვიდობდ აჩანღ ზულღვაქა, ე'აჩანღ ურყვამთეჰეი, ე'ა-
 ნირმ შდავლარ, ქენაჰთ' შღგენე ი ისგანჯიდ ქორთე შდავლარ. შლი
 ქაღქვიჰხ მინე გივალარდ ი ე'ესღაგანხ. ანჯანხზდ ი ატაახ ჯიმილ-
 დაჩვირთე. ჯიმილ ბაი ახხვიღბ ქორს, დაჩვირ გარ არდ ი ხაქვბ:
 — ათხ' ესერ მინე ლიზგეს დეშა ხოჩა, მარე ეშვი გეშ ესერ ხაკლიხ.

— მშ 'სერ ირი? — დაჩვირდ ოსცაღ.

— მშ 'სერ ი თელღარ' ესერ ბაი ხორი ი ეშდღორი ესერ ლაღ-
 ლიშ ლეზნე ხოზი, ეჩეჩჟ ურყვამეი ესერ შრი ბროლიჩონგ, ეჯგ-
 ვარ ესერ დემეგ შრი დეც ჩუქა.

ანტაბს ნებოზს ჯიმილ ი კეიცრ' ანჯიდ. დაჩვირს ლახქედივ: — შარ
 ესერ ლემარღბ ლაღდი, მოღეი მ' ესერ ხაქვდენახ?

დაჩვირს გუნაბ ხად ი ხამქინდ ქა ლიქვისგ, მარე ეჯღნი ქახხქ-
 ვინე. ბაზი ბაიგეშ რაქვ. მერმა ლაღელ ანჯან ი აჩანღ. მიჩა დაჩვირ
 კიეშ ხეღვაჰ, მარე ლეშდ მოღე ესესგიდივ. ეშდღორი ლაღლიშ ლეზ-
 ნე ქაჩანღ, ლახემ გვი ი ხოშა ურყვამ დეცთეჰეი ხეჰელი, მიჩა ჩუქა

35

ნაქლავ კურეკუმ გეში ლი. ჩუ ევგენ აშე ვდგის ი ლახშმა ბროლი-
ჩონგს. თქა ესეცადა ი ბეფშ ბაჩედ ეესიპლი.

ეში ნაგზი ქაჩად ი დემხენ ანტახ ი მიჩა დაჩიერ ვდლფერან ი
ლეთნ ი ლადელ იგენი. აშე ლადელ მელთერთ' ჩმჩედ ი მელთერს
5 ხოქვა: — აჩადოვ ჯიმლშე ნახეს ი ალეს ესერ ანვერჯას მოლე.

ანტახ ქორთე ი ვნმარან მერმა ლადელ ი აჩად. ესხრი, ესხრი
ი ეშდოროი ლადლიშ ლეზნე უსგვა ლადელ ქაჩად ი ლახემ გვი ი
მიჩა ჯიმილ ბაჩედ ლუსპე ვმეჩუ ხეჩდა მერმა ბაჩარს ურყვამ სგე-
10 ბინჩუ. ლახემ გვი ი მინდერლისგა ეში ბილიკეცვლ დადილ სგურ-
ი ლუსეპარ ლეშგიმჩუ ხოქვა. ვჭყვასგ ისგა ი დადას ლუსვიშ შდიქ
ათხე. დადად ხაქე: — ამსოლდ მახვარ, მშ 'სერ ხოჩემინა?

— დადა, გაქირებოშლალ ესერ ხოჩემინა, ეში ესერ ჯიმილ-
ხარდენა, ამხავ ესერ ომვედ ი ბაჩედ ესერ ოვისიპელი. მშ 'სერ დერ
ჩემნეს, მოდმა ხოთალ.

15 დადად ხოხერა კერივდ ლახემ ი ქესეთონე, იმეი ხად ლეჩემ,
ეჯი. ქაჩად დინა ი ლახშემ ჩვიბშხენეი. თქა ესეცვლ: «უდარაშა-
ჰეატ», მარე ბაიგეშ ხეყარ: მერმად ქაჯდ ლახშემ, თქა ესეცვლდლ,
მარე მოდმაგეშ ხეყარ. მესმე ქად ლახშემ ი თიფშხენჩუ ჰერჯდ ლახ-
20 გვარ. დინად ისგა ხაფხექ ლუსდგვარს. ბროლიჩონგ ეჩქახი ჩვეს-
გან, ეჩქას დაჩიერდ ხაქე: — ქოვ ლახტიხ მიჩა ჯიმილ, ოლო თხვიმს
ესერ ჩუ ხოხპე კერშე.

ბროლიჩონგდ პილატოკ ლახემ: — ვლიოვ ლახქემ.

ი ლახქემ პილატოკ ი ე'ანპარ, მეჩი შონა ლასე, ეჯეი ესპდ.
25 ანვადხ ჯიმილ-დაჩიერ ი ისგა ლახვერნეხ ბროლიჩონგ ი ისგანტახხ
მინე ქორთე. ეჯგვარიშ ლიხეგ ვნსყეხ, ერე დეც ჩუქა ეჯგვარიგ
ღარ იზგა. აცხირხ მინე გივალვარდ ი თიჯდ ესდაგანხ: — მშ 'სერ
ჩემნეხ ათხე?

აშე ლადელ ხაქეხ ხემწიფს ი: — აშე ვდგის ესერ ვრი ვოქრე
30 ბეფშ, ეჯისოვ ხაქე.

ხემწიფს ათხილდნ ი მარე ოთუზე: — ხეწჰანოვ მეხარ.

ანგვან მერმა ლადელ ა ნალვეურ ი ესლერდ, ეჩქას მიჩა აეხედ
ხაქე: მავთანოვ ლადემ, ჩუ მშ ზესდეს, ქათლშე ლალეგნქა ი მერმა
ლადლიშ ლადელ ხემწიფსოვ ხაქე.

35 ისგაჩად ა ბეფშ ი გუნ ქეიფ ათყერხ. მასარდ ლაიშხ ი ლა-
ლემხ, ქათლშე ლალეშე თი გეში ლი, მარე ვლი დემ იზბი. ა გი-
გალარ ეჯგვარ გუეშე ხაქარეიხ, ერე მშ ხოჰიახ; მარე ბეფშდ: ბა-
ესერ იზბი ქათლშე ლელეს.

ე'ანგანს, ერქას ა ნალეურდ ხემწითს ხჷქე:—მერმა ლწდიშ ლწდეღ მიჩოვ ხეწჷან.

— ეზერ ესერ, იმლ' ესერ დემ.

ამეი ბეფშდ ქათლშ ლალე ახბირ მოლე ი ეალე ოდკვარ (|| ოთ-
კვარ). ეელდ ქიშ გარ აღქუთნე (|| ათქუთნე), ჩვადგან. 5

ლწმანე ლწდეღ ანვად ხემწით. სურუ ხოჩა ტაბგ ანმარეხ. თვით ღორი ქიქ ქახქემხ, ერქას ბროლიჩონგდ ანკიდ შითეეი ქიქ ი ხემწითს ხჷქე:—ჯი ესერ მიჩა თელღრა ლი, — ბეფშეღ ლახთონე, — ალი ი აშიშ დაჩვირ ესერ მიჩა გეზღირ ლიხ. ალჯარე დი კუპრშე ესერ ხოწიბ ი ალჯარ ესერ ლეცთე ოთშიდახ მინე გიგალარს. 10
აშჯარე მგქაფდ ციცე ი ფეკენ' ესერ ოდყვინახ (|| ოთყვინახ) ჰენ-
წლისგა. ალჯარ ლეცემ დის ქ'ესერ ოხტიხა ი ე'ოხორდა. ამჯარე
დი ესერ მევარ ხოწიბ კუპრშე მეგამხენჩუ.

ხემწით ლეშბაეე გარ სიღდ ი ალი შგ ქოთცხირ, ერქას ე'ან-
პარ ი შიპრეი ატყაპან (|| ათყაპან) თელღრას. ე'ანგენე ი მიჩა ქორ- 15
თე ადგერნე (|| ათგერნე), ეჯარე დი ჩვახფიშგ, ქაქანხ, ე'ანმარეხ
ხოჩამდ ი ხემწითედ ხჷქე მიჩა ვაზარარს:—მინე სახელმწითღლისგა
შე ნანდრე მანკიშ ვარყოლ არღეხ, ეჯაროვ ანჯიღხ.

ანჯიღხ ისგა ი ისგათაბხ ჰაკედს თვითილობეი ლავდილა ი აშე
ნავზაუნღეე გარ ანტიხხ' მინე ჯიჯვარ დეცხენჩუ ი ხემწითედ ხო- 20
ჩაღდ ხემწითობ ანსყე.

ეჯარე ამთე ანჯეხ, ერქადოვ ლარიდ.

იდლიან

შენიშვნები

ბ ი რ ე ლ ი

1. ბეჩვი (გვ. 1)

პირველი გვერდი დაწერა ბეჩოს საშუალო სკოლის მასწავლებელმა ერმენტო კვიციანმა, ხოლო მეორე გვერდი მისივე თქმით ჩაწერა და პირველი გვერდი მასთანვე შეამოწმა ვ. თოფურიამ 10.VIII.1955 წ.

ალი დავითიანიმ ჩაწერა:

2. მეზრობ (გვ. 3) კვიციანარში ფარნაოზ კვიციანისა და მეფე ხორგუანის თქმით VIII.1954 წ.

3. ლაყვრაშ ი ლნგნაშ ლერექვე ჯვინალდ (გვ. 5) ლანხვრიში კესა გაბულდანის თქმით VIII.1954 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა თბილისში დოლასვიფელ ერმენტო კვიციანის თქმით:

4. ლიფანალი (გვ. 5) 18.II.1940 წ.

5. უფლიშიერ (გვ. 6) და

6. პნპოლშ (გვ. 7) 6.XII.1939 წ.

5₂₈ ლალსგურაქა] დედანშია: ლალსგურაქა.

5₃₂ დოსდ] დოსგდ.

7. ლეზვრანლ გოშარ (გვ. 7)

ჩაწერა ალი დავითიანიმა მაზერში რიდა ჯამდელიანის თქმით VIII.1954 წ.

8. თათრიშ ჯარ (გვ. 8)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ქართვეანში რაჯდენ კვანკიანის თქმით 13.VIII.1955 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა:

9. კვიციანრეშ შვანთე ლიველ რპუხენ (გვ. 8) დოლში სამსონ ალექსის ძე კვიციანის თქმით 8.VIII.1955 წ.

10. ბედან (გვ. 9) თბილისში დოლასვიფელ ერმენტო კვიციანის თქმით 6.XII.1939 წ.

11. სეგვ (გვ. 10) დოლში რაჟდენ კვიციანის თქმით 9.VIII.1955 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა შემდეგი გადმოცემანი:

12. სეგვ ი ნათელად (გვ. 11) კვიციანარში ნიკოლოზ ქემუზას ძე ხორგუანის თქმით 16.VIII.1955 წ.

13. დვიდილშერ ბიბუ (გვ. 12) გულში ტერო კვეტოს ასულ გოშუანის თქმით 8.VIII.1955 წ.

14. ბიბუშ დვამ (გვ. 12) ქართვენიში პავლე სულას ძე გაბულდანის თქმით 13. VIII.1955 წ.

15. მკაფიშ ლიტხე (გვ. 13)

ჩაწერა ვ. თოფურიაშ მახერში თენჯიზ დადემქელიანის თქმით 15.VIII.1927 წ.

16. უშბათეფი ლიზი (გვ. 14)

ჩაწერა ალი დავითიანმა ლანხერიში კესა გაბულდანის თქმით VIII.1954 წ.

17. დ'შდვ'შ ლაჯუშისგა ლიდგარი (გვ. 15)

ჩაწერა მ. ქალდანმა მახერში ათმურზა ქალდანის თქმით. 3.VIII.1955 წ.

18. თხუმურ იმეა ანჯდენოლ (გვ. 17)

ჩაწერა ვ. თოფურიაშ დოლში რაჟდენ კვიციანის თქმით 9.VIII.1955 წ.

მ. ქალდანის ჩაწერილია:

19. ლქმათე ლიზი (გვ. 17) ბაგედანარში ჩიჩო გელას ძე კვიციანის თქმით 26.VII.1955 წ.

20. აედავ ი დუდა (გვ. 18) უშხვანარში ზაქარია კვიციანის თქმით 15.VIII.1955 წ.

21. ბიშტილდ, წვიილდ ი ცხენდგლდ (გვ. 19)

ჩაწერა ვ. თოფურიაშ დოლში ისლამ რაჟდენის ძე კვიციანის თქმით 8.VIII.1955 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა:

22. ატაცილ-მატაცილ (გვ. 19) ბაგედანარში ამირან ერასტის ძე, ქალდანის თქმით 26.VII.1955 წ.

23. მალე ი ღწმღე (გვ. 20) დოლასეფში ოთარ ისიდორეს ძე ხორგუანის თქმით 20.VIII.1955 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა დოლში შემდეგი ზღაპრები:

24. ქათლადწუ ხუნგა (გვ. 21) და

25. ღწღე ი მაშილ (გვ. 22) ისლამ რაქდენის ძე კვიციანის თქმით 8.VIII.1955 წ.

26. ღჯქდ მახეღვაურე ღიკჭურე (გვ. 25) მაზერში თენგიზ დაღე შქელიანის თქმით 14.VIII.1927 წ.

27. მგხქდ (გვ. 27) მაზერში რევაზ იოსების ძე შამფრიანის თქმით 15.VIII.1927 წ.

28. აღექსანდრე (გვ. 30) მაზერში ოთარ დაღე შქელიანის თქმით 14.VIII.1927 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა შემდეგი ზღაპრები:

29. შავა (გვ. 34) მაზერში ბეგი აღექსის ძე ქალდანის თქმით 30.VII.1955 წ.

30. გვეღერშაპ ი ჯორი ღახგბა (გვ. 39) ბაგედანარში მოსწავლის ელენე ერასტის ასულ ქალდანის თქმით 27.VII.1955 წ.

31. დამაჭირაილ (გვ. 42) ბაგედანარში სოფი ბექსოლთანის ასულ კვიციანის თქმით 29.VII.1955 წ.

32. ჯორი ღახგბა (გვ. 44) უშხეანარში მოსწავლის ქიშვარდ ზაქარიას ძე კვიციანის თქმით 16.VIII.1955 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა თბილისში ერმენტო კვიციანის თქმით:

33. მაპრენე ვიდილ (გვ. 48) 3.XI.1939 წ.

34. სემი ღახგბა ი მეჩი მარე (გვ. 50) 6.XII.1939 წ.

35. წჯრნი უხგვრამ გეზალ შამშიათილ (გვ. 51) 2.V.1940წ.

36. ბერჯაშტურა (გვ. 55) 6.VI.1940 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა შემდეგი ზღაპრები:

37. უსმართულ-სამჯრთაღ (გვ. 61) ღანხვრიში შავგენ სუმბის ძე გაბულდანის თქმით 13.VIII.1955 წ.

38. ვაშლა ი კამინჩიხს (გვ. 63) ჰებულში მოსწავლის ანზორ-სეითის ძე სუბელიანის (||სუბარიის) თქმით 28.VIII.1954 წ.

39. ღაჩვირ ი მიჩა ჩხარა ჯიმილ (გვ. 66) ჰებულში მოსწავ-ლის ამირან რომანოზის ძე სუბელიანის თქმით 28.VIII.1954 წ.

ბეროური ტექსტები კორექტურაში წაიკითხეს და თავიანთი შე-ნიშვნები მოგვაწოდეს თბილისში მოსწავლე სტუდენტებმა: მაზე-რელმა კლარა კვიციანიმ ა, დოლასვიფელმა მურად უშხვანმა და ლანხერელმა ზოია გაბულდანიმა.

ც ხ შ მ ა რ უ ლ ი

40. ცხემარ (გვ. 69)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ სვიფში კოსტა ჯაქელიანის თქმით 16.VIII.1955 წ.

41. ღუნარ (გვ. 71)

ჩაწერა თინ. შარაძენიძემ სვიფში კოსტა ჯაქელიანის თქმით VIII.1949 წ.

42. რიჩანაშ ხვეტა (გვ. 81)

ჩაწერა მ. ქალდანიმა ტვიბერში კოსტა მასხას ძე ქალდა-ნის თქმით 27.VIII.1951 წ.

43. იმეო ადზიგანხ შვანარ აფხვეთ (გვ. 82)

ჩაწერა თინ. შარაძენიძემ სვიფში ბიძინა არღელიანის. თქმით VIII.1949 წ.

44. მინ ნენშე იცუალხ, ნა ნატყციხ (გვ. 83)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ სვიფში ვასილ ჩაჩავის ძე არღელი-ანის თქმით 11.VIII.1955 წ.

45. შეთხვარ (გვ. 83)

ჩაწერა თინ. შარაძენიძემ სვიფში ლეზგარელ ვარლამ- (ვალიკო) საღლიანის თქმით VIII.1949 წ.

46. იმეო ოლაგარ ჰერხენარ (გვ. 84)

ჩაწერა მაია მაქავარიანიმა ლეზგარაში ბიძინა საღლია-ნის თქმით VIII.1948 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა:

47. ავთნდ (გვ. 87) სვიფში ვაჟა სიმონის ძე არღელიანის. თქმით 14.VIII.1955 წ. და

48. ჯორი ნალურ (გვ. 87) ნინო ნესტორის ასულ არღვილიანის თქმით 14.VIII.1955 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა ტვიბერში ენვერ ეგნატეს ძე ქალდანის თქმით:

49. ქათლიდ (გვ. 88) 25.VIII.1951 წ. და

50. ქათლიდშ ნამარგვ (გვ. 89) 26.VIII.1951 წ.

51. ვინღვლდ ი შალულდ (გვ. 90)

ჩაწერა მანია მაქავარიანმა ტვიბერში სალომე არღვილიანის თქმით VIII.1948 წ.

ვ. თოფურია მ ჩაწერა იმავე ტვიბერში შემდეგი ზღაპრები:

52. ცეროდენა (გვ. 93) კოსტა მასხას ძე ქალდანის თქმით.

53. ელთუქვარ (გვ. 95) დავით ლემინის ძე ქალდანის თქმით 12.VIII.1955 წ.

კოსტა მასხას ძე ქალდანის თქმით:

54. ჩხვრუტაგილ ი დავთაგილ (გვ. 101)

55. თეთნე ხელწიფხე (გვ. 106) და

56. ღვ ი შიჩა სემუნ (გვ. 113) 13.VIII.1955 წ.

57. ყათლან (გვ. 117)

ჩაწერა მანია მაქავარიანმა ტვიბერში მოსწავლის იზოლდა გობრომის ასულ ქალდანის თქმით VIII.1948 წ.

ცხუმარული ტექსტები კორექტურაში წაიკითხა და თავისი შენიშვნები მოგვაწოდა ტვიბერელმა ბექსტონ გობრომის ძე ქალდანმა.

მ ც ე რ უ ლ ი

58. ზეცერ (გვ. 121)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ლაშხერში კოსტა ყახას ძე არღვილიანის თქმით 10.VIII.1954 წ.

59. ლინშინაღ (გვ. 123)

ჩაწერა ვ. თოფურია მ ლადრერში ბიმურზა ქოქის ძე აფრასიძის თქმით 31.VII.1927 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა შემდეგი მასალა:

60. უღვეშდომ როზან (გვ. 124) ლადრერში ნინო მურზას ასულ პაკელიანის თქმით 11.VIII.1954 წ.

ლანტელიში ნიკო რამზის ძე პაკელიანის თქმით:

61. ოთარშერ ბეკარობ (გვ. 125) 23.VII.1954 წ.

62. კასლეთიან (გვ. 128) 22.VIII.1954 წ.

63. ვეჩჩარშერ (გვ. 129) ბარში რობინზონ დიმიტრის ძე გურჩიანის თქმით 17.VIII.1954 წ.

64. ჯავახიანი (გვ. 129) ლადრერში ალექსანდრე სტეფლიანის თქმით 18.VIII.1954 წ.

65. ბაქ (გვ. 131) ბარში სალიბე სიემის ძე გურჩიანის თქმით 11.VIII.1954 წ.

ლადრერში გვილიფხ მახამეთის ასულ ჩარკვიანის თქმით:

66. ათას ოქრ (გვ. 131) და

67. მოლწუ ექიმობ (გვ. 133) 17.VIII.1951 წ.

68. მიზეზ (გვ. 133) ლაზხერში აკაკი ჩარკვიანის თქმით. 18.VIII.1951 წ.

69. მალულდ (გვ. 134) ბარში მოსწავლის ხალურ მიხეილის ძე გურჩიანის თქმით 15.VIII.1954 წ.

70. ლაკვალ (გვ. 135)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ ცალანარში შიო ქერექის ძე ცალანის თქმით 1.VIII.1927 წ.

71. ლუნქროვე მჩუჯრი (გვ. 136)

ჩაწერა მ. ქალდანმა კალანში მოსწავლის ისმა გრიგოლის ძე მურღველიანის თქმით 11.VIII.1955 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა:

72. ლიწხე (გვ. 138) ლადრერში დავით ბიმურზას ძე აფრასიძის თქმით 1.VIII.1927 წ.

73. მუ-გეზალ (გვ. 140) ლადრერში გერნანე ბიმურზას ძე აფრასიძის თქმით 2.VIII.1927 წ.

74. საბრალ მარე იხელწიფხე (გვ. 141)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ლადრერში ერმინე ალექსანდრეს ძე პაკელიანის თქმით 18.VIII.1954 წ.

ვ. თოფურიამ ჩაწერა შემდეგი ზღაპრები:

75. სწიშხე (გვ. 147) ლადრერში კ. აფრასიძის თქმით. 2.VIII.1927 წ.

ლადრერში ბიმურზა აფრასიძის თქმით:

76. მაჰრენე მუხვზე (გვ. 149) და

77. ნაცხეკ (გვ. 152) 31.VII.1927 წ.

78. მახლევან (გვ. 156) ლაშხრერში გრამიტონ კორძაიას თქმით 31.VII.1927 წ.

79. ჰერვიშ ხოხრა მუხვზე (გვ. 158)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ლაშხრერში მიხეილ არსენას ძე კორძაიას თქმით 15.VIII.1951 წ.

80. ბეჟან (გვ. 160)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ ლანტელიში რამზი ნიკოს ძე პაკე-ლიანის თქმით 7.VIII.1927 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა ლანტელიში:

81. სოხლან (გვ. 166) ნიკო რამზის ძე პაკელიანის თქმით 23.VII.1954 წ.

82. ყარამან (გვ. 172) ილარიონ ნიკოს ძე პაკელიანის თქმით 24.VII.1954 წ.

83. აელბათურ (გვ. 174)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ ცალანარში შიო ქერექის ძე ცალანის თქმით 1.VIII.1927 წ.

84. თავისა (გვ. 178)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ისკარში მოსწავლის ფრანცუზ მელი-ტონის ძე გერლიანის თქმით 8.VIII.1954 წ.

85. ალექსანდრე ოღვით (გვ. 181)

ჩაწერა ვ. თოფურიამ ფხუტრერში თედო ქანცლანის თქმით 5.VIII.1927 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა:

86. ვოშთხ ლახვბა (ცეროდენა) (გვ. 186) ბარში ფრიდონ რომანის ძე გურჩიანის თქმით 10.VIII.1954 წ.

87. გულმეცარ ნაღვეურ (გვ. 187) იქვე სალიბე სიემის ძე გურჩიანის თქმით 10.VIII.1954 წ.

88. გულმეცარ (გვ. 188) ქელირში პავლე მურზას ძე პაკე-ლიანის თქმით 12.VIII.1954 წ.

89. ტატარაილ (გვ. 189) იქვე მოსწავლის კლარა ფაცის ასულ აფრასიძის თქმით 12.VIII.1954 წ.

90. ჯიშილ-დაჩვირ (გვ. 192) იქვე მოსწავლის ზაქრო გერმანის ძე პაკელიანის თქმით 12.VIII.1954 წ.

ეცერული ტექსტები კორექტურაში წაიკითხეს და თავიანთი შენიშვნები მოგვაწოდეს თბილისში მოსწავლე სტუდენტებმა: ცალანარელმა სუზი გაზდელიანმა, ლანტელელმა ამირან პაკელიანმა და მოსამსახურემ ცალანარელმა რისი გაზდელიანმა.

ფ ა რ უ ლ ი

91. ფარ (გვ. 195) ჩაწერა მ. ქალდანმა თბილისში ფარელი სირმა გერასიმეს ასულ ვიბლიანის თქმით 6.II.1955 წ.

მ. ქალდანისავე ჩაწერილია დანარჩენი ფარული მასალაც 1956 წლის საზაფხულო მივლინების დროს:

92. მგუელ ნაშპარ (გვ. 195) ლაყვრიში რაქდენ ნასაეის ძე ცალანის თქმით 21.VIII.1956 წ.

93. ლიჯრწყი (გვ. 196) ზედა ლუპაში აჩი ფუთას ძე ცალანის თქმით 18.VIII.1956 წ.

94. მგულელი ბევა (გვ. 197) ფალედში ვარლამ მუდარის ძე ჩხვიმიანის თქმით 22.VIII.1956 წ.

შენიშვნა. ფალედში ამჟამად მხოლოდ ორი ოჯახი ცხოვრობს, ორივე საკმაო ხანს ქუბერშია ნაცხოვრები ჩუბეხეველთა მეზობლად. გარდა ამისა, ფალედი და კიჩხულდაში (ჩუბეხევის სოფელი) ერთიმეორეს ემეზობლება. ანით აიხსნება, რომ ფალედური მეტყველება საგრძნობლად ემიჯნება ფარულს ჩუბეხურის გავლენით. მაგ., ვ. მ. ჩხვიმიანის მეტყველებაში ფუძედრეკად ზმნებში ა იშვიათად გვხვდება, ფარულში კი, პირიქით, ეს ზმნები მხოლოდ ა ხმოვნით არის წარმოდგენილი.

95. ყვრგმურ ლიხვტე (გვ. 198) ლამხერში ალექსანდრე ზურაბის ძე ნარსაეიძის თქმით 20.VIII.1956 წ.

96. კვიმფხან (გვ. 199) ზედა ლუპაში აჩი ფუთას ძე ცალანის თქმით 18.VIII.1956 წ.

97. ბესილადაშ ნალმარგი (გვ. 199) ზედა ლუპაში ერმინე რამზის ძე ცალანის თქმით 18.VIII.1956 წ.

შენიშვნა. ზედა ლუპაში, ეცერულის მსგავსად, ნაცვალსახელის აღი (ამიშ, ამის) იეს (ამისი, ამას) ა უუმლაუტრა, სხვაგან კი მთელ ფარულში მხოლოდ ა-ს შეიცავს.

98. ლაყვრიან ლიტყუც (გვ. 201) ლაყვრიში რამზი ნ. ცალანის თქმით 21.VIII.1956 წ.

99. ღვაზრე ლიკარქ (გვ. 203) კაცხში შემხუზ დავითის ძე გადრანის თქმით 20.VIII.1956 წ.

ღეშდერში მონადირის ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანის თქმით 21.VIII.1956 წ.:

100. დშდვშ მახალ (გვ. 203)

101. დშდვშ ლიდგარი ტყენშე (გვ. 204)

102. ხოჩა გზარობ (გვ. 205) და

103. მეთხვარიშ ჰისტამ (გვ. 205).

104. მეთხვარ დშდვშ ლიშირჩვლანი (გვ. 205) ფალედში ვ. მ. ჩხვიმიანის თქმით 22.VIII.1956 წ.

105. ბაბა სოლომან (გვ. 208) ქვედა ლუპაში პირიბე სოფრომის ძე აფრასიძის თქმით 19.VIII.1956 წ.

შენიშვნა. პირიბე აფრასიძისა და საერთოდ ქვემოლუპელების უმრავლესობის მეტყველებას, ფალედურის მსგავსად, ჩუბეხურის გავლენა ეტყობა.

106. უხგვირიშ ლიხვტე (გვ. 209) ქვედა ლუპაში პირიბე აფრასიძის თქმით 19.VIII.1956 წ.

107. ჯამხვარს (გვ. 210) ზედა ლუპაში ვლადიმერ ბათირის ძე წულუკიანის თქმით 17.VIII.1956 წ.

108. მაჰრენ მუხვებმ ნალმარგი (გვ. 212) ლამხერში ალექსანდრე ზურაბის ძე ნარსავიძის თქმით 20.VIII.1956 წ.

109. ზენწიფხეშ ლენთერუ (გვ. 218) ფარში ნიკოლოზ ნასავის ძე ნარსავიძის თქმით 20.VIII.1956 წ.

110. დინილ, შინდვლდი თხერე (გვ. 219) კაცხში შემხუზ გადრანის თქმით 20.VIII.1956 წ.

111. ზურაბიანი (გვ. 220) ლემდერში კაკუ: ბესის ასულ. ჩხვი-
მიანის თქმით 22.VIII.1956 წ.

კ. ჩხვიანიანს გათხოვებამდე ფალედსა და ქუბერში უცხოვრია.
ამას მის მეტყველებაზე გარკვეული გავლენა მოუხდენია.

ჩ ხ ვ ი ხ ე უ რ ი

მ. ქალდანის მიერ არის ჩაწერილი აგრეთვე ჩუბებური
მასალა:

112. ჩვიბევეც ი ქუბერ (გვ. 224) თავრალში მაპარბი გელას ძე
ცინდელიანის თქმით 10.IX.1956 წ.

113. ლიანი: ლილში ი ლიმგური (გვ. 229) ლაწომბაში ილო
ისამის ძე ქალდანის თქმით 10.VIII.1949 წ.

114. უღვლაშობ (გვ. 231) ქვედა ნაკრაში სამსონ სიმონის ძე
გვარამიანის თქმით 19.VIII.1950 წ.

115. ლითვარ (გვ. 234) ლარილარში (ქუბერი) მიხეილ აჩის ძე
ცინდელიანის თქმით 5.VIII.1946 წ.

თავრალში ჯანდრე დევეთქერის ძე ცინდელიანის თქმით
15.VIII.1949 წ.:

116. დაროშ ლიმხე (გვ. 237) და

117. ლერექ (გვ. 238).

კურხვაიშში (ნაკრა) დათა უკეს ძე გვარამიანის თქმით:

118. ბეკარობ (გვ. 240) 12.VIII.1949 წ. და

119. შვანეშ ვოქრ (გვ. 241) 10.VIII.1949 წ.

თავრალში მაპარბი გელას ძე ცინდელიანის თქმით
10.IX.1956 წ.:

120. აღმწსგირ (გვ. 242) და

121. ბაა მეზგე ი საბრალ ზურალ (გვ. 245).

122. კესრლგფაშ (გვ. 247) კურხვაიშში დათა გვარამი-
ანის თქმით 12.VIII.1949 წ.

123. ლიშკდიშიშ ლიმსური (გვ. 247) ლეწფერში (ქუბერი)
მკედლის შავხან უმარის ძე სუბელიანის (||სუბარის) თქმით
3.VIII.1949 წ.

124. ჩხარა ლახვა ჰამაშარ (გვ. 249) კიჩხულდაში ზოსიმე გიბის ძე ჩხვიმიანის თქმით 22.VIII.1956 წ.

125. დგრიშ ლირწუნე (გვ. 250) თავრალში ჯოკია გიკუს ძე ცინდელიანის თქმით 22.VIII.1950 წ.

ვასალ ბურნაყის ძე ქალდანის თქმით ჯუხვლანიში 20.VIII.1949 წ.:

126. ხახვემ ლიქიმი (გვ. 250)

127. ისმანაშ ლისგლდათ (გვ. 251)

128. იმეი ნნთონეხ სამ ლახვბად შამაშ ლიჩემ (გვ. 252) და

129. მოლაშ „ლიქნური“ (გვ. 253).

130. ვერჯ ი ვაშა (გვ. 254) თავრალში ჯანდრე ცინდელიანის თქმით 13.VIII.1949 წ.

131. დაცგლ ო თხერე (გვ. 255) კიჩხულდაში სეით გიბის ძე ჩხვიმიანის თქმით 17.VIII.1937 წ.

132. აშირმ (გვ. 256) ლაწომბაში (ნაკრა) მერაბ მურხას ძე ქალდანის თქმით 11.VIII.1949 წ.

133. გრეი მარე (გვ. 267) ხერხვაში დომენტი თეგიზის ძე ანსიანის თქმით 6.VIII.1950 წ.

134. გვილბიდ (გვ. 270) ლაწომბაში მერაბ ქალდანის თქმით 19.VIII.1937 წ.

135. ვადაშ ლედე (გვ. 276) კურხეაიში (ნაკრა) დათა გვარამიანის თქმით 20.VIII.1949 წ.

136. დიეშ გვი (გვ. 280) თავრალში ჯანდრე ცინდელიანის თქმით 11.VIII.1949 წ.

ლ ა ხ ა მ უ ლ უ რ ი

ალი დავითიანმა დაწერა ლახამულური მასალა № 137-დან № 163-მდე (გვ. 281 — 304).

164. ხაშარ (გვ. 304)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ქვედა ლახამულაში ვლადიმერ უმარის ძე ქკადუას თქმით 14.VIII.1952 წ.

ალი დავითიანმა დაწერა:

165. ლიგლტარ (გვ. 305)

166. ლიჯიშ (გვ. 306)

167. ლიკულინე (გვ. 306) და

168. სვირ (გვ. 307).

169. ლილბური (გვ. 308)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ქვედა ლახამულაში ქექვე ბექსოლთანის ძე ქობალიას თქმით 11.VIII.1951 წ.

აკაკი ქკადუამ (გელოვანმა) ჩაწერა:

170. მიუ ი დოშდულ (გვ. 309) ლალხორალში ვიჩი ხირბშილის ძე ქკადუას თქმით VIII.1949 წ.

171. თამარ დედფალ ი თათრის ჯარ (გვ. 309) წირმინდში დავით კვანკიანის თქმით VIII.1949 წ.

172. დვრე ლიპრისდნლ (გვ. 309)

ჩაწერა მ. ქალდანმა ქვედა ლახამულაში ქექვე ქობალიას თქმით 7.VIII.1952 წ.

173. მგლხამლი ბევა (გვ. 311)

ჩაწერა ალი დავითიანმა ზედა ლახამულაში ჯაჯა ხირბშილის ასულ კვანკიანის თქმით VIII.1953 წ.

174. ნაცადვ (გვ. 316)

ჩაწერა აკ. ქკადუამ (გელოვანმა) სკორმეთში ქაბახან ქკადუას თქმით VII.1949 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა:

175. თეურან, შიურან ი ქეშურან (317) ლახამულაში ჰამაშელ მოსწავლის ვალიდა სერაპიონის ასულ ქკადუას თქმით 8.VIII.1951 წ.

176. თხუმემ ლიშედ (გვ. 317) ზედა ლახამულაში გიორგი (ჟორა) ისმაის ძე დავითიანის თქმით 20.VIII.1952 წ.

177. აშირბ (გვ. 317)

დაწერა აკაკი ქკადუამ (გელოვანმა) ლალხორალში ვიჩი ქკადუას აგან განაგონი VIII.1948 წ.

სოკრატ ქკადუამ დაწერა:

178. კვაპა (გვ. 323) და

179. **ეშღორი ლახვა** (გვ. 325) 15.VI.1929 წ.

აკაკი და სოკრატ ქკადუას ჩაწერილი მასალები შემოწმებულია აკაკი ქკადუასთან (გელოვანთან)

ალი დავითიანი დაწერა:

180. **ეშვი ახვ-ქაშ** (გვ. 328)

181. **წბიხანჯარ** (გვ. 331) თავის კილოკავზე ლეშდერელ ტაცი ჩხვიმიანისაგან განაგონი VIII.1952 წ.

მ. ქალდანმა ჩაწერა:

182. **მწუედ კოლფჯ** (გვ. 336) ზედა ლახამულაში გიორგი (ერო) ისმაის ძე დავითიანის თქმით 14.VIII.1952 წ.

183. **ბროლიჩონგ** (გვ. 339) ილიანში გივი მოსეს ძე ქკადუას თქმით 12.V.1948 წ.

მთქმელები

- ანსიანი დომენტი (52 წლ.)—133¹.
 არღვლიანი ბიძინა (30 წლ.)—43.
 არღვლიანი ვაჟა (12 წლ.)—47.
 არღვლიანი ვასილ (84 წლ.)—44.
 არღვლიანი კოსტა (95 წლ.)—58.
 არღვლიანი ნინო (14 წლ.)—48.
 არღვლიანი სალომე (30 წლ.)—51.
 აფრასიძე ბიმურზა (66 წლ.)—59, 76, 77.
 აფრასიძე გერმან (13 წლ.)—73.
 აფრასიძე დავით (21 წლ.)—72.
 აფრასიძე კესა—75.
 აფრასიძე კლარა (14 წლ.)—89.
 აფრასიძე პირიბე (52 წლ.)—105, 106.
 გაბულდანი ზოია — გვ. 347¹
 გაბულდანი კესა (70 წლ.)—3, 16.
 გაბულდანი პავლე (62 წლ.)—14.
 გაბულდანი შავგენ (59 წლ.)—37.
 გადრანი შემხუზ (96 წლ.)—99, 110.
 გაზდელიანი რისი — გვ. 351.
 გაზდელიანი სუზი — გვ. 351.
 გერლიანი ფრანკუზ (12 წლ.)—84.
 გვარძიანი დათა (82 წლ.)—118, 119, 122, 135.
 გვარძიანი სამსონ (54 წლ.)—114.
 გოშუანი ტერო (90 წლ.)—13.
 გურჩიანი რობინზონ (29 წლ.)—63.
 გურჩიანი სალიბე (30 წლ.)—65, 87.
 გურჩიანი ფრიდონ (6 წლ.)—86.
 გურჩიანი ხალურ (16 წლ.)—69.
 დაღეშქელიანი თენგიზ (42 წლ.) — 15, 26.
 დაღეშქელიანი ოთარ—28.
 დავითიანი გიორგი (ეორა) (13 წლ.)—176, 182.
 ვიბლიანი სირმა (23 წლ.)—91.
 კვანჭიანი დავით—171.
 კვანჭიანი რაქდენ (57 წლ.)—8.
 კვანჭიანი ჯაჯა (75 წლ.)—173.
 კვიციანი ერმენტო—1, 4, 5, 6, 10, 33, 34, 35, 36.
 კვიციანი ზაქარია (58 წლ.)—20.
 კვიციანი ისლამ (20 წლ.)—21, 24, 25.
 კვიციანი კლარა — გვ. 347.
 კვიციანი რაქდენ (55 წლ.)—11, 18.
 კვიციანი სამსონ (59 წლ.)—9.
 კვიციანი სოფი (75 წლ.)—31.
 კვიციანი ფარნაოზ—2.
 კვიციანი ქიშვარდ (16 წლ.)—32.
 კვიციანი ჩიჩო (30 წლ.)—19.
 კორძაია გრამიტონ (11 წლ.)—78.
 კორძაია მიხეილ (20 წლ.)—79.
 მურღვლიანი ისმა (15 წლ.)—71.
 ნარსავიძე ალექსანდრე (75 წლ.)—95, 103.
 ნარსავიძე ნიკოლოზ (80 წლ.)—109.
 პაკელიანი ამირან— გვ. 351.
 პაკელიანი ერმინე (42 წლ.)—74.

¹ რიცხვით აღნიშნულია ტექსტის ნომერი, მთქმელის წლოვანება ნაჩვენებია ტექსტის ჩაწერის დროს.

- პაკელიანი ზაქრო (12 წლ.)—90.
 პაკელიანი ილარიონ (45 წლ.)—
 82.
 პაკელიანი ნიკო (109 წლ.)— 61,
 62, 81.
 პაკელიანი ნინო (25 წლ.)—60.
 პაკელიანი პავლე (90 წლ.)— 88.
 პაკელიანი რამზი (25 წლ.)—80.
 საღლიანი ბიძინა—46.
 საღლიანი ვარლამ (ვალიკო)—45.
 სტეფლიანი ალექსანდრე (89 წლ.)
 — 64.
 სუბელიანი ამირან (14 წლ.)—39.
 სუბელიანი ანზორ (14 წლ.)—38.
 სუბელიანი შაეზან (53 წლ.)—123.
 უშხვანი მურად — გვ. 347.
 ჭალდანი ათმურზა (56 წლ.)— 17.
 ჭალდანი ამირან (7 წლ.)— 22.
 ჭალდანი ბეგი (57 წლ.)— 29.
 ჭალდანი ბექსტონ — გვ. 348.
 ჭალდანი დავით— 53.
 ჭალდანი ელენე (13 წლ.)—30.
 ჭალდანი ენვერ (12 წლ.)—49, 50.
 ჭალდანი ვასილ (36 წლ.)—126,
 127, 128, 129.
 ჭალდანი კოსტა (60 წლ.)—42, 52,
 54, 55, 56.
 ჭალდანი იზოლდა — 57.
 ჭალდანი ილო (38 წლ.)—113.
 ჭალდანი მერაბ (71 წლ.)—132,
 134.
 ჭანტლანი თედო (22 წლ.)—85.
 ქობალია ქექევი (99 წლ.)—169, 172.
 ჟამფრთიანი რევაზ (14 წლ.)—27.
 ჩარკვიანი აკაკი (37 წლ.)— 68.
 ჩარკვიანი გვილიფხ (17 წლ.)—66,
 67.
 ჩხვიმიანი ვარლამ (48 წლ.)—94,
 104.
 ჩხვიმიანი ზოსიმე (60 წლ.)—124.
 ჩხვიმიანი კაკუ (38 წლ.)—111.
 ჩხვიმიანი სეით (35 წლ.)—131.
 ჩხვიმიანი ტაცი (36 წლ.)—181.
 ჩხვიმიანი ხაბჯი (54 წლ.), ცნო-
 ბილი მონადირეა — 100, 101,
 102, 103.
 ცალანი აჩი (70 წლ.)— 93, 96.
 ცალანი ერმინე (53 წლ.)— 97.
 ცალანი რაეღენ (52 წლ.)— 92, 98.
 ცალანი შიო (65 წლ.)—70, 83.
 ცინდელიანი მაჰარბი (98 წლ.)—
 112, 120, 121.
 ცინდელიანი მიხეილ (54 წლ.)—
 115.
 ცინდელიანი ჯანდრე (75 წლ.)—
 116, 117, 130, 136.
 ცინდელიანი ჯოკია (42 წლ.)—125.
 წულუკიანი ვლადიმერ (53 წლ.)—
 107.
 ჭკადუა გივი (18 წლ.)—183.
 ჭკადუა ვალიდა (10 წლ.)—175.
 ჭკადუა ვიჩი—170, 177.
 ჭკადუა ვლადიმერ (32 წლ.)—164.
 ჭკადუა ქაბახან—174.
 ხორგუანი მეფე—2.
 ხორგუანი ნიკოლოზ (104 წლ.)—
 12.
 ხორგუანი ოთარ (14 წლ.)—23.
 ჯამდელიანი რიდა — 7.
 ჯაქვლიანი კოსტა—40, 41.

სოფლები

- ბაგვდანარ 19, 22, 30, 31.
 ბარშ 63, 65, 69, 87.
 გულ 13.
 დოლ 4, 5, 6, 9, 10, 11, 18, 21, 24,
 25, 33, 34, 35, 36.
 დოლსვიფ 1, 25.
 თავარ 112, 116, 117, 120, 121,
 125, 130, 136.
 იდლიან 180, 183.
 ისკარ 84.
 კალშ 71.
 კეცხ 99, 110.
 კიხხლდშ 124, 131.
 კურხევაშ (ნაკ) 118, 119, 122,
 135.
 ღაღრე 59, 60, 64, 66, 67, 72,
 73, 74, 75, 76, 77.
 ლალხორალ 170, 177.
 ლამხერ 95, 108.
 ლანტელი 61, 62, 80, 81, 82.
 ლანიერი 3, 16, 37.
 ლარილზ (კუბერ) 115.
 ლაყერი 92, 98.
 ლაშხერი 58, 68, 78, 79.
 ლაწომბა (ნაკ) 113, 132, 134.
 ლეზგარა 45, 46.
 ლეწფერ (კუბერ) 123.
 მაზერ 7, 15, 17, 26, 27, 28, 29.
 ეშე ლახმულ 173, 176, 182.
 ეაბე ლჰა 93, 96, 97, 107.
 სეიფ (ცხეპარ) 40, 41, 43, 44, 47,
 48.
 სკორშეთ 174.
 ტვიბერ 42, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
 55, 56, 57.
 უშხეანარ 20, 32.
 ფალედ 94, 104.
 ფარ 91, 109.
 ფხეტრერ 85.
 ქართენი 8, 14.
 ლეშდერ 100, 101, 102, 103, 111,
 181.
 ჩეშე ლახმულ 164, 169, 172.
 ჩეაბე ლჰა 105, 106.
 ჩეშე ნაკ 114.
 ცალანარ 70, 83.
 წირმინდ 171.
 ქელირ 88, 89, 90.
 ქკიდანარ 2, 12.
 ხერხეშ 133.
 ჯაშლ 177, 178, 179.
 ჯუხელანი 126, 127, 128, 129.
 ჰამშ 175.
 ჰებულ 38, 39.

ტექსტების ჩამწერ-შემკრებნი

დავითიანი ალი. ლახამულელი (სოფ. ზედა ლახამულიდან)-იგი 1937 წლიდან 1957 წლამდე ჯერ ენიშკისა და შემდეგ ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომელია. თითქმის ყოველი წლის ზაფხულში ბალსკვემოურ კილოზე მუშაობდა და აგროვებდა ლექსიკურსა და ფოლკლორულ მასალებს. დაწვრილებით აღწერილი აქვს სვანების ძველი და ახალი ყოფა, სოფლის მეურნეობის ყველა დარგი. მისი დიდძალი მასალებიდან ადგილის შეზღუდვის გამო აქ დაიბეჭდა მხოლოდ შემდეგი ნომრები: 2, 3, 7, 16 და თითქმის მთლიანად ლახამულური 137 — 163, 165 — 168, 173, 180, 181.

თოფურია ვარლამ. 1927 წელს ზემო სვანეთში სამეცნიერო მივლინების დროს მუშაობდა ბალსკვემოურზე. ტექსტები ჩაიწერა ამავე წლის აგვისტოს თვეში ბეჩოსა და ეცერში, ხოლო 1955 წლის აგვისტოში — ბეჩოსა და ცხუმარში. გარდა ამისა, 1939 — 1940 წლებში იგი თბილისში იწერდა ბეჩოელ სტუდენტის ერმენტო კვიციანისაგან სხვადასხვა ხასიათის მასალას. ვ. თოფურიას ჩაწერილი მასალებიდან აქ დაიბეჭდა შემდეგი ნომრები: 1, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 15, 18, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 40, 44, 47, 48, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 80, 83, 85.

მაჭავარიანი მაია. ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომელი. ბალსკვემოურზე (ცხუმარულზე) მუშაობდა 1948 წელს სტუდენტად ყოფნის დროს. მისი ჩაწერილი ტექსტებიდან აქ გამოქვეყნდა შემდეგი ნომრები: 46, 51, 57.

ქალდანი მაქსიმე. ჩუბეხეველი (სოფ. ლარილარიდან). ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი. სვანური დიალექტოლოგიური მასალების შესაკრებად მივლინებაში იყო: 1949 — 1950 წლებში ჩუბეხევეში, 1951 — 1952 წლებში ლახამულასა და ცხუმარში, 1953 წელს ჩუბეხევესა და კუბერში, 1954 წელს ეცერში, 1955 წელს ბეჩოში, 1956 წელს ფარსა და ჩუბეხევეში. მის მიერ ჩაწერილი ტექსტებიდან აქ დაბეჭდილია შემდეგი ნომრები: 8, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 22, 23, 29, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 42, 49,

50, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 74, 79, 81, 82, 84, 86, 87, 88, 89, 90, ფარული და ჩუბეხეური მასალები მთლიანად 91-დან — 136 ნომრამდე და 164, 169, 172, 175, 176, 182, 183.

შაჩაძენიძე თინათინ. ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი. სვანურ ენას მიუძღვნა რიგი გამოკვლევები. ბალსქვემოურზე (ცხუ მარულზე) მუშაობდა 1949 წელს. მისი ჩაწერილი ტექსტებიდან აქ დაბეჭდილია ნომრები: 41, 43, 45.

ჭკადუა (გელაგანი) აკაკი. პოეტი, მთარგმნელი. ხაიშელი (სოფ. ლალხორალიდან), ამჟამად თბილისის მცხოვრები. დაამთავრა სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი. კარგად ერკვევა ბალსქვემოურის რთულ ბგერითს სისტემაში და კარგადაც იცავს ტექსტების ჩაწერისა და სალექსიკონო მასალების შეკრების წესებს. მისი ჩაწერილი ტექსტებიდან აქ ქვეყნდება ნომრები: 170, 171, 174, 177.

ჭკადუა სოკრატ. ხაიშელი (სოფ. საგერგილიდან). დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი. ადრე გარდაიცვალა. კარგად იცნობდა მასალების ჩაწერის წესებს. აქ დაბეჭდილი ზღაპრები დაწერა სტუდენტობის დროს 1929 წელს. ზღაპრების ნომრებია: 178, 179.